

ဓမ္မအသိဖြင့် အကျိုးရှိရှိနေမည်

အမှတ်စဉ်(၁၈၄)

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်း နှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏
ပုဒ္ဂဝါဒရေးရာ
အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ (Ph.D)

မိလိန္ဒပဉ္စာ ❖ ဒေါက်တာအရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ

ဓမ္မဒါနကုသိုလ်ရှင်

နတ်လူသာဓုခေါ်စေသော်

ဇအာဝိဇဗ္ဗူ၊ သုံနှိပ်လုပ်ငန်း
အမှတ်(၁၅၂)၊ (၂၂)လမ်း၊ လသာမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း ၀၁-၃၈၄၁၉၃

ဒေါက်တာ အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏
ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ

တရားစာအုပ်များကို

ဓမ္မစာပေ အလှူငွေဖြင့်

ပံ့နှိပ်ဖြန့်ဝေသည်

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂဿနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ
အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ
အပိုင်း(၁)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း (၄)ရက်၊ (၉-၆-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာပူဇော် မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူး ဓမ္မသဘင်အခမ်းအနား၌ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ မင်းဓမ္မလမ်း၊ အမှတ်(၈/၂) နှစ်ဖက် မိဘများဖြစ်သော ဦးခွန်လုံး+ဒေါ်နန်းစံခမ်း၊ ဦးထွန်းရှိန်+ဒေါ်ပုတို့အား အမှူး ထား၍ ဦးခွန်ထိန်းဇံ+ ဒေါ်နွယ်နီဝင်း၊ သမီး နန်းအိန်ဂျယ်စံ၊ သား ခွန်လီရီဇံ မိသားစုတို့၏ အမတ်ဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော “**မိလိန္ဒမင်း နှင့် ရှင်နာဂဿနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၁)**” တရားဒေသနာတော်။

ပါဠိစာပေမှာ မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းဆိုတာ ရှိတယ်။ မူလက အဲဒီ မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်း ပိဋကတ်သုံးပုံ စာရင်းမှာ မပါခဲ့ဘူး။ နောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာနဲ့ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာမှာ မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းကို ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ နိကာယ်ငါးရပ်ထဲ ထည့်သွင်းခဲ့ လို့ အခုခေတ် ပိဋကတ်သုံးပုံ စာရင်းထဲမှာ အပါအဝင်ဖြစ်လာ တယ်။

မိလိန္ဒပညာကျမ်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မှတ်သားဖွယ်ရာ ပြောကြမယ်ဆိုရင် ဒီ မိလိန္ဒပညာကျမ်းဟာ သာမန်ကျမ်းတော့ မဟုတ်ဘူး။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသရဲ့ အဋ္ဌကထာကျမ်းများမှာ မိလိန္ဒပညာကျမ်းလာ စကားရပ်အချို့ကို ကိုးကားထားတာတွေ ပါရှိတယ်။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ ကိုယ်တိုင်က အလေးပြုတဲ့ ကျမ်းတစ်ကျမ်းအဖြစ် မှတ်သားရမှာ ဖြစ်တယ်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသက မိလိန္ဒပညာကို ကိုးကားသော် လည်း သူ့ရဲ့ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ သို့မဟုတ် သမန္တပါသာ- ဒိကာအဋ္ဌကထာရဲ့ နိဒါန်းမှာ မိလိန္ဒပညာကျမ်းကို ခုဒ္ဒကနိကာယ် ကျမ်းစာရင်းမှာ ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်း မပြုခဲ့ဘူး။

ခုဒ္ဒကပါဌ၊ ဓမ္မပဒ၊ ဥဒါန၊ ဣတိဝုတ္တက၊ ဇာတက၊ နိဒ္ဒေသ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ၊ ဗုဒ္ဓဝံသ၊ စရိယာပိဋက၊ ထေရ- ဂါထာ၊ ထေရီဂါထာ၊ အပါဒါန ဆိုပြီး မိလိန္ဒပညာ မပါ (၁၅)ကျမ်းကိုသာ ဖော်ပြထားတယ်။

သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာနဲ့ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာ တင်တဲ့အခါမှာ ခုဒ္ဒကနိကာယ် ကျမ်းစာရင်းမှာ နေတ္ထိ၊ ပေဋကောပဒေသ၊ မိလိန္ဒပညာ သုံးကျမ်းကို ထပ်ထည့်လိုက် တယ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ်ကျမ်းဟာ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာအပြင် (၁၈) ကျမ်း ဖြစ်လာတယ်။

ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတင်တုန်းက တစ်ချို့နိုင်ငံက ဆရာတော် တွေက နေတ္ထိ၊ ပေဋကောပဒေသ၊ မိလိန္ဒပညာ ဒီသုံးကျမ်း ထည့်တာကို စောဒကတက်ကြတယ်လို့ ပြောသံကြားဖူးတယ်။ သို့သော် ဘုန်းကြီးတို့က အဲဒီအချိန်မှာ ကိုရင်ဘဝပဲ ရှိသေးတာ

မိလိန္ဒပဉ္စာ

ဆိုတော့ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာမှာ ပါဝင်ဖို့ရန် အရွယ်မရောက်သေးဘူး။ ဒီကနေ့ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာမူမှာ နေထိုင်၊ ပေဋကောပဒေသ၊ မိလိန္ဒပဉ္စာ အပါအဝင် အားလုံး (၁၈)ကျမ်း အတည်ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းဟာ အဋ္ဌကထာဆရာ ကိုယ်တိုင်က ကိုးကားရသည့်ကျမ်း ဖြစ်သောကြောင့် ဒီကျမ်းထဲမှာပါတဲ့ အချက်အလက်တွေဟာ ခိုင်မာတဲ့ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အဆိုအမိန့် တွေ ဖြစ်တယ်။ ကျမ်းတတ်ပေတတ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အချေအတင် ပြောဆိုဆွေးနွေးခဲ့တဲ့ အကြောင်းအရာတွေဟာ မှတ်သား လောက်တယ်လို့ ဆိုရမှာပါ။

သို့သော်လည်း မိလိန္ဒပဉ္စာကို ဖွင့်ဆိုတဲ့ အဋ္ဌကထာကျမ်း မရှိခဲ့ဘူး။ မြန်မာနိုင်ငံ မန္တလေးခေတ် နောက်ပိုင်း မင်းကွန်း ဇေတဝန် ဆရာတော်ကြီးက ဒီ မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းကို ဖွင့်ဆိုတဲ့ မိလိန္ဒပဉ္စာအဋ္ဌကထာ ကို ရေးသားပြုစုခဲ့လို့ အဋ္ဌကထာ တစ်စောင်အနေနဲ့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ပေါ်ထွန်းခဲ့တယ်လို့ မှတ်သား ရမယ်။

မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းဟာ မှတ်သားဖွယ်ရာ အချက်အလက် တွေနဲ့ ပြည့်နှက်ပြီး မေးခွန်းနဲ့ အဖြေတွေကို ဖော်ပြတာဖြစ်သော ကြောင့် ဖတ်ရှုလေ့လာကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဉာဏ်ရည် ဉာဏ် သွေးတွေ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တယ်။ ပြောရမယ်ဆိုရင် ဒီကနေ့ခေတ် debate လုပ်တယ်ဆိုတဲ့ စကားရည်လုပွဲမျိုး မိလိန္ဒမင်းနဲ့ ရှင်နာဂသေနတို့ ပြုလုပ်ခဲ့ကြတယ်။

“အချေအတင်” ဆိုသည်မှာ တစ်ဖက်က အပြစ်တင်လိုက် တာကို တစ်ဖက်က ချေပပြောဆိုခြင်း ဖြစ်တယ်။ တစ်ဖက်က

အပြစ်တင်တယ်၊ ထောက်ပြတယ်။ ဒီလို မဖြစ်သင့်ဘူးလား၊ ဘာကြောင့် ဒီလိုဆိုရတာလဲ ဆိုတဲ့ စောဒကတက်တာကို “အတင်” လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ပြစ်တင်ပြောဆိုတဲ့ အချက်တွေကို တစ်ဖက်က အကြောင်းအကျိုးပြုပြီး ပြန်လည်ချေပတာ၊ ဒီ “အတင်” ဆိုတဲ့စကားနဲ့ “ချေပတယ်” ဆိုတဲ့ စကားနှစ်ရပ်ကို ပေါင်းစပ်ပြီး အချေအတင်လို့ သုံးတာ။

တစ်ခါတလေ လူတွေ ပြောကြတဲ့ ဘယ်သူနဲ့ ဘယ်သူ အချေအတင် ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့နေရာမှာတော့ စကားများကြတာ ရန်ဖြစ်ကြတာကိုလည်း အခြေအတင် ဖြစ်တယ်လို့ ပြောကြ သေးတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက အပြစ်တင် ပြောဆိုတဲ့စကားတွေကို ရှင်နာဂသေနက အကြောင်းအကျိုး ဖော်ပြပြီး ချေပခဲ့တယ်။ အဲဒီတော့ Debate လုပ်တယ်လို့လည်း ပြောလို့ရတယ်။ သို့မဟုတ် Dialogue လို့လည်း ပြောလို့ရတယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးနဲ့ ရှင်နာဂသေနတို့ရဲ့ Dialogue မှတ်တမ်းကြီးလို့လည်း ဆိုချင်ဆိုလို့ ရတယ်။

သို့သော် မိလိန္ဒပဉ္စာလို့ ပါဠိစာပေမှာ ဖော်ပြထားတယ်။ ပဉ္စာဆိုတာ သူသိချင်တဲ့မေးခွန်းတွေကို မေးခွန်းထုတ်ထားတာ။ အဲဒီ မေးခွန်းထုတ်တာ ရိုးရိုးမေးခွန်းထုတ်တာမျိုး မဟုတ်ဘူး။ ပြစ်တင်ပြောဆိုတဲ့ မေးခွန်းတွေ ဖြစ်တယ်။ ပြစ်တင်ပြောဆိုတဲ့ မေးခွန်းမျိုးတွေကို ရှင်နာဂသေနက အကြောင်းအကျိုးဖော်ပြပြီး ဖြေရှင်းပေးခဲ့တဲ့ အချက်အလက်တွေကို မှတ်တမ်းတင်ထားတာ။

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မေးခွန်းပေါင်း (၃၀၄)မျိုးကို ဒီမိလိန္ဒပဉ္စာ ကျမ်းကြီးမှာ ဖော်ပြထားတယ်လို့ ဆိုတယ်။ သို့သော် သေသေချာချာ ရေတွက် ကြည့်ပြီးမှ အဲဒီကိန်းဂဏန်း မှန်မမှန် ပြောနိုင်မှာဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒပဉ္စာ ပါဠိနိဂုံးမှာ မှတ်တမ်းတင်ထားတဲ့ ဂါထာလေး တစ်ပုဒ်ကတော့ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းတယ်။ မိလိန္ဒပဉ္စာ ကျမ်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး-

‘လင်္ကာယံဒေါဏီ နဂဇေ၊ ဝသတာ ဒေါဏီ နာမိနာ၊
မဟာထေရေန လေခိတွာ၊ သုဋ္ဌပိတံ ယတာသုတံ’

“သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ ဒေါဏီမြို့မှာနေတဲ့ ဒေါဏီအမည်ရှိ မထေရ်က ဒီမိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းကို သူကြားဖူးတဲ့အတိုင်း ရေးသား ပြီး မှတ်တမ်းပြုထားတာ ဖြစ်တယ်” လို့ ဒီလိုဆိုတယ်။

အဲဒီမှာ ‘မိလိန္ဒရာဇပညော စ၊ နာဂသေန ဝိသဇ္ဇနံ’ မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ မေးခွန်းနဲ့ နာဂသေနမထေရ်မြတ်ရဲ့ ဖြေဆိုချက် တွေကို သူပြည့်ပြည့်ဝဝ မှတ်တမ်းတင်ထားပါတယ်တဲ့။

‘မိလိန္ဒော ဟိ မဟာပညော၊ နာဂသေနော
သုပဏ္ဍိတော’

“မိလိန္ဒမင်းကြီးက ပညာကြီးပါပေတယ်။ ရှင်နာဂသေန ကလည်း အလွန်ကို ပညာရှိပါပေတယ်” လို့လည်း ဖော်ပြထား တယ်။

သို့သော် မိလိန္ဒမင်း နဲ့ ရှင်နာဂသေနတို့ တကယ် ရှိခဲ့ သလား၊ ဘယ်ခေတ်က ရှိခဲ့တာလဲလို့ မေးစရာရှိတယ်။ မိလိန္ဒပဉ္စာ ကျမ်းမှာ မြတ်စွာဘုရားက ဗျာဒိတ်ပေးတဲ့အနေနဲ့ ရေးသားချက် ရှိတယ်။

“မမ ပရိနိဗ္ဗာနတော ပဉ္စဝဿသတေ အတိက္ကန္တေ
ဧတေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ။ မိလိန္ဒမင်းတို့၊ နာဂသေနတို့ ငါဘုရား
ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး နောက် နှစ်ပေါင်း (၅၀၀)ကျော်တဲ့အခါမှာ
ပေါ်ပေါက်ကြလိမ့်မယ်။”

ဒါ ဘုရားဗျာဒိတ်အနေနဲ့ စာပေထဲမှာ မှတ်တမ်းတင်ထား
တယ်။ အဲဒီစကားအရ မိလိန္ဒမင်းနဲ့ ရှင်နာဂသေနတို့ရဲ့ ခေတ်
ဟာ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး နှစ်ပေါင်း (၅၀၀) အလွန်မှာ
ဖြစ်တယ်လို့ ဒီလိုမှတ်ရမယ်။

ဒီကနေ့ သာသနာတော်နှစ်ဟာ (၂၅၆၀) ပြည့် ဖြစ်သွား
ပြီ။ သာသနာတော်နှစ် ၅၀၀-ကျော်လောက်က ပေါ်ခဲ့တယ်
ဆိုရင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ ပေါ်လာတာထက် နှစ် (၅၀၀)
စောတယ်လို့ ဆိုနိုင်တယ်။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသက သာသနာနှစ်
(၁၀၀၀)မှ ပေါ်တာ ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးဟာ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး နှစ်ပေါင်း
(၅၀၀)ကျော်မှာ ယောနကတိုင်း၊ သာဂလမြို့မှာ ထီးနန်းစိုးစံပြီး
နေတယ်။ ယောနကမြို့ဆိုတာ ဒီကနေ့ခေတ် ဗုဒ္ဓသာသနိက
ပထဝီဝင်ကျမ်းနဲ့ တစ်ခြားကျမ်းတွေမှာ အမျိုးမျိုး ဖော်ပြကြတယ်။
သို့သော် အားလုံးလက်ခံနိုင်တဲ့ ဖော်ပြချက်ကတော့ ယောနက
ဆိုတာ တူရကီနိုင်ငံထဲမှာ ရှိတယ်လို့ ဒီလိုဆိုတယ်။ တူရကီနိုင်ငံ
တည်ရှိရာဒေသကို ရှေးတုန်းက ယောနကလို့ ခေါ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးဟာ ယောနကတိုင်းနဲ့ မိုင်ပေါင်း ၁၀၀၀-
ကျော်ဝေးတဲ့ ဂရိနိုင်ငံ Alexander ကျွန်း ကလသိ ဆိုတဲ့ရွာမှာ
မွေးဖွားခဲ့သူ ဖြစ်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုတယ်။

“ဇေယျဒီပေ သာဂလ နဂရေ မိလိန္ဒေါ နာမရာဇာ အဟောသိ။ ဇေယျဒီပ သာဂလမြို့မှာ မိလိန္ဒ အမည်ရှိသော ဘုရင်မင်း ဖြစ်ခဲ့ပြီ။”

သူ့ရဲ့ အရည်အချင်းတွေကို စာပေကျမ်းဂန်မှာ ဘယ်လို ဖော်ပြတုန်းဆိုရင် ပဏ္ဍိတော-စဉ်းစားဉာဏ်ရှိတယ်၊ ဗျတ္တော-ထက်မြက်တယ်။ မေဓာဝီ-ဖျတ်လတ်တဲ့ အသိဉာဏ်ရှိတယ်။ တစ်ချို့က အသိဉာဏ်တွေ့ရှိတယ်၊ နှေးတယ်။ သူကမဟုတ်ဘူး။ ဖျတ်ကနဲသိတဲ့ အသိဉာဏ်မျိုး။ မေဓာဝီ ဆိုတာ ဘာပြောလိုက် ပြောလိုက် ချက်ကနဲ နားလည်တဲ့ဉာဏ်မျိုး။ သွက်လက်တယ်၊ ချက်ချာတယ်ဆိုတဲ့ အသိဉာဏ်မျိုး။

ပညာရှိတယ် ဆိုတာကို သုံးမျိုးခွဲတယ်။ ပဏ္ဍိတ- အရာရာ မှာ စဉ်းစားဉာဏ်နဲ့ လုပ်တတ်တယ်။ ဗျတ္တ- ကျွမ်းကျင်တယ်၊ ထက်မြက်တယ်။ မေဓာဝီ- လျင်လျင်မြန်မြန် သိနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ ပညာရှိတယ်။ ‘ပဋိဗလော အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ မန္တယောဂဝိဓာန ကိရိယာနံ’။ တိုင်ပင်ဆွေးနွေး လုပ်ရေး ကိုင်ရေး ကိစ္စတွေမှာ အတိတ်က အကြောင်းအရာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အနာဂတ် အကြောင်းအရာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ကိစ္စတွေမှာဖြစ်ဖြစ် စီမံခန့်ခွဲတဲ့နေရာမှာ အလွန်ကျွမ်းကျင်တယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။

‘ကရုဏကာလေ နိသမ္ပကာရီ ဟောတိ’ အလုပ်လုပ်ပြီ ဆိုရင်လည်း ဘယ်တော့မှ အရမ်းမလုပ်ဘူး၊ အင်မတန်မှ စေ့စပ် တယ်လို့ ပြောတာ။ ဟုတ်မဟုတ် သူ့ကိုယ်တိုင် လေ့လာတယ်။ လေ့လာပြီးမှ ဆုံးဖြတ်တယ်ဆိုတာ အလွန်ကောင်းတဲ့ အရည် အချင်း တစ်ခုပဲ။ ဘယ်ကိစ္စပဲဖြစ်ဖြစ် တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်တဲ့

လူတွေ့ဆိုတာ ဒီအရည်အချင်းဟာ အင်မတန်မှ အရေးကြီးတယ်။

ဒါတင်မကဘူး။ မိလိန္ဒမင်းဟာ ‘ဗဟူနိစဿ သတ္တာနိ ဥဂ္ဂဟိတာနိ ဟောန္တိ’ စာပေကျမ်းဂန်မြောက်များစွာ သင်ယူထားတယ်လို့ ဆိုတယ်။ သင်ယူထားတဲ့ကျမ်းပေါင်း (၁၉)ကျမ်းကို ထုတ်ပြထားတယ်။

- (၁) သုတိ = ဗေဒကျမ်း၊ (သဒ္ဒါကျမ်းဟုလည်းဆို)
- (၂) သမ္မုတိ = ဓမ္မသတ်ကျမ်း၊
- (၃) သင်္ချာ = သင်္ချာကျမ်း၊
- (၄) ယောဂါ = ယောဂကျမ်း၊ (ဗိသုကာကျမ်းဟုလည်းဆို)
- (၅) နိတိ = နိတိကျမ်း၊
- (၆) ဝိသေသိကာ = ဝိသေသိကာကျမ်း၊
- (၇) ဂဏိကာ = ဂဏန်းကျမ်း၊
- (၈) ဂန္ဓဗ္ဗာ = အဆိုအက အတီးအမှုတ်ကျမ်း၊
- (၉) တိကိစ္ဆာ = ဆေးကုကျမ်း၊
- (၁၀) ဓနုဗ္ဗေဒါ = လေးအတတ်ကျမ်း၊
- (၁၁) ပုရာဏာ = ပုရာဏ်ကျမ်း၊
- (၁၂) ဣတိဟာသ = သမိုင်းကျမ်း၊
- (၁၃) ဇောတိသာ = ဇောတိသကျမ်း၊
- (ဟူးရားကျမ်း ဟုလည်းဆို)
- (၁၄) မာယာ = မျက်လှည့်ကျမ်း၊
- (၁၅) ကေတု = ကေတုကျမ်း၊ (ဟေတု-နိမိတ်ကျမ်း)
- (၁၆) မန္တနာ = မန္တနကျမ်း၊

(၁၇) ယုဒ္ဓါ = စစ်ဗျူဟာကျမ်း၊

(၁၈) ဆန္ဒသာ = ဆန်းကျမ်း၊

(၁၉) ဗုဒ္ဓဝစန = ပိဋကသုံးပုံ၊

သူလေ့လာတဲ့ ကျမ်းပေါင်းကို (၁၉)ကျမ်း အဖြစ် အခုလို ဖော်ပြထားတာ ဖြစ်တယ်။ ကျမ်းအမည် သိရုံမျှ မှတ်သင့်ပါတယ်။ မည်သည့် အကြောင်းအရာပြ ကျမ်းမျိုးဖြစ်ကြောင်း ကျမ်းစာကို ဖတ်ရမှသာ အမှန်ပြောနိုင်မည်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးဟာ သာမန် မဟုတ်ဘူး။ ဒီပညာရပ်တွေ သူတတ်တယ်။ တတ်လို့ သူဟာ ပညာရှိတယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။

အဲဒီတော့ ကနေ့ခေတ် လူတွေ စာတွေများများဖတ်ဖို့ လိုတယ်။ အတတ်ပညာ ဘယ်နှစ်မျိုးတတ်သလဲဆိုတာ လက်ချိုး ရေထွက်ကြည့်သင့်တယ်။ ပညာရပ်အနေနဲ့ ငါ ဘာတွေတတ် တုန်း။ ကျမ်းအနေနဲ့ ဘာကျမ်းတွေတတ်သလဲ။ ကိုယ့်ဟာကိုယ် သိဖို့လိုတယ်။ စာပေကျမ်းဂန်တွေကို မိလိန္ဒမင်းက အဲဒီလို သင်ယူတတ်မြောက်ထားတာ ဖြစ်တယ်။

ဒါ့အပြင် မိလိန္ဒမင်းဟာ စကားပြောလည်း ကျွမ်းကျင် တယ်။ **ဝိတက္ကဝါဒီ**-ဘုကလန်ပြောတဲ့ နေရာမှာ သူ့ကိုမမိဘူးတဲ့။ **ဝိတက္ကဝါဒ** ဆိုတာ ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောတာ။ သူများက စကား တစ်ခု ပြောလိုက်ရင် သူက ထိုးနှက်တတ်တယ်။ သူများအပြစ်ကို ထောက်ပြီး ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောတဲ့နေရာမှာ ကျွမ်းကျင်တယ်။

ဒုရာသဒေါ- သူနဲ့ ယှဉ်ပြိုင်ဖို့ ခက်တယ်။ သူ့နားကပ်ဖို့ ခက်တယ်။ **ဒုပ္ပသဟော**- သူစကားတစ်လုံး သွင်းလိုက်လို့ရှိရင် ခံနိုင်ရည်ရှိဖို့ ခက်တယ်လို့ ပြောတာ။ သူ မေးခွန်းထုတ်လိုက်လို့

ရှိရင် ဖြေဖို့မလွယ်ဘူး။ ပုထုတိတ္ထကရာနံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ-
အယူဝါဒရေးရာ စကားလုံးတီထွင်တဲ့နေရာ၊ ဝါဒတီထွင်တဲ့နေရာ၊
ပေါ်လစီချမှတ်တဲ့နေရာမှာ သူ အတော်ဆုံးပဲလို့ ပြောတာ။

ဒါတင်မကဘူး။ သကလ ဇမ္ဗူဒီပေ- ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်း
မှာ ‘မိလိန္ဒေန ရညာ သမော ကောစိ နာဟောသီ’ မိလိန္ဒနဲ့
ဂုဏ်ရည်တူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် သူ့အရည်အချင်းကို မိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် မရှိဘူး။
ဘယ်နေရာမှာလဲဆိုရင် ‘ထာမေန ဇဝေန သူရေန ပညာယ’၊
ထာမ- စွမ်းအားသတ္တိ ရှိတဲ့နေရာ၊ ဇဝ- လျင်မြန်ဖျတ်လတ်တဲ့
နေရာ၊ သူရ- ရဲစွမ်းသတ္တိ ရှိတဲ့နေရာ၊ ပညာ- စဉ်းစားဉာဏ်ရှိတဲ့
နေရာ၊ သူ့ကို ဘယ်သူမှ မမီနိုင်ဘူးလို့ ဆိုလိုတယ်။ အင်မတန်မှ
ထက်မြက်တဲ့ ဘုရင်ကြီးတစ်ပါးအဖြစ် ဖော်ပြထားတယ်။

ဉာဏ်ပညာသာ ထက်မြက်သလားဆိုရင် မဟုတ်ဘူး။
‘အဗျော မဟာဒ္ဓနော၊ မဟာဘောဂေါ၊ အဗု သိမ်းဆည်း
မြှုပ်နှံထားတဲ့ ငွေကြေးခနကလည်း အလွန်များတယ်။ မဟဒ္ဓန-
နေ့စဉ်သုံးနေတာကလည်း အများကြီးပဲ။ မဟာဘောဂ- အသုံး
အဆောင်ပစ္စည်းတွေ အများကြီးရှိတယ်။ အနန္တဗလဝါဟနော-
အလွန်များပြားလှတဲ့ စစ်သည်ဗိုလ်ပါ စစ်သုံးယာဉ်ဟေ့နဲ့ ပြည့်စုံ
တယ်။ ဆင်တွေ၊ မြင်းတွေ၊ စစ်သားတွေ၊ ရထားတွေဆိုတာ သူ့မှာ
အများကြီးရှိတယ်။ စစ်အင်အား တောင့်တင်းတယ်လို့
ဆိုလိုတယ်။

အဲဒီ မိလိန္ဒဘုရင်ကြီးဟာ တစ်နေ့သ၌ မြို့တော်အပြင်
ဘက်ကို ထွက်ပြီး ဗိုလ်ရှုခံသဘင် လုပ်တယ်။ စစ်ရေးပြ အခမ်း
အနားကြီး ကျင်းပတယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးကိုယ်တိုင် မြို့ပြင်ထွက်ပြီး

စစ်ရေးပြ အခမ်းအနားကြီးကို ကြည့်ရှုတယ်။ ‘စတုရင်္ဂီနီ ဗလဂ္ဂသေနာ ဗျူဟံ ဒဿနကမ္ပတာယ နာဂရာ နိက္ခမိတ္တာ’ ဗိုလ်ရှုခံသဘင် စစ်ရေးပြတဲ့ အခမ်းအနားကို ကြည့်ချင်လို့ မြို့အပြင်ထွက်တယ်။

စစ်ရေးပြအခမ်းအနား ကြည့်ရင်း မနက်ပိုင်းအချိန် ကုန် သွားတယ်။ နေ့လည်ပိုင်းအချိန်တွေ ပိုနေတယ်။ “စစ်ရေးပြ အခမ်းအနား ပြီးသွားပြီ။ အချိန်တွေလည်း ပိုနေသေးတယ်။ ငါသိချင်တာတွေလည်း ရှိတယ်၊ ငါ့နိုင်းထဲမှာ ပညာရှိတယ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရှိတယ်။ သူတို့နဲ့တွေ့ပြီး ငါမေးချင်တယ်။ အဲဒီတော့ မောင်မင်းတို့ ငါ့ကို သတင်းပေးနိုင်ကြရဲ့လား” လို့ ဘုရင်ကြီး မိန့်တယ်။

အမတ်ကြီးတွေက တင်ပြကြတယ်။ ဘာသာရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး စီလိုဆိုဖာ ဆရာကြီး(၆)ဦးရှိတယ်။ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တုန်းကလည်း ဒီ(၆)ဦးပဲ။ အခုလည်း ဒီ(၆)ဦးဆိုတော့ ဒီလူကြီးတွေ မသေသေးတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးတာတောင် နှစ်ပေါင်း (၅၀၀) ကျော်သွားပြီ။ ပူရဏကဿပ၊ မက္ခလိဂေါသာလ တို့က အခုလည်း သူတို့နာမည် တွေနဲ့ ပါနေတယ်။ ဘယ်လို မှတ်ရမလဲလို့ဆိုရင် သူတို့ဂိုဏ်း အဆက်အနွယ်တွေ ရှိသေးတယ်လို့ ဒီလိုပဲ မှတ်ရမယ်။

ဂိုဏ်းကို တည်ထောင်သွားတဲ့ ပူရဏကဿပ ဆိုတာ မရှိဘူး။ ဘုရားထက်တောင် အသက်ကြီးတယ်။ မာက္ခလိဂေါသာလ ဆိုတာလည်း မရှိတော့ဘူး။ သို့သော် ပူရဏကဿပ ဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်ကိုလည်း ပူရဏကဿပလို့ပဲ ခေါ်လိုက်

တယ်။ သူ့ဂိုဏ်းက ရှိနေသေးတယ်။ သူ့ အယူအဆတွေကို ဆက်ခံတဲ့တပည့်တွေရှိတယ်။ မာက္ခလိဂေါသာလရဲ့ အယူအဆ တွေကို ဆက်ခံတာတွေ ရှိတယ်။ သူတို့ ဂိုဏ်းကြီးတွေဟာ စဉ်ဆက်မပြတ်ရှိနေတယ်လို့ ယူရမှာဖြစ်တယ်။ အဲဒီလိုမဟုတ်ရင် ဒီရေးသားချက်ဟာ ယုတ္တိမဲ့တဲ့အဓိပ္ပာယ် ဖြစ်သွားနိုင်တယ်။

မိလိန္ဒနှင့် ပုရဏကဿပပရိုဏ်းခေါင်းဆောင်

အမတ်ကြီးတွေက “ဒီဆရာကြီးတွေထံ သွားရောက် ချဉ်းကပ်ပါ။ သူတို့က ပညာရှိလို့ နာမည်ကျော်တယ်။ သူတို့ကို သွားရောက် မေးကြည့်ပါ။ အရှင်မင်းကြီး စူးစမ်းပါ” လို့ လျှောက်တင်ကြတယ်။ “အေး ကောင်းပြီ” လို့လိုလားလားပဲ ဘုရင်ကြီးကလက်ခံတယ်။ ပဌမဆုံး ပုရဏကဿပဆီသွားတယ်။ ထိုင်ပြီး စကားစမြည်ပြောပြီး မေးခွန်းတစ်ခု မေးကြည့်တယ်။

“ကော ဘန္တေ ကဿပ လောကံ ပါလေတိ - အရှင် ကဿပ၊ လောကကြီးကို ဘာက စောင့်ရှောက်ထားသလဲ။”

ပုရဏကဿပက ဖြေတယ်။ “ပထဝီ မဟာရာဇ လောကံ ပါလေတိ- အရှင်မင်းကြီး မြေကြီးက လောကကြီးကို စောင့်ရှောက်ထားတာပါ။”

သာမန်ကြည့်မယ်ဆိုရင် အားလုံးဟာ မြေကြီးပေါ်မှာ ရှိကြတာ၊ မြေကြီးက စောင့်ရှောက်ထားတယ်ဆိုတာ ဟုတ်သလို ရှိတယ်။ သို့သော် မိလိန္ဒမင်းက လူညံ့ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီ အဖြေ စကားကို စွဲချက်တင်လိုက်တယ်။

“ယဒိ ပထဝီ လောကံ ပါလေတိ မြေကြီးက လောက သားတွေကို စောင့်ရှောက်ထားတယ်ဆိုရင် အထ ကသွာ အဝီစိန်ရယ် ဂစ္ဆန္တာ သတ္တာ ပထဝီ အတိတ္တမိတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ အဝီစိင်ရဲ ကျတဲ့လူတွေကို ဘာကြောင့် မြေကြီးက မတားနိုင် သလဲ။”

သတ္တဝါတွေဟာ သေပြီး အဝီစိင်ရဲ ရောက်သွားကြတယ်။ မြေကြီးအောက် ရောက်သွားတယ်။ အဲဒါကို မြေကြီးက ဘာလို့ မစောင့်ရှောက်တာလဲလို့ ပြန်ပြီး မေးခွန်းထုတ်လိုက်တယ်။ ပူရဏကဿပ နှုတ်ပိတ်သွားတယ်။ ရှေ့ဆက် ဘာမှ မပြောနိုင် တော့ဘူး။

မိလိန္ဒမင်းက ညည်းတွားတယ်။ “အသိဉာဏ် နည်းလိုက် ကြတာ။ စိတ်ပျက်စရာ ကောင်းတယ်။ လာကြ နောက်တစ်ဦးထံ သွားကြမယ်။”

မာက္ခလိဂေါသာလကို မေးခြင်း

မာက္ခလိဂေါသာလထံ သွားကြတယ်။ မာက္ခလိဂေါသာလ ထံ ရောက်တဲ့အခါ မေးပြန်တယ်။

“အတ္တိ ဘန္ဓေ ဂေါသာလ ကုသလာကုသလာနိ ကမ္မာနိ၊

အတ္တိ သုကတ ဒုတ္တဋ္ဌာနံ ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော”။

“အရှင်ဂေါသာလ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ ဆိုတာ ရှိသလား။ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့ရဲ့ အကျိုးဆိုတာ ရှိသလား”တဲ့။

မာက္ခလိက ပြောတယ်။ “နတ္ထိ မဟာရာဇ ကုသလာ ကုသလာနိ ကမ္မာနိ’ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဆိုတာ မရှိပါဘူး။ နတ္ထိ သုကတ ဒုက္ကဋ္ဌာနံ ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော- ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံရဲ့ အကျိုးတရားဆိုတာလည်း မရှိပါဘူး။”

မာက္ခလိက ဆက်ပြောတယ် “ဒီဘဝ မင်းမျိုးမှာဖြစ်ရင် နောက်ဘဝရောက်ရင်လည်း မင်းမျိုးပဲတဲ့။ သတ်မှတ်ထားတဲ့ အတိုင်းပဲ သွားမယ်တဲ့။ ပုဏ္ဏားမျိုးဆိုရင်လည်း ပုဏ္ဏားမျိုးပဲ။ ကုန်သည်မျိုး ဆိုရင်လည်း ကုန်သည်မျိုးပဲ။ သူဆင်းရဲမျိုးဆိုရင် လည်း သူဆင်းရဲမျိုးပဲ။ ဒီဘဝရှိတဲ့အတိုင်းပဲ လူတွေဟာ နောင် ဘဝ ဖြစ်ကြမှာ။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံရဲ့ အခွင့်အရေးဆိုတာ ဘာမှ မရှိဘူး။ ဘာလုပ်လုပ် ဘာမှ မထူးဘူး” တဲ့။

အဲဒီမှာ မိလိန္ဒမင်းက ထောက်ပြဝေဖန်လိုက်တယ်။ “ဪ၊ ဒီလိုလား။ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ မရှိဘူး။ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံရဲ့ အကျိုးမရှိဘူး၊ ဒါဖြင့် ဒီဘဝက လက်ပြတ်တဲ့ လူလည်း နောင်ဘဝ လက်ပြတ်ကြီးဖြစ်ရမှာလား။ ခြေပြတ်တဲ့ လူကလည်း ခြေပြတ်ကြီးပဲ ဖြစ်မှာလားတဲ့။ နှာခေါင်းပဲ့ကြီးက လည်း နှာခေါင်းပဲ့ကြီးပဲလားတဲ့။ နားရွက်ပြတ်ကြီးကလည်း နားရွက်ပြတ်ကြီးပဲ ဖြစ်မှာလား” တဲ့။

အဲဒီလိုမေးလိုက်တဲ့အခါ မာက္ခလိက ဆက်မပြောနိုင် တော့ဘူး ပါးစပ်ပိတ်သွားတယ်။ မိလိန္ဒမင်းက ထသွားပြီး “ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းကြီးမှာ အနှစ်မရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေချည်းပဲ။ ဘယ်သူမှ ငါမေးတာကို မဖြေနိုင်ကြဘူး။ အာပလာတွေချည်းပဲ။ အဖျင်း

တွေချည့်ပဲ။ ‘တုစ္ဆော ဇမ္ဗုဒီပေါ’ ဇမ္ဗုဒီပိကျွန်းကြီးဟာ တကယ့်ကို အနှစ်မရှိတာပါလားလို့ ညီးတွားပြောဆိုလိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းဟာ သူမေးချင်ရာတွေ လျှောက်မေးတယ်။ မဖြေနိုင်ရင် အပြစ်တင်တယ်။ ဘယ်သူပဲဖြစ်ဖြစ် သူက မေးဖို့ပဲ ချောင်းနေတာ၊ ဘယ်သူပညာရှိတယ်ဆို မေးတယ်။ မေးပါများတဲ့ အခါ သူ့မြင်ရင် လန့်နေကြတာ၊ သူ့ကို ရှောင်ကြတယ်။ သူ့နိုင်ငံ မှာဆိုလို့ရှိရင် ပညာရှိ သမဏဗြာဟ္မဏတွေဟာ မနေဝန်ကြဘူး။ အကုန်ပြေးကုန်ကြတယ်။ သူမေးမှာကို ကြောက်ကြတယ်။

‘ဘိက္ခု ပန ယေဘုယျေန ဟိမဝန္တမေဝ ဂစ္ဆန္တိ’ ဘုန်းကြီးတွေလည်း ဟိမဝန္တာတောင် ကြွကုန်ကြတယ်။ တောင်မေး မြောက်မေး၊ မေးလွန်းအားကြီးတော့ သူ့နိုင်ငံမှာ (၁၂)နှစ်ကြာအောင် ပညာရှိ သမဏ ဗြာဟ္မဏတွေ တခြားအရပ် ကြွသွားကုန်ကြတယ်။ မိလိန္ဒမင်းနဲ့ ယှဉ်ပြိုင်ပြောမယ့်ပုဂ္ဂိုလ် မရှိဘူး။ အားလုံးဟာ ငြိမ်နေကြတယ်။

အဲဒီတုန်းက ဟိမဝန္တာတောင်ခြေမှာ ရဟန္တာတွေ ကုဋေ တစ်ရာလောက် ရှိတယ်။ အဲဒီကုဋေတစ်ရာလောက် ရဟန္တာတွေ က ဟိမဝန္တာတောင် ရုက္ခိတဆိုတဲ့ ကုန်းပြင်မှာ နေထိုင်ကြတယ်။ အဲဒီ ရဟန္တာတွေကလည်း မိလိန္ဒမင်းကြီး တောင်မေးမြောက်မေး မေးလွန်းအားကြီးလို့ မနေကြတော့ဘူး။ လွတ်ရာ ကျွတ်ရာ ကြွသွားကြတယ်။

ရှင်နာဂသေန ပေါ်လာခြင်း

နောက်ပိုင်း ရောက်လာတဲ့အခါ ပါဠိပုတ်မှာ ရှင်နာဂ-
သေန ဆိုတာ ပေါ်ပေါက်လာတယ်။ ပိဋကတ်သုံးပုံ တတ်တယ်၊
စကားအချေအတင် ပြောတဲ့နေရာမှာ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတယ်၊
ရှင်နာဂသေနသတင်း ကြားတဲ့အခါ ကုဋေတစ်ရာသော ရဟန္တာ
တွေက ရှင်နာဂသေနထံ တမန်စေလွှတ်လိုက်ကြတယ်။

“ရှင်နာဂသေနရေ၊ ဒီမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကတ်သီး
ကတ်သတ်တွေ လျှောက်မေး၊ သူနဲ့ ဘယ်သူမှ ရင်မဆိုင်ရဲဘူး၊
အရှင်ဘုရားလာမှ ဖြစ်မယ်။”

ရှင်နာဂသေနက “တပည့်တော် လာခဲ့ပါမယ်ဘုရား” ဆိုပြီး
ရဟန်းပေါင်း ရှစ်သောင်းနဲ့အတူ ဟိမဝန္တာဘက်ကို တက်လာခဲ့
တယ်။

ဟိမဝန္တာရှိ ရဟန္တာတွေထဲမှာ အာယုပါလဆိုတဲ့ မထေရ်
ကြီးက သင်္ချေယျ ပရိဝုဏ်ကြီးထဲမှာ နေတယ်။ ပရိဝေဏ
(ပရိဝုဏ်) ဆိုတာ ကျောင်းပေါင်းများစွာ စုထားတဲ့နေရာ၊
ကျောင်းတိုက်ကြီးပေါ့။ သင်္ချေယျကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ သူသီတင်း
သုံးနေတယ်။ သူကလည်း ထက်မြက်တယ်။ မေးတာတွေကို
ဖြေဆိုနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ ဂုဏ်သတင်းရှိတယ်။

ယောနကအမတ်တွေက မိလိန္ဒမင်းကြီးကို မကျေနပ်ကြ
ဘူး။ “ဒီမင်းကြီးက ကတ်သီးကတ်သပ် တယ်မေးတဲ့မင်းကြီးပဲ”။
သူ့နိုင်တဲ့သူကို ရှာမှဖြစ်မယ်လို့ ကြံတွေးကြတယ်။ အာယုပါလ
မထေရ်ကြီးဟာ သူမေးတာ ဖြေနိုင်လောက်တယ် ယုံကြည်ကြ
တယ်။

တစ်နေ့သောအခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ငါမေးတာဖြေနိုင်တဲ့ ပညာရှိကိုပဲ ငါမေးချင်တယ်” ဆိုတော့ “အရှင်မင်းကြီး၊ သင်ချေ့ယျ ကျောင်းတိုက်ကြီးထဲမှာ အာယုပါလမထေရ်ကြီး ရှိတယ်။ သွားမေးပါလား” လို့ လျှောက်ကြတယ်။ “အေး- ကောင်းပြီ သွားကြမယ်။”

အာယုပါလမထေရ်နှင့် တွေ့ခြင်း

အာယုပါလမထေရ်ကြီးနဲ့ စကားစမြည်ပြောရင်း “အရှင် ဘုရားတို့ ဘာဖြစ်လို့ ဘုန်းကြီးဝတ်တာလဲ။ ဘုန်းကြီးဝတ်ခြင်းရဲ့ အမြင့်ဆုံး အကျိုးကျေးဇူးက ဘာလဲ” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။

မထေရ်ကြီးက ပုံမှန် အနေအထားနဲ့ ဖြေတယ်။ “တရား ကျင့်ဖို့၊ မှန်ကန်တဲ့အကျင့်တွေကျင့်ဖို့ ဘုန်းကြီးဝတ်တာ။ ဓမ္မစရိယ၊ သမစရိယ ကျင့်သုံးဖို့ဖြစ်တယ်။ ဒို့ရဲ့ အမြတ်ဆုံး အကျိုးက အရဟတ္တဖိုလ်ပဲ”။

အဲဒီလို ဖြေလိုက်တဲ့အခါ “လူဝတ်ကြောင်တွေကော ဓမ္မကို မကျင့်သုံးနိုင်ဘူးလား။” လို့ မိလိန္ဒမင်းက ထပ်မေးပြန်တယ်။

“ကျင့်သုံးနိုင်တာပေါ့။ မြတ်စွာဘုရား ဓမ္မစကြာတရား ဟောတဲ့အခါမှာ ဗြဟ္မာပေါင်း (၁၈)ကုဋေ၊ နတ်ပေါင်းအသင်္ချေ ကျွတ်တန်းရတယ်။ ထို့အတူပဲ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်တို့၊ ရာဟု လောဝါဒသုတ်တို့၊ မဟာမင်္ဂလသုတ်တို့ နာတဲ့အခါမှာ နတ်တွေ၊ ဗြဟ္မာတွေ မရေတွက်နိုင်အောင် ကျွတ်ကြတယ်။ အားလုံးဟာ

လူတွေပဲ၊ လူဝတ်ကြောင်တွေပဲ၊ ရဟန်းတွေ မဟုတ်ဘူး” လို့ အာယုပါလ မထေရ်ကြီးက မိန့်တယ်။

အဲဒီမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးအတွက် အကွက်ရသွားတယ်။ “အရှင်ဘုရား ဒီလိုဆိုလို့ရှိရင် ကိုယ်တော်တို့ဟာ ဘုန်းကြီးဖြစ်ရတာက အတိတ်က မကောင်းတာတွေလုပ်ခဲ့လို့ ဘုန်းကြီးဖြစ်တာ နေမှာ။ လူဝတ်ကြောင်တွေတောင် တရားထူးတရားမြတ်တွေ ရနေမှတော့ ဘာဖြစ်လို့ ဘုန်းကြီးဝတ်မှာလဲ၊ ဘုန်းကြီးဝတ်ရင် ကတုံးပဲ အဖတ်တင်တာပေါ့။ အတိတ်ဘဝတုန်းက ကိုယ်တော်တို့ဟာ သူများ အစားအစာတွေကို လုယက်ပြီး စားသောက်ခဲ့လို့ ကိုယ်တော်တို့ တစ်ထပ်တည်း စားနေရတာနေမှာ။ ညစာ မစားရဘူး၊ အဲဒါ ငတ်တာပဲ” တဲ့။

“အဗ္ဗောကာသိကဓုတင်’ လို့ ဆိုပြီး လွင်ပြင်မှာ နေရတာ လည်း အတိတ်ဘဝက အကုသိုလ်ကံတွေ လုပ်ခဲ့လို့ သူများအိမ်တွေ ဖျက်ဆီးခဲ့လို့ မြို့တွေရွာတွေကို လုယက် ဖျက်ဆီး မီးရှို့ခဲ့လို့ ကိုယ်တော်တို့မှာ အိမ်မရှိ ယာမရှိ နေရတာ ဖြစ်လိမ့်မယ်။ ဘုန်းကြီးတွေဟာ အတိတ်ဘဝတုန်းက မကောင်းမှု အကုသိုလ် လုပ်ခဲ့လို့ ဒီလိုဒုက္ခခံရတာ ဖြစ်မှာပဲ။”

အဲဒီလိုပြောတဲ့အခါ အာယုပါလမထေရ်ကြီးကလည်း သူနဲ့ယှဉ်ပြီး စကားမပြောတော့ဘူး။ တိတ်တိတ်နေလိုက်တော့ တယ်။

အဲဒီမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပြီး လက်ခမောင်းခတ်တယ်။ “ငါမေးတာ ဘယ်သူမှ မဖြေနိုင်ဘူး။ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းကြီးဟာ

မိလိန္ဒပဉ္စ

အလကားပဲ၊ အချည်းနှီးပဲ။ အားလုံးဟာ သုညတွေချည်းပဲ။
ငါမေးတာ တစ်ယောက်မှ မဖြေနိုင်ဘူး” လို့ ဟစ်ကြွေးပြီး ထပြန်
သွားပြန်တယ်။

ထပြန်ရင်း ယောနကအမတ်တွေကို အမှတ်မထင် ကြည့်
လိုက်တယ်။ ခါတိုင်းလို မျက်နှာညှိုးညှိုးငယ်ငယ် မဖြစ်ကြတာကို
မိလိန္ဒမင်းကြီးက သတိထားမိတယ်။ ရဲစွမ်းသတ္တိ ရှိနေတဲ့ပုံစံနဲ့
ယောနကအမတ်တွေကို မြင်ရတဲ့အခါ ဘုရင်ကြီးက တွေးတယ်။
လူကဲခတ်လည်း အင်မတန် ကောင်းတယ်။

“ဒီကောင်တွေ ခါတိုင်းလို မဟုတ်ဘူး၊ သူတို့မျက်နှာတွေ
က။ အခု အာယုပါလမထေရ်ကြီး ငါမေးတာ မဖြေနိုင်တာကို
သူတို့ စိတ်မပျက်ဘူး။ အဲဒီတော့ ပညာရှိ ရှိသေးပုံရတယ်။”

အမတ်တွေကလျှောက်ကြတယ် “အရှင်မင်းကြီး၊ သင်္ချေယျ
ပရိဝုဏ်မှာ နာဂသေနဆိုတဲ့ ပညာရှိရဟန်းတော်တစ်ပါးရှိတယ်။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးဟာ နာဂသေနလို့ နာမည် ကြားလိုက်တာနဲ့
ကြက်သီးထသွားတယ်တဲ့။ “ငါ ဘာလို့ ကြက်သီးထတာပါလဲ။”
သူ့ကိုယ်သူလည်း စဉ်းစားလို့မရဘူး။

“ဒါဖြင့် နာဂသေနကို ငါတွေ့မယ်” ဆိုပြီး သင်္ချေယျ
ပရိဝုဏ်ကိုသွားဖို့ စီစဉ်ကြပြန်တယ်။

နိဂုံးစကား

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့ တစ်ခေတ်
တစ်ခါ သာသနာမှာ ဝါဒရေးရာနဲ့ပတ်သက်ပြီး အချေအတင်
ပြောဆိုနိုင်စွမ်းဆိုတာ သာမန်သတ္တိ၊ သာမန်ပညာ မဟုတ်ဘူး။

လျှင်မြန်ရတယ်၊ ဖျက်လတ်ရတယ်၊ ကျွမ်းကျင်ရတယ်၊ ရဲရင့်
ရတယ်၊ ဗဟုသုတကြွယ်ဝရတယ်ဆိုတဲ့ အရည်အချင်းတွေရှိတဲ့
ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသာလျှင် ဒီလိုဝါဒရေးရာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အချေ
အတင် ပြောနိုင်ကြတာ ဖြစ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ် ကိုယ်တော်တိုင်ပဲ
ဝါဒရေးရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အချေအတင်ပြောတဲ့အခါမှာ အလွန်
ကျွမ်းကျင်တဲ့ သစ္စက တို့လို ဝါဒတစ်ထောင်တတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို
တောင် မလှုပ်နိုင်အောင် ပြောဆိုခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။

မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့သားတော် ရဟန်းဖြစ်တဲ့ ရှင်နာဂသေနဟာ
လည်း မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တပည့်သာဝကပီပီ မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့
မေးခွန်းတွေကို ရဲရင့်ပြတ်သားစွာ ချေပပြောဆိုနိုင်တဲ့ စွမ်းရည်
သတ္တိ ရှိတယ်။

ဒီကနေ့ “မိလိန္ဒမင်းနဲ့ ရှင်နာဂသေနတို့ရဲ့ ဗုဒ္ဓဝါဒ
ရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုမှု အပိုင်း(၁)”ကို နိဂုံးချုပ်ကြ
ရအောင်။

အားလုံး သာဓုခေါ်ဆိုနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ko Thu Rein Aung**
Typed by- **Wai Wai Lwin**

Final edition copy by- **Htet Naing San (I-D-E)**

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၂)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း(၅)ရက်၊ (၁၀-၆-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်း မြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ် သည့် သာသနာပူဇော် မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင် အခမ်း အနား၌ ရန်ကုန်မြို့၊ (၁) ကွယ်လွန်သူ မိဘနှစ်ပါးနှင့် ခင်ပွန်းတို့အားရည်စူး၍ ဒေါ်ဒေါ်လီပါး-မား၊ သား-မောင်ကောင်းကျော် + မသဲစုနောင်နောင်၊ မြေး- အိန္ဒြေဟန်။ (၂) မိဘများဖြစ်သော ဦးသန်းဖေ + ဒေါ်တင်တင်ဦးတို့အား အမှုထားလျက် ကွယ်လွန်သူ မိဘများဖြစ်သော ဦးသိန်းလွင်+ ဒေါ်မြင့်မြင့်စိန် တို့အား ရည်စူး၍ Dr.တင်ကိုကို+ ဒေါ်စန္ဒာလွင်၊ သမီး- ဒေါ်သိမ်မေ့့ကို၊ သား- ကောင်းမြတ်မနသီ မိသားစု။ (၃) ဦးသန့်ဇင်နှင့် ဒေါ်စိုးစိုးသွင်၊ သား- ကောင်းစည်သူ ထိန်လင်းလက် မိသားစုတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ် ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော 'မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၂)' တရားဒေသနာတော်။

သင်္ချေယျပရိဝုဏ် ကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ အာယုပါလ မထေရ်ကြီး သီတင်းသုံးနေစဉ် ပါဠိပုတ်မှ ကြွလာတဲ့ ရှင်နာဂ- သေနအဖျားရှိသော ရဟန်းတော်ရှစ်သောင်း သာသနာရေးကိစ္စ ဆောင်ရွက်ဖို့ ရောက်ရှိတော်မူလာကြတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ပညာအလွန်ထက်မြက်တယ်၊ အမေးအမြန်း ထူတယ်။ သူများရဲ့အမှားကို ထောက်ပြပြစ်တင်ပြောဆိုဝေဖန်တတ်တဲ့အကျင့်ရှိပြီး သူ့ထက်သာတဲ့ပညာရှိကို ရှာနေတာ။ သူ့ရင်ထဲမှာ သံသယဖြစ်နေတာတွေ ရှိတယ်။ ဒီကနေ့ခေတ်မှာလည်း မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ တရားနဲ့ပတ်သက်ပြီး သံသယဖြစ်ကြတယ်ဆိုတာတွေ ရှိတာပဲလေ။ မိလိန္ဒမင်းကြီးက သူ့ရဲ့ သံသယတွေ ပျောက်ကင်းသွားအောင် ရှင်းလင်းပြောကြားနိုင်မယ့် ပညာရှိရဟန်းတော်များကို တောင့်တနေတဲ့အချိန်ရှင်နာဂသေန ရောက်ရှိလာခြင်း ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက လူကဲခတ် အလွန်ကောင်းတယ်။ ဒေဝမန္တိယစတဲ့ သူ့ရဲ့ မှူးကြီးမတ်ရာ အခြံအရံတွေကို ကြိုတင်ပြောထားတယ်။ “ရှင်နာဂသေန ဘယ်သူဆိုတာ ငါရွေးချယ်ပြမယ်၊ မမြင်ဖူးပေမယ့် ဘယ်ကိုယ်တော် ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ငါပြောနိုင်တယ်။ ငါ့ကို ကြိုပြီး မပြောကြနဲ့” ဆိုပြီး သင်္ချေယျပရိဝုဏ် ကျောင်းတိုက်ကြီးထဲ ဝင်ရောက်သွားကြတယ်။

ပါဠိပုတ်မှ ကြွလာတဲ့ ရဟန်းတော် ရှစ်သောင်းထဲမှာ ရှင်နာဂသေနထက် ဝါကြီးတဲ့ ရဟန်းတော်က လေးသောင်း၊ ဝါငယ်တဲ့ ရဟန်းတော်က လေးသောင်း ရှိတယ်။ ဝါစဉ်အလိုက် ထိုင်လိုက်တဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက အလည်ရောက်နေတယ်။

ရှစ်သောင်းဆိုတာ အတိအကျပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ ရှင်နာဂသေနကို ထည့်တွက်ရင် သူ့ထက်အကြီးက လေးသောင်း၊ အငယ်က လေးသောင်းဖြစ်လို့ ရှစ်သောင်းတစ်ပါး ဖြစ်နေတယ်။ ဆိုလိုတာက သံဃာအများထဲမှာ သူ့ထက်အကြီးရှိတယ်၊ အငယ်

ရှိတယ်။ သူဟာ အကြီးအငယ် အုပ်စုနှစ်စုရဲ့ အလယ်မှာ ထိုင်နေတယ်။ အကြီးဆုံးဆိုရင်လည်း သိလွယ်တယ်၊ ဘယ်ကိုယ်တော်ဟာ ခေါင်းဆောင်ဆိုတာ ပြောလို့ရတယ်။ သူက အကြီးဆုံးမဟုတ်သည့်အတွက်ကြောင့် သူ့ရဲ့ရှေ့က ဝါကြီးတဲ့ ကိုယ်တော်လေးသောင်းရဲ့ နောက်မှာ သူကရောက်နေတယ်။

ဝါစဉ်အလိုက် ထိုင်ရတဲ့ ရဟန်းတွေကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက လှမ်းပြီးကြည့်လိုက်တယ်။ သူ့ရဲ့ အကဲခတ်ပညာက အလွန်ထက်မြက်တယ်။ ရဟန်းတော် လေးသောင်းရဲ့ အစွန်က ထိုင်တဲ့ ကိုယ်တော်ဟာ သူများနဲ့ မတူဘူး၊ ရဲရင့်တဲ့မျက်နှာရှိတယ်။

ရာထူးကြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ ဘုရင်တို့ လာရင် လူတွေဟာ ရင်ထဲမှာ ဖုတ်လှိုက် ဖုတ်လှိုက် excitement ဖြစ်တတ်တဲ့ သဘောရှိတယ်။ ထူးဆန်းတာ မြင်ရရင်လည်း စိတ်ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေ ရှိကြတယ်။ အဲဒီတော့ ကျန်တဲ့ကိုယ်တော်တွေမှာ စိတ်လှုပ်ရှားမှု ရှိကောင်းရှိနေလိမ့်မယ်။ မိလိန္ဒဘုရင်ကြီးလည်း စိတ်လှုပ်ရှားကောင်း လှုပ်ရှားလိမ့်မယ်။ အဲဒီထဲမယ် ရှင်နာဂသေနဟာ စိတ်မလှုပ်ရှားတဲ့ ရင်မခုန်တဲ့ ကိုယ်တော်လို့ ပြောရမယ် ထင်ပါတယ်။

လူတိုင်းလူတိုင်းဟာ စိတ်ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေက မျက်နှာရိပ်မှာ ပေါ်နေတတ်တယ်။ ကြည့်တတ်လို့ရှိရင် မြင်ကြရမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ စိတ်အခြေအနေကို မျက်နှာကြည့်ပြီး အကဲခတ်လိုက်မယ်ဆိုရင် ကြေးမုံပြင်မှာ မြင်ရသလို လူတွေရဲ့ အသွင်သဏ္ဍာန်က မျက်နှာပေါ်မှာ လာပြလေ့ရှိတယ်။

စာပေကျမ်းဂန်မှာ ‘ဟဒယင်္ဂိတဘာဝံ ဂူပယတိ ပကာသေတီတိ ဂူပံ’ ဂူပဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဖော်ပြတဲ့ အဓိပ္ပါယ်က အလွန်မှတ်သားစရာကောင်းတယ်။ စိတ်နှလုံးထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်တဲ့အရာဟာ မျက်နှာမှာ ပုံရိပ်ပေါ်နေတတ်တယ်။ စိတ်နှလုံး ရှုပ်ထွေးပေလီနေတဲ့ မျက်နှာကလည်း မျက်ခုံးတွေတွန့်၊ မျက်မှောင်တွေကျုံ့ပြီး ပေါ်နေတတ်တယ်။ စိတ်အလိုမကျတဲ့ မျက်နှာမှာတော့ တင်းမာနေတဲ့ အနေအထားမျိုးတွေ ပေါ်နေတယ်။

လူရဲ့ စိတ်အခြေအနေ မျက်နှာမှာ ထပ်ဟပ်ပေါ်လွင်နေတာကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက အကဲခတ်တတ်တယ်။ စိတ်ကို သိတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ စိတ်ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေ ပေါ်လာတဲ့ နေရာကို ကြည့်လိုက်ရင် လူကဲခတ်လို့ ရမှာပဲ။ ဘယ်လိုပဲ ဖြိုးကွယ်ထားစေကာမူ လူတွေဟာ ဝမ်းနည်းနေသလား၊ ကြည်နူးနေသလား၊ ပျော်ရွှင်နေသလားဆိုတာ မျက်နှာမှာ(အထူးသဖြင့် မျက်လုံးထဲမှာ) ပေါ်လွင်နေတာ ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး အကဲခတ်ကောင်းလိုက်ပုံကိုတော့ ချီးကျူးစရာပဲ။ ရှစ်သောင်းထဲကနေ ရွေးလိုက်တယ်။ “ဟောဟို ကိုယ်တော် မဟုတ်လား၊ အလယ်က။ နာဂသေနဆိုတာ သူပဲဖြစ်ရမယ်”

ရှင်နာဂသေနဟာ ဖျတ်ဖျတ်လတ်လတ် အသိဉာဏ်ရှိတဲ့ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ပဲ။ ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်းတယ်။ ကေသရာဇာခြင်သော် မင်းကဲ့သို့ ရဲတင်းတဲ့မျက်နှာအသွင်အပြင်ရှိတယ်။ “ဒီကိုယ်တော် ဖြစ်ရမယ်၊ ဟုတ်လား” ဆိုတော့ အမတ်ကြီးတွေက ဟုတ်ပါတယ်။

“ကြည့်၊ ငါ့ရဲ့ခန့်မှန်းပညာ ဘယ်လောက်တော်သလဲ”လို့ မိလိန္ဒ မင်းက ပြောလိုက်သေးတယ်။

ထူးဆန်းတယ်။ မိလိန္ဒမင်းဟာ နာဂသေနဆိုတဲ့ အမည်ကို ကြားလိုက်တုန်းကလည်း ကျောချမ်းသွားတယ်။ အခု ရှင်နာဂ- သေနကို မြင်လိုက်ရတဲ့အခါမှာလည်း ကျောချမ်းသွားတယ်။ ဘာကြောင့် ကျောချမ်းရသလဲဆိုတာတွေးရင်း ရှင်နာဂသေနတို့ ထိုင်နေတဲ့နေရာအနီးသို့ ဘုရင်မင်းကြီးနဲ့အဖွဲ့ ဝင်ရောက်သွား ကြတယ်။

လောကထုံးတမ်းစဉ်လာအရ နှုတ်ဆက်စကားပြောတယ်။ သို့သော် ရှင်နာဂသေနဲ့ ရဟန်းတော်တွေကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရှိခိုးတယ်၊ ဝပ်ချတယ်၊ အရိုအသေပေးတယ်။ bow down လုပ်တယ်ဆိုတာ ရှိပုံမရဘူး။ ခါတိုင်းလို အနေအထားအတိုင်းပဲ ယဉ်ကျေးဖွယ်ရာစွာ မေးမှာပေါ့။ “ကိုယ်တော်တို့ နေကောင်းကြ ရဲ့လား။ ခရီးလမ်း မပင်ပန်းဘဲ ဒီကိုရောက်လာကြရဲ့လား” ဆိုတဲ့ မေးခွန်းတွေကို မေးတယ်။ ရှင်နာဂသေနတို့ ရဟန်းတော်တွေက လည်း အလားတူပဲ အပြန်အလှန် နှုတ်ဆက်စကား ပြောကြ တယ်။

အဲဒီလို နှုတ်ဆက်စကား ပြောပြီးတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနဲ့ ပြောပုံဆိုပုံ အသံနေ အသံထားကို ကြားလိုက်ရတာနဲ့ မိလိန္ဒ မင်းကြီးရဲ့ စိတ်ထဲမှာ အားရသွားတယ်။ ရှင်နာဂသေနရဲ့ အသံနေ အသံထားဟာ ကြောက်ရွံ့တဲ့အနေအထားမျိုး တစ်ခုမှ မရှိဘူး။ ပုံမှန်အသံနဲ့ ပြန်လှန်နှုတ်ဆက်တာကို သတိထားမိပြီး ရှင်နာဂသေနရဲ့ ရဲရင့်မှု သတ္တိရှိမှုကို အသိအမှတ်ပြုလိုက်တယ်။

များသောအားဖြင့် လူတွေဟာ စိတ်လှုပ်ရှားနေလို့ရှိရင် အသံက ပြောင်းသွားတတ်တယ်။ တုန်တဲ့အသံလည်း ရှိတတ်တယ်။ အကယ်ဒမီပေးပွဲ ကြည့်ပါလား။ စိတ်လှုပ်ရှားတဲ့လူတွေ စကားပြော မထွက်ဘူး။ အဲဒါမျိုးလိုပေါ့။ စိတ်လှုပ်ရှားတယ်ဆိုရင် လူ့ရဲ့ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကစပြီး လှုပ်ရှားမှုတွေ ဖြစ်လာတယ်။ စိတ်ကနေ ရုပ်ကို ထုတ်လုပ်တဲ့သဘောပဲ။ စိတ်က တည်ငြိမ်နေပြီဆိုရင် သူပြောတဲ့စကားသံကလည်း တည်ငြိမ်တယ်။

၁-ပညတ္တိပဉာ

နှုတ်ဆက်စကား ပြောပြီးတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးခွန်းမေးတယ်။ မေးတာတော့ ရိုးရိုးလေး မေးတာပါ။ သို့သော် မိလိန္ဒမင်းဟာ အင်မတန် အထကောက်တတ်တယ်။ ဆန့်ကျင်ဘက် စကားပြောတဲ့ နေရာမှာတော့ ဗိုလ်ပဲ။

“ကထံ ဘဒ္ဒန္တော ဉာယတိ” ကိုယ်တော့်ကို ဘယ်လိုသိရမလဲ။ ‘ကိ နာမောသိ ဘန္တေ’ အရှင်ဘုရားနာမည် ဘယ်လိုခေါ်သလဲ။”

ရိုးရိုး နှုတ်ဆက်စကားပြောပြီးတဲ့အခါမှာ “ကိုယ်တော့်ကို ဘယ်လိုသိရမလဲ၊ ကိုယ်တော့်နာမည် ဘယ်လိုခေါ်သလဲ” လို့ မေးတယ်။

ကနေ့ခေတ်မှာ လူတစ်ယောက်ရဲ့ နာမည်မေးချင်တယ်ဆိုရင် ယဉ်ကျေးမှုအနေနဲ့ ကိုယ့်နာမည်ကို အရင်ပြောပြီးမှ မေးလေ့ရှိကြတယ်။ What's your name? လို့ အရင်မပြောဘူး။

ကိုယ့်ကိုယ်ကို introduce လုပ်ပြီး သူ့နာမည် ဘယ်သူပါပြောပြီးမှ ခင်ဗျားနာမည်လေး သိပါရစေလား။ နာမည် ဘယ်လိုခေါ်ပါ သလဲလို့ မေးကြတယ်။ ဒါကတော့ ဒီကနေ့ခေတ်ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှု အရပေါ့။

ရှင်နာဂသေနေက ဖြေတယ်။ ‘နာဂသေနေတိ ခေါ အဟံ မဟာရာဇ ဉာယာမိ’ သူ့ကို နာဂသေနေလို့ သိကြ ပါတယ်တဲ့။ ‘နာဂသေနေတိ ခေါ မံ သဗြဟ္မစာရိ သမုဒါစရန္တိ’ သီတင်းသုံးဖော်တွေ၊ အတူနေ သံဃာတွေက သူ့ကို နာဂသေနေ လို့ပဲ ခေါ်ကြပါတယ်။ ပြောဆို နှုတ်ဆက် ကြပါတယ်။

‘အပိစ မာတာပိတရော နာမံ ကရောန္တိ နာဂသေ- နေတိ ဝါ၊ သူရသေနေတိဝါ၊ ဝီရသေနေတိဝါ၊ သီဟသေနေတိဝါ’။

တကယ်တော့ မိဘနှစ်ပါးက နာဂသေနေ လို့လည်း အမည် ပေးထားတယ်။ သူရသေနေ လို့လည်း အမည်ပေးတယ်။ ဝီရသေနေ လို့လည်း အမည်ပေးတယ်။ သီဟသေနေ လို့လည်း အမည်ပေးတယ်။

နာဂသေနေမှာ နာဂဆိုတာ ဆင်ကိုလည်း ခေါ်တယ်။ နဂါး ကိုလည်း ခေါ်တယ်။ အဲဒီတော့ ဆင်တို့ နဂါးတို့ဆိုတာ အစွမ်း သတ္တိရှိတဲ့သတ္တဝါတွေဖြစ်တယ်။ သေနေဆိုတာ စစ်တပ်။ အဲဒီ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ သူရသေနေ ရဲရင့်သော စစ်တပ်ရှိသူ၊ ဝီရသေနေ ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့ လုံ့လ ဝီရိယကောင်းတဲ့ စစ်တပ်ရှိသူ၊ သီဟသေနေ ဆိုတာ ခြင်္သေ့ကဲ့သို့ ရဲရင့်သော စစ်တပ်ရှိသူလို့

ဆိုတယ်။ အဲဒီ သေနာ ဆိုတဲ့ စကားလုံးထည့်ပြီး သူ့ရဲ့ အမည် နာမကို မိဘတွေက မှည့်ခေါ်ထားပါတယ်။

‘အပီစ ခေါ မဟာရာဇ သင်္ခါ သမညာ ပညတ္တိ ဝေါဟာရမတ္တံ နာမမတ္တံ ယဒိဒံ နာဂသေနာတိ’

“ဒါပေမယ် မင်းကြီး နာဂသေနဆိုတာ ခေါ်စရာ အမည် ပညတ်မှုသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ‘န ဟေတ္ထ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ’ တကယ်တော့ နာဂသေနဟာ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်အနေနဲ့ မရနိုင်ပါဘူး။” နာဂသေနဆိုတာ ခေါ်ဖို့အတွက် သက်သက် လုပ်ထားတာပါ။ ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ကမရှိပါဘူးလို့ ပြောလိုက်တယ်။

ဒါက အင်မတန်လေးနက်တဲ့ အဘိဓမ္မာ စကားလုံးပဲ။ ပရမတ္ထရှုထောင့်ကနေ ပြောလိုက်တာ ဖြစ်တယ်။ ဒီစကားက ဘုရင်ကြီးကို စိန်ခေါ်လိုက်သလို ဖြစ်သွားတယ်။ နာဂသေနက မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ မေးချင်စိတ်၊ အပြစ်တင်ချင်တဲ့ စိတ်တွေကို တမင် နှိုးဆွပေးတဲ့သဘောလို့လည်း ယူဆလို့ရတယ်။

“နာဂသေနဆိုတာ နာမည်ပါ။ ခေါ်စရာအတွက် ထားတာ၊ တကယ်တော့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ ပရမတ္ထအားဖြင့် မရနိုင်ပါဘူး။ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ ပရမတ္ထမှာ မရှိပါဘူး။”

မိလိန္ဒမင်း၏ ပြစ်တင်ပြောဆိုချက်

အဲဒီစကား ကြားလိုက်တဲ့အခါ ဘုရင်ကြီးက လည်ပင်း လေးမော့ ခါးလေးဆန့်ပြီး သူ့လူတွေကို လှမ်းပြီးပြောလိုက်တယ်။

“သူဏာတုမေ ဘဝန္တော ပဉ္စသတာ ယောနကာ အသီတိ သဟဿာ စ ဘိက္ခု။ ယောနက အမတ်တွေ၊

(ခုခေတ် တူရကီ အမတ်တွေ) ရှင်နာဂသေနဲ့ အတူရှိကြတဲ့ ရဟန်းရှစ်သောင်း။ ကြားကြတယ်နော်၊ အားလုံး ကြားကြတယ် နော်၊ သေချာမှတ်ထားကြပါ။”

“အယ် နာဂသေနော ဝေမာဟ’ ဟောဒီ နာဂသေန ဆိုတဲ့ ကိုယ်တော်က ‘န ဟေတ္ထ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ’ ဒီနေရာမှာ နာဂသေနဆိုတာ ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ မရှိပါဘူးလို့ ပြောနေတယ်။ ‘ကလ္လံ နုခေါ တဒ ဘိနန္ဒိတုံ’ အဲဒါကို လက်ခံ နိုင်ပါ့မလား။ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိဘူးလို့ သူက ပြောနေတယ်။ သူ့စကားကို ကျေနပ်စွာ လက်ခံနိုင်ကြပါ့မလား။”

ဘုရင်ကြီးက ရှင်နာဂသေနကို မေးခွန်း ထုတ်လိုက်ပြန် တယ်။ “သစေ ဘန္တေ နာဂသေန ပုဂ္ဂလောနုပလဗ္ဗတိ’ အရှင် နာဂသေန၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ မရနိုင်ဘူးလို့ အရှင်ဘုရား ပြောတယ်။” “ကော စရဟိ တုမှာကံ စိဝရ ပိဏ္ဍပါတ သေနာသန ဝိလာနပစ္စယ ဘေသဇ္ဇ ပရိက္ခာရံ ဒေတိ’ အဲဒါဆို အရှင်ဘုရားအား ပစ္စည်းလေးပါး ဘယ်သူ လှူတာလဲ။ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိဘူး။ သတ္တဝါဆိုတာ မရှိဘူးဆိုရင် ကိုယ်တော့်အား ပစ္စည်းလေးပါး ဘယ်သူ လှူတာလဲ။ ‘ကော တံ ပရိဘုဇ္ဇတိ’ အဲဒီပစ္စည်းလေးပါးကို ဘယ်သူသုံးစွဲတာလဲ။”

မေးခွန်းတွေ ဆက်တိုက် ထုတ်တယ်။ သီလစောင့်တယ် ဆိုတာရော ဘယ်သူ သီလစောင့်တာတုန်း။ ‘ကော ဘာဝနံ အနုယုဇ္ဇတိ’ ဘာဝနာတရား အားထုတ်တာရော ဘယ်သူလဲ။

လောကကြီးမှာ ပြောကြတယ်လေ။ ဒီသင်္ကန်းကို ဘယ် ဒကာ၊ ဒကာမက လှူတယ်။ အဲဒီ ဒကာလှူတဲ့ သင်္ကန်းကို

ဘုန်းကြီးက ဝတ်တယ်။ ဒါဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်မရှိဘူးဆိုရင် ဘယ်သူက လှူလို့ ဘယ်သူက သုံးတာတုန်း။

မိလိန္ဒမင်းက သူ့အပြစ်တင်လိုတဲ့ မေးခွန်းတွေ ဆက်တိုက် မေးလိုက်တယ်။ အဲဒါတင် မကဘူး။ “မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရတယ်လို့ ဆိုရင် ဘယ်သူရတာလဲ။ လူတွေဟာ မဂ်ရတယ်လို့ပြောကြတယ်။ ဖိုလ်ရတယ်လို့လည်း ပြောကြတယ်။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု တယ်လို့လည်း ပြောကြတယ်။ ဒါဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက်ပြုတာ၊ ဘယ်သူဖြစ်မလဲ။”

ဒါတင် မကဘူး။ လူသတ်မှု ကျူးလွန်တယ်။ သတ္တဝါတွေကို သတ်တယ်ဆိုရင် “ကော ပါဏံ ဟနတိ” ဘယ်သူ သတ်တာလဲ။ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိဘူးဆိုရင် ဘယ်သူ သတ်တာလဲ။ ‘ကော အဒိန္နံ အာဒိ-ယတိ’ ဘယ်သူခိုးတာလဲ။ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိဘူးဆိုရင် ဘယ်သူခိုးတယ်လို့ ပြောမလဲ။ ‘ကော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရံ စရတိ’ ကာမကိစ္စ မှားမှားယွင်းယွင်း ပြုကျင့်တယ်ဆိုတာ ဘယ်သူပြုကျင့်တာလဲ။ ‘ကော မုသာဘဏတိ’ မှားယွင်းသော စကားကို ပြောတယ် ဆိုတာ ဘယ်သူပြောတာလဲ။ ‘ကော မဇ္ဇံ ပိဝတိ’ အရက် သောက်တယ်ဆိုတာ ဘယ်သူသောက်တာလဲ။”

“ကော ပဉ္စာနန္တရိယကမ္ပံ ကရောတိ” အမေသတ်တယ်၊ အဖေသတ်တယ်၊ ရဟန္တာကိုသတ်တယ်၊ သံဃာတွေ သင်းကွဲ အောင် လုပ်တယ်၊ မြတ်စွာဘုရား သွေးစိမ်းတည်အောင် လုပ်တယ်ဆိုရင် ဘယ်သူ လုပ်တာလဲ။ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိဘူးဆိုရင် ဒီပြစ်မှုတွေကို ဘယ်သူ ကျူးလွန်တာလဲ။”

ဒါကြောင့် ‘နတ္ထိ ကုသလံ၊ နတ္ထိ အကုသလံ’ ကုသိုလ် ဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ အကုသိုလ်ဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ ‘နတ္ထိ ကုသလာကုသလာနံ ကမ္မာနံ ကတ္တာ ဝါ ကာရေတာ ဝါ’ ကုသိုလ်အကုသိုလ်လုပ်တဲ့လူလည်း မရှိဘူး။ လုပ်ခိုင်းတဲ့လူလည်း မရှိဘူး။ ‘နတ္ထိ သုကတ ဒုက္ကဋ္ဌာနံ ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော’ ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့ရဲ့ အကျိုးဆိုတာလည်း မရှိဘူး။

‘သစေ ဘန္တေ နာဂသေန ယော တုမေ မာရေတိ၊ နတ္ထိ တဿာပိ ပါဏာတိပါတော’ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိဘူးဆိုရင် အရှင်ဘုရားကို တစ်ယောက်ယောက်က လာသတ်ရင်တောင် လာသတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပါဏာတိပါတကံ ထိုက်တယ်ဆိုတာ မဖြစ်ဘူး။

‘တုမ္မာကမ္ပိ ဘန္တေ နာဂသေန နတ္ထိ အာစရိယော’ ဒါတင်မကဘူး။ ကိုယ်တော့်မှာ ဆရာလည်း မရှိနိုင်ဘူး၊ ဥပဇ္ဈာယ် ဆိုတာလည်း မရှိနိုင်ဘူး။ ကိုယ်တော် ရဟန်းဆိုတာလည်း မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိဘဲနဲ့ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ကိုယ်တော် ရဟန်း လို့ ခေါ်ရမှာလဲ။

“သီတင်းသုံးဖော်တွေက ငါ့ကို နာဂသေနလို့ ခေါ်ကြ တယ်” လို့ အရှင်ဘုရားပြောတယ်။ အဲဒီလို ခေါ်တဲ့နေရာမှာ ဘယ်သူလဲ နာဂသေန၊ ဘယ်သူ့ကို ခေါ်မှာလဲ” ဘုရင်ကြီးက ပြောပြန်တယ်။

နေပါဦး၊ ကိုယ်တော့်ကို နာဂသေနလို့ ခေါ်တယ်ဆိုရင် ကိုယ်တော့်ခေါင်းပေါ်ပေါက်တဲ့ “ဆံပင်က နာဂသေနလား” မဟုတ်ပါဘူးလို့ရှင်နာဂသေနကဖြေတယ်။ အဲဒီတော့ “မွေးညင်း

ကရော နာဂသေနလား” မဟုတ်ပါဘူး။ “ခြေသည်း လက်သည်းက နာဂသေနလား” မဟုတ်ဘူး။

ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေ အကုန်မေးတာ။ ခေါင်းက နာဂသေန လား။ လက်ခြေတွေက နာဂသေန လား။ ဝမ်းဗိုက်က နာဂသေန လား။ ဘယ်ဟာက နာဂသေနလဲ။ (၃၂) ကောဠာသ လူ့ခန္ဓာကိုယ်မှာရှိတဲ့ Organ တွေနဲ့ အကုန်မေးတယ်။ မေးတော့ ရှင်နာဂသေနကလည်း မဟုတ်ပါဘူးချည်းပဲ ဖြေတယ်။

ခန္ဓာငါးပါးနဲ့ သူက မေးပြန်တယ်။ “ဒီလိုဆိုရင် ရုပ်ခန္ဓာက နာဂသေနလား၊ မဟုတ်ပါဘူး။ ဝေဒနာက နာဂသေနလား၊ မဟုတ်ပါဘူး။ သညာက နာဂသေနလား၊ မဟုတ်ဘူး။ သင်္ခါရတွေက နာဂသေနလား၊ မဟုတ်ပါဘူး။ ဝိညာဏ်က နာဂသေနလား” မဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒါဆိုရင် ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ် ဒီငါးခုပေါင်းထားတဲ့ ခန္ဓာအစုက နာဂသေနလား။ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါဖြင့် “နာဂသေနဆိုတာ ခန္ဓာငါးပါးမပါတဲ့ အခြားဟာလား” လို့ဆိုတော့ အခြားဟာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။

မေးလိုက်တိုင်း မေးလိုက်တိုင်း ဘယ်ဟာမှ နာဂသေနဆိုတာ သူ့ရှာလို့ မတွေ့ပါဘူးတဲ့။ မဟုတ်ဘူးချည်းပဲ သူ့အဖြေရတယ်။

အဲဒီမှာ နောက်ဆုံးမေးပြန်တယ်။ ‘နာဂသေနသဒ္ဓေါ နုခေါ ဘန္တေ နာဂသေနော’ ဒါဖြင့် နာဂသေနဆိုတဲ့ စကားလုံးလေးက နာဂသေနလားတဲ့။ န ဟိ မဟာရာဇ= မဟုတ်ပါဘူး

မင်းကြီး။ ဒီလိုဆိုရင် ‘ကော ပနေတ္ထ နာဂသေနော’ ဒီလိုဆိုရင် အရှင်ဘုရားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး နာဂသေနဆိုတာ ဘယ်သူလဲ။

‘အလိကံ တံ ဘန္ဓေ ဘာသသိ မုသာဝါဒံ။ နတ္ထိ နာဂသေနော’ အရှင်ဘုရား ခုနကပြောတယ်။ ငါ့ကို နာဂသေန လို့ ခေါ်တယ်လို့ ပြောတာဟာ အရှင်ဘုရား လိမ်ပြောတာပဲ။ အခု မေးလိုက်တော့ နာဂသေန ရှာလို့မတွေ့တော့ဘူး။ တစ်ကိုယ်လုံး စစ်မေးလိုက်တဲ့အခါ နာဂသေနဆိုတာ မရှိဘူး ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါဆို ကိုယ်တော် လိမ်တာပဲ။

ရှင်နာဂသေန၏ ဧချပချက်

ရှင်နာဂသေနက မိလိန္ဒမင်းကြီးကို ပြန်မေးတယ်။ “အရှင် မင်းကြီး၊ အရှင်မင်းကြီးဟာ ဘုရင်ဆိုတော့ ချမ်းချမ်းသာသာ နေလာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။ အခုလို ရာသီဥတုပူပြီး ကြမ်းတမ်း တဲ့မြေပေါ်မှာ လမ်းလျှောက်ဖို့ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် အရှင်မင်းကြီး ဒီလာတဲ့အခါ လမ်းလျှောက်လာတာလား၊ သို့မဟုတ် ယာဉ်စီးပြီး လာတာလား။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “တပည့်တော် လမ်းလျှောက်လာတာ မဟုတ်ဘူး။ ရထားနဲ့လာတာပါ” လို့ ဖြေတယ်။

“အရှင်မင်းကြီး ရထားနဲ့လာတယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဘယ်ဟာ ရထားလဲဆိုတာ ပြောပြစမ်းပါ။ ဘယ်ဟာကို ရထားလို့ခေါ်သလဲ။

‘ကီနုခေါ မဟာရာဇ ဤသာ ရထော’ မြင်းလှည်းကို ကြည့်လိုက်၊ မြင်းကတဲ့နေရာ တွဲထားတဲ့မြင်းရဲ့ ဟိုဘက်ဒီဘက် မှာ မြင်းနဲ့ဆက်သွယ်ထားတဲ့ အသားချောင်းကြီး နှစ်ချောင်း

“ရထားသံ” လို့ ခေါ်တယ်။ မြင်းက အဲဒီ “ရထားသံ တုတ်ချောင်းကြီး နှစ်ချောင်းဟာ ရထားလား၊” ရထားကို ပြောပြစမ်းပါ။ အဲဒီ “ဤသာဆိုတဲ့ တုတ်ချောင်းကြီးနှစ်ချောင်း သစ်သားတံကြီးနှစ်ခုက ရထားလား”။ “မဟုတ်ပါဘူး” လို့ ဘုရင်ကြီးက ဖြေတယ်။

ဒါဆိုရင် “ဝင်ရိုးက ရထားလား”။ ဝင်ရိုးလည်း ရထားမဟုတ်ဘူး။ “ဘီးတွေက ရထားလား” ဆိုတော့ ဘီးကလည်း ရထား မဟုတ်ဘူး။ ဒါဖြင့် “ရထားအိမ်ကြီးက ရထားလား” ဆိုတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါဖြင့် ရထားမှာ တပ်ဆင်ထားတဲ့ တစ်ခြား အင်္ဂါရပ်တွေက ရထားလားဆိုတော့ မဟုတ်ဘူး။ တံပိုးက ရထားလား၊ မြင်းနဲ့တွဲထားတဲ့ ရထားသံက ရထားလား၊ ကြိုးက ရထားလား၊ မြင်းလှည်းမောင်းတဲ့ နှင်တံကြာပွတ်က ရထားလား ဆိုတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါဆိုလို့ရှိရင် အဲဒါတွေ အကုန်ပေါင်းထားတာ ရထားလားဆိုတော့ အဲဒါလည်း မဟုတ်ဘူး။

မဟုတ်ဘူးချည့် အကုန်ဖြေရတာ။ တစ်ခုမှ အဖြေမထွက်လာဘူး။ အဲဒီလို အဖြေမထွက်လာတော့ ပြောတယ်။ အဲဒီလို ဆိုလို့ရှိရင် ဒါတွေဖယ်ထားပြီး ရထားဆိုတာ တစ်ခြားလား ဆိုတော့ တစ်ခြားလည်း မဟုတ်ဘူးတဲ့။

အရှင်မင်းကြီး ရထားအကြောင်းကို တစ်စုချင်း တစ်စုချင်း မေးတာ၊ ရထားလည်း မတွေ့ရပါလား။ အဲဒါဆိုရင် “ရထားဆိုတဲ့ စကားလုံးက ရထားလား” ဆိုတော့ အဲဒါလည်း မဟုတ်ဘူး။

အဲဒါဆိုရင် အရှင်မင်းကြီးက ရထားနဲ့ လာတယ်လို့ ပြောတယ်။ သက်သက် လိမ်ပြောတာပဲ၊ ရထားစီးလာခဲ့တယ်လို့

ပြောတာဟာ လိမ်ပြောတာပဲ။ အသင်မင်းကြီးကို အားလုံးက သိနေကြတာ၊ ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်းလုံးမှာ အတော်ဆုံး ဘုရင်ကြီးလို့ သိတာ။ အခုမှ လူလိမ်ကြီးမှန်း သိရတယ်ပေါ့။ အခုမှ အသင် မင်းကြီးက လူလိမ်ကြီးဖြစ်နေပါလား။

ရှင်နာဂသေနကလည်း ခေါင်းလေးမော့ပြီး အားလုံး ကြား ကြတယ်နော်၊ “သုဏန္ဒ မေ ဘဝန္တော ပဉ္စသတာ ယောနကာ ယောနကအမတ်တွေ အားလုံးကြားကြတယ်နော်။ ရဟန်း ရှစ် သောင်းလည်း အားလုံးကြားကြတယ်နော်။ အခုပဲ မိလိန္ဒမင်းကြီး က ဒီကို ရထားနဲ့လာပါတယ်လို့ ပြောတယ်။ အကယ်၍ ရထားနဲ့ လာတာဆိုရင် ရထားကို ပြပါလို့ မေးတဲ့အခါမှာ ရထားကို သူမပြောနိုင်ဘူး။ ဘယ်ဟာ ရထားလဲဆိုတာ သူမပြောနိုင်ဘူး။ အဲဒီတော့ သူ့စကားဟာ လက်ခံနိုင်လောက်တဲ့စကား ဟုတ်ပါ့ မလား။”

အဲဒီအခါမှာ ယောနကအမတ်တွေက သဘောကျလွန်းလို့ သာဓုခေါ်ကြတယ်။ သာဓုသံက ဟိန်းတက်သွားတယ်။ ဘုရင် ကြီးကို စွာလွန်းလို့ ယောနကအမတ်တွေက အမြင်ကတ်နေ ကြတယ်။ ယခုချိန် အခွင့်ရေးရပြီး ဝိုင်းပြောကြတယ်။ ‘ဣဒါနိ ခေါ တွံ မဟာရာဇ သက္ကောန္တော ဘာသဿု’ အရှင်မင်းကြီး ပြောလေ။ ရှင်နာဂသေနနဲ့ ပြောမယ်ဆိုတာ ပြောလေဆိုပြီးတော့ ဘုရင်ကြီးကို ဝိုင်းပြီး တောင်းဆိုကြတယ်။

တောင်းဆိုတဲ့အခါကျမှ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လေပြေထိုးပြီး ပြောတယ်၊ ‘နာဟံ ဘန္တေ နာဂသေန မုသာ ဘဏာမိ’ ရှင်နာဂသေန အကျွန်ုပ် လိမ်ပြောတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ရထား

ဆိုတာ ရထားသံရယ်၊ ဝင်ရိုးရယ်၊ ဘီးရယ်၊ ရထားအိမ်ရယ်၊ အရာအားလုံး ပေါင်းစပ်ပြီး ရထားဆိုတဲ့ အခေါ်အဝေါ် ဖြစ်လာတာ။ ခေါ်စရာအမည်မျှသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှင်နာဂသေန ပြောတဲ့ အဖြေမျိုးကို သူပြန်ဖြေရတော့တယ်။

“ရထားဆိုတာ ခေါ်ဝေါ်စရာ အမည်နာမမျှသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတွေ ပေါင်းစပ်ပြီး ခေါ်စရာလေးတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ထားတဲ့ အရာသာဖြစ်တယ်။ တကယ် လိုက်ရှာကြည့်လိုက်ရင် ရထားဆိုတာ ရှာလို့မတွေ့ပါဘူး။”

အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေနက ပြောတယ်။ ‘သာဓု ခေါ် တုံ့ မဟာရာဇ ရထံ ဇာနာသီ’ အရှင်မင်းကြီးဟာ အခု ရထားကို မှန်မှန်ကန်ကန် သိသွားပြီ။ ရထား ဆိုတာ အမည်ပညတ်မျှသာ ဖြစ်တယ်။ ခေါ်စရာအတွက်သာ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ အရှင်မင်းကြီး သိသွားပြီ။

အဲဒီအတိုင်းပဲ နာဂသေနဆိုတာလည်း ဆံပင် စသည် အစွဲပြု၊ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်ကို အစွဲပြု၊ ခန္ဓာကိုယ် အစိတ်အပိုင်းအားလုံးကို အစွဲပြုပြီး နာဂသေနလို့ ခေါ်စရာလေးတစ်ခုသာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမည်ပညတ်မျှသာ ဖြစ်တယ်။ ‘ပရမတ္ထတော ပနေတ္ထ ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဘတိ’ အစစ်အမှန်အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ ရှာတွေ့မှာမဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒီ စကားနဲ့ ပြန်ချုပ်လိုက်တယ်။

သေသေချာချာ စဉ်းစားကြည့်။ သမ္မတိသစ္စာ နဲ့ ပရမတ္ထ သစ္စာပိုင်းမှာ ဒီလိုအဆိုမျိုးရှိတယ်။ သမ္မတိသစ္စာ ဆိုတာ အမည် နာမတစ်ခုကိုစွဲပြီး လူတွေခေါ်တဲ့အတိုင်း မှတ်ကြရတယ်။ ဒါ

ပုဆိုးလို့ လူတွေအားလုံးက အသိအမှတ် ပြုလိုက်ရင် ပုဆိုးလို့ မှတ်ကြရတယ်။ အမိုးသမီးတွေ အဝတ်ကိုတော့ ထမီလို့ မှတ်ကြတယ်။ စကပ်ဆိုရင် စကပ်ပေါ့။ အင်္ကျီဆိုရင် အင်္ကျီပေါ့။ တစ်ခုခုကို အကြောင်းပြုပြီး အားလုံးက အသိအမှတ် ပြုလိုက်တယ်။ General consensus လို့ခေါ်တယ်။ အားလုံး သဘောတူ လက်ခံထားတဲ့ အရာတစ်ခုဖြစ်တယ်။

အဲဒီတစ်ခုခုကို စွဲပြီးခေါ်တဲ့ သမ္မုတိသစ္စာ သည်ပင်လျှင် ပြောင်းလွှဲမှုတွေ ဖြစ်တတ်တယ်။ အသိဉာဏ်နဲ့ ခွဲခြားစိတ်ဖြာရင်လည်း ပြောင်းလွှဲသွားတယ်။ သို့မဟုတ် ပျက်ယွင်းသွားရင်လည်း ပြောင်းလွှဲသွားတယ်။ အဲဒါ ပညတ်ရဲ့ သဘာဝပဲ။ ပညတ်ဆိုတာ အပြောင်းအလွှဲရှိတယ်။

ဥပမာမယ်- မြေအိုးလေးတစ်ခုပဲ ကြည့်လိုက်။ အိုးမလုပ်ခင်က မြေ။ မြေကို အိုးသဏ္ဍာန်လုပ်ပြီး မီးဖုတ်လိုက်တဲ့အခါ အိုးလို့ ဖြစ်သွားပြန်တယ်။ မြေဆိုတာ ပျောက်သွားတယ်။ အိုးလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီအိုးကိုမှ တစ်ခါရိုက်ခွဲလိုက်ရင် အိုးခြမ်းကွဲ ဖြစ်သွားတယ်။ အမှုန့်ထောင်းလိုက်တဲ့အခါ မြေဆိုတာ ပြန်ဖြစ်သွားတယ်။

လူတွေ ဝတ်နေတဲ့အဝတ်၊ ဝါဂွမ်းက ရလာတယ်ဆိုရင် ပထမဆုံးက ဝါဂွမ်းလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ဝါဂွမ်းကို စနစ်တကျ အမျှင်လေးတွေ လုပ်လိုက်တဲ့အခါ ချည် လို့ ခေါ်ပြန်ရော။ အဲဒီ ချည်ကို ယက်ကန်းစင်တင်ပြီး ယက်လုပ်လိုက်တဲ့အခါ အထည် ဖြစ်သွားပြန်တယ်။ အဲဒီ အထည်ကိုမှ သင်္ကန်းချုပ်လိုက်ရင်

သင်္ကန်း၊ ထမီချုပ်တော့ ထမီ၊ ပုဆိုးချုပ်တော့ ပုဆိုး၊ လိုက်ကာ ချုပ်တော့ လိုက်ကာ၊ ပြောင်းလွဲသွားပုံလေးကို စဉ်းစားကြည့်။

အရာဝတ္ထုတစ်ခုဟာ မူလအနေအထားမှ ပြောင်းပြောင်း သွားတာ။ အဲဒီလို ပြောင်းလွဲမှုတွေဟာ သဘာဝအရ ဖြစ်စဉ် တစ်ခုလို ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါမျိုးကို သမ္မုတိလို့ခေါ်တယ်။ လူတွေ ခေါ်စရာအနေနဲ့ ထားတာ။

ကြည့်လေ၊ လူတိုင်းသုံးနေတဲ့ စားပွဲ။ မြန်မာပြည်မှာ ကျွန်းသားတွေပေါ်လို့ ကျွန်းသားနဲ့လုပ်တယ်။ ကျွန်းပင်ကြီးကို ကျွန်းပင်လို့ ခေါ်တာ၊ ဘယ်သူမှ စားပွဲလို့ မခေါ်ဘူး။ ကျွန်းပင် ကြီးကို လှဲလိုက်ပြီဆိုရင် သစ်တုံး ဖြစ်သွားတယ်။ ခွဲလိုက်တဲ့အခါ သစ်သား ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒါကို ပရိဘောဂဆိုင်ရောက်ပြီး ကုလားထိုင် လုပ်လိုက်တဲ့အခါ ကုလားထိုင်၊ စားပွဲလုပ်လိုက်တဲ့ အခါ စားပွဲ၊ စားပွဲကျိုးသွားလို့ ခွဲပြီးထင်းစိုက်တဲ့အခါ ထင်း၊ ထင်းမီးလောင်ပြာကျသွားတဲ့အခါ ပြာ၊ ပြောင်းသွားပုံလေးတွေကို ကြည့်။

အဲဒီလို ပြောင်းပြောင်းသွားတဲ့ သဘောတရား၊ မတည်မြဲ တဲ့ သဘောတရားဟာ သမ္မုတိသစ္စာပဲ။ အများက လက်ခံပြီး ခေါ်ဝေါ်နေတဲ့ အခေါ်မျှသာ ဖြစ်တယ်။ အသိဉာဏ်နဲ့ ခွဲခြား စိတ်ဖြာလိုက်လို့ရှိရင် ပျောက်သွားတယ်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလိုက်ရင် ပျောက်သွားတယ်ဆိုတဲ့ သဘော တရားကို စဉ်းစားကြည့်။ သစ်ပင်ဆိုပါစို့။ လူတစ်ယောက်ကို မေးရင် သစ်ပင်လို့ပြောမယ်၊ ဟုတ်ပြီ။ သစ်ပင်ဆိုတာ မင်း အသီး ကို ခေါ်တာလား၊ မဟုတ်ဘူး။ အသီးက အသီးပဲ။ ဒါဖြင့် အပွင့်

ကို ခေါ်တာလား၊ အပွင့်က အပွင့်ပဲလေ။ ဒါဖြင့် အရွက်ကို သစ်ပင်ခေါ်တာလားဆိုတော့ အရွက်ကလည်း အရွက်။ ဒါဖြင့် အကိုင်းအခက်ကို ခေါ်တာလားဆိုတော့ အကိုင်းအခက်ကလည်း အကိုင်းအခက်ပဲ။ သစ်ပင်မဟုတ်ဘူး။ ဒါဖြင့် ပင်စည်ကြီးကို ခေါ်တာလား၊ မဟုတ်ဘူး။ အခွံအခေါက်ကို ခေါ်တာလား၊ မဟုတ်ဘူး။ ဒါဖြင့် အမြစ်ကို ခေါ်တာလားဆိုတော့ မဟုတ်ဘူး။ သစ်ပင်တစ်ပင်လုံးကို လိုက်ပြီးတော့ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ခေါ်လိုက်တဲ့အခါ သစ်ပင်ဆိုတာ လုံးဝပျောက်သွားတယ်။

အဲဒီလို ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာလိုက်ရင် သစ်ပင်ဆိုတာ ရှာလို့မတွေ့တော့ဘူး။ အမည်နာမ သက်သက်မျှသာ ဖြစ်တယ်။ အားလုံးကို ပေါင်းစပ်ထားပြီး လူတွေက ခေါ်စရာအနေနဲ့ သစ်ပင်လို့ သတ်မှတ်လိုက်တာ။ တစ်ခုစီဆိုရင် သစ်ပင်ဆိုတာ မရှိတော့ဘူး။

အခု တရားပွဲလာကြတယ်၊ ဘာနဲ့လာကြတုန်း။ ကားနဲ့လာတယ်။ ကားပြုစမ်းပါ။ ဘီးကို ကားခေါ်တာလား၊ ကားဘော်ဒီကို ခေါ်တာလား၊ အင်ဂျင်ကို ခေါ်တာလား၊ ဘက်ထရီကို ခေါ်တာလား၊ ဒရိုင်ဘာကို ခေါ်တာလားဆိုတော့ ကားရှာမတွေ့တော့ဘူး။ ဝပ်ရှော့သွားပြီး ဖြုတ်လိုက်ရင် တစ်စစပဲလေ။ သူ့အခေါ်နဲ့သူ ရှိတယ်။ ကားလို့ခေါ်တာ မရှိတော့ဘူး။ ကားပျောက်သွားပြီ။

အဲဒါလိုပဲ analyze လုပ်လိုက်လို့ရှိရင် အမည်နာမတစ်ခုဟာ ပျောက်ကွယ်သွားတဲ့ သဘော၊ မှန်ကန်မှုမရှိတဲ့ သဘော၊ အဲဒါကို သမ္မုတိလို့ခေါ်တယ်။ လူတွေက ခေါ်စရာတစ်ခု အနေနဲ့သာ ခေါ်ထားတာ။ တကယ် စစ်ဆေးလိုက်လို့ရှိရင် တကယ်

ရှိတဲ့အရှိ မဟုတ်တော့ဘူး။ ဒါ အင်မတန်မှ ထင်ရှားပါတယ်။ အားလုံးဟာ ပြောင်းနေတဲ့သဘောတွေ၊ အားလုံးပေါင်းလိုက်ပြီး ခေါ်စရာတစ်ခုအနေနဲ့ သတ်မှတ်ထားတာ။

အဲဒီလိုပဲ ပုဂ္ဂလ- ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတဲ့ဟာလည်းပဲ ဘယ်သူ့ကို ပုဂ္ဂိုလ်ခေါ်တာလဲလို့ ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ရုပ်ကိုခေါ်တာလည်း မဟုတ်ဘူး။ ဝေဒနာကို ခေါ်တာလည်း မဟုတ်ဘူး။ သညာ၊ သင်္ခါရု၊ ဝိညာဏ်တို့ကိုခေါ်တာလည်း မဟုတ်ဘူး။ အကျဉ်းချုပ် အားဖြင့်ပြောမယ်ဆိုရင် Body နဲ့ Mind. Body ကိုလည်း ပုဂ္ဂိုလ် ခေါ်တာ မဟုတ်ဘူး၊ mind ကိုလည်း ခေါ်တာ မဟုတ်ဘူး။ သူ့နာမည်နဲ့သူ ရှိတယ်လေ။ အဲဒါတွေကို ပေါင်းစပ်ပြီး ခေါ်စရာ လေးတစ်ခု လုပ်လိုက်တဲ့အခါမှာ ပုဂ္ဂိုလ် ဆိုတာ ဖြစ်လာတာ။ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ အားလုံးအတွက် general ပြောတာ။ ကိုယ့်နာမည် လေးတွေနဲ့ကိုယ် ခေါ်စရာအနေနဲ့ထားတာ။ တကယ် ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာကြည့်လိုက်လို့ရှိရင် ပျောက်သွားတယ်။ မရှိတော့ဘူး။ အဲဒီ မရှိတာဟာ အမည်ပညတ် သမ္မုတိမျှသာ ဖြစ်တယ်။

သမ္မုတိသစ္စာအနေနဲ့ ရှိတယ်လို့ ပြောထားတဲ့အရာသည် ခွဲခြားစိတ်ဖြာကြည့်လိုက်လို့ရှိရင် ဘာတစ်ခုမှ မရှိတော့ဘူး။ မရှိရင် လိမ်ပြောရာ ရောက်သလားလို့ဆိုတော့ ဘယ်လိမ်ပြောရာ ရောက်မလဲ။ မှန်တယ်လို့ပဲ ပြောရမယ်။ သမ္မုတိသစ္စာပိုင်းက မှန်တယ်လို့ပဲ ပြောတယ်။ ရှင်နာဂသေနက ပြောလိုက်တယ်လေ။ “ခေါ်ဖို့ရာပဲထားပါတယ်” ဆိုတာကို သူက လိမ်တယ်လို့ပြောတာ။

ရှင်နာဂသေနက အမှန်တရားကို ပြောပြတဲ့အခါ ပရမတ္ထ အားဖြင့် တကယ်မရှိတာ မှန်တယ်။ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ကြည့်လိုက်

လို့ရှိရင် ဘာတစ်ခုမှ ရှာမတွေ့ဘူး။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုလည်း ဆန်းစစ်ကြည့်၊ ငါဆိုတာ ဘယ်ဟာကို ခေါ်တာလဲ။ ဆံပင်ကို ခေါ်တာလား၊ နားရွက်ကို ခေါ်တာလား၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကို အင်္ဂါရပ်တွေ အကုန်လုံး တစ်ခုစီ ဖြုတ်ကြည့်လိုက်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ငါလို့ ပြောစရာရှိသေးလား။ မရှိတော့ဘူး။ အကုန်လုံး ပျောက်သွားပြီ၊ တစ်ခုမှ မကျန်တော့ဘူး။

သို့သော် အားလုံးပေါင်းစပ်ပြီး ခေါ်စရာလေးတစ်ခု လုပ်လိုက်တဲ့အခါ ငါဆိုတာ နာမည်လေးနဲ့ ပေါ်လာပြန်တယ်။ ဒါဘယ်သူပဲဆိုပြီး မှတ်ထားကြပြန်တယ်။ အဲဒီအပြင်မှာ သညာတွေနဲ့ မှတ်လိုက်တယ်၊ ဘယ်သူကတော့ အရပ်ထွားတယ်၊ ဘယ်သူကတော့ အရပ်ပုတယ်၊ ဘယ်သူက ဝတယ်၊ ဘယ်သူက ပိန်တယ်ဆိုတာ သညာတွေနဲ့ မှတ်ထားပြီးတော့ ဘယ်သူရဲ့ Hair Style က ဘယ်လို။ ဒါတွေပါ အကုန်မှတ်တယ်။ ဝတ်တဲ့အဝတ်က ဘာဆိုတာပါမှတ်။ အဲဒီလို မှတ်ပြီးတော့ ခေါ်စရာ သတ်မှတ်စရာ တစ်ခုအနေနဲ့သာ လုပ်တာ။ ပရမတ္ထရှုထောင့်ကနေ ကြည့်လိုက်လို့ရှိရင် မရှိတော့ဘူး။ တကယ်ရှိတာက ရုပ်နဲ့နာမ် နှစ်ခုသာ ရှိတယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတာ။

ဒါက အဆင့်မြင့်တဲ့ပရမတ္ထအသိနဲ့ မေးတာဖြေတာလုပ်တဲ့ သဘော။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် ဒီလိုဟောတဲ့အပြင် မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တပည့်သာဝိကာဖြစ်တဲ့ ဝဇီရာထေရီ က သမ္မုတိနဲ့ ပရမတ္ထကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာပြီး ပြောတဲ့နေရာမှာ အလွန်ရှင်းလင်း ပြတ်သားတယ်။

‘ယထာပိ အင်္ဂသမ္ဘာရာ၊ ဟောတိ သဒ္ဓေါ ရထော ဣတိ’

ရထဆိုတဲ့ အခေါ်အဝေါ်က မြင်းလှည်း၊ မြင်းရထား၊ နွားလှည်း၊ နွားရထား ဒါကိုဆိုလိုတယ်။ အဲဒီတော့ ရထဆိုတဲ့ စကားလုံးက လှည်းကိုပြောတာ။ နွားလှည်း၊ မြင်းလှည်းကို ရည်ညွှန်းတာ။ အစိတ်အပိုင်းတွေ အားလုံးပေါင်းလိုက်မှ လှည်းလို့ ခေါ်လို့ရတာ။

‘ဧဝံ ခန္ဓေသု သန္တေသု’ ဒီအတိုင်းပဲ၊ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ် လို့ဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါး ပေါင်းစပ်ထားတဲ့ အခါ သတ္တဝါဆိုတဲ့ အခေါ်အဝေါ်ဟာဖြစ်တယ်။ တကယ်တော့ သတ္တဝါမရှိဘူး။ ရှိတာက ခန္ဓာငါးပါးပဲရှိတယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။ “အရှိုက ခန္ဓာငါးပါး၊ မရှိတာက သတ္တဝါ”လို့ခေါ်တဲ့ အရာ သာ ဖြစ်တယ်။

မာရ်နတ်ကြီးကို ဝဇီရာထေရီမက ရှင်းလင်းဖော်ပြခဲ့တာ။ အဲဒီ ရှင်းလင်းချက်လေးကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ကျမ်းကြီးမှာလည်းပဲ အလေးပေးပြီး ဖော်ပြထားတယ်။ မိလိန္ဒပဉ္စာ မှာလည်း ရှင်နာဂသေနက ဒါကို အထောက်အထားတစ်ခုအနေနဲ့ မိလိန္ဒ မင်းကြီး နားလည်အောင်-

‘ယထာပိ အင်္ဂသမ္ဘာရာ၊ ဟောတိ သဒ္ဓေါ ရထော ဣတိ၊

ဧဝံ ခန္ဓေသု သန္တေသု၊ ဟောတိ သတ္တောတိ သမ္မုတိ’
သတ္တဝါလို့ဆိုတဲ့ အခေါ်အဝေါ်တစ်ခုဟာ ခန္ဓာငါးပါး ရှိနေ လို့ ခေါ်တာ။ ခန္ဓာငါးပါးမရှိရင် ခေါ်စရာမရှိဘူး။ ရထားလို့

ခေါ်တဲ့အခေါ်ဟာ ဘီးတို့၊ ဝင်ရိုးတို့၊ ရထား အစိတ်အပိုင်းတွေ အကုန်လုံး ပေါင်းစပ်ထားလို့ ခေါ်တာသာ ဖြစ်တယ်။ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ခွဲစိပ်လိုက်မယ်ဆိုရင် ရထားလို့ ခေါ်စရာမရှိတော့ဘူး။

ရှင်နာဂသေနက သူ့ကိုယ်သူ နာဂသေနလို့ ပြောတာဟာ သမ္မုတိသစ္စာပိုင်းက ပြောတာ။ ‘နဟေတ္ထ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဘတီ’ ဒီနေရာမှာ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ မရနိုင်ဘူးဆိုတာ ပရမတ္ထရှုထောင့်က ပြောတာ။ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ပရမတ္ထရှုထောင့်ကို သတိမပြုဘဲ သမ္မုတိရှုထောင့်မှ စောဒကတက်တဲ့အခါ သူပြန်ပတ်ခံရတယ် ပေါ့။

စကားအချေအတင် ပြောတဲ့နေရာမှာ မိလိန္ဒမင်းထက် နာဂသေနက တစ်ကွက်သာသွားပြီလို့ ပြောနိုင်တယ်။ အဲဒီတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီး မလှုပ်နိုင်တော့ဘူး။ အဲဒီကျတော့မှ နိဂုံးချုပ် အနေနဲ့ မိလိန္ဒမင်းက ဘာပြောတုန်းဆိုရင် ‘အစ္စရိယံ ဘန္တေ၊ အဗျူတံ ဘန္တေ’ အရှင်ဘုရား အံ့ဩဖွယ်ပါဘဲလို့ ပြောတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကလည်း လူညံ့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါတွေ သူသိတယ်။ သင်ထားပြီးသားတွေပေါ့။ ပိဋကတ်သုံးပုံကို ထုံးလိုချေ ရေလို နှောက်ထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ။ ရှင်နာဂသေနမို့ သူ့ကို အခုလို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖြစ်သွားအောင် ချေပနိုင်တာ။ ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဆိုလို့ရှိရင် သူ့ကို ကြောက်တာကတစ်မျိုး၊ သူပြောပုံက တစ်မျိုး ဆိုတော့ ရှေ့ဘာပြောရမှန်း မသိဘူး။ ငုတ်တုတ်ထိုင်ကုန်ကြတာ ပေါ့။

ရှင်နာဂသေနက ရဲရဲရင့်ရင့် အသေးစိတ် ရှင်းပြလိုက်တဲ့ အခါမှာ သူလက်ခံပြီး “အရှင်ဘုရား၊ အံ့ဩဖွယ် ကောင်းပါပေ

တယ်။ အရှင်ဘုရားရဲ့ ဆန်းဆန်းကြယ်ကြယ် ရှင်းလင်းပြသမှု တွေကို တပည့်တော် ကျေနပ်ပါတယ်။ အကယ်၍ မြတ်စွာဘုရား သာရှိရင် အရှင်ဘုရားရဲ့ ဖြေဆိုချက်တွေကို သာဓုခေါ်မှာပါ။ တပည့်တော်လည်း အရှင်ဘုရားရဲ့ ဖြေဆိုမှုတွေ အားလုံးကို သာဓုခေါ်ပါတယ်။”

၂-ဝဿ ဂဏန ပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကျေနပ်လက်ခံပြီးနောက် စကားစပြန် တယ်။ “ကတိ ဝဿောသိ တံ ဘန္တေ နာဂသေန’ အရှင်နာဂ- သေန၊ အရှင်ဘုရား ဘယ်နှဝါရပြီလဲ။”

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “သတ္တဝဿောဟံ မဟာ- ရာဇ’ သူ (၇)ဝါ ရပါပြီတဲ့။”

(၇)ဝါရပါပြီဆိုတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကမေးတယ်။ “ကေတေ ဘန္တေ သတ္တ’ အဲဒီ(၇)ဆိုတာ ဘာတွေလဲ။ ‘တွံ ဝါ သတ္တ၊ ဂဏနာ ဝါ သတ္တ’ ကိုယ်တော်က (၇)လား၊ သို့မဟုတ် ဂဏန်းက (၇)လား” တဲ့။

သူရုံးသွားတာ မကျေနပ်လို့ ကတ်သီးကတ်သပ် မေးခွန်း တစ်ခု ထပ်မေးတယ်။ “တွံ ဝါ သတ္တ အရှင်ဘုရားက (၇)လား၊ ဂဏန်းက (၇)လား” တဲ့။

အဲဒီအချိန်မှာ ရှင်နာဂသေန ဖြတ်ကနဲ ကြည့်လိုက်တယ်။ နေရောင်ထဲ ရှင်ဘုရင်ကြီး ထိုင်နေတဲ့နေရာမှာ မိလိန္ဒမင်းရဲ့ အရိပ်က ကြမ်းပြင်ပေါ်မှာ ပေါ်နေတယ်။ အရိပ်ထင်နေတယ်။

အနီးနားမှာ ရေအိုးကြီးကလည်း ရှိတယ်။ အဲဒီ ရေခွက်ထဲမှာ လည်း ဘုရင်ကြီးရဲ့ အရိပ်ထင်နေတယ်။

“အရှင်မင်းကြီး၊ အရှင်မင်းကြီးရဲ့ အရိပ်ဟာ ကြမ်းပေါ်မှာ ထင်ပေါ်နေတယ်။ ‘တီ ပန မဟာရာဇ’ ဘယ်လိုလဲ မင်းကြီး။ ‘တွံ ဝါ ရာဇာ၊ ဆာယာ ဝါ ရာဇာ’ အရှင်မင်းကြီးက မင်းလား၊ ဒီအရိပ်က မင်းလားတဲ့။

ရှင်နာဂသေနကလည်း ကတ်သီးကတ်သပ် ပြန်မေးတယ်။

မိလိန္ဒမင်းက ဖြေတယ်။ ‘အဟံ ဘန္တေ ရာဇာ’ အရှင် ဘုရား၊ တပည့်တော်က မင်းပါ။ ‘နာယံ ဆာယာ ရာဇာ’ ဒီအရိပ်က မင်းမဟုတ်ပါဘူးတဲ့။ ‘မံ ပန နိဿာယ ဆာယာ ပဝတ္ထတီ’ တပည့်တော်ကို အစွဲပြုပြီး အရိပ်ထင်တာပါတဲ့။

“ဒီအတိုင်းပါပဲ မင်းကြီး၊ ရဟန်းဖြစ်လာတဲ့ နှစ်အရေ အတွက် ဂဏန်းကသာ (၇)ပါ။ နာဂသေနက ဂဏန်း(၇) မဟုတ် ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် နာဂသေနကို အမှီပြုပြီး (၇)ဂဏန်းဆိုတာ ခေါ်တာ၊ အရိပ်လိုပဲမှတ်ပါ။”

အဲဒီ ဒုတိယမေးခွန်းကို ဖြေလိုက်တဲ့အခါမှာလည်း ဘုရင်ကြီးက အလွန်ကျေနပ်သွားတယ်။ အလွန်ကျေနပ်သွားလို့ အစ္စရိယံ ဘန္တေ- အံ့စရာပါပဲ အရှင်၊ အတိစိတြာနိ ပဉ္စပဋိ- ဘာနာနိ ဝိဿဋ္ဌိတာနိ- အလွန်ဆန်းပြားတဲ့ မေးခွန်းတွေကို ဖြေဆိုခြင်းပါဘဲ။

နိဂုံးစကား

မိလိန္ဒနဲ့ နာဂသေနတို့ရဲ့ အချေအတင် ပြောဆိုချက်တွေဟာ မှတ်သားစရာ ကောင်းတယ်။ အင်မတန်မှ စိတ်ဝင်စရာ ကောင်းတဲ့ အချက်တွေ ဖြစ်တယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ ကတ်သီးကတ်သပ် မေးတာတွေလည်း ပါတယ်။ ကတ်သီးကတ်သပ် မေးရင်လည်း ကတ်သီးကတ်သပ် ဖြေတယ်။ ကြံကြံဖန်ဖန်မေးရင် ကြံကြံဖန်ဖန် ဖြေတယ်။

ရှေးတုန်းက ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါး ကျောင်းဝင်းထဲမှာ တံမြက်စည်းလှည်းနေတယ်။ တံမြက်စည်းလှည်းနေတဲ့ နေရာ အနီးမှာ ရေကန်ကြီးတစ်ကန်ရှိတယ်။ အမတ်ကြီးတစ်ယောက် ကျောင်းရောက်လာပြီး “အရှင်ဘုရားတဲ့၊ ဒီရေကန်ကြီးက ဘယ်နှစ်တောင် နက်ပါသလဲ” မေးတယ်။

ဆရာတော်ကြီးက “ဟဲ့- ငါဘယ်သိမလဲ” တဲ့။

“အရှင်ဘုရားနဲ့နီးလို့များ သိမလား” လို့ မေးတာပါ။

“နီးတိုင်း သိရမယ်ဆိုရင် မင်းရဲ့နှုတ်ခမ်းမွေး ဘယ်နှစ်ပင် ရှိလဲ။ အဲဒီထက် နီးဦးမလား” လို့ဆိုတယ်။

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ “မိလိန္ဒ မင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ” ဟာ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းလို့ မိလိန္ဒပဉ္စာ ကျမ်းကြီးကို ပါဠိစာပေမှာ မှတ်တမ်းတင်ထားတာ ဖြစ်တယ်။

ဒီကနေ့ ဒုတိယပိုင်းအနေနဲ့ ဟောတာဖြစ်ပါတယ်။ တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့သည် အသိဉာဏ်တိုးပွားခြင်းဆိုတဲ့ အကျိုးတရား၊ ဗုဒ္ဓရဲ့အဆုံးအမတွေကို ရှင်းရှင်း

လင်းလင်း နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းဆိုတဲ့ အကျိုးတရားများ
ရပြီး အသိဉာဏ် ဖြစ်ပွားအောင် ကြိုးစားနိုင်ကြပါစေကုန်
သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ko Thu Rein Aung**

Typed by- **Wai Wai Lwin**

Final edition copy by- **Htet Naing San (I-D-E)**

မိလိန္ဒပုဂ္ဂိုလ်

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၃)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း (၆)ရက်၊ (၁၁-၆-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်း မြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇေယျသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ် အပ်သည့် သာသနာ့ပူဇော် မြတ်မင်္ဂလာတရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ (၁) ရန်ကုန်မြို့၊ ဦးအောင်သူရှိန်+ဒေါ်ကြည်ကြည်ဆွေ မိသားစု၊ (၂) ဦးလှိုင်ဝင်း+ဒေါ်ထက်ထက်နိုင် မိသားစု၊ (၃) ဦးကျော်မျိုးလင်း+ Dr. ကြည်ကြည်ခင် မိသားစုတို့၏ အမတ်ဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ် သော “မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၃)” အကြောင်း တရားဒေသနာတော်။

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့ သာဂလမြို့ သင်္ချေယျ ကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ ပထမဆုံး တွေ့ဆုံခဲ့ကြတယ်။ အပြန်အလှန် နှုတ်ဆက်စကားပြောပြီး အမည်နာမ မေးရာမှစပြီး အချေအတင် ပြောဆိုမှုတွေ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီလို အချေအတင် ပြောဆိုပြီး နောက် ဆက်လက်ဆွေးနွေးဖို့ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး ရှိမရှိ မိလိန္ဒမင်းကြီးက သိချင်တယ်။ တွေ့ဆုံစမှာ လေးနက်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေ မေးရသေးတာ မဟုတ်သေးဘူး။ အမည်

နာမနဲ့ ရဟန်းဝါကိုသာ မေးရသေးတာဖြစ်တယ်။ အဲဒီမှာတင် ရှင်နာဂသေနရဲ့ ထက်မြက်ဖျက်လတ်တဲ့ အရည်အချင်းကို မိလိန္ဒမင်းကြီး အကဲခတ်မိတယ်။

ဆက်လက်ဆွေးနွေးကြဖို့ ဉာဏ်စမ်းမေးခွန်းတွေကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက စတင်မေးတယ်။ မေးခွန်းနံပါတ်(၃)က ‘ဝီမံသနပဉ္စာ’ ဉာဏ်စမ်းမေးခွန်း ဖြစ်တယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်ဟာ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေးတွေ ရှိမရှိ ပညာရှင်တွေက စူးစမ်းလေ့ ရှိတယ်။ “ဘန္တေ နာဂသေန သလ္လပိဿသိ မယာ သဒ္ဓိ” - အရှင်နာဂသေန၊ တပည့်တော်နဲ့ ဆွေးနွေးမလား” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက စကားစလိုက်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ပြန်ပြောတယ်။ “သစေ တံ မဟာရာဇ ပဏ္ဍိတဝါဒံ သလ္လပိဿသိ၊ သလ္လပိဿာမိ” “ပညာရှင်တွေ ဆွေးနွေးနည်းနဲ့ ဆွေးနွေးမယ်ဆိုရင် ဆွေးနွေးမယ်” ပဏ္ဍိတဝါဒ - ပညာရှင်တွေရဲ့ စိတ်သဘောထားနဲ့ ပညာရှိတဲ့လူတွေရဲ့ ဆွေးနွေးမှုမျိုး ဆွေးနွေးမယ်ဆိုရင်တော့ ဆွေးနွေးမယ်။ ‘သစေ ပန ရာဇဝါဒံ သလ္လပိဿသိ၊ န သလ္လပိဿာမိ’ မင်းစိုးရာဇာ တွေရဲ့ ဆွေးနွေးမှုမျိုးဆိုရင်တော့ မဆွေးနွေးနိုင်ဘူး”။

စကားကို ချုပ်ကိုင်လိုက်တာ။ “ပညာရှင်တွေရဲ့ ဆွေးနွေးမှု မျိုးဆိုရင် ဆွေးနွေးမယ်၊ မင်းစိုးရာဇာတွေရဲ့ ဆွေးနွေးမှုမျိုးဆို မဆွေးနွေးနိုင်ဘူး” လို့ ရှင်နာဂသေနက အတိအလင်း ပြောကြား လိုက်တယ်။

အယူဝါဒရေးရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အချေအတင် ပြောကြ မယ်ဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်ကလည်းပဲ စကားကပ်ပြော

တတ်တဲ့ ပရိပိုင်တွေနဲ့ တွေ့တဲ့အခါမှာ “ပညာရှိဆွေးနွေးမှုမျိုး ဆွေးနွေးမယ်ဆိုရင် ဆွေးနွေးမယ်။” အဲဒီစကားမျိုး မိန့်ကြားခဲ့ တယ်။

မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တပည့်သာဝကဖြစ်တဲ့ ရှင်နာဂသေန ကလည်း အဲဒီအဓိပ္ပာယ်မျိုးကို ရည်ရွယ်ပြီးတော့ “ပညာရှိတို့ရဲ့ဆွေးနွေးမှုမျိုး ဆိုရင် ဆွေးနွေးမယ်။ မင်းစိုးရာဇာတွေရဲ့ ဆွေးနွေးမှုမျိုးဆိုရင် တော့ မဆွေးနွေးနိုင်ဘူး”လို့ ဒီလို တိတိကျကျ ပြန်ပြောလိုက် တာ ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ပြန်ပြီးမေးတယ်။ “ကထံ ဘန္တေ ပဏ္ဍိတာ သဏ္ဍပန္နိ” -ပညာရှင်တွေက ဘယ်လို ဆွေးနွေးလေ့ ရှိကြပါသလဲ။”

“ပဏ္ဍိတာနံ ခေါ မဟာရာဇ သဏ္ဍာပေ အာဝေဌနမ္ပိ ကယိရတိ၊ နိဗ္ဗေဌနမ္ပိ ကယိရတိ” -ပညာရှင်တွေရဲ့ စကားဝိုင်း မှာ အပြစ်တင်စရာရှိရင်လည်း တင်မှာပဲ၊ ထောက်ပြစရာရှိရင် လည်း မညှာမတာ ထောက်ပြမယ်၊ ဖြေရှင်းစရာရှိရင်လည်းပဲ ဖြေရှင်းမယ်။”

“နိဂ္ဂဟောပိ ကယိရတိ၊ ပဋိကမ္ပမ္ပိ ကယိရတိ” -နှိပ်ကွပ် ပြီး ပြောတန်ပြောမှာပဲ။ ကုစားဖို့ နည်းလမ်းပေးပြီး ပြောဆိုတဲ့ အခါလည်း ပြောဆိုမှာပဲ။”

“ဝိဿာသောပိ ကယိရတိ” -တရင်းတနှီးကြီး ပြောဆိုမှု လည်းပဲ လုပ်ရမှာပဲ။ ‘ပဋိဝိဿာသောပိ ကယိရတိ’ -တုန့်ပြန် ပြီး ရင်းနှီးတဲ့စကား ပြောတာမျိုးလည်းပဲ ပြောရမှာပဲ။ ‘န စ

တေန ပဏ္ဍိတာ ကုပ္ပန္နိ’ အဲဒီလိုပြောလို့ ပညာရှိဆိုတာ စိတ်မဆိုးဘူး” တဲ့။

သူ့စကားကို ချုပ်နှောင်ပြီး ပြောချင်လည်း ပြောမယ်။ ချုပ်နှောင်မှုကို ဖြေရှင်းပြီးတော့လည်း ပြောချင်ပြောမယ်။ တရင်းတနှီးကြီး ပြောချင်လည်း ပြောမယ်။ သူပြောတဲ့ စကားပေါ်မှာ နှိပ်ကွပ်ပြီး အပြစ်ထောက်ပြကာ မညာမတာ ပြောချင်လည်း ပြောမယ်။ ဘယ်လိုပဲပြောပြော ပညာရှိတွေ စိတ်မဆိုးကြဘူး။

ပညာရှိသူတွေ မဟုတ်ဘူးဆိုရင် ပြောဆို ငြင်းကြခုံကြ၊ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ငြင်းခုံရင်းကနေ ရန်ပွဲထိအောင် ဖြစ်သွားတတ်တယ်။ မခံနိုင်ကြဘူးလေ၊ ထောက်ပြရင်လည်း မခံနိုင်ဘူး။ အဲဒီလို မဖြစ်စေရဘူးတဲ့။ ပညာရှိဆိုတာ ဘယ်လိုပဲ ပြောပြော ဖြေနိုင်ရမယ်။ ကိုယ့်ပေါ်မှာ တင်စီးလာရင်လည်း ဖြေနိုင်ရမယ်။ နှိပ်ကွပ်ပြီးတော့ ပြောရင်လည်းပဲ ဖြေရှင်းနိုင်ရမယ်။ ဒီလိုနှိပ်ကွပ်ပြီး ပြောခြင်းကြောင့် စိတ်ဆိုးတာမျိုး မလုပ်ရဘူးတဲ့။ ပညာရှိတွေ ဆွေးနွေးပွဲမှာ ဒီလိုပဲ လိုက်နာကြတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပ်မေးတယ်။ “ကထံ ပန ဘန္တေ ရာဇာနော သလ္လပန္နိ’ မင်းစိုးရာဇာတွေက ဘယ်လို ဆွေးနွေးကြတာတုန်း” တဲ့။

“ရာဇာနော မဟာရာဇ သလ္လာပေ ဧကံ ဝတ္ထံ၊ ပဋိဇာနန္တိ၊ ယော တံ ဝတ္ထံ၊ ပိလောမေတိ’ မင်းစိုးရာဇာတွေရဲ့ ဆွေးနွေးပွဲမှာ တစ်စုံတစ်ခုကိုဝန်ခံပြီး ပြန်လှန်ငြင်းမယ်ဆိုရင်။ ‘တဿ ဒဏ္ဍံ အာဏာပေန္တိ ‘ဣမဿ ဒဏ္ဍံ ပဏောထာ’တိ၊ ဧဝံ ခေါ ရာဇာနော သလ္လပန္နိ’ မင်းစိုးရာဇာတွေက အာဏာနဲ့

ပြစ်ဒဏ်ကို ချမှတ်တတ်တယ်။ အမိန့်ပေးတယ်။ “ခုနုတုန်းက တစ်မျိုး၊ အခုတစ်မျိုး။ ဒီကောင် အပြစ်ပေးလိုက်ကြစမ်း။” ဆွေးနွေးပွဲမှာ သူက အနိုင်ယူပြီး အပြစ်ပေးတတ်တယ်။ အဲဒါ မင်းစိုးရာဇာတွေရဲ့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပဲ။

မင်းစိုးရာဇာတွေဟာ ဆွေးနွေးပွဲမှာ စကားလေးမှားရင်ပဲ ဖြစ်စေ၊ သူမကြိုက်တဲ့ စကားလုံး ပြောရင်ပဲဖြစ်စေ၊ အပြစ်ဒဏ် ခတ်တတ်တယ်။ ဒါ မင်းစိုးရာဇာတွေရဲ့ ဆွေးနွေးပွဲလို့ ခေါ်တယ်။

အဲဒီလို ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်း ကြီးက “ပဏ္ဍိတဝါဒါဟံ ဘန္တေ သလ္လပိဿာမိ၊ နော ရာဇဝါဒံ’ တပည့်တော် ပညာရှိဆွေးနွေးနည်း ဆွေးနွေးပါမယ်။ မင်းစိုး ရာဇာတွေရဲ့ ဆွေးနွေးနည်းကို မဆွေးနွေးပါဘူး”တဲ့။

“ဝိဿဋ္ဌော ဘဒန္တော သလ္လပတု’ -အရှင်ဘုရားဟာ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပြောပါ။ မကြောက်မရွံ့ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပြောစရာရှိရင်ပြောပါ။” “ယထာ ဘိက္ခုနာ ဝါ’- အရှင်ရဲ့ သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းနဲ့ ပြောသလို၊ ကိုရင်တွေနဲ့ ပြောသလို၊ ဥပါသကာ ဒါယကာတွေနဲ့ ပြောသလို၊ ကျောင်းတိုက်ကြီးတွေမှာရှိတဲ့ အာရာမိက- အာရာမိ စောင့် လူတွေ ကပွိယတွေနဲ့ပြောသလို လွတ်လွတ်လပ်လပ်ကြီး ပြောနိုင်ပါတယ်”။

သူ့ကို မင်းဆိုပြီး ကြောက်စရာမလိုပါဘူး။ ပညာရှိ ဆွေးနွေး နည်းကို သူ ဆွေးနွေးပါမယ်လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဝန်ခံလိုက် တယ်။

ရှင်နာဂသေနက “ဒါဆိုရင် ကောင်းပြီ၊ ဆွေးနွေးကြတာ ပေါ့” လို့ ပြောဆိုလိုက်တယ်။

၃-ဝိမံသနပဉ္စ

အဲဒီမှာ မေးခွန်းလေးတစ်ခုကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက စမေးတယ်။ “ဘန္တေ နာဂသေန ပုစ္ဆိဿာမိ - အရှင်နာဂသေန၊ မေးခွန်းတစ်ခု မေးပါမယ်။”

“ပုစ္ဆ မဟာရာဇ မင်းကြီး မေးပါ။”

“ပုစ္ဆိတော သိမေ ဘန္တေ မေးပြီးပြီ ဘုရားတဲ့။ မေးပါဆိုတော့ တပည့်တော် မေးပြီးပြီ။”

ရှင်နာဂသေနက ပြောတယ် “ဝိသဇ္ဇိတံ မဟာရာဇ ဘုန်းကြီးကလည်း ဖြေပြီးပါပြီ။”

သူက မမေးသေးဘဲနဲ့ သူမေးပြီးပြီပြောတော့ သူကလည်း ဖြေပြီးပြီလို့ ပြောလိုက်တယ်။

“ကို ပန ဘန္တေ ဝိသဇ္ဇိတန္တိ အရှင်ဘုရားက ဘာဖြေတာတုန်း”

“ကို ပန တယာပုစ္ဆိတံ မင်းကြီးကရော ဘာမေးတာတုန်း။” အဲဒီလို အချေအတင် ပြောလိုက်ကြတာ။

မိလိန္ဒမင်းက မေးပြီးပြီဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနကလည်း ဖြေပြီးပြီလို့ ပြောလိုက်တယ်။ ဘာဖြေတာတုန်းဆိုတော့ ဘာမေးလို့တုန်း ပြန်ပြောလိုက်တယ်။ အဲဒီလို လူကပ် လူကပ်ချင်း တွေ့တာပေါ့။ စကားကတ်နဲ့ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး စမ်းကြတာ။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ကြောင်အမ်းအမ်း ဖြစ်သွားမှာပဲလေ။ အဲဒီလို ဉာဏ်စမ်းမေးခွန်းလေးတစ်ပုဒ် မေးလိုက်တာ၊ ဒါက လျင်မြန် ဖျတ်လတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ဉာဏ်ကို စမ်းသပ်တဲ့နည်းနဲ့မေးတဲ့ မေးခွန်းမျိုးပဲ။

ဉာဏ်စမ်းမေးခွန်း

မန္တလေးမှာ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံကျောင်းတိုက်ဆိုတာ ရှိတယ်။ အဲဒီ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံကျောင်းတိုက်က ပထမ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ကြီးက စံကင်းဆရာတော်လောင်း ဦးစန္ဒကို မေးခွန်း တစ်ခု မေးဖူးတယ်။ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး စမ်းသပ်တဲ့အနေနဲ့ မေးတာ။

“မောင်စန္ဒရေ၊ အလယ်လက်နဲ့ နီးတဲ့လက်နဲ့ နီးတဲ့လက် ဟာ ဘယ်နှစ်ချောင်းလဲကွဲ့”လို့ မေးလိုက်တယ်။

ဦးစန္ဒက ဖြေလိုက်တယ်။ “သုံးချောင်းပါဘုရား”တဲ့။

စဉ်းစားကြည့်လေ၊ အလယ်လက်နဲ့ နီးတဲ့လက်ဆိုတာ အလယ်လက် အပါအဝင် သုံးချောင်း မဟုတ်လား။ အဲဒါကို ချက်ချင်းမြင်တတ်ဖို့ လိုတယ်။ ဒါ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး စမ်းသပ် ခြင်းဖြစ်တယ်။

ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး တစ်ယောက်ဟာ တကယ်ကော ဉာဏ်ရည် ဉာဏ်သွေး ထက်မြက်မှုရှိသလားဆိုတာ ရှေးတုန်းက စူးစမ်း လေ့လာလေ့ ရှိကြတယ်။ “ဒီလူ ပညာရှိရဲ့လား၊ ခိုင်းလို့ရော ရန်ိုင် မလား၊ သူနဲ့လက်တွဲပြီး အလုပ်လုပ်လို့ ဖြစ်မလား။”

အခုခေတ် interview တွေကတော့ ဘာတွေ view တယ် တော့ မသိဘူး။ လူတစ်ဦးရဲ့ အရည်အချင်း ဖြတ်ထိုးဉာဏ် ဘယ် လောက်ကောင်းသလဲဆိုတာ view ရမှာ ဖြစ်တယ်။

စာပေကျမ်းဂန်မှာ မှတ်တမ်းတင်ထားတာ တစ်ခုရှိတယ်။ သာသနာတော် ၂၃၆-နှစ်မြောက်မှာ အာသောကဘုရင်ကြီးက ကိုးတိုင်း ကိုးဌာန (မြန်မာနိုင်ငံ သုဝဏ္ဏဘူမိ အပါအဝင်)

သာသနာပြု စေလွှတ်တယ်။ အဲဒီ သာသနာပြု စေလွှတ်တဲ့ အထဲမယ် အသောကမင်းကြီးရဲ့ သားတော်ဖြစ်တဲ့ ရှင်မဟိန္ဒက သီဟိုဠ်ကျွန်းကိုသွားပြီး သာသနာပြုဖို့ တာဝန်ကျတယ်။ သူနဲ့ အတူ ရှင်ဣန္ဒြိယ စတဲ့ ရဟန်းတော်တွေ ပါတယ်။ အားလုံး (၅)ဦး သီဟိုဠ်ကျွန်းကို သွားကြတယ်။

ထိုစဉ်က သီဟိုဠ်ကျွန်းကို အုပ်ချုပ်တဲ့မင်းက ဒေါဝါနံပိယ တိဿမင်း ဖြစ်တယ်။ ဒေါဝါနံပိယတိဿမင်းကြီးက တောလည် ထွက်လာတယ်။ သားကောင်တွေကိုရှာဖွေပြီး အပျော်ပစ်တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ အရှင်မဟိန္ဒက မင်းကြီးနဲ့နောက်လိုက်ဗိုလ်ပါတွေ ကွဲသွားအောင် လမ်းကြောင်းပြောင်းလိုက်ပြီး ဒေါဝါနံပိယတိဿ မင်းတစ်ဦးတည်းတွေ့ဖို့ ဖန်တီးတယ်။

ကုန်းထိပ်မှာရပ်လျက် “တိဿ၊ တိဿ ဣတော ဧဟိ’- ဟေ့ တိဿ၊ ဒီဘက်လာခဲ့” လို့ ခေါ်လိုက်တယ်။

ဘုရင်ကို နာမည်နဲ့ ခေါ်လိုက်တာဟာ အံ့အားသင့်စရာ ဖြစ်တယ်။ သူ့ခိုင်မှာ ဘယ်သူက ဘုရင်ကို နာမည်တပ်ပြီး ခေါ်ရဲ မလဲ။ ဘုရင်က အံ့အားသင့်သွားတယ်။ “ဒီ တောကြီး တောင်ကြီး ထဲမှာ ငါ့ကို နာမည်တပ်ပြီးခေါ်တာ ဘယ်သူလဲ” လှမ်းကြည့် လိုက်တဲ့အခါ ဖန်ရည်စွန်းအဝတ်ကိုဝတ်ထားတဲ့ ဘုန်းကြီးတစ်ပါး ဖြစ်နေတာကို တွေ့ရတယ်။

ဘုန်းကြီးမမြင်ဖူးသေးတဲ့ သီဟိုဠ်ဘုရင်က ရှေးဦးစွာ အနီးကပ် သွားရောက်ပြီး “ဘယ်က လာတာလဲ၊ ဘာလူမျိုးလဲ” ဆိုတဲ့ မေးခွန်းတွေမေးတယ်။

ရှင်မဟိန္ဒက “သမဏာ မယံ မဟာရာဇ’ ငါတို့ဟာ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့တပည့် သာမဏရဟန်းတွေ ဖြစ်တယ် မင်းကြီး။ သင့်နိုင်ငံ ကောင်းကျိုးချမ်းသာရဖို့အတွက် ငါတို့လာရောက်ခြင်း ဖြစ်တယ်” လို့ ရှင်မဟိန္ဒက ဖြေတယ်။

အဲဒီမှာ အာသောကမင်းကြီး ပြောပြောနေတဲ့ ဗုဒ္ဓသာဝက ရဟန်းဆိုတာ ဒါနေမှာပဲဆိုပြီး အရိုအသေ ပေးလိုက်တယ်။

ရှင်မဟာမဟိန္ဒက ဒေါဝါနံပိယတိဿမင်းဟာ ဉာဏ်ရည် ဉာဏ်သွေးရော ထက်မြက်မှုရှိရဲ့လား၊ လက်တွဲပြီး သာသနာ ပြုရင်ရော အဆင်ပြေမလား သိချင်လို့ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး စမ်းသပ်တဲ့ မေးခွန်းကို မေးမြန်းခဲ့တယ်။ အဲဒီ မေးခွန်းလေး တွေကို မှတ်တမ်းတင်ထားတာရှိတယ်။

ပိန္နဲပင် မေးခွန်း

အနီးနားမှာ ပိန္နဲပင်ကြီး ရှိတယ်။ ရှင်မဟိန္ဒက ညွှန်ပြပြီး မေးတယ်။ “ဒီအပင် သိလား” “သိပါတယ်၊ ဒါ ပိန္နဲပင်။”

“ဒါဖြင့် ဒီပိန္နဲပင်မှတစ်ပါး တစ်ခြား ပိန္နဲပင်တွေရော ရှိသလား။” “ပိန္နဲပင်တွေ အများကြီးရှိတယ်။”

“ဒါဖြင့် ဒီပိန္နဲပင်ရယ်၊ တစ်ခြားပိန္နဲပင်ရယ် ဖယ်ထားရင် တစ်ခြားသစ်ပင်တွေ ရှိလား။”

“ပိန္နဲပင်မဟုတ်တဲ့ တစ်ခြားသစ်ပင်တွေ အများကြီး ရှိပါတယ်။”

“ကောင်းပြီ၊ တစ်ခြား ပိန္နဲပင်တွေရယ်၊ တစ်ခြားသစ်ပင်
တွေရယ် ဖယ်ထားလိုက်၊ ဘာပင်ရှိသေးတုန်း။”

“ဒီပိန္နဲပင် ရှိတာပေါ့ဘုရား။”

ဆွေမျိုး မေးခွန်း

နောက်တစ်ခါထပ်ပြီး မေးခွန်းတစ်ခု မေးတယ်။ “အသင်
မင်းကြီးမှာ ဆွေမျိုးသားချင်းတွေ ရှိလား။”

“ရှိပါတယ်။ ဆွေမျိုးတွေ အများကြီးရှိတယ်။”

“ဒါဖြင့် ဆွေမျိုးသားချင်းတွေကို ဖယ်ထားရင် ဘယ်သူတွေ
ရှိမလဲ။” “လူတွေအများကြီး ရှိပါတယ်။” “ဆွေမျိုးမဟုတ်သူတွေ
ရယ်၊ ဆွေမျိုးတွေရယ် ဖယ်ထားလိုက်ရင် ဘယ်သူ ရှိသေးတုန်း။”

“တပည့်တော်ရှိပါတယ်”

ချက်ချင်းကြီး ဖြေနိုင်တယ်။

“အဲဒီမှာ ဆွေမျိုးတွေရော၊ ဆွေမျိုးမတော်တဲ့လူတွေရော
ဖယ်ထားလိုက်တော့ ဘယ်သူကျန်သေးတုန်း” ဆိုတော့ သူ့ကိုယ်
သူ မေ့နေတတ်တယ်။ အဲဒီတော့ “တပည့်တော် ရှိတာပေါ့” တဲ့။
ရှင်မဟိန္ဒက သဘောကျတယ်။ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး အလွန်
ထက်မြက်တာပဲ၊ လက်တွဲသာသနာပြုလို့တော့ အဆင်ပြေပြီလို့
တွေးမိတယ်။

ပုံပြင်လေးတစ်ပုဒ်

ပုံပြင်ဝတ္ထုထဲမှာ ဖော်ပြထားတဲ့ ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်ကို
ကြည့်ရအောင်။ သူငယ်ချင်း (၁၂)ယောက် တောထဲ ထွက်လာ

ကြတယ်။ ပြန်ခါနီးအခါ ခေါင်းဆောင်လုပ်တဲ့လူက လူစစ်တယ်။ လူဦးရေကို ရေတွက်တဲ့အခါ ၁၁-ယောက်ပဲ တွေ့တယ်။ သူတို့ လူတစ်ယောက် ပျောက်နေပြီ။ အဲဒီတော့ ဒီအတိုင်းပြန်လို့ မဖြစ် သေးဘူး၊ ထပ်ရေတွက်ပြန်တယ်။

အဲဒီအချိန် သူတို့အနီး မြင်းစီးလာတဲ့ အရာရှိတစ်ဦး ရောက်လာတယ်။ အရာရှိက ဒီလူတွေ ဘာလုပ်နေတာလဲဆိုတာ သိချင်လို့ မေးလိုက်တဲ့အခါ “ကျွန်တော့် မိတ်ဆွေတစ်ယောက် ပျောက်နေလို့ပါ” တဲ့။ “ဘယ်နှစ်ယောက် လာတာတုန်း” ဆိုတော့ ၁၂-ယောက်လာတာ။ အရာရှိက စိတ်ထဲရေကြည့်လိုက်တော့ ရေတွက်တဲ့လူပါ ၁၂-ယောက်။ ရေတွက်တဲ့လူက သူ့ကိုယ်သူ မေ့နေတယ်။ သူပါဆိုရင် ၁၂-ယောက် ပြည့်တယ်။

အဲဒီအခါ အရာရှိကပြောတယ်။ မင်းတို့ ပျောက်နေတဲ့ ကောင် ငါရှာပေးမယ်။ ငါ့ကို ဘာပေးမတုန်းဆိုတော့ “ခင်ဗျား လိုချင်တဲ့ ငွေကြေးပေးမယ်။ ကျွန်တော်တို့ကို ရှာပေးပါ” ဆိုတော့ “ကောင်းပြီ”

ကြာပွတ်ကို ယူလာပြီး တစ်ယောက်ချင်းကို ကြာပွတ်နဲ့ ရိုက်ရိုက်ပြီး ရေတွက်တယ်။ ၁၁-ယောက် ရေတွက်ပြီးပြီ။ ၁၂-ယောက်မြောက်မှာ အဲဒီရေတွက်တဲ့လူကို You are the Twelfth. မင်းဟာ ၁၂-ယောက်မြောက်ဆိုပြီး နာနာရိုက်လိုက်တယ်။ အဲဒီ လူက ထခုန်တယ်။ “ကျေးဇူးတင်လိုက်တာဗျာ၊ လူတစ်ယောက် ပျောက်နေလို့ သူဒုက္ခရောက်နေတာ၊ ကျေးဇူးတင်လိုက်တာ” လို့ ပြောသတဲ့။

လောကမှာလူတွေဟာ တစ်ခါတခါ ရယ်စရာတွေဖြစ်တတ်တယ်။ အခုလည်းပဲ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး ထက်မြက်မှု မရှိဘူးဆိုရင် ဒီမေးခွန်းလေးမှာပဲ လည်နေမှာဖြစ်တယ်။

အရှင်မဟာမဟိန္ဒက ဒေဝါနံပိယတိဿ မင်းကို မေးခွန်းတွေ မေးတဲ့အကြောင်း ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာနိဒါနကထာမှာ မှတ်တမ်းတင်ထားတယ်။ ရှင်မဟိန္ဒက အဲဒီ မေးခွန်းနှစ်မျိုးကို မေးလိုက်ပြီးတဲ့နောက်မှာ သူ့နဲ့လက်တွဲလို့ရပြီ။ ပညာထက်မြက်သားပဲဆိုပြီး ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းအပေါ် ကျေနပ်အားရသွားတယ်။

အဲဒီလိုပဲ မိလိန္ဒမင်းကြီးကလည်း ရှင်နာဂသေနကို မေးခွန်းတွေ မေးလိုက်တာ အခုလို။ မေးပြီးပြီဆိုရင် ဟိုကလည်း ဖြေပြီးပြီလို့ ပြောတာ။ ဘာဖြေတာတုန်းဆိုတဲ့အခါ ဘာမေးတာတုန်း ပြန်ပြီးပြောလိုက်တယ်။ အဲဒီမှာတင်ပဲ သဘောကျသွားပြီ။ ရှင်နာဂသေနဟာ ထက်ထက်မြက်မြက် ရှိပါတယ်။ ဆွေးနွေးလို့တော့ ရပြီလို့ ဘုရင်ကြီးက သဘောကျသွားတယ်။

‘ပဏ္ဍိတောခေါ အယံဘိက္ခု’- ဒီဘုန်းကြီးက ဉာဏ်ထက်သားပဲ။ ‘ပဋိဗလော မယာ သဒ္ဓိ သဏ္ဍပိတံ’ -ငါနဲ့ ဆွေးနွေးဖို့ သူတတ်နိုင်တယ်။ စွမ်းရည်သတ္တိရှိတယ်။ ‘ဗဟုကာနိ စ မေဌာနာနိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗာနိ ဘဝိဿန္တိ’ ငါ့ရင်ထဲမှာလည်း မေးခွန်းတွေ အများကြီး ရှိနေတယ်။

မိလိန္ဒမင်းဟာ ပိဋကတ်သုံးပုံကို လေ့လာထားသူဖြစ်တယ်။ သူ့ရင်ထဲမှာ မရှင်းတော့တွေ ရှိနေတယ်။ မေးချင်တာတွေ အများကြီး ရှိတယ်။ ‘ယာဝ အပုစ္ဆိတာနိ ယေဝ’ မေးခွန်းတွေမေးလို့

မပြီးခင်မှာ ‘အထ သူရိယော အတ္ထံ ဂမိဿတိ’ နေဝင်သွားနိုင် တယ်။

ဘုရင်ကြီးလာတာက ဗိုလ်ရှုခံသဘင် စစ်ရေးပြပွဲ အခမ်း အနားက လာတာကိုး။ စစ်ရေးပြပွဲ အခမ်းအနားမှာပဲ နေ့က တစ်ဝက်ကျိုးသွားတာ။ အဲဒီတော့ ရှင်နာဂသေနနဲ့ တွေ့တဲ့အချိန် လေးမှာ စကားပြောရင်းပြောရင်းနဲ့ နေဝင်လုနီးပါးဖြစ်သွားတယ်။ ‘ယန္တုနာဟံ သေ အန္တေပုရေ သလ္လပေယျံ’- နက်ဖြန်ခါကျမှ နန်းတွင်းပင့်ပြီး ဆွေးနွေးမယ်။

အဲဒီလို စိတ်ကူးရပြီးတဲ့အခါမှာ သူ့နောက်က လိုက်ပါလာ တဲ့ ဒေဝမန္တိယဆိုတဲ့ အမတ်ကြီးကို အမိန့်ပေးတယ်။ ‘တေန ဟိ တံ ဘဒန္တဿ အာရောစေယျာသိ’ ရှင်နာဂသေနကို မင်းလျှောက်လိုက်။ ‘သေ အန္တေပုရေရညာ သဒ္ဓိ သလ္လာပေါ ဘဝိဿတိ’ နန်းတွင်းမှာ ဘုရင်နဲ့ အချေအတင် ဆွေးနွေးပွဲ လုပ်မယ်လို့။

မိလိန္ဒမင်းက ထိုင်တဲ့နေရာကနေထပြီး ရထားစီး ထွက်ခွာ သွားတယ်။ ရထားစီးရင်း “ဪ နာဂသေန ၊ နာဂသေန” လို့ တိုးတိုး တိုးတိုးလေး ရွတ်ဆိုပြီး တစ်လမ်းလုံး နာဂသေနကို သတိရနေသတဲ့။

အဲဒီမှာ ဒေဝမန္တိယက ရှင်နာဂသေနကို လျှောက်တယ်။ ‘ရာဇာ ဘန္တေ မိလိန္ဒော ဧဝမာဟ’အရှင်ဘုရား၊ ဘုရင်ကြီးက အရှင်ဘုရားကို လျှောက်ဖို့ မှာခဲ့တယ်ဘုရား။ ‘သေ အန္တေပုရေ သလ္လာပေါ ဘဝိဿတိ’ မင်းတရားကြီးနဲ့ နက်ဖြန်ခါ ဝါဒရေးရာ

အချေအတင်ပြောဆိုဖို့ နန်းတွင်းမှာဆုံမယ်လို့ ပြောသွားတယ် ဘုရား။

ရှင်နာဂသေနက “ကောင်းပါပြီ။ ပြောကြတာပေါ့” ဆိုပြီး လက်ခံလိုက်တယ်။

နောက်ရက် နံနက်အချိန်

နောက်တစ်ရက် နံနက်မှာ အမတ်ကြီးလေးယောက်က ဘုရင်ကြီးဆီ အခစားဝင်တယ်။ ဒေဝမန္တိယ၊ အနန္တကာယ၊ မင်္ဂုရ၊ သဗ္ဗဒိန္န၊ အရှင်မင်းကြီး နန်းတွင်းကိုကြွဖို့ ရှင်နာဂသေန ကို ပင့်လိုက်ရတော့မလား ဆိုတော့ ဘုရင်ကြီးက ပင့်လိုက်လို့ ပြောတယ်။

“အရှင်မင်းကြီး ရဟန်းဘယ်နှစ်ပါး ပင့်ခဲ့ရမလဲ”။

“ကြွချင်သလောက်ကြွ၊ ဘယ်နှစ်ပါးရယ်လို့ မသတ်မှတ် ဘူး။ သူတို့ကြွချင်သလောက် ပင့်လာခဲ့”။

ထိုအခါ သဗ္ဗဒိန္နအမတ်က လျှောက်တယ်။ အရှင်မင်းကြီး ရဟန်းဆယ်ပါးလောက်ပဲကြွတာ ကောင်းပါတယ်။”

ဘုရင်ကြီးက “မဟုတ်ဘူး၊ ကြွချင်သလောက် ကြွပါစေ။” ကြွချင်သလောက် ကြွပါစေလို့ ပြောရက်သားနဲ့ သဗ္ဗဒိန္နက ဆယ်ပါးလောက်ပဲ ပင့်တာပေါ့လို့ ထပ်ပြောတဲ့အခါ ဘုရင်ကြီးက သဗ္ဗဒိန္နအမတ်ကို ငေါက်ငမ်းပြောဆိုလိုက်တယ်။

“သဗ္ဗော ပနာယံ သက္ကာရာ ပဋိယာဒိတော နန်းတော် ထဲမှာ လျှာဖို့ တန်းဖို့တွေ အဆင်သင့် အကုန်ရှိတယ်။ အားလုံးဟာ အဆင်သင့် ဖြစ်နေတယ်။ ‘အဟံ ဘဏာမိ ယတ္ထကေ ဘိက္ခု

ဣစ္ဆတိ၊ တတ္ထကေဟိ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိ အာဂစ္ဆတု’ ရှင်နာဂ-
 သေနဟာ ဘယ်နှပါးနဲ့အတူ ကြွချင်ကြွချင် သူ့ဆန္ဒအတိုင်း
 ကြွပါစေလို့ ငါပြောထားတာ၊ ဘာဖြစ်လို့ ငါ့ကို ထပ်ထပ်ပြီး
 ပြောရတာတုန်း။ ငါ မတတ်နိုင်တာမှ မဟုတ်တာ။ အကုန်လုံး
 ကြွလည်း အကုန်လုံး ငါလျှူနိုင်တယ်”လို့ ပြောလိုက်တယ်။
 ထိုအခါ သဗ္ဗဒိန္နအမတ်က ဆက်ပြီး စကားမပြောရဲတော့ဘူး။

ဒေဝမန္တိယ၊ အနန္တကာယ၊ မင်္ဂုရ အမတ်ကြီးသုံးယောက်
 တို့ ကျောင်းသွားပြီး ရှင်နာဂသေနကို ပင့်ကြတယ်။ ရှင်နာဂသေန
 နဲ့အတူ ပါဠိလိပုတ်က လိုက်လာကြတဲ့ ရဟန်းတော်ရှစ်သောင်း
 ပါ ကြွကြတယ်။

၄-အနန္တကာယပဉာ

အဲဒီလို ကြွလာတဲ့အခါ လမ်းမှာ အနန္တကာယအမတ်ကြီး
 က ရှင်နာဂသေနနဲ့ အတူသွားရင်း မေးခွန်းလေးတစ်ခုကို မေး
 တယ်။ အဲဒီမေးခွန်းကို မိလိန္ဒပဉာမှာ မေးခွန်းနံပါတ်(၄) အနေနဲ့
 မှတ်တမ်းတင်ထားတယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန၊ ယံပနေတံ ဗြုသိ နာဂသေနော-
 တိ ကတမော ဧတ္ထ နာဂသေနော’-အရှင်ဘုရားက နာဂသေန
 လို့ ပြောတယ်။ အဲဒီထဲမယ် အရှင်ဘုရားပြောတဲ့ နာဂသေနထဲမှာ
 ဘယ်ဟာက နာဂသေနလဲ။”

အဲဒီမှာ နာဂသေနမထေရ်က ပြန်မေးတယ်။

“ကောပနေတ္ထ နာဂသေနောတိ မညသိ” ဘယ်သူဟာ နာဂသေနလို့ မင်းထင်သလဲ။ ဘယ်သူ့ကို နာဂသေနလို့ မင်းထင်သလဲ”

“ယောသော ဘန္တေ အပ္ပန္တရေ ဝါတော ဇီဝေါ ပဝိသတိ စ၊ နိက္ခမတိ စ သော နာဂသေနောတိ မညာမိ’ အရှင်ဘုရား၊ အရှင်ဘုရားဟာ အမြဲတမ်းလေရှူနေတာ၊ ဝင်လိုက် ထွက်လိုက်နဲ့ ရှူနေတာ။ အဲဒီလေဟာ အသက်ပဲ။ အဲဒီ အသက် ကလေးကို နာဂသေနလို့ ခေါ်တယ်ထင်ပါတယ်။”

ဗမာတွေလည်း “လေရှူတယ်လို့ မပြောဘူး၊ အသက်ရှူ တယ်”လို့ ပြောကြတယ်။ အနန္တကာယအမတ်ကလည်း ဒီရှူလိုက် လို့ ဝင်သွားတဲ့လေ ပြန်ထွက်လာတဲ့လေ၊ အဲဒီလေကို အသက်လို့ ယူဆတယ်။

ရှင်နာဂသေနက မေးတယ်။ “အဲဒီလေဟာ ထွက်ပြီး ပြန်မဝင်ဘူး၊ ဝင်ပြီးလို့ရှိရင်လည်း ပြန်မထွက်ဘူးဆိုရင် လူ တစ်ယောက်ဟာ အသက်ရှင်နိုင်သလား” “မရှင်နိုင်ဘူး” လို့ အနန္တကာယက ဖြေတယ်။

လူဟာ အသက်ရှူသွင်းလိုက်၊ ရှိုက်ထုတ်လိုက်၊ ရှူသွင်း လိုက်၊ ရှိုက်ထုတ်လိုက်၊ အဲဒီ ၂၄-နာရီ မရပ်မနား ရှူသွင်း၊ ရှိုက်ထုတ် လုပ်နေတာ။ အဲဒါ ရပ်သွားလို့ရှိရင် ရှူသွင်းလိုက်တဲ့ လေက ပြန်မထွက်တော့ဘူး။ ရှိုက်ထုတ်လိုက်တဲ့ လေကလည်း ပြန်မဝင်တော့ဘူးဆိုရင် သေတယ်လို့ပြောကြတယ်။

“ရှင်နာဂသေနက မေးတယ်။ ခရုသင်းမှုတ်တဲ့လူတွေကို ကြည့်ပေါ့။ ခရုသင်းမှုတ်တဲ့အခါ အဲဒီ ခရုသင်းမှုတ်တဲ့လူတွေ

ဟာ ခရုသင်းကိုမှတ်ကြတယ်။ မှတ်တဲ့အခါမှာ အဲဒီလေက ပြန်ဝင်သလား”တဲ့။

“မဝင်ပါဘူး။”

အဲဒီအတိုင်းပဲ ပုလွေမှတ်တဲ့လူတွေ ပါးစပ်ကနေ မှတ်ပြီး တော့ လေသွင်းတဲ့ အခါကျတော့ ပုလွေထဲမှာ အသံလေး ထွက်လာတယ်။ ပုလွေသံ ကြားရတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီလေ ပြန်ဝင်သလားဆိုတော့ မဝင်ဘူး။ ထို့အတူပဲ ကျွဲချိုတို့ နွားချိုတို့၊ ကျွဲချိုကိုလည်း မှတ်တဲ့ဟာလုပ်ပြီးတော့ မှတ်သွင်းလိုက်တယ်။ အဲဒီလေးကလည်း ပြန်မဝင်ဘူး။

အဲဒီလို သူတို့ မှတ်ထုတ်လိုက်တဲ့လေတွေ ပြန်မဝင်တာနဲ့ ဒီလူဟာ သေသလားတဲ့။ ပါးစပ်ကမှတ်ပြီးတော့ ပုလွေမှတ်လို့ ပုလွေထဲရောက်သွားတဲ့ လေ၊ ခရုသင်းမှတ်လို့ ခရုသင်းထဲ ရောက်သွားတဲ့လေ၊ အဲဒါတွေဟာ ပြန်ဝင်လားလို့ဆိုတော့ မဝင်ဘူး။ မဝင်တာနဲ့ ဒီလူဟာ သေသလား။

“မသေဘူး။”

“ခုနက ခရုသင်းထဲ မှတ်သွင်းလိုက်တဲ့လေဟာ မှတ်တဲ့လူရဲ့ ပါးစပ်ထဲ ပြန်မှ မဝင်တော့တာလေ။ ပြန်မဝင်တော့ ဒီလူဟာ သေသွားသလားဆိုတော့ မသေဘူး။ မသေလို့ရှိရင် ဘာကြောင့် သူမသေတာတုန်း၊ မင်း မစဉ်းစားသေးဘူးလား”ဆိုတော့ ‘နာဟံ ပဋိပလော တယာ ဝါဒိနာ သဒ္ဓိ သဏ္ဍပိတံ’ အရှင်ဘုရားလို စကားတတ်တဲ့ကိုယ်တော်နဲ့ တပည့်တော် ဆက်မဆွေးနွေးရဲ တော့ဘူးတဲ့။

“သာဓု ဘန္တေ အတ္ထံ ဇပေယျိ” အရှင်ဘုရား၊ အတိအကျ ပြောချင်တဲ့အကြောင်းအရာလေးကို တပည့်တော်ကို ပြောပါ”လို့ လျှောက်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ပြောတယ်။ ‘နေသော ဇီဝေါ’ အဲဒီ ထွက်လေဝင်လေဟာ အသက်မဟုတ်ဘူး။ ‘အဿာသ ပဿာသာ နာမေတေ ကာယသင်္ခါရာ’ ထွက်သက် ဝင်သက် သာ ဖြစ်တယ်။ ကာယသင်္ခါရလို့ ခေါ်တယ်။ သို့သော် အသက် ရှင်မှုအတွက် အထောက်အကူ ဖြစ်နေတာသာ ဖြစ်တယ်လို့ အဘိဓမ္မာ တရားအရ ရှင်းပြတယ်။

ထွက်သက် ဝင်သက်ကို ကာယသင်္ခါရလို့ ခေါ်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုရင် ကာယနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ လှုပ်ရှားမှုတစ်ခု ဖြစ်လို့ပဲ။ ထွက်လေ ဝင်လေဟာ ဝါယောဓာတ် သာ ဖြစ်တယ်။ အသက်မဟုတ်ဘူးလို့ ဆိုတာကို အဘိဓမ္မာ တရားအရ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။ “ကာယသင်္ခါရ ဆိုတာ ထွက်လေ ဝင်လေမျှသာ ဖြစ်တယ်။ လူ့အသက် မဟုတ်ဘူး။ လူ့အသက်ရှင်ဖို့အတွက် အထောက်အကူသာ ဖြစ်တယ်။”

အဲဒီလို ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ ထွက်လေ ဝင်လေကို တစ်သက်လုံး အသက်လို့ထင်လာတဲ့ အနန္တကာယအမတ်ကြီး ဟာ သဘောကျသွားပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာအဖြစ် ကူးပြောင်းသွား တယ်။

ရှင်နာဂသေနတို့ ဘုရင့်နန်းတော် ရောက်သွားကြတယ်။ ဘုရင်ကြီး စီမံချက်ပြုတ်ထားတဲ့အတိုင်း ရှင်နာဂသေန အပါဝင် ရဟန်းရှစ်သောင်းအား ဆွမ်းခဲဖွယ်ဘောဇဉ် ချိုချဉ်အရသာ

အဖြာဖြာတွေကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်းတယ်။ ဆွမ်းကပ်ပြီး ရဟန်းတော်တစ်ပါးကို သင်္ကန်းတစ်စုံစီ၊ သင်္ကန်းအစုံရှစ်သောင်းလှူတယ်။ ရှင်နာဂသေနကို ဒုက္ခလို့ခေါ်တဲ့ နှစ်ထပ်သင်္ကန်းကြီးအပါအဝင် သင်္ကန်းသုံးထည်လှူတယ်။

လှူပြီးတဲ့အခါ “အရှင်ဘုရား နာဂသေန၊ အရှင်ဘုရားတို့ ဆယ်ပါးလောက်ပဲ ဒီမှာကျန်ရစ်ပြီး ကျန်တဲ့ကိုယ်တော်တွေ ကျောင်းပြန် ကြွပါစေတော့” ဟု မိလိန္ဒမင်းက လျှောက်တယ်။

အဲဒီလို နန်းတော်မှာ အဆင်သင့်ဖြစ်နေပြီ ဆိုတဲ့အချိန်မှာ ဘုရင်ကြီးက ခါတိုင်းလို မဟုတ်ဘူး။ ရှင်နာဂသေနပေါ်မှာ လေးစားတဲ့စိတ် ရှိလာတယ်။ ရှင်နာဂသေနတို့ ရဟန်းတွေကို သူ့ထက်မြင့်တဲ့ထိုင်ခုံမှာ ထိုင်စေပြီး သူက နိမ့်တဲ့ထိုင်ခုံနဲ့ ထိုင်တယ်။ အဲဒီလို နိမ့်တဲ့ထိုင်ခုံမှာထိုင်ပြီး ဘုရင်ကြီးက ရှင်နာဂသေနကို စတင်လျှောက်တယ်။

ဆွေးနွေးပွဲစကြို

“ဘန္တေ နာဂသေန ကိမ္ပိ ဟောတိ ကထာသလ္လာပေါ’ ဆွေးနွေးကြမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဘယ်အချက်ပေါ်မှာ အခြေခံပြီး ဆွေးနွေးကြမလဲ။”

ဆွေးနွေးမှုနဲ့ ပတ်သက်လာတဲ့အခါမှာ အကြောင်းတစ်ခု ရှာရမယ်။ ဘယ်အချက်မှာ ဆွေးနွေးကြမလဲလို့ ဆွေးနွေးမှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းက မေးလျှောက်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက “အတ္ထေန မယံ မဟာရာဇ အတ္ထိကာ’ အကျိုးတရားကို လိုလားကြတာ ဖြစ်သောကြောင့် ‘အတ္ထ

ဟောတု ကထာ သလ္လာပေါ' အကျိုးကျေးဇူး ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ စပ်ဆိုင်တဲ့ အကြောင်းအရာပေါ်မှာ ဆွေးနွေးကြတာပေါ့" လို့ ပြောလိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကောင်းပါပြီ။ ကဲ- စကားစကြမယ်။” သူ့မေးခွန်းတွေက အခုမှ စမှာ။ ပထမဆုံး သူ့မေးတဲ့မေးခွန်းက အကျိုးကျေးဇူးနဲ့ ပတ်သက်တယ်။ “ဘုန်းကြီးဝတ်တာ ဘာ အတွက်လဲ” ဆိုတဲ့မေးခွန်းကို စတယ်။

ဘုန်းကြီးဝတ်တာဟာ ဘာအတွက် ဝတ်တာလဲ။ လူ့ဘဝ မနေချင်လို့ ဝတ်တာလား၊ ပျင်းလို့ဝတ်တာလား။ လုပ်မစားချင်လို့ ဝတ်တာလား၊ သို့မဟုတ် ဘုရားသခင်ရဲ့ အမှုထမ်းဖို့ ဝတ်တာ လား။ ဗုဒ္ဓဘာသာတွေက ဘာလို့ ဘုန်းကြီးဝတ်တာလဲ။

မြန်မာပြည်မှာဆို ဒုလ္လဘရဟန်းခံတွေ လုပ်ကြတယ်။ ဘာလို့ ရဟန်းခံကြလဲ၊ ဒုလ္လဘရဟန်းခံတင် မကဘူး။ ဒုလ္လဘ သီလရှင်လည်း လုပ်ကြသေးတယ်။ ယောင်တစ်လုံး အဆုံးခံပြီး ဘာလို့ သီလရှင်ဝတ်တာလဲ။ ဘာရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဝတ်တာလဲ။ ရည်ရွယ်ချက်တော့ ရှိရမှာလေ။ အလုပ်တစ်ခု လုပ်တယ်ဆိုရင် ရည်ရွယ်ချက်ဆိုတာ ရှိကိုရှိရမယ်။ မရှိလို့ မရဘူး။

ဗုဒ္ဓဘာသာမှာသာ ဘုန်းကြီးရှိတာ မဟုတ်ဘူး။ ဟိန္ဒူ ဘာသာမှာလည်း ဘုန်းကြီးရှိတာပဲ။ ခရစ်ယာန်မှာလည်း ဘုန်းကြီး ရှိတယ်။ MONKတို့ PRIESTတို့ရှိတာပဲ။ ဘာရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဝတ်ကြတာလဲ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးတွေက ဘာရည်ရွယ်ချက် နဲ့လဲ၊ ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီး၊ ဟိန္ဒူဘုန်းကြီးတွေက ဘာရည်ရွယ် ချက်နဲ့ ဝတ်ကြတာလဲ။ အဲဒီတော့ ရည်ရွယ်ချက်တော့ ရှိရမယ်။

၅-ပဗ္ဗဇ္ဇပဉာ

အဲဒီ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။ “ကိမတ္ထိယာ ဘန္တေ တုမှာကံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ’ အရှင်ဘုရား တို့၊ ရဟန်းလုပ်တာ ဘာအတွက်လဲ။ ‘ကော စ တုမှာကံ ပရမတ္ထော’ အရှင်ဘုရားတို့ မျှော်မှန်းတဲ့ အမြင့်ဆုံးရည်မှန်းချက် က ဘာလဲ။”

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ် “ကိန္တိ မဟာရာဇ ဣဒံ ဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈေယျ၊ အညဉ္စ ဒုက္ခံ န ဥပ္ပဇ္ဇေယျာတိ၊ ဧတဒတ္ထာ မဟာရာဇ အမှာကံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ”။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ သာသနာတော်မှာ တို့ရဟန်းဝတ်တယ် ဆိုတာ တစ်ခြားအတွက် မဟုတ်ဘူး။ “အခုရထားတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခ ဘယ်လို အဆုံးသတ်ရမလဲ။ နောက်ထပ် ဆင်းရဲဒုက္ခတစ်ခု မဖြစ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ ဆိုတာကိုသိဖို့” ဝတ်တာပါ။ အခု လက်ရှိရထားတဲ့ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းသွားပြီးတော့ နောက်ထပ်ဒုက္ခ တစ်ခု မရဖို့ ဝတ်တာပါ။

ဒီနေရာမှာ ဒုက္ခဆိုတာ ဘာကိုပြောတာတုန်း။ ဒုက္ခဆိုတာ အားလုံးသိတဲ့ ဒုက္ခထက် နက်နဲတယ်၊ လူ့အများသိတဲ့ ဒုက္ခက အိုရခြင်းဟာလည်း ဒုက္ခ၊ နာရခြင်းဟာလည်း ဒုက္ခ၊ သေရခြင်း ဟာလည်း ဒုက္ခ၊ ချစ်ခင်သူနဲ့ ခွဲနေရခြင်းဟာလည်း ဒုက္ခ၊ မုန်းသူနဲ့ အတူနေရခြင်းဟာလည်း ဒုက္ခ၊ လိုချင်တာ မရတာလည်း ဒုက္ခ ဆိုပြီး ဓမ္မစကြာမှာ ဟောထားတဲ့ ဒုက္ခတွေ ရှိတယ်လေ။

အဲဒီ ဒုက္ခတွေအပြင် ဒုက္ခလို့ မသိတဲ့အရာက ဘာတုန်း။
 'သံခီဇ္ဇေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ' ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးဟာ
 ဒုက္ခဖြစ်တယ်။ ခန္ဓာငါးပါး ရထားတာ ဒုက္ခဟုတ်မဟုတ် စဉ်းစား
 ကြည့်ပေါ့။

ခန္ဓာရလာတဲ့အချိန်မှစပြီး ဒုက္ခပေးတာ မရပ်မနားပဲလေ၊
 မြတ်စွာဘုရားကဟောတယ်။ 'ယော ဘိက္ခဝေ ဇူပဿ
 ဥပ္ပါဒေါ ဒုက္ခဿေသော ဥပ္ပါဒေါ'တဲ့။ ရုပ်တရားကြီး ရလာ
 တာဟာ ဒုက္ခရလာတာတဲ့။ ဒုက္ခဖြစ်လာခြင်းပဲ။ ဝေဒနာဆိုတဲ့
 စိတ်ခံစားမှု ရလာတာလည်း ဒုက္ခရလာတာပဲ။ သညာဆိုတဲ့
 စိတ်မှတ်သားမှု ရလာတာလည်း ဒုက္ခကိုရတာ။ ပြုလုပ်ဖန်တည်းမှု
 ဆိုတဲ့ သင်္ခါရ ရလာတာကလည်း ဒုက္ခရလာတာပဲ။ အသိစိတ်
 လို့ဆိုတဲ့ဝိညာဏ် ရလာတာလည်း ဒုက္ခ။ ဆိုလိုတာက ခန္ဓာငါးပါး
 ရလာတာဟာ ဒုက္ခရလာတယ်လို့ဆိုလိုတယ်။

ဘာဖြစ်လို့ ဒုက္ခလို့ သတ်မှတ်သလဲဆိုရင် ဖြစ်ပြီးပျက်နေလို့
 ထာဝရပြောင်းလဲနေတဲ့ အရာဖြစ်လို့။ ဖြစ်မှုပျက်မှုတွေက
 အမြဲတမ်းနှိပ်စက်နေလို့ ဒုက္ခလို့ခေါ်တာ။ လူတစ်ယောက်
 မွေးလာပြီဆိုရင် တစ်ရက်သားကနေ တစ်လသား၊ တစ်လသား
 ကနေ တစ်နှစ်သား ဖြစ်လာတယ်။ တဖြည်းဖြည်း တစ်နှစ်သား
 ကနေ ဆယ်နှစ်သား၊ ဆယ်နှစ်သားကနေ အနှစ်နှစ်ဆယ်၊ ဒီလို
 ပြောင်းပြောင်းလာတယ်။ ရပ်နေတာ မဟုတ်ဘူး။ တဖြည်းဖြည်း
 အိုမင်း အိုမင်းလာတယ်။ သွားရင်းလာရင်း စားရင်းသောက်ရင်း
 ပျော်ရင်းပါးရင်းနဲ့ ခေါင်းပေါ်မှာ ဆံပင်တွေကဖြူ ပါးစပ်ထဲက
 သွားတွေက ပြုတ်ထွက်၊ ဒီကြားထဲမှာ နေမကောင်းလို့ ဆေးခန်း

သွားရတာက ခဏခဏ။ အဲဒီတော့ ခန္ဓာကြီးရထားတဲ့ လူ တစ်ယောက်ဟာ ပြောင်းလဲနေတာကြီးကို မပြောင်းလဲအောင် ရပ်တန့်ပစ်လို့ရမလားဆိုရင် မရဘူး။

တစ်လသားကနေ နှစ်လသား သွားနေတာ။ ရှေ့တိုးနေတာ၊ တိုးနေတယ်ဆိုတာက တိုးတိုးပြီး ပျံ့လာတာမဟုတ်ဘူး။ နောက်ပိုင်းကျတော့ တိုးတိုးပြီးတော့ အိုလာတာ ဖြစ်တယ်။ အသက် ၅၀-ကျော်လာပြီဆိုရင် အင်အားတွေ တဖြည်းဖြည်း ကုန်လာတယ်။ နှုတ်ပျံ့မှုတွေလည်း တဖြည်းဖြည်း လျော့ကျလာ တယ်။ မျက်စိတွေက မှန်လာတယ်။ နားတွေက ထိုင်းလာတယ်၊ ပါးရေတွေက တွန့်လာတယ်။ နောက်ဆုံးမှာ အဖိုးအို အဖွားအို ဘဝ ရောက်လာပြီးတဲ့အခါမှာ အိပ်ရာထဲမှာ ဘုံးဘုံးလဲသွားကြ ပြန်တယ်။

အဲဒါကို ကျော်လွှားနိုင်ဖို့ နည်းလမ်းရှိသလားဆိုတော့ မရှိဘူး။ ဘယ်သူမှလည်း မကျော်လွှားနိုင်ဘူး။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လည်း မကျော်လွှားနိုင်ဘူး။ တစ်ခြားဘာသာဝင်လည်း မကျော် လွှားနိုင်ဘူး။ မြန်မာလူမျိုးလည်း မကျော်လွှားနိုင်ဘူး။ တစ်ခြား လူမျိုးတွေလည်း မကျော်လွှားနိုင်ဘူး။ ကမ္ဘာမှာ ရှိသမျှလူတွေ အားလုံးဟာ ဒီပုံစံနဲ့ပဲ သွားနေတာဆိုတော့ အဲဒါကို ကြည့်လိုက် မယ်ဆိုရင် ကိုယ်ရထားတာ ဒုက္ခကြီးရတယ်ဆိုတာ အင်မတန်မှ ထင်ရှားတယ်။

အဲဒီဒုက္ခကို ဘယ်လိုနည်းနဲ့ရပ်မလဲ။ ဒီဘဝပြီးလို့သေရင် နောက်ဒီလိုခန္ဓာတစ်ခု ရဦးမယ်။ နောက်ခန္ဓာတစ်ခု အစပြုပြီးရင် အဆုံးဆိုတာ လာဦးမယ်။ မွေးဖွားခြင်း လာလို့ရှိရင် သေဆုံးခြင်း

လာမှာပဲ။ နောက်တစ်ခါ သေဆုံးသွားလို့ရှိရင် မွေးဖွားခြင်းဆိုတာ လာဦးမယ်။ လာပြီးရင် နောက်ထပ် ပြန်လည်သေဆုံးခြင်းနဲ့ ပြန်လည်မွေးဖွားခြင်း လာပြန်တယ်။ ဘယ်တော့မှ ရပ်လို့မရတဲ့ Non-stop ဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခုထဲမှာ တစ်ဝဲလည်လည်နဲ့ ဒုက္ခရောက်နေကြတာ။

အဲဒီတော့ ဒီလိုဒုက္ခတွေရောက်နေတာ လူတွေဟာ ကျော်လွှားနိုင်ဖို့ အခွင့်အလမ်း ရှိသလားဆိုတော့ မရှိဘူး။ မရှိသည့် အတွက်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရဲ့အဆုံးအမအရဆိုရင် သာသနာ့ဘောင် ဝင်ရောက်ပြီး ရဟန်းပြုတယ်ဆိုတာ အဲဒီ ဒုက္ခတွေ ဘယ်နည်းနဲ့ ရပ်တန့်ပစ်မလဲ။ နောက်ထပ် ဒုက္ခတစ်ခု မရအောင် ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ။ အဲဒါသိရှိဖို့အတွက် ဘုန်းကြီးဝတ်တာပါ။ ဒါဟာ မှန်ကန်တဲ့ရည်ရွယ်ချက်ပဲ။

ဘုန်းကြီးဝတ်တာ ဘုရားရဲ့ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်လုပ်ဖို့လည်း မဟုတ်ဘူး။ ဝန်ထမ်းလုပ်ဖို့လည်း မဟုတ်ဘူး။ အခုလက်ရှိ ရထားတဲ့ဒုက္ခတွေ ချုပ်ငြိမ်းသွားပြီ။ နောက်ထပ်ဒုက္ခတစ်ခု မဖြစ်ဖို့ အဓိက ရည်မှန်းပြီး ရဟန်းဝတ်တယ်လို့ ရှင်နာဂသေန က ဖြေဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ အင်မတန်မှတိကျပြီးသေချာတဲ့ လေးနက်တဲ့ အဖြေတစ်ခုကို ပေးလိုက်တာ။

မိလိန္ဒမင်း မေးတဲ့မေးခွန်းက နှစ်ပိုင်းရှိတယ်။ ဘာအတွက် ရဟန်းဝတ်တာလဲဆိုတာက တစ်ခု၊ အမြင့်ဆုံး မျှော်မှန်းချက်က ဘာလဲဆိုတာ တစ်ခု။ အဲဒီ အမြင့်ဆုံးမျှော်မှန်းချက်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့အဖြေက -

‘အနုပါဒါ ပရိနိဗ္ဗာန် ခေါ် ပန အမှာကံ ပရမတ္ထော’
စွဲလမ်းမှုတွေ လုံးဝစွန့်လွှတ်လိုက်တဲ့ ငြိမ်းချမ်းမှုဟာ တို့ရဲ့
အမြင့်ဆုံးပန်းတိုင် နောက်ဆုံးပန်းတိုင်ပဲ ဖြစ်တယ်။

တဏှာစွဲဆိုတာ “ငါ့ဟာ”၊ ဒိဋ္ဌိစွဲဆိုတာ “ငါ”။ ငါ၊ ငါ့ဟာ
ဆိုတဲ့ ဒီစွဲလမ်းမှုတွေ လုံးဝငြိမ်းသွားပြီ။ နောက်ဆုံးမှာ စွဲလမ်းမှု
တွေက လွတ်မြောက်သွားပြီး ထာဝရငြိမ်းတဲ့ အငြိမ်းဓာတ်တစ်ခု
ကို ရရှိဖို့ဆိုတာ အမြင့်ဆုံး ရည်မှန်းချက်ပဲ။ ဆိုလိုတာက နိဗ္ဗာန်
ဟာ အမြင့်ဆုံး မျှော်မှန်းချက်ပေါ့။

နိဗ္ဗာန်ကိုရည်စူးပြီး ဝတ်တာပါဆိုတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက
ထပ်မေးတယ်။

“ကိံ ပန ဘန္တေ သဗ္ဗေ တေဒတ္ထာယ ပဗ္ဗဇန္တိ’
ဘယ်လိုလဲ အရှင်ဘုရား၊ ဘုန်းကြီးဝတ်သမျှ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ
ဒီအတွက် ဝတ်ကြတာချည်းပဲလား။ ”

ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းကြီးတွေ ဘုန်းကြီးဝတ်တယ်ဆိုတာ
ဒါအတွက်ချည်းပဲလားလို့ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။
“မဟုတ်ဘူး၊ ဒီအတွက်ချည်း ဝတ်ကြတာ မဟုတ်ဘူး။ ”

‘န ဟိ ကေစိ တေဒတ္ထာယ’ တစ်ချို့က အဲဒီအတွက်
မဟုတ်ဘူး။ ‘ကေစိ ရာဇာဘိနိတာ’ တစ်ချို့က သင်္ကန်းဝတ်တာ
တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်တဲ့မင်းရဲ့ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်မှုကိုကြောက်လို့
ဝတ်တာ။ ရာဇဝတ်ဘေးက ရှောင်ဖို့ဝတ်တာ။ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်
ခြင်းခံရမှာကြောက်လို့ ဝတ်တယ်။

တစ်ချို့ကတော့ ‘စောရာဘိနိတာ’ သူပုန်တွေ ဖမ်းဆီး
ခေါ်ဆောင်မှာကြောက်လို့ ဘုန်းကြီးဝတ်ပြီး တိမ်းတယ်။ တစ်ချို့

ကျတော့ ‘ဣဏဋ္ဌာ’ အကြွေးမပေးနိုင်လို့ ကြွေးရှောင်တဲ့အနေနဲ့ ဘုန်းကြီးဝတ်တာ။ တစ်ချို့ကျတော့ ‘အာဇီဝိကတ္ထာယ ပဗ္ဗဇန္တိ’ စားစရာမရှိလို့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် ဘုန်းကြီးဝတ်တာ။

“ယေ ပန သမ္မာ ပဗ္ဗဇန္တိ၊ တေ ဧတဒတ္ထာယ’ အားလုံးဟာ မှန်ကန်တဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဘုန်းကြီးဝတ်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် လက်ရှိ ဒုက္ခအဆုံးသတ်ဖို့နဲ့ နောက်ထပ်ဒုက္ခ အသစ်မဖြစ်ဖို့ အဲဒီ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့သာ ဝတ်တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ မှန်ကန်တဲ့နည်းနဲ့ ဝတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင် အဲဒီရည်ရွယ်ချက်နဲ့ဝတ်တာ။ တစ်ခြားနည်းနဲ့ ဝတ်တာမဟုတ်ဘူးလို့ ဒီလို ရှင်နာဂသေနက ဖြေလိုက်တယ်။

ထိုအခါမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရှင်နာဂသေနကအဖြေကို ကောက်ပြီး ဘာမေးတုန်းဆိုရင် “တံ ပန ဘန္တေ ဧတဒတ္ထာယ’ ကိုယ်တော်ကရော ဒီဒုက္ခတွေ ချုပ်ငြိမ်းပြီး နောက်ဒုက္ခ မရဖို့ အတွက် ဒီလို မှန်ကန်တဲ့ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဝတ်တာလား”တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “အဟံ မဟာရာဇ ဒဟရကော သန္တော ပဗ္ဗဇိတော’ သူက ငယ်ငယ်ကတည်းက သင်္ကန်းဝတ်လာတာဆိုတော့ ‘န ဇာနာမိ ဣမဿ နာမတ္ထာယ ပဗ္ဗဇာမိ’ ဒီလို ရည်ရွယ်ချက်ထားပြီးဝတ်ရတယ်လို့ မသိဘူးတဲ့၊ ငယ်ငယ်တုန်းက ဝတ်သည့်အတွက်ကြောင့် ဒီလို ရည်ရွယ်ချက် ထားရမယ်လို့ မသိဘူး။” ဒါပေမယ့်လို့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တပည့် သာဝက ရဟန်းတွေက ပညာရှိကြတယ်။ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဘယ်လို ရည်ရွယ်ချက်ထားရမယ်ဆိုတာ ရှင်းပြမှာဖြစ်တယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာဆိုရင် ရှင်လောင်းလေးတွေကို ‘သကလ ဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏ နိဗ္ဗာနဿ သစ္စိကရဏတ္ထာယ ဣမံ ကာသာဝံ’ စသည်ဖြင့် ဆိုခိုင်းတယ်။ ဒါ ရည်ရွယ်ချက် အမှန်ကို ပြောခိုင်းတာ။

‘ဘန္တေ သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခတော မောစနတ္ထာယ ပဗ္ဗဇ္ဇိ ယာစာမိ’ ဘုန်းကြီးဝတ်တယ်ဆိုတာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲက လွတ် မြောက်ဖို့ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်နဲ့ ဝတ်တယ်ဆိုတာ သိသာတယ်။ ဒါ ထားရမယ့်ရည်ရွယ်ချက်တွေကို သင်ပေးတာဖြစ်တယ်။

“တေ ဓံ သိက္ခာပေဿန္တိ၊ သွာဟံ သိက္ခာပိကော ဇာနာမိ” “ပညာရှိ သကျပုတ္တိယသမဏတွေက သူ့ကိုသင်ပြသည့် အတွက်ကြောင့် ဘာအတွက် သင်္ကန်းဝတ်တယ်ဆိုတာ သူနား လည်ခဲ့ရတယ်” ရှင်နာဂသေနက ပြောပြတာ။

ရှင်နာဂသေနက သူ့သင်္ကန်းဝတ်ခြင်းရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကို အခုလို ရှင်းလင်းပြလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက သဘောကျ သွားတယ်။ “အရှင်ဘုရားဖြေတာ ဟုတ်ပါတယ်။”

ရှင်အာယုပါလဖြေဆိုတုန်းက ဆိုလိုရှိရင် “ကိုယ်တော်တို့ ဘုန်းကြီးဝတ်တာ ဟိုတုန်းက ဓားပြတိုက်ခဲ့လို့နေမှာ၊ သူများအိမ် တွေ ဖျက်ဆီးခဲ့လို့နေမှာ ဆိုပြီးတော့ ပြောခဲ့တယ်လေ။ အခု ရှင်နာဂသိန်က အဲဒီလို မဖြေဘူး။ ဓမ္မစရိယ သမစရိယ တရား ကျင့်ဖို့ ဘုန်းကြီးဝတ်တယ်လို့ မပြောဘူး။ အခု လက်ရှိဒုက္ခတွေ ချုပ်ငြိမ်းပြီး နောက်ဒုက္ခအသစ် မဖြစ်ဖို့ ဆိုတာကျတော့ သူ လက်လှမ်းမမီတော့ဘူး။ အဲဒါနဲ့ သူပြောစရာမရှိတော့ နောက်ဆုံး မှာ ရှင်နာဂသေနရဲ့အဖြေကို လုံးဝသဘောကျ လက်ခံလိုက် တယ်။

နိဂုံးစကား

“မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့ရဲ့ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ” ဟာ အလွန်မှတ်သားစရာ ကောင်းပြီး ကြားနာရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အတွက်လည်း အသိဉာဏ် တိုးပွားစေနိုင်တယ်။ ဒီအသိဉာဏ်တွေကို ရရှိခြင်းဖြင့် အခြား ကိစ္စတွေမှာလည်းပဲ မိမိတို့မှာ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေးတွေ တိုးတက် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တာ ဖြစ်သောကြောင့် မိလိန္ဒမင်းကြီးတို့ရဲ့ ဆွေးနွေးချက်ဟာ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို များစွာဖြစ်စေ နိုင်တယ်လို့ ကိုယ်စီကိုယ်စီ မှတ်သားနာယူကာ လိုက်နာကျင့်သုံး နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-Ko Thu Rein Aung

Typed by- Wai Wai Lwin

Final edition copy by- **Htet Naing San (I-D-E)**

မိလိန္ဒပဉာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂဓဿနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ
အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ
အပိုင်း(၄)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း (၇)ရက်၊ (၁၂-၆-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်း မြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇေယျသီရိ ဝိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ် အပ်သည့် သာသနာ့ပူဇော် မြတ်မင်္ဂလာတရားအလှူတော် အထူး ဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ (၁)ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ ရွှေရတနာလမ်း၊ 18-D/15-B နှစ်ဘက်သောမိဘများ အမှူးထား၍ ဦးဝင်းကြိုင် + ဒေါ်ပြုံးပြုံးမွန် မိသားစုတို့၏အမတ်ဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော 'မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂဓဿနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၄)' အကြောင်း တရားဒေသနာတော်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးခွန်းတွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဆက်မေး တယ်။ အမှတ်(၆) မေးခွန်းအနေနဲ့ ပဋိသန္ဓိလို့ခေါ်တဲ့ ဘဝ ပြန်လည်စတင်ခြင်း၊ Rebirth ပြန်လည်မွေးဖွားခြင်းနဲ့ ပတ်သက် တဲ့ မေးခွန်းကို မေးတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ ဒီမေးခွန်းက အလွန် အရေးကြီးတယ်။

၆-ပဋိသန္ဓိပဉ္စာ

မြန်မာစကားမှာ ပဋိသန္ဓေလို့ဆိုပြီး ဒီပါဠိစကားကိုပဲ ပြောကြတယ်။ အဲဒီစကားမှ ‘ပဋိ’ ဖြုတ်ပြီး ‘သန္ဓေ’ တည်တယ် ဖြစ်လာတယ်။ ပါဠိစကားလုံးအစစ် အပြည့်အစုံက ပဋိသန္ဓိ။ မြန်မာမှုပြုတဲ့အခါမှာ ပဋိသန္ဓေ လို့ ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒါကိုပဲ ထပ်ပြီးတော့ အတိုသုံးတဲ့အခါ သန္ဓေတည်တယ်။ အဲဒီ သန္ဓေ ဆိုတဲ့နေရာမှာ တစ်ခါ ထပ်ပြီးပြောကြပြန်တယ်။ “သန္ဓေ ကောင်း တယ်၊ သန္ဓေမကောင်းဘူး”။

ပဋိသန္ဓိဆိုတဲ့ စကားလုံးက ဘာကိုဆိုလိုတာလဲ။ ‘ပဋိ’ ဆိုတာ တစ်ဖန်၊ ‘သန္ဓိ’ ဆိုတာ ဆက်စပ်ထားတာ။ တစ်ဖန် ပြန်ဆက်ခြင်းလို့ ဆိုလိုတယ်။ သေသွားတာဟာ ဘဝတစ်ခုကို အဆုံးသတ်လိုက်ခြင်းပဲ ဖြစ်တယ်။ ဘဝတစ်ခု အဆုံးသတ်ပြီးရင် ကံတရားနဲ့ ကိလေသာတွေ ရှိနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေအဖို့ နောက်ထပ် ဘဝတစ်ခု ပြန်ပြီးဆက်လာတယ်။ ပြန်ပြီး ဆက်စပ်ခြင်းကို ပဋိသန္ဓိ လို့ ခေါ်တယ်။

အင်္ဂလိပ်လို ပြန်တဲ့အခါ Relinking. (Re - ဆိုတာ တစ်ဖန်၊ linking ဆိုတာ ဆက်စပ်ခြင်း။) ပြန်ပြီးဆက်ခြင်းလို့၊ ဘဝတစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ပြန်လည်ဆက်စပ်ခြင်း၊ ဒီအဓိပ္ပာယ်နဲ့သုံးတာ။ အင်္ဂလိပ်လို Rebirth လို့လည်း ပြောကြတယ်။ Rebirth ဆိုတာ ပြန်လည် မွေးဖွားခြင်းလို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်ပေါ့။

ပြန်လည် မွေးဖွားတယ်ဆိုတဲ့နေရာမှာ ဘယ်သူ ပြန်လည် မွေးဖွားတာလဲလို့ အကောင်အထည်အားဖြင့် ပြောမယ်ဆိုရင်

ဗုဒ္ဓရဲ့အဆုံးအမမှာ သတ္တဝါဆိုတာ မရှိဘူး။ ရုပ်နဲ့နာမ် ၂-မျိုးပဲ ရှိတယ်။ သတ္တဝါမရှိဘူး။ အဲဒီလို သတ္တဝါမရှိဘူးဆိုရင် ဘယ်သူ ပြန်ဆက်စပ်တုန်းဆို မေးမယ်ဆိုရင် ခန္ဓာငါးပါးဟာ ပြန်လည် ဆက်စပ်ခြင်းပဲလို့ ဒီလိုပဲပြောရမယ်။

သတ္တဝါအနေနဲ့ မရှိဘူးဆိုတာ ကိုယ့်ဟာကိုယ် analysis လုပ်ကြည့်လိုက်၊ ခွဲကြည့်လိုက်တဲ့အခါ မရှိဘူးဆိုတာ သေချာ တယ်ပေါ့နော်။ သေချာတယ်။ ပြောင်းလဲပြီးတော့နေတဲ့ အခေါ် အဝေါ်လေး တစ်ခုမျှသာ ဖြစ်တယ်။

ဒီနေရာမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ပဋိသန္ဓိလို့ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဒီမေးခွန်းကို ရွေးချယ်ပြီး မေးတာ။ “ဘုန်းကြီး ဘာကြောင့် ဝတ်သလဲ၊ ရဟန်းဝတ်ရခြင်းအကြောင်း၊ အမြင့်ဆုံး ရည်မှန်းချက်က ဘာလဲ” ဆိုတဲ့ အမေးကို “လက်ရှိ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ဒုက္ခ အဆုံးသတ်သွားပြီး နောက်ထပ်ဒုက္ခတစ်ခု မဖြစ်ဖို့၊ မဖြစ်တဲ့ နည်းကို တွေ့လိုတွေ့ငြား ရည်မှန်းချက်ထားပြီး ဝတ်ပါတယ်” လို့ ရှင်နာဂသေနရဲ့ အဖြေက ဒီလိုဆိုတာနော်။

အဲဒီတော့ အမြင့်ဆုံးရည်မှန်းချက်က ဘာတုန်းဆိုရင် အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန-အစွဲအလမ်းတွေ အကုန်ပြတ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းမှု ဟာ အမြင့်ဆုံး ရည်ရွယ်ချက်ပဲ။ အစွဲအလမ်းကင်းပြီး ဘဝတစ်ခု အဆုံးသတ်သွားတယ်ဆိုရင် ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေဟာ အဆုံး သတ်သလဲ။ ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ပြန်ပြီး ဆက်စပ်သလဲ။ အဲဒါနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး မေးခွန်းထုတ်တယ်။ ဒီမေးခွန်းဟာ ရှေ့က မေးခွန်းနဲ့ ဆက်စပ်တယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန အတ္ထိ ကောစိ မတော၊ န ပဋိသန္ဓ-ဟတိ၊ သေသွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် ပြန်ပြီး မမွေးဖွားဘူးဆိုတာ ရှိသလား။ သေပြီးတဲ့နောက် ပြန်မမွေးတဲ့သူ ရှိသလား။”

ဒါက ယုံကြည်မှုနဲ့မဆိုင်ဘူး၊ ဓမ္မအသိနဲ့သာ ဆိုင်တယ်။ တစ်ချို့ ဘာသာတရားတွေက ပြန်မွေးတယ်ဆိုတာ မရှိဘူး။ နောက်ဘဝကို လက်မခံတဲ့ ဘာသာတရားတွေ ရှိတယ်။ နောက် ဘဝဆိုတာလည်း မရှိဘူး၊ အတိတ်ဘဝဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ ဘုရားသခင် ဖန်ဆင်းလို့ ဖြစ်လာတယ်။ ဖြစ်လာပြီးရင် ဘုရား သခင်ရဲ့ အဆုံးအဖြတ်အတိုင်း ကောင်းကင်ဘုံကို သွားမလား၊ ငရဲဘုံကို သွားမလား၊ ဒီ ၂-ခုပဲ။ နောက်ဘဝတွေဆိုတာ မရှိဘူး၊ သံသရာဆိုတာမရှိဘူးဆိုတဲ့ ဘာသာတရားတွေလည်း ရှိတယ်။ သံသရာကိုလက်ခံတဲ့ ဘာသာတရားတွေလည်း ရှိတယ်။

“မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမမှာ သံသရာရှိတယ်။ သံသရာရှိလို့ သံသရာလည်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရှိသလို သံသရာမလည်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လည်းပဲ ရှိတယ်။” အဲဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းက မေးတာ။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ကောစိ ပဋိသန္ဓဟတိ၊ ကောစိ န ပဋိသန္ဓဟတိ” တဲ့။ တစ်ချို့ပုဂ္ဂိုလ်က ပြန်လည် မွေးဖွားတယ်။ တစ်ချို့ပုဂ္ဂိုလ်က ပြန်လည် မမွေးဖွားဘူး၊ ၂-မျိုး ရှိတယ်။” ဘဝတစ်ခု အဆုံးသတ်ပြီးတဲ့နောက်မှာ ပြန်မွေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ရှိတယ်၊ ပြန်မမွေးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ရှိတယ်။

ဒီနေရာမှာ ဗုဒ္ဓဝါဒစစ်စစ်ကို နားလည်သဘောပေါက်ဖို့ လိုအပ်တယ်။ ဒီကနေ့ အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်ထဲမှာ reincarnation-

ပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဆိုတဲ့ စကားလုံးပါရှိတယ်။ အဲဒီ re-incarnation ကို Buddhism (ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူအဆ) လို့ ဖော်ပြထားတာ ရှိတယ်။

အနောက်တိုင်းကလူတွေ အမှန်မသိလို့ Buddhism မှန်သမျှ reincarnation လို့ ရောရေးလိုက်တာ။ ထေရဝါဒ Buddhism မှာ reincarnation ဆိုတာ မရှိဘူး။ reincarnation ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်က ဘာတုန်းဆိုရင် “လူတစ်ယောက် သေသွားပြီးရင် ပြန်ဝင်စားခြင်း” လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

သို့သော် ဘယ်သူသေပြီး ဘယ်သူ ဝင်စားတယ်လို့တော့ ပြောကြတယ်နော်။ ဒါဖြင့် ဘယ်လိုနားလည်ရမလဲလို့ဆိုရင် ‘န စ သော၊ န စ အညော’ လူဝင်စားဆိုတဲ့လူဟာ သေသွားတဲ့ လူလည်း မဟုတ်ဘူး၊ နောက်ထပ် တစ်ခြားလူလည်း မဟုတ်ဘူး။ သေသွားတဲ့လူကို အကြောင်းခံပြီးတော့ နောက်လူတစ်ယောက် ဖြစ်လာတာသာ ဖြစ်တယ်။ “န စ သော- သူလည်း မဟုတ်၊ န စ အညော- တစ်ခြားလူလည်း မဟုတ်ဘူး”။ ဒီလိုပဲပြောရမှာ။

အဲဒီမှာ Double Negative နဲ့ ပြောထားလို့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ နားလည်ဖို့ခက်ခဲတယ်။ အဲဒီတော့ ဘာကို နားလည်ရမလဲလို့ဆိုလို့ရှိရင် ထာဝရမြဲနေသည့်အရာ မရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ဒီဘဝ သေသွားတဲ့သူဟာ ဒီဘဝ ဒီခန္ဓာမှာ ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်။ သို့သော် အကြောင်းတရားတွေက နောက်ဘဝ၊ နောက်ခန္ဓာ တစ်ခုကို ဖန်တီးလိုက်တယ်။ ဒီလိုတော့ ပြောလို့ရတယ်။ ဒီဘဝက “အရာတစ်ခု” ဟာ ထွက်ပြီး နောင်ဘဝကို ဝင်စားတယ်ဆိုတာ တော့ မရှိဘူး။

သုမေဓာရသေ့၊ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားထံ ဆုပန်လို့
 ဂေါတမဘုရား ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ဘုရားက ဗျာဒိတ်ပေးခဲ့တယ်။
 အဲဒီကစပြီး ပါရမီတွေဖြည့်တယ်။ သုမေဓာရသေ့ဘဝက သေ
 သွားတယ်။ နောက်ဘဝတစ်ခုရတယ်။ အဲဒီလိုနဲ့ လေးအသင်္ချေနဲ့
 ကမ္ဘာတစ်သိန်း ဘဝပေါင်း မရေမတွက်နိုင်အောင် ဖြစ်ပြီးတဲ့
 နောက်မှာ ဂေါတမဗုဒ္ဓဆိုတာ ဖြစ်လာတယ်။

အဲဒီမှာ “သုမေဓာရသေ့သန္တာန်မှာရှိတဲ့ ဝိညာဉ်ကောင်၊
 လိပ်ပြာကောင်က ဘဝပေါင်းများစွာ ဖြတ်ကျော်ပြီး ဂေါတမဗုဒ္ဓ
 ဖြစ်လာတာလား” ဒီလိုမေးစရာရှိတယ်။ တကယ်တော့ အားလုံး
 ဟာ သူ့ movement နဲ့သူ့ သူ့အခိုက်အတန့်နဲ့သူဖြစ်ပြီး ချုပ်ပျက်
 သွားတယ်။ ချုပ်ပျက်ပေမယ့်လို့ line တစ်ခုထဲမှာ ဖြစ်နေတာ။
 one line လို့ ပြောရမယ်။

အခု ဘုန်းကြီးတို့ တရားဟောနေတဲ့အသံပဲကြည့်၊ စတင်တဲ့
 အသံဟာ ပျက်သွားပြီ။ နောက်ဖြစ်တဲ့ အသံတွေဟာ ဆက်ဖြစ်
 တာ၊ အဲဒီအသံဟာ တစ်ခုချုပ်သွားမှ နောက်တစ်ခုပေါ်တယ်။
 ဘဝတစ်ခုဟာလည်း ဘဝတစ်ခုအဆုံးသတ်မှ နောက်ဘဝတစ်ခု
 ပေါ်တာ။ အဲဒီနောက်ဘဝတစ်ခုဖြစ်ပေါ်ဖို့ ရှေ့ဘဝ ချုပ်ပေးခြင်း
 အားဖြင့် အထောက်အကူပြုလိုက်တာ၊ ရှေ့ဘဝကနေ ထွက်သွား
 တာ မဟုတ်ဘူး။

ထင်ရှားအောင် ပြောမယ်ဆိုရင် က, ခ, ဂ ဆိုတာ ရွတ်
 ကြည့်လိုက်။ က, ခ, ဂ ဆိုတာ ရွတ်ကြည့်လိုက်လို့ရှိရင် ‘က’သံ
 ပျောက်ပြီးတဲ့နောက်မှာ ‘ခ’သံ ပေါ်တာ၊ ‘ခ’သံ ပျောက်ပြီးတဲ့
 နောက်မှာ ‘ဂ’သံ ပေါ်တာ။ A,B,C,D ရွတ်လို့ရှိရင်လည်း

တူတူဘဲ။ ဒါဖြင့် ဒီပေါ်နေတဲ့ အသံတွေမှာ A ပျောက်သွားပြီး အဲဒီ A က B ဖြစ်လာသလား။ B ပျောက်သွားပြီးတော့လည်း B က C အဖြစ် ပြောင်းလဲသွားသလား။ C ပျောက်သွားပြီးတဲ့ နောက်မှာ C က ဒီ D အဖြစ် ပြောင်းလဲသွားသလားလို့ မေးမယ် ဆိုရင် မဟုတ်ဘူးလို့ ဖြေရမှာပဲ။

A က A ဖြစ်ပြီး ပျောက်သွားပြီ။ နောက်ထပ် B ဆိုတာ ထပ်ရွတ်တာလေ။ B တို့၊ C တို့၊ D တို့ဆိုတာ ထပ်ပြီးရွတ်လို့ ပေါ်လာတာ၊ သူ့အကြောင်းနဲ့သူ ပေါ်လာတာ။ အသံထွက်ချင်း တူမှ မတူတာ။ A လို့ရွတ်တုန်းက ပါးစပ်မပိတ်ဘူးလေ။ B လို့ ရွတ်တဲ့အခါကျတော့ နှုတ်ခမ်းကထွက်တဲ့အသံ၊ ထွက်တဲ့နေရာ ချင်းလဲ မတူဘူး။ A ဆိုတာ လည်ချောင်းထဲက လာတာ။ လည်ချောင်းက ထုတ်လုပ်တာ။ B ကျတော့ ပါးစပ်နှစ်ခုထိပြီး နှုတ်ခမ်းနှစ်ခုက ထုတ်လုပ်လိုက်တာ။ C ကျတော့ လျှာနဲ့ကပ်ပြီး တော့ ထုတ်တာ။ ဟော- ထုတ်တဲ့နေရာချင်း မတူတော့ A ကနေပြီး B ဖြစ်တာ မဟုတ်ဘူး။ B ကနေပြီးတော့ C ဖြစ်တာ မဟုတ်ဘူး။ C ကနေ D ဖြစ်တာ မဟုတ်ဘူး။ A ချဉ်းထပ်ရွတ်လဲ သူ့အကြောင်းနဲ့သူပဲ။

အဲဒီလိုပဲ ဘဝမှာ လူတစ်ယောက်သေဆုံးပြီး နောက်ဘဝ မှာ ဖြစ်လာတယ်ဆိုတာဟာ အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်တာ။ ရှေ့နဲ့ မဆက်စပ်ဘဲနဲ့ အသစ်ဖြစ်တယ်ဆိုလို့ရှိရင် သတ္တဝါတွေ အသစ်၊ အသစ် ပေါ်နေတယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ရောက်တယ်။ အဲဒီတော့ “တစ်ပိုင်းက သေသွားတဲ့လူနဲ့ ပတ်သက်တယ်။ တစ်ပိုင်းက သူ့အကြောင်းနဲ့သူဖြစ်တယ်” နော်။

ဝိပဿနာဉာဏ် ဝိပဿနာအမြင် မရှိဘူးဆိုရင် ဒါကို နားလည်ဖို့ရာ ခက်တယ်။ အရာခပ်သိမ်းဟာ ever change အမြဲတမ်း ပြောင်းနေတာ။ ဘယ်အရာပဲဖြစ်ဖြစ် momentry ပဲ၊ အခိုက်အတန့်လေးမှာ ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားတယ်။ အဲဒီဖြစ်ပျက်မှု အစဉ်အတန်းအနေနဲ့သာရှိတယ်။ ဖြစ်ပြီးမပျက်ဘဲနဲ့ ဆက်ပြီး သွားတာမဟုတ်ဘူး။ “Reincarnation ဆိုတာ ဖြစ်ပြီးတဲ့နောက် မပျက်တဲ့အရာတစ်ခုက နောက်တစ်ခု၊ ဒီဘဝကနေ နောက် တစ်ခုထဲမှာ ဝင်စားတာ။”

လူတွေရဲ့ သန္တာန်မှာရှိတယ်လို့ တွေးထင်ထားကြတဲ့ Soul ဆိုတဲ့ အရာဟာ ကံတရားတွေကို လုပ်တတ်တယ်။ ကံတရားရဲ့ အကျိုးတွေကို ခံစားတယ်။ Soul ကို ဝိညာဉ်ကောင်လို့ ပြောချင် ပြော၊ အဲဒီ ဝိညာဉ်ကောင်လေးဟာ ဒီဘဝမှာ ကောင်းတာရော၊ မကောင်းတာရောလုပ်ပြီး ဒီဘဝ ဒီခန္ဓာ ပျက်စီးသွားပြီးတဲ့နောက် Body တစ်ခု ပြောင်းတယ်ပေါ့။ အဲဒီလို ယူဆတာကမှ Rein- carnation ဝင်စားတယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နော်။

အဲဒီတော့ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာမှာ အဲဒီလို ဝင်စားတာမျိုး မဟုတ်ဘူး။ ဆက်စပ်သွားတာ။ ခုနက A ပြီးတော့ B ဆိုတဲ့ အသံပေါ်လာတာဟာ ဒီအသံ ၂-ခုဟာ တစ်ခုပျက်သွားရင် နောက်တစ်ခု ပေါ်လာတာ။ ကြားထဲမှာ ပြတ်မသွားဘူး။ ဆက်စပ် ပြီးတော့ ပေါ်လာတယ်လို့ ဒီလိုပဲဆိုတယ်နော်။

သို့သော် နောက်မှာ ဖြစ်တဲ့အရာဟာ ရှေ့ပိုင်းကလုပ်တဲ့ အကြောင်းတရားရဲ့ တွန်းအားနဲ့ ပတ်သက်တယ်။ အဲဒါကို ပဋ္ဌာန်းမှာ အနန္တရပစ္စယော၊ သမန္တရပစ္စယော၊ အာသေဝန-

ပစ္စယော၊ နတ္ထိပစ္စယော၊ ဝိဂတပစ္စယော၊ ရှေ့က ပျက်သွားမှ နောက်က ပေါ်လာတာ။ ရှေ့ကချုပ်ငြိမ်းသွားမှ နောက်က ပေါ်လို့ ရတယ်။ အဲဒီလို ရှေ့ကချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းသည် ကျေးဇူးပြုခြင်းပဲ။ နောက်ကပေါ်ခြင်းဟာ သူ့ကြောင့်ပေါ်တာ မဟုတ်ဘူး။ သူက ဖယ်ပေးတာ၊ အဲဒီလို နေရာဖယ်ပေးခြင်းကြောင့် ပေါ်လာတာ။ ဒါပေမယ့် တစ်ခြားစီလားဆိုရင် တစ်ခြားစီလည်း မဟုတ်ဘူး။ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

အားလုံးဟာ အပြတ်အပြတ်နဲ့ သွားနေတဲ့အရာဖြစ်တယ်။ ဒီလိုဆိုတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီကြားထဲမှာ ပြန်ဆက်သွားတယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ ပဋိသန္ဓိလို့သုံးတာ၊ ဒီဘဝ ဒီခန္ဓာပြီးတဲ့အခါ နောက် ဘဝ နောက်ခန္ဓာတစ်ခုနဲ့ ပြန်ဆက်စပ်မိသွားတယ်။ ဘယ်လို ဆက်စပ်လဲ။ အကြောင်းတရားကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်တယ် ဆိုတဲ့ ဆက်စပ်မှုမျိုး၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကလည်း ဒါကို ရှင်းပြတာပဲ။ အဲဒီတော့ ဗုဒ္ဓရဲ့တရားဟာ reincarnation နဲ့ မဆိုင်ဘူးလို့ မှတ်သားထားဖို့ လိုတယ်ပေါ့။

ကောင်းပြီ၊ ဒီမှာရှင်နာဂသေနက ဖြေလိုက်တယ်။ ‘ကောစိ ပဋိသန္ဓဟတိ’။ ကောစိ န ပဋိသန္ဓဟတိ။ တစ်ချို့က ပြန်မွေး တယ်တဲ့၊ တစ်ချို့က ပြန်မမွေးဘူးတဲ့။ ပါဠိမှာ မွေးတယ်လို့တောင် မသုံးဘူး။ “ပြန်ဆက်မိတယ်။ ပြန်မဆက်မိဘူး” လို့သာ သုံးလိုက် တာ။ အဲဒီတော့ ပြန်မမွေးဘူး၊ ပြန်မွေးတယ်ဆိုတာ အရပ်သုံး စကားသာ ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပ်မေးတယ်။ “ကော ပဋိသန္ဓဟတိ၊ ကော န ပဋိသန္ဓဟတိ’ အရှင်ဘုရား၊ အဲဒီလိုဆိုရင် ပြန်

ဆက်စပ်တာက ဘယ်သူပြန်ဆက်စပ်သလဲ။ ပြန်မဆက်ဘူးဆိုရင် ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် ပြန်မဆက်သလဲ။” သို့မဟုတ် ပြန်မွေးတယ်ဆိုရင် ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်က ပြန်မွေးတာလဲ၊ ပြန်မမွေးဘူးဆိုရင်လည်း ဘယ်သူဟာ ပြန်မမွေးတာလဲ။

ဒီမေးခွန်းကို ရှင်နာဂသေနကဖြေတယ်။ “သင်္ကီလေသော မဟာရာဇ ပဋိသန္ဓဟတိ၊ နိက္ကိလေသော န ပဋိသန္ဓဟတိ’ ကိလေသာရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြန်မွေးမယ်၊ ကိလေသာ မရှိတော့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြန်မမွေးတော့ဘူး။”

General Point နဲ့ ဖြေလိုက်တာ၊ ကိလေသာ ရှိနေဦးမယ်ဆိုရင် ပြန်မွေးမယ်တဲ့။ ကိလေသာရှိနေလို့ရှိရင် ပြန်မွေးမယ်၊ ကိလေသာ မရှိဘူးဆိုရင် ပြန်မမွေးဘူး။ ဘာကြောင့်တုန်းဆိုရင် ကိလေသာသည် ကံတရားကို အထောက်အကူပြုတယ်။ ဒါ အတွက်ကြောင့် ကံက အကျိုးပေးလို့ရတယ်။

ဥပမာ ဘာနဲ့တူတုန်းဆိုရင် မျိုးစေ့က အပင်ပေါက်တယ်ဆိုတာ သူ့ဟာသူ ပေါက်လို့ရတာ မဟုတ်ဘူး။ အစိုဓာတ်တို့၊ မြေတို့နဲ့ပေါင်းမိမှ အမြစ်ကလေး ဆင်းလာတယ်။ အညှောက်ကလေး ထွက်လာတယ်။ ရေနဲ့မြေနဲ့ပေါင်းပြီးမှ မျိုးစေ့က အပင်ထွက်တာ။

ထို့အတူပဲ ကံတရားဆိုတာ မျိုးစေ့နဲ့တူတယ်။ ကံတရားက အကျိုးတစ်ခုထုတ်လုပ်တယ်ဆိုတာ ရေ၊မြေနဲ့တူတဲ့ ကိလေသာနဲ့ပေါင်းမှရတယ်။ ကိလေသာကုန်သွားလို့ရှိရင် မြေရဲ့ အထောက်အပံ့၊ ရေရဲ့ အထောက်အပံ့မရှိတဲ့ မျိုးစေ့လိုပဲ ဘဝတစ်ခုကို မပေါက်ဖွားစေနိုင်တော့ဘူးတဲ့။ ဒီလိုဆိုတာနော်။ အဲဒါကြောင့်

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ကိလေသာမကင်းသူက ပြန်မွေးမယ်။ ကိလေသာကင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ ပြန်မမွေးတော့ဘူး” ဒီလို ဖြေလိုက်တာ။

အချို့က ယခုလို ဖြေကောင်းဖြေလိမ့်မယ်။ “ကံရှိသေးရင် ပြန်မွေးမှာပဲ။ ကံမရှိရင် မမွေးတော့ဘူး”၊ ရှင်နာဂသေနက ကံနဲ့ မဖြေဘူး။ ကံရှိရုံနဲ့ ပြန်မမွေးဘူး။ ကိလေသာရှိတာ အဓိကကျတယ်။ ရဟန္တာဖြစ်တယ်ဆိုတာ ကံကိုပယ်တာ မဟုတ်ဘူး။ ကိလေသာကို ပယ်တာ။ ကိလေသာကိုပယ်ပြီးရင် ကံကိုလည်း ပယ်ပြီးဖြစ်တယ်။ ကိလေသာကို ပယ်လိုက်သဖြင့် ကံတွေဟာ အလုပ်မဖြစ်တော့ဘူး။

ရတနသုတ်မှာ-

‘ဒီဏံ ပုရာဏံ နဝနတ္ထိသမ္ဘဝံ၊

ဝိရတ္တစိတ္တာ ယတိကေ ဘဝသ္မိံ။

တေ ဒီဏဗီဇေ အဝိရူဠိဆန္ဒာ၊’ လို့ ကံကုန်တာကို ပြောတယ်။ အဲဒီတော့ ကံကုန်တာကို နားလည်ရမှာက ကိလေသာကုန်လို့ ကံကုန်တယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ အဓိကကတော့ ကိလေသာကို ပယ်တာ၊ ကံကိုပယ်တာ မဟုတ်ဘူး။

တရားကိုယ်အားဖြင့် ပြောမယ်ဆိုရင် စေတနာဆိုတဲ့ သဘောတရားဖြစ်တဲ့ ကံကို ပယ်လို့မရဘူး စဉ်းစားကြည့်ပေါ့။ စေတနာဆိုတာ တစ်စုံတစ်ခုကို တွန်းအားပေးပြီးရင် သူက ချုပ်သွားတာ။ ချုပ်သွားသည့်အတွက်ကြောင့် ပယ်လို့မရနိုင်ဘူး။

ကိလေသာဆိုတာ ချုပ်သွားပေမယ့် လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာ Positive ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီ Positive ဖြစ်နေရင် activate ဖြစ်ဖို့

အတွက် အထောက်အကူတွေ လိုအပ်တယ်။ အဲဒီ အထောက်အကူတွေ ဖယ်ရှားပစ်လိုက်လို့ရှိရင် Positive ဖြစ်နေ တဲ့ ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးပြီးဖြစ်တယ်။ ပြန်ပေါ်စရာ အကြောင်း မရှိတော့ဘူး။

ဆိုပါစို့ ရင့်သန်နေတဲ့ မျိုးစေ့လေး တစ်စေ့ထဲမှာ၊ အညောင့်ထွက်တဲ့ နေရာလေးရှိတယ်။ အဲဒါကို ဖျက်လိုက်လို့ရှိရင်တော့ ပေါက်လို့ မရတော့ဘူး။ အဲဒါလိုပဲ ကိလေသာကို ဖြတ်လိုက်လို့ ရှိရင် ကံတရားတွေဟာ အလုပ်မဖြစ်တော့ဘူး။ အဲဒီနည်းအားဖြင့် ချုပ်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

“ကိလေသာရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ပြန်မွေးမှာပဲ။

ကိလေသာမရှိရင် ပြန်မမွေးဘူး။”

ဒါဟာ အင်မတန်မှ ပြည့်စုံလုံလောက်တဲ့စကား။ ကံရှိရင် ပြန်မွေးမယ်။ ကံမရှိရင် ပြန်မမွေးဘူးဆိုရင် ဥပမာမယ်- မြတ်စွာဘုရားသန္တာန်မှာ ကံတွေရှိတယ်လေ၊ ကံရှိလို့ လိုက်ပြီး အကျိုးပေးတာပေါ့။ ရှင်မောဂ္ဂလာန်ရဲ့ သန္တာန်မှာရော ကံမရှိဘူးလား။ ရှိတာပဲ။ ကံရှိလို့မှ ရှင်မောဂ္ဂလာန်ဟာ လူသတ်ခံလိုက်ရတာပေါ့။ အတိတ်က လိုက်လာတဲ့ကံ ရှိတာပဲ။ အဲဒီတော့ ကိလေသာရှိခြင်းက အဓိကကျတယ်ပေါ့။ “ကိလေသာရှိရင် ပြန်မွေးမယ်။ ကိလေသာမရှိရင် ပြန်မမွေးဘူး” လို့ ဒီလိုဖြေရမယ်။ ဒါက အင်မတန်မှ ပြည့်စုံတဲ့အဖြေပဲ။

အငိုက်ဖမ်းအမေး

မိလိန္ဒမင်းက ဒီအဖြေတွေကို သူ သဘောကျသော်လည်းပဲ အငိုက်ဖမ်းတဲ့အနေနဲ့ ရှင်နာဂသေနကို မေးပြန်တယ်။

“တွံ ပန ဘန္တေ ပဋိသန္ဓဟိဿသိ” ကိုယ်တော်ရော ပြန်မွေးဦးမှာလား။”

အဲဒီတော့ ရှင်နာဂသေနက အမှတ်တမဲ့ဖြေလိုက်လို့ သူပြန် မမွေးဘူးလို့ဆိုရင် ကိုယ်တော် ရဟန္တာလား၊ ဘာလား ပြောတော့ မှာနော်။

“ကိုယ်တော်ရော ပြန်မွေးဦးမှာလား” လို့ မေးလိုက်တဲ့ အခါ ရှင်နာဂသေနက ‘သစေ မဟာရာဇ သဥပါဒါနော ဘဝိဿာမိ၊ ပဋိသန္ဓဟိဿာမိ၊ သစေ အနုပါဒါနော ဘဝိဿာမိ၊ န ပဋိသန္ဓဟိဿာမိ’ ဥပါဒါန် အစွဲအလမ်း ရှိနေ သေးရင်တော့ ပြန်မွေးမှာပဲ။ ဥပါဒါန်အစွဲအလမ်းတွေ မရှိတော့ ဘူးဆိုရင် ပြန်မမွေးတော့ဘူး။”

ရှင်နာဂသေနရဲ့ အဖြေဟာ ဝိနည်းနဲ့ လွတ်ကင်းသွား တယ်။ ဘုန်းကြီးဆိုတာ ရဟန္တာဖြစ်လျှင်တောင် လူတွေအား ကိလေသာကုန်တယ်လို့ ပြောခွင့်မရှိဘူး။ အဲဒါကြောင့် အရှင် နာဂသေန ဖြေဆိုလိုက်တဲ့ စကားဟာ ဝိနည်းရှောင်လိုက်တဲ့ စကားပဲ။ ရှင်နာဂသေန ပြောလိုက်တာဟာ General Point နဲ့ ပြောလိုက်တာ။ “သူ့မှာ ဥပါဒါန်အစွဲအလမ်း ရှိရင် ပြန်မွေးမှာပဲ။ ဥပါဒါန် အစွဲအလမ်းမရှိရင် ပြန်မမွေးတော့ဘူး”။ ဒီလို ဆိုလိုက် တယ်ပေါ့နော်။

အဲဒီမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္တေနာဂသေန အရှင်နာဂသေနရဲ့အဖြေဟာ သင့်တင့်ပါပေတယ်” လို့ ဝန်ခံလိုက်တယ်။ ကျေနပ်သွားတယ်။ အဲဒီမေးခွန်းနဲ့ ဆက်စပ်ပြီးတော့ နောက်မေးခွန်းတစ်ခု ဆက်ပြီးမေးပြန်တယ်။

၇-ယောနိသော မနသိကာရပဉ္စာ

အမှတ်(၇)မေးခွန်းက ယောနိသော မနသိကာရ နဲ့ ပတ်သက်တယ်။ ယောနိသော-မှန်ကန်သော နည်းလမ်းဖြင့် မနသိကာရ-နှလုံးသွင်းခြင်း။ နှလုံးသွင်းတယ် ဆိုတာ စိတ်ထဲမှာ တွေးထင်တာ။ အဲဒီစိတ်ထဲမှာ တွေးထင်မှုဟာ အမှန်အကန် တွေးထင်မှုနဲ့ မမှန်မကန် တွေးထင်မှုဆိုတာ ၂-ခု ရှိတယ်။ မှန်မှန် ကန်ကန် တွေးထင်မှုကို ယောနိသော မနသိကာရ လို့ ခေါ်တယ်။ မမှန်မကန်တွေးထင်မှုကို အယောနိသော မနသိကာရ။

ယောနိသောဆိုတာ နည်းလမ်းကျကျ၊ မှန်ကန်တဲ့ နည်းလမ်းနဲ့ တွေးတာ အင်္ဂလိပ်လို Wise attention လို့ပြန်တယ်။ attention ဆိုတာ သတိထားတယ်။ စိတ်ထဲမှာ ထားတယ်။ ဒီ wise attention ဆိုတာ မှန်ကန်တဲ့နည်းနဲ့ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်မှု။ Unwise attention မမှန်ကန်တဲ့နည်းနဲ့ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်မှု။

အဲဒီ ယောနိသော မနသိကာရနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒ မင်းကြီးကမေးတယ်။ “ဘန္တေနာဂသေန ယော န ပဋိသန္ဓဟတိ၊ နနု သော ယောနိသော မနသိကာရေန န ပဋိသန္ဓဟတိ’ ဘဝတစ်ခုမှာ ပြန်မမွေးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ယောနိသော မနသိကာရ အစွမ်းကြောင့် ပြန်မမွေးတာလား” တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ယောနိသော စ မဟာရာဇ မနသိကာရေန ပညာယ စ အညေဟိ စ ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ” ပြန်မမွေးတော့ဘူးဆိုတာ ယောနိသော မနသိကာရ ဆိုတဲ့ မှန်ကန်တဲ့ နှလုံးသွင်းမှုကြောင့်လည်းဖြစ်တယ်။ မဂ်ပညာ၊ ဖိုလ်ပညာဆိုတဲ့ အဆင့်မြင့်တဲ့ ပညာကြောင့်လည်း ဖြစ်တယ်။ အခြား ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ဖြစ်ပွားစေတတ်တဲ့ ကုသိုလ် တရားတွေကြောင့်လည်း ဖြစ်တယ်။

ဆိုလိုတာက တရားဓမ္မ ကျင့်သုံးပြီးတဲ့အခါ အသိပညာနဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ရှုမြင်သုံးသပ်ပြီး ကိုယ့်သန္တာန်မှာရှိတဲ့ ကိလေသာတွေ ငြိမ်းသွားမှ ပြန်မမွေးဘူးဆိုတာ ဖြစ်မှာကိုး။ အဲဒီလို ကိလေသာ တွေ ငြိမ်းဖို့ဆိုတာ ယောနိသော မနသိကာရလည်း ရှိရမယ်၊ ပညာလည်း ရှိရမယ်၊ အခြားကုသိုလ်တွေလည်း ရှိရမယ်လို့ ဒီလို ဆိုလိုတယ်။ ယောနိသော မနသိကာရ တစ်ခုတည်း မဟုတ်ဘူး လို့ ဒီလိုဖြေတာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီလိုဖြေတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပ်မေးတယ်။ “နန ဘန္တေ ယောနိသော မနသိကာရော ယေဝ ပညာ’ အရှင် ဘုရား၊ ယောနိသော မနသိကာရသည်ပင်လျှင် ပညာ မဟုတ် ဘူးလား”တဲ့။

အဘိဓမ္မာသဘောအရ မနသိကာရဟာ မနသိကာရပဲ။ ပညာဟာ ပညာပဲ။ knowledge နဲ့ attention ဟာ တစ်ခြားစီ။ မနသိကာရဆိုတာ စိတ်ကိုအာရုံဘက်ကို လှည့်ပေးတာ၊ ဦးလှည့် ပေးတာ။ ပညာဆိုတာက အာရုံကို သိမြင်တဲ့သဘောသာ ဖြစ် တယ်။

အဲဒီမှာ ယောနိသော မနသိကာရကို ပညာလို့ယူဆပြီး ယောနိသော မနသိကာရ သည်ပင်လျှင် ပညာမဟုတ်ဘူးလား လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနကဖြေတယ်။ ‘န ဟိ မဟာရာဇ’ မြတ်သော မင်းကြီး မဟုတ်ပါဘူး။ “အညော မနသိကာရော၊ အညာ ပညာ’။ မနသိကာရ က တစ်ခြား၊ ပညာက တစ်ခြား၊ သဘာဝ တရားချင်း မတူဘူး။ သဘာဝတရား တစ်ခုစီပါ”လို့ အဘိဓမ္မာ ရှုထောင့်ကနေ ဖြေလိုက်တယ်။

ဖြေပြီး ဆက်လက်ရှင်းပြလိုက်တယ်။ ‘ဣမေသံ ခေါ မဟာရာဇ အဇေဠက ဂေါဏ မဟိသ ဩဋ္ဌ ဂဒြဘာနမ္ပိ’။ အဇ- ဆိတ်၊ ဇေဠက သိုး၊ မဟိသ-ကျွဲ၊ ဂေါဏ-နွား၊ ဂဒြဘ- မြည်းဆိုတဲ့ အကောင်တွေ၊ ကျွဲ၊ နွား တိရစ္ဆာန်တွေမှာ ‘မနသိကာရော အတ္ထိ’ နှလုံးသွင်းမှုရှိတယ်။ သူတို့ကိုငေါက်ရင် ငေါက်တယ်လို့ သိတယ်။ နှလုံးသွင်းမှုရှိတယ်။ ‘ပညာ ပန နေသံ နတ္ထိ’ ဒါပေမယ့် သူတို့မှာ အသိပညာတော့ မရှိဘူး။”

နှလုံးသွင်းတယ်ဆိုတာ သူတို့ နားလည်တယ်ပေါ့။ သို့သော် ပညာမဟုတ်ဘူး။ ဒါ မနသိကာရပဲ attention ဆိုရင် တစ်ချို့ ခွေးလေးတွေဆိုရင် နားထောင်ဆိုရင် နားရွက်လေးစုပြီး နားထောင်တယ်။ ကြောင်လေးတွေလည်း အဲဒီလို နားထောင် တတ်တယ်။ ငှက်လေးတွေဆိုလည်း နားထောင်တတ်တယ်။ ဒီလို နားထောင်တဲ့ မနသိကာရဆိုတာ တစ်မျိုး၊

ပညာ ဆိုတာကတော့ အကောင်းနဲ့အဆိုး၊ အကြောင်းနဲ့ အကျိုး ခွဲခြားသိတာ မြင်တာသာဖြစ်တယ်။

အဲဒီတော့ တိရစ္ဆာန်တွေမှာ မနသိကာရတော့ ရှိတယ်။
ပညာမရှိဘူး။ အဲဒါကို ထောက်ကြည့်သောအားဖြင့် မနသိကာရ
နဲ့ ပညာ တစ်ခြားစီပါလို့ ပြောလိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက သဘောကျသွားပြီး “ကလ္လောသိ ဘန္တေ
နာဂသေန’ အရှင်ဘုရားဖြေဆိုချက်တွေဟာ သင့်လျော်ပါတယ်”
လို့ ပြောတယ်။

ဂ-မနသိကာရလက္ခဏာပညာ

အဲဒီလို ဖြေပြီးတဲ့နောက်မှာ မိလိန္ဒမင်းက ဆက်မေးပြန်
တယ်။ “ကိ လက္ခဏော ဘန္တေ မနသိကာရော၊ ကိ
လက္ခဏာ ပညာ’။ အရှင်နာဂသေန၊ မနသိကာရရဲ့ လက္ခဏာ
က ဘာလဲ။ ပညာရဲ့ လက္ခဏာက ဘာလဲ။”

လက္ခဏာဆိုတာ characteristics အမှတ်အသားကို ခေါ်
တယ်။ characteristics လို့ခေါ်တဲ့ သူ့ရဲ့အမှတ်အသားက ဘာလဲ။
တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မတူဘူးဆိုရင် မနသိကာရရဲ့ အမှတ်အသား
လက္ခဏာက ဘာလဲ။ ပညာရဲ့ အမှတ်အသား လက္ခဏာက
ဘာလဲလို့ မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေန က ဖြေတယ်။ ‘ဦးဟနလက္ခဏော
မဟာရာဇ မနသိကာရော’။ မနသိကာရဆိုတာ စိတ်ကူးမှုနဲ့
ပတ်သက်တယ်။ သူ့ရဲ့ လက္ခဏာဟာ စိတ်ကူးကြံစည်မှု ရှိတယ်
ပေါ့။”

ဘာပြောတာတုန်းဆိုတာကို နားစွင့်လိုက်တယ်လေ။ May I have your attention ဆိုရင် နားစွင့်လိုက်တယ်၊ တခြားသူ ပြောတဲ့စကားကို နားစွင့်ထောင်။ အာရုံတစ်ခုကို သူက ဖမ်းယူတဲ့ သဘော ရှိတယ်ပေါ့။ ဥပမာလက္ခဏာ- ကြံစည်တွေးတောမှု သဘော ရှိတယ်။

“ဆေဒနလက္ခဏာပညာ’။ ပညာဆိုတာ ဆုံးဖြတ်တတ်တဲ့ လက္ခဏာရှိတယ်။” ဘာပြောတာပဲဆိုတာ သိတာက ပညာ၊ ပြောတဲ့စကားကို နားထောင်လိုက်တာက မနသိကာရ ဒီလိုဆိုလို တယ်။

နားစိုက်ထောင်တယ်၊ နားစိုက်ထောင်ပြီးတော့ ဘာပဲ ဆိုတာကို သိတာက ပညာ။ အဲဒီတော့ သူ့ဟာနဲ့ သူ့သဘာဝ တရားတွေဟာ မတူကြဘူး။ ပူးပေါင်းပြီး ဆောင်ရွက်ကြတယ် ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြောတာ။

အဲဒီမှာ ဘုရင်ကြီးက ထပ်မေးပြန်တယ်။ “ကထံ ဥပမာလက္ခဏာ မနသိကာရော’ မနသိကာရက ကြံစည်ခြင်း လက္ခဏာရှိတယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုရှိတာလဲ။” ကထံ ဆေဒနလက္ခဏာ ပညာ၊ အသိပညာက ဆုံးဖြတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိတယ် ဆိုတာ ဘယ်လိုလဲ။ ‘ဩပမ္မံ ကရောဟိ’ ဥပမာလေးနဲ့ ပြော စမ်းပါ။”

‘ဥပမာယ မိဂေကေဓွေ အတ္ထံ ဇာနန္တိ ပဏ္ဍိတာ’ တစ်ချို့ ကိစ္စတွေက နက်နဲခက်ခဲတဲ့အခါမှာ ဥပမာဆိုတာ ပြောရတယ်။ မြန်မာတွေလည်း စကားပြောတဲ့အခါ “ဥပမာဗျာ” ဆိုတာ ပြောလေ့ရှိကြတယ်။ Example တို့၊ ဥပမာတို့ဆိုတာ ထင်ရှား အောင် ပြောတဲ့နေရာမှာ အင်မတန်မှ အသုံးဝင်တယ်ပေါ့။

ရှင်နာဂသေနက ပြန်မေးလိုက်တယ်။ “ဇာနာသိ တွံ မဟာရာဇ ယဝလာဝကေ’ ဂျုံရိတ်တဲ့သူတွေကို သိလား”တဲ့။ ဂျုံရိတ်တာ ဘယ်လိုရိတ်သလဲသိလားတဲ့၊ စပါးရိတ်တာ ဘယ်လို ရိတ်သလဲသိလား။ စပါးရိတ်တယ်၊ ဂျုံရိတ်တယ်။ သီးနှံတွေကို ရိတ်သိမ်းတဲ့အခါ ဘယ်လိုရိတ်တာလဲ။

ဘုရင်ကြီးက ‘အာမ ဇာနာမိ’ သိတာပေါ့၊ သိပါတယ်။

“ကထံ မဟာရာဇ ယဝလာဝကာ ယဝံ လုနန္တိ’ ဒါဖြင့် ဂျုံရိတ်တဲ့လူတွေက ဂျုံရိတ်တဲ့အခါမှာ ဘယ်လို ရိတ်တာလဲ။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ပြောတယ်။ “ဝါမေန ဟတ္ထေန ယဝကလာပံ ဂဟေတွာ’ လက်ဝဲဘက်နဲ့ ဂျုံပင်တွေကို စုကိုင် လိုက်တယ်။ ‘ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန ဒါတ္တံ ဂဟေတွာ’ လက်ယာ ဘက်နဲ့ တံစဉ်ကို ကိုင်ထားပြီး၊ ဒါတ္ထေန လုနန္တိ- တံစဉ်နဲ့ ရိတ်ဖြတ်ကြတာပေါ့။”

အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေနက ဥပမာ ဥပမေယျကို ရှင်းပြတယ်။

“ယထာ ယဝံ ဆိန္ဒတိ၊ ဧဝမေဝ မဟာရာဇ’ အဲဒီ ဂျုံရိတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဂျုံရိတ်သလိုပဲ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မနသိကာရနဲ့ စိတ်ကို ဆုပ်ကိုင်လိုက်ပြီး ‘ပညာယ ကိလေသေ ဆိန္ဒတိ’ ပညာဖြင့် ကိလေသာတွေကို ရိတ်ချလိုက်တယ်။”

ရိတ်တယ်ဆိုတာ ဖြတ်တာကို ပြောတာနော်။ ဖြတ်တာကို အမျိုးမျိုး ပြောတယ်လေ။ လူတွေက ကတုံးတုံးတာကျတော့ ခေါင်းရိတ်တယ်လို့ ပြောတာနော်။ ခေါင်းရိတ်တာကို ဆံပင် ဖြတ်တယ်လို့ မပြောဘူး။ ခေါင်းရိတ်တယ်လို့ ပြောတယ်နော်။ ဘာသာစကားက အဲဒီလို။ ခေါင်းရိတ်တယ်၊ ရိတ်တယ်ဆိုတာ ဖြတ်တာပဲ။

အဲဒီလို ဒီယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မနသိကာရနဲ့စိတ်ကို ဖမ်းဆုပ်ထားပြီး ပညာနဲ့ အဲဒီစိတ်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာတွေကို ဖြတ်တယ်၊ ရိတ်ပစ်တယ်၊ ဒီလိုဆိုလိုတယ်ပေါ့။ အဲဒီအတိုင်းပဲတဲ့ “ဖမ်းဆုပ်တာက မနသိကာရ၊ ရိတ်ဖြတ်တာက ပညာ” တဲ့။ အဲဒီတော့ သူတို့ ၂-ခုဟာ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု မတူဘူးလို့ဆိုတယ်။

ကဲ- မတူဘူးဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်ရအောင်။ စာအုပ် တစ်အုပ် ရှိတယ်ဆိုပါစို့။ စာလုံးတွေကိုကြည့်တာ ဘယ်အရာက ကြည့်တာတုန်းဆို မျက်လုံးကကြည့်တာ။ ဘယ်အရာက စာအုပ်ကို ဖွင့်ပေးတုန်းဆို လက်က ဖွင့်ပေးတယ်။ လက်က စာအုပ်ကို ယူပေးတယ်၊ စာအုပ်ကို ဖွင့်ပေးတယ်၊ မျက်စိက ကြည့်တယ်။ မျက်စိကစာအုပ်ကို မဖွင့်နိုင်ဘူး။ လက်ကလည်း မကြည့်နိုင်ဘူး။ မျက်စိက ကြည့်တဲ့ကိစ္စ လုပ်တယ်။ လက်က ဖွင့်ပေးတဲ့ကိစ္စ လုပ်တယ်။ သူတို့ ၂-ခု မတူဘူး။ နေ့စဉ် လုပ်နေတဲ့ အထဲမယ် သဘာဝတရားတွေဟာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေတယ်ဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်။

အဲဒီအတိုင်းပဲ မနသိကာရဆိုတာ စဉ်းစားခြင်း၊ တွေးတောခြင်းဆိုတဲ့ ဦးဟဏလက္ခဏာ ရှိတယ်။ ပညာက ဆေဒနလက္ခဏာ ကိလေသာကို ဖြတ်တောက်ခြင်း လက္ခဏာရှိတယ်။

အဲဒီလို ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန’ အရှင်ဘုရားဖြေဆိုချက် သင့်လျော်ပါတယ်။”

ကောင်းတယ်ကို တစ်ခါမှ မပြောသေးဘူး။ အရှင်ဘုရား အဖြေတော်ပါတယ်၊ သင့်တော်ပါတယ် ယုတ္တိရှိပါတယ်။ suitable လောက်ပဲ သူပြောချင်တယ်။ very good လို့ မပြောဘူး။

ကောင်းပါတယ်လို့တောင် မပြောဘူး။ သင့်တော်ပါတယ်လို့ ပြောတယ်။

အဲဒီလို မနသိကာရနဲ့ ပညာ ဒီ ၂-ခု ကွဲကွဲပြားပြား သိပြီး တဲ့အခါမှာ ခုနကစကားကိုပြန်ကောက်တယ်။ “နောက်ဘဝ ပဋိသန္ဓေ ပြန်မနေအောင် ဘာနဲ့လုပ်တုန်း” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတာကို ရှင်နာဂသေန ဖြေတဲ့စကားထဲမှာ “ပညာရယ်။ တစ်ခြား ကုသိုလ်တရားတွေရယ်၊ အဲဒါတွေကြောင့် နောက် ဘဝမှာ ပြန်မမွေးတာ” လို့ ပြောတယ်။

“နောင်ဘဝ ပြန်မဆက်ဖို့အတွက် တစ်ခြားကုသိုလ်တွေ ဆိုတာ ဘယ်ကုသိုလ်ကို အရှင်ဘုရား ပြောချင်တာတုန်း”။

အရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ ‘သီလံ မဟာရာဇ သဒ္ဓါ ဝီရိယံ သတိံ သမာဓိံ၊ ဣမေ တေ ကုသလာ ကမ္မာ’၊ သီလ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ ဒီ ကုသိုလ်တရားတွေကို ပြောတာပါ”တဲ့။

ပညာဆိုတာတော့ တိုက်ရိုက်ပါပြီးသားနော်၊ ဒါကြောင့်မို့ သူပြောတဲ့ တစ်ခြားကုသိုလ်တရားတွေဆိုတာ။ သီလ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိလို့ ဒီလိုဆိုလိုတာ။

ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် အားထုတ်ပြီဆိုလို့ရှိရင် ဒီအခြေအနေ တွေဟာ မပါမဖြစ်တဲ့ အရာတွေ။ တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတာ ဘာတွေနဲ့ အားထုတ်ရမှာတုန်း။ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဘာတွေ ရှိရ မှာတုန်းနော်။ အရည်အချင်းတွေက ဘာတွေတုန်းဆိုရင် သီလ ရှိရမယ်၊ သဒ္ဓါရှိရမယ်၊ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု ဝီရိယရှိရမယ်။ သတိရှိရမယ်၊ သမာဓိရှိရမယ်။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ ကြည့်လေ။ “အာတာပီ ဆိုတာ လုံ့လဝီရိယရှိသူ၊ သတိမာ-သတိရှိသူ၊ သမ္မဇာနော-ပညာရှိသူ” ဆိုတော့ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်တဲ့အခါမှာ အရေးကြီးတဲ့ တရား ၃-ခု၊ လုံ့လဝီရိယရယ်၊ သတိရယ်၊ ပညာရယ်၊ မရှိမဖြစ်တရားတွေ လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးနဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင် ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်နေတဲ့ အချိန် သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ၊ သမ္မာ-သင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒီငါးခုပဲ။ သမ္မာဝါယာမက ကြိုးစားတယ်၊ ကြိုးစားပြီး တရားမှတ်တယ်။ သမ္မာသတိက အာရုံစိုက်ပေး တယ်။ သမ္မာသမာဓိက အာရုံပေါ်မှာ စိတ်ကို စုစည်းမိအောင် လုပ်တယ်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပက မှန်ကန်တဲ့ရှုထောင့်က တွေးတော ဆင်ခြင်တယ်။ အဲဒီအခါကျမှ သမ္မာဒိဋ္ဌိက အမှန်မြင်တယ်၊ ဒီလို ပြောတာနော်။ ဒီ ငါးခု ပူးပေါင်းလုပ်ခြင်းပဲ။

နောင်ဘဝ ပြန်မဖြစ်အောင် လုပ်ဖို့ဆိုတာ သီလရှိရမယ်။ သဒ္ဓါရှိရမယ်၊ ဝီရိယရှိရမယ်၊ သတိရှိရမယ်၊ သမာဓိရှိရမယ်၊ ဒါတွေနဲ့ လုပ်ရမယ်။ အဲဒီတရားတွေနဲ့စုပေါင်းပြီး ကြိုးစားလိုက် လို့ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ရပြီဆိုရင် ဘဝပြန်မဆက်တော့ဘူး။ နောက် ဘဝမှာ ပြန်မမွေးတော့ဘူးလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

အဲဒီမှာ သဒ္ဓါကို ရှင်နာဂသေနက ထည့်ဖြေတာဟာ သဒ္ဓါ ဆိုတဲ့ ယုံကြည်မှုဖြစ်လို့ ကျန်တဲ့ကုသိုလ်တွေလုပ်ဖြစ်ဖို့ အခြေခံ ဖြစ်တယ်။ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါသည် တစ်ခါတရံမှာ ပညာနဲ့ သက်ဆိုင် တယ်ပေါ့။ ယုံကြည်ရင် ဆုံးဖြတ်နိုင်တယ်။ ဒါအမှန်လို့ ဆုံးဖြတ် နိုင်တာ သဒ္ဓါလို့ခေါ်တယ်ပေါ့။ ဒါကြောင့်မို့ သဒ္ဓါကို ထည့်ပြော

တာ။ ဒီလိုပဲ မှတ်ယူရမှာပဲဖြစ်တယ်။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးနဲ့ ပြောရင်တော့ သဒ္ဓါကို ထည့်မပြောဘူးပေါ့။ ဟုတ်ပြီ။

ဒီလိုဖြေလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးစရာထပ်ပြီး ‘အစ’ ရသွားတယ်။ ဒါကြောင့် ဆက်မေးပြန်တယ်။

၉-သီလလက္ခဏာပဉ္စာ

“ကိလက္ခဏံ ဘန္တေ သီလံ”။ သီလရဲ့ လက္ခဏာက ဘာတုန်း”တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “မြတ်သောမင်းကြီး၊ သီလဆိုတာ တည်ရာအဖြစ်ကို ဆောင်ရွက်တဲ့ လက္ခဏာရှိပါတယ်။ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်တရားတွေ မှန်သမျှ အပြစ်ကင်းတဲ့ တရားတွေမှန်သမျှ သီလပေါ်မှာ တည်နေကြပါတယ်။ ဆိုပါစို့၊ ဣန္ဒြေ၊ ဝိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင် ဆိုတဲ့ ဒီတရားတွေအားလုံးဟာ သီလပေါ်မှာ ရပ်တည်နေကြတယ်။ သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္မပ္ပဓာန်၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်၊ ဈာန်၊ ဝိမောက္ခ၊ သမာပတ္တိ ဆိုတဲ့ အဆင့်မြင့်တရားအားလုံးဟာ သီလပေါ်မှာ တည်ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ “သီလသည် ကုသိုလ်အားလုံးရဲ့ တည်ရာဖြစ်လို့ တည်ရာလက္ခဏာရှိပါတယ်” လို့ ဒီလိုဖြေတာ။

သီလပေါ်မှာရပ်တည်၊ သီလကို အမှီပြုပြီး သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ဆိုတဲ့ ဣန္ဒြေငါးပါး စွမ်းအားတွေ၊ အရည်အချင်း ငါးမျိုးတွေကို ရအောင်လုပ်လို့ရပါတယ်။ ကုသိုလ်တရားတွေ ဆုတ်ယုတ်မသွားအောင် ဒါတွေနဲ့ ထိန်းရတယ်လို့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

“အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာလေးတစ်ခု ပြောစမ်းပါဦး” တဲ့။
ရှင်းအောင် ဥပမာလေးနဲ့ ပြောစမ်းပါတဲ့။

မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တိုင်ဟောတဲ့ ဥပမာကို မိလိန္ဒမင်းကြီး
လည်း ပိဋကတ် ၃-ပုံကို လေ့လာထားတာဆိုတော့ သိပါတယ်။
အရှင်နာဂသေန စာတတ်မတတ် သူက စူးစမ်းတဲ့သဘော
လည်း ပါပုံရတယ်ပေါ့နော်။

မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ ဥပမာအတိုင်းပဲ ရှင်နာဂသေနက
ပြောတယ်။

“အရှင်မင်းကြီးတဲ့၊ လောကမှာ မျိုးစေ့ဟူသမျှ၊ အပင်
ဟူသမျှဟာ မြေကြီးပေါ်မှာပေါက်ပြီး ကြီးထွားကြရတယ်။ အဲဒီ
အတိုင်းပဲ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာလို့ဆိုတဲ့ လူရဲ့
စွမ်းရည်တွေ၊ ထက်မြက်တဲ့ အရည်အချင်းတွေ အားလုံးဟာ
သီလပေါ်မှာမှီပြီး ဖြစ်ပေါ်ကြရတာပါ။ ဒါကြောင့်မို့ သီလက
မြေကြီးနဲ့ အလားတူတယ်၊ မှီရာဖြစ်တယ်”။

“အရှင်ဘုရား၊ ‘ဘိယျော ဩပမ္ပံ ကရောဟိ’ နောက်
ဥပမာတစ်ခု ထပ်ပြောပါဦး”။

“ယထာ မဟာရာဇ ကောစိ ဗလ ကရင်္ဂိယာ ကမ္မန္တာ
ကယိရန္တိ’ မင်းကြီး အားနဲ့အင်နဲ့ အလုပ်တစ်ခုကိုလုပ်ရပြီ ဆိုလို့
ရှိရင် “သဗ္ဗေ တေ ပထဝီ ပတိဋ္ဌာယ ကယိရန္တိ’ မြေကြီး
ပေါ်မှာ ရပ်တည်ပြီး လုပ်ကြရတယ်တဲ့။ မြေကြီးပေါ် မရပ်ဘဲနဲ့
ဘာမှလုပ်လို့မရဘူး။ မြေကြီးပေါ်မှာ ရပ်တည်ပြီးတော့ လုပ်ရ
တယ်”။

“အဲဒီအတိုင်းပဲ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာလည်းပဲ သီလပေါ်မှာ ရပ်တည်ပြီး အရည်အချင်းတွေကိုရအောင် လုပ်ယူရတယ်ပေါ့။ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာဆိုတဲ့ အရည်အချင်းတွေ ရအောင် လုပ်ယူရပါတယ်”။

“အရှင်ဘုရား၊ နောက်ထပ် ဥပမာတစ်ခု ထပ်ပေးစမ်းပါဦး”
ရှင်နာဂသေနက မြို့ပြတည်ဆောက်တဲ့ ဥပမာကို ပြော တယ်။

“မြို့တည်ဆောက်သူဟာတဲ့ ပထမမြို့ရာကို အရင်ရွေးချယ် ရတယ်။ ရွေးချယ်ပြီးတဲ့အခါ မြို့ရာမြေကို ရှင်းလင်းသုတ်သင် ရတယ်။ မြေညှိတဲ့လုပ်ငန်း လုပ်ရတယ်။ ဆူးငြောင့်ခလုတ်တွေ ဖယ်ရှားပြီး မြေကြီးကို ညီသွားအောင်ညှိ၊ ညှိပြီးတဲ့အခါကျမှ အကွက်ချ၊ ‘ဒါက လမ်း၊ ဒါက လမ်းဆုံ’ ဒီလို အကွက်တွေချ ပြီးပြီ ဆိုတဲ့အခါမှာ မြို့ကိုစတင်တည်ဆောက်တာ”တဲ့။

အဲဒီတော့ မြို့ပြတည်ဆောက်ပြီဆိုရင် သူက မြို့ကွက်ကို သေချာချရတယ်။ ချပြီးရင် ဘယ်နေရာက drainager ဘယ် နေရာက လမ်း၊ ဘယ်နေရာက ဓာတ်တိုင်၊ ဘယ်နေရာက ဘာ ဆိုတာ အကုန်လုံး ဘယ်နေရာကို ရေဝပ်ဧရိယာထားရမယ်။ မြေပေါ်မှာ စနစ်တကျ ပုံစံထုတ်ပြီးတဲ့အခါ မြို့ပြတည်ဆောက် ရသလိုပဲတဲ့။

သီလပေါ်မှာ အခြေခံပြီး သဒ္ဓါတိုးတက်လာအောင်၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ တိုးတက်လာအောင် ကြိုးစားရမယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ အဆောက်အဦးတွေခိုင်မာအောင်ဆောက်တယ်။ အဲဒီဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက အားမရသေးဘူး။ “ဘိယျော သြပမ္ပံ ကရောဟိ’ ကိုယ်တော် ထပ်ပြောပါဦး” တဲ့။ ဥပမာတစ်ခု နောက်ထပ်ပြောပါဦး။

ရှင်နာဂသေနက ထပ်ပြောတယ်။ “ကျွမ်းဘားအတတ်ကို ပြတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဆူးငြောင့်ခလုတ်တွေ အကုန်ဖယ်၊ မြေကြီး ညီအောင်လုပ်ပြီး မြေကြီးပေါ်မှာကျလို့ရှိရင် မနာရအောင်လို့လုပ်ပြီး ဘားကျွမ်းအတတ်ကို ပြသလိုပဲတဲ့။ သီလဆိုတဲ့ အပေါ်မှာ အခြေခံပြီး သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာဆိုတာ တိုးပွားအောင် လုပ်ရမယ်။”

အဲဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက အခုလို ဟောတယ်တဲ့။

သီလေ ပတိဋ္ဌာယ၊

နရော သပညော၊

စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ၊

အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု၊

သော ဣမံ ဝိဇေယေ ဇဋံ။

“သီလေ ပတိဋ္ဌာယ- ကိုယ်ကျင့်သီလပေါ်မှာ ရပ်တည်၍၊ နရော သပညော- ပင်ကိုယ်ဉာဏ် ထက်မြက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ၊ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ- သမာဓိနဲ့ပညာကို တိုးတက်အောင်လုပ်” ဒီလိုဆိုလိုတာ။

သီလကို အခြေခံပြီး သမာဓိ ပညာကို တိုးတက်အောင် လုပ်ရမယ်။ ဒါကြောင့်မို့ သီလဟာ အခြေခံအနေနဲ့ အင်မတန်မှ အရေးကြီးတယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အားထုတ်ပြီဆိုရင် သီလကို အရင်ယူကြရတယ်။ သီလပေါ်မှာ အခြေခံပြီးတော့မှ ကမ္မဋ္ဌာန်း

တရား အားထုတ်ရတယ်။ အဲဒီလို ဒီအချက်တွေကို ကြိုတင်ပြီး တော့ ပြောတာ။

မြေကြီးဟာ သတ္တဝါတွေအားလုံးရဲ့ ရပ်တည်ရာဖြစ်သလို ကုသိုလ်တရားတွေမှန်သမျှဟာလည်းပဲ ဒီသီလပေါ်မှာ ရပ်တည်နေတာဖြစ်လို့ သီလဆိုတဲ့ မြင့်မြတ်တဲ့တရားတစ်ခုဟာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာတော်မှာ အရေးပါတဲ့ တည်ရာမှီရာကြီးတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်ဆိုတာ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် ဟောခဲ့ပါတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ယခုလို ကိုးကားပြီးတော့ ပြောလိုက်မှ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္တေ” အရှင်ဘုရားပြောတာ သင့်တော်ပါတယ်။ အရှင်ဘုရားဟောတာ သင့်တော်လှပါတယ်” လို့ လက်ခံသွားတယ်ပေါ့။

နိဂုံးစကား

တရားချစ်ခင် သူတော်စင် ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ မိလိန္ဒမင်းကြီး မေးသမျှကို ပိဋကတ် ၃-ပုံမှာလာတဲ့အတိုင်း မြတ်စွာဘုရား ဟောတရားနဲ့ညှိနှိုင်းပြီး ရှင်နာဂသေနက အခုလို ဖြေရှင်းဆုံးဖြတ်ပေးသွားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သာမန်နဲ့လက်ခံလေ့မရှိတဲ့ လူတတ်ကြီး မိလိန္ဒမင်းဟာ နောက်ဆုံးမှာတော့ “အရှင်ဘုရားအဖြေ သင့်တော်ပါတယ်” လို့ ဝန်ခံရတာပဲ ဖြစ်တယ်ပေါ့။

တရားချစ်ခင် သူတော်စင် ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ အမေးအဖြေကို နားထောင်ရသဖြင့် ဓမ္မဗဟုသုတတွေ များစွာရရှိပြီး မိမိတို့ဘဝ တိုးတက်မြင့်မားဖို့အတွက် အသိဉာဏ်ဟာ အလွန်

မိလိန္ဒပဉ္စ

၁၀၃

တန်ဖိုးရှိတယ်ဆိုတာ ကိုယ်စီကိုယ်စီ သဘောကျပြီး အသိဉာဏ်
မြင့်မားအောင် ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေ ကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ma Pyone Pyone Hlaing**

Typed by- **Wai Wai Lwin**

Final edition copy by- **Htet Naing San (I-D-E)**

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၅)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း (၈)ရက်၊ (၁၃-၆-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်း မြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇေယျသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ် အပ်သည့် သာသနာ့ပူဇော်မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ တာမွေမြို့နယ်၊ မိခင်-ဒေါ်ညိုညိုအား အမှုထမ်းလျက် ကွယ်လွန်သူဖခင် ဦးစောဦး အားရည်စူး၍ ဒေါ်နေနေပန်း (ခေါ်) မသန္တာ Gold Crab Thai Style Seafood Restaurant မိသားစုနှင့် (၇)ရက် သားသမီးတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ‘မိလိန္ဒမင်း နှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၅)’ အကြောင်း တရားဒေသနာတော်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး၏ မေးခွန်းတွေဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်စပ် နေတာ ဖြစ်တယ်။ အရင်မေးတဲ့ မေးခွန်းထဲမှာ “နောက်ဘဝမှာ ပြန်လည် မမွေးဖွားခြင်းဟာ ယောနိသော မနသိကာရ ကြောင့်လား” ဆိုတာ ပါတယ်။ ပြန်လည်မွေးဖွားမှုကို မဖြစ် စေတာဟာ ယောနိသော မနသိကာရဆိုတဲ့ wise attention ကြောင့်လား? တဲ့။

ရှင်နာဂသေနကဖြေတဲ့အခါမှာ “ယောနိသော မနသိကာရ
ကြောင့်ရော၊ ပညာကြောင့်ရော၊ တစ်ခြားကုသိုလ်ကြောင့်
ရော၊ နောင်ဘဝ ပြန်လည်မွေးဖွားခြင်းမရှိတာ ဖြစ်တယ်”
လို့ ဒီလိုဖြေခဲ့တယ်။

အဲဒီ အဖြေစကားမှာပါတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေ ဆိုတာ
ဘာတွေတုန်းလို့ ထပ်ပြီးမေးတဲ့အခါမှာ ကုသိုလ်ဆိုတာ သဒ္ဓါ၊
သီလ၊ ဝီရိယ၊ သတိ ဒါတွေကို ဆိုလိုတယ်လို့ ရှင်နာဂသေနက
ဖြေဆိုခဲ့ပြီ။ သီလပေါ်မှာအခြေခံပြီးတော့ တစ်ခြားအရည်အချင်း
တွေရအောင် လုပ်ရတယ်ဆိုတာ ဥပမာ ဥပမေယျနဲ့ ကျကျနန
ရှင်းပြပြီးသွားပြီ။

အဲဒီတော့ ဆက်မေးတဲ့ မေးခွန်းက သဒ္ဓါရဲ့ သွင်ပြင်
လက္ခဏာ ဖြစ်တယ်။ ဘယ်အရာပဲဖြစ်ဖြစ် သွင်ပြင်လက္ခဏာမှ
သဘာဝတရားကို တွေ့ကြရတာပဲ ဖြစ်တယ်။ လူကိုတောင်မှ
လူတစ်ကိုယ်လုံးကို ခြုံပြီးမှတ်တာ မဟုတ်ဘူး။ အရပ်ထွားသလား၊
အရပ်ပုသလား၊ ဒါကြည့်တာ။ တစ်ခုခုကို မှတ်တယ်။ မှတ်ပုံတင်
ထဲမှာတောင် ထင်ရှားတဲ့ အမှတ်အသား မှဲ့၊ အမာရွတ် ဒါမျိုး
တွေနဲ့မှတ်ကြတာပေါ့။ အဲဒီလိုပဲ သဘာဝတရားတွေမှာလည်းပဲ
အမှတ်အသားတွေ ရှိတယ်။ အမှတ်အသားကို ပါဠိစာပေမှာ
“လက္ခဏ” လို့ခေါ်တယ်။

သဘာဝတရားတစ်ခုကို အမှတ်အသားတစ်ခုကနေ ကြည့်
ကြရတယ်။ ဥပမာမယ် သဒ္ဓါဆိုတာ ဘယ်လိုအမှတ်အသား
ရှိတုန်း။ နာမ်တရားတွေဆိုတာ မြင်ရတဲ့အရာ မဟုတ်သည့်
အတွက်ကြောင့် ယင်းတရားရဲ့ characteristics အမှတ်အသားနဲ့

တရားကို ရှာတွေ့ရမယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက တစ်ခုချင်း
မေးတယ်။

သဒ္ဓါ၏ လက္ခဏာ

“ဘန္တေ နာဂသေန ကိံ လက္ခဏာ သဒ္ဓါ။ အရှင်ဘုရား
ပြောတဲ့ သဒ္ဓါဆိုတာ ဘယ်လို သွင်ပြင်လက္ခဏာ ရှိသလဲ။ အဲဒီ
သဒ္ဓါရဲ့ သွင်ပြင်လက္ခဏာက ဘာလဲ” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက
မေးတာ။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “သမ္ပသာဒန လက္ခဏာ
မဟာရာဇ သဒ္ဓါ။ သမ္ပက္ခန္ဓန လက္ခဏာ စ’ သဒ္ဓါဆိုတာ
သမ္ပသာဒန လက္ခဏာ- စိတ်အစဉ်ကို ကြည်လင်သန့်ရှင်းသွား
အောင်လုပ်တဲ့ အမှတ်အသား ရှိတယ်။ စိတ်အစဉ်ဟာ ကြည်
သွားတယ်။ ရေကြည်နေသလို စိတ်အစဉ်ဟာ ကြည်သွားအောင်
စွမ်းဆောင်နိုင်တဲ့ အမှတ်အသား ရှိတယ်”။ နောက်တစ်ခုက
သမ္ပက္ခန္ဓနလက္ခဏာ- ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဆုံးဖြတ်သွားရောက်နိုင်တဲ့
လက္ခဏာရှိတယ်။ ရဲဝံ့တယ်၊ ပြတ်သားတယ်၊ ဖြတ်ကူးနိုင်တယ်”
ဆိုတဲ့ အမှတ်လက္ခဏာရှိတယ်။

ပက္ခန္ဓန ဆိုတာ အာရုံတစ်ခုခုကို တွန့်ဆုတ်ခြင်းမရှိဘဲနဲ့
ဝင်ရောက်ပြီး လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်သွား
နိုင်တဲ့ စွမ်းရည်ရှိခြင်း ဖြစ်တယ်။

အဲဒီတော့ သဒ္ဓါဟာ သမ္ပသာဒန စိတ်ကိုကြည်အောင်
လုပ်နိုင်တယ်။ သမ္ပက္ခန္ဓန- စိတ်ကို ရဲရင့်ပြတ်သား ထိုးဖောက်

သွားအောင် လုပ်နိုင်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။ သဒ္ဓါရဲ့ စွမ်းဆောင်မှု၊ ဒီနှစ်ခုကိုကြည့်ပြီး သဒ္ဓါဟာ အဲဒီလို အမှတ် လက္ခဏာ ရှိတယ်လို့ ဒီလိုပြောတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဤမျှဖြင့် ရှင်းသွားသလားဆိုရင် မရှင်းဘူး။ မရှင်းသည့်အတွက်ကြောင့် ပြန်မေးတယ်။

၁၀-သမ္မသာဒန လက္ခဏာပဉ္စာ

“ကထံ ဘန္တေ သမ္မသာဒနလက္ခဏာ သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါ ဆိုတာ စိတ်ကိုကြည်လင်စေတဲ့ အမှတ်လက္ခဏာ ရှိတယ်ဆိုရင် ဘယ်လိုကြည်လင်စေတာလဲ” လို့ ထပ်မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “သဒ္ဓါ ခေါ် မဟာရာဇ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ’ အရှင်မင်းကြီးတဲ့၊ လူတွေရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ ယုံတယ်၊ ကြည်တယ် ဆိုတဲ့သဒ္ဓါ ဖြစ်လာပြီဆိုရင် . . . ”

ယုံကြည်တယ်ဆိုတဲ့ စကားမှာ ယုံတာကတစ်ခု၊ ကြည်တာ ကတစ်ခု။ “ယုံတယ်”ဆိုတာကို ဘာသာပြန်ရင် confidence သို့မဟုတ် faith လို့ပြန်တယ်။

သို့သော် “ကြည်တယ်” ဆိုတဲ့ ဒီစကားလုံးကို ထည့်ပြော လေ့ မရှိကြဘူး။ ယုံကြည်တယ်ဆိုတာ ပြောလိုက်တာနဲ့ confi- dence လို့ ပြန်ကြတယ်နော်။ ဒီမှာ ကြည်တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ် က စိတ်ရဲ့ အညစ်အကြေး ကင်းစင်မှုကို ဆိုလိုတယ်။ လူရဲ့ စိတ်အစဉ်ဟာ ကြည်လင်နေတယ်၊ စိတ်ထဲမှာ နောက်ကျနေတာ မရှိဘူးဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။

ရှင်နာဂသေနက သဒ္ဓါဆိုတာ စိတ်ကို ကြည်စေတဲ့ လက္ခဏာရှိတယ်လို့ပြောပြီး ယခုလို ရှင်းပြတယ်။

သဒ္ဓါစွမ်းအားဟာ စိတ်ကိုမှီဖြစ်တယ်။ သဒ္ဓါဖြစ်လာပြီ ဆိုရင် 'နီဝရဏေ ဝိက္ခမ္ဘတိ' နီဝရဏတရားတွေကို တွန်းထုတ် ဖယ်ရှားလိုက်တယ်။ စိတ်ထဲမှာ အနှောင့်အယှက်တွေ ဝင်မလာ နိုင်ဘူး။ သဒ္ဓါဖြစ်နေတဲ့အချိန်မှာ ခံစားချင်တဲ့ လောဘစိတ်တွေ မလာဘူး။ မုန်းတီးတဲ့ ဒေါသစိတ်တွေ မလာဘူး။ အဲဒါတွေကို သဒ္ဓါက ဖယ်လိုက်တယ်။

နီဝရဏဆိုတာ ကုသိုလ်စိတ်တွေမဖြစ်ရအောင် ပိတ်ဆို့ တတ်တဲ့တရားတွေကိုခေါ်တာ ဖြစ်တယ်။ တာမစ္ဆန္တ ပျော်စရာ အာရုံတွေနဲ့ ပျော်ချင်တဲ့လောဘ၊ ကိုယ်မကြိုက်တဲ့ အာရုံတွေ ပေါ်မှာ အလိုမကျတဲ့ ဗျာပါဒ၊ ကောင်းတဲ့ အလုပ်တွေဘက် မလုပ်ချင်လောက်အောင် စိတ်ဓာတ်တွန့်ဆုတ်တဲ့ ထိနမိဒ္ဓ၊ စိတ် စုစည်းလို့မရအောင် လွင့်ယုံနေတဲ့ ဥဒ္ဓစ္စ၊ စိတ်ထဲမှာ ပူလောင် နေတဲ့ ကုတ္တုစ္စ၊ သံသယတွေ ဖြစ်နေတဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ အဲဒီတရား တွေကို နီဝရဏလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီ အဆိုးတရားငါးမျိုးကို သဒ္ဓါက ရှင်းပစ်လိုက်တယ်။

'ဝိနီဝရဏံ စိတ္တံ ဟောတိ'-စိတ်မှာ နီဝရဏဆိုတဲ့ အဆို အပိတ်တွေ ကင်းသွားတယ်။ စိတ်ဟာ ပွင့်လင်းလာတယ်။ တိမ် တိုက်တွေ ကင်းစင်သွားတဲ့အခါ နေလတွေ ထင်ရှားလာတယ်။ အလင်းရောင်တွေ ဖြန့်ကျက်လာတယ်။ သဒ္ဓါဆိုတာ ပေါ်လိုက် တာနဲ့ တပြိုင်နက် အဆိုအပိတ်တွေ မရှိတော့ဘူး။ ကင်းစင်

လင်းချင်းသွားပြီ။ အစွံ ဝိပုသန္တံ အနာဝိလံ ဟောတိ-
စိတ်လေးဟာ ကြည်လာတယ်၊ အလွန်အလွန် ကြည်လာတယ်။

သဒ္ဓါဖြစ်လာပြီဆိုရင် အဲဒီစိတ်ရဲ့ အနှောင့်အယှက် အဆို
အပိတ်တွေ စိတ်ပူတာတွေ စိတ်လွင့်တာတွေ လိုချင်တာတွေ
မုန်းတီးတာတွေ ဒါတွေအကုန် သဒ္ဓါက ရှင်းပစ်လိုက်တယ်၊ သဒ္ဓါ
စွမ်းအားဟာ အဲဒီလို ဆိုပိတ်တတ်တဲ့ အရာတွေကို အကုန်
ရှင်းပစ်လိုက်နိုင်တယ်။

လေတိုက်လိုက်တဲ့အခါ ကောင်းကင်ယံမှာ တိမ်တိုက်တွေ
လွင့်ပျံကင်းစင်သွားသလိုပဲ စိတ်အစဉ်ဟာ ရှင်းသွားတယ်၊
ကြည်လင်သွားတယ်။ အဲဒီလို သဒ္ဓါဟာ သမ္မသာဒနလက္ခဏာ-
စိတ်ကိုကြည်လင်စေတတ်တဲ့ လက္ခဏာ ရှိပါတယ်။ စိတ်ကို
မကြည်မလင် ဖြစ်စေနိုင်တဲ့အရာတွေအားလုံးကို ရှင်းပစ်နိုင်စွမ်း
ရှိပါတယ်။ ဒီလိုရှင်းပြတယ်။

သဒ္ဓါစွမ်းအားကြောင့် ဘုရားကိုအာရုံပြုရင် စိတ်ကြည်နူး
သွားတယ်။ တရားနာလိုက်လို့ စိတ်ကြည်နူးသွားတယ်၊ အာရုံ
တစ်ခုခုပေါ်မှာ ကြည်နူးစရာတွေ ဖြစ်လာတယ်ဆိုရင် ခုနက
အရှုပ်တွေ အနောက်တွေ အကုန်ပျောက်သွားတယ်။ စိတ်ရဲ့
အနောက်တွေကို သဒ္ဓါက ရှင်းပစ်တာ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်
သဒ္ဓါသည် သမ္မသာဒနလက္ခဏာ - စိတ်အစဉ်ကို ကြည်လင်
စေတတ်တဲ့ စွမ်းအင်လက္ခဏာ ရှိတယ်လို့ ရှင်နာဂသေနက
ရှင်းပြတာ။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဩပမ္ပံ ကရောတိ” ကိုယ်တော် ဥပမာ
လေးနဲ့ ပြောပါဦး”တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက ပြောတယ်။ “အရှင်မင်းကြီး၊ ရှေးခေတ်က စကြဝတေးမင်းဆိုတာ ရှိတယ်။ အဲဒီမင်းမှာ အင်မတန်မှ အဖိုးထိုက်တန်တဲ့ ပတ္တမြားရတနာရှိတယ်။ စကြဝတေးမင်းကြီးက “ငါရေသောက်ချင်တယ်၊ ရေကြည်တော်ဆက်ကြ” လို့ ဆိုတဲ့အခါ ရေတစ်ခွက်ခပ်၊ စကြဝတေးမင်းကြီးမှာပါတဲ့ရေကို ကြည်စေတတ်တဲ့ ပတ္တမြားကိုထည့်လိုက်တဲ့အခါမှာ ပတ္တမြားရဲ့ စွမ်းအားကြောင့် ရေဟာ ကြည်သွားတယ်။

ခပေါင်းရေကြည် အစေ့ဆိုတာ ရှိတယ်။ အဲဒီ အစေ့ထည့်လို့ရှိရင်လည်း ကြည်တယ်လို့ ပြောကြတယ်။ တွေ့တော့ မတွေ့ဖူးဘူး၊ တစ်ချို့က ကျောက်ချဉ်ခပ်ရင် ကြည်တယ်လို့ ပြောတာပဲ။

ပတ္တမြားရတနာကြီး ထည့်လိုက်တဲ့အခါမှာ ရေက ကြည်သွားတယ်။ ရေရဲ့ အညစ်အကြေးတွေအားလုံး ထိုင်သွားတယ်။ ထိုင်သွားတဲ့အခါမှာ ရေအကြည်သန့်သန့်ကို စကြဝတေးမင်းကြီးအား ဆက်သတယ်။

အဲဒီ ဥပမာအတိုင်းပဲ သဒ္ဓါဖြစ်လာပြီဆိုရင် နီဝရဏတရားတွေကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်တယ်။ နီဝရဏကင်းလို့ စိတ်အစဉ်ဟာ ကြည်လင်လာတယ်။ ဒါ့ကြောင့် သဒ္ဓါဟာ ‘သမ္ပသာဒနလက္ခဏာ’ စိတ်အစဉ်ကို ကြည်လင်စေတတ်တဲ့ အမှတ်လက္ခဏာ ရှိတယ်လို့ ဆိုတာပါလို့ ရှင်းပြတယ်။

မိလိန္ဒမင်းက “ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန’ အရှင်ဘုရား ရှင်းတာ သင့်လျော်ပါတယ်၊ ယုတ္တိရှိပါတယ်” လို့ လက်ခံလိုက်တယ်။

အဲဒီမှာ သဒ္ဓါနဲ့ ပတ်သက်၍ ကြည်စေတာက တစ်ခုနဲ့ ဆုံးဖြတ်နိုင်တဲ့စွမ်းအား ရှိတာက တစ်ခုလို့ ၂-မျိုး ရှိတယ်။ ‘သမ္ပက္ခန္ဓနုလက္ခဏာ’ ဆိုတာ ခုနက သဒ္ဓါရဲ့စွမ်းအားက အာရုံ တစ်ခုခုပေါ်မှာ ချီတုံချတုံ မဖြစ်ဘဲ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်ပြီး ဆုံးဖြတ်နိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတယ်။ အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒ မင်းကြီးက ဆက်မေးတယ်။

၁၁-သမ္ပက္ခန္ဓနုလက္ခဏပဉ္စာ

“ကထံ ဘန္တေ သမ္ပက္ခန္ဓနုလက္ခဏာ သဒ္ဓါ’ သဒ္ဓါမှ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်နိုင်စွမ်း လက္ခဏာ ရှိတယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုလဲ။”

ရှင်နာဂသေနက “မင်းကြီးတဲ့၊ ဥပမာ-ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို အားထုတ်နေတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ ကြားသိထား တယ်။ “ယောဂီတစ်ဦးဟာ သဒ္ဓါစိတ်ဓာတ်နဲ့ ကြိုးစားအားထုတ် လိုက်သည့်အတွက်ကြောင့် ကိလေသာဆိုတဲ့ အညစ်အကြေး တွေက လွတ်မြောက်သွားတယ်၊ သောတာပန် ဖြစ်သွားတယ်၊ သကဒါဂါမ် ဖြစ်သွားတယ်၊ အနာဂါမ် ဖြစ်သွားတယ်၊ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားတယ်” ဆိုတာ သူ ကြားသိရတယ်။

အဲဒီလို ကြားရတဲ့အခါမှာ ရဟန္တာဖြစ်သူကို အားကျပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကြိုးစားအားထုတ်တယ်။ မရသေးတာတွေ ရဖို့၊ မသိသေးတာတွေ သိဖို့၊ မျက်မှောက် မပြုနိုင်သေးတာတွေ မျက်မှောက်ပြုဖို့ဆိုပြီး ကြိုးစားအားထုတ်တယ်တဲ့။ “သူတောင်

ရသေးတာပဲ၊ ငါ ဘာလို့မရဘဲ ဖြစ်ရမှာတုန်း” ဆိုတဲ့ ယုံကြည်ချက် သဒ္ဓါစွမ်းအားနဲ့ ကြိုးစားလိုက်တဲ့အခါမှာ သူလည်း ပေါက်ပေါက် ရောက်ရောက် တရားထူးတရားမြတ်တွေ ရသွားတယ်။

ဒါကြောင့်မို့ သဒ္ဓါဟာ အဲဒီလို ပေါက်ရောက်အောင်မြင် အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်တဲ့ လက္ခဏာရှိတယ်ပေါ့။ ယုံကြည်ချက်နဲ့ ဆုံးဖြတ်ပြီး လုပ်ကိုင်လိုက်တဲ့အခါမှာ အောင်မြင်သွားတယ်လို့။ ဒါကြောင့်မို့ သမ္မက္ခန္ဓနုလက္ခဏာ ပြေးဝင်သွားတယ်၊ ပေါက် ရောက်သွားနိုင်တယ် ဆိုတဲ့ အမှတ်လက္ခဏာ ရှိတယ်လို့ ဒီလို ဆိုလိုတာပါ” လို့ ဖြေတယ်။

မိလိန္ဒမင်းက “ဩပမ္မံ ကရောဟိ အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာ လေးတစ်ခု ပြောစမ်းပါဦး၊ ပိုပြီးထင်ရှားအောင် ဥပမာနဲ့ရှင်းပါ” လို့ ဆိုပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက “မင်းကြီး၊ ဥပမာ ပြောရမယ်ဆိုရင် တောင်ကျရေကိုကြည့်၊ တောင်ပေါ်မှာ ရွာချတဲ့မိုးက မိုးရေတွေ ဟာ အရှိန်အဟုန်နဲ့ စီးဆင်းလာပြီး ချောင်းတွေ မြောင်းတွေ မြစ်တွေ နှစ်ဖက်ကမ်းလုံးပြည့်မျှ စီးဆင်းသွားတယ်တဲ့။

အဲဒီလို တောင်ကျရေတွေစီးဆင်းလို့ မြစ်ရေစီးသန်နေတဲ့ အချိန် ကျန်းမာသန်စွမ်းပြီး ရဲစွမ်းသတ္တိရှိသူက တောင်ကျချောင်း ကို ဖြတ်ကူးတယ်။ သူ့စွမ်းအားနဲ့ဖြတ်ပြီး ကူးလိုက်တဲ့အခါ ဟိုဖက် ရောက်သွားတယ်။ ဟိုဖက်ရောက်သွားတဲ့အခါ နောက်ကလူတွေ လိုက်ပြီး ကူးကြတယ်။

အဲဒါလိုပဲ၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သူများတွေရဲ့အောင်မြင်မှုကို ကြည့်ပြီး ဒီလမ်းမှန်တယ်၊ ဒီအကျင့်မှန်တယ်၊ ငါလည်း ရအောင်

လုပ်မယ်ဆိုတဲ့ ယုံကြည်ချက် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီ ယုံကြည်ချက် ဆုံးဖြတ်ချက်နဲ့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်နိုင်တယ်။ အောင်မြင်အောင် လုပ်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ သမ္မုက္ခန္ဓနုနလက္ခဏာ-သဒ္ဓါဟာ ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းရှိတယ်။ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

သဒ္ဓါကို အဓိမောက္ခလို့ တစ်ခါတခါ စာပေကျမ်းဂန်မှာ ဆိုတယ်။ resolution လို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ အမှန်အကန် ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း ရှိတယ်။

မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်တိုင် ဟောထားတာ ရှိတယ်။ ‘သဒ္ဓါယ တရတီ ဩယံ’။ တောင်ကျရေလို အင်မတန် အရှိန် ပြင်းစွာ စီးဆင်းနေတဲ့ ဒီလှိုင်းကြီးတွေကို ယုံကြည်ချက်နဲ့မှ ဖြတ်ကူးနိုင်တယ်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို မယုံကြည်ရင် မလုပ်နိုင်ဘူး။ ဒီအလုပ်ကိုနော်။ ဩယဆိုတဲ့ အခက်အခဲတွေကို ယုံကြည်ချက်နဲ့မှ ဖြတ်ကူးလို့ ရတယ်တဲ့။

ဒါကြောင့်မို့ တရားထူးတရားမြတ် ရဖို့ဆိုတာ အခက်အခဲတွေကို ကျော်လွှားရခြင်းပဲဖြစ်တယ်။ သဒ္ဓါဆိုတာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်တယ်၊ ရဲဝံ့ပြတ်သားတယ်၊ သူ့ရဲ့တွန်းအားက အင်မတန်မှ ကြီးမားတယ်။ တစ်ခုခုကို အောင်မြင်ပေါက်ရောက်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်တာ သဒ္ဓါရဲ့ စွမ်းအားပဲ။

လူတွေမှာ ယုံကြည်ချက်ရှိလာပြီဆိုရင် ဘယ်လို အခက်အခဲပဲ ဖြစ်ဖြစ် ဖြတ်ကျော်နိုင်တယ်။ သဒ္ဓါစွမ်းအားနဲ့ ဖြတ်ကျော်နိုင်တယ်။ အေး- လျှင်ချင်တန်းချင်တဲ့စိတ် ရှိတာလေးကိုသာ သဒ္ဓါလို့ ဒီလိုမအောက်မေ့လေနဲ့။ သဒ္ဓါဆိုတာ ကိုယ်လုပ်ရမယ့် အလုပ်တစ်ခုကို အောင်အောင်မြင်မြင် လုပ်နိုင်တာကို ဆိုလိုတယ်ပေါ့။ စိတ်ရဲ့ စွမ်းအားတစ်မျိုးပဲ။

ဆိုပါစို့၊ သံသရာဝဋ်က လွတ်ချင်တယ်ဆိုရင် သံသရာ
ဝဋ်က လွတ်ရာလွတ်ကြောင်းတရားကို ယုံကြည်လက်ခံပြီး
အားလုံးကို စွန့်လွှတ်တာ၊ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပြတ်ပြတ်သားသား လုပ်ဆောင်
တာ သဒ္ဓါလို့ ဆိုလိုတယ်ပေါ့။ “ယုံကြည်မှုနဲ့ ဖြတ်ကူးနိုင်တယ်” လို့
မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်က ဟောတာလို့ ဖြေလိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းက “ကလ္လောသိ ဘန္တေ” အရှင်ဘုရားဖြေတာ
သင့်တော်ပါတယ်ဘုရား” တဲ့။ ရှင်နာဂသေနရဲ့ ရှင်းပြချက်ကို
လက်ခံလိုက်တယ်။

၁၂-ဝီရိယလက္ခဏာပဉ္စာ

ဝီရိယဆိုတဲ့ ကုသိုလ်တရားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းက
မေးတယ်။ လူ့စိတ်ထဲမှာ သဒ္ဓါဟာ စွမ်းအားကြီးသလိုပဲ ဝီရိယ
ဟာလည်း စွမ်းအားကြီးတယ်။ ‘ဝီရာနံ ကမ္မံ ဝီရိယံ’ ရဲရင့်သူတို့ရဲ့
အလုပ်ကို ဝီရိယလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ဝီရိယ အကြောင်းကို
မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန ကိလက္ခဏံ ဝီရိယံ” အရှင်ဘုရား
ဝီရိယရဲ့ လက္ခဏာက ဘာလဲ” တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ဥပတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ မဟာ
ရာဇ ဝီရိယံ” အရှင်မင်းကြီး၊ ဝီရိယဆိုတာ အထောက်အကူပြုတဲ့
ထောက်ပံ့ကူညီတတ်တဲ့ လက္ခဏာရှိတယ်။”

စိတ်ကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းအားရှိတယ်။ ‘ဝီရိယူ-
ပတ္ထမ္ဘိတာ သဗ္ဗေ ကုသလာ ဓမ္မာ န ပရိဟာယန္တိ’ ဝီရိယက

အကူပေးလိုက်ပြီဆိုရင် လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာရှိတဲ့ တခြားကုသိုလ်
တွေဟာ ဘယ်တော့မှ ဆုတ်ယုတ်မသွားဘူးတဲ့။ ဝီရိယမပါရင်
ကျန်တာတွေ ဆုတ်ယုတ်လျော့ကျသွားနိုင်တယ်။ ဝီရိယကနေ
တွန်းအားပေးထားရင် ကုသိုလ်တွေဟာ လျော့ကျမသွားနိုင်ဘူး။

အဲဒီလိုဖြေလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းက “ဩပဗ္ဗံကရောဟိ
ဘန္တေ’ အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာလေး ပြောပါဦး”တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက ဥပမာ ပေးတယ်။

“ယထာ မဟာရာဇ ပုရိသော ဂေဟေ ပတန္တေ
အညေန ဒါရုနာ ဥပတ္တမ္ဘယျ’ အရှင်မင်းကြီး သစ်သားနဲ့
ဆောက်ထားတဲ့ အိမ်တစ်အိမ်ဟာ ယိုင်လာပြီဆိုရင် ကျားကန်
ပေးရတယ်။ ဥပတ္တမ္ဘိတံ သန္တံ ဧဝံ တံ ဂေဟံ န ပတေယျ
အဲဒီလို ပြိုကျမယ့်အိမ်ကို ကျားကန်ပေးထားရင် အဲဒီအိမ်ဟာ
မပြိုတော့ဘူး။

သစ်ပင်တစ်ပင် ယိုင်ပြီးလဲတော့မယ်ဆိုရင် တုတ်ထောက်
ပေးလိုက်၊ ထောက်ပေးထားတဲ့ တုတ်ရဲ့စွမ်းအားကြောင့် သစ်ပင်
ဟာ လဲမသွားနိုင်တော့ဘူး။ အဲဒီလို အထောက်အကူတစ်ခု
ပေးလိုက်ရင် အဲဒီအိမ်ဟာ ပြိုကျမသွားနိုင်ဘူး။

“လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာ ကုသိုလ်တရားတွေကို ဝီရိယနဲ့
ထောက်ပံ့ပေးထားမယ်ဆိုရင် ကုသိုလ်တရားတွေဟာ လျော့
မသွားနိုင်ပါဘူး”တဲ့။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဘိယျော ဩပဗ္ဗံကရောဟိ’ အရှင်
ဘုရား ထပ်ပြီးထင်ရှားတဲ့ ဥပမာနဲ့ ပြောပါဦး”တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက ဥပမာပေးတယ်။ “အရှင်မင်းကြီးတဲ့ ဥပမာမယ် စစ်ပွဲတစ်ပွဲကိုတိုက်ကြတယ်။ တစ်ဖက်က စစ်အင်အားနည်းတယ်။ တစ်ဖက်က စစ်အင်အားများတယ်။ အင်အားများတဲ့ဘက်က ဖိတိုက်တယ်။ အဲဒီတော့ လူအင်အားနည်းတဲ့ စစ်တပ်က နောက်ဆုတ်ရတယ်။ အဲဒီအခါ နောက်က စစ်ကူရောက်လာတယ်။ စစ်ကူပေးပြီး တွန်းလှန်လိုက်မယ်ဆိုရင် ရှေ့က အင်အားကြီးတဲ့ စစ်တပ်ကြီးက တုန်ဆိုင်းသွားတယ်။ ရှေ့မတိုးနိုင်တော့ဘူး။ အဲဒါလိုပဲ ကုသိုလ်တရားတွေ လျော့ကျမသွားအောင် ဝီရိယက တွန်းအားပေးပြီး တောင့်ခံထားတယ်။

မကောင်းတဲ့အုပ်စုနဲ့ ကောင်းတဲ့အုပ်စု ကိုယ့်စိတ်ထဲမှာ အမြဲတမ်း ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်မှု ရှိနေတယ်။ ကောင်းတဲ့စိတ်က ဝင်လာလိုက်၊ မကောင်းတဲ့စိတ်က ဝင်လာလိုက်၊ မကောင်းတဲ့စိတ်ကို ကောင်းတဲ့စိတ်နဲ့ တွန်းလှန်ရမယ်။ မတွန်းလှန်နိုင်ဘူးဆိုရင် နောက်က စစ်ကူလာဖို့လိုတယ်။ ဝီရိယနဲ့ ကူလိုက်မယ်ဆိုရင် မကောင်းတဲ့စိတ်တွေ တန့်သွားနိုင်တယ်ပေါ့။ “ဝီရိယူ-ပတ္ထမ္ဘိတာ သဗ္ဗေ ကုသလာဓမ္မာ န ပရိဟာယန္တိ၊ ဝီရိယနဲ့ ကျားကန်ပေးထားလိုက်လို့ရှိရင် ကုသိုလ်တရားတွေဟာ ဆုတ်ယုတ်မသွားဘူး” လို့ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်ကိုက ဟောခဲ့တာ ရှိတယ်။

“ဝီရိယဝါ ဘိက္ခဝေ အရိယသာဝကော အကုသလံ ပဇဟတိ၊ ကုသလံ ဘာဝေတိ ချစ်သားရဟန်းတို့၊ ဝီရိယရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မကောင်းတဲ့စိတ်ကိုဖယ်ရှားနိုင်ပြီး ကောင်းတဲ့စိတ်ကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်တယ်။”

“သာဝဇ္ဇံ ပဇဟတိ၊ အနဝဇ္ဇံ ဘာဝေတိ’ အပြစ်ရှိတဲ့ သဘာဝတရားတွေ ဖယ်ရှားပစ်ပြီး၊ အပြစ်ကင်းတဲ့ သဘာဝ တရားတွေ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်စေတယ်။” ‘သုဒ္ဓမ္မတ္တာနံ ပရိဟရတိ’ ကိုယ့်ရဲ့စိတ်ကို သန့်သန့်ပြန့်ပြန့်ရှိအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်တယ်။

ကြည့်လေ၊ သမ္မပ္ပဓာန် လေးပါးဆိုတာ ဝီရိယရဲ့ စွမ်းဆောင်မှု လေးချက်ကို ပြောတာ။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲမှာ မြတ်စွာဘုရားက သမ္မာဝါယာမလို့ ဟောထားတယ်။ သမ္မာဝါယာမ- မှန်မှန်ကန်ကန် ကြိုးစားမှုဆိုတာ ဘာတုန်း။

(၁) သံဝရ၊ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ မကောင်းတဲ့စိတ် မဖြစ်ရအောင် ဆိုပိတ်ဖို့ ကြိုးစားခြင်း၊ ကိုယ့်စိတ်ထဲမှာ မကောင်းတဲ့ အတွေးတွေ မဝင်အောင် ဆိုပိတ်ဖို့ ကြိုးစားရမယ်။ ဒါလည်း ဝီရိယပဲ။

(၂) ဆိုပိတ်တဲ့အခါမှာ မနိုင်ဘူးဆိုရင် ပဟာန- ဖယ်ရှားဖို့ ကြိုးစားရမယ်။ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဒေါသမဖြစ်သေးဘူးဆို မဖြစ်အောင်ထိန်း၊ ဖြစ်လာပြီဆိုရင် ဒေါသကိုလည်း ကိုယ့်သန္တာန်မှာ မနေနိုင်အောင်လို့ မောင်းထုတ်လိုက်။ အဲဒီလို ကြိုးစားတာဟာ အကုသိုလ်ဖက်က မကောင်းတာကို ဖယ်ရှားဖို့အတွက် ကြိုးစားမှု နှစ်ရပ်လို့ခေါ်တယ်။

နောက်တစ်ခါ ကောင်းတဲ့ဖက်က ကြည့်လို့ရှိရင် မကောင်းတာကို ဖယ်ရှားသလို ကောင်းတာကို မွေးမြူဖို့လိုတယ်။ အလုပ်က နှစ်ခုလုပ်ရမယ်နော်။ ကောင်းတာကျတော့

(၃) ဘာဝနာ- ကိုယ့်သန္တာန်မှာ မေတ္တာစိတ်မဖြစ်သေးရင် ဖြစ်အောင်ကြိုးစား။

(၄) အနုရုက္ခဏာ- ဖြစ်လာတဲ့ မေတ္တာစိတ်ကို ထိမ်းသိန်း ဖို့ ကြိုးစား။ အဲဒီလို ကောင်းတဲ့စိတ်အနေအထားတွေ ဖြစ်ပေါ် လာအောင် ကြိုးစားခြင်း၊ ကောင်းတဲ့စိတ်ကိုဖြစ်အောင် တိုးပွား အောင် ကြိုးစားခြင်းဆိုတာ ကောင်းတဲ့ဖက်က တိုးမြှင့်ပေးတဲ့ အချက်နှစ်ချက်။

မကောင်းတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကြိုးစားမှုက နှစ်ခု၊ ကောင်းတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကြိုးစားမှုကနှစ်ခု၊ အားလုံး လေးခု။ အဲဒါကို သမ္မာဝါယာမ သို့မဟုတ် သမ္ပပ္ပဓာန်တရားလေးပါးလို့ ခေါ်တာ။

မြတ်စွာဘုရားက ဟောတယ်။ “ဝီရိယရှိရင် အကုသိုလ် ဖယ်ရှားနိုင်တယ်၊ ကောင်းကျိုးကိုပေးမယ့် ကုသိုလ်တွေကို ကိုယ့် သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပွားစေနိုင်တယ်။ အပြစ်ရှိတဲ့အရာတွေ ကိုယ့် သန္တာန်မှာ ဖယ်ရှားပြီး အပြစ်ကင်းတဲ့အရာတွေ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တယ်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို မကောင်းမှုတွေကနေ စင်ကြယ်အောင်လုပ်ပြီးထားနိုင်တယ်” ဒီလိုဆိုလိုတယ်နော်။

နောက်တစ်နည်းအားဖြင့် မကောင်းတဲ့ အတွေးတွေ တွေးပြီး လက်ခံနေလို့ရှိရင် လူပျင်းလို့ခေါ်တယ်။ မကောင်းတဲ့ အတွေးကိုတွေးမိတာနဲ့ ချက်ချင်း တွန်းလှန်ဖယ်ရှားပစ်ရမယ်။ တွန်းလှန်ဖယ်ရှားမှု မလုပ်ဘဲနဲ့ အဲဒီအတွေးလေးနဲ့ မှိန်းနေတဲ့ လူကို လူပျင်းလို့ခေါ်တယ်နော်။ အဲဒီလိုမဖြစ်ရအောင် မကောင်း တဲ့အတွေးတွေ တွေးမိတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ရင်ထဲမှာမထားနဲ့၊ ဖယ်ရှားပစ်ရမယ်။

အဲဒီလို ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန’ အရှင်ဘုရားဖြေတာ သင့်တော်ပါတယ်။”

၁၃-သတိလက္ခဏာပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းက နောက်တစ်ခု မေးပါရစေဦးတဲ့။ “ဘန္တေ နာဂသေန ကိလက္ခဏာ သတိ’ အရှင်ဘုရား၊ သတိဆိုတာ ဘယ်လိုလက္ခဏာ ရှိပါသလဲ။”

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “အပိလာပနလက္ခဏာ မဟာရာဇ သတိ ဥပဂ္ဂဏှနလက္ခဏာ စ’ သတိဆိုတာ အမှတ်ရခြင်း၊ ပေါ်လာစေခြင်းကိစ္စရှိတယ်။ မြုပ်နေတာ ပေါ်လာ အောင် လုပ်တယ်။ ပေါ်လာစေခြင်း၊ အမှတ်ရစေခြင်း၊ ချီးမြှင့် ပေးခြင်း လက္ခဏာရှိတယ်။

မိလိန္ဒမင်းက ထပ်မေးတယ်။ “ကထံ ဘန္တေ အပိလာပန လက္ခဏာ သတိ’ အရှင်ဘုရား၊ သတိက ပေါ်လာစေတယ် ဆိုတာ ဘာကို ပြောတာလဲ။ ပေါ်လာစေတဲ့ လက္ခဏာဆိုတာ ဘယ်လိုဟာကို ဆိုလိုတာလဲ။”

“သတိ မဟာရာဇ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ’ အရှင်မင်းကြီးတဲ့။ သတိဟာ လူတွေရဲ့စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်လာပြီဆိုရင် ဒါက ကုသိုလ်၊ ဒါက အကုသိုလ်ဆိုတာ သတိပြုမိလာတယ်။ သတိပြုမိခြင်းဟာ ပေါ်လာခြင်းပဲလေ။ ကိုယ့်စိတ်ထဲမယ် ကောင်းတယ် မကောင်း ဘူး၊ အပြစ်ရှိတယ် မရှိဘူးဆိုတာ ပေါ်လာတယ်။ ဒါကို လူတွေ ကတော့ သတိထားတယ်လို့ပြောတယ်။

သတိကြောင့် ပေါ်လာတာက “ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အပြစ်ရှိတယ်၊ မရှိဘူး၊ ဒါက ကောင်းတယ်၊ ဒါက မကောင်းဘူး၊ ဒါက အဖြူ၊ ဒါက အမည်း” စသဖြင့် ကောင်း မကောင်း၊ အကြောင်းနဲ့အကျိုး၊ အကောင်းနဲ့အဆိုး ဆိုတာတွေ သတိ စိတ်ထဲ ပေါ်ပေါက်လာစေတယ်။ သတိရပြီဆိုရင် စိတ်ထဲမှာ ပေါ်လာတာပဲလေ။ မှန်ကန်တဲ့ အကြောင်းအရာတစ်ခု စိတ်ထဲ မှာ ပေါ်လာစေတယ်။

သတိပဋ္ဌာန်တရားလေးပါးတို့၊ သမ္ပပ္ပဓာန်တရားလေးပါး တို့ ကောင်းတဲ့အရာတွေ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ သတိရှိလာလို့ရှိရင် ဒါက သမထကျင့်စဉ်ပဲ၊ တရားအားထုတ် ရမှာတွေပေါ်လာတယ်။ ကုသိုလ်တွေ လုပ်ရမယ်ဆိုတာ ပေါ်လာ တယ်။ ဝိပဿနာကျင့်စဉ် ကျင့်ရမယ်ဆိုတာ ပေါ်လာတယ်။ အဆင့်မြင့်တဲ့ တရားတွေထိအောင် ကိုယ့်သန္တာန်မှာ သတိ စွမ်းဆောင်မှုနဲ့ တရားထူးတရားမြတ်တွေဟာ ပေါ်လွင်ထင်ရှား လာတယ်တဲ့။ ဒါကြောင့်မို့ “သတိဟာ ပေါ်လာစေခြင်းလက္ခဏာ ရှိတယ်” တဲ့။

ဘာနဲ့ ဥပမာတူတုန်းဆိုရင် အခန်းထဲမှာ မှောင်နေရင် ဘာရှိတယ်ဆိုတာ မမြင်ရဘူး။ မီးထွန်းလိုက်ရင် အဲဒီအခန်းထဲမှာ ရှိတဲ့ ပစ္စည်းတွေကို မီးကပြလိုက်တယ်။ ဘာတွေရှိတယ်ဆိုတာ ပေါ်လာတယ်။ ထို့အတူပဲ လူ့ရဲ့စိတ်ထဲမှာ ပေါ်မလာတဲ့အရာ တွေကို သတိကနေ ဆွဲယူပြလိုက်တဲ့အခါ စိတ်ထဲမှာ ဘာတွေ ရှိတယ်ဆိုတာသိလာရတယ်။ သတိက ပေါ်လာစေတယ်၊ အမှတ် ရလာစေတယ်။

အဲဒီလို ပေါ်လာပြီဆိုတဲ့အခါ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ 'ဒါက လုပ်သင့်တယ်၊ ဒါက မလုပ်သင့်ဘူး'။ လုပ်သင့်တာနဲ့ မလုပ်သင့်တာ၊ မှတ်သားသင့်တာနဲ့ မမှတ်သားသင့်တာ၊ အဲဒါတွေကို ခွဲခွဲခြားခြား သိလာတယ်တဲ့။ သတိစွမ်းအားနဲ့ ရယူပြီး အကုန် သိလာတယ်။ ဒါကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်တယ်ဆိုရင် သတိကစ ထူထောင်ကြတယ်။

ဒီနေ့ခေတ်မှာ mindfulness ရဲ့ အကျိုးကျေးဇူးကို တော်တော် အသိအမှတ်ပြုလာကြတယ်။ mindfulness နဲ့ emotion ကို ဖယ်ရှားတယ်၊ mindfulness နဲ့ stress ကိုဖယ်ရှားတယ်။ ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သူများက mindfulness based stress reduction ဆိုတဲ့ subject တစ်ခုကို တီထွင်ထားကြတယ်။ သတိကိုအခြေခံပြီး စိတ်ဖိစီးမှုကိုဖယ်ရှားခြင်းဆိုပြီး နိုင်ငံတကာမှာ ခေတ်စားနေတယ်။

အလုပ်မလုပ်မီ သင်တန်းမတက်မီ ငါးမိနစ်လောက် တရားထိုင်ခိုင်းပြီး စိတ်ကို စုစည်းစေတယ်။ စိတ်ကိုစုစည်းမှု mindfulness လုပ်ပြီးပြီဆိုမှ ကျန်တာတွေ ဆက်လုပ်ကြတယ်။ အဲဒီလို လုပ်ခြင်းက ကြီးမားတဲ့ အကျိုးကျေးဇူးကို ဖြစ်ပေါ်စေတယ်။

ဒီကနေ့ခေတ်မှာ stress ဆိုတဲ့စိတ်ဖိစီးမှုတွေ အင်မတန် မှ များတယ်။ လောကလူတွေဟာ အလုပ်တွေ အလွန်များတယ်။ ယှဉ်ပြိုင်မှုတွေ အလွန်အင်မတန်မှများတယ်။ ယှဉ်ပြိုင်မှုတွေ များလာသဖြင့် နိုင်ရင် တစ်မျိုး၊ မနိုင်ရင် တစ်မျိုး၊ ရှုံးမှာလည်း ကြောက်တယ်။ နိုင်လို့ရှိရင်လည်း ဆက်ထိန်းထားရမယ်။ ကိုယ့်ထက်သာသွားမှာဖိုးတယ်ဆိုတဲ့ jealousy တွေရော၊ မစ္ဆရိယ

တွေ့ရော လွှမ်းမိုးလာတယ်။ ဒါ့ကြောင့် လူ့စိတ်တွေဟာ ငြိမ်းချမ်းမှု မရှိတော့ဘူး။ “ယှဉ်ပြိုင်မှုတွေ များလာလေ စိတ်ဖိစီးမှုတွေ များလာလေပဲ။” သို့သော် လူတွေကထင်တယ်။ ယှဉ်ပြိုင်မှုရှိမှ တိုးတက်တယ်လို့။ အဲဒီယှဉ်ပြိုင်မှုကိုအကြောင်းပြုပြီး ဆုတ်ယုတ် ပျက်ပြားမှုလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ တိုးတက်တယ်လို့ တစ်ဖက်သတ် မကြည့်နဲ့ပေါ့။

ရုပ်ဝတ္ထုအနေနဲ့ တိုးတက်ချင် တိုးတက်လာမယ်။ လူတွေ ရဲ့ အားလပ်မှုနဲ့ အခြားပညာရပ်တွေ လေ့လာဖို့ အခွင့်အရေးတွေ ပျောက်သွားပြီ။ လူတွေရဲ့ ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့ပြီး မိသားစုနဲ့ အတူ တကွနေရတယ်ဆိုတဲ့ အနေအထားမျိုးတွေဟာ အလွန် ဝေးကွာ သွားပြီ။ လူတွေဟာ အချိန်နဲ့လည်ပတ်နေတဲ့ စက်ရုပ်ကြီးတွေလို ဖြစ်နေတယ်။ နောက်ဆုံးကျတော့ ဘာအဓိပ္ပာယ်မှမရှိတော့သလို ဖြစ်သွားတယ်နော်။

အလုပ် လုပ်ရပါများတဲ့အခါ လူတွေက ငြီးကြတယ်။ I have not my life. ငါ့ဘဝမရှိဘူးလို့ ပြောကြတယ်။ my life တွေ ပျောက်ကုန်တယ်။ ကိုယ့်ဘဝဆိုတာ မရှိတော့ဘူး။ အလုပ်တွေ လုပ်နေရတယ်လေ။ ဒါတွေကို လူတွေသတိထားဖို့လိုတယ်ပေါ့။

ပျောက်သွားတဲ့ဘဝတွေ ပြန်ဖော်ဖို့ဆိုတာကျတော့ ခုနက ယှဉ်ပြိုင်မှုတွေ လျော့ချရမယ်။ jealousy တွေ လျော့ချရမယ်။ ဒါတွေကို လျော့ချနိုင်မှရမယ်။ ဒီလိုဆိုလိုတာ။ အဲဒါတွေကို မလျော့ချနိုင်ဘူးဆိုရင် လူတွေရဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေဟာ အင်မတန် မှ ကြီးမားလာလိမ့်မယ်။

အဲဒီတော့ သတိဆိုတဲ့သဘာဝတရားလေးဟာ အမှတ်ရ စေခြင်း သဘောရှိတယ်။ “ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဖြစ်စေရမယ့်တရား၊

မဖြစ်စေရမယ့်တရား၊ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ဖြစ်စေမယ့်တရား၊ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ မဖြစ်စေမယ့်တရား” ဆိုတာ ခွဲခွဲခြားခြား ကွဲကွဲပြားပြား သိရှိစေနိုင်တယ်တဲ့။ ဒါကြောင့် သတိဟာ အင်မတန်မှ အရေးကြီးတယ်။ သတိက ဖော်ပြလိုက်တဲ့အခါမှာ ဒါတွေအကုန်လုံး ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်လာတယ်ပေါ့။

ဥပမာတစ်ခု ပေးပါဦးလို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက တောင်းဆိုတဲ့ အခါ ရှင်နာဂသေနက ဆက်ပြောတယ်။ “အရှင်မင်းကြီး၊ မင်းရဲ့ ဘဏ္ဍာစိုးဟာ စာရင်းအင်းနဲ့တကွ ပစ္စည်းဘဏ္ဍာများကို တင်ပြ ရတယ်။” သတိရအောင် ပြောရတယ်နော်၊ “ဆင်ကောင်ရေ ဘယ်လောက်ရှိပါတယ်၊ မြင်းကောင်ရေ ဘယ်လောက်ရှိပါတယ်၊ စစ်အင်အား ဘယ်လောက်ရှိပါတယ်၊ ရွှေတွေ ငွေတွေက ဘယ်လောက်ရှိပါတယ်။” အဲဒါတွေကို ဘုရင်မင်းကြီး သတိရဖို့ ဘဏ္ဍာစိုးက တင်ပြရတယ်။

တင်ပြတဲ့အခါ ဘုရင်ကြီးက သူ့ရဲ့ပစ္စည်းတွေပေါ်မှာ သတိ ထားမိလာတယ်ပေါ့။ အဲဒါလိုပဲ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ မြုပ်ကွယ်နေတဲ့ တရားတွေကို သတိက ပေါ်လာစေတယ်။ ဒါ့ကြောင့် အပိလာ-ပနလက္ခဏာ သတိ မှာ ပေါ်လာစေခြင်း လက္ခဏာ ရှိတယ်လို့ ဒီလိုဆိုတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆက်လက်မေးပြန်တယ်။ “ကထံ ဘန္တေ ဥပဂ္ဂဏှနလက္ခဏာ သတိ” သတိဟာ ချီးမြှောက်တတ်တယ်၊ ထောက်ကူပေးတယ်။ မြင့်တင်ပေးတယ်ဆိုတဲ့ လက္ခဏာရှိတယ် ဆိုတာ ဘယ်လိုပါလဲ” တဲ့။ အဲဒီလို လက္ခဏာရှိတယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုမှတ်ရမလဲ။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “သတိ မဟာရာဇ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ- အရှင်မင်းကြီးတဲ့၊ သတိဆိုတာ ဖြစ်လာလို့ရှိရင် အကျိုးရှိတဲ့တရား၊ အကျိုးမရှိတဲ့ တရားတွေရဲ့ အနေအထား တွေကို ရှာပေးတယ်”။ တရားတွေကို ရှုထောင့်တစ်ခုကနေ ကြည့်ပြီး ဪ- ဒီသဘာဝတရားကတော့ ငါ့အတွက် ကောင်းကျိုးဖြစ်စေနိုင်တယ်။ ဒီသဘာဝတရားကတော့ ငါ့ အတွက် ကောင်းကျိုးမဖြစ်စေနိုင်ဘူး။

ဥပမာမယ်- ဆီးချိုရောဂါရှိတဲ့ လူတစ်ယောက်ဆိုရင် ဒီအစာကတော့ ငါနဲ့မတည့်ဘူး၊ ဒီအစာကတော့ ငါနဲ့တည့်တယ်။ သွေးတိုးရှိရင်လည်း ဒီဟာ ငါနဲ့တည့်တယ်၊ ဟိုဟာ ငါနဲ့မတည့် ဘူးဆိုတာ အဲဒီလို သတိထားမှ ခွဲခြားပြောနိုင်တာ။ နို့မို့ဆို ကြိုက်လို့စားလိုက်ရင် ဆီးချိုတွေတက်မယ်၊ သွေးတိုးတွေတက် မယ်၊ ကိုယ့်ကို အကျိုးမပြုတဲ့အရာတွေကို သတိမဲ့သွားလို့ရှိရင် လွဲလွဲချော်ချော်တွေဖြစ်ပြီး ဒုက္ခရောက်တတ်တယ်တဲ့။

“ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာလည်း ကိုယ့်ကိုယ်ကို အမြဲတမ်း သတိထားရမယ်။ ဒါက ငါ့အတွက် အကျိုးရှိမှာလား၊ ဒီဟာက ငါ့အတွက် အကျိုးမရှိဘူးလား၊ အကျိုး ရှိမရှိ အမြဲတမ်း စိစစ်နေဖို့ လိုအပ်တယ်”ပေါ့။

လူတွေက မှန်ရွှေသွားပြီး check လုပ်နေတယ်။ ပေါင်ဒါ လေးလိမ်း၊ မျက်နှာမွှေးလေးဆွဲပြီး အလှပြင်နေကြတယ်။ check မလုပ်တာက ဘာတုန်းဆို mental check up မလုပ်ကြဘူး။ ကိုယ့်စိတ်လေးဟာ ဒီနေ့ ဘယ်နှစ်ခါ စိတ်ဆိုးသလဲ။ ငါ့စိတ်ဟာ ဒေါသနဲ့တွဲသလားဆိုတာ check up မလုပ်ကြဘူး။

အဲဒီတော့ စိတ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ check up ကို အမြဲတမ်း လုပ်ဖို့ လိုအပ်တယ်ပေါ့။ “ငါဟာ စိတ်တိုတတ်တာလား၊ ငါက ဒေါသကြီးတာလား၊ ငါက လောဘကြီးတာလား၊ မာနကြီးတာ လား။” ကိုယ့်ကိုယ်ကိုကြည့်။ ကြည့်တဲ့အခါ သတိထားတတ်ပြီး အဖြေထွက်လာမယ်။ “ငါလောဘကြီးတယ်၊ ငါဘာလို့ လောဘ ကြီးနေတာတုန်း။ ငါ ဒေါသကြီးတယ်၊ ငါဘာလို့ ဒေါသကြီးနေ တာလဲ။” ပြန်ရှာကြည့်၊ ပြန်ရှာကြည့်ရင် အကြောင်းတစ်ခု ရှာတွေ့ လာမယ်။ အဲဒီလို သတိက အမြဲတမ်း check up လုပ်ပေးတယ် လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။ အဲဒါ သတိရဲ့ ‘ဥပဂ္ဂဏှန’ ချီးမြှောက် ထောက်ကူပြုမူပဲတဲ့။

ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရား သတိပဋ္ဌာန်တရား ဟောတဲ့ အခါမှာ သတိသမ္ဗုဒ္ဓါ ကိုလေ့ကျင့်ပြီး mindfulness အမြဲတမ်း လုပ်ဖို့ လိုအပ်တယ်ဆိုတာ။ mindfulness မလုပ်ရင် ရေချိုးခန်းထဲ ချော်လဲ ခြေထောက်ကျိုး၊ လမ်းလျှောက်တဲ့အခါ ချော်ကျတာတို့၊ ဒါမျိုးတွေ ဖြစ်တယ်ပေါ့နော်။ အဲဒီတော့ အရာခပ်သိမ်းမှာ mind-fulness ဟာ သိပ်အရေးကြီးတယ်လို့ဆိုတာ။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာပေးစမ်းပါဦးတဲ့။ “ယထာ မဟာရာဇ ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ပရိဏာ-ယကရတနံ ရညော ဟိတာဟိတေ ဇာနာတိ” စကြဝတေး မင်းမှာ အကြံပေးဆိုတာ ရှိတယ်။ ပရိဏာယက ရတနာဆိုတာ သားကြီးရတနာကို ခေါ်တာ ဖြစ်ပေမယ့် ရာထူးတစ်ခုပဲ၊ ဘုရင်ကို အကြံပေးရတယ်၊ ရှေ့ဆောင်ရတယ်။

အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်က “ဒီကိစ္စကတော့ မင်းကြီးအတွက် ကောင်းတယ်၊ ဒါကတော့ မကောင်းဘူး” ဆိုတာ နှစ်ခုခွဲခြားပြီး

အကြံပေးတယ်။ အကြံပေးပြီး မကောင်းတာတွေ ဖယ်ရှားပြီး အကျိုးမဖြစ်မယ့်ဟာကို ဖယ်ရှားပြီး၊ အကျိုးဖြစ်မယ့်ဟာကို လုပ်ဆောင်စေတယ်။

အဲဒီလိုပဲ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သတိရဲ့ အထောက်အကူနဲ့ “ဒါကတော့ ငါ့အဖို့ မသင့်တော်ဘူး။ ဒါကတော့ ငါ့အဖို့ သင့်တော်တယ်” ဆိုတာ ဒီလို သင့်မသင့်ကျတော့ သတိက ခွဲတာလား ဆိုတော့ မဟုတ်ဘူး။ သတိက အာရုံကို ယူပေးလိုက်တယ်။ ယူပေးလိုက်တဲ့အခါ အကျိုးရှိမရှိသိတာကျ ပညာကသိတယ်ပေါ့။ သို့သော် ဒီနေရာမှာ သတိကိုဦးစားပေးပြီး ပြောတာဖြစ် တယ်။

သတိနဲ့ပညာက အမြဲတမ်း တွဲဖက်နေရတယ်။ ‘န ဟိ သတိ ဝိရဟိတာ ပညာ နာမ အတ္ထိ’ သတိမပါတဲ့ ပညာဆိုတာ မရှိဘူးတဲ့။ သတိရှိမှ ပညာဆိုတာဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ သတိက ယူပေးလိုက်ရင် နောက်က ပညာဆိုတာ ဖြစ်လာတယ်။ စာပေ ကျမ်းဂန်မှာ သတိသမ္ပဇည ကို တွဲဖက်ထားတယ်။ သတိက ယူမပေးရင် ပညာက ဘာမှသိလို့ မရဘူးပေါ့။

ဆိုပါစို့၊ စာအုပ်ဖတ်ချင်ရင် လက်က စာအုပ်ဖွင့်ပေးမှ မျက်စိက ကြည့်လို့ရတာလေ။ မျက်စိက စာအုပ်မဖွင့်နိုင်ဘူးလေ။ အဲဒီသဘောပဲ၊ သတိက အာရုံကို ယူပေးတဲ့အခါမှာ ပညာက သိနိုင်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုတာ။ အဲဒီတော့ အခု သတိဟာ ချီးမြှောက်တယ်၊ မြှင့်တင်တယ်ဆိုတဲ့ စွမ်းအားသတ္တိတွေ ရှိပါတယ်။

သတိဆိုတာ စိတ်ဓာတ်အခြေအနေ ဘယ်လိုပဲရှိရှိ၊ နိမ့်ကျနေတဲ့စိတ်ဓာတ်လား၊ မြင့်တက်နေတဲ့စိတ်ဓာတ်လား၊ de-pression ဖြစ်နေရင်လည်း သတိလိုအပ်တယ်။ စိတ်ဓာတ်တွေ တက်ကြွနေရင်လည်း သတိလိုအပ်တယ်။ စိတ်ဓာတ်တွေ ဆုတ်နစ်

နေရင်လည်း သတိလိုအပ်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် အတိုးအဆုတ်ကို အားလုံး သိနေတာဖြစ်သောကြောင့် သတိဟာ ဘယ်တော့မှ ပိုတယ်ဆိုတာ မရှိဘူးတဲ့။

ဥပမာ၊ “သတိဆိုတာ ဆားပမာ” ဝဲ။ ဘယ်ဟာပဲဖြစ်ဖြစ် ဆားပါမှ အရသာဟာ လေးတယ်ပေါ့။ အေး-မြတ်စွာဘုရားက သတိကို ‘သဗ္ဗတ္ထိကံ’ အချိန်မရွေး အလိုရှိအပ်တယ်။ စိတ်အခြေအနေတွေ ဘယ်လိုပဲရှိရှိ သတိဆိုတာ လိုအပ်တယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားတာပါလို့ ရှင်နာဂသေနက မင်းကြီးကို ရှင်းပြလိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန’ အရှင်ဘုရား ဖြေဆိုချက်ဟာ သင့်တော်ပါပေတယ်” လို့ ဒီလို ကျေနပ်အားရမှုဖြစ်တယ်။

နိဂုံးစကား

ဒါကြောင့်မို့ တရားချစ်ခင် သူတော်စင်အပေါင်းတို့ မိမိတို့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်ရမယ့်၊ ဖြစ်ဖို့သင့်တော်တဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေ၊ သံသရာဝဋ်က လွတ်ဖို့ရာအတွက် ကိုယ့်သန္တာန်မှာရှိတဲ့ အရည်အချင်းကောင်းတွေ သိရှိနားလည်ပြီး ထိုအရည်အချင်းကောင်းတွေ မိမိသန္တာန်မှာဖြစ်အောင် သတိထားပြီး ကြိုးစားအားထုတ်ကြရမှာ ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်သားပြီး ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေ ကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ma Thida Lwin**
Typed by- **Wai Wai Lwin**
Final edition copy by- **Htet Naing San (I-D-E)**

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၆)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း (၉)ရက်၊ (၁၄-၆-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဧပျူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာပူဇော် မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ ရန်ကုန်မြို့၊ ကွယ်လွန်သူ မိဘများနှင့် ညီအစ်ကို မောင်နှမများအား ရည်စူး၍ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်နှင့် ဒေါ်မေခလောင်း တို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော “မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း (၆)” အကြောင်း တရားဒေသနာတော်။

အမှတ်(၇)မေးခွန်းအရ ယောနိသော မနသိကာရနဲ့ ပညာ အပြင် အခြားကုသိုလ်တရားတွေကြောင့် ဘဝတစ်ခုမှာ ပြန်လည် မွေးဖွားခြင်း မဖြစ်ဘူးဆိုတာနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ကုသိုလ်တရားမှာ ပါတဲ့ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ ပညာ၊ ဝီရိယ အကြောင်း မေးခွန်းတွေကို ရှင်နာဂသေနက ဖြေဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်တယ်။ ကုသိုလ်တရားထဲမှာ အရေးပါတဲ့ သမာဓိနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဒီမေးခွန်းကိုမေးတယ်။

၁၄-သမာဓိပညာ

“ဘန္တေ နာဂသေန ကိံ လက္ခဏော သမာဓိ-
သမာဓိရဲ့ သွင်ပြင်လက္ခဏာက ဘာပါလဲ”။

သမာဓိဆိုတဲ့စကားလုံးဟာ မြန်မာလူမျိုးတွေအဖို့ တွေ့နေ
ကျ စကားလုံးဖြစ်နေတယ်။ “သမာဓိရှိတယ်၊ သမာဓိမရှိဘူး” လို့
ပြောကြတယ်။ သမာဓိကို ‘သံ+အာဓိ’ လို့ ပုဒ်ဖြတ်။ ‘သံ’ ဆိုတာ
ကောင်းစွာ၊ ‘အာဓိ’ ဆိုတာ စိတ်ကို အာရုံတစ်ခုခုပေါ်မှာ စူးစိုက်
ထားခြင်းလို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ သမာဓိဆိုသည်မှာ အာရုံတစ်ခု
တည်းပေါ်မှာ စိတ်ကို ကောင်းစွာထားခြင်း ဖြစ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်
လို concentration လို့ပြန်ကြတယ်။ အာရုံတစ်ခုပေါ်မှာ စိတ်စိုက်
ထားတဲ့ တရားမျိုး။

စိတ်ဟာ အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်မှာ ငြိမ်နေတာမျိုး မဟုတ်
ဘူး။ တကယ်လေ့ကျင့်လိုက်ပြီဆိုရင် စိတ်ဟာ အာရုံတစ်ခုတည်း
ပေါ်မှာ ငြိမ်သွားနိုင်တယ်။ ဥပမာ- ထွက်လေဝင်လေပေါ်မှာ
စိတ်စိုက်ထားလို့ရှိရင် သမာဓိ ဆိုတာ ရရှိလာကြတယ်။ ဗုဒ္ဓ
ဘာသာဝင်တွေ တော်တော်များများ သမာဓိကို လေ့ကျင့်တဲ့အခါ
မှာ ထွက်လေဝင်လေနဲ့ လေ့ကျင့်ကြတယ်။ အသက်ရှူတဲ့အခါ
လေထိတဲ့နေရာကို အာရုံစိုက် သမာဓိလေ့ကျင့်လေ့ရှိကြတယ်။

သတိနဲ့သမာဓိ ဘာကွာတုန်းဆိုရင် အာရုံကို အမှတ်ရနေ
တာက သတိ၊ အာရုံပေါ်မှာ စူးစိုက်နေတာက သမာဓိဖြစ်တယ်။
ထွက်လေဝင်လေ ထွက်တိုင်းဝင်တိုင်းမှာ အမှတ်ထားနေတာက
သတိ၊ အမှတ်ထားတဲ့အတိုင်း ဒီအာရုံကလွဲပြီး တစ်ခြားအာရုံပေါ်
စိတ်ရောက်မသွားဘဲ ငြိမ်သွားတာက သမာဓိလို့ မှတ်ရမယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက သမာဓိတရားရဲ့ အမှတ်အသားလက္ခဏာ characteristics က ဘာလဲလို့ မေးတာဖြစ်တယ်။

လူသားတွေမှာ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ စိတ်စွမ်းအားတွေ ငါးမျိုးရှိတယ်။ အဲဒီငါးမျိုးထဲမှာ သမာဓိဆိုတဲ့ သဘာဝတရားရဲ့ သဘာဝလက္ခဏာက ဘာလဲလို့ဆိုရင် အာရုံ တစ်ခုတည်းပေါ်မှာ စိတ်ကို ကြာရှည်စွာ စုစည်းထားနိုင်ခြင်း ဟာ သမာဓိရဲ့ သဘာဝလက္ခဏာပဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ သမာဓိ စွမ်းအားနဲ့ စိတ်သည် အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်မှာ ကြာရှည်စွာ တည်ရှိနိုင်တယ်။

ရှင်နာဂသေန အဖြေ

အဲဒီသမာဓိရဲ့ အမှတ်လက္ခဏာက ဘာလဲလို့ မေးတဲ့ အခါမှာ ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ပမုခလက္ခဏော မဟာရာဇ သမာဓိ၊ သမာဓိဟာ အခြေအနေကောင်းတွေကို ဦးဆောင်ကြီးမှူးသွားတဲ့ အမှတ်အသားလက္ခဏာရှိတယ်။”

ယေ ကေစိ ကုသလာဓမ္မာ၊ သဗ္ဗေ တေ သမာဓိ ပမုခါ။ ကုသိုလ်မှန်သမျှဟာ သမာဓိရဲ့ စုစည်းမှုအောက်မှာ ရှိကြတယ်။ သမာဓိမှာ ကုသိုလ်အားလုံး စုမိသွားကြတယ်။

သမာဓိဆိုတာ ကုသိုလ်စိတ်တွေအားလုံး စုသွားအောင် လုပ်ပေးခြင်း ဖြစ်တယ်။ တစ်ခြားအာရုံဘက် ပျံ့ထွက်သွားတာ မရှိစေဘူး။ အာရုံတစ်ခုတည်းမှာ စုမိသွားအောင် လုပ်တယ်။ အားလုံး တွေ့ဖူးကြလိမ့်မယ်။ magnifying glass (မှန်ဘီလူး) ကိုင်ပြီး နေရောင်ခြည်ကို စုစည်းလိုက်တဲ့အခါ စွမ်းအားဖြစ်လာ

တယ်။ အဲဒီလိုပဲ စိတ်တွေ ဟိုရောက် ဒီရောက် မရောက်စေဘဲ တစ်နေရာတည်းမှာ စုပေးလိုက်တဲ့အခါ အစွမ်းထက်လာတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ သမာဓိက ကုသိုလ်တရားအားလုံးကို စုစည်းပေးပြီး ဦးဆောင်သွားတယ်လို့ ဆိုတာဖြစ်တယ်။ အားလုံးဟာ သမာဓိ ဦးဆောင်ရာနောက်ကို လိုက်ကြရတယ်။

သမာဓိနိန္ဒာ သမာဓိဘက် အားလုံး ညွတ်သွားကြတယ်။ သမာဓိပေါဏာ သမာဓိဘက် ကိုင်းသွားကြတယ်။ သမာဓိ-ပဗ္ဗာရာ သမာဓိဘက် ရှိုင်းသွားကြတယ်။ သမာဓိ ဦးဆောင်မှု အောက် ကုသိုလ်တရားအားလုံး ရောက်သွားတယ်။ သမာဓိ စုစည်းပေးထားတဲ့အတိုင်း အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်မှာ စုသွားတယ် လို့ ဒီလိုဆိုလိုတာ။ အဲဒါကြောင့် သမာဓိဟာ ဦးဆောင်စုစည်း ပေးတဲ့ အမှတ်အသားလက္ခဏာ ရှိတယ်လို့ ဆိုတာဖြစ်တယ်။

အဲဒီလို ဖြေလိုက်တဲ့အခါမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင် ဘုရား၊ ဥပမာ ပြောပါဦး”လို့ လျှောက်တယ်။

လောကမှာ ဥပမာဖြင့် ပြောဆိုခြင်းက အဓိပ္ပါယ်ကို ပိုပြီး တော့ ရှင်းလင်းပြတ်သားစေတယ်။ “ဥပမာယမိဓေ ကစ္စေ၊ အတ္ထံ ဇာနန္တိ ပဏ္ဍိတာ- ဥပမာနဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင် အသိဉာဏ် ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ နားလည်နိုင်တယ်။”

အားလုံးဟာ စုပြီးတော့ တည်နေတယ်ဆိုတဲ့ သဘော တရားကို ရှင်နာဂသေနက ဘယ်လိုဥပမာပေးတုန်းဆိုရင် “ယထာ မဟာရာဇ ကုဋ္ဌာဂါရဿ ယာ ကာစိ ဂေါပါနသီယော အချင်၊ ယနယ်၊ ဝိုင်း၊ မြားဆိုတာတွေ အားလုံးဟာ အိမ်အထွဋ်ကို

ဗဟိုပြုပြီးတည်ပြီး ဆုံမိကြသလို အားလုံးစုမိကြသလို ကုသိုလ် တရားတွေ သမာဓိမှာ စုမိကြတယ်။”

ဥပမာ- ထီးကိုကြည့်လိုက်၊ ထီးမှာ ခရိုင်တွေအားလုံးဟာ ထီးရဲ့ဗဟိုချက်မှာ သွားစုကြတယ်။ အဲဒါလိုပဲ ကုသိုလ်တရားတွေ အားလုံးဟာ သမာဓိမှာစုကြတယ်လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးကို ရှင်းပြတယ်။

အဲဒီလို ရှင်းပြတဲ့အခါ “ဘိယျော ဩပမ္မံ ကရောဟိ အရှင်ဘုရား၊ နောက်ထပ် ဥပမာတစ်ခု ထပ်ပေးနိုင်ဦးမလား။ ပိုပြီးတော့ ရှင်းလင်းအောင် ထပ်ပေးပါဦး” ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေန က ရှင်းပြတယ်။

“ယထာ မဟာရာဇ ကောစိ ရာဇာ စတုရင်္ဂီနိယာ သေနာယ သဒ္ဓိံ သင်္ဂီမံ ဩတရေယျ ဘုရင်ကိုယ်တိုင် ဦးဆောင်ပြီး စစ်ပွဲဆင်နွှဲတယ်။”

မြန်မာနိုင်ငံမှာ မင်းရဲကျော်စွာဆိုတာ စစ်ပွဲမှာ နာမည်ကြီး တယ်။ ၁၇-နှစ်အရွယ် စစ်ဘုရင်လုပ်ပြီး တိုက်ခိုက်ခဲ့တယ်။ စစ်တိုက်တဲ့အခါ နောက်လိုက် နောက်ပိုက်ပါ စစ်သည်တွေ ရှေးခေတ်က ဆင်တပ်၊ မြင်းတပ်၊ ရထားတပ်၊ ခြေလျင်တပ်ဆိုပြီး အချိုးကျ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့အတိုင်း အဲဒီ စစ်တပ်တွေအားလုံးဟာ ဘုရင်ကိုပဲ ဝန်းရံကြတယ်။

“အဲဒီလိုပဲ ကုသိုလ်တရားတွေ မှန်သမျှဟာ သမာဓိကို ဝန်းရံကြတယ်။ သမာဓိစွမ်းအားနဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေရဲ့ အစွမ်း သတ္တိဟာ ပိုထက်လာတယ်။ သမာဓိက စုစည်းထားသည့် အတွက်ကြောင့် ကုသိုလ်တရားတွေကို ပိုကြံ့ခိုင်လာကြတယ်” လို့ ရှင်းပြတယ်။

ဒါဖြင့် သမာဓိက စုစည်းထားတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေ ဆိုတာ ဘာတွေတုန်း။ ခုနတုန်းကပြောတဲ့ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ပညာတို့ပဲ ဖြစ်တယ်။ သမာဓိက စုစည်းထားတော့ သမာဓိမှာ စုဝေးဝန်းရံနေကြတယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ ကုသိုလ် မှန်သမျှကို ဦးဆောင်ဦးရွက်လုပ်သဖြင့်၊ ဝန်းရံခြင်းခံရလို့ သမာဓိ ကို “ပမုခ လက္ခဏော- ဦးစီးဦးဆောင်လုပ်ခြင်းဆိုတဲ့ အမှတ် အသား ရှိပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် သမာဓိနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဟောကြား ထားတာ ရှိပါတယ်။ “သမာဓိံ ဘိက္ခဝေ ဘာဝေထ- ရဟန်းတို့ စိတ်တည်ငြိမ်မှု သမာဓိကို ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပွားတိုးတက် အောင် ကြိုးစားကြ။ သမာဟိတော ယထာဘူတံ ဇာနာတိ ပဿတိ- သမာဓိရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အမှန်အကန်ကို နားလည်၏” တဲ့။ သမာဓိရှိရင် အမှန်အကန်သိနိုင်တယ်။ သဘာဝအစစ်အမှန် ကို မြင်နိုင်တယ်။

အဲဒီတော့ သိတယ်၊ မြင်တယ်ဆိုတာ သမာဓိရှိမှ ဖြစ်တယ် လို့ ဒီလိုပြောလိုရင်း ဖြစ်တယ်။ သမာဓိရဲ့ စုစည်းမှုရှိမှ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ပညာ တွေ ထက်မြက်လာတယ်။ သမာဓိကို ဦးတည်ဝန်းရံပြီး စွမ်းဆောင်မှုတွေ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်အားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းဟာ သမာဓိကို ထူထောင်ကြရတယ်။ သမာဓိကိုထူထောင်လိုက်ပြီး စိတ်တည်ငြိမ် လာပြီဆိုတော့မှ ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်မှာ ဖြစ်သမျှ သိရှိနားလည် လာကြတယ်။ မမြဲဘူးဆိုတာလည်း သဘောပေါက်လာတယ်။ စိတ်ထဲမှာ ခံစားချက်တွေကိုလည်းပဲ သိရှိလာတယ်။ စိတ်ရဲ့

ဖြစ်ပေါ်တဲ့ အခြေအနေတွေကိုလည်း သိလာတယ်။ မည်သည့် အရာပဲဖြစ်ဖြစ် ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အရာကို သမာဓိ ရှိလာပြီဆိုရင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြတ်ပြတ်သားသား သိလာတယ်။

သမာဓိမရလို့ စိတ်တွေ စုစည်းနိုင်ခြင်း မရှိဘူးဆိုရင် ဘာတွေဖြစ်လာတုန်းဆိုရင် ဥဒ္ဓစ္စလို့ခေါ်တဲ့ စိတ်ပျံ့လွင့်တာတွေ ဖြစ်တယ်။ အာရုံအမျိုးမျိုးပေါ်မှာ စိတ်ဟာ လွင့်ပျံ့နေတယ်။ စိတ်ကိုစုစည်းလို့မရရင် စိတ်ရဲ့စွမ်းအားတွေဟာလည်း လျော့ကျ သွားတယ်။

ရန်သူနဲ့ ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်တဲ့ စစ်တပ် တစ်တပ်ဟာ စုစည်းနိုင်ခြင်းမရှိဘူးဆိုရင် စစ်ရှုံးဖို့သေချာတယ်။ အားလုံးဟာ စုစည်းထားနိုင်ပြီဆိုလို့ရှိရင် တက်ညီလက်ညီ ဆောင်ရွက်သည့် အတွက်ကြောင့် ရန်သူကိုနိုင်အောင် တိုက်နိုင်တယ်။ ထို့အတူပဲ သမာဓိဟာ ဦးစီးဦးဆောင်လုပ်ပြီး ကုသိုလ်တရားကို စုစည်း ထားနိုင်လို့ စွမ်းရည်သတ္တိ ရှိလာတယ်။

ယခုလို ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံသွား တယ်။ “ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန အရှင်ဘုရားရှင်းပြတာ သင့်တင့်လျောက်ပတ်ပါတယ်။”

၁၅-ပညာလက္ခဏာပညာ

သမာဓိလက္ခဏာကို မေးပြီးနောက် ၁၅-ခုမြောက် မေးခွန်း က ပညာနဲ့ ပတ်သက်တယ်။

ပညာကို မြန်မာလူမျိုးတွေက အသံထွက်တဲ့အခါ ‘ပြင်ညာ’ လို့ ယရစ်ယပင့်သံနဲ့ ဖတ်လေ့ရှိကြတယ်။ အမှန်ကတော့ ယရစ်

ယပင့်သံ မပါဘဲနဲ့ “ပညာ”လို့ပဲ ဖတ်သင့်တယ်။ ပညာဆိုတာ ကွဲကွဲပြားပြား ခွဲခွဲခြားခြား သိခြင်းလို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန ကိလက္ခဏာ ပညာ အရှင် နာဂသေန၊ ပညာရဲ့ အမှတ်အသားလက္ခဏာက ဘာပါလဲ” လို့ မေးတယ်။

ပညာဆိုတာ ဘယ်လိုနားလည်ရမလဲ။ ဘယ်အရာပဲ ဖြစ်ဖြစ် အမှတ်အသား လက္ခဏာကနေ ကြည့်ပြောရတယ်။ characteristics လို့ခေါ်တဲ့ အမှတ်အသားလေးတွေ ရှိတယ်။ အဲဒီတော့ ပညာရဲ့ အမှတ်အသား၊ ပညာရဲ့သဘာဝလက္ခဏာ က ဘာလဲလို့ မေးတာဖြစ်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ပုဗ္ဗေဝ ခေါ် မဟာရာဇ မယာ ဝုတ္တံ ဆေဒနလက္ခဏာ ပညာတိ ရှေ့ပိုင်းနားမှာ ပြောခဲ့ ပြီးသားပါတဲ့။ ပညာရဲ့ လက္ခဏာက ဆေဒနလက္ခဏာ လို့ ပြောခဲ့ပြီးသားပါတဲ့။ ပညာဟာ ဆုံးဖြတ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိတယ်။ ဆေဒနလက္ခဏာ ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိတယ်။”

“အပိစ ဩဘာသနလက္ခဏာ ပညာ-နောက်တစ်နည်း ပြောမယ်ဆိုရင် ပညာဆိုတာ အလင်းရောင် ဖြန့်ကျင်းခြင်း လက္ခဏာ ရှိတယ်။ အလင်းပေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိတယ်။”

ပညာဆိုတာ အလင်းရောင်နဲ့ တူတယ်။ အလင်းရောင် အောက်မှာ အားလုံးဟာ ထင်ထင်ရှားရှား မြင်ရတယ်။ ဩဘာသန လက္ခဏာ အလင်းရောင်ပေးခြင်းလက္ခဏာရှိတယ်။ မှောင်နေရင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်ရမှာ မဟုတ်ဘူး။ လင်းချင်း နေပြီဆိုလို့ရှိရင် ကွဲကွဲပြားပြား မြင်ရတယ်။

အလင်းရောင်နဲ့ ပညာနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ပြီး ပြောတဲ့စကားပဲ။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြတ်ပြတ်သားသား မြင်အောင် စွမ်းဆောင်ပေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိတယ်။ မြင်စေတတ်တဲ့ စွမ်းရည်လက္ခဏာ ရှိတယ်။ ဒီလိုဆိုတယ်ပေါ့။

အဲဒီလိုဖြေလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကထံ ဘန္တေ သြဘာသနလက္ခဏာ ပညာ- ဘယ်လိုပညာက လင်းချင်းအောင် လင်းလင်းချင်းချင်းသိစေတဲ့ လက္ခဏာရှိတာတုန်း” လို့ မေးတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက ယခုလိုဖြေတယ်။

“ပညာ မဟာရာဇ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အဝိဇ္ဇန္တကာရံ ဝိမေတီ- လူတွေရဲ့အသိစိတ်ထဲမှာ အသိပညာဆိုတာ ဖြစ်လာပြီဆိုရင် မသိဘူးဆိုတဲ့ အမှောင်ဟာ ပျောက်သွားတယ်။”

ပညာ ဖြစ်လာပြီဆိုလို့ရှိရင် မသိဘူးဆိုတာ မရှိဘူး။ မသိခြင်းဟာ အမှောင်နဲ့ တူတယ်ပေါ့။ ကိုယ်မသိတဲ့ အကြောင်းအရာတစ်ခု သိလိုက်တာနဲ့ လင်းသွားတယ်။ ကိုယ်မသိရင် မှောင်နေတာပဲ။ ကွယ်ထားသလို ဖြစ်နေတယ်။ အမှောင်တို့ အလင်းတို့ဆိုတာ တင်စားပြီးတော့ ပြောတာ။ မသိသေးတဲ့ အကြောင်းအရာ၊ မမြင်ရသည့် အကြောင်းအရာဟာ အမှောင်ထဲမှာရှိသလို သိလိုက်သည့် အကြောင်းအရာဟာ ရှင်းရှင်းကြီး ဖြစ်နေတာ ဖြစ်သောကြောင့် အလင်းထဲ ရောက်လာတာပဲ။

စိတ်ထဲမှာ ပညာ ဖြစ်လာပြီဆိုလို့ရှိရင် မသိဘူးဆိုတဲ့ အမှောင်ကို ဖယ်ရှားပစ်ပြီးသား ဖြစ်သွားတယ်။ မသိတာနဲ့ သိတာဟာ ကပ်နေတာဖြစ်သော်လည်း မသိသေးတဲ့ အကြောင်းအရာဆိုရင် ကိုယ့်အတွက်က ဖုံးကွယ်နေတာပဲ ဖြစ်တယ်။

အမှောင်ထဲက အရာပဲဖြစ်တယ်။ သိလိုက်ပြီဆိုရင် အလင်းထဲ ရောက်သွားတာနဲ့ တူတယ်ပေါ့။

ဝိဇ္ဇောဘာသံ ဇနေတိ သိတယ်ဆိုတဲ့ အလင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေတယ်။ ဉာဏာလောကံ ဝိဒံသေတိ အသိဉာဏ် ဆိုတဲ့ အလင်းရောင်ကို ဖြစ်ပေါ်စေတယ်။

အရိယသစ္စာနိ ပါကဋ္ဌာနိ ကရောတိ သစ္စာတရားတွေ ဉာဏ်ထဲမှာ ပေါ်လွင်အောင် ထင်ရှားအောင်လုပ်ပေးတယ်။

တရားဓမ္မ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ ဝိပဿနာမလုပ်ခင်က မသိဘူး။ ဝိပဿနာအလုပ်ကို လုပ်ပြီဆိုတဲ့အခါမှာ ထွက်လေဝင်လေကို ဗဟိုပြုပြီး ကြည့်တာပဲဖြစ်စေ၊ ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့လှုပ်ရှားမှုပဲ ဗဟိုပြုပြီး ကြည့်တာပဲဖြစ်စေ၊ စိတ်ခံစားမှုလေးကို ဗဟိုပြုပြီး ကြည့်တာပဲဖြစ်စေ၊ ကိုယ့်စိတ်လေးကို ဗဟိုပြုပြီး ကြည့်တာပဲဖြစ်စေ၊ ကြည့်လိုက်တဲ့အခါမှာ ပေါ်လာလိုက် ပျောက်သွားလိုက်ဆိုတဲ့ မမြဲတဲ့သဘောတရားကို နားလည်လာတယ်။ မမြဲမှုတွေက အစဉ်ထာဝရ တရစပ် ရပ်လို့မရအောင် နှိပ်စက်နေတယ်ဆိုတဲ့ ဒုက္ခသဘောတွေကိုလည်း နားလည်လာတယ်။ အဲဒီ မမြဲတဲ့အရာကြီးကို မြဲအောင်လုပ်နိုင်စွမ်း ကိုယ့်မှာ မရှိဘူး။ ကိုယ့်ဆန္ဒအတိုင်း ဘာတစ်ခုမှ မဖြစ်ဘူးဆိုတဲ့ အနတ္တသဘောတရားကိုလည်း နားလည်လာတယ်။

ထို့အတူပဲ ပရမတ္ထအားဖြင့် ရုပ်နဲ့နာမ်ကလွဲလို့ သိစရာ တခြားဘာမှမရှိဘူးဆိုတာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းကြီး မြင်လာတယ်။ အဲဒီရုပ်နာမ်တွေကလည်း ဆိုင်ရာအကြောင်းကြောင့်သာဖြစ်တာ။ အကြောင်းမဲ့ဖြစ်ကြတာ မဟုတ်ဘူး ဆိုတာကိုလည်း သိတယ်။

ဖြစ်ပြီး ရပ်တည်နေတာ မဟုတ်ဘူး၊ မဖြစ်ခင် တစ်နေရာရာမှာ ရှိနေကြတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားတဲ့ နောက်မှာလည်း တစ်နေရာမှာ စုပုံတည်ရှိနေတာ မရှိဘူးဆိုတာကိုလည်း ရှင်းရှင်းကြီး နားလည်သွားတယ်။ အဲဒီလို နားလည်သွားတာ ပညာနဲ့ နားလည်သွားခြင်း ဖြစ်တယ်။ “အနိစ္စန္တိ ဝါ ဒုက္ခန္တိ ဝါ အနတ္တာတိ ဝါ သဗ္ဗပ္ပညာယ ပဿတိ မှန်ကန်တဲ့ ပညာ၊ ဝိပဿနာပညာနဲ့ ဒါတွေကို ရှုမြင်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ပညာဟာ ဩဘာသနလက္ခဏာ - အလင်းရောင်ပေးခြင်း သဘာဝလက္ခဏာ ရှိတယ်။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား၊ နောက်ထပ် ဥပမာပေးပါဦး၊ ပိုပြီးတော့ ထင်ရှားအောင် ဥပမာနဲ့ ပြောပါဦး”တဲ့။

ရှင်နာဂသေန က ရှင်းပြတယ်။ “ယထာ မဟာရာဇပုရိသော အန္ဓကာရေ ဂေတေ ပဒီပံ ပဝေသေယျ- အိမ်တစ်အိမ်မှာ ပြတင်းပေါက်တွေကလည်း အကုန်လုံး ပိတ်ထားတယ်။ မှောင်နေတယ်။ သို့သော် မီးထွန်းလိုက်တဲ့အခါမှာ အဲဒီထွန်းလိုက်တဲ့မီးသည် အခန်းထဲမှာရှိတဲ့ အမှောင်ဟူသမျှကို ဖျောက်တယ်။ အလင်းရောင်ကို ပေါ်ပေါက်စေတယ်။ ဩဘာသံဇနေတိ အလင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေတယ်။ အာလောကံ ဝိဒိသေတိ မျက်စိနဲ့ ကြည့်လို့ရတဲ့ အနေအထားမျိုး ဖြစ်စေတယ်။ ရူပါနိပါကဋ္ဌာနိ ကရောတိ အခန်းထဲမှာ ဘာတွေရှိတယ်ဆိုတာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေတယ်။”

“အဲဒါလိုပဲ ပညာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ စိတ်ထဲမှာ ပညာဖြစ်ပေါ်လာပြီဆိုရင် အဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့အမှောင်ကို ရှင်းပစ်တယ်။ ဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့

အလင်းရောင်ကို ဖော်ဆောင်တယ်။ ဉာဏ်ဆိုတဲ့အလင်းရောင်ကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး သစ္စာလေးပါးကို ထင်ရှားပြတယ်။

“ကလ္လောသိ ဘန္တေနာဂသေန အရှင်ဘုရား ဖြေတာရှင်းပါတယ်၊ သင့်လျော်ပါတယ်”လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံသွားတယ်။

၁၆-ဧကကိစ္စ အဘိနိပ္ပါဓနပဉ္စာ

မေးခွန်း ၁၅-ပုဒ်အထိ မေးလို့ ဖြေလို့ ပြီးသွားတဲ့အခါ ၁၆-ခုမြောက် မေးခွန်းကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆက်မေးတယ်။

သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဒီ သဘာဝတရားတွေဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မတူကြဘူး။ သဒ္ဓါက စိတ်ကိုကြည်လင်စေတယ်၊ ပြတ်သားစေတယ်။ ဆုံးဖြတ်စေတယ်။ ဝီရိယက ထောက်ပံ့ကူညီပေးတယ်၊ တွန်းထားပေးတယ်။ သတိက အမှတ်ရစေတယ်။ သမာဓိက ဦးဆောင်မှုပေးတယ်၊ စုစည်းပေးတယ်။ ပညာက အလင်းရောင်ကိုပေးတယ်။ သဘာဝတရားတွေဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆောင်ရွက်မှုကိစ္စချင်း တူညီမှု မရှိကြဘူး။

လူတွေရဲ့ ခေါင်းပိုင်းကိုကြည့်လိုက်၊ ခေါင်းပိုင်းမှာ မတူတဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေ စုထားတာ တွေ့ရလိမ့်မယ်။ မျက်စိက မြင်မှုကို ဆောင်ရွက်တယ်၊ နားက အသံကြားခြင်းကိစ္စကိုဆောင်ရွက်တယ်။ နှာခေါင်းက အနံ့ကိစ္စ၊ နမ်းမှုကိစ္စ။ လျှာက အရသာကိစ္စ။ ခန္ဓာကိုယ်က ထိတွေ့မှုကိစ္စ ဆောင်ရွက်တယ်။ အဲတော့ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ ကာယ ဆိုတဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါတွေ ခေါင်းပိုင်းမှာ ရှိကြတယ်။ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆောင်ရွက်မှု မတူကြဘူး။

အဲဒါလိုပဲ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာဆိုတဲ့ ဒီသဘောတရားတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးပြန် တယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန ဣမေ ဓမ္မာ နာနာ သန္တာ- သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာဆိုတဲ့ ဒီကုသိုလ်တရားတွေဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မတူကြတာဖြစ်လျက်၊ **ဧကံ အတ္ထံ အဘိနိပ္ပါဒေန္တိ** အကျိုးကိစ္စကျတော့ တစ်ခုတည်းကို ဖြစ်စေနိုင်ကြတယ် မဟုတ် လား”တဲ့။

အားလုံးဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု သဘာဝချင်း မတူသော်လည်း ပဲ တူညီသော အကျိုးတစ်ခုကိုတော့ ပြီးစေနိုင်ကြတယ် မဟုတ် လား။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “**အာမ၊ မဟာရာဇ-** ဟုတ်တာ ပေါ့။ **ဧကံ အတ္ထံ အဘိနိပ္ပါဒေန္တိ-** အကျိုးကိစ္စ တစ်ခုတည်းကို ပြီးစေကြတယ်။ ဘယ်ကိစ္စတုန်းဆိုရင် ကိလေသာကို ဖယ်ရှား ခြင်းကိစ္စ ဖြစ်တယ်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အားထုတ်တဲ့အခါ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ပေါင်းပြီး အလုပ်လုပ်ကြတယ်။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးနဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ငါးမျိုး စုပေါင်း အလုပ်လုပ်ကြတယ်။ ရလဒ်က ဘာတုန်းဆိုရင် ကိလေသာကို ဖယ်ရှားခြင်းပဲ။ တွယ်တာမှုကို ဖယ်ရှားတယ်။ မုန်းတီးမှုကို ဖယ်ရှားတယ်။ မသိမှု တွေကို ဖယ်ရှားတယ်။ ဖယ်ရှားခြင်းဆိုတဲ့ အကျိုးတစ်ခုတည်း ကိုပဲ ဖြစ်ပေါ်စေကြတယ်။

အဲဒီမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကထံ ဘန္တေ ဣမေ ဓမ္မာ နာနာ၊ ဧကံ အတ္ထံ အဘိနိပ္ပာဒေန္တိ၊ ကိလေသေ ဟနန္တိ- ဒိသဘာဝတရားတွေဟာ မတူညီတဲ့ကိစ္စတွေ ရှိကြသော်လည်း ကိလေသာကို ဖယ်ရှားခြင်းဆိုတဲ့ အကျိုးတစ်ခုတည်းကို ဘယ်ပုံ ပြီးစေတာတုန်း၊ ဥပမာနဲ့ ရှင်းပါဦး” လို့ လျှောက်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။ “ယထာ မဟာရာဇ သေနာ နာနာ သန္တာ- စစ်တပ်ဆိုတာ ဆင်တပ်ပဲဖြစ်စေ၊ မြင်းတပ်ပဲဖြစ်စေ၊ ရထားတပ်ပဲဖြစ်စေ၊ ခြေလျင်တပ်ပဲဖြစ်စေ၊ (ကနေ့ခေတ် အမြောက်တပ်ပဲဖြစ်စေ၊ သံချပ်ကာတပ်ပဲဖြစ်စေ၊ ရိုင်ဖယ်တပ်ပဲဖြစ်စေပေါ့နော်။ ကနေ့ခေတ် ဖွဲ့စည်းပုံနဲ့ ဘယ်လို တပ်မျိုးပဲဖြစ်စေ၊ ရေတပ်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ကြည်းတပ်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ လေတပ် ပဲဖြစ်ဖြစ်) အဲဒီ စစ်တပ်တွေဟာ အကျိုးတစ်မျိုးတည်းကိုပဲ ဖြစ်ပေါ်စေတယ်။ ဘာတုန်းဆိုရင် စစ်ပွဲမှာ ရန်သူကို အနိုင်ရခြင်း ပဲ” တဲ့။

“အဲဒါလိုပဲ မင်းကြီး၊ ဒီတရားတွေဟာ သဘာဝအားဖြင့် မတူညီကြသော်လည်းပဲ ကိလေသာကို ဖယ်ရှားခြင်းကိစ္စ အကျိုး တစ်ခုကို ဖြစ်စေကြတယ်။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္တေ အရှင်ဘုရား ဖြေတာ သင့်တော်ပါတယ်။ ကျေနပ်ပါတယ်” လို့ လက်ခံတယ်။

အားလုံး မေးခွန်းပေါင်း ၁၆-ခု ရှိပြီ။ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ချိတ် ဆက်ပြီး မေးသွားတာ။ အဲဒီ ၁၆-ခုထဲမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီး မေးတာကတော့ ၁၅-ခု၊ အနန္တကာယဆိုတဲ့ အမတ်ကြီးမေးတာ က ၁-ခုပါတယ်။ အားလုံးပေါင်းတော့ မေးခွန်းပေါင်း ၁၆-ခုကို မေးလို့ ပြီးသွားပြီ။

၁၇-ဓမ္မသန္တတိပဉ္စာ

အေး- နောက် ၁၇-ခုမြောက် မေးခွန်းကို မေးတယ်။ ကိလေသာမကင်းသေးလို့ ပြန်မွေးတယ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။ အဲဒီ မေးခွန်းကို ဓမ္မသန္တတိ မေးခွန်းလို့ ခေါ်တယ်။ ဓမ္မဖြစ်စဉ် သဘာဝဖြစ်စဉ် တစ်ခုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးတယ်။

ဘဝဆိုတာ on line လို့ ပြောလို့ရတယ်နော်။ သတ္တဝါ တစ်ဦးမှာ သူ့လိုင်းနဲ့သူ သွားနေတာ။ မရောထွေးဘူး။ အဲဒီမှာ သတ္တဝါရဲ့ ဖြစ်စဉ်တစ်ခုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးခြင်းဖြစ်တယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန ယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သော ဧဝ သော ဥဒါဟု အညော- လူတစ်ယောက်သေပြီး မွေးလာလို့ရှိရင် အဲဒီ မွေးလာတဲ့လူဟာ ဟိုသေသွားတဲ့လူလား၊ သို့မဟုတ် နောက် တစ်ယောက်လား။”

ရှင်နာဂသေနက တိုတိုပဲ ဖြေလိုက်တယ်။ “န စ သော၊ န စ အညော- ဒီလူလည်း မဟုတ်ဘူး၊ တစ်ခြားလူလည်း မဟုတ်ဘူး။”

Double Negative နဲ့ဖြေတာ၊ Neither he nor others ပေါ့။ Neither the same nor different person. သူလည်း မဟုတ်ဘူး၊ တစ်ခြားလူလည်း မဟုတ်ဘူး။

“ဩပဗ္ဗံ ကရောဟိ- အရှင်ဘုရား ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြပါဦး”။
ရှင်နာဂသေနက “တံ ကိံ မညသိ မဟာရာဇ- အရှင် မင်းကြီး ဘယ်လိုအောက်မေ့သလဲ၊ အရှင်မင်းကြီး ထင်တဲ့အတိုင်း ဖြေကြည့်ပါ။”

“ယဒါ တံ ဒဟရာ၊ သော ယေဝ တံ ဧတရဟိ မဟန္တော- ငယ်ငယ်လေးတုန်းက အရှင်မင်းကြီးဟာ အခုက အသက်အရွယ်ရတဲ့ မိလိန္ဒမင်းကြီးလား။”

ငယ်ငယ်လေးတုန်းက မိလိန္ဒမင်းကြီးပဲလား၊ ငယ်ငယ်လေးတုန်းက မိလိန္ဒမင်းကြီး ဆိုလို့ရှိရင်လေ သူက ကလေးပေါက်စ အရွယ်၊ အခုအချိန် မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကလေးပေါက်အရွယ် မဟုတ်တော့ဘူး။ နှုတ်ခမ်းမွေးကြီးနဲ့ မုတ်ဆိတ်မွေးကြီးနဲ့၊ ငယ်ငယ်လေးတုန်းက မုတ်ဆိတ်မွေး မပါသေးဘူး။ အဲတော့ ငယ်ငယ်လေးတုန်းက၊ ကလေးပေါက်စလေးတုန်းက ဒီ မိလိန္ဒမင်းကြီးလားတဲ့။

ဘုရင်ကြီးက အရိုးခံအတိုင်းပဲ ဖြေလိုက်တယ်။ “န ဟိ ဘန္တေ- မဟုတ်ပါဘူး။ အညော သော ဒဟရာ၊ အညော အဟံ ဧတရဟိ မဟန္တော- ငယ်ငယ်လေးတုန်းကဟာက တစ်ခြား၊ အခု မိလိန္ဒမင်းကြီးဖြစ်နေတာက တစ်ခြားပါ။”

တူတယ်လို့ ပြောလို့မှ မရတာကိုး။ တူတယ်လို့ ပြောလိုက် လို့ရှိရင်လည်း အေး မိလိန္ဒပေါက်စတုန်းက နှုတ်ခမ်းမွေး မပါဘူး၊ အခု နှုတ်ခမ်းမွေးကားကြီးနဲ့ ဖြစ်နေတယ်။ ဘယ်လိုလုပ် တူမှာ တုန်း။ မိလိန္ဒပေါက်စက ငယ်ငယ်လေးလေ။ အခု မိလိန္ဒမင်းကြီး က ထွားထွားကြိုင်းကြိုင်းကြီး။ ဘယ်လိုလုပ် တူမှာတုန်း။ အဲဒီတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက အညော သော ဒဟရာ- ငယ်ငယ်လေးက တစ်ခြားလူ၊ အခု ကြီးလာတော့ တစ်ခြားလူပဲ ဖြစ်တယ်လို့ ဖြေလိုက်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ ဖြေဆိုချက်ကို စောဒက တက်လိုက်တယ်။

“ဧဝံ သန္တေ မဟာရာဇ- အရှင်မင်းကြီး၊ ဒီလိုဆိုရင် မာတာတိ ပိ န ဘဝိဿတိ- မိလိန္ဒမှာ အမေဆိုတာလည်း မရှိနိုင်ဘူး၊ ပိတာတိ ပိ န ဘဝိဿတိ- အဖေဆိုတာလည်း မရှိနိုင်ဘူး၊ အာစရိယောတိ ပိ န ဘဝိဿတိ- ဆရာဆိုတာလည်း မရှိနိုင်ဘူး။ သိပ္ပဝါတိ ပိ- မိလိန္ဒမင်းဟာ အတတ်ပညာ ရှင် ဆိုတာလည်း မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ သီလဝါတိ ပိ- ကိုယ်ကျင့်သီလ ကောင်းသူဆိုတာလည်း မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ပညာဝါတိ ပိ န ဘဝိဿတိ- ပညာရှိဆိုတာလည်း မဖြစ်နိုင်ဘူး။

အရှင်မင်းကြီး စဉ်းစားကြည့်။ အရှင်မင်းကြီးရဲ့ ဘဝဟာ အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲလာတာ ဖြစ်တယ်။

ဒီနေရာမှာ ရှင်နာဂသေနက Embryologyနဲ့ ပတ်သက်ပြီး Embryology ဆိုတာ အခုခေတ်မှ ပေါ်လာတာ မဟုတ်ဘူး။ မြတ်စွာဘုရား ဟောခဲ့တာရှိတယ်၊ လူရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ဆိုတာ ဘယ်က စပြီး ဘယ်လို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာတယ် ဆိုတာ လေ့လာတဲ့ ပညာရပ်ကို Embryology လို့ ခေါ်တယ်ပေါ့။

မိခင်ရဲ့ ဝမ်းထဲမှာ ကလလရေကြည်လေးက စတယ်။ အင်မတန်သေးငယ်တဲ့ အစက်အပြောက်လေးကို ကလလ ရေကြည်လို့ ခေါ်တယ်။ ovum နဲ့ sperm ဆိုတာ soil ယဲ၊ မိုးစေ့က ကလလ သတ္တဝါဖြစ်တယ်။

ကနေ့ခေတ် ဆေးပညာမှာ ကလလအဆင်း အသက် ရှိတယ်လို့ မယူဆဘူး။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်အရ အဲဒီ အချိန်ကစပြီး အသက်ရှိနေပြီ။ အသက်ရှိလို့ ကြီးထွားလို့ရတာ။ ဒါကြောင့်မို့ အဲဒီအဆင့်မှာ ကိုယ်ဝန်ကျဆေး ပေးတာကအစ

ရဟန်းမှာ ပါရာဇိကကျတယ်၊ လူသတ်မှုမြောက်တယ်။ “မနုဿ-
ဝိဂ္ဂဟ လူသား” လို့ သတ်မှတ်တာဟာ ဘဝသစ်မှာ ပထမဆုံး
ပေါ်လာတဲ့ ဝိညာဏ်စိတ်ကစပြီး သတ်မှတ်တာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကြက်ဥပြဿနာကို ကြည့်ရမယ်။
ကြက်ဥဆိုတာ soil ပဲလေ၊ အဲဒီ soil ထဲမှာ သန္ဓေသား ပါလာ
တယ်။ မပါဘူးဆိုရင် ကြက်ဥက ပုပ်သွားမှာပဲ။ ကြီးထွားလာဖို့
မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ကံတရားကြောင့် ကြက်ဥထဲမှာ သန္ဓေသား
ဖြစ်တယ်။ ဒီကြက်ဥဟာ တဖြည်းဖြည်းပြောင်းလာတာ ဖြစ်တယ်။

ကြက်ဥက သက်သက်လွတ်လားလို့ မေးစရာ ရှိတယ်။
တစ်ချို့ကျတော့ လေဥလို့ ပြောကြတယ်။ ကြက်ဥထဲမှာ သန္ဓေ
ရှိတာတော့ သေချာတယ်။ အဲဒီထဲမယ် သန္ဓေရှိမှန်း သိရက်နဲ့
ဖျက်ဆီးရင်တော့ အကုသိုလ်ဖြစ်မှာပဲ။

လူလည်းပဲ ကလလရေကြည်အဆင့်မှစပြီး လူလို့ သတ်မှတ်
တယ်။ ကလလ စသည်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး-

‘ပထမံ ကလလံ ဟောတိ၊
ကလလာ ဟောတိ အဗျဒံ၊
အဗျဒါ ဇာယတေ ပေသိ၊
ပေသိ နိဗ္ဗတ္တတိ ယနော၊
ယနာ ပသာခါ ဇာယန္တိ၊
ကေသာ, လောမာ, နခါ ပိစ’ လို့

မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူတယ်။

လူသားတစ်ယောက်ဟာ ဘယ်လို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာတယ်၊
ရုပ်ခန္ဓာကြီးဟာ ဘယ်လိုကြီးထွားလာတယ်ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး
ဟောပြောတာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီတော့ ပထမရက်တစ်ပါတ်မှာ ကလလဆိုတဲ့ ရေပေါက်
 ရက်သတ္တတစ်ပတ်ကြာတဲ့အခါ အမြုပ် (အဗ္ဗဒ) ဖြစ်လာတယ်။
 အဲဒီအမြုပ်က တစ်ပတ်ကြာတဲ့အခါ အနှစ် (ပေသိ) ဖြစ်လာတယ်။
 အဲဒီအနှစ်က နောက်တစ်ပတ်ကြာတဲ့အခါမှာ အတုံးအခဲ (ယန)
 ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီအတုံးအခဲက နောက် တစ်ပတ်ကြာတဲ့အခါ
 မှာ ခက်မင်းဖြာ (ပသာခါ) ပေါ်လာတယ်။

အဲဒီ ခက်မင်းဖြာ တစ်ခုက ခေါင်း၊ နှစ်ခုက လက်နှစ်ဖက်၊
 နောက်နှစ်ခုက ခြေနှစ်ဖက် အရာပေါ်လာတယ်။ နောက်
 ရက်ပတ်တွေမှာ ဆံပင်တို့ ပေါ်လာတယ်၊ ခြေသည်း လက်သည်း
 ပေါ်လာတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးကို ရှင်နာဂသေနက မေးတယ်။

“ကိန္နုခေါ မဟာရာဇ အညာ ဧဝ ကလလသယ
 မာတာ -ကလလရေကြည်လေးရဲ့အမေက အခြားတစ်ဦးလား။
 အမြုပ်ရဲ့အမေက အခြားတစ်ဦးလား၊ အနှစ်ရဲ့အမေက အခြား
 တစ်ဦးလား။ ယန ဆိုတဲ့ အလုံးအခဲရဲ့အမေက အခြားတစ်ဦး
 လား။ ကလေးငယ်လေးရဲ့ အမေက အခြားတစ်ဦးလား၊ အသက်
 ကြီးသွားတဲ့နောက် အမေက အခြားတစ်ဦးလား။

ကျောင်းတက်တဲ့အချိန် ကျောင်းတက်တဲ့သူက အခြား
 တစ်ဦးလား၊ ပညာတတ်ကြီးဖြစ်သွားတဲ့အခါ အခြားတစ်ဦးလား။
 မကောင်းမှု အကုသိုလ်တွေလုပ် အရက်တွေသောက်၊ ဖဲတွေရိုက်
 မဟုတ်တာ အကုန်လိုက်လုပ်နေတဲ့သူက အခြားတစ်ဦးလား။
 ရာဇဝတ်မှုတွေ ကျူးလွန်ပြီး အဖမ်းခံထောင်ကျရတယ်။ ရာဇဝတ်မှု
 လုပ်သူက အခြားတစ်ဦးလား၊ ထောင်ကျခံရသူက အခြားတစ်ဦး
 လား။”

အဲဒီလိုမေးလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “န ဟိ ဘန္တေ- မဟုတ်ဘူး ကိုယ်တော်” တဲ့။

“တွံ ပန ဘန္တေ ဧဝံဝုတ္တေ ကိံ ဝဒေယျာသိ- အရှင် ဘုရားကို မေးရင်ကော ဘယ်လိုဖြေမလဲ” တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက “ဒီလိုဖြေမယ်” လို့ ဆိုပြီး ရှင်းပြတယ်။ “အဟညေဝ မဟာရာဇ ဒဟရော အဟောသိ- မိမိသည်ပင် ငယ်ရွယ်သူ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဟညေဝ ဧတရဟိ မဟန္တော- မိမိသည်ပင် အခု အသက်အရွယ်ကြီးသူ ဖြစ်လာတယ်။ ဣမမေဝ ကာယံ နိဿာယ၊ သဗ္ဗေ တေ ဧကသင်္ဂဟိတာ- အားလုံးဟာ ဒီကာယကိုအမှီပြုပြီး ဖြစ်နေတာတွေချည်းပဲ”။

ထိုအခါ မိလိန္ဒမင်းက “အရှင်ဘုရား ဥပမာပေးပြီးတော့ ရှင်းပါဦး” တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက “ယထာ မဟာရာဇ ကောစိဒေဝ ပုရိသော ပဒီပံ ပဒီပေယျ- မင်းကြီး လူတစ်ယောက်ဟာ ဆီမီးခွက်တစ်ခွက် ထွန်းတယ်။ အဲဒီထွန်းထားတဲ့ ဆီမီးခွက်ဟာ တစ်ညလုံးလင်းတယ် မဟုတ်လား” တဲ့။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အာမ သဗ္ဗရတ္တိံ ပဒီပေယျ- မှန်ပါတယ်၊ တစ်ညလုံး လင်းနိုင်ပါတယ်” တဲ့။

အဲဒါဆိုလို့ရှိရင် “ကိန္နု ခေါ မဟာရာဇ ယာ ပုရိမေ ယာမေ အစ္စိ- ပထမယာမ်က မီးလျှံသည် မဇ္ဈိမယာမ်က မီးလျှံ ဖြစ်သလား။ မဇ္ဈိမယာမ်က မီးလျှံသည် ပစ္ဆိမယာမ်က မီးလျှံ ဖြစ်သလား။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးကဖြေတယ်။ “မဟုတ်ပါဘူး၊ ပထမယာမ်က မီးတောက်က ကုန်သွားပြီ။ ဒုတိယယာမ် မီးတောက်က တစ်ခြား။

တတိယယာမ် မီးတောက်က တစ်ခြား။ သို့သော် ဆက်လင်းနေ
တာ။ တံ ယေဝ နိဿာယ သဗ္ဗရတ္တိ ပဒီပိတော- အဲဒီဆီနဲ့
မီးစာကို အမှီပြုပြီး ဒီမီးတောက်က တစ်ညလုံး ရှိနေတာ”တဲ့။

မီးတောက်ကလေးဟာ တစ်ခုတည်းမဟုတ်ဘူး။ ပထမဆုံး
ထွန်းလိုက်တဲ့ မီးတောက်က ပထမမီးစာ ပထမဆီနဲ့ ကုန်သွားပြီ။
မီးလောင်နေလို့ရှိရင် ဆီကလည်း ခန်းနေတာပဲလေ။ မီးစာက
လည်း ကုန်တယ်။ ဒုတိယမီးတောက်က ဒုတိယမီးစာနဲ့ တတိယ
မီးတောက်က တတိယမီးစာနဲ့ ကုန်သွားပြီး တစ်ညလုံးခံတယ်
ဆိုတာ တစ်ဆက်တည်းဖြစ်နေလို့ မီးစာကလည်း တိုသွားတယ်။
ဆီကလည်း လျော့သွားတယ်လေ။ အဲဒါကြောင့် ပထမယာမ်က
မီးလျှံသည် ဒုတိယယာမ်က မီးလျှံမဟုတ်ဘူး။ သို့သော် ဒီတစ်ခု
တည်းကို အမှီပြုပြီး တစ်ညလုံးလင်းနေတယ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီ ဥပမာအတိုင်းပဲ သဘာဝတရားဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု
ဆက်စပ်နေတာ။ ဆက်စပ်နေတာကို သဘောပေါက်ဖို့လိုတယ်။
အားလုံးဟာ နောက်ဆုံးမှာ ပေါင်းစပ်သွားတယ်။ ဆက်စပ်သွားမှု
ဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု အပြောင်းအလဲ ရှိသော်လည်း စပ်မိသွား
တယ်။

“အညော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အညော နိရုဇ္ဈတိ- တစ်ခုက
ဖြစ်လာတယ်။ တစ်ခုက ချုပ်သွားတယ်။ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဝိယ
သန္တဟတိ- ရှေ့ကမီးတောက်ကလေးက ချုပ်သွားတော့ နောက်
ထပ် မီးတောက်ကလေးက ပေါ်လာတယ်။ ဆက်မိသွားတယ်။
ဆက်မိသွားလို့ ရှေ့မကျသလို နောက်လည်း မကျဘူး။ တပြိုင်နက်
စပ်မိသွားတယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။

အခုတရားပွဲမှာ တရားဟောနေတာပဲ ကြည့်လေ။ စဟော တဲ့အချိန်ကနေစပြီး အခုတစ်နာရီနီးပါး ရှိနေပြီ။ အသံမပြတ် ကြားနေရတယ်။ သို့သော် ပထမအစက အသံတွေ ရှိသေးလား ဆိုရင် မရှိတော့ဘူး။ နောက်အသံတွေ ဆက်ဆက်ပေါ်နေတာ။ ဒါပေမယ့် တရားပွဲ မပြီးသေးဘူး။ ကြားနေရသေးတယ်လို့ပဲ ပြောကြတယ်။ အဲဒါလိုပဲ process တစ်ခု ဖြစ်သွားတယ်။ ရှေ့က ဟာ မရှိတော့ဘူး။ နောက်က ဆက်ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီသဘောကို ဆိုလိုတယ်လို့ မှတ်ရမယ်။

အညော ဥပ္ပဇ္ဇတိ- တစ်ခု ဖြစ်လာတယ်။ အညော နိရုဇ္ဈတိ- တစ်ခုက ချုပ်သွားတယ်။ ရှေ့အသံတွေ ချုပ်သွားလို့ နောက်အသံပေါ်လာတယ်။ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဝိယ သန္တဟတိ- ရှေ့နောက် အဆက်မပြတ် တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်မိတယ်။

ဒါကြောင့် န စ သော၊ န စ အညော သူလည်း မဟုတ်ဘူး။ တစ်ခြားသူလည်း မဟုတ်ဘူး။ သို့သော် ဆက်စပ်မှု ရှိနေတယ်။ ပုရိမဝိညာဏေ ပစ္စိမဝိညာဏံ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ- ရှေ့စိတ် နောက်စိတ် ပေါင်းစပ်မိသွားတယ်။

မြစ်ရေများ စီးနေသလို ရှေ့ရှေ့က ချုပ်သွားသော်လည်း နောက်နောက်တွေက စဉ်ဆက်မပြတ် ပေါ်နေတယ်။ ရှေ့နောက် ဆက်စပ်မှုရှိနေတယ်။ On Line ဖြစ်နေတယ်ဆိုတဲ့ သဘောကို ပြောပြတာနော်။ သို့သော် တစ်ခုတည်းလားဆိုတော့ တစ်ခုတည်း မဟုတ်ဘူး။ တစ်ခုတည်းပမာ ဆက်စပ်နေတဲ့ ဖြစ်စဉ်ကြီးသာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဘိယျော ဩပမ္ပံ ကရောဟိ အရှင်ဘုရား ဥပမာထပ်ပေးစမ်းပါဦး”။

ရှင်နာဂသေနက “အရှင်မင်းကြီးတဲ့၊ နွားမတစ်ကောင်ကို နို့ညှစ်လိုက်လို့ရှိရင် နွားနို့ရတယ်။ အဲဒီနွားနို့ဟာ တစ်ရက် နှစ်ရက်ကြာရင် ဒိန်ချဉ် ‘ဒဓိ’ ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီ ဒိန်ချဉ်ကို ချက်လိုက်တဲ့အခါ ‘ဆီဥ’ ဖြစ်လာတယ်။ ဆီဥကို ချက်လိုက်တဲ့ အခါ ထောပတ် ဖြစ်လာတယ်။

ပထမအစက နွားနို့၊ နွားနို့ကနေ ဒိန်ချဉ်၊ ဒိန်ချဉ်ကနေ ဆီဥ၊ ဆီဥရဲ့နောက် ထောပတ်၊ အဲဒီလို ပြောင်းလွဲသွားတယ်။

ဒါကို ကြည့်ပြီး “နွားနို့သည်ပင်လျှင် ဒိန်ချဉ်၊ ဒိန်ချဉ် သည်ပင်လျှင် ဆီဥ၊ ဆီဥသည်ပင်လျှင် ထောပတ်လို့ ပြောလို့ ရမလား။ အဲဒီလိုပြောရင် မှန်ကန်တယ်လို့ ပြောလို့ရမလား” တဲ့။

နွားနို့ကို ဒိန်ချဉ်လို့ ပြောလို့မရဘူး။ နွားနို့က နွားနို့ပဲ။ သို့သော် နွားနို့က ပြောင်းသွားတဲ့အခါ ဒိန်ချဉ်ဖြစ်တယ်၊ တစ်ခါ ဒိန်ချဉ်ကို ဆီဥလို့ပြောလို့ရမလား။ ပြောလို့မရဘူး။ ဒိန်ချဉ်က ပြောင်းသွားမှာ ဆီဥဖြစ်တာကိုး။ ဆီဥက ပြောင်းသွားမှ ထောပတ်ဖြစ်တာကိုး။ အဲဒီလို တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပြောင်းလွဲသွား တာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကို “နွားနို့သည်ပင်လျှင် ဒိန်ချဉ်၊ ဒိန်ချဉ် သည်ပင်လျှင် ဆီဥ၊ ဆီဥသည်ပင်လျှင် ထောပတ်လို့ ပြောလို့ ရမလား။ “မရဘူး”။ မရရင် ဘယ်လိုပြောမလဲ။ “တံ ယေဝ နိဿာယ သမ္ဘူတံ- နွားနို့ကို အမှီပြုပြီး ပြောင်းသွားတယ်လို့ပဲ ပြောရမယ်။ အဲဒီ ဥပမာအတိုင်းပါပဲတဲ့။ သဘာဝတရားရဲ့ ဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခုဟာ ဆက်စပ်နေတယ်”။

လူတစ်ယောက် သေသွားတဲ့အခါ ဒီဘဝက အမှတ်အသား နောင်ဘဝ ပါသွားတာမျိုး ရှိတယ်။ အဲဒါကျ ဘယ်လိုပြောမလဲ၊

တစ်ချို့ဆိုလို့ရှိရင် ဒီဘဝမှာ ကြီးတုတ်ပြီး သတ်ခံရလို့ သေသွား၊
နောင်ဘဝမှာ ကြီးတုတ်လျက် ပုံစံနဲ့ မွေးလာတယ်တဲ့။ ဒီဘဝက
လက်ပြတ်ရင် ဟိုဘဝမှာလည်း လက်ပြတ်လျက် ပါလာတယ်။
အဲဒီကျတော့ ဘာနဲ့သက်သလဲ။

မသေခင်မှာ စိတ်စွဲလမ်းမှုတွေ ဖြစ်သွားတယ်။ “ငါ့လက်
ပြတ်သွားပြီ၊ လက်မပါတော့ဘူး” လို့ သူ့စိတ်ထဲမှာ စွဲသွားတယ်။
အဲဒီစွဲလမ်းချက်ကြောင့် နောင်ဘဝမှာ လက်မပါတဲ ဖြစ်သွား
တယ်။

ကြီးတုတ်လျက် သေသွားတဲ့ လူတစ်ယောက်ဟာလည်း
ငါ့ကို ကြီးတွေတုပ်ထားတယ်လို့ စွဲသွားတယ်။ အမှတ်အသား
လုပ်လိုက်လို့ရှိရင်လည်း အဲဒီအမှတ်အသားပေါ် စွဲလမ်းသွား
တယ်။ ဒီဘဝမသေခင် တစ်ခုခု စွဲလမ်းသွားလို့ရှိရင် ဟိုဘဝမှာ
ဖြစ်တတ်တယ်။

နိဂါဇ်ခြားမှာ လူဖြူ ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ယောက်အကြောင်း
ကြားဖူးတယ်။ အဲဒီမှာ အမျိုးသမီးရဲ့ အခန်းထဲမှာ လူမဲရုပ်ပုံ
ပန်းချီကား ချိတ်ထားတယ်။ ကိုယ်ဝန်ရပြီး မွေးလာတဲ့ကလေးက
အဲဒီလို လူမဲရုပ်မျိုး ဖြစ်နေတယ်။ အကြောင်းက စိတ်စွဲလမ်းမှု
ဖြစ်သွားလို့ပဲ။

ဒါကြောင့်မို့ သန္ဓေရှိတဲ့ အမျိုးသမီးတွေ အနီးအပါး
ရုပ်လှလှလေးတွေ ထားရတယ်တဲ့။ အရုပ်ဆိုးကြီးသွားထားရင်
အရုပ်ဆိုးတဲ့ကလေး မွေးလာတတ်တယ်တဲ့။ စိတ်စွဲလမ်းမှုဆိုတာ
ရှိတယ်။ ဒါ ဥပါဒါန်လို့ခေါ်တယ်။

ဘုန်းကြီးတို့ ဇာတိရွာမှာ အမျိုးသမီးတစ်ယောက် မွေးလိုက်
တဲ့ ကလေး ၂-ယောက် ရှိတယ်။ နှစ်ယောက်လုံး တကယ့်ကို

ဥရောပသားရုပ်၊ အသားက နီစပ်စပ်၊ မျက်လုံးက အပြာရောင်နဲ့
ဆံပင်ကလည်း နီကြောင်ကြောင်၊ ဗမာစစ်စစ်က မွေးတာဟာ
ဥရောပရုပ် ဖြစ်နေတယ်။

ဘာကြောင့် အဲလိုဖြစ်ရသလဲလို့ အကြောင်းရှာလိုက်တဲ့
အခါမှာ မြန်မာပြည်ကို ပြင်သစ်ကဆရာဝန်ကြီးတွေ လာတယ်။
မြစ်ရိုးတစ်လျှောက် ကျေးရွာတွေကို မော်တော်ဘုတ်နဲ့သွားပြီး
လူတွေကို ကာကွယ်ဆေး လိုက်ထိုးပေးတယ်။ အဲဒီအမျိုးသမီးက
ဥရောပ ဖြူစပ်စပ်ကြီးတွေကို မကြည့်ရဲဘူး၊ ကြောက်တယ်။
Phobia ပေါ့နော်၊ ကြောက်စိတ်ဆိုတာ ထိန်းလို့မရဘူးလေ။
ကျေးရွာလူကြီးတွေက အတင်းဆွဲခေါ် ဆေးထိုးခိုင်း၊ အဲဒီ
ကြောက်ရွံ့လွန်းအားကြီးတဲ့ စိတ်စွဲလန်းမှုကြောင့် မွေးလာတဲ့
ကလေး ၂-ယောက်လုံးဟာ ဥရောပရုပ်တွေဖြစ်နေတယ်။

လူတွေမှာ အတိတ်ဘဝက အမှတ်အသားတွေ၊ အတိတ်
ဘဝက အခြေအနေတွေ ပြန်ပြီးပါလာတယ်ဆိုတာ ဥပါဒါန်နဲ့
ပတ်သက်တယ်လို့ ဒီလိုပဲ မှတ်သားရတယ်ပေါ့နော်။

န စ သော၊ န စ အညော- သူလည်း မဟုတ်ဘူး။
တစ်ခြားလူလည်း မဟုတ်ဘူး။ သို့သော် သူ့ကိုအမှီပြုပြီး နောက်
တစ်ယောက်ဖြစ်တာ ဒီလိုဆိုရမှာပေါ့နော်။ သူ့ကို အမှီပြုဖြစ်သဖြင့်
သူနဲ့ ဆက်စပ်နေတာဖြစ်တယ်။

ရှေ့ဘဝခန္ဓာတွေ အကြောင်းပြုပြီး နောက်ဘဝခန္ဓာ
ဖြစ်တာ။ အဲဒီတော့ အကြောင်းအကျိုးအနေနဲ့ ဆက်နေတယ်။
ဆီမီးထွန်းထားတဲ့အခါမှာ ဆက်သွားသလို ဆက်စပ်နေသော
ကြောင့် ဘဝတစ်ခုကလုပ်တဲ့ ကုသိုလ်ကံရဲ့ အကျိုးကို နောက်

ဘဝမှာ ခံစားရတယ်။ ဒီဘဝမှာလုပ်တဲ့ အကုသိုလ်ကံရဲ့ အကျိုးကိုလည်း နောက်ဘဝမှာ ခံစားရတယ်။

အဲဒီလို ဓမ္မသန္တတိ ဓမ္မဖြစ်စဉ် သဘာဝဖြစ်စဉ်ကြီး တစ်ခုဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်စပ်နေတယ်။ ဒီဘဝမှာလည်း ဆက်စပ်မှု ရှိတယ်။ နောက်ဘဝ ရောက်သွားရင်လည်း ဆက်စပ်မှုရှိတယ်။ သုမေဓာဘဝက ဗျာဒိတ်ခံပြီး ပါရမီတွေ ဖြည့်လိုက်တဲ့အခါ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားဘဝမှာ ရင့်ကျက်လာတယ်။ ဆက်စပ်နေသော ကြောင့်သာ ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်ရမယ်။

နိဗ္ဗာန်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ “မိလိန္ဒ မင်းကြီးနဲ့ ရှင်နာဂသေနတို့ရဲ့ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ” ဟာ ဘဝနဲ့ပတ်သက်ပြီး အသိဉာဏ် ဖြစ်စေနိုင် သောကြောင့် ကြီးမားသော အကျိုးကျေးဇူးကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင် တယ်။ ကိုယ်စီကိုယ်စီ မှတ်သားပြီး မိမိတို့သန္တာန်မှာ မှန်ကန်တဲ့ အသိဉာဏ်တွေ ဖြစ်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန် သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၇)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း (၁၀)ရက်၊ ၁၅-၆-၂၀၁၆ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဇေယျသီရိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာပူဇော် မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင်အခမ်းအနား၌ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရွှေတောင်ကြားလမ်း၊ အမှတ်(၁၄) နှစ်ဖက်သောမိဘများပြစ်ကြသော ဦးမောင်ချို+ဒေါ်သီတာအောင်၊ ဦးထွန်းလှိုင်+ဒေါ်ခင်နှင်းဝါ တို့အား အမှူးထား၍ မောင်ဖြိုးသူ + မသက်နှင်းလှိုင်တို့၏ အမတ်ဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော “မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၇)” အကြောင်း တရားဒေသနာတော်။

၁၈-ပဋိသန္ဓေဟနပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းက ဘဝတစ်ခုမှာ ပြန်လည်မွေးဖွားခြင်းနဲ့စပ်ပြီး မေးခွန်းကိုမေးတယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန ယော န ပဋိသန္ဓဟတိ၊ ဇာနာတိ သော န ပဋိသန္ဓဟိဿာမီတိ- နောင်ဘဝမှာ ပြန်မမွေးဘူးဆိုရင် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်က ပြန်မမွေးတော့ဘူးဆိုတာ သိသလား”တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “အာမ၊ မဟာရာဇ-
မင်းကြီး၊ ပြန်မမွေးဘူးဆိုတာ သိပါတယ်။”

“ကထံ၊ ဘန္တေ ဇာနာတိ သူပြန်မမွေးဘူးဆိုတာ သူ
ဘယ်လိုလုပ် သိသလဲ။”

ဒီမေးခွန်းကို ရှင်နာဂသေနက General Point နဲ့ ဖြေထား
တယ်။ “ယော ဟေတု ယော ပစ္စယော ပဋိသန္ဓဟနာယ၊
တဿ ဟေတုဿ တဿ ပစ္စယဿ ဥပရမာ ဇာနာတိ-
ပြန်လည်မွေးဖွားခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်တဲ့အကြောင်း၊ ထောက်ပံ့
ကူညီတတ်တဲ့အကြောင်း၊ အဲဒီအကြောင်းနှစ်ခု ရပ်စဲချုပ်ငြိမ်းသွား
တာကိုသိပြီး ပြန်မမွေးဘူးလို့ သိတာဖြစ်တယ်။”

အဲဒီအဖြေမှာ “ယော ဟေတု ယော ပစ္စယော” လို့
ဟေတုနဲ့ ပစ္စယ နှစ်ခုခွဲပြီး ဖြေထားတယ်။ လောကလူတွေဟာ
ပြန်ပြီးတော့မွေးနေတာ ဘာကြောင့်မွေးလဲဆိုရင် အကြောင်းရှိလို့
မွေးတယ်။ မွေးရခြင်းအကြောင်းက ဘာတွေတုန်းဆိုရင် ကံနဲ့
ကိလေသာ ဖြစ်တယ်။

ကံတရားကို ဟေတု၊ ကိလေသာကို ပစ္စယ လို့ မှတ်ပါ။
လောကမှာ အကြောင်း နှစ်မျိုးရှိတယ်။ (၁)ဇနက (producing
cause) ဆိုတဲ့ ထုတ်လုပ်တဲ့အကြောင်းက တစ်ခု၊ (၂) ဥပတ္တမ္ဘက
(supporting cause) ဆိုတဲ့ ထောက်ပံ့ကူညီတဲ့ အကြောင်းက
တစ်ခု။ အကြောင်းနှစ်မျိုးရှိတယ်။

ဆိုပါစို့၊ မျိုးစေ့လေးတစ်စေ့က အပင်ပေါက်လာတယ်
ဆိုရင် အဲဒီအပင်ကို ထုတ်လုပ်တဲ့အကြောင်းက မျိုးစေ့၊ ကူညီ
ထောက်ပံ့တဲ့ အကြောင်းက မြေနဲ့ရေ။ မြေနဲ့ရေကြောင့် မျိုးစေ့

ဟာ အပင်ကိုထုတ်တယ်။ အဲဒီမှာ မျိုးစေ့ကို ဟေတု၊ မြေနှင့်ရေကို ပစ္စယ။ အကြောင်းနှစ်မျိုးခွဲပြီး ပြောလိုက်တာ။ ဟေတု နဲ့ ပစ္စယ လို့ ၂-မျိုး မှတ်ရမယ်။ (ဟေတုပစ္စယောနဲ့ မတူဘူး။ ဟေတု-ပစ္စယောလို့ ပြောတာက အဓိပ္ပါယ်တစ်မျိုး။)

သုတ္တန်ပါဠိတော်တွေမှာ ဟေတုနဲ့ပစ္စယ နှစ်ခုတွဲဖက်ပြီး ပြောတဲ့အခါ “ဟေတုဆိုတာ ဇနက- ထုတ်လုပ်တဲ့အကြောင်း၊ ပစ္စယဆိုတာ ဥပတ္တမ္ဘက အကူအညီအကြောင်း” လို့ အကြောင်း နှစ်ခုလို့ နားလည်ရမှာဖြစ်တယ်။

ဆိုပါစို့၊ မှောင်နေတဲ့အခန်းထဲ မီးထွန်းလိုက်တယ်။ ထွန်းလိုက်တဲ့အခါ အဲဒီအခန်းထဲမှာ ရှိနေပါလျက် မှောင်နေတုန်းက မမြင်ရတဲ့ စားပွဲ၊ ကုလား၊ နိုင် စတဲ့ ပရိဘောဂတွေ မြင်လိုက်တယ်။ အဲဒီ စားပွဲ၊ ကုလားထိုင်တွေကို အလင်းရောင်က ထုတ်လုပ်ပေးတာလားဆိုရင် မဟုတ်ဘူး။ နဂိုကတည်းက ရှိနေတာ။ သို့သော် အလင်းရောင်ရဲ့ အကူအညီကြောင့် စားပွဲ၊ ကုလားထိုင်ကို မြင်ရတယ်။ အဲဒီအကြောင်းမျိုးကို အကူအညီအကြောင်းလို့ ခေါ်တယ်။ ထုတ်လုပ်တဲ့အကြောင်း မဟုတ်ဘူး။ producing cause နဲ့ supporting cause ဒီအကြောင်းနှစ်ခုကို ကွဲကွဲပြားပြား နားလည်ရမယ်။

အခုဒီမှာလည်း ရှင်နာဂသေနကဖြေတယ်။ “ယော ဟေတု ယော ပစ္စယော ပဋိသန္ဓဟနာယ- ဘဝတစ်ခုမှာ ပြန်လည်မွေးဖွားဖို့ ဟေတုဆိုတဲ့ ထုတ်လုပ်တဲ့အကြောင်းနဲ့ ပစ္စယဆိုတဲ့ အကူအညီ အကြောင်း ၂-ခုရှိတယ်။”

ဟေတုဆိုတဲ့ ထုတ်လုပ်တဲ့ အကြောင်းရယ်၊ ပစ္စယဆိုတဲ့ အကူအညီအကြောင်းရယ် ဒီ ၂-ခု ပြတ်စဲသွားပြီဆိုရင် ပြန်မမွေး

တော့ဘူး။ အဲဒီအကြောင်း မရှိတာကိုသိခြင်းသည် ပြန်လည် မမွေး
ဖွားတော့ဘူးလို့ သိနိုင်ခြင်းရဲ့အကြောင်းပဲ။ ဒီလိုဖြေလိုက်တာ။

အဲဒီမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရှင်းအောင် ထပ်မေးတယ်။

“ဩပမ္ပံ ကရောဟိ- အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာလေးနဲ့ ပြောပါဦး။”

ရှင်နာဂသေနက “ယထာ မဟာရာဇ ကဿကော
ဂဟပတိကော ကသိတွာ စ ဝပိတွာ စ ဓညာဂါရံ
ပရိပူရေယျ- လယ်သမားဟာ သူ့မြေကွက်မှာ စပါးစိုက်ဖို့
ထွန်ယက်တယ်၊ စိုက်ပျိုးတယ်။ အဲဒီလို ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးပြီး
ရလာတဲ့စပါးတွေနဲ့ စပါးဂိုဒေါင်ကြီးကို ဖြည့်တင်းတယ်။”

တစ်ခါကျတော့ “လယ်သမားဟာ လယ်ယာလုပ်ငန်းကို
မလုပ်နိုင်တော့ဘူး။ ထွန်လည်း မထွန်တော့ဘူး၊ စပါးလည်း
မစိုက်တော့ဘူး၊ သိမ်းထားတဲ့ စပါးတွေကို ရောင်းပစ်တယ်၊
ဂိုဒေါင်ကို မဖြည့်တော့ဘူး။ အဲဒီ လယ်သမားက “စပါးဂိုဒေါင်ကြီး
ကို ငါမဖြည့်တော့ဘူးဆိုတာ သိနိုင်သလား။”

မိလိန္ဒမင်းက “အာမ ဘန္တေ ဇာနေယျာတိ-အရှင်
ဘုရား၊ သိနိုင်တာပေါ့။”

“ကထံ ဇာနေယျ- သူ ဘယ်လိုလုပ် သိတာတုန်း” လို့
ရှင်နာဂသေနက ထပ်မေးတဲ့အခါ “ယော ဟေတု ယော
ပစ္စယော ဓညာဂါရဿ ပရိပူရဏာယ- စပါးဂိုဒေါင်ကြီး
ထပ်ဖြည့်ဖို့ အကြောင်းတရားတွေ သူ့မလုပ်တော့ဘူး။ ထွန်ယက်
ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ စပါးစုဆောင်းခြင်းဆိုတဲ့ ဒီအလုပ်တွေ သူ
မလုပ်တော့ဘူး၊ မလုပ်တော့ အဲဒီစပါးဂိုဒေါင်ကြီးကိုဖြည့်တင်းမှု
ဆိုတဲ့ အကြောင်းတရား ရပ်ဆိုင်းလိုက်တာကို သူသိတယ်။

သိသောကြောင့် စပါးဂိုဒေါင်ကြီး စပါးမဖြည့်နိုင်တော့ဘူးဆိုတာ သိတယ်။”

ဆိုလိုတာက ဖြည့်စရာအကြောင်း မရှိတော့ဘူး။ ဖြည့်ဖို့ မလုပ်တော့ဘူး။ မလုပ်တော့သည့်အတွက်ကြောင့် စပါးဂိုဒေါင် ကြီး မပြည့်တော့ဘူးဆိုတာ သူသိတယ်။

“အဲဒီအတိုင်းပဲ နောင်ဘဝဖြစ်ဖို့ ကံဆိုတဲ့ ထုတ်လုပ်တဲ့ အကြောင်းတရား၊ ကိလေသာဆိုတဲ့ အကူအညီ အကြောင်းတရား တွေ ရပ်စဲသွားပြီ။ နောင်ဘဝ ပြန်လည် မွေးဖွားစေနိုင်တဲ့ အကြောင်းတရားတွေ ရပ်စဲသွားပြီဆိုတာကိုသိလို့ သူဟာ နောင် ဘဝ မမွေးတော့ဘူးဆိုတာ သိတာပါ” လို့ ဒီလို ဖြေလိုက်တယ်။

အဲဒီလို ဖြေလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလေးသိ ဘန္တေ နာဂသေန အရှင်ဘုရားအဖြေက သင့်လျော်ပါတယ်။”

ဆိုလိုတာက အကြောင်းမရှိတော့ရင် အကျိုးဟာမလာဘူး။ ‘မိုးရွာမလား၊ မုန်တိုင်းတိုက်မလား’ ဆိုတာ ဒီကနေ့ခေတ်မှာ ပင်လယ်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ဥတုရာသီ အခြေအနေတွေကို ကြည့်ပြီးပြောနိုင်သလိုပဲ အခြေအနေတစ်ခုကိုကြည့်ပြီး ‘ဖြစ်မယ် မဖြစ်ဘူး’ ဆိုတာ ပြောလို့ရတယ်လို့ ဒီလိုဆိုတယ်။

အဲဒီလိုပဲ နောင်ဘဝမွေးဖွားဖို့ ဖြစ်စေတတ်တဲ့အကြောင်း၊ အကူအညီဖြစ်တဲ့ အကြောင်းတွေ ရှိနေသေးလို့ရှိရင် ပြန်မွေးဦး မှာပဲ။ မရှိတော့ဘူး။ အကြောင်းတွေ လုံးဝ ကင်းစင်သွားပြီဆိုရင် ပြန်မမွေးတော့ဘူးဆိုတာ သိနိုင်တယ်။

ဒါက ၁၈-ခုမြောက်မေးခွန်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကိုယ်ပြန်လည် မမွေးဖွားသူက မမွေးဖွားဘူးလို့ သိနိုင်သလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို ဖြေဆိုခြင်း ဖြစ်တယ်။

၁၉-ဉာဏပညာပညာ

၁၉-ခုမြောက် မေးခွန်းကတော့ ဉာဏပညာပညာ မေးခွန်း ဖြစ်တယ်။ ဉာဏ နဲ့ ပညာ၊ ဒီဝေါဟာရ ၂-မျိုးကို မြန်မာပြည်မှာ ခွဲခြားပြောလေ့မရှိဘူး။ ဉာဏဆိုတာကို ဉာဏ်လို့ပြန်ပြီး ပညာ ကိုလည်း ပညာလို့ပဲ ပြန်လေ့ရှိကြတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဉာဏအသိနဲ့ ပညာအသိ၊ ဒီနှစ်ခုကို ကွဲပြားခြားနားစွာသိဖို့ ဒီမေးခွန်းကို မေးတာဖြစ်တယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန၊ ယဿ ဉာဏံ ဥပ္ပန္နံ၊ တဿ ပညာ ဥပ္ပန္နာ- ဉာဏ်ဖြစ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပညာဖြစ်သလား။”

မြန်မာစကားမှာ ဉာဏ်ပညာလို့တွဲပြီး သုံးနေကြတာဆိုတော့ ဉာဏ်ကလည်း အသိပဲ၊ ပညာကလည်း အသိပဲ။ ကွဲပြားခြားနားမှု မရှိသလို ဖြစ်နေတယ်။ သို့သော် ဒီမှာ ဉာဏနဲ့ ပညာကို ခွဲပြီး ပြောထားတယ်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှာ Knowledgeနဲ့ Wisdom ခွဲသုံးတယ်။ ဉာဏ်ကို Knowledge လို့သုံးပြီး၊ ပညာကိုတော့ Wisdom လို့ သုံးတယ်။

အဲဒီတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဉာဏ်ဖြစ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပညာ ဖြစ်သလား၊ Knowledge ရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ Wisdom ဆိုတာ ဖြစ်သလားလို့ ဒီလိုမေးခွန်းမျိုးမေးတာ ဖြစ်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “အာမ မဟာရာဇ-မင်းကြီး ဉာဏ်ဖြစ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပညာဆိုတာ ဖြစ်တယ်။”

အဲဒီတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးခွန်းတစ်ခု ထပ်မေးတယ်။ “ကိံ ဘန္တေ ယညေဝ ဉာဏံ၊ သာယေဝ ပညာ- အဲဒီဉာဏ် သည်ပင်လျှင် ပညာလား။”

ဉာဏသည်ပင်လျှင် ပညာဖြစ်သလားလို့ ဆက်မေးပြန်တယ်။ ဉာဏ်ကိုပဲ ပညာလို့ ခေါ်တာလား၊ ဉာဏ်ဆိုတာ သင်ပေးလို့ သိလာတဲ့အသိ။ ပညာကျတော့ သိလာတဲ့အသိပေါ်မှာ အခြေခံပြီးတော့ နားလည်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ အရည်အချင်းလို့ ဒီလို ဆိုလိုရတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “အာမ မဟာရာဇ မှန်တယ်။ ဉာဏသည်ပင်လျှင် ပညာပဲ။”

ဒါက တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာမှုကို အကြောင်းပြုပြီးပြောတာ လို့ ဆိုနိုင်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က ဆက်ပြီးမေးပြန်တယ်။ “ယဿ ပန၊ ဘန္တေ တညေဝ ဉာဏံ၊ သာယေဝ ပညာ ဥပ္ပန္နာ-အရှင်ဘုရား ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်တည်းမှာ အဲဒီ ဉာဏ်သည်ပင်လျှင် ပညာအနေနဲ့ ဖြစ်တာလား၊ ဘယ်လိုလဲ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မှာ တွေဝေမှု ရှိသလား၊ သို့မဟုတ် တွေဝေမှု မရှိဘူးလား။”

ဉာဏ်သည်ပင်လျှင် ပညာဖြစ်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် တွေဝေမှု ဖြစ်သလား၊ တွေဝေမှုမဖြစ်ဘူးလားလို့မေးတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ကတ္ထစိ မဟာရာဇ သမ္ဗုဒ္ဓေယျ၊ ကတ္ထစိ န သမ္ဗုဒ္ဓေယျ-တစ်ချို့ကိစ္စမှာတော့ တွေဝေမှုဖြစ်တယ်၊ အချို့ကိစ္စမှာတော့ တွေဝေမှုမဖြစ်ဘူး။”

“ကုဟိံ၊ ဘန္တေ သမ္ဗုဒ္ဓေယျ- ဘယ်နေရာ ဘယ်ကိစ္စမျိုးမှာ တွေဝေတတ်သလဲ။”

လောကမှာ ဉာဏ်နဲ့ပညာ ဖြစ်လာပြီးတဲ့နောက် တွေဝေမှု ရှိသလားဆိုတာကို မေးတာ။ ဘယ်နေရာမျိုးမှာ တွေဝေတတ်

သလဲ၊ တွေဝေတယ်ဆိုတာ မဆုံးဖြတ်နိုင်တာကို ပြောတာ။
ဘယ်လိုနေရာမျိုးမှာ အသိဉာဏ်စူးရောက်မှု မဖြစ်သလဲ။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “အညာတပုဗ္ဗေသု ဝါ၊
မဟာရာဇ၊ သိပ္ပဋ္ဌာနေသု- ဘယ်တုန်းကမှ မသင်ဘူးတဲ့
အတတ်ပညာမျိုးမှာ ဉာဏ်မဖြစ်ဘူး။”

Knowledge လည်းမဖြစ်ဘူး၊ Wisdomလည်းမဖြစ်ဘူးလို့
ဆိုလိုတယ်။ အဂတပုဗ္ဗာယ ဝါ ဒိသာယ ဘယ်တုန်းကမှ
မရောက်ဖူးတဲ့ နေရာမှာလည်း အတွေ့အကြုံ မရှိသည့်အတွက်
ကြောင့် ဉာဏ်လည်းမဖြစ်ဘူး၊ ပညာလည်းမဖြစ်ဘူး၊ တွေဝေ
တတ်တယ်။ အဿုတပုဗ္ဗာယ ဝါ နာမပညတ္တိယာ- မကြားဖူး
တဲ့စကားလုံး၊ မကြားဖူးတဲ့ အမည်နာမနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့
လည်း တွေဝေတတ်တယ်။

ကိုယ်သိပြီးစကားလုံးဆိုရင် ချက်ချင်းသိတယ်။ ကိုယ်မသိ
တဲ့ စကားလုံးဆိုရင် လူဟာ တွေဝေသွားတယ်။ မသိနိုင်ဘူးလို့
ဆိုလိုတယ်။

သူ့မှာ ဉာဏ်မရှိဘူးလို့တော့ပြောလို့မရဘူး။ ဉာဏ်ရှိတယ်၊
အဲဒီရှိတဲ့ဉာဏ်ဟာ မကြားဖူးတဲ့နေရာမှာဆိုရင် မသိဘူး၊ မြန်မာ
စကားသာတတ်ပြီး အင်္ဂလိပ်ဝေါဟာရ မသိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်
ရှေ့မှာ အင်္ဂလိပ်လိုပြောရင် ဘာပြောတာပါလိမ့်လို့ တွေဝေမှု
ဖြစ်နေမှာပဲ။ မကြားဖူးတဲ့ အကြောင်းအရာတစ်ခုကို ပြောရင်လည်း
ဘာပြောတာပါလိမ့်လို့ တွေးပေလိမ့်မယ်၊ သို့သော် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မှာ
အသိဉာဏ်မရှိတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ တွေဝေမှု ဖြစ်နိုင်တယ်။
သိပြီးသားအရာဖြစ်ရင် မတွေ့ဝေတော့ဘူးလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

ဆိုလိုတာက တွေဝေတယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုနေရာမှာ ဖြစ်တတ်တုန်းဆိုလို့ရှိရင် မသင်ဘူးတဲ့ အတတ်ပညာမျိုး၊ မရောက်ဖူးတဲ့ အရပ်ဒေသမျိုး၊ မကြားဖူးတဲ့စကား၊ မကြားဖူးတဲ့ အသုံးအနှုံးမျိုးမှာ တွေဝေတတ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က ဆက်မေးတယ်။ “ကုဟိံ န သမ္ဗုဇ္ဈေယျ - ဘယ်လိုနေရာမှာ မတွေဝေတုန်း။”

“ယံ ခေါ ပန မဟာရာဇ၊ တာယ ပညာယ ကတံ အနိစ္စန္တိဝါ ဒုက္ခန္တိဝါ အနတ္တတိဝါ၊ တဟိံ န သမ္ဗုဇ္ဈေယျ- ပညာဖြင့်သိထားပြီးဖြစ်တဲ့ မမြဲဘူးဆိုတဲ့သဘောတရား၊ ဆင်းရဲ တယ်ဆိုတဲ့သဘောတရား၊ ကိုယ်မပိုင်ဘူးဆိုတဲ့ အနတ္တသဘော တရား၊ ဉာဏ်နဲ့သိထားပြီဆိုလို့ရှိရင် အဲဒီနေရာမှာတော့ တွေဝေမှု ကင်းတယ်” လို့ ဒီလိုဖြေတယ်။

ဒီအဖြေကို ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် သင်ကြားမှုကို အခြေခံ ပြီးဖြစ်တဲ့ အသိကို ဉာဏ။ အဲဒီအသိကို အခြေခံပြီး လက်တွေ့ စမ်းသပ် experience နဲ့ သိတဲ့အသိက ပညာလို့ ဒီလိုခွဲခြားမှတ်ဖို့ လိုတယ်။

“တွေဝေတယ်၊ မတွေဝေဘူး”နဲ့ စပ်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးပြန်တယ်။

“မောဟော ပနဿ ဘန္တေ၊ ကုဟိံ ဂစ္ဆတိ-အဲဒီလို ဉာဏ် ဖြစ်လာပြီဆိုရင် တွေဝေတယ်ဆိုတဲ့ မောဟက ဘယ်ရောက်သွား သလဲ။”

မောဟဆိုတာ လုပ်သင့်တာနဲ့ မလုပ်သင့်တာ မသိဘူး၊ အမှားနဲ့အမှန် မသိနိုင်ဘူး၊ မသိရုံတင် မကဘူး။ အမှားကို အမှန်

ထင်တယ်။ အမှန်ကို အမှားထင်တယ်။ မလုပ်သင့်တာကို လုပ်သင့် တယ်လို့ ထင်တယ်။ လုပ်သင့်တာကျတော့ မလုပ်သင့်ဘူးထင်တယ်။ ဒါကို တွေဝေတယ်လို့ခေါ်တယ်။ ပညာဖြစ်ပေါ်လာလို့ မတွေ့ဝေ တော့ဘူးဆိုရင် အဲဒီ မောဟဟာ ဘယ်ရောက်သွားလဲ၊ ဒီလို မေးတာ။

ရှင်နာဂသေန က ဖြေတယ်။ “မောဟော မဟာရာဇ ဉာဏေ ဥပ္ပန္နမတ္ထေ တတ္ထေဝ နိရုဇ္ဈတိ- အသိဉာဏ်ဖြစ်လာ တဲ့ အချိန်မှာ မောဟသည် ဖြစ်တဲ့နေရာမှာပဲ ချုပ်သွားတယ်။”

အသိဉာဏ်ဝင်လာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် မသိတာ ပျောက် သွားတယ်။ တွေဝေမှုဆိုတဲ့ မောဟဟာ ဘယ်ကိုမှ ရောက်သွား တာ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီနေရာမှာဘဲ ပျောက်ကွယ်သွားတယ်။ အဲဒီလိုဖြေတာ။

အဲဒီနေရာမှာပဲ ပျောက်ကွယ်သွားတယ်ဆိုတော့ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက “ဩပမ္ပံ ကရောဟိ ဘန္တေ- အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြစမ်းပါဦး။”

ရှင်နာဂသေန က ဥပမာပေးတယ်။ “မင်းကြီး၊ မှောင်နေ တဲ့ အိမ်ထဲမှာ မီးအလင်းတိုင်လေး ထွန်းလိုက်၊ အဲဒီထွန်းလိုက် တဲ့အခါ အခန်းထဲက အမှောင်တွေဟာ အခန်းထဲမှာပဲ ပျောက် ကွယ်သွားတယ်။ အဲဒီ ဥပမာအတိုင်းပဲ ဉာဏ်ပေါ်လာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် မောဟဟာ အဲဒီနေရာမှာပဲ ပျောက်သွားတယ်။”

အလင်းရောက်လာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် အမှောင်ဟာ ဒီနေရာမှာပဲ ချုပ်ပျောက်သွားတယ်။ အဲဒီအတိုင်းပါပဲ၊ ဉာဏ ဆိုတဲ့အသိ ဖြစ်ပေါ်လာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် မောဟသည် ဖြစ်တဲ့ နေရာမှာပဲ ချုပ်သွားတာ၊ ပျောက်ကွယ်သွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

မိလိန္ဒမင်းက ဆက်မေးပြန်တယ်။ “ပညာ ပန ဘန္တေ ကုဟိ ဂစ္ဆတိ- အဲဒါဆိုလို့ရှိရင် ပညာက ဘယ်ရောက်သွားလဲ။”

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “သင်္ကိစ္စယံ ကတွာ တထေဝ နိရုဇ္ဈတိ- ပညာက သူ့အလုပ်လုပ်ပြီး အဲဒီနေရာမှာပဲ ချုပ်သွားတယ်။”

အလုပ်တစ်ခု လုပ်ပြီးတဲ့နေရာမှာ ပညာဟာလည်း အနိစ္စ သဘောရှိတာပဲ။ ဖြစ်ပြီးရင် ပျောက်ကွယ်သွားတဲ့ သဘောရှိလို့ သူ့ကိစ္စကို သူ့လုပ်ဆောင်ပြီးတဲ့နောက်မှာ ပညာဟာလည်း အဲဒီ နေရာမှာပဲ ချုပ်သွားပါတယ်။

ပညာက သူ့ကိစ္စ သူ့လုပ်တယ်ဆိုတာ ဘာတုန်းဆိုရင် သဘာဝတရားကို မမြဲဘူးဆိုတာ သိတယ်။ ဆင်းရဲတယ် ဆိုတာ သိတယ်။ အတ္တမဟုတ်ဘူးဆိုတာ သိတယ်။ အဲဒီလို သိခြင်းကိစ္စ လုပ်ပြီးတဲ့နောက်မှာ ပညာက ချုပ်ကွယ်သွားတယ်။

ပညာ ချုပ်ငြိမ်းသွားသော်လည်းပဲ ပညာနဲ့ သိထားတဲ့ မမြဲတဲ့သဘာဝ၊ ဆင်းရဲတဲ့သဘာဝ၊ ကိုယ်မပိုင်တဲ့ သဘာဝက တော့ ချုပ်သွားတာ မဟုတ်ဘူး။ ရှိနေတယ်။ ပညာကတော့ ဖြစ်ပြီးရင်ချုပ်သွားတယ်။ သဘာဝတရားကြီးကတော့ ရှိနေတယ်။

အဲဒီတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဩပမ္ပံ ကရောဟိ အရှင်ဘုရား ဥပမာပေးစမ်းပါဦး” တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက “အရှင်မင်းကြီး၊ တစ်ယောက်ယောက် ဟာ ညအခါမှာ စာရေးပြီးပို့စရာရှိလို့ စာရေးကိုခေါ်တယ်။ မီးထွန်းပြီး စာရေးခိုင်းတယ်။ စာရေးပြီးတဲ့အခါ မီးငြိမ်းတယ်။ မီးငြိမ်းလိုက်ပေမယ်လို့ ရေးထားတဲ့စာ ပျောက်မသွားဘူး။ ကျန်ရစ်

တယ်၊ အဲဒီလိုပဲ သူ့သိရမယ့်ကိစ္စကိုသိပြီး ပညာချုပ်သွားပေမယ်
လို့ ပညာနဲ့သိထားတဲ့ အကြောင်းအရာက ကျန်နေတယ်။”

ရေးထားတဲ့ စာတွေကတော့ ပျောက်မသွားသလို ပညာ
ချုပ်သွားသော်လည်း ပညာနဲ့သိထားတဲ့ အကြောင်းအရာတွေ
ကတော့ ပျောက်မသွားဘူးလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

ပညာဆိုတာ သိပြီးရင်တော့ ချုပ်သွားမှာပဲ။ အင်မတန်
လေးနက်တဲ့ သဘာဝတရားကို ထင်ရှားအောင်လို့ ဥပမာနဲ့
ရှင်းပြတဲ့ အဘိဓမ္မာနဲ့ဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးချက်တွေပဲ။

လူငယ်တွေ မူလတန်းသင်၊ သင်ပြီးရင် အလယ်တန်းတက်။
အလယ်တန်းရောက်ရင် မူလတန်းစာတွေ အကုန်မေ့တာပဲ။
အလယ်တန်းပြီးရင် အထက်တန်းတက်။ အထက်တန်းရောက်ရင်
အလယ်တန်းစာတွေ မေ့သွားပြီ။ သို့သော် ဘာကျန်တုန်းဆိုရင်
အရည်အချင်း ကျန်ရစ်တယ်။

ဆေးပညာသင်တယ်ဆိုရင် ပထမနှစ်က အရည်အချင်း၊
ဒုတိယနှစ်က အရည်အချင်း၊ အကြောင်းအရာ အချို့မေ့ချင်
မေ့မယ်၊ အရည်အချင်း ကျန်ရစ်တယ်။ အဲဒီအရည်အချင်း
ကျန်ရစ်သလိုပဲ အသိပညာနဲ့ သိထားတဲ့အရာဟာ ပျောက်မသွား
တော့ဘူး။ ပညာသင်တဲ့ အလုပ်ကတော့ ပြီးသွားပြန်တယ်။

ညအခါ စာရေးစရာရှိလို့ မီးထွန်းပြီး စာရေး၊ မီးငြိမ်းလိုက်
ပေမယ့် ရေးထားတဲ့စာတွေ ပျောက်မသွားသလို အသိပညာဖြင့်
ဆုံးဖြတ်ပြီး သိမြင်ထားတဲ့ အကြောင်းအရာတွေဟာ ပျောက်မသွား
ဘူးတဲ့၊ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

“အရှင်ဘုရား ထပ်ပြီး ဥပမာနဲ့ ပြောပါဦး။”

ရွှင်နာဂသေနက ပြောတယ်။ “အရှင်မင်းကြီး အရှေ့ပိုင်း နိုင်ငံတွေမှာ (ဒီ အာရှနိုင်ငံတွေပြောတာ ဖြစ်လောက်တယ်) ဘာတွေလုပ်လေ့ရှိတုန်းဆိုရင် မီးဘေးကာကွယ်ရေးအတွက် အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်းမှာ ရေအိုးငါးလုံး ဆောင်ထားရတယ်။ မြန်မာ ပြည်မှာ တစ်ခါတုန်းက မီးကပ်တို့ ရေအိုးတို့ တောရွာတွေမှာ လုပ်လေ့ရှိတယ်။ မီးဘေးကာကွယ်ဖို့ရာအတွက် အိမ်တိုင်း အိမ် တိုင်းမှာ လုပ်ထားတယ်။ (ခုခေတ်ဆိုရင် မီးသတ်ဗူးတွေပေါ့။) အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်းမှာ ရေပြည့်အိုးတွေ အဆင်သင့် ဆောင်ထား ရတယ်။ အဲဒီလို ဆောင်ထားပြီး မီးလောင်တဲ့အခါ အဲဒီရေနဲ့ ပက်ပြီး မီးငြိမ်းသတ်ကြတယ်။

တချို့က အိမ်မီးလောင်တဲ့အခါမှာ ရေအိုးတွေ အိမ်ပေါ် ပစ်တင်ကြတယ်။ ပစ်တင်လိုက်ရင် ရေဖြန်းပြီး ဖြစ်သွားကာ မီးငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒီရေအိုးတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး နောက်ထပ် လုပ်စရာ မရှိဘူး။ ပြီးသွားပြီ၊ ဒီရေအိုးတွေကို ထပ်သုံးဦးမယ်ဆိုတဲ့ စိတ်ကူး ရှိပါ့မလား။”

“ဘယ်ရှိမလဲဘုရား။ ဒီအိုးတွေကို မသုံးတော့ပါဘူး”တဲ့။

“အဲဒီဥပမာအတိုင်းပဲ၊ တစ်အိမ် တစ်အိမ်မှာ ရေအိုးငါးလုံး ထားသလို ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဣန္ဒြေငါးပါးလို့ဆိုတဲ့ စိတ်ရဲ့ အရည် အချင်း ငါးရပ်ရှိတယ်၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ။

ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ပြီဆိုရင် သဒ္ဓါဆိုတဲ့ ယုံကြည် ချက်၊ ယုံကြည်ချက်ရှိသည့် အားလျော်စွာ ကြိုးစားအားထုတ်မှု ဝီရိယ၊ စိတ်နဲ့လုပ်ရမယ့် အာရုံယူရမယ့်အပေါ်မှာ အမှတ်ရမှု သတိ၊ စိတ်အားလုံးကို စုစည်းထားနိုင်မှု သမာဓိနဲ့ အမှန်သိ

အောင် စွမ်းဆောင်မှု ပညာဆိုတဲ့ ဒီ ruling faculty လို့ခေါ်တဲ့ စွမ်းအားရှိတဲ့သဘာဝတရားတွေ လုပ်ဆောင်နေကြတယ်။ ရေအိုးငါးလုံးကို မီးငြိမ်းတဲ့အခါမှာ အသုံးပြုလိုက်သလိုပဲ အဲဒီ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ဆိုတာတွေကို အသုံးပြုလိုက်တယ်။

ဒီနေရာမှာ ရေအိုးငါးလုံးနဲ့ ဣန္ဒြေငါးပါး တူတယ်။ အဲဒီရေကို အသုံးပြုပြီး မီးငြိမ်းတဲ့ ရွာသူရွာသားတွေနဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တူတယ်။ ကိလေသာနဲ့ လောင်တဲ့မီးတူတယ်။ အိမ်မီးလောင်ပြီဆိုရင် ရေအိုးတွေပစ်ခွဲပြီး မီးငြိမ်းကြတယ်။ ရေအိုးငါးလုံးနဲ့ မီးငြိမ်းသတ်သလိုပဲ ဣန္ဒြေငါးမျိုး စွမ်းအားငါးခုနဲ့ ကိလေသာမီးကို ငြိမ်းသတ်ကြတယ်။ အဲဒီလို ငြိမ်းသတ်လိုက်တဲ့အခါမှာ ကိလေသာတွေဟာ နောက်ထပ် ပြန်မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး။

အဲဒါလိုပဲ အရှင်မင်းကြီး၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလို့ သိခြင်း ကိစ္စဆောင်ရွက်ပြီး သိသွားတဲ့အခါမှာ ပညာဟာ ချုပ်သွားသော်လည်းပဲ အဲဒီပညာနဲ့ သိပြီးသားအသိဟာ ပျောက်သွားတာ မဟုတ်လို့ ပြန်လုပ်စရာ မလိုတော့ဘူးလို့ ဆိုလိုတယ်။

မိလိန္ဒမင်းက “ဘိယျော ဩပမ္ပံ ကရောဟိ- အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာတစ်ခု ထပ်ပြောပါဦး။”

ရှင်နာဂသေနက ဥပမာတစ်ခု ထပ်ပေးတယ်။ “အရှင်မင်းကြီး၊ ဝိန္ဓောဆရာတစ်ဦးဟာ ဆေးမြစ်ငါးမျိုး ပေါင်းစပ်ပြီး ဆေးဖော်စပ်တယ်။ ဖော်စပ်ပြီး နေမကောင်းတဲ့လူကို ဆေးတိုက်တယ်။ ဖြစ်နေတဲ့ရောဂါကို ကုသတယ်။ အဲဒီလို ကုလိုက်လို့

ဖြစ်နေတဲ့ရောဂါ ပျောက်သွားပြီဆိုလို့ရှိရင် ဆေးဆရာဟာ ဒီဆေးကို သူပြန်သုံးမယ်လို့ သူ့စိတ်ထဲမှာ ရှိပါဦးမလား။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဘယ်ရှိမလဲဘုရား။”

ဒီနေရာမှာလည်း ဆေးဝါးနဲ့ ကုကြောင်းမျိုး တူတယ်။ ဆေးဆရာနဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် တူတယ်။ ရောဂါနဲ့ ကိလေသာ တူတယ်။ ရောဂါရှိတဲ့လူနဲ့ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် တူတယ်။ အဲဒီလို အမြစ်ငါးမျိုးနဲ့ ဖော်စပ်တဲ့ဆေးနဲ့ လူ့သန္တာန်မှာ ဖြစ်နေတဲ့ရောဂါကို ကုပြီးတဲ့အခါမှာ ပကတိ ကျန်းမာသွားတယ်။

အဲဒီလိုပဲ ကုကြောင်းမျိုးနဲ့ သူ့သန္တာန်မှာရှိတဲ့ ကိလေသာတွေကို ဖယ်ရှားပစ်လိုက်တယ်။ ဖယ်ရှားပစ်လိုက်တဲ့ အခါမှာ ဒီဖယ်ရှားပြီးတဲ့အရာဟာ ပြန်ဖြစ်တော့မှာ မဟုတ်တော့ဘူး။ အဲဒီလိုပဲ ပညာနဲ့သိထားတဲ့ အသိတရားတွေဟာ ပျောက်ကွယ်သွားတာ မဟုတ်ဘူး။ ပညာချုပ်ငြိမ်းသွားသော်လည်း သိထားတဲ့အရာက ပျောက်ကွယ်မသွားသည့် အတွက်ကြောင့် ကိလေသာတွေ ဖယ်ရှားဖို့ နောက်ထပ်ပြန်လုပ်စရာ မလိုတော့ဘူး။

ဒီလိုရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာတစ်ခုနဲ့ ထပ်ရှင်းပါဦး။”

ရှင်နာဂသေနက ထပ်ရှင်းတယ်။ “ဥပမာမယ် စစ်မြေပြင်မှာ လေးလက်နက်ကို ကိုင်ပြီး ရန်သူကို တိုက်ပွဲဝင်တဲ့ စစ်သူရဲကောင်းတစ်ယောက်ဟာ မြားငါးစင်းနဲ့ ရန်သူတွေကို ချေမှုန်းလိုက်လို့ နိုင်သွားတယ်။ ရန်သူတွေ အကုန်လုံး ကျဆုံးသွားပြီ။ အဲဒီမြားတွေကို ပြန်သုံးဦးမယ်လို့ သူ့မှာ စိတ်ကူးရှိပါ့မလား” တဲ့။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “မရှိတော့ပါဘူး” လို့ ဖြေတယ်။

သူတို့ရဲ့ ဆောင်ရွက်တဲ့ကိစ္စတွေ အကုန်လုံးပြီးသွားလို့ စစ်ပွဲကြီးဟာ အဆုံးသတ်သွားတယ်။ အဲဒါလိုပဲ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် ဟာ ဣန္ဒြေငါးပါးဆိုတဲ့ မြားငါးစင်းကို အသုံးချပြီး ကိလေသာ ရန်သူတွေကို အနိုင်တိုက်လိုက်တယ်။ အနိုင်တိုက်လိုက်လို့ ကိလေသာတွေအားလုံး ချုပ်ငြိမ်းသွားပြီဆိုရင် နောက်ထပ် ကိလေသာတွေကိုတိုက်ဖို့ လိုဦးမလား။ အသိပညာနဲ့ သိထားပြီးပြီ ဆိုရင် နောက်ထပ် ထပ်ပြီးလုပ်စရာ ရှိပါဦးမလား။

ဒီနေရာမှာလည်းပဲ မြားငါးစင်းနဲ့ဣန္ဒြေငါးပါး၊ သူရဲကောင်း လေးသမားနဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၊ ကိလေသာနဲ့ ရန်သူတွေ တူတယ်။ အဲဒီ ဣန္ဒြေငါးပါးဆိုတဲ့ မြားငါးစင်းနဲ့ ကိလေသာ အားလုံးကို ဖယ်ရှားပစ်ပြီး အောင်ပွဲရလိုက်ပြီဆိုရင် တိုက်ပွဲဟာ ပြီးဆုံးသွား တယ်။ သို့သော် သူရဲအောင်ပွဲဟာ အောင်ပွဲအနေနဲ့ ရှိနေသလိုပဲ ဒီအသိပညာနဲ့ သိထားတဲ့ မမြဲတဲ့သဘော၊ ဆင်းရဲတဲ့သဘော၊ အစိုးမရတဲ့သဘောဆိုတဲ့ အဲဒီ သဘာဝတရားတွေကတော့ ပျောက်ကွယ်သွားတာ မဟုတ်ဘူး။ ပညာချုပ်ငြိမ်းသွားသော် လည်း ပညာကသိထားတဲ့ အကြောင်းအရာကတော့ ရှိနေတယ် လို့ မှတ်ရမယ်။

ဒီလိုဖြေလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီး က သဘောကျ သွားပြီး “ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန- အရှင်နာဂသေန၊ အရှင်ဘုရားဖြေတာ ကျေနပ်ဖွယ်ကောင်းပါတယ်။”

ဒီကနေ့ မေးခွန်းနှစ်ခုထဲမှာ (၁၉)နံပါတ်မေးခွန်းက ဉာဏ နဲ့ ပညာ။ ဒီအကြောင်းအရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ သူဟာ

အသေးစိတ် မေးသွားတာကို ရှင်နာဂသေနက အသေးစိတ်
ဖြေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်ပေါင်းတို့၊ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ
ဗဟုသုတတွေနဲ့ ပတ်သက်လာလို့ မေးသူကလည်း ကတ်ကတ်
သတ်သတ် မေးတတ်သလို ဖြေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း လိပ်ပတ်လည်
အောင် သေသေချာချာ နှံ့နှံ့စပ်စပ် ဖြေထားတာ ဖြစ်သောကြောင့်
မိလိန္ဒပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတဲ့ ကျမ်းကြီးဟာ ဗုဒ္ဓဝါဒကိုလေ့လာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့
အဖို့ အသိဉာဏ်ကြွယ်ဝစေတတ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး နှစ် (၅၀၀) နောက်မှာ ပေါ်လာတဲ့
ဒီမိလိန္ဒပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတဲ့ကျမ်းကြီးကို နှစ် (၁၀၀၀) ကြာမှ အဋ္ဌကထာ
တွေ ရေးဖို့ပေါ်လာတဲ့ အရှင်ဗုဒ္ဓယောသက သူ့ရဲ့ အဋ္ဌကထာ
တွေထဲမှာ မကြာခဏကိုးကားဖော်ပြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့တရားတော်တွေဟာ အင်မတန်လေးနက်တာ
ဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာနဲ့ ရှင်းမပြနိုင်ဘူးဆိုရင် တစ်ချို့တရား
တွေဟာ အလွန်လေးနက်သည့်အတွက် သိဖို့ရာ ခက်ခဲတယ်။

အခုလို မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမတရားတော်တွေကို ရှင်းရှင်း
လင်းလင်းနဲ့ သိရပြီး နောက်ဆုံးမှာ ကိုယ့်ဘဝခရီးကို ရှင်းရှင်းကြီး
မြင်နိုင်ပြီး အလင်းရောင်ထဲမှာ ခရီးသွားရသလို သံသရာခရီးထဲ
မှာလည်း အသိဉာဏ်နဲ့ ခရီးသွားရမယ်၊ ရှောင်သင့်တာ ရှောင်နိုင်
တယ်။ ဆောင်သင့်တာ ဆောင်နိုင်တယ်။ ရှောင်ခြင်း၊ ဆောင်ခြင်း
ကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ နည်းပါးပြီး ချမ်းသာသုခတွေများလို့

၁၇၂

ဒေါက်တာ အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ

နောက်ဆုံးမှာ သံသရာထွက်ပေါက်ကို တွေ့ရှိပြီး နိဗ္ဗာန်ကို
မျက်မှောက်ပြုနိုင်မှာဖြစ်တယ်လို့ ကိုယ်စီ ကိုယ်စီ သဘောကျပြီး
မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမအတိုင်း လိုက်နာ ကျင့်သုံးနိုင်ကြပါစေ
ကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ko Thu Rein Aung**
Typed by- **Wai Wai Lwin**

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၈)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း (၁၁)ရက်၊ (၁၆-၆-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိပိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာပူဇော် မြတ်မင်္ဂလာတရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင်အခမ်းအနား၌ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ လှိုင်သာယာမြို့နယ်၊ FMI City ကန်သာယာလမ်း၊ B-5, နှစ်ဖက်မိဘများ အများထား၍ ဦးဇေယျာထက်လွင် + ဒေါ်သီရိမွန်၊ သား မောင်လင်းသော်တာ မိသားစုတို့၏ အမတဒါန၊ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော “မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၈)” အကြောင်း တရားဒေသနာတော်။

၂၀-ပဋိသန္ဓဟနပုဂ္ဂလဝေဒိယနပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးဟာ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာနဲ့ပတ်သက်ပြီး မေးခွန်းတွေကို မေးလာခဲ့တာ ယခု (၂၀)ခုမြောက် မေးခွန်းဖြစ်တယ်။ ဒီမေးခွန်းကို ရှေ့မှာဖော်ပြခဲ့တဲ့ “လောကမှာ ပြန်လည်မွေးဖွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ ပြန်လည်မွေးဖွားခြင်းမရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်”နဲ့ ဆက်စပ်ပြီး မေးတာဖြစ်တယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန ယော န ပဋိသန္ဓတိ၊ ဝေဒေတိ
သော ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ ဝေဒနံ- နောက်ဘဝမှာ ပြန်လည်မွေးဖွားခြင်း
မရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ တစ်စုံတစ်ခုသော ဒုက္ခမျိုးကို ခံစားရသေး
သလား။”

ကိုယ်နဲ့အဆင်မပြေလို့ ခံရခက်တဲ့ ဝေဒနာမျိုးကို ဒုက္ခ
ဝေဒနာလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ဒုက္ခဝေဒနာမျိုးကို ခံစားရသေးသလား
လို့ မေးတာဖြစ်တယ်။

ဘဝမှာ ပြန်လည်မွေးဖွားခြင်းမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘယ်လို
ပုဂ္ဂိုလ်လဲဆိုရင် ကိလေသာကင်းပြီးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တယ်။ ကိလေသာ
ကင်းပြီးပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ပဲ။ အဲဒီ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟာ
တစ်စုံတစ်ခုသော ဒုက္ခဝေဒနာ ခံစားရသေးသလားဆိုတဲ့
မေးခွန်းကို မေးခြင်းပဲဖြစ်တယ်။

အဲဒီတော့ သုခ၊ ဒုက္ခနဲ့ ပတ်သက်လာလို့ရှိရင် အခြေခံ
အားဖြင့် သိထားဖို့ရာက သုခဟာ ကာယိကသုခ၊ စေတသိက
သုခလို့ နှစ်မျိုးရှိတယ်။ ကိုယ်ကာယနဲ့ဆက်စပ်ပြီး ကိုယ်ကာယမှာ
စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပြီး စိတ်မှာခံစားရတဲ့အရာကို ကာယိကသုခ။
ကိုယ်ကာယနဲ့ ဆက်စပ်မှုမရှိဘဲနဲ့ စိတ်မှာတင် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့
သုခဝေဒနာမျိုးကို စေတသိကသုခ။ ဒီလို နှစ်မျိုးခွဲခြား မှတ်သား
ရမယ်။

ထို့အတူပဲ ဒုက္ခဟာလည်း ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိက
ဒုက္ခ လို့ နှစ်မျိုးရှိတယ်။ ကိုယ်ကာယနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ကိုယ်ကာယ
မှာ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ခံရခက်တဲ့ဝေဒနာသည် ကာယိက
ဒုက္ခ။ စိတ်မှာ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ခံရခက်တဲ့ဝေဒနာသည် စေတသိက
ဒုက္ခ။ ဒုက္ခကိုလည်း နှစ်မျိုးခွဲတယ်။

စာပေကျမ်းဂန်မှာ ကာယိကသုခကို သုခလို့ ပြောပြီး စေတသိကသုခကိုတော့ သောမနဿလို့ ပြောတယ်။ ဝမ်းသာတယ်၊ ကြည်နူးတယ်ဆိုတဲ့ စိတ်ခံစားချက် ဖြစ်တယ်။ ထို့အတူ ကာယိကဒုက္ခ ကို ဒုက္ခလို့ ပြောပြီး၊ စေတသိကဒုက္ခ ကိုတော့ ဒေါမနဿ လို့ပြောတယ်။ ဒါကြောင့် သုခ၊ သောမနဿ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ လို့ မှတ်သားရတယ်။

ကာယိကသုခပြစ်ပုံ

လူတွေမှာ စိတ်ခံစားမှုရှိတယ်။ ဒီစိတ်ခံစားမှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ထင်ရှားအောင် ပြောရမယ်ဆိုလို့ရှိရင် သုခနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တော့ ကာယိကသုခဆိုတာ ဘယ်ပုံဖြစ်လာတုန်းလို့ဆိုရင် စားလို့ ကောင်းတယ်၊ သောက်လို့ကောင်းတယ်၊ နေလို့ထိုင်လို့ ကောင်းတယ်။ ညောင်းညာပင်ပန်းခြင်း မရှိဘူး။ နေရထိုင်ရတာလည်း အဆင်ပြေတယ်။ ဆိုပါစို့-နွေရာသီမှာပူအိုက်တဲ့အခါမှာ air con လေးနဲ့ နေလိုက်ရလို့ရှိရင် အေးသွားတယ်။ သစ်ပင်ရိပ်အောက် ဝင်လိုက်လို့ရှိရင်လည်း အေးမြသွားတယ်။ သို့မဟုတ် ပူအိုက်နေတဲ့ အချိန်လေးမှာ ရေအေးအေးလေး ချိုးလိုက်ရလို့ရှိရင် အေးသွားတယ်။ မာမာကျောကျော အိပ်ရာကြီးပေါ်မှာ အိပ်နေရတာ အဆင်မပြေလို့ အိမ်အိမ်စက်စက် မွေ့ယာလေးနဲ့ အိပ်လိုက်ရပြီဆိုရင် လူက အိပ်လို့ ပိုကောင်းလာတယ်။ အဲဒီလို ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ ဆက်စပ်ပြီးတော့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ချမ်းသာမှု၊ အဆင်ပြေမှုကို သုခလို့ ခေါ်တယ်။ ဒါက ကာယိကသုခ။

ရုပ်ခန္ဓာမှာ စတင်ပြီး စိတ်ခံစားမှု ဖြစ်ပေါ်လာတာကို ကာယိကသုခလို့ ဆိုတာ။ body origin mind effect လို့ ပြောလို့ ရတယ်။ body ဆိုတာ လူ့ရဲ့ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်မှာ အခြေပြုလာပြီး စိတ်ထဲမှာ ခံစားရခြင်း။ ဆိုပါစို့ ပူအိုက်နေတဲ့ အချိန်မှာ ရေအေး အေးလေး သောက်လိုက်ရရင် သို့မဟုတ် ရေအေးအေးလေး ချိုးလိုက်ရရင် အေးချမ်းမှုက ခန္ဓာကိုယ်က စတာ။ စပြီးတော့ စိတ်ကလည်း ကြည်နူးသွားတယ်။ အဲဒါမျိုးကို body origin ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးပေါ်မှာ စတင်ပြီးတော့ စိတ်ထိရောက်သွားတဲ့ ခံစားမှုလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

စေတသိကသုခဖြစ်ပုံ

သောမနဿကျတော့ အဲဒီလိုဟာမျိုး မဟုတ်ဘူး။ လူက တော့ နေပူထဲ လမ်းလျှောက်နေတယ်။ ပင်ပင်ပန်းပန်း ချွေး တဒီးဒီးနဲ့ အလုပ်လုပ်နေတယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ သတင်းကောင်း လေး ကြားလိုက်ရတယ်။ ကိုယ်ဖြစ်ချင်တာလေး ဖြစ်ပြီဆိုရင် ပူတာ ပင်ပန်းတာတွေ အကုန်လုံးမေ့သွားတယ်။ ပျော်သွားတယ်။ အဲဒါကျတော့ သောမနဿ လို့ ခေါ်တယ်။

ထိပေါက်တယ်လို့ပဲ သတင်းကြားကြား၊ ရာထူးတိုးတယ် လို့ပဲ သတင်းကြားကြား၊ ကိုယ်လုပ်ထားတဲ့ အလုပ်တစ်ခုခု အောင်မြင်တယ်လို့ပဲ သတင်းကြားကြား သတင်းကြားလိုက်ရတာ နဲ့ တစ်ပြိုင်နက် စိတ်ထဲမှာ ပျော်သွားတယ်။ လူအနေနဲ့ကတော့ ပင်ပင်ပန်းပန်း တစ်ခုခု လုပ်နေရတယ်။ စိတ်ထဲမှာ ပျော်သွား တယ်။ အဲဒါမျိုးကျတော့ mind origin mental effect စိတ်ကစပြီး စိတ်မှာပဲဖြစ်တဲ့ ခံစားချက်။

ကာယိကဒုက္ခဖြစ်ပုံ

ထို့အတူပဲ ဒုက္ခဝေဒနာမှာလည်း ထို့အတူပဲ သွားကိုက်
တယ်၊ နားကိုက်တယ်၊ နေထိုင်မကောင်းဘူး။ တုတ်ကွေးဖြစ်တယ်။
ဖြစ်လာတာကို အကြောင်းပြုပြီး စိတ်ထိအောင် ပင်ပန်းဆင်းရဲမှု
ဖြစ်တာ။ စတာကတော့ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကစတာ။ သို့သော် စိတ်ပါ
ကူးစက်သွားတယ်။ body origin mind effect ရုပ်ခန္ဓာမှာ စတင်
ပြီး စိတ်ထိအောင် ထိခိုက်သွားတဲ့ ဒုက္ခမျိုးကို ကာယိကဒုက္ခလို့
ခေါ်တယ်။

စေတသိကဒုက္ခဖြစ်ပုံ

လူက သူငယ်ချင်း အပေါင်းအသင်းတွေနဲ့ ပျော်နေတယ်။
အဲဒီလိုပျော်ရွှင်နေတဲ့အချိန်မှာ ကိုယ်မဖြစ်ချင်တဲ့ သတင်းတစ်ခုခု
ကို ကြားလိုက်တာနဲ့ လူဟာ ချက်ချင်းကြီး ပြောင်းလဲသွားတယ်။
ပျော်ရွှင်နေတဲ့ စိတ်တွေက ဝမ်းနည်းကြေကွဲမှုဘက်ကို ရောက်
သွားတယ်။ စိုးရိမ်သောကဘက်ကို ရောက်သွားတယ်။ ရယ်မော
နေရတဲ့ အကြောင်းအရာလေးတစ်ခုမှ မဆုံးခင် မျက်ရည်ကျရ
မယ့် အကြောင်းအရာတစ်ခု ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒါကျတော့
စိတ်မှာပဲ စတင်ပြီး စိတ်မှာခံစားရတဲ့ ဒုက္ခမျိုးမို့ ဒေါမနဿ လို့
ခေါ်တယ်။

နောက်တစ်နည်းကတော့ သူငယ်ချင်း အပေါင်းအသင်း
တွေနဲ့ ပျော်နေတဲ့အခါမှာ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် အဆင်
မပြေလို့ စကားများကြပြီ ဆိုတဲ့အခါလည်း လူဟာ ပျော်ရွှင်မှု
ရပ်ဆိုင်းပြီး ဒေါသတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒါလည်း ဒေါမနဿပဲ။

ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုတော့ မဟုတ်ဘူး။ စိတ်ဆိုးတယ်၊ အလိုမကျ ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ဒေါသဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒေါမနဿဆိုတာ စိတ်ပေါ်မှာပဲ အခြေခံပြီး စိတ်ထဲဖြစ်တဲ့ ခံစားမှု။

အာရုံနဲ့ ဝေဒနာ

မြင်တဲ့အာရုံကို တွေ့ပြီးတော့ ကိုယ်ကြိုက်တာ မကြိုက် တာရှိတယ်။ ကြိုက်တဲ့အာရုံလေး တွေ့လိုက်လို့ရှိရင် မြင်တဲ့ အာရုံပေါ်မှာလည်း သုခ၊ ဒုက္ခဖြစ်တယ်။ ကြားတဲ့အာရုံပေါ်မှာ လည်း သုခ၊ ဒုက္ခဖြစ်တယ်။ နမ်းရှူတဲ့အနံ့ လျှာပေါ်မှာလျက်ရတဲ့ အရသာ၊ ခန္ဓာကိုယ်အထိအတွေ့နဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့လည်း သုခ၊ ဒုက္ခဆိုတာ ဒီပုံစံနဲ့ပဲ လာဖြစ်တယ်။ အာရုံပေါ်မှာ စိတ်ခံစားမှု လေးတွေဟာ မတူညီတဲ့ စိတ်ခံစားမှုလေးတွေ လူတိုင်း လူတိုင်း မှာ အခါအားလျော်စွာ ဖြစ်နေကြတယ်။

ရဟန္တာ နဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာ

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ သုခဆိုတာ ရှိတယ်။ သာမန်လူတွေလိုပဲ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကျန်းမာရေးကောင်းလို့ အဆင်ပြေနေတဲ့ အခါမှာ ကာယိကသုခဖြစ်တယ်။ တရားနှလုံးသွင်းနေတဲ့အခါမှာ တရားဓမ္မကို အာရုံပြုပြီး သောမနဿဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါဖြင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ အဲဒီခံရခက်တဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာနှစ်မျိုး ဖြစ်နိုင်သေး လား၊ ဒီမေးခွန်းမေးတာ။ ဘယ်လိုဒုက္ခမျိုး ရဟန္တာမှာ ဖြစ်သလဲတဲ့။

အဲဒီတော့ ဘဝမှာ ပြန်လည်မွေးဖွားခြင်း မပြုတော့တဲ့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟာ တစ်စုံတစ်ခုသော ဒုက္ခဝေဒနာမျိုးကို ခံစားရသေးလားလို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ကိစ္စိ ဝေဒေတိ၊ ကိစ္စိ န ဝေဒေတိ- တစ်ချို့ ဒုက္ခဝေဒနာကို ခံစားရသေးတယ်။ တစ်ချို့ ဒုက္ခဝေဒနာကိုတော့ မခံစားရဘူး”။

ဒုက္ခဝေဒနာ တစ်ချို့ကိုတော့ ခံစားရတယ်။ ဒုက္ခဝေဒနာ တစ်ချို့ကို မခံစားရဘူး။ မိလိန္ဒမင်းကြီး က ထပ်မေးပြန်တယ်။ “ကိ ဝေဒေတိ၊ ကိ န ဝေဒေတိ- ဘယ်ဒုက္ခကို ခံစားရပြီး ဘယ်ဒုက္ခကို မခံစားရပါသလဲ။”

ရှင်နာဂသေန က “ကာယိကံ မဟာရာဇ ဝေဒနံ ဝေဒေတိ၊ စေတသိကံ ပန ဝေဒနံ န ဝေဒေတိ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေ ခံစားရတဲ့ဒုက္ခသည် ကာယိကဒုက္ခ၊ သို့သော် စေတသိက ဒုက္ခဆိုတာကို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေ မခံစားရဘူး။”

ကာယိကဒုက္ခကတော့ ဘုရား၊ ရဟန္တာလည်း မလွတ်ဘူး။ ရဟန္တာဖြစ်ပေမယ်လို့ ခေါင်းကိုက်ချင် ကိုက်မှာပဲလေ။ သွားနာချင် နာမှာ၊ ကျောအောင့်ချင်အောင့်မှာ။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်ပဲ တရားဟောရင်းက ကျောအောင့်လို့ “ပိဋ္ဌိမေ အာဂိလာယတိ- ငါ ကျောညောင်းနေတယ်။ ခဏဆန့်လိုက်ဦးမယ်” လို့ မိန့်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ကာယိကဒုက္ခ

ဝိဇ္ဇာကုဋ်တောင်စောင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းအနီးမှာ လမ်းလျှောက်နေတဲ့အချိန် ကြိုတင်စီမံထားတဲ့ ကျောက်တုံးကြီးကို

ဒေဝဒတ်က လှိမ့်ချတယ်။ ကံအားလျော်စွာ လှိမ့်ကျလာတဲ့ ကျောက်တုံးကြီးက ကျောက်ဆောင်တစ်ခုနဲ့ဝင်ဆောင့်လိုက်တယ်။ ဝင်ဆောင့်လိုက်တဲ့အခါမှာ ကျောက်ဖတ်တစ်ခုဟာ ပဲ့ထွက်လာပြီး မြတ်စွာဘုရား ခြေထောက်ကို လာမှန်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားမှာ အင်မတန်မှ နာကျင်တဲ့ ဒုက္ခဒေဝနာ ဖြစ်တယ်။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဆိုရင် ခွေလျက်လဲကျသွားမှာပေါ့။ အနီးအပါးရှိတဲ့ ရဟန်းတော်တွေဟာ မြတ်စွာဘုရားထံ ဝိုင်းအံ့ရောက်ရှိလာပြီး မြတ်စွာဘုရားကို ထမ်းစင်ပေါ်တင်ပြီး ဇီဝကကြီးရဲ့ သရက်ဥယျာဉ်ကျောင်းသို့ ပင့်သွားကြတယ်။ ဇီဝကကြီးရဲ့ သရက်ဥယျာဉ်ကျောင်းထဲ ရောက်တဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရား အိပ်ရာခုတ်တင်ညောင်စောင်းပေါ်မှာ လဲလျောင်းပြီးတော့ နေရတယ်။

ဆရာဇီဝကကြီးက ဆေးကုပေးတယ်။ ခုခေတ်လို Pain killer တွေလည်း ရှိမယ်မထင်ဘူး၊ နာတယ်။ နာတာ သက်သာအောင် မော်ဖီးယားတို့ ဘိန်းတို့ဆိုတာမျိုးနဲ့ အာရုံကြောတွေ ထုံသွားအောင် လုပ်တာမျိုး မရှိလို့ အင်မတန်မှနာတယ်။

သို့သော် မြတ်စွာဘုရားသည် ကာယိကဒုက္ခ နာကျင်မှု အပေါ် စေတသိကဒုက္ခ ဖြစ်တာမျိုး မရှိဘူး။ “ရုပ်ခန္ဓာက နာနေပေမယ်လို့ စိတ်က မနာဘူး။”

သကလိကသုတ်

အဲဒီမှာ မြတ်စွာဘုရား ခြေထောက် ဒဏ်ရာရသွားတဲ့ အချိန်မှာ ညသန်းခေါင်ယံ လူသံတိတ်ဆိတ်သွားပြီဆိုတဲ့အချိန်

စာတုမဟာရာဇံ နတ်မင်းကြီးတို့လာပြီး ဘုရားကို သတင်းမေးကြတယ်။ သိကြားမင်းလည်း လာတယ်၊ ဗြဟ္မာမင်းလည်း လာတယ်။ ညအခါမှာ အရောင်တဝင်းဝင်းနဲ့ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတဲ့ကျောင်းလာပြီး သတင်းမေးကြတယ်။

နတ်ဗြဟ္မာတွေက မြတ်စွာဘုရားကို ချီးမွမ်းသွားကြတယ်။ “အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလိုက်တာ၊ ဒီလောက် ဒဏ်ရာပြင်းတာတောင် မငြီးဘူး၊ အပြုံးမပျက်ဘူး” လို့ ချီးမွမ်းသွားကြတယ်။ ဒီအကြောင်းကို သံယုတ္တနိကာယ်၊ သကလိကသုတ်မှာ ဖော်ပြထားတယ်။

သာမန် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်က ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကာယိကဒုက္ခပေါ်မှာ စေတသိကဒုက္ခ တွဲဖက်ပါလာတဲ့အခါ အရုပ်ကြီးပြတ်ဘုန်းဘုန်းလဲတာပဲ။ သွားကိုက်ရင်လည်း မျက်နှာညှိုးတယ်၊ နားကိုက်ရင်လည်း မနေနိုင် မထိုင်နိုင်၊ တစ်ခုခုဖြစ်ရင်လည်း စိတ်ဆင်းရဲကြတယ်။ ကာယိကဒုက္ခကို အကြောင်းပြုပြီး စေတသိကဒုက္ခပါ ဖြစ်ကြတယ်။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ ကာယိကဒုက္ခကို ခံစားရသော်လည်း စေတသိကဒုက္ခဆိုတာ မဖြစ်ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့ မဖြစ်တာတုန်းဆိုရင် စိတ်ထဲမှာ ခံပြင်းမှုကိုဖြစ်စေတတ်တဲ့ ဒေါသ မရှိတော့လို့ ဒေါသနဲ့တွဲဖက်လာတဲ့ ဒေါမနဿ ခံစားချက်ဆိုတာ မဖြစ်ဘူး။

အဲဒါကြောင့် မိလိန္ဒမင်းကြီးကို ရှင်နာဂသေနက ဖြေတဲ့အခါမှာ “ကာယိကံ မဟာရာဇ ဝေဒနံ ဝေဒေတီ၊ စေတသိကံ ပန ဝေဒနံ န ဝေဒေတီ - နောက်ဘဝမှာ ပြန်လည်မွေးဖွားခြင်း မရှိတော့တဲ့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကာယိက

ဒုက္ခကိုတော့ ခံစားရသေးတယ်၊ စေတသိကဒုက္ခဆိုတာ မခံစားရတော့ဘူး” လို့ ဒီလိုဖြေတာ။

သလ္လသုတ်

ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး သံယုတ္တနိကာယ်၊ သလ္လသုတ်မှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတာက မှတ်သားဖွယ်ကောင်းတယ်။ “ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ တရားမပြည့်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးမှာ တစ်ခုခု ဒုက္ခဖြစ်ပြီဆိုရင် စိတ်ဆင်းရဲမှုက တွဲဖက်လာတယ်။ အဲဒီလို တွဲဖက်လာရုံတင်မကဘူး၊ ဒီဒုက္ခကြီးက လွတ်ချင်လိုက်တာလို့ဆိုတဲ့ အတွေးကလည်း ဝင်လာပြန်တယ်။”

“လူတစ်ယောက်ကို ရန်သူကပစ်လိုက်တဲ့ မြားတံလာစူးတယ်။ အဲဒီ မြားတံစူးတဲ့အပေါ်မှာ နောက်ထပ်မြားတစ်ချက်စူးပြန်တယ်။ အဲဒီ နှစ်ချက်စူးတဲ့နေရာမှာ နောက်ထပ်တစ်ချက်စူးပြန်တယ်။ တစ်ယောက်တည်းမှာ မြားဒဏ်သုံးချက် စူးခံရသလိုပဲတဲ့ ပုထုဇဉ်တွေမှာ ပထမ ကာယိကဒုက္ခဆိုတဲ့ မြားတံစူးတယ်။ အဲဒီပေါ်မှာ စိတ်ဆင်းရဲမှု ထပ်ပြီး ပိုးလိုက်သည့်အတွက် စေတသိကဒုက္ခလို့ဆိုတဲ့ ဒုတိယမြားတံတစ်ခု ထပ်စူးတယ်။ အဲဒီပေါ်မှာ ဒီဒုက္ခတွေကလွတ်ချင်တဲ့စိတ်နဲ့ မငြိမ်မသက်ဖြစ်ပြီး တောင်းဆိုမှုတွေကြောင့် နောက်မြားတံတစ်ခုထပ်စူးပြန်တယ်။”

အကုသိုလ်တွေ ထပ်ပိုးလာတာကို ပြောတာ။ အရိယာဘုရား၊ ရဟန္တာတို့ကျလို့ရှိရင် မြားတံတစ်ချက်နဲ့ပဲ ရပ်သွားတယ်။ ဒုတိယမြားတံ၊ တတိယမြားတံ မလာတော့ဘူးလို့ ဆိုလိုတယ်။

နက္ခလပိတဘူတိ

နက္ခလပိတာ ဒကာကြီးကို မြတ်စွာဘုရားက ဆုံးမတယ်။
“ရုပ်ခန္ဓာကိုယ် နာချင်နာပါစေ၊ စိတ်မနာပါစေနဲ့။”

ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်နာပေမယ်လို့ စိတ်မနာအောင် ငါနေမယ်လို့ ကျင့်ပါလို့ဆိုတာ ရဟန္တာဖြစ်အောင် ကျင့်ခိုင်းတာပဲ။ ပုထုဇဉ်တွေ ကျတော့ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်နာလို့ရှိရင် စိတ်နာမှုက တွဲဖက်လာတယ်။ ဖြစ်ရလေခြင်းဆိုတဲ့ စိတ်ခံစားမှုက ဝင်လာတယ်။ မရှောင်လွှဲနိုင်ဘူး။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ ဖြစ်ရလေခြင်းဆိုတဲ့ စေတသိက ဒုက္ခ မလာဘူး။ ကာယိကဒုက္ခကို ရှုမှတ်ပြီး ထိုကာယိကဒုက္ခ လွတ်မြောက်ဖို့ရာ ကြိုးစားနိုင်သွားတယ်။

ပုထုဇဉ်ကျတော့ ထွက်ပေါက်မသိသည့် အတွက်ကြောင့် ဖြစ်နေတဲ့ဒုက္ခကိုပဲ စိတ်ကမကျေမနပ်တွေ ဖြစ်တယ်။ နောက် မြားတစ်ချက် ထပ်စူးတာနဲ့တူတယ်။ တကယ့်ထွက်လမ်းကို မသိသည့်အတွက်ကြောင့် မတောင့်တရမယ့်ဟာ ထပ်တောင့်တတဲ့ အခါကျတော့ နောက်ထပ်မြားတစ်ချက် ထပ်စူးတယ်။ တစ်ခါ တစ်ခါဒုက္ခဖြစ်ရင် သုံးချက် သုံးချက် အစူးခံရတယ်လို့ ဒီလိုဆိုလို့ တယ်။

အဲဒါကို ရည်ရွယ်ပြီး ရှင်နာဂသေနက ဖြေဆိုတာ။
“ကာယိကံ မဟာရာဇ ဝေဒနံ ဝေဒေတိ၊ စေတသိကံ ပန ဝေဒနံ န ဝေဒေတိ- ကာယိကဒုက္ခတော့ ခံစားရတယ်။ စေတသိကဒုက္ခ ဝေဒနာတော့ မခံစားရဘူး။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးက အကြောင်းတရားကို ဆက်မေးတယ်။
“အရှင်ဘုရား၊ ကာယိကဒုက္ခကို ခံစားရတယ်ဆိုတာ ဘာကြောင့်

လဲ။ ဘာကြောင့် ကာယိကဒုက္ခတော့ ခံစားရလဲ။ စေတသိက ဒုက္ခဝေဒနာကို မခံစားရဘူးဆိုတာကျတော့လည်း ဘာကြောင့် မခံစားရတာလဲ။”

အဲဒီလို မေးတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက အကြောင်းမရှိလို့ အကျိုးမရှိတာဆိုတဲ့ စကားမျိုးနဲ့ ဖြေတယ်။ လောကမှာ အကြောင်းရှိမှ အကျိုးဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိတယ်။ အကြောင်း မရှိဘဲနဲ့ အကျိုးဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်တာမရှိဘူး။

“ယော ဟေတု ယော ပစ္စယော ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ ဥပ္ပတ္တိယာ တဿ ဟေတုဿ တဿ ပစ္စယဿ အနုပရမာ ကာယိကဒုက္ခံ ဝေဒေတိ၊ ကာယိကဒုက္ခံ ဖြစ်ပေါ်စေတတ်တဲ့ အကြောင်းတရားတွေ မကင်းသေးလို့ ကာယိကဒုက္ခ ခံရတာ။”

ဆိုလိုတာက ခန္ဓာကိုယ်ကြီးရှိလို့ရှိရင် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးရဲ့ ဒုက္ခကို ခံရမှာပဲ။ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးရှိနေသမျှ အကြောင်းရှိနေသေးတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ သွားကိုက်ခြင်း၊ နားကိုက်ခြင်း၊ ကျောအောင့်ခြင်း၊ နေထိုင်မကောင်းဖြစ်ခြင်း၊ ရောဂါဝေဒနာရရှိခြင်းဆိုတဲ့ ကာယိကဒုက္ခ ခံစားရတယ်။

စေတသိကဒုက္ခကိုတော့ မခံစားရဘူး။ ဘာဖြစ်လို့ စေတသိကဒုက္ခကို မခံရလဲလို့ဆိုရင် “ယော ဟေတု ယော ပစ္စယော စေတသိကဿ ဒုက္ခဿ ဥပ္ပတ္တိယာ၊ တဿ ဟေတုဿ တဿ ပစ္စယဿ ဥပရမာ စေတသိကံ ဒုက္ခံ န ဝေဒေတိ-စေတသိကဒုက္ခကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့အကြောင်းတရားလုံးဝပြတ်စဲသွားသောကြောင့် စေတသိကဒုက္ခကို မခံစားရဘူး။”

စေတသိကဒုက္ခ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဒေါသရှိမှဖြစ်တာ။
 ဒေါသဆိုတာလည်း တွယ်တာမှုတွေရှိနေမှဖြစ်တာ။ သောကတို့၊
 ဒေါသတို့ဆိုတာ တွယ်တာမှုရှိရာမှ လာလို့ရတယ်။ စဉ်းစားကြည့်၊
 တွယ်တာမှုရှိတဲ့နေရာ သောကတို့ စိတ်ပူပန်မှုတွေ လာတယ်။
 နေ့စဉ်နဲ့အမျှ လူတွေ အသက်ဆုံးရှုံးနေသော်လည်း ကိုယ်နဲ့
 မသိဘူးဆိုရင် ဘာမှမဖြစ်ကြဘူး။ ကိုယ့်အမျိုးထဲကဆိုလို့ရှိရင်
 လှုပ်လာတယ်။ အဲဒါ ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုရင် တွယ်တာမှုရှိလို့။

တွယ်တာမှုကြောင့် သောကဖြစ်

ကိုယ့်ပစ္စည်း မဟုတ်ရင်၊ ကိုယ်နဲ့မဆိုင်ရင် ပျက်ချင်
 သလောက် ပျက်နေ၊ လူတွေဟာ မမှုကြဘူး။ သို့သော် ကိုယ့်
 ပစ္စည်းဆိုရင်တော့ နည်းနည်းလေးပဲဖြစ်ဖြစ်၊ “ဟယ် ငါ့ဟာလေး
 သွားပါပြီ” ဆိုပြီး သောက ဖြစ်တာပဲ။ အဲဒါ ဘာကြောင့်ဖြစ်လဲ။
 Attachment လို့ခေါ်တဲ့ တွယ်တာမှုကြောင့်ပဲ။

တွယ်တာမှုဆိုတာလည်း ပြောင်းလဲသွားတတ်သေးတယ်။
 ကားတစ်စီး ဝယ်ထားတယ်၊ ဘယ်မှာတွယ်တုန်း။ ကားမှာ
 တွယ်တယ်။ အဲဒီကားကို တစ်စုံတစ်ခုကြောင့် ရောင်းလိုက်တယ်၊
 ကားပေါ်မှာ မတွယ်တော့ဘူး။ ကားရောင်းလို့ရတဲ့ ငွေထုပ်ကြီး
 ပေါ်မှာ သွားတွယ်ပြန်တယ်။ ပြောင်းသွားပုံကို ပြောပြတာ။

လူကိုခင်မင်လို့ လက်တွဲတယ်ဆိုလို့ရှိရင် အဲဒီ ခင်မင်တဲ့
 လူအတွက် သောက ဖြစ်ပြန်တယ်။ ကဲ-လက်တွဲဖြုတ်လိုက်ပြီ၊
 divorce လုပ်လိုက်ပြီဆို မတွယ်ပြန်တော့ဘူး။ သူနဲ့ပတ်သက်ရင်
 သောက မဖြစ်ပြန်ဘူး။ ကိုယ်နဲ့ပြတ်စဲလိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်
 သောက ဆိုတာ မလာတော့ဘူး။

ဒါကြောင့်မို့ Where there is attachment, there is worry.
စိတ်ပင်ပန်းမှု၊ စိတ်ဆင်းရဲမှုဆိုတာ တွယ်တာမှုကို အကြောင်းပြု
ဖြစ်တာ။

‘တဏှာယ ဇာယတေ သောကော၊
ကာမတော ဇာယတေ သောကော၊
ပေမတော ဇာယတေ သောကော’

ချစ်ခင်မှုကြောင့် လူတွေဟာ သောကဆိုတာ ဖြစ်တယ်လို့
မြတ်စွာဘုရားက ဟောတာ။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ သူ့ခန္ဓာကိုယ်တောင် သူ ချစ်ခင်မှု မရှိ
တော့ဘူး။ အဲဒီတော့ သောကဆိုတာ မလာဘူး။ ဒါကို ပြောလို
ရင်းပဲ။ စေတသိကဒုက္ခ ဖြစ်ဖို့ရာအတွက် အကြောင်းတရား
တွေဟာ ပြတ်စဲသွားပြီ။ ဒါကြောင့်မို့ သူ့မှာ စေတသိကဒုက္ခ
မဖြစ်တော့ဘူးလို့ ရှင်နာဂသေနက ဒီလိုဖြေတာ။

ရှင်နာဂသေန က မြတ်စွာဘုရားရဲ့ မိန့်ကြားချက်ကို
ကိုးကားပြီး ယခုလို ဖော်ပြတယ်။ “သော ဧကံ ဝေဒနံ ဝေဒေတီ
ကာယိကံ, န စေတသိကံ- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကာယိကဒုက္ခ
ဝေဒနာတစ်မျိုးကိုသာ ခံစားရတယ်။ စေတသိကဒုက္ခဝေဒနာကို
မခံစားရဘူး”။

အဲဒီမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီး က ထပ်မေးတယ်။ “ဘန္တေ-
နာဂသေန ယော ဒုက္ခံ ဝေဒနံ ဝေဒေတီ၊ ကသ္မာ သော
န ပရိနိဗ္ဗာယတိ- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဟာ ကာယိကဒုက္ခဝေဒနာ
ကို ခံစားရပါလျက်နဲ့ ဘာဖြစ်လို့ ပရိနိဗ္ဗာန် မစံသလဲ”။

ဘာကြောင့် ဒီလောက်ဒုက္ခများတာ မြန်မြန် သေလိုက်ပါ တော့လားလို့ ပြောချင်တာ။ လောကလူတွေဆိုရင် suicide လုပ်တယ်လေ။ တစ်ချို့နိုင်ငံခြားတွေမှာ suicide doctor ဆိုတာ ရှိတယ်။ နေမကောင်းလို့ရှိရင် အဲဒီဆရာဝန်ဆီသွားပြီး ဆေးထိုး ခိုင်းတာ။ အဲဒီဆရာဝန်က ဆေးထိုးပေးတယ်။ ရောဂါသက်သာ တဲ့ဆေး မဟုတ်ဘူး။ သေဆေးထိုးတာ။ အဲဒီဆေးထိုးပြီးရင်တော့ ပြုံးပြုံးလေး သေသွားတယ်။ ဒီဒုက္ခကြီးကို မခံစားနိုင်သည့် အတွက်ကြောင့် ဆေးထိုးခံကြတယ်။

ဒီလိုပဲ ဒုက္ခကို မခံစားနိုင်တော့ဘူးဆိုတဲ့လူတွေ ကိုယ့် ကိုယ်ကို သတ်သေလေ့ရှိကြတယ်။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဒီလို အလွန်ဆိုးဝါးတဲ့ ဒုက္ခဖြစ်နေတယ်။ ဘာဖြစ်လို့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် တွေဟာ ပရိနိဗ္ဗာန်မစံကြသလဲ။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံအောင် ဘာကြောင့် မလုပ်ကြသလဲ။ ဒီဒုက္ခကြီးက မခံချင်တော့ပါဘူး ဆိုပြီးတော့ မြန်မြန်သေလိုက်ပါတော့လားလို့ ပြောချင်ပုံရပါတယ်။

ရှင်နာဂသေန က ဖြေတယ်။ “နတ္ထိ မဟာရာဇ၊ အရဟတော အနုနယော ဝါ ပဋိယော ဝါ- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ တွယ်တာမှု လိုက်လျောမှုဆိုတဲ့ လောဘ၊ ဆန့်ကျင်မှုဆိုတဲ့ ဒေါသ မရှိဘူး။”

အနုနယဆိုတာ လိုက်လျောတာ။ လူတွေဟာ စိတ်ကြည် နေလို့ရှိရင် လိုက်လျောကြတယ်။ မကြည်ဘူး မုန်းတယ်ဆိုရင် ဆန့်ကျင်တယ်။ ဒါ လူ့သဘာဝ။ အနုနယ ဆိုတာ လိုက်လျော ခြင်း။ ပဋိယ ဆိုတာ ဆန့်ကျင်ခြင်း။ အနုရောဓ ဝိရောဓ လို့လည်း သုံးလေ့ရှိတယ်။ အနုရောဓ- လိုက်လျောခြင်း။

တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ခင်မင်နေတဲ့အချိန် လိုက်လျော
တယ်။ ခင်မင်မှု ပျက်ပြားသွားရင် အနုရောဓ မရှိတော့ဘူး။
ဝိရောဓ- ဆန့်ကျင်ဘက်တွေ ဖြစ်လာတယ်။

အဲဒီတော့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ အနုနယ လိုက်လျောတဲ့
လောဘ၊ ပဋိယ လို့ဆိုတဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့ ဒေါသ၊ လောဘ ဒေါသ
မရှိဘူး။

“န စ အရဟန္တာ အပက္ကံ ပါတေန္တိ ပရိပါကံ
အာဂမေန္တိ- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သရက်သီးအစိမ်းကို မှည့်
အောင် မလုပ်သလို သေချိန်မတန်သေးရင် အတင်းသေမှာ
မဟုတ်ဘူး”၊ အချိန်ကို စောင့်ကြတယ်။”

ဆိုလိုတာက ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ကိုယ့်ကိုယ်ကို
သေအောင်တော့ မလုပ်ဘူး။ သူ့ဟာသူ သေချိန်တန်လို့ရှိရင်
သေလိမ့်မယ်ဆိုပြီး အချိန်ကိုတော့ စောင့်တယ်။

ရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က ဟောခဲ့တယ်။

“နာဘိနန္ဒာမိ မရဏံ၊ နာဘိနန္ဒာမိ ဇီဝိတံ-

သေဆုံးမှုကိုလည်း သူ မလိုလားဘူး၊

အသက်ရှင်မှုကိုလည်း သူ မလိုလားဘူး။”

ဆိုလိုတာက သေချင်တာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ နေချင်တာ
လည်း မဟုတ်ဘူး။ သူ့သဘာဝအတိုင်း ရှိစေတယ်။

လူတွေကျတော့ စိတ်ညစ်ရင်လည်း သေချင်တယ်လေ။
ဒါကြောင့်မို့ လူတွေကပြောတာ “ငါသေချင်လိုက်တာနဲ့”။ ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ငါသေချင်လိုက်တာလို့လည်း မရှိဘူး။ နေချင်လိုက်
တာလို့လည်း မရှိဘူး။

ကာလဉ္စ ပဋိကဒီမိ- သေမယံအချိန်လေးကိုတော့ သူက စောင့်ဆိုင်းပေးနေတယ်။ ဘာနဲ့ ဥပမာတူတုန်းဆို “နိဗ္ဗိသံ ဘတကော ယထာ ဝန်ထမ်းဟာ လခရမယ့်နေ့တော့မျှော်တယ်”။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဘယ်နေ့ကျရင် ဒီဒုက္ခတွေ အဆုံး သတ်မလဲ။ ဒုက္ခအဆုံးသတ်မယ့်နေ့ကိုတော့မျှော်တယ်။ ရောက် လာမှာပဲဆိုတဲ့ အသိတော့ ရှိတယ်။

ရှင်သာရိပုတ္တ၏ နောက်ဆုံးနေ့

ရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က သက်တော် ၇၅-နှစ် အရွယ်လောက် မြတ်စွာဘုရားက အသက် (၈၀)အရွယ် ရှိခဲ့ပြီ။ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း(၇)ရက်လောက် အချိန်မှာ သမာပတ် ဝင်စားပြီး သမာပတ်မှထတဲ့အခါ တွေးမိတယ်။ “မြတ်စွာဘုရား လည်း အသက်(၈၀)တောင် ရှိသွားပြီ။ ငါလည်း (၇၅)နှစ် ရှိပြီ။ အဲဒီတော့ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ ဘုရားနဲ့ တပည့်ကြီး ဘယ်သူက များ အရင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြသလဲ။”

ထုံးတမ်းစဉ်လာ ဖြစ်နေတာက ဘုရားထက်အရင် အဂ္ဂသာဝကကြီးတွေက ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေ့ ရှိကြတယ်။ ထုံးစံလို့ ပြောတာဟာ ဓမ္မနိယာမလို့ ပြောတာဖြစ်တယ်။ ဖြစ်စဉ်ကြီး တစ်ခုပဲ။ ဥပမာ- ဆောင်းကုန်လို့ရှိရင် နွေရောက်တာ ဖြစ်စဉ်ပဲ။ ဘယ်သူကမှ လုပ်တာ မဟုတ်ဘူး။ နွေပြီးရင် မိုးလာမယ်ဆိုတာ ဖြစ်စဉ်။ မိုးပြီးရင် ဆောင်းလာမယ်၊ ဥတုသုံးပါးဆိုတာ ဒီလိုပဲ လည်ပတ်နေတယ်။

အဲဒီလို မေ့နိယာမ ဖြစ်စဉ်အရ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် မစံခင် တပည့်ကြီးတွေက အရင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေ့ ရှိကြတယ်။ “ငါရော ဘယ်လောက်နေရဦးမလဲ” လို့ ကြည့်တယ်။ ကြည့်လိုက် တဲ့အခါ (၇)ရက်ဆိုရင် သက်တမ်းကုန်ပြီ၊ (၇)ရက်ပဲ ကျန်တော့ တယ်ဆိုတာ သိသွားတယ်။

(၇)ရက် ကြိုတင်ပြီးတော့ သိလိုက်တဲ့အခါ ဘုရားထံ သွား ရောက်ပြီး လျှောက်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဘယ်မှာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံမလဲလို့ မေးတဲ့အခါ “မယ်တော်ကြီးက ဗြဟ္မာကိုးကွယ်တုန်းပဲ ရှိသေးတယ်။ မယ်တော်ကြီးကို နောက်ဆုံး တရားပြချင်လို့ ဇာတိ ရွာမှာ ဖြစ်ပါ့မယ်” လို့ လျှောက်တယ်။

သားလေးယောက်၊ သမီးသုံးယောက်က ရဟန္တာတွေချည်း ပဲ။ သားလေးယောက်က ဥပတိဿ (ရှင်သာရိပုတ္တ)၊ ဥပသေန (ဒုတိယသား)၊ စုန္ဒ (တတိယသား)၊ ရေဝတ (စတုတ္ထသား)။ သမီး သုံးယောက်ကတော့ စာလာ၊ ဥပစာလာ၊ သီသုပစာလာ အားလုံး ဟာ သာသနာ့ဘောင်ဝင်ပြီး ရဟန္တာချည်းပဲ ဖြစ်ကြတယ်။ သို့သော် မယ်တော်ကြီးဟာ ဗြဟ္မာကို ကိုးကွယ်တုန်းပဲ ရှိသေး တယ်။ အဲဒီတော့ သူ့မယ်တော်ကြီးကို တရားဟောဖို့အတွက် အိမ်ပြန်မယ်။

ရှေးတုန်းက သူဌေးတွေ မိသားစုတွေဟာ အိမ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားကြတယ်။ ချမ်းသာကြွယ်ဝတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေဟာ မိသားစု သားဖွားခန်းဆိုတာကို သီးသန့်ထားတယ်။ အဲဒီတော့ ရှင်သာရိပုတ္တရာက သူ့မွေးဖွားခဲ့တဲ့အခန်းကို ပြန်ပြီး အဲဒီမှာ ဘဝအဆုံးသတ်မယ်လို့ဆုံးဖြတ်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့ အဲဒီကို သွားချင်တာတုန်းဆိုရင် မယ်တော်ကြီးကို တရားဟောချင်လို့ပဲ။

ရှင်သာရိပုတ္တရာဟာ တစ်နေ့ တစ်ယူဇနာနဲ့ (၇)ရက် သွားတာ၊ လပြည့်နေ့ ဟိုရောက်၊ ညမှာ ရောဂါဖောက်ပြီး မနက် လင်းအားကြီးမှာ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသွားတယ်။

အဲဒီတုန်းက ရှင်သာရိပုတ္တရာ မိန့်ခဲ့တဲ့စကားက-

“သေခြင်းကိုလည်း သူ မလိုလားဘူး၊ အသက်ရှင်နေမှုကို လည်း သူ မလိုလားဘူး။ သေမယ့်အချိန်လေးကိုတော့ သူ မျှော်လင့်ထားတယ်။ သိထားတယ်ပေါ့။ ဝန်ထမ်းတစ်ယောက် ဟာ လခရမယ့်နေ့ကို မျှော်လင့်ထားသလိုပဲ။”

ဆိုလိုတာက ခန္ဓာကိုယ်ကြီးရှိနေရင် သူ့ဒုက္ခ ငါ ခံနေရဦး မယ်။ ဒါ မရှိတော့ဘူးဆို ငါလိုချင်တဲ့ဆုလာဘ် အပြည့်အဝရပြီ ဆိုတဲ့ဟာမျိုးကိုတော့ သူမျှော်လင့်တယ်တဲ့။

“နာဘိနန္ဒာမိ မရဏံ၊ နာဘိ ကင်္ခါမိ ဇီဝိတံ၊

ကာလဉ္စ ပဋိကင်္ခါမိ၊ သမ္ပဇာနော ပဋိသတော။

သမ္ပဇာနော ပဋိသတော ဒါ သဘာဝတရားပဲ ဆိုတာ အသိဉာဏ်နဲ့ ဆင်ခြင်ထားတယ်။ သဘာဝတရားပေါ်မှာ စဉ်ဆက်မပြတ် သတိထားတယ်။”

သဘာဝတရားကြီးဟာ ဒီကနေစပြီး ဒီလိုသွားတာ။ သူ အဆုံးသတ်မယ့်အချိန်မှာ အဆုံးသတ်မှာပဲ၊ ပစ်စင်တစ်ခုကနေ ပြီးတော့ လောင်ချာနဲ့ လွှတ်လိုက်တဲ့ခုံးပျံကြီးဟာ အရှိန်ကုန်တဲ့ နေရာမှာ ကျမှာပဲ။ ကံတရားက လွှတ်တင်လိုက်တဲ့ ဘဝအရှိန် ရှိနေသမျှသွားပြီး အရှိန်ကုန်တဲ့ အချိန်ကျတော့ ကျသွားတာပဲ။ ကောင်းကင်ကို ပစ်တင်လိုက်တဲ့ မြားတံဟာ ပစ်တင်လိုက်တဲ့ လေးကြီးရဲ့အင်အားနဲ့ သူက အပေါ်တက်နေမှာပဲ။ အဲဒီ တက်တဲ့ အရှိန် ကုန်တဲ့အခါ ပြန်ကျလာတယ်။ ဒီသဘောပဲ။

ဘဝဆိုတာ စမွေးဖွားလိုက်တဲ့အချိန်မှာ သူက သတ်မှတ်
 လိုက်ပြီးသားပဲ။ သတ်မှတ်တယ်ဆိုတာ ပစ်တင်လိုက်တဲ့အချိန်က
 ဘယ်လောက်ရှိသလဲ။ အဲဒီအချိန်အတိုင်း သွားမှာပဲ။ ကံအချိန်
 ကြီးမားရင် ရှည်ကြာမှာ ဖြစ်တယ်။ သို့သော် ဒီကြားထဲမှာ
 ခုံးခွင်းခုံးဆိုတာ ရှိသေးတယ်။ ခုံးခွင်းခုံးနဲ့ တွေ့သွားလို့ကတော့
 အပေါ်မရောက်ခင် ပြုတ်သွားတာလည်း ရှိတာပေါ့။ accident
 နဲ့ သေတယ်ဆိုတာမျိုး။

“ကာယိကဒုက္ခနဲ့ ကြုံရဲ့သားနဲ့ ဘာကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာန် မစံရ
 သလဲ” ဆိုတဲ့ မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ မေးခွန်းကို ရှင်နာဂသေနက
 ရှင်သာရိပုတ္တရာ မိန့်ကြားတဲ့စကား ကိုးကားပြီးတော့ ဖြေဆို
 လိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကျေနပ်အားရသွားပြီး “ကလ္လောသိ
 ဘန္တေနာဂသေန- ရှင်နာဂသေနရဲ့ ဖြေဆိုချက်ဟာ သင့်တော်
 ပါတယ်”။

နိဗ္ဗာန်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင် ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ စိတ်
 ခံစားမှုနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပုထုဇဉ်နဲ့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့ ခံစားမှုခြင်း
 ဟာ ကွဲပြားခြားနားမှုရှိတယ်။ ပုထုဇဉ်တွေမှာ ကာယိကဒုက္ခ၊
 စေတသိကဒုက္ခ နှစ်မျိုးလုံး ခံစားရသော်လည်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်
 တွေမှာတော့ ကာယိကဒုက္ခတစ်မျိုးသာ ခံစားရပြီး စေတသိက
 ဒုက္ခ မရှိတဲ့အကြောင်း အခုလို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ သိကြသည့်
 အတွက်ကြောင့် ကာယိကဒုက္ခဆိုတာ ခန္ဓာကိုယ်ရနေသမျှ ခံစား

ရမ္မာဖြစ်ပြီး စေတသိကဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်အောင် ကျင့်ကြံ
ကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမ္မာဖြစ်တယ်လို့ ကိုယ်စီကိုယ်စီ သတိထား
ပြီး မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမအတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ကြပါစေ
ကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ko Thu Rein Aung**
Typed by- **Wai Wai Lwin**

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၉)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း(၁၂)ရက်၊ (၁၇-၆-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာ့ ပူဇော် မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင်အခမ်းအနား၌ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ် ၅-ရပ်ကွက်၊ ရွှေနင်းဆီလမ်း၊ ဦးထွန်းညွန့် + ဒေါ်ရင်ထွေး မိသားစုတို့၏ အမတ်ဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ‘မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၉)’ အကြောင်း တရားဒေသနာတော်။

ဒီကနေ့ ၂၁-ခုမြောက် ဝေဒနာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်း အကြောင်း ဟောမှာဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာနဲ့ပတ်သက်ပြီး အပိုင်း(၈) တုန်းက ပြန်လည်မွေးဖွားခြင်းမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကာယိကဒုက္ခ တော့ ခံစားရတယ်။ စေတသိကဒုက္ခ မခံစားရဘူးလို့ ဖြေခဲ့တဲ့ စကားရှိတယ်။။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ကာယိကဒုက္ခတော့ ရှိတယ်။ စေတသိကဒုက္ခတော့ မရှိဘူး။ အင်မတန်မှ သက်သာသွားပြီလို့ ဆိုနိုင်တယ်။ လောကလူတွေမှာ စိတ်ခံစားမှုတွေက အလွန်ပြင်း

ထန်တယ်။ စိတ်ခံစားမှုတွေကြောင့် လူတွေရဲ့ဘဝဟာ ဆိုးချင်လည်း ဆိုးသွားတယ်။ ကောင်းချင်လည်း ကောင်းသွားတယ်။ များသောအားဖြင့် အဆိုးဘက် လဲသွားတတ်တယ်။ စိတ်ခံစားမှုကို မထိန်းနိုင်ဘူးဆိုလို့ရှိရင် လူတွေမှာ တစ်ခုခု ကျူးလွန်မှုတွေ ပြုလုပ်တတ်ကြတယ်။

၂၁-ဝေဒနာပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဝေဒနာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းကို မေးပြန်တယ်။ “ဘန္တေ နာဂသေန သုခါ ဝေဒနာ ကုသလာ ဝါ အကုသလာ ဝါ အဗျာကတာ ဝါ- သုခဝေဒနာဆိုတဲ့ ချမ်းသာတဲ့ခံစားမှုက အပြစ်ကင်းတဲ့ကုသိုလ်လား၊ အပြစ်ရှိတဲ့ အကုသိုလ်လား၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်နှစ်မျိုးမှ အခြားလား။”

အဘိဓမ္မာတရားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတဲ့အခါ နာမ်တရားတွေကို သုံးမျိုးခွဲပြီး ဟောကြားတယ်။ ကုသိုလ် wholesome ဆိုတာတစ်မျိုး၊ အကုသိုလ် unwholesome ဆိုတာတစ်မျိုး၊ အဗျာကတဆိုတဲ့ neither wholesome nor unwholesome ကုသိုလ်လည်းမဟုတ်၊ အကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ဘူးဆိုတာ တစ်မျိုး၊ သုံးမျိုးခွဲပြီး ဟောတယ်။

ကုသလ က အပြစ်ကင်းပြီး ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ပေးတတ်တဲ့အရာ၊ အကုသလ က အပြစ်ရှိပြီး ဆိုးကျိုးကို ပေးတတ်တဲ့အရာ၊ နှစ်မျိုးလုံးနဲ့ မသက်ဆိုင်တာက အဗျာကတ။ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

သုခဝေဒနာက အပြစ်ကင်းပြီး ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ပေးတတ်တဲ့ ကုသိုလ်နဲ့ သက်ဆိုင်သလား၊ သို့မဟုတ် အပြစ်ရှိပြီး မကောင်းတဲ့အကျိုးကို ပေးတတ်တဲ့ အကုသိုလ်နဲ့ သက်ဆိုင် သလား၊ သို့မဟုတ် နှစ်မျိုးလုံးနဲ့ မဆိုင်တဲ့တရားလား”တဲ့။

ရှင်နာဂသေန က ဖြေတယ် “သိယာ မဟာရာဇ ကုသလာ၊ သိယာ အကုသလာ၊ သိယာ အဗျာကတာ- တစ်ချို့ကတော့ ကုသိုလ်၊ တစ်ချို့ကတော့ အကုသိုလ်၊ တစ်ချို့ ကတော့ ကုသိုလ်လည်း မဆိုရဘူး၊ အကုသိုလ်လည်း မဆိုရဘူး”။

သုခဝေဒနာဆိုတိုင်း ကုသိုလ်မဟုတ်ဘူး။ သုခဝေဒနာ ဆိုတိုင်းလည်း အကုသိုလ်မဟုတ်ဘူး။ သုခဝေဒနာဟာ တစ်ချို့က ကုသိုလ်နဲ့သက်ဆိုင်တယ်၊ တစ်ချို့က အကုသိုလ်နဲ့ သက်ဆိုင် တယ်။ တစ်ချို့က နှစ်မျိုးလုံး မဆိုင်ရတဲ့အရာဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး မေးချင်တဲ့မေးခွန်းက ဒါမဟုတ်သေးဘူး၊ ခြေဆင်းအနေနဲ့ မေးတာ။ သူမေးချင်တဲ့ မေးခွန်းက အခုမှလာ တာ။

“ယဒိ ဘန္တေ ကုသလာ န ဒုက္ခာ- အကယ်၍ သုခ ဝေဒနာဟာ ကုသိုလ်ဆိုရင် ဒုက္ခမဟုတ်ရဘူး”။

ဆိုလိုတာက ကုသိုလ်ဆိုတဲ့တရားဟာ ဒုက္ခမဟုတ်ရဘူး၊ ကုသိုလ်မှန်လို့ရှိရင် ဆင်းရဲတဲ့အကျိုးကို မပေးရဘူး၊ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာပေးတယ်လို့ဆိုတဲ့အရာသည် ဒုက္ခနဲ့ မသက်ဆိုင်ရဘူး။ အကယ်၍ ဒုက္ခဆိုရင်လည်း ကုသိုလ်လို့ မဆိုနိုင်ဘူး။ ကုသလံ ဒုက္ခန္တိ နုပ္ပဇ္ဇတိ- ကုသိုလ်က ဒုက္ခဖြစ်တယ်ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။

ဒီမေးခွန်း မေးတုန်းက သုခဝေဒနာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးတယ်။ သုခဝေဒနာကို ရံခါ ကုသိုလ်၊ ရံခါ အကုသိုလ်၊ ရံခါ

အဗျာကတလို့ဆိုတဲ့ အဖြေပေါ်မှာ။ ကုသိုလ်ဆိုလို့ရှိရင် ဒုက္ခဆိုတာ မရှိရဘူး။ အကယ်၍ ဒုက္ခဆိုရင် ကုသိုလ်ဆိုတာ မဖြစ်ရဘူး။ အဲဒီတော့ ကုသိုလ်မှန်ရင် ဒုက္ခမဖြစ်စေရဘူးလို့ တင်ဆိုပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေန က သူ့ထင်မြင်ချက်ကို ပြန်မေးတယ်။ တစ်ချို့မေးခွန်းတွေက ထင်မြင်ချက်ကို ပြန်မေးပြီးမှ ဖြေရတယ်။ မမေးဘဲနဲ့ ဖြေလို့မရဘူး။ ဖြေပုံဖြေနည်း အမျိုးမျိုးရှိတယ်။

“တံ ကိမညသိ မဟာရာဇ- ကဲ မင်းကြီး၊ ဘယ်လို အောက်မေ့သလဲ။ ယောက်ျားတစ်ယောက်ရဲ့ လက်တစ်ဖက်ထဲ ရဲရဲတောက်ပူနေတဲ့ သံလုံးကြီးကို ထည့်လိုက်မယ်။ နောက်တစ်ဖက်ကိုတော့ အေးစက်နေတဲ့ ရေခဲတုံးကြီးကို ထည့်လိုက်မယ်။ အဲဒီလို ထည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ကိ နုခေါ မဟာရာဇ ဥဘောပီ တေ ဒဟေယျံ- ဘယ်နှယ်လဲ မင်းကြီး။ ဒီနှစ်မျိုးလုံးဟာ လက်ကိုလောင်သွားမှာလား။”

အပူကလည်း လက်ကိုလောင်တာပဲ။ အအေးကလည်း လက်ကိုလောင်တာပဲ။ လူတွေက အပူလောင်တယ် ဆိုတာတော့ သဘောပေါက်ကြတယ်။ အအေးလောင်တယ်ဆိုတာ သိပ် မသိကြဘူး။

အအေးလောင်တယ်ဆိုတာ သိပ်အေးခဲနေတဲ့နေရာမှာ အအေးလောင်လို့ရှိရင် နားရွက်ဖျား နှာခေါင်းဖျားဟာ ညှိမည်းလာတယ်။ ဒါ အအေးလောင်တာပဲ။ အေးခဲနေတဲ့ အရပ်ဒေသတွေမှာ ဖြစ်တတ်တယ်။ အင်မတန်အေးတဲ့ ဧဝရက်တောင်တို့လို အကာအကွယ် မရှိဘူးဆိုရင် သွေးမရောက်တော့ဘဲနဲ့ မည်းလာ

တယ်။ အဲဒါ ဖြစ်လာပြီဆိုလို့ရှိရင် သွေးမလျှောက်တော့လို့ မည်းသွားတယ်။ အင်္ဂလိပ်လို frost bite အအေးကိုက်တယ်လို့ သုံးတယ်။ သို့သော် အအေးလောင်တယ်လို့ ဒီမှာသုံးတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အာမ ဘန္တေ ဥဘောပိ တေ ဒဟေယျံ- နှစ်ဖက်စလုံး လောင်မယ်။ အေးတဲ့ဘက်ကလည်း အေးလွန်းအားကြီးလို့ လောင်တယ်။ ပူတဲ့ဘက်ကလည်း ပူလို့ လောင်တယ်။ အပူလောင်တာနဲ့ အအေးလောင်တာ ဒီနှစ်ခုလုံး ဖြစ်မယ်”လို့ ဖြေတယ်။

အဲဒီလိုဖြေတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက ပြန်မေးတယ်။ “ကိ နုခေါ၊ တေ မဟာရာဇ ဥဘောပိ ဥဏှာ- လောင်တယ်ဆိုလို့ ရှိရင် အဲဒီ နှစ်ခုစလုံးဟာ အပူလားတဲ့။”

လောင်တယ်ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့ တွဲလိုက်တဲ့အခါကျတော့ တစ်ဖက်က မီးဖုတ်ထားလို့ ရဲနေတဲ့သံတုံး၊ တစ်ဖက်က အေးခဲ နေတဲ့ ရေခဲတုံး၊ နှစ်ဖက်စလုံး လောင်တယ်ဆိုရင် နှစ်ခုစလုံးဟာ အပူလား။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “မဟုတ်ပါဘူး”တဲ့။

“ဒါဖြင့် နှစ်ခုစလုံးဟာ အအေးလား”။

“မဟုတ်ပါဘူး”လို့ဖြေတယ်။

တစ်ဖက်က အအေး၊ တစ်ဖက်က အပူ။ သို့သော် လောင် တယ်ဆိုတာကျတော့ နှစ်ဖက်လုံး လောင်ကြတယ်။ အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေနက “အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ သင်မင်းကြီး ဖြေတဲ့ အဖြေနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ အသင်မင်းကြီးရဲ့ ဝါဒကို အပြစ်တင် ချိုးနှိမ်ရလိမ့်မယ်” ပြောလိုက်တဲ့စကားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အပြစ်ကို ထောက်ပြမယ်။

“ယဒိ တတ္ထံ ဒဟတိ၊ န စ တေ ဥဘောပိ ဥဏှာ-
 ပူလောင်နေတဲ့ သံခဲက လောင်တယ်ဆိုရင် နှစ်ခုစလုံးကလည်း
 အပူမဟုတ်ဘူး။ အပူမဟုတ်သည့် အတွက်ကြောင့် လောင်တယ်
 ဆိုတာ မဖြစ်သင့်ဘူး။ အကယ်၍ အအေးက လောင်တယ်ဆိုရင်
 လည်း နှစ်ခုစလုံးဟာ အအေးမဟုတ်သည့် အတွက်ကြောင့်
 လောင်တယ်ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ တစ်ခုနဲ့တစ်ခုက ဆန့်ကျင်
 တယ်။ သို့သော် “လောင်တယ်” ဆိုတာ ဖြစ်နေတယ်။

“ကိဿ ပန မဟာရာဇ ဥဘောပိ ဒဟန္တိ- ဘာကြောင့်
 နှစ်ခုစလုံးကို လောင်တယ်လို့ ပြောနိုင်တာလဲ။ န စ တေ
 ဥဘောပိ ဥဏှာ၊ န စ တေ ဥဘောပိ သီတလာ- နှစ်ခုစလုံး
 ဟာ အပူချည်းလည်း မဟုတ်ဘူး။ နှစ်ခုစလုံးဟာ အအေးချည်း
 လည်း မဟုတ်ဘူး။ ဧကံ ဥဏှံ၊ ဧကံ သီတလံ-တစ်ခုက အပူ၊
 တစ်ခုက အအေး၊ ဥဘောပိ တေ ဒဟန္တိ၊ တေန နုပ္ပဇ္ဇတီ
 နှစ်ခုစလုံးက လောင်တယ်လို့ပြောတာ မဖြစ်နိုင်ဘူး”
 ရှင်နာဂသေန က ဒီလိုထောက်ပြတယ်။

အဲဒီအခါ မိလိန္ဒမင်းကြီး ခေါင်းရှုပ်သွားတယ်။ “နာဟံ
 ပဋိဗလော တယာ ဝါဒိနာ သဒ္ဓိ သလ္လပိတုံ- ကိုယ်တော်လို
 စကားတတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ ယှဉ်ပြိုင်ပြီး မပြောနိုင်တော့ပါဘူးတဲ့။
 ဘာဖြေရမှန်း မသိတော့ဘူး။ သာဓု အတ္ထံ ဇပေဟိ- အရှင်
 ဘုရား ပြောချင်တဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြောပါ” လို့ တောင်းဆိုတယ်။

အဘိဓမ္မာသဘောအရ ရှင်နာဂသေနက ဝေဒနာဆိုတဲ့
 စိတ်ခံစားချက်တွေကို (၁၀၈)မျိုးထိအောင် မြတ်စွာဘုရားရဲ့
 ဒေသနာတော်ကို ကိုးကားပြီးတော့ ရှင်းပြတယ်။

စိတ်ခံစားမှု တစ်ရာ့ရှစ်မျိုး

စိတ်ရဲ့ခံစားမှု (၁၀၈)မျိုးရှိတယ်။ လူတွေမှာ ဝမ်းသာမှုဟာ နှစ်မျိုးရှိတယ်။ လောကလူတွေဟာ ဝမ်းသာကြတယ်။ သို့သော် ဝမ်းသာမှုဆိုတဲ့ အကျိုးတစ်ခုကို ထုတ်လုပ်တဲ့ အကြောင်းက တော့ မတူဘူး။ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေကို မှီပြီးတော့ ဝမ်းသာတာ ရှိတယ်။ ကာမဂုဏ်အာရုံမှီပြီး ဝမ်းသာတာကို ဂေဟနိဿိတ သောမနဿ လို့ ခေါ်တယ်။

ဂေဟဆိုတာ လူတွေပျော်မွေ့တဲ့ ဧရိယာ၊ လူတွေဘယ်မှာ ပျော်မွေ့ကြလဲ။ မျက်စိကမြင်တဲ့ အာရုံပေါ်မှာ ပျော်မွေ့တယ်။ နားနဲ့ကြားတဲ့ အသံအာရုံ၊ နှာခေါင်းနဲ့ နမ်းရှူရတဲ့ မွှေးကြိုင်တဲ့ နှစ်သက်စရာအာရုံ၊ လျှာနဲ့အရသာခံရတဲ့ အရသာရှိတဲ့အာရုံ၊ ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ ထိတွေ့ရတဲ့ ကျေနပ်စရာကောင်းတဲ့ အာရုံတွေမှာ ပျော်မွေ့ကြတယ်။ အဆိုပါ အာရုံများသည် စိတ်ရဲ့နေထိုင်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဂေဟ။ ကာမဂုဏ်အာရုံများကို ဂေဟ လို့ ခေါ်တယ်။

ကာမဂုဏ် အဓိပ္ပါယ်

ကာမ ဆိုတာ ကျေနပ်စရာ ကောင်းတယ်။ လိုချင်စရာ ကောင်းတယ်။ ဂုဏ် ဆိုတာ စိတ်ကို နှောင်ဖွဲ့တတ်တဲ့အရာ။ ဒီနေရာမှာ နှောင်ဖွဲ့တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ ပြောတာဖြစ်တယ်။ သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်ဆိုတဲ့ နေရာမှာ အရည်အချင်းတွေကို ဂုဏ် လို့ ပြောတာ။

လောကလူတွေဟာ နှစ်သက်စရာအာရုံတွေကို အမှီပြုပြီး ဝမ်းသာမှုတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ အဲဒီ အာရုံမှာ ဝမ်းသာမှုတင် ဖြစ်သလားလို့ဆိုတော့ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီ အာရုံတွေပေါ်မှာ ဝမ်းနည်းကြေကွဲမှုတွေလည်း ဖြစ်တတ်သေးတယ်။

ဝမ်းသာမှုကို ဂေဟနိဿိတသောမနဿလို့ ခေါ်တယ်။ ဝမ်းနည်းကြေကွဲမှုကို ဂေဟနိဿိတဒေါမနဿလို့ ခေါ်တယ်။ ကာမဂုဏ်တွေကို အမှီပြုပြီး အလိုကျလျှင် သောမနဿ၊ အလို မကျဘူးဆိုရင် ဒေါမနဿ။ ကာမဂုဏ်အာရုံပေါ်မှာ ဝမ်းသာတာ လည်း မဟုတ်ဘူး၊ ဝမ်းနည်းတာလည်း မဟုတ်ဘူး။ အသင့်အတင့် ခံစားမှုဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာ neutral feeling ဖြစ်တယ်။

ဂေဟဆိုတဲ့ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေပေါ်မှာပဲ တစ်ယောက် က ဝမ်းသာမှု သောမနဿဖြစ်တယ်။ တစ်ယောက်က ဝမ်းနည်းမှု ဒေါမနဿဖြစ်တယ်။ တစ်ယောက်ကျတော့ ဝမ်းသာမှုလည်း မထင်ရှားဘူး၊ ဝမ်းနည်းမှုလည်း မထင်ရှားတဲ့ ဥပေက္ခာဖြစ်တယ်။

ထို့အတူပဲ အကြောင်းတစ်ခုကိုကြည့်လိုက်၊ ဂေဟနိဿိတ ရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်က နေက္ခမ္မနိဿိတ၊ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေကို စွန့်လွှတ်လိုက်တယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသွား၊ ရိပ်သာဝင် တရား ကျင့်၊ သမာဓိအာရုံနဲ့နေ၊ သို့မဟုတ် ဈာန်ရတယ်။ ကျင့်ကြံကြီးကုတ် အားထုတ်လို့ ကာမဂုဏ်အာရုံနဲ့ဝေးတာကို ကျေနပ်တယ်။ အဲဒီ ဈာန်အာရုံကို အမှီပြုပြီး ဝမ်းသာမှုဖြစ်တယ်။ နေက္ခမ္မနိဿိတ သောမနဿ။

တစ်ခါ အဲဒီဈာန်အာရုံတွေ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးသွားတာကို အကြောင်းပြုပြီး ဝမ်းနည်းမှု ဖြစ်ပြန်တယ် နေက္ခမ္မနိဿိတ ဒေါမနဿ၊ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

ဝမ်းသာမှုလည်း မထင်ရှား၊ ဝမ်းနည်းမှုလည်း မထင်ရှားတဲ့ ဥပေက္ခာဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကျ နေက္ခမ္မနိဿိတဥပေက္ခာ။

သောမနဿကဂေဟနိဿိတ သောမနဿ၊ နေက္ခမ္မ-
နိဿိတ သောမနဿလို့ နှစ်မျိုး။

ဒေါမနဿက ဂေဟနိဿိတ ဒေါမနဿ၊ နေက္ခမ္မ-
နိဿိတ ဒေါမနဿ လို့ နှစ်မျိုး။

ဥပေက္ခာက ဂေဟနိဿိတ ဥပေက္ခာ၊ နေက္ခမ္မနိဿိတ
ဥပေက္ခာ လို့ နှစ်မျိုး။

ဝေခနာ တစ်ရာရှစ်

အဲဒီတော့ တစ်ခုတစ်ခုကို အာရုံ(၆)ပါးနဲ့ မြှောက်လိုက်တဲ့ အခါ ဂေဟနိဿိတ သောမနဿက(၆)ခု၊ နေက္ခမ္မနိဿိတ သောမနဿက (၆)ခု။ ဂေဟနိဿိတ ဒေါမနဿက (၆)ခု၊ နေက္ခမ္မနိဿိတ ဒေါမနဿက (၆)ခု။ ဂေဟနိဿိတ ဥပေက္ခာ က (၆)ခု၊ နေက္ခမ္မနိဿိတ ဥပေက္ခာက (၆)ခု၊ ၆x၆ လီ= ၃၆ ခု ဖြစ်သွားတယ်။ စိတ်ရဲ့ခံစားချက်တွေက (၃၆)မျိုး ဖြစ်သွားတယ်။

အာရုံဆိုသည်မှာ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အထိ အတွေ့၊ ကြံတွေးအာရုံ အာရုံ(၆)ပါး ရှိတယ်။ အဲဒီ အာရုံ (၆)ပါးနဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သောမနဿ၊ ဒါကြောင့်မို့ ၆-ခု ဖြစ်တယ်။ ဒေါမနဿလည်း ထို့အတူပဲ ၆-ခု ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုဆိုတယ်။ အဲဒီတော့ ပေါင်းလိုက်တော့ ၃၆-ခု ရတယ်။

အဲဒီ ၃၆-ခုကို ကာလသုံးပါးနဲ့ မြှောက်တယ်။ အတိတ် ၃၆-ခု၊ ပစ္စုပ္ပန် ၃၆-ခု၊ အနာဂတ် ၃၆-ခု၊ ဒီလို မြှောက်ပွားလိုက်

တာ၊ ပေါင်းလိုက်တဲ့အခါ ဝေဒနာပေါင်း (၁၀၈)ပါး ဖြစ်သွားတယ်လို့ ဆိုတယ်။

ဒီလိုဝေဒနာဖြစ်တာဟာ အကြောင်းကိုအမှီပြုပြီးဖြစ်တယ်။ အကြောင်းတူပေမယ့် တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မတူကြဘူး။ ဒါကြောင့် ကုသိုလ်ဆိုပေမယ့်လို့ ဒုက္ခဖြစ်ချင်ဖြစ်တယ်။ ဒုက္ခဆိုရင် ကုသိုလ်မဟုတ်ဘူးလို့လည်း ပြောလို့မရဘူး။ ကုသိုလ် ဆိုတာလည်း ဒုက္ခဖြစ်နိုင်တယ်လို့ အဘိဓမ္မာသဘောအရ အခုလို ရှင်းပြတယ်။

“ကလ္လောသီ ဘန္တေ နာဂသေန အရှင်နာဂသေန ပြောပြတာ ကျေနပ်လောက်ပါတယ်” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆိုတယ်။

သဘောတရားတစ်ခုဟာ ယထိပြတ် ပြောလို့မရတဲ့ အကြောင်း ရှင်းပြတာဖြစ်တယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကုသိုလ်ဆိုရင် ဒုက္ခမဖြစ်ရဘူး။ ဒုက္ခဆိုရင်လည်း ကုသိုလ်မဖြစ်ရဘူးဆိုတဲ့ အယူအဆနဲ့ ပြောတာ။ အကြောင်းတရားက ကောင်းနေရင် ဒုက္ခဆိုတာ မဖြစ်ရဘူး။ အကျိုးကို ကြည့်ပြီးတော့ ဒုက္ခလို့ ပြောလို့မရဘူး။ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။ အဲဒါကို ရှင်နာဂသေနက အဘိဓမ္မာသဘောအရ အမှီးစုံဖြစ်နိုင်တယ်ဆိုတာကို ရှင်းပြခြင်း ဖြစ်တယ်။

၂၄-ပစ္စည်းမှာ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ ဥပနိဿယပစ္စယော ဆိုတာ ဒီအတိုင်းပဲ။ ကုသိုလ်ကို အကြောင်းပြုပြီး ကုသိုလ် ဖြစ်သလို၊ အကုသိုလ်လည်းဖြစ်တယ်။ အကုသိုလ်ကို အကြောင်း ပြုပြီး အကုသိုလ်ဖြစ်သလို၊ ကုသိုလ်လည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒီလို ဆိုတာ။ ဒီနှစ်ခုဟာ သေချာပေါက်ကြီးပြောလို့မရဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ ဘယ်အရာပဲဖြစ်ဖြစ် တစ်ပိုင်းစီ မှတ်ရမယ်။

ကရုဏာဒေါသော

ကရုဏာဒေါသောလို့ ပြောကြတယ်။ ကရုဏာကတော့ ကုသိုလ်ပဲ။ ကရုဏာကို အခြေခံပြီး ဒေါသဖြစ်ရင် ဒေါသကတော့ အကုသိုလ်။ ရှေ့က ကုသိုလ်၊ နောက်က အကုသိုလ်။

ကုသိုလ် အကုသိုလ် တစ်ပိုင်းစီ

အဲဒါလိုပဲ သတ္တဝါတွေကိုသတ်ပြီး အသားကို ဘုရားလှူတယ်။ သို့မဟုတ် သံဃာတွေကို ဆွမ်းကပ်တယ်ဆိုရင် သတ်တာက အကုသိုလ်၊ ဆွမ်းကပ်တာက ကုသိုလ်၊ သူ့အပိုင်းနဲ့သူပဲ။ သလဲသီးလို့ သူ့အကန့်နဲ့သူ မှတ်ရမယ်။ ကုသိုလ်က ကုသိုလ်ပဲ၊ အကုသိုလ်က အကုသိုလ်ပဲ။

ဆိုပါစို့-ခြင်ဆိုတဲ့သတ္တဝါတွေရှိရင် လူကိုကိုက်မယ်၊ ခြင်ကိုက်ခံရတဲ့လူက သွေးလွန်တုတ်ကွေး စတဲ့ရောဂါတွေ ဖြစ်မယ်။ ခြင်တွေသတ်မှ လူတွေချမ်းသာမယ်။ လူတွေ ချမ်းသာအောင် ခြင်သတ်တယ်။ လူတွေ ချမ်းသာအောင်လို့ တွေးတာတော့ ကုသိုလ်ပဲ။ ခြင်သတ်တာကျတော့ အကုသိုလ်လို့ ဒီလိုပြောရမှာပဲ။

စိတ်ဆိုတာ တစ်မျိုးတည်းတော့ မဖြစ်ဘူး။ နှစ်ခုပြိုင်တူ ဖြစ်သလား မဖြစ်ဘူးလား။ ကိုယ့်ဟာကိုယ် စဉ်းစားကြည့်။ အကျိုး ဖြစ်ထွန်းစေချင်နေတဲ့ အချိန်လေးမှာ ခြင်သတ်တာ မဖြစ်သေးဘူး။ ခြင်သတ်ပြီဆိုတဲ့အချိန်ကျတော့ ခြင်ရဲ့အကျိုးကို မလိုလားတော့ဘူး။ လူရဲ့အကျိုးကိုတော့ လိုလားတယ်။ ခြင်ကျတော့ သတ်တယ်။ အဲဒီတော့ သတ်တဲ့ပြစ်မှုကတော့ ပါဏာတိပါတပဲ။

ပါဏာတိပါတ ကံ

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်မှာ ပါဏာတိပါတနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ခြွင်းချက်မရှိဘူး။ လောကီဥပဒေကျတော့ရှိတယ်။ ပါဏာတိပါတကံကြောင့် ဆုရတယ်ဆိုတာ ရှိတယ်။ စစ်တိုက် တယ်လေ၊ ရန်သူတပ်ကို ချေမှုန်းတယ်၊ သတ်ပစ်တယ်။ ပြန်လာ တဲ့အခါ သူ့ရဘွဲ့တို့ ဘာတို့ ရတယ်။ အဲဒီလို ရန်သူကိုသတ်လို့ ဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူးတွေ ဆုလာဘ်တွေရတာ ရှိတယ်။ ဘုရင်ရဲ့ ရန်သူ တွေကို သတ်သည့်အတွက်ကြောင့် ဘုရင်ကဆုချတယ်။ အဲဒီ တော့ အကုသိုလ်ကနေ ကောင်းကျိုးပေးတယ်လို့ ပြောရမလို့ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီမှာ မြတ်စွာဘုရားနဲ့ ဂျိန်းဘုရား(နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တ)တို့က တစ်ခေတ်တည်း ပေါ်ကြတာ။ ဂျိန်းဘုရားက ပါဏာတိပါတနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘယ်လိုဟောတုန်းဆို “ယော ကောစိ ပါဏမတိ-ပါတေတိ။ သဗ္ဗော သော နိယယံ ဥပပဇ္ဇတိ- ပါဏာတိပါတ လုပ်သူမှန်သမျှ အပါယ်ငရဲကျတယ်”လို့ ဟောတယ်။

မြတ်စွာဘုရားကတော့ အဲဒီလို မဟောဘူး။ “ပါဏာတိ- ပါတော နိရယသံဝတ္တနိကော- ပါဏာတိပါတသည် ငရဲ၌ ဖြစ်စေနိုင်တယ်”လို့ ဟောတယ်။

အဲဒီ စကားနှစ်ခုဟာ အလွန် ကွဲပြားခြားနားတယ်။ ပါဏာတိပါတ လုပ်သူတိုင်း ငရဲကျတယ်လို့ပြောတာမဟုတ်ဘူး။ ပါဏာတိပါတသည် အကျိုးပေးမယ်ဆိုရင် ငရဲ၌အကျိုးပေးတယ်။ ငရဲမှာ ဖြစ်ချင်မှဖြစ်မယ်။ အခြားအကြောင်းတွေက အများကြီး ရှိတယ်။ အခြားအကြောင်းတွေကို ထည့်စဉ်းစားရမယ်။ ဟောပုံ ချင်း ကွာတယ်။

၂၂-နာမရူပ ဧကတ္တနာနတ္တပဉ္စာ

၂၂-ခုမြောက် မေးခွန်းက “နာမရူပ ဧကတ္တနာနတ္တ-
နာမ်ရုပ်သည်ပင် နောက်ဘဝမှာ ဖြစ်သလားဆိုတဲ့ မေးခွန်း
ဖြစ်တယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန ကော ပဋိသန္ဓတီ- အရှင်ဘုရား
ပြန်လည်မွေးတယ်ဆိုတာ ဘယ်အရာသည် ပြန်လည်မွေးဖွားတာ
လဲ။”

ရှင်နာဂသေနက “နာမရူပံ ခေါ မဟာရာဇ ပဋိသန္ဓ-
တတီ- ဒီဘဝမှာ သေဆုံးပြီး နောင်ဘဝမှာ ပြန်လည်ဆက်တယ်
ဆိုတာ နာမ်ရုပ် ပြန်ဆက်တာပါ” လို့ ဖြေတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပ်မေးတယ်။ “ကိ ဣမံ ယေဝ
နာမရူပံ ပဋိသန္ဓတီ-အခုလက်ရှိ နာမ်ရုပ်သည်ပင် ပြန်ဆက်
တာလား။”

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ဣမိနာ ပန မဟာရာဇ
နာမရူပေန ကမ္မံ ကရောတိ သောဘနံ ဝါ ပါပကံ ဝါ-
အခုလက်ရှိဘဝမှာရှိတဲ့ နာမ်ရုပ်က ပြန်ဆက်သွားတာ မဟုတ်ပါ
ဘူး၊ ဒီနာမ်ရုပ်နဲ့ ကုသိုလ်လုပ်တယ်၊ အကုသိုလ်လုပ်တယ်၊ တေန
ကမ္မေန အညံ နာမရူပံ ပဋိသန္ဓတီ အဲဒီလုပ်တဲ့ ကံရဲ့
အစွမ်းကြောင့် အခြား နာမ်ရုပ် ပြန်ဆက်တယ်”။

ဆိုလိုတာက အကုသိုလ်ကံလုပ်တုန်းက နာမ်ရုပ်ဟာ
နောင်ဘဝမှာ ပြန်မွေးတဲ့ နာမ်ရုပ်မဟုတ်ဘူး။ လုပ်တဲ့အချိန်က
နာမ်ရုပ်တစ်ခု၊ အဲဒီကံရဲ့အစွမ်းကြောင့် ပြန်ပြီးပေါ်လာတဲ့
နာမ်ရုပ်ကတစ်ခု ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ယဒိ ဘန္တေ န ဣမံ ယေဝ နာမရူပံ ပဋိသန္ဓတိ၊ နနု သော မုတ္တော ဘဝိဿတိ ပါပကေဟိ ကမ္မေဟိ-အရှင်ဘုရား ယခုရုပ်နာမ်က ပြန်ဆက် တာ မဟုတ်ဘူးဆိုရင် သူဟာ မကောင်းမှုအကုသိုလ်မှ လွတ်သွား မှာပေါ့” လို့ ထောက်ပြတယ်။

ရှင်နာဂသေန က “ယဒိ န ပဋိသန္ဓဟေယျ- အခု ရုပ်နာမ် ပြန်မဆက်ဘူးဆိုရင်၊ မုတ္တော ဘဝေယျ ပါပကေဟိ ကမ္မေဟိ- သူလုပ်တဲ့ မကောင်းမှု အကုသိုလ်မှ လွတ်သွားနိုင်တာ ပေါ့။ ယသ္မာ စ ခေါ ပဋိသန္ဓတိ တသ္မာ န မုတ္တော ပါပကေဟိ ကမ္မေဟိ- သို့သော် ပြန်ဆက်စပ်တာ ဖြစ်သော ကြောင့် မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံမှ မလွတ်နိုင်ဘူး” လို့ အကြောင်းပြတယ်။

ဒီသဘောတရားတွေက လေးနက်တော့ အသေအချာ စဉ်းစားမှ သဘောပေါက်နိုင်တယ်။ ရုပ်နာမ်က ပြန်မဆက်ဘူး ဆိုရင် လုပ်ခဲ့တဲ့ မကောင်းမှုအကုသိုလ်မှ လွတ်ကောင်းလွတ်လိမ့် မယ်။ ဒါပေမယ့် လုပ်ခဲ့တဲ့ကံကြောင့် အခြားရုပ်နာမ် ပြန်ဆက် တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မကောင်းမှုအကုသိုလ်က မလွတ်ဘူးလို့ ဒီလိုဆိုတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြပါဦး၊” ဆိုတယ်။

ရှင်နာဂသေနကရှင်းတယ်။ “မင်းကြီး လူတစ်ယောက်က သရက်ပင် စိုက်တယ်။ အဲဒီမှာ အခြားလူတစ်ယောက်က သရက်သီးကို ခိုးတယ်။ သူ့ခိုးမိတဲ့အခါ ပိုင်ရှင်က သူ့သရက်သီးကို ဒီလူ ခိုးပါတယ်လို့ တရားစွဲတယ်။

အဲဒီမှာ တရားခံက ဘယ်လိုထုချေတုန်းဆိုရင် “နာဟံ ဒေဝ ဣမဿ အဓမ္မ အဝဟရာမိ- ကျွန်တော် သူ့သရက်သီး မခိုးပါဘူးတဲ့။ သူ့စိုက်တဲ့ သရက်သီးက တစ်ခြားပါ။ သူ့ခိုးတဲ့ သရက်သီးက နောက် သရက်သီးပါ” တဲ့။

ဟုတ်တယ်လေ။ ဟိုလူ့စိုက်တဲ့ သရက်သီးက မရှိတော့ဘူး၊ စိုက်လိုက်တဲ့အခါ အပင်ဖြစ်သွားပြီ။ သူ့စိုက်တာက သရက်သီး တစ်ခု အခုဟာက သူ့စိုက်တဲ့ သရက်ပင်ကသီးတဲ့ အသီးဖြစ်တယ်။

“သူ့စိုက်တဲ့သရက်သီးကို ကျွန်တော် မခိုးပါဘူး။ သူ့စိုက်တဲ့ သရက်သီးက တစ်ခြား၊ ကျွန်ုပ်ခိုးတဲ့သရက်သီးက တစ်ခြား သရက်သီးပဲ ဖြစ်တယ်။ နာဟံ ဒဏ္ဍပုတ္တော ဒါကြောင့် ကျွန်တော် အပြစ်ဒဏ်မထိုက်ပါဘူး။”

သူ့စိုက်တဲ့ သရက်သီးကို ခိုးတာမဟုတ်ဘူး၊ တစ်ခြား သရက်သီးကို ခိုးတာ။ ဒါကြောင့် သူ့ကို အပြစ်မပေးထိုက်ဘူးလို့ ဒီလို ပြန်လည်ချေပတယ်။

“ကဲ- မင်းကြီး၊ အဲဒီအမှုကို အသင်မင်းကြီး ဘယ်လို စီရင်ချက် ချမှာလဲ။ အဲဒီလူဟာ သရက်သီးခိုးမှုနဲ့ အရေးယူခံရ မလား။”

“အရှင်ဘုရား အရေးယူခံရမှာပေါ့။”

“ဘာကြောင့် အရေးယူခံရတာတုန်း။”

“အရှင်ဘုရား၊ သူ ဒီလိုပြောပေမယ်လို့ ပထမ ဟိုလူ့စိုက်တဲ့ သရက်သီးမပါဘဲနဲ့ နောက်သရက်သီးဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ နောက် သရက်သီးဟာ သူ့စိုက်တဲ့သရက်သီးနဲ့ ဆက်စပ်နေတယ်။ သူ့စိုက်တဲ့ သရက်သီးကို အကြောင်းပြုပြီးပေါက်တဲ့ သရက်ပင်က သီးတာဖြစ်တာ။ ဒါကြောင့်မို့ သူဟာ အပြစ်ဒဏ်ထိုက်ပါတယ်။”

ရှင်နာဂသေနက ပြောပြတယ်။ “ဒီအတိုင်းပဲ မင်းကြီး သတ္တဝါတွေဟာ အခုလက်ရှိ ရုပ်နာမ်နဲ့ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံတွေ ပြုလုပ်ကြတယ်။ အဲဒီကံကြောင့် တစ်ခြားနာမ်ရုပ်တွေဟာ ပြန်ပြီး ဆက်မိလာတယ်။ အဲဒါကြောင့် မကောင်းမှု အကုသိုလ်မှ မလွတ်နိုင်ဘူး။

ဆိုလိုတာက on line ဖြစ်နေတယ်လို့ ဆိုလိုတာ။ ဒီဘဝ ဒီရုပ်နာမ်က လုပ်ထားတဲ့ အကုသိုလ်ကံကြောင့် နောက်ဘဝ နောက်ရုပ်နာမ် ဖြစ်ပေါ်လာရတာ ဖြစ်သောကြောင့် ဒီရုပ်နာမ်က လုပ်ထားတဲ့ အကုသိုလ်ကံကို နောက်ဘဝမှာလည်း ဒီလူပဲ ခံရတယ်။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာထပ်ပြောပါဦး။”

ရှင်နာဂသေနက အလားတူ ဥပမာတွေနဲ့ ပြောတယ်။ အလားတူ ဥပမာကတော့ သလေးစပါး ဥပမာနဲ့ ပြောတယ်။ ကြံရဲ့ဥပမာ နဲ့လည်း ပြောတယ်။ ဒီ ဥပမာတွေကတော့ သရက်သီး ဥပမာနဲ့ အလားတူတယ်။

မီး ဥပမာ

နောက် ဥပမာတစ်ခုကတော့ “အရှင်မင်းကြီး၊ လူတစ်ယောက်ဟာ ဆောင်းရာသီမှာ မီးမွှေးပြီး မီးလှုံတယ်။ မီးလှုံပြီး အဲဒီမီးကို မငြိမ်းခဲ့ဘဲ ထသွားတယ်။ အဲဒီမီးက အနီးအနားမှာ ရှိတဲ့ လယ်ထဲကို လောင်ပါလေရော။ စပါးခင်းတွေ မီးလောင်တယ်။ လယ်ပိုင်ရှင်က သူ့ကိုဖမ်းပြီး သူ့လယ်ကို မီးရှို့ပါတယ်လို့ ဆိုပြီး တရားစွဲတယ်။

အဲဒီလို တရားစွဲတဲ့အခါ သူက ဘာပြောတုန်းဆိုရင် ကျွန်တော်မျိုးက သူ့လယ်ကို မရှိရပါဘူး။ ကျွန်တော် လှုံ့တဲ့မီးက တစ်ခြား၊ လယ်လောင်တဲ့မီးက တစ်ခြားပါလို့ ငြင်းဆိုတယ်။ အဲဒီလို ငြင်းဆိုလို့ရှိရင် သူ အပြစ်ဒဏ် လွတ်ပါ့မလား။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဘယ်လွတ်မလဲဘုရား။ သူ့မီးကို အကြောင်းပြုပြီး လောင်မှုဖြစ်တာကိုး။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “နောက်ဥပမာတစ်ခုနဲ့ ရှင်းပါဦး”တဲ့။ ရှင်နာဂသေနက ထပ်ရှင်းတယ်။ “လူတစ်ယောက်ဟာ မီးထွန်းပြီး ညစာထမင်းစားတယ်။ အဲဒီ ထွန်းလိုက်တဲ့မီးက အိမ်ကို လောင်ပါရော။ အဲဒီအိမ်ကနေ ဆက်ပြီးတော့ တစ်ရွာလုံး မီးလောင်သွားတယ်။

ရွာသူရွာသားတွေက မီးထွန်းသူကို တရားစွဲကြတယ်။ ဒီလူကြောင့် တစ်ရွာလုံး မီးလောင်ခံရတယ်။ သူဟာ အပြစ်ဒဏ် ထိုက်တယ်။ ဒီအမှုကို အသင်မင်းကြီး ဘယ်လိုဆုံးဖြတ်မလဲတဲ့။ ဘယ်သူ့ကို အနိုင်ပေးမလဲ။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ရွာသားတွေ အနိုင်ပေးရမှာ”ပေါ့။ ရွာသားတွေပြောတာ မှန်တယ်။ ဘာကြောင့်တုန်းဆိုရင် ဒီလူက သူထမင်းစားတုန်းက ထွန်းတဲ့မီး မဟုတ်ပါဘူး။ ရွာလောင်တာက ဒီပြင်မီးပါလို့ သူငြင်းလို့ မရဘူးလေ။ သူ့မီးကို အကြောင်းပြုပြီး တော့ လောင်မှုဖြစ်တာ ဖြစ်သောကြောင့် သူဟာ တရားခံဖြစ်ရ တယ်။

အဲဒီလိုပဲ လူတစ်ယောက်ဟာ သေခါနီးကာလမှာ နာမ်ရုပ် နဲ့ အကုသိုလ်တွေ လုပ်လိုက်တယ်။ အဲဒီ အကုသိုလ်ကံကြောင့်

နောက်ဘဝ ပဋိသန္ဓေအချိန်မှာ နာမ်ရုပ် ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီ နာမ်ရုပ် ဖြစ်လာလို့ရှိရင် သေခါနီးကာလမှာ ဖြစ်တဲ့ နာမ်ရုပ်ကို အကြောင်းပြုပြီး နောက် နာမ်ရုပ်ဖြစ်တာ ဖြစ်သောကြောင့် သူဟာ မကောင်းမှုအကုသိုလ်မှ မလွတ်ဘူး။

အဲဒီတော့ ဒီနေရာမှာ သဘောပေါက်ဖို့ ပြောမယ်ဆိုလို့ ရှိရင် သေခါနီး မိန်းမောသွားတဲ့ အချိန်လေးမှာ အိပ်မက်မက် သလို ဖြစ်တယ်။ ထင်ယောင် မြင်ယောင်တွေ ဖြစ်တတ်တယ်။ အဟုတ်မြင်တာလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ ကံတရားရယ်၊ ကမ္မနိမိတ် ရယ်၊ ဂတိနိမိတ်ရယ် ဒီသုံးခု တစ်ခုခု သူ့ရဲ့စိတ်အာရုံမှာ ပေါ်လာ တယ်။ ပေါ်လာတဲ့အာရုံကို အာရုံပြုပြီး သေဆုံးတယ်။ အဲဒီ အာရုံနဲ့ပဲ နောက်ဘဝမှာ ဖြစ်တယ်။

ဒီဘဝရုပ်နာမ် သေခါနီးအထိ ဖြစ်သော်လည်း ပဋိသန္ဓေ အခါမှာ ပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ်က အသစ်၊ အဲဒါကြောင့်မို့ ဒီဘဝက ကံတရားကြောင့် နောက်ဘဝမှာ ရုပ်နာမ် ဖြစ်ရတာ။ ဒါကြောင့် မကောင်းမှုအကုသိုလ်ဟာ မလွတ်ပါဘူးလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “နောက်ဥပမာတစ်ခု ပြောစမ်းပါဦး” တဲ့။

ပုဏော်တွင်းမှ မိန်းကလေး

အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ထုံးစံ မိန်းကလေးတစ်ယောက် မွေးလာလို့ ရှိရင် ကြိုတင်ပြီးတော့ ဦးထားတာတွေ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ငယ်ငယ်လေးနဲ့ ၇-နှစ်၊ ၈-နှစ်နဲ့ လက်ထပ်ထားတာလည်း ရှိတယ်။ အိန္ဒိယမှာ။ အိန္ဒိယသွားရင်လည်း သတိထားကြည့်ပေါ့။

အမျိုးသမီးတွေ ခေါင်းမှာ ဆံပင်ထက်ခြမ်း ခွဲထားတဲ့နေရာလေး ရှိတယ်။ ခုခေတ် ခွဲလား မခွဲလား မသိဘူး။ အဲဒီဆံပင် ဟိုဘက် ဒီဘက် နဖူးမှာ ဟိုဘက်ဒီဘက် ခွဲထားတဲ့နားလေးမှာ အနီသုတ် ထားလို့ရှိရင် ပိုင်ရှင်ရှိတယ်လို့သာ မှတ်ပေတော့၊ ငယ်ငယ်ကြီးကြီး နဲ့ မဆိုင်ဘူး။

တစ်ချို့ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာဆိုလို့ရှိရင် ငယ်ငယ်လေးတွေနဲ့ လက်ထပ်ထားတာ။ အဲဒီ ဥပမာကို ရှင်နာဂသေနက ပေးတာ။ မြန်မာပြည်အနေနဲ့ နားလည်ချင်မှ နားလည်မယ်။

မိန်းကလေးတစ်ဦး မွေးလာကာစမှာ စရံပေးထားတယ်။ “ဒီကလေးမလေးကြီးရင် သူ့သားနဲ့ ပေးစားပါ” ပေါ့၊ အပျိုအရွယ် လေး ရောက်လာတဲ့အခါ နောက်ယောက်ျားတစ်ယောက်က ဝင်ယူသွားတယ်။ သိတဲ့အခါ တရားစွဲတယ်။ ဟိုလူက တရားရုံး ကျတော့ ငြင်းတယ်။ မဟုတ်ပါဘူး။ သူမှတ်တုန်းက ကလေး ပေါက်စပါ။ ကျုပ်ယူတာတဲ့၊ အရွယ်ရောက်နေပြီ၊ သူမှတ်တဲ့သူ မဟုတ်ပါဘူးလို့ ငြင်းတယ်။

အဲဒီလိုပြောလို့ရှိရင် ဒီလူဟာ အပြစ်ဒဏ်က ကင်းလွတ် သွားသလားလို့ ရှင်နာဂသေနက မေးလိုက်တယ်။ “အဲဒီလို ပြဿနာပေါ်လာလို့ရှိရင် အသင်မင်းကြီး ဘယ်လိုပြောမလဲ၊ ဘယ်သူ့ကို အနိုင်ပေးမတုန်း။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရင်ဦးထားတဲ့လူကိုပဲ အနိုင်ပေးရမှာ ပဲ။ ဒါ သူနဲ့ လက်ထပ်ထားပြီးပြီလေ။”

အဲဒါလိုပဲ မသေမီ ရုပ်နာမ်နဲ့ အကုသိုလ် လုပ်တယ်၊ အဲဒီ အကုသိုလ်ကံကြောင့် နောက် ရုပ်နာမ်ဖြစ်တယ်၊ ကံနဲ့ ဆက်စပ်

နေတဲ့ ရုပ်နာမ်ဖြစ်သောကြောင့် အကုသိုလ်ကံရဲ့ အကျိုးမှ မလွတ်နိုင်ဘူး။

အဲဒီလို ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတဲ့အခါမှာ မိလိန္ဒ မင်းကြီး က “ကလ္လောသိ ဘန္တေ အရှင်ဘုရားရှင်းတာ ယုတ္တိ ရှိပါတယ်” လို့ ဒီလိုလက်ခံသွားတယ်။

နိဂုံးချုပ်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ ဘဝကူး တာနဲ့ ပတ်သက်လို့ရှိရင် အဘိဓမ္မာကို သေသေချာချာ နားလည် မှသာလျှင် နားရှင်းမှာ ဖြစ်တယ်။ ဇာတက story တွေ ဖတ်တယ်၊ လူတစ်ယောက်ဟာ ဒီဘဝ မကောင်းမှုအကုသိုလ်တွေလုပ်တယ်။ နောင်ဘဝမှာ ခံရတယ် ဆိုတာတွေကြည့်ပြီး ဘဝတစ်ခုဟာ အကြောင်းနဲ့အကျိုး ဆက်နေတာ ဖြစ်သော်လည်း ဒီဘဝက ရုပ်နာမ်က ကူးသွားတယ်လို့ ထင်မှတ်ကြတယ်။

မဟုတ်ဘူး။ ဒီဘဝ ရုပ်နာမ်က ဒီဘဝမှာပဲ အဆုံးသတ် သွားပြီး ဒီဘဝလုပ်တဲ့ ကံတွေကြောင့် နောင်ဘဝ ရုပ်နာမ်အသစ် တစ်ခု ဖြစ်ခြင်းသာ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ reincarnation ဆိုတဲ့ စကားလုံးဟာလည်း ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာတွေ သုံးတဲ့စကားလုံး မဟုတ်ဘူး။ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာတွေ အလိုအရကျရင် ‘ပုနုဗ္ဗတိ ဘိနိဗ္ဗတိ’ နောင်ဘဝ၌ ထပ်မံဖြစ်ခြင်းလို့သာ ပြောရမှာ ဖြစ်တယ်။

ဒီသဘောတရားတွေ အသေးစိတ် နားလည်နိုင်အောင် မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမဖြစ်တဲ့ အဘိဓမ္မာတရားကို လေ့လာမှ

သေသေချာချာ သိရှိနားလည်နိုင်တာ ဖြစ်သောကြောင့် ဘဝကူးပုံ ကျကျနနသိဖို့ အဘိဓမ္မာတရားကိုလေ့လာကြပါ။ အဲဒီ အဘိဓမ္မာ တရားကို လေ့လာခြင်းဖြင့် မိမိတို့သန္တာန်မှာ အသိဉာဏ်တွေ တိုးတက်လိုက်နာ ကျင့်သုံးနိုင်ကြပါစေ။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ko Thu Rein Aung**
Typed by- **Wai Wai Lwin**

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏
ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ
အပိုင်း(၁၀)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော်(၁၁)ရက်၊ (၁-၇-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်း မြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာ့ပူဇော် မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင်အခမ်းအနား၌ နှစ်ဖက်သောမိဘများအား အမျိုးထား၍ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊ Dr. ပြည့်ပြည့်သိန်း၏ ၃၄-နှစ်ပြည့် မွေးနေ့မင်္ဂလာနှင့် သမီး မေပြည့်စုံရိန်း၏ ၅-နှစ်ပြည့် မွေးနေ့မင်္ဂလာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဦးရိန်းသူအောင် + Dr. ပြည့်ပြည့်သိန်း (မျက်စိအထူးကုဆရာဝန်)၊ သမီး လင်းလပြည့်ရိန်း၊ မေပြည့်စုံရိန်း မိသားစုတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော 'မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၁၀)' တရားဒေသနာတော်။

၂၃-ထေရ်ပုဂ္ဂိုလ်သန္တဟာနာ' ပဋိသန္တဟာနပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဗုဒ္ဓဝါဒနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ခဲရာခဲဆစ်မေးခွန်းတွေကို မေးမြန်းလာခဲ့တာ ဒီကနေ့ ၂၃-ခုမြောက် မေးခွန်းကို မေးမြန်းခြင်းဖြစ်တယ်။ မေးခွန်းတွေက တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်သွယ်နေပြီး ပါဝင်လာတဲ့ အချက်အလက်တွေကို ထပ်ဆင့်မေးတာ

ဖြစ်တယ်။ ကောက်ရိုးပုံကြီးမှ တစ်မျှင်ဆွဲထုတ်လိုက်တာနဲ့ နောက် တစ်မျှင် ထွက်လာသလို၊ tissue paper တစ်စ ဆွဲထုတ်လိုက်ရင် နောက်တစ်စ ထွက်လာသလို မေးခွန်းတွေက ပေါ်ပေါ်လာတယ်။

အခု ၂၃-ခုမြောက် မေးခွန်းက ထေရပဋိသန္တဟန အပဋိသန္တဟန တဲ့၊ ဆိုလိုတာက “ရှင်နာဂသေနဟာ ဘဝမှာ ပြန်ပြီး မွေးဦးမလား၊ မမွေးတော့ဘူးလား” ဆိုတဲ့ မေးခွန်းပဲ။ ပထမတွေ့စ အချိန်တုန်းကလည်း ဒီမေးခွန်းကို မေးပြီးပြီ။ မေ့လောက်တဲ့အချိန် ထပ်မေးပြန်တယ်။

“ဘဝတစ်ခုမှာ ပြန်လည်မွေးဖွားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်နောက် ဘယ်လို လုပ်ပြီး ဒီဘဝမှာလုပ်ထားတဲ့ ကံကြမ္မာတွေ နောက်ဘဝမှာ ပါလာတာတုန်း” ဆိုတာနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး “ကိုယ်တော်ရော နောက်ထပ်မွေးဦးမလား” ဆိုတဲ့မေးခွန်းကို အငိုက်ဖမ်းပြီးမေးတဲ့ သဘောပေါ့။

ရဟန်းတော်များအနေနဲ့ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကို ရှောင်တိမ်း ပြီး ဖြေရတာမျိုး ရှိတယ်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ရဟန္တာ သို့မဟုတ် သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ် ဖြစ်တယ်။ တရားထူး တရားမြတ်ရတယ်ဆိုတာ လျှို့ဝှက်ထားကြတယ်။ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သူ့သောတာပန်ဖြစ်တယ် ဆိုတာကို လူသိမှာ အလွန် စိုးတယ်။ မြှုပ်ထားတဲ့ရွှေအိုးကြီးကို လူသိမှာစိုးသလိုပဲ သူ့ရထား တဲ့ တရားထူးတရားမြတ်ကို ထုတ်ပြောဖို့ ဝန်လေးတယ်။ သူ သောတာပန်ဖြစ်ပါတယ်ဆိုတာ လူကြားထဲမှာ ကြေငြာဖို့နေနေ သာသာ လူသိမှာ စိုးတယ်လို့ ဆိုတယ်။ ဒါက အရိယာပုဂ္ဂိုလ် တွေရဲ့ စိတ်နေသဘောထားပဲ။

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ စိတ်ဆန္ဒ

စာပေကျန်းဂန်မှာဆိုရင် သောတာပန်ဖြစ်ပါပြီလို့ဆိုတာ သူများကို အသိမပေးဘူး။ လျှို့ဝှက်ထားတယ်။ သို့သော် သူ့စိတ်ထဲမှာ ဒုတိယအချက်က ဘာတုန်း။ “ငါ တရားထူးတရားမြတ်ရသလို လူတိုင်းရရင် ကောင်းမှာပဲ” ဆိုတဲ့ ဆန္ဒရှိတယ်။ သောတာပန်ရဲ့ စိတ်နေသဘောထားအဖြစ် စာပေကျမ်းဂန်မှာ ဒီနှစ်ချက်ကို ဖော်ပြတယ်။

ရွှေအိုးကြီးကို လူသိမှာစိုးသလို၊ သူ့ရထားတဲ့ တရားထူးတရားမြတ်ကို လျှို့ဝှက်ထားတယ်။ သို့သော် လူအားလုံး သူလို သောတာပန်ဖြစ်ရင် ကောင်းမှာပဲဆိုတဲ့ စိတ်ဓာတ်ရှိကြတယ်။ ဒါ အရိယာသူတော်စင်တို့ရဲ့ စိတ်ဓာတ်။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေကလည်း ငါ ရဟန္တာဆိုတာ ပြောလေ့မရှိကြဘူး။ လူသိမခံချင်ကြဘူး။ ရဟန္တာဆိုလို့ရှိရင် လူတွေက ဝိုင်းအုံတာလည်း ဖြစ်တတ်တယ်။ ဝိုင်းအုံလိုက်ခြင်းကြောင့် သူ့အဖို့မှာ ငြိမ်းချမ်းတဲ့ အခွင့်အရေးတွေလည်း ဆုံးရှုံးသွားတယ်။ လူသူနဲ့ ဝေးကွာတဲ့အရပ်မှာ တရားဓမ္မနှလုံးသွင်းပြီး အေးချမ်းစွာနေချင်ကြတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ လူသိမခံချင်ကြဘူး။

တရားထူး တရားမြတ်ရတဲ့ သူတော်စင်ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ အပွိုဉ်ရက်ဆိုတာရှိတယ်။ လူသိမှာစိုး၍ လျှို့ဝှက်ကြတယ်။ ဒီလိုလျှို့ဝှက်ခြင်းဟာ အရိယာသူတော်စင်တို့ရဲ့ စိတ်ဆန္ဒပဲလို့ မှတ်ရတယ်။ ရှေးတုန်းက ရဟန်းအချင်းချင်းတောင်မှ လျှို့ဝှက်ကြတယ်။

ရဟန္တာကို မြင်ဘူးချင်သူ

သီဟိုဠ်ကျွန်းက စိတ္တလတောင်မှာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေ သီတင်းသုံးတော်မူကြတယ်။ အဲဒီမှာ အသက်အရွယ်ကြီးမှ သင်္ကန်းဝတ်လာတဲ့ ဦးဇင်းကြီးတစ်ပါးက သူ့ဆရာ မထေရ်ကြီး တစ်ပါးရဲ့နောက်ကလိုက်ပြီး ဆွမ်းခံကြွတယ်။ လမ်းမှာ စကား စမြည် ပြောကြတယ်။ အဲဒီဦးဇင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား၊ လောက မှာ ရဟန္တာဆိုတာ ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်ပါလဲ ဘုရား” မေးတယ်။ ရှေ့ကမထေရ်ကြီးက မိန့်တယ်။ “ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ သိဖို့ အလွန်ခက်တယ် ငါ့ရှင်။ ဘယ်လောက်ထိအောင် ခက်တုန်းလို့ ဆိုရင် ရဟန္တာရဲ့နောက်က သပိတ်၊ သင်္ကန်းပိုက်ပြီး လိုက်နေပေ မယ့် ကိုယ့်ရှေ့ကပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ရဟန္တာဆိုတာမသိနိုင်ဘူး” လို့ ဒီလို မိန့်တယ်။

တကယ်ကတော့ အဲဒီမထေရ်ကြီးက ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပဲ။ အဲဒီရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးနဲ့ အတူပါလျက် ဒီဦးဇင်းကြီးက ရဟန္တာ ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာတုန်းလို့ သိချင်နေတယ်။ သို့သော် သူနဲ့ စကားပြောနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပဲ။

ဒါကြောင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သူတို့သိတဲ့ အဆင့်ကို ပြောလေ့ပြောထ မရှိကြဘူး။ အတင်းအကြပ် မေးရင်တောင်မှပဲ ပြောဖို့ ရှောင်ကြတယ်။ ရဟန်းတွေမှာ ကိုယ်ကျင့်သီလ ပို၍ ဖြူစင်အောင် ဓုတင်အကျင့်ကို ကျင့်ကြတယ်။ အဲဒီ ဓုတင် အကျင့်ကိုတောင်မှပဲ လူသိမခံချင်ဘူး။ လူဝတ်ကြောင်မပြောနဲ့ ကိုယ့်ရဟန်းအချင်းချင်း၊ သီတင်းသုံးဖော် အချင်းချင်းတောင်မှ လျှို့ဝှက်ကြတယ်။

ကိုယ့်ရဲ့ အကျင့်တရား

ရဟန်းတော်နှစ်ပါး ခရီးအတူတူသွားရင်း ရဟန်းတစ်ပါး က ကြံချောင်းလေး ရလာတယ်။ ဆွမ်းစားပြီး နောက်ကိုယ်တော် က “အရှင်ဘုရား၊ ဒါလေး ဘုဉ်းပေးပါဦး”။

“ငါ့ရှင်၊ တော်ပြီ၊ မဘုဉ်းပေးတော့ဘူး”။

ဒါဖြင့် အရှင်ဘုရားက ဧကာသနိတ်လားလို့ဆိုတော့ “ငါ့ရှင် ယူခဲ့ ယူခဲ့” ဆိုပြီး ဧကာသနိတ်စုတင်ကို ဖျက်လိုက်တယ် တဲ့။ လူသိမှာ အလွန်စိုးတယ်။ အဲ့ဒါမျိုးကို အပိတ္တဂုဏ် လို့ ပြောတာ။

အပိတ္တဆိုတာ ဂုဏ်သတင်းကျော်ကြားမှုကို မလိုလားဘူး။ ကိုယ့်ရှိတဲ့ဂုဏ်ကို လူသိမှာ စိုးတယ်။ အင်မတန်မှ လျှို့ဝှက်ကြ တယ်။ အရိယာသူတော်စင်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ ဂုဏ်သတင်းကို လူသိမှာ စိုးကြတယ်။

အပိတ္တ ၃-မျိုး

အပိတ္တနဲ့ ပတ်သက်လို့ စာပေကျမ်းဂန်မှာ-

(၁) ပရိယတ္တိ အပိတ္တ- စာတတ်တယ်ဆိုတာလည်း သူများကို အသိမပေးချင်ဘူး။

(၂) ဓုတင်္ဂ အပိတ္တ- ဓုတင်အကျင့်ကို ကျင့်တယ်ဆိုတာ လည်း အသိမပေးချင်ဘူး။

(၃) အဓိဂမ အပိတ္တ- ဘာတရားထူးရတယ် ဆိုတာကို လည်း လူသိမှာစိုးတယ်။

အပွ ဆိုတာ ဒီနေရာမှာ မရှိဘူးဆိုတဲ့အဓိပ္ပါယ်၊ တစ်ခြား နေရာမှာ နည်းတယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်။ ဣစ္ဆာ လူသိထင်ရှား

ကျော်ကြားလို့မူ ရိုးရိုးကုပ်ကုပ် ထိန်ထိန်ဝှက်ဝှက် နေလေ့နေထ ရှိကြတယ်လို့ ဒီလိုဆိုတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရှင်နာဂသေနကို “တရားထူးတရားမြတ် ရသလား၊ မရဘူးလား” ဆိုတာ အငိုက်ဖမ်းပြီး မေးတဲ့သဘော။ ရှင်နာဂသေနကလည်း ဖြေတတ်တယ်လေ။

၂၃-ခုမြောက် မေးခွန်းမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပ်မေးပြန် တယ်။ “ဘန္တေ နာဂသေန တံ ပန ပဋိသန္ဓဟိဿသိ- အရှင် နာဂသေန ဘယ့်နှယ်လဲ။ အရှင်ဘုရားရော ပြန်မွေးဦး မှာလား”

ရှင်နာဂသေနက ဒီမေးခွန်း သူ့ကိုမေးခဲ့ဖူးတဲ့ မေးခွန်း ဆိုတာ မမေ့ဘူး။ “နန၊ မယာ ပဋိကစ္စေဝ အက္ခာတံ- မင်းကြီး အရင်တုန်းကလည်းဖြေပြီးပြီ မဟုတ်လား။ သစေ သဥပါဒါနော ပဋိသန္ဓဟိဿာမိ- အကယ်၍ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိအစွဲ ရှိနေသေးတယ် ဆိုရင် ပြန်မွေးမှာ။ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိအစွဲ မရှိတော့ဘူးဆိုရင် မမွေး တော့ဘူးလို့ အရင်တုန်းက ပြောခဲ့ပြီးသား မဟုတ်လား။”

အဲဒီလို ပြောလိုက်တာကိုပဲ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကိုယ်တော် ဥပမာလေးနဲ့ ပြောစမ်းပါဦး” လို့ဆိုပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဥပမာတစ်ခု ပြောတယ်။ “ဥပမာ လူ တစ်ယောက်က တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်တဲ့ မင်းတရားကြီးကို ကျေးဇူးပြု တယ်။ အထူးတလည် ဘုရင့်အမှုကိစ္စကို အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးဖူးတယ်။

အဲဒီ ကျေးဇူးပြုခဲ့တဲ့အချက်ကို အကြောင်းပြုပြီး ဘုရင်ကြီး ကလည်း အလွန်ဝမ်းသာအားရဖြစ်ပြီး သူ့ကို ဆုတော်လာဘ်တော်

ချတယ်။ ဘုရင်ဆုချတယ်ဆိုတာ ရွာစားရာထူးပေးတာ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းဥစ္စာတွေပေးတာ။

ရှေးတုန်းကတော့ ဘုရင်တွေက ကျေနပ်အားရရင် ရွာစား အဖြစ် ခန့်တယ်ပေါ့။ မြို့စားအဖြစ် ခန့်အပ်တယ်။ စည်းစိမ်ဥစ္စာ တွေ ပေးတယ်၊ ရာထူးတွေ ပေးတယ်။ ဘုရင်ချတဲ့ဆုနဲ့ သူဟာ လူ့ဘဝမှာ မိသားစုနဲ့ ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့စွာ နေနိုင်ကြတယ်။

အဲဒီလို ချမ်းချမ်းသာသာ နေနိုင်သူ ဖြစ်ပါလျက်သားနဲ့ တစ်ခြားလူတွေကို န မေ ရာဇာ ကိစ္စိ ပဋိကရောတိ ဘုရင်ကြီး က ငါ့အပေါ်မှာ ဘာမှ ကျေးဇူးမပြုပါဘူးလို့ အဲဒီလို ပြောမယ် ဆိုရင် သူဟာ သင့်တော်တဲ့အလုပ်ကို လုပ်တယ်လို့ ပြောနိုင်ပါ့ မလား။”

ဘုရင်ကြီးက ကျေးဇူးပြုရက်သားနဲ့ သူ့ကျေးဇူးမပြုပါဘူးလို့ သူများကိုပြောမယ်ဆိုရင် သူ့စကား ဟုတ်ပါ့မလားလို့ဆိုတော့ “ဘယ်ဟုတ်မလဲဘုရား”တဲ့။

ဒီနေရာလေးမှာ သူပြောချင်တဲ့ စကားလေးကတော့ မမှန် မကန်ပြောတာ မကောင်းဘူးဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်မျိုးပြောတာ၊ မေးပြီ ဆိုရင်တော့ အမှန်ပဲပြောရမှာ။ ဆိုလိုတာက အခုလည်း အသင် မင်းကြီးကို ငါပြောခဲ့ပြီးပြီပဲတဲ့။ အသင်မင်းကြီး မေးတုန်းက ပြောခဲ့တယ်။ တဏှာဒိဋ္ဌိ အစွဲအလမ်းရှိသူဖြစ်ရင် ပြန်မွေးမယ်။ တဏှာဒိဋ္ဌိအစွဲအလမ်း မရှိဘူးဆိုလို့ရှိရင် ပြန်မမွေးဘူးလို့ ပြောခဲ့ တဲ့စကားဟာ ပြည့်စုံလုံလောက်နေတယ်။ ဒီထက် ထပ်ပြောရင် တော့ မမှန်မကန်ပြောရာ ရောက်လိမ့်မယ်လို့ ဒီလိုပြောတာ။

အဲဒီကျတော့မှ ဘုရင်ကြီးက လက်လျော့သွားပြီး အရှင် ဘုရား ဖြေဆိုချက် သင့်တော်ပါတယ်။ သူကတော့ အငိုက်ဖမ်းပြီး တော့ မေးတဲ့သဘော။ သို့သော် ရှင်နာဂသေနက လိမ္မာပါးနပ်စွာ ပြန်ပြီးဖြေတော့ သဘောကျသွားတယ်။

၂၄-နာမရူပပဋိသန္ဓဟနပညာ

နောက်မေးခွန်းတစ်ခု ဆက်ပြီး မေးပြန်တယ်။ ၂၄-ခု မြောက် မေးခွန်းက နာမရူပပဋိသန္ဓဟန ပြန်မွေးခြင်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။ “ပြန်ပြီး ဆက်စပ်တယ်ဆိုတာ ရုပ်သာ ဆက်စပ်တာလား၊ နာမ်သာ ဆက်စပ်တာလား” လို့ မေးခြင်းဖြစ်တယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန ယံ ပနေတံ ဗြူသိ နာမရူပန္တိ ကိုယ်တော်ပြောတဲ့ စကားထဲမှာ နာမရူပ- နာမ်ရုပ်ဆိုတာ ပါတယ်။ ပြန်မွေးတယ်ဆိုတဲ့ ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး နာမရူပဆိုတဲ့ စကားလုံးကို ပြောခဲ့တယ်။ တတ္ထ ကတမံ နာမံ၊ ကတမံ ရူပံ အဲဒီ နှစ်မျိုးထဲမှာ နာမ်ဆိုတာ ဘယ်ဟာလဲ၊ ရုပ်ဆိုတာ ဘယ်ဟာလဲ”။

ဘယ်အရာက နာမ်၊ ဘယ်အရာက ရုပ်လဲလို့ မေးတာ ဖြစ်တယ်။ ယခုခေတ်မှာ တစ်မျိုး ဖြေကောင်းဖြေလိမ့်မယ်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ လာတဲ့အတိုင်း “စားချင်တာက နာမ်၊ စားတာက ရုပ်။ သွားချင်တာက နာမ်၊ သွားတာက ရုပ်” ဒီလိုဖြေတာတွေ ရှိတယ်။

ဒီမှာ ရှင်နာဂသေနက ဘယ်လိုဖြေတုန်း။ “ယံ တတ္ထ မဟာရာဇ ဩဠာရိကံ၊ ဧတံ ရူပံ သိသာထင်ရှားတဲ့အရာက ရုပ်။”

မျက်လုံးနဲ့လည်း မြင်ရတယ်၊ လက်နဲ့စမ်းလို့လည်းရတယ်၊ နားထောင်လို့လည်း ရတယ်။ ဩဠာရိကဆိုတာ သိသာထင်ရှား တယ်။ မြန်မာလို ဩဠာရိကကို ကြမ်းတမ်းတယ်လို့ ပြန်ကြတယ်၊ ကြမ်းတမ်းတယ်ဆိုတဲ့ အသုံးက နားလည်မှု လွဲမှားနိုင်တယ်။ သိသာထင်ရှားတယ်လို့ဆိုတာ ပိုကောင်းတယ်။

လူ့ခန္ဓာကိုယ်မှာ သိသာထင်ရှားတာ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယဆိုတာ သိသာထင်ရှားတဲ့ အရာတစ်ခုပဲ။ အဲဒီ သိသာထင်ရှားတဲ့အရာသည် ရုပ်လို့ပြောလိုက်တာဟာ Gen-eral point ကိုပြောတယ်လို့ သိရမယ်။ မသိသာ မထင်ရှားတဲ့ ရုပ်ကလည်း ရှိသေးတယ်။ သို့သော် ရှင်နာဂသေနက လူတွေမှာ သာမန်အားဖြင့် ရုပ်ဆိုတာ ဖော်ပြလို့ရတယ်၊ ရုပ်ဆိုတာက သိသာတယ်၊ အဲဒီ သိသာထင်ရှားတာကရုပ်လို့ သူဒီလို ဖြေလိုက် တာ ဖြစ်တယ်။

“ယေ တတ္ထ သုခုမာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ၊ ဧတံ နာမံ-အဲဒီထဲမှာ သိမ်မွေ့လို့ သိဖို့ခက်ခဲတဲ့အရာက နာမ်တရား။”

အဲဒီ ဖြေပုံဖြေနည်းက မိလိန္ဒမင်းကြီးကို တစ်မျိုး အဓိပ္ပါယ် ရအောင် ဖြေတဲ့သဘောလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒီ ဖြေပုံဖြေနည်း က တစ်ခြားနေရာမှာတွေ့ရခဲတယ်။ ရုပ်နဲ့နာမ် နှစ်မျိုးမှာ သိသာ ထင်ရှားတာက ရုပ်၊ မသိမသာ သိမ်မွေ့တာက နာမ်လို့ဖြေတာ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာတော့ “စားချင်တာက နာမ်၊ စားတာက ရုပ်။ သွားချင်တာက နာမ်၊ သွားတာက ရုပ်” လို့ ဆိုတယ်။ ဒါလည်း သိသာထင်ရှားအောင်လို့ သဘာဝချင်း မတူတဲ့ရှုထောင့်က ပြောတယ်လို့ ဆိုနိုင်တယ်။

ရုပ်နာမ်ရဲ့ သဘာဝလက္ခဏာနဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင် အပူ အအေး စသော ဆန့်ကျင်ဖက် အကြောင်းကြောင့် သိသိသာသာ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်တတ်သည့်သဘာဝသည် ရုပ်၊ ဒါက အဘိဓမ္မာ ကျမ်းတွေ ဖွင့်တဲ့အတိုင်းဖြစ်တယ်။

အာရုံရှိတဲ့ဘက်သို့ ကိုင်းညွတ်တတ်တဲ့ သဘာဝသည် နာမ်။ ကိုင်းညွတ်တယ်ဆိုတာ အာရုံရှိတဲ့ဘက်ကို မျက်နှာမူတယ်။ အာရုံရှိတဲ့ဘက်ကို ဦးလှည့်သွားတတ်တယ်။ နာမ်တရားဟာ အာရုံရှိတဲ့ဘက်ကို ညွတ်နေတယ်။

အသိစိတ်ကလေးဟာ အာရုံရှိတဲ့နောက် လိုက်တယ် ဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်၊ ညအခါ တိတ်ဆိတ်နေတဲ့ အချိန်မှာ တစ်နေရာရာက ဒေါက်ကနဲအသံကြားရင် စိတ်ကရောက်သွား တယ်။ နှာခေါင်းထဲမှာ အနံ့လေးဝင်လာရင်လည်း အဲဒီအနံ့ဘက် စိတ်ရောက်သွားတယ်။ မျက်စိထဲက တစ်ခုခုမြင်ရင်လည်း မြင်တဲ့ ဘက် စိတ်ရောက်သွားတယ်။ အာရုံရှိတဲ့ဘက်ကို ဦးလှည့်သွား တတ်လို့ နာမ်လို့ခေါ်တယ်။

အဲဒီတော့ ရှင်နာဂသေနရဲ့ အဖြေနဲ့ အဘိဓမ္မာစာပေ ကျမ်းဂန် အဆိုတို့ဟာ မတူညီကြဘူး။ သို့သော် အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် တော့ ကွဲလွဲခြားနားတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ ရှုထောင့်တစ်ခုက ဖြေတယ်လို့ပဲ မှတ်ရမယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ ရုပ်နဲ့နာမ်အမေးကို ရှင်နာဂသေနက ဒီလိုဖြေတာ။ အဲဒီလို ဖြေလိုက်တဲ့အခါမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပ်ဆင့်ပြီး မေးခွန်းတစ်ခု မေးပြန်တယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန၊ ကေန ကာရဏေန နာမ် ယေဝ န ပဋိသန္ဓဟတိ၊ ရူပံ ယေဝ ဝါ- အဲဒီ ရုပ်နဲ့နာမ် နှစ်မျိုးရှိတဲ့ အထဲမယ် ရုပ်တစ်မျိုးတည်းသာ ပြန်မဆက်စပ်ဘဲ (သို့မဟုတ်) နာမ်တစ်မျိုးတည်းသာ ပြန်မဆက်စပ်ဘဲ ဘာကြောင့် နှစ်မျိုးစလုံး ပြန်ဆက်စပ်ရသလဲ”။

လူတွေဟာ ဘဝတစ်ခု အဆုံးသတ်သွားပြီး နောက်ဘဝ မှာလည်း ရုပ်နဲ့နာမ် နှစ်ခုဖြစ်တာပဲလေ။ အဲဒီတော့ နောင်ဘဝ ပြန်ဖြစ်တဲ့အခါ ရုပ်ချည်းပဲဖြစ်ပါလား၊ နာမ်ချည်းပဲ ဖြစ်ပါလား။

လူသားတွေကို ကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ နာမ်နဲ့ရုပ်နဲ့ နှစ်ခု ဖြစ်တယ်။ ရုပ်ချည်းပဲ ပြန်လည်မွေးဖွားတဲ့ဘုံလည်း ရှိတယ်။ နာမ်ချည်းပဲ ပြန်လည်မွေးဖွားတဲ့ဘုံလည်း ရှိတယ်။ ရုပ်ချည်း ပြန်လည်မွေးဖွားတဲ့ဘုံကို အသညသတ်ဘုံလို့ ခေါ်တယ်။ နာမ် တရားချည်းပဲ ပြန်ဖြစ်တဲ့ဘုံကတော့ အရူပဗြဟ္မာဘုံ ဖြစ်တယ်။ လူသားတွေကျတော့ ဒီလိုမဟုတ်ဘူး။ ရုပ်ရောနာမ်ရော ပြန်ပြီး ဆက်စပ်ကြတယ်။

အဲဒီတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီး က “ရှင်နာဂသေန၊ ဘယ် အကြောင်းကြောင့် နာမ်တစ်မျိုးတည်းသာ မဆက်စပ်ဘဲ ရုပ် တစ်မျိုးတည်းသာ မဆက်စပ်ဘဲ ရုပ်နာမ် နှစ်မျိုးစလုံး ဆက်စပ် ရပါသလဲ” လို့ မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “အညမညုပနိဿိတာ ဧတေ ဓမ္မာ ရုပ်နာမ်ဆိုတာ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် မှီပြီး ဖြစ်ကြတာ။ ရုပ်က နာမ်ကို မှီတယ်။ နာမ်က ရုပ်ကို မှီတယ်။ အပြန်အလှန် မှီတင်းပြီး ဖြစ်ကြတာ။ အဲဒီလို အပြန်အလှန် မှီတင်းပြီး ဧကတောဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အတူတကွ ပူးပေါင်းပြီး ဖြစ်လာ ကြတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ရုပ်သက်သက်ချည်း ပြန်မဆက်ဘူး။ နာမ်သက်သက်ချည်း ပြန်မဆက်ဘူး။ ရုပ်နဲ့နာမ် နှစ်မျိုးပေါင်းပြီး ဆက်စပ်တာ” ဖြစ်တယ်။

အဲဒီလို ဖြေလိုက်တဲ့အခါ “အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာနဲ့ ပြောပါဦး တဲ့။” တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်စပ်တယ်ဆိုတာကို ဘယ်လို နားလည် ရမလဲလို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆိုပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။ “ယထာ ကုက္ကုဋိယာ ကလလံ န ဘဝေယျ ကြက်မမှာ ကြက်ဥဆိုတာ ရှိတယ်။ အဲဒီကြက်ဥမှာ အနှစ်ညွန် (ကလလ)ဆိုတာ ရှိတယ်။ ကုက္ကုဋိယာ ကလလံ န ဘဝေယျ အဲဒီ ကြက်မမှာ ဥဖြစ်ဖို့ရာ အတွက် အရည်ကြည် အနှစ်ကလေး (ကလလ) မရှိဘဲ အဏ္ဏမို့ န ဘဝေယျ ကြက်ဥဆိုတာ မဖြစ်လာဘူး။ ယဉ္ဇ တတ္ထ ကလလံ၊ ယဉ္ဇ အဏ္ဏံ ဥဘောပေတေ အညမညုပနိဿိတာ အဲဒီ ကလလဆိုတဲ့ အရည်အနှစ်နဲ့ ကြက်ဥတို့ဟာ အပြန်အလှန် မှီနေကြတယ်။

အတွင်းအနှစ်မရှိဘဲနဲ့ အပြင်ကအခွံဆိုတာမဖြစ်ဘူး။ အခွံ မရှိဘဲလည်း အတွင်းအနှစ်ကလေးက မရပ်တည်နိုင်ဘူးလို့ ဒီလို ဆိုလိုတဲ့ သဘောရှိတယ်။

ကြက်ဥထဲက အနှစ်အရည်ရယ်၊ အပြင်ဘက်က အခွံရယ်၊
 အဲဒီနှစ်ခုသည် အပြန်အလှန် မှီပြီးနေတယ်။ အပြန်အလှန်
 မှီနေသည့်အတွက် အညမည၊ ပုနိဿိတာ အချင်းချင်းမှီပြီး
 ဧကတောဝ နေသံ ဥပ္ပတ္တိ ဟောတိ အတူတကွ တစ်ပေါင်း
 တည်း ဖြစ်မှုဆိုတာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒါလိုပဲ နာမ်တရား မဖြစ်ဘူးဆိုရင်လည်း ရုပ်တရား
 လည်း မဖြစ်ဘူး၊ နာမ်သက်သက်လည်း မဖြစ်ဘူး၊ ရုပ်သက်သက်
 လည်း မဖြစ်ဘူး။ အဲဒီနှစ်မျိုးဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခုမှီပြီး အတူတကွ
 ဖြစ်ကြတယ်။

သံသရာခရီးမှာ နာမ်နဲ့ရုပ် နှစ်ခုပေါင်းစပ်ဖြစ်နေကြတယ်။
 နာမ်တရားက ရုပ်ကိုမှီတယ်၊ ရုပ်တရားကလည်း နာမ်ကို အပြန်
 အလှန်မှီတယ်။ အဲဒီ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် အမှီပြုပြီး ရုပ်နဲ့
 နာမ်ဟာ ပေါင်းစပ်ဖြစ်ပေါ်နေတယ်။ ရှည်ကြာလှသော သံသရာ
 ခရီးမှာ သတ္တဝါတွေ ပြေးသွားနေကြရတယ်လို့ ရှင်နာဂသေနက
 ဒီလိုဖြေတာ။

ဒါကြောင့်မို့လို့ ရုပ်ချည်းသက်သက် မွေးဖွားတာ မဟုတ်
 ဘူး၊ နာမ်ချည်းသက်သက် မွေးဖွားတာ မဟုတ်ဘူး၊ ရုပ်နဲ့နာမ်
 နှစ်ခုပေါင်းစပ်ပြီး မွေးဖွားတယ်လို့ ဒီလိုဖြေလိုက်တော့ မိလိန္ဒ
 မင်းကြီးက လက်ခံသွားတယ်။ “ကလ္လောသိ ဘန္တေနာဂသေန
 အရှင်ဘုရားဖြေတာ သင့်လျော်ပါတယ်” တဲ့။

၂၅-အခွါနပဉ္စာ

ရှင်နာဂသေန ဖြေလိုက်တဲ့ ၂၄-ခုမြောက် မေးခွန်းမှာ ပါတဲ့ အခွါန အကြောင်းကို မေးပြန်တယ်။

“ရှင်နာဂသေန၊ ရှည်ကြာသော ကာလ (အခွါန) ပတ်လုံး သံသရာထဲမှာ ပြေးသွားနေရတယ်လို့ အရှင်ဘုရားပြောတယ်။ ကိမေတံ အခွါနံ နာမ- အဲဒီ ရှည်ကြာသောကာလ (အခွါန) ဆိုတာဘာလဲ” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။

အချိန်ကာလ (အခွါန) သုံးမျိုးရှိတယ်။ အတီတော အခွါ- ပြီးခဲ့တဲ့အချိန်ပိုင်း။ အနာဂတော အခွါ- ရောက်မလာသေးတာ လည်း အချိန်ပိုင်း။ ပစ္စုပ္ပန္နော အခွါ- လက်ရှိရောက်ဆဲ အချိန်ပိုင်း။

လောကမှာ လူတွေက “အချိန်မရှိဘူး၊ အချိန်မရှိဘူး” နဲ့ ပြောတတ်ကြတယ်။ အချိန်ကတော့ ရှိနေမှာပဲ။ ကုန်သွားတာ လည်း အချိန်ပဲ။ မရောက်လာသေးတာလည်း အချိန်ပဲ။ အခု ရောက်နေတာလည်း အချိန်ပဲ။ အဲဒီမှာ ကုန်သွားတဲ့အချိန်ကို အတိတ်လို့ခေါ်တယ်။ မရောက်လာသေးတဲ့အချိန်ကို အနာဂတ် လို့ ခေါ်တယ်။ အတိတ်နဲ့ အနာဂတ်တို့၏ အလယ်မှာရှိတဲ့ အချိန် ကို ပစ္စုပ္ပန်လို့ခေါ်တယ်။

အဲဒီလို ကာလသုံးမျိုးရှိတယ်လို့ ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပ်ပြီးမေးပြန်တယ်။

“ကီ ပန ဘန္တေ သဗ္ဗေ အခွါ အတ္ထိ- အရှင်ဘုရား၊ ဘယ်လိုလဲ။ အရာခပ်သိမ်းမှာ အချိန်ဆိုတာ ရှိသလား။”

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ကောစိ အတ္ထိ၊ ကောစိ န အတ္ထိ (နတ္ထိ)- တစ်ချို့ရှိတယ်၊ တစ်ချို့မရှိဘူး။”

“ဒါဖြင့် အရှင်ဘုရား ရှိတာကဘယ်ဟာတုန်း၊ မရှိတာက ဘယ်ဟာတုန်း။”

ဒီအခါမှာ ရှင်နာဂသေနက ရှိတာနဲ့မရှိတာကို ခွဲပြတယ်။

“ယေ တေ မဟာရာဇ သင်္ခါရာ အတိတာ ဝိဂတာ နိရုဒ္ဓါ ဝိပရိဏတာ၊ သော အဒ္ဓါ နတ္ထိ- ကုန်ဆုံးသွားတဲ့ အချိန်ဟာ ကုန်ဆုံးသွားပြီ ဖြစ်သောကြောင့် ရှိနေတယ်လို့ ပြောလို့မရဘူး။”

မနေ့က အချိန်တွေ ကုန်ခဲ့ပြီ။ မနေ့ကဆိုတာကို ဒီကနေ့ ပြန်ယူလို့မရဘူး၊ မနေ့ကဟာတွေ တစ်ခုမှ မရှိတော့ဘူး၊ ပြီးသွား ပြီ။ သင်္ခါရဆိုတာ အကြောင်းတရားတွေကို စွဲမှီပြီးဖြစ်တဲ့အရာ ဖြစ်တယ်၊ ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားတယ်။ အဲဒီ ဖြစ်ပြီးပျက်သွားတယ် ဆိုတဲ့ သင်္ခါရမှာ အချိန်ဆိုတာမရှိဘူး။”

ဆိုပါစို့၊ မနေ့က အခန့်မသင့်လို့ စိတ်ဆိုးတယ်၊ အဲဒီ စိတ်ဆိုးမှုက ပျောက်သွားပြီ၊ အဲဒီ ပျောက်သွားတဲ့ အရာသည် ပစ္စုပ္ပန်လား၊ အနာဂတ်လား၊ အတိတ်လားလို့ မေးလို့ရှိရင် ဘာမှ မဟုတ်တော့ဘူး၊ မရှိမှ မရှိတော့တာကိုး။ ပျောက်သွားပြီလို့ပဲ ပြောရမယ်၊ အဲဒီလိုပဲ သင်္ခါရတရားတစ်ခုဟာ ချုပ်ငြိမ်းသွားပြီ ဆိုရင် အချိန်ကာလနဲ့ ပြောလို့မရဘူး။

တစ်ခါ “ယေ ဓမ္မာ ဝိပါကာ၊ ယေ စ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ၊ ယေ စ အညတြ ပဋိသန္ဓိ ဒေန္တိ၊ သော အဒ္ဓါ အတ္ထိ- ဝိပါက ဆိုတဲ့ ရင့်ကျက်ပြီး အနေအထားရှိတဲ့ အကျိုးတရားတွေ၊ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မဆိုတဲ့ အကျိုးပေးနိုင်တဲ့ အကြောင်းတရားတွေ၊ နောက်ဘဝမှာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကိုပေးမယ့်တရားတွေကိုတော့ အချိန်ရှိတယ်လို့ ပြောရမယ်။”

ဆိုလိုတာက ရှိနေတဲ့တရားမှာ အချိန်ရှိတယ်လို့ ပြောလို့ ရမယ်။ အကျိုးမပေးသေးတဲ့အနေနဲ့ ရှိနေတယ်။ နောင်အခါမှာ အကျိုးပေးဦးမှာ၊ ဒီသဘောပြောတာ။

တစ်ခါ “ယေ သတ္တာ ကာလင်္ကီတာ အညတြ ဥပ္ပန္နာ၊ သော စ အဒ္ဓါ အတ္ထိ- သေသွားပြီး နောက်ဘဝရောက်မယ့် ပုဂ္ဂိုလ်။ သေသွားတာက အတိတ်၊ နောက်ဘဝ ဖြစ်မှာက အနာဂတ်၊ ဖြစ်ဆဲက ပစ္စုပ္ပန်၊ အဲဒီ သတ္တဝါတွေလည်း အချိန်ဆိုတာ ရှိတယ်လို့ ပြောတယ်။”

“ယေ သတ္တာ ကာလင်္ကီတာ အညတြ အနုပ္ပန္နာ၊ သော စ အဒ္ဓါ နတ္ထိ- သေသွားပြီးနောက် ဘယ်မှာမှ မဖြစ်တော့ဘူးဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့ ဖြစ်ဆဲလို့လည်း ပြောလို့မရဘူး၊ ဖြစ်လတ္တံ့လို့လည်း ပြောလို့မရဘူး၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ အဒ္ဓါဆိုတဲ့ ကာလမရှိဘူးလို့ ဆိုရတယ်။

ကာလမှ လွတ်တဲ့အရာကို ကာလဝိမုတ်လို့ သုံးတယ်။ ပညတ်ဆိုတာ လူတွေရဲ့ထင်မြင်ယူဆချက်တစ်ခုမျှသာ ဖြစ်သော ကြောင့် ကာလဝိမုတ်။ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ကာလဝိမုတ်လို့ ခေါ်တယ်။ တစ်စုံတစ်ခုကို စွဲပြီးဖြစ်တဲ့ သင်္ခါရကိုသာ ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ ဖြစ်နေဆဲ၊ ဖြစ်လတ္တံ့လို့ အချိန်ကာလနဲ့ ဆိုနိုင်တယ်။ အချိန်ကာလနဲ့ ပြောလို့မရတဲ့အရာတွေက ပညတ်နဲ့ နိဗ္ဗာန်ပဲဖြစ်တယ်။

နောက်တစ်ခုက “ယေ စ သတ္တာ ပရိနိဗ္ဗုတာ၊ သော စ အဒ္ဓါ နတ္ထိ၊ ပရိနိဗ္ဗုတတ္တာ- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ကိလေသာ အာသဝေါ ကုန်သွားလို့ နောက်ဘဝမှာ ပြန်မဖြစ်တော့ဘူး။ ခန္ဓာငြိမ်းသွားတာ ဖြစ်သောကြောင့် သူတို့မှာလည်း

အချိန်ကာလဆိုတာ မရှိတော့ဘူး။” ဆိုလိုတာက နိဗ္ဗာန်ရောက် သွားရင်လည်း အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်နဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ပြောလို့မရဘူး။ ဒီလိုဆိုတယ်။

အဲဒီလို ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။ အဒ္ဓါနဆိုတဲ့ ကာလ နဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ရှင်းပြပုံ ရှင်းပြနည်းက တစ်ခြားကျမ်းတွေမှာ ရှင်းပြပုံ ရှင်းပြနည်းနဲ့ မတူဘူး။ သို့သော် အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့်တော့ ဒီပုံစံထဲဝင်တယ်။

အဲဒီလို ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီး က “ကလ္လောသီ ဘန္တေ နာဂသေန- အရှင်ဘုရားပြောတာ သင့်တော်ပါတယ်လို့” လက်ခံတယ်။

နိဗ္ဗိဇ္ဈင်္ဂ

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ ရှင်နာဂ သေနကလည်း မေးသမျှတွေကို ကျကျနနဖြေသလို အမေးသန် တဲ့ မိလိန္ဒမင်းကြီးကလည်း မေးခွန်းတွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဆက်မေး တယ်။ မေးလို့မဆုံးနိုင်သေးဘူး။ ဆက်မေးနေဦးမှာပဲ။

ဒီကနေ့ မေးခွန်းနဲ့ အဖြေတွေကို မှတ်သားနာယူပြီး လေးနက်တဲ့ တရားအသိတွေ ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ကြ ရမှာ ဖြစ်တယ်လို့ ကိုယ်စီ ကိုယ်စီ မှတ်သား အသိဉာဏ်တိုးပွား အောင် ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၁၁)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော်(၁၂)ရက်၊ (၁-၇-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူလီရိပိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာ့ပူဇော်မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင်အခမ်းအနား၌ ကျေးဇူးရှိသူများအား ကျေးဇူးဆပ်သောအားဖြင့် ရန်ကုန်မြို့၊ အားငါးပါးညီအစ်မများ၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော 'မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၁၁)' တရားဒေသနာတော်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေဆိုတဲ့ထဲမှာပါတဲ့ အချက်တစ်ချက်ကို မေးခွန်းပုစ္ဆာလုပ်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးမြန်းပြန်တယ်။ မေးခွန်းတစ်ခုနဲ့တစ်ခုဟာ ကွင်းဆက်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်စပ်ပြီး မေးတဲ့မေးခွန်းတွေထဲက မေးခွန်းပေါင်း ၂၅-ထိ အောင် ရှင်းပြပြီးသွားပြီ။

၂၆-အဒ္ဓါနမူလပဉ္စာ

၂၆-ခုမြောက် မေးခွန်းက ‘အဒ္ဓါန မူလပဉ္စာ’တဲ့။ အဒ္ဓါန ကာလရဲ့ အကြောင်းရင်းက ဘာလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။ မနေ့က အဒ္ဓါဆိုတဲ့ ရှည်ကြာတဲ့ကာလဟာ သုံးမျိုးရှိကြောင်းကို ပြောတဲ့အခါမှာ အဲဒီသုံးမျိုးရဲ့ အကြောင်းရင်းက ဘာလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတာဖြစ်တယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန အတိတဿ အဒ္ဓါနဿ ကိ မူလံ အရှင်နာဂသေန အတိတ်ကာလရဲ့ အကြောင်းအရင်းကဘာလဲ”။

“အနာဂတဿ အဒ္ဓါနဿ ကိ မူလံ မဖြစ်လာသေးတဲ့ အနာဂတ်ကာလရဲ့ အကြောင်းရင်းက ဘာလဲ။”

“ပစ္စုပ္ပန္နဿ အဒ္ဓါနဿ ကိ မူလံ အကြောင်းစုံလင်လို့ ဖြစ်ပေါ်နေဆဲ ပစ္စုပ္ပန်ကာလရဲ့ အကြောင်းရင်းက ဘာလဲ။”

အဲဒီမေးခွန်းကို တရားသဘောနဲ့ ရှင်နာဂသေနက ဖြေ တယ်။

“အတိတဿ စ အဒ္ဓါနဿ အနာဂတဿ စ အဒ္ဓါနဿ ပစ္စုပ္ပန္နဿ စ အဒ္ဓါနဿ အဝိဇ္ဇာ မူလံ အတိတ် ကာလ၊ အနာဂတ်ကာလ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလဆိုတဲ့ အချိန်ကာလ သုံးပိုင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းက မသိခြင်း(အဝိဇ္ဇာ) ဖြစ်ပါတယ်။”

ဒီအဖြေက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ရည်ညွှန်းပြီးဖြေတဲ့ အဖြေပဲ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ ဆိုပြီး အဝိဇ္ဇာက အစပြုတယ်။ “သံသရာအစ အဝိဇ္ဇာက”လို့ ဒီလို ရေးလေ့ရှိကြ တယ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ရဲ့အစ အဝိဇ္ဇာကလို့ ဆိုရလောက်အောင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို မသိခြင်းအဝိဇ္ဇာက စပြီးဖော်ပြတယ်။

သို့သော် မသိခြင်း (အဝိဇ္ဇာ)ဟာ အစလားလို့ ဆိုတဲ့အခါ မသိခြင်း(အဝိဇ္ဇာ)ရဲ့ ရှေ့မှာရှိသေးတယ်။ သို့သော် ဖြစ်စဉ်တစ်ခုကို ဦးဆောင်သွားတာကတော့ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ ရှင်နာဂသေနက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ရည်ညွှန်းပြီး “အဒ္ဓါနရဲ့အစ အဝိဇ္ဇာက” လို့ ဖြေဆိုတာဖြစ်တယ်။

အဒ္ဓါနဆိုတဲ့ ကာလကိုပြောချင်ရင် ကာလဝန္တနဲ့ တွဲဖက်ပြီး ပြောရတယ်။ ကာလဝန္တဆိုတာ ကာလရှိတဲ့အရာ။ အချိန်ကာလ ရှိတဲ့အရာဆိုတာ သတ္တဝါတွေ၊ သင်္ခါရတွေမှာ အချိန်ကာလ ရှိတယ်။

ဒီအဒ္ဓါနဆိုတဲ့ အချိန်ပိုင်းသုံးခုရဲ့ အကြောင်းရင်းဟာ အဝိဇ္ဇာပဲ။ ဘုန်းကြီးတို့ဘဝဟာ ဘယ်ကစသလဲလို့ဆိုတဲ့ အချိန်ကို ပြောမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ပြောဖို့တော်တော်ခက်တယ်။ သို့သော် “ဒို့ရဲ့ ဘဝ မသိခြင်းကစတာ”လို့ ပြောနိုင်တယ်။

မသိခြင်းက စလာပုံကို ပြောရမယ်ဆိုရင် ဘုန်းကြီးတို့ တတွေ လုပ်သင့်တာနဲ့ မလုပ်သင့်တာကို မသိကြဘူး။ မသိသည့် အတွက်ကြောင့် မလုပ်သင့်တာတွေ လုပ်မိတယ်။ လုပ်သင့်တာ တွေလည်း လုပ်မိတယ်။ မသိဘူးဆိုရင် နှစ်မျိုးလုံးလုပ်မိမှာပဲလေ။

လုပ်သင့်တာနဲ့ မလုပ်သင့်တာကို အမှန်မသိတာက အဝိဇ္ဇာ။ မသိလို့ လုပ်မိလုပ်ရာ လုပ်မိတာက သင်္ခါရ။ ဟုတ်ပြီ။ သံသရာလည်တယ်ဆိုတာ မသိခြင်းက စလိုက်တာ။ လုပ်မိ လုပ်ရာတွေ လုပ်လိုက်တယ်။ လုပ်လိုက်တဲ့အခါ လုပ်ခြင်းရဲ့ အကျိုးဆက် ဝိညာဏ် လို့ ဆိုတဲ့ ပဋိသန္ဓေစိတ် ပေါ်လာရတယ်။

မသိတဲ့အဝိဇ္ဇာကစပြီး လုပ်မိလုပ်ရာလုပ်တယ်။ လုပ်တာက သင်္ခါရဆိုတဲ့ ကံတရား။ မသိတဲ့အဝိဇ္ဇာက ကိလေသာ၊ လုပ်မိ

လုပ်ရာလုပ်တဲ့ သင်္ခါရက ကံ၊ ကိလေသာနဲ့ကံ ပေါင်းစပ်လိုက် တဲ့အခါ ဝိညာဏဆိုတဲ့ ဘဝအပင်လေးတစ်ခု ပေါက်လာတယ်။ ဝိညာဏပေါ်လာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ဝိညာဏနဲ့တွဲဖက်လာတဲ့ နာမ်တွေရုပ်တွေဟာ ဖြစ်လာတယ်။

မျိုးစေ့လေးတစ်စေ့ကို မြေရေနဲ့ ထိတွေ့ပြီး မြေထဲမှာ ချစိုက်လိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် အမြစ်ထွက်လာတယ်။ အညောင် တက်လာတယ်။ အဲဒီ အမြစ်တွယ်လိုက်ပြီဆိုရင် အဲဒီအမြစ်က မြေဆီ ရေဆီတွေကို စုပ်ယူလိုက်တဲ့အခါ အညောင်ဟာ တဖြည်းဖြည်း အကိုင်းအခက်တွေနဲ့ ရှင်သန်ထွားကြိုင်းပြီး နောက်ဆုံးမှာ အပွင့်တွေ အသီးတွေ ပြန်ဖြစ်လာတယ်။

အဲဒီမှာ ရေသောက်မြစ်မရှိဘဲ အပင်ဟာ စည်ကားနိုင် တာမှ မဟုတ်တာ။ အခုလည်း ဒီလိုပဲ။ အဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ အမြစ်နဲ့ သင်္ခါရလို့ဆိုတဲ့ အညောင်ထွက်လာတဲ့အခါမှာ ဘဝဆိုတဲ့အပင် လေးဟာ ရှင်သန်လာတယ်။ ရှင်သန်ပြီး အပွင့်တွေ အသီးတွေ ဝေဆာလာသလိုပဲ နာမ်တွေ ရုပ်တွေပေါ်လာတယ်။ အဲဒါကို 'ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ' လို့ ဟောတာ။

ရုပ်တွေ နာမ်တွေထဲမယ် ဘာတွေပါလာတုန်းဆိုတော့ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ၊ မနဆိုတဲ့ sense organs, ဆက်သွယ်ရေး အင်္ဂါတွေ ပါလာတယ်။ မျက်စိပါလာတော့ မြင်စရာအာရုံကို မြင်တယ်၊ ကြည့်တယ်။ နားပါလို့ အသံတွေကို နားထောင်တယ်၊ နှာခေါင်းပါတော့ အနံ့တွေကို ရှုရှိုက်ကြတယ်။ လျှာပါတော့ အရသာတွေ မြည်းစမ်းကြတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ပါတော့ ထိတွေ့ စမ်းသပ်ကြတယ်။ မနပါတော့ စိတ်ကူးကြံစည်ကြတယ်။

ပြင်ပအာရုံတွေနဲ့ ဆက်သွယ်ထိတွေ့လာတာက ဖဿ။ ထိတွေ့မှုကို အကြောင်းပြုပြီး ကောင်းတဲ့အရသာ၊ ဆိုးတဲ့အရသာ ခံစားတာက ဝေဒနာ။ ကောင်းတယ်ဆိုးတယ်လို့ သိလာတယ်။ သိလာတဲ့အခါ ကောင်းတယ်ဆိုတဲ့အပေါ်မှာ လိုချင်တယ်ဆိုတဲ့ တဏှာ ပေါ်လာတယ်။ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ။ လိုချင်ရုံတင် မကဘူး။ စွဲစွဲလမ်းလမ်းဖြစ်လာတယ်။ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်က ဘဝအကြောင်းကို ပြောပြနေတယ်။ လုပ်သင့်တာနဲ့ မလုပ်သင့်တာ မသိဘူး။ အဝိဇ္ဇာ။ မသိလို့ ကုသိုလ်လည်း လုပ်တယ်၊ အကုသိုလ်လည်း လုပ်တယ်၊ သင်္ခါရ။ အဲဒီလုပ်ရပ်ကြောင့် အကျိုးဖြစ်လာတယ်၊ ဝိညာဏ။ စိတ်ကို အကြောင်းပြုပြီး နာမ်ရုပ်တွေပါလာတယ်၊ နာမဓူပ။ နာမ်ရုပ် ထဲမှာ အာရုံ ၆-ပါးကို ရယူနိုင်တဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေ ပါတယ်၊ သဠာယတန။ အဲဒီအင်္ဂါတွေနဲ့ ဆက်သွယ်မှုထိတွေ့မှု ဖြစ်တယ်၊ ဖဿ။ ထိတွေ့မှုကို အကြောင်းပြုပြီး ခံစားမှုဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာ။ ခံစားမှုကို အကြောင်းပြုပြီး လိုချင်မှုတပ်မက်မှုဖြစ်တယ်။ တဏှာ။ စွဲလမ်းမှုဖြစ်တယ်။ ဥပါဒါနံ။ ဘဝဆိုတာ ဒါပဲလေ။

အဲဒီ ဥပါဒါနဆိုတာ ဖြစ်လာတဲ့အခါ ဥပါဒါန်ကြောင့် ဘာတွေဖြစ်တုန်းဆိုရင် ‘ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါယာသာ’ ဆိုတာတွေအားလုံး တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဖြစ်လာတယ်။ ‘ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အဒ္ဓါနဿ’ ဒီ အဒ္ဓါနဆိုတဲ့ ကာလတစ်ခုဟာ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

ဘုန်းကြီးတို့ ဘဝဟာ ဒီကာလတစ်ခုကို ဖြတ်ကျော်နေတာ ဖြစ်တယ်။ သောက ဖြစ်ကြတယ်။ ပရိဒေဝ ဖြစ်တယ်။ အိုခြင်း

ဆိုတဲ့ အစိတ်အပိုင်းကြီးကို ဖြတ်ကျော်နေကြတယ်။ နာခြင်း၊ သေခြင်းဆိုတဲ့အချိန်ပိုင်းကို ဖြတ်ကျော်ရမယ်။ နောက်ဆုံးမှာ အားလုံးဟာ ဒုက္ခအစုအဝေးမျှသာ ဖြစ်တယ်။

ဘာကြောင့် ဒုက္ခလို့ ပြောတာတုန်းဆို ဘယ်အရာမှ မတည်မြဲဘူး။ အားလုံးဟာ ပြောင်းလဲဖြစ်ပျက်နေတဲ့အရာတွေ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခအစုအဝေးမျှသာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီဒုက္ခ အစုအဝေးကြီးတစ်ခုလုံးကို ဖြတ်ကျော်နေတဲ့ အချိန်ပိုင်းကြီး တစ်ခုဟာ အဒ္ဓါနပဲ။

အဲဒီအချိန်ပိုင်းကြီးရဲ့ ပုရိမာ ကောဋီ န ပညာယတီ အဲဒီအချိန်ပိုင်းကြီးရဲ့ အစဆိုတာကို မသိရဘူး။ ဘယ်တုန်းက ဒီဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခု စတင်လာသလဲဆိုတဲ့ အစရှာလို့မရနိုင်ဘူးလို့။

မြတ်စွာဘုရားကအနမတဂ္ဂေါယံ ဘိက္ခုဝေ သံသာဓရာ လို့ ဟောတယ်။ သံသရာကြီးရဲ့ အစဆိုတာ မသိနိုင်ဘူးလို့ ဒီလို ဆိုလိုတာ။ ဒီနေရာမှာ မရှိဘူးလို့ ပြောတာမဟုတ်ဘူး။ မသိနိုင် ဘူးလို့ ပြောတာ။ မရှိတာကို မရှိမှန်းသိလို့ရှိရင်လည်း သိတယ်လို့ ပြောရမှာပဲ။ မြတ်စွာဘုရားက သံသရာရဲ့အစ မရှိဘူးပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ မသိနိုင်ဘူးလို့ ပြောတာ။ ဒါဟာ သိခြင်းပဲ။

ဒီမှာလည်း မြတ်စွာဘုရားရဲ့ စကားအတိုင်းပဲ ရှင်နာဂသေန က “ကာလသုံးပါးရဲ့ အစဆိုတာ မသိခြင်း အဝိဇ္ဇာပဲ”လို့ ဖြေတယ်။

သို့သော် ‘ပုရိမာ ကောဋီ န ပညာယတီ’ ဘယ်ခေတ် ကာလမှ စခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ ပထမဆုံးရဲ့ အစဆိုတာကို မသိနိုင်ဘူး လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန-
အရှင်ဘုရားဖြေတာ သင့်တော်ပါတယ်” လို့ လက်ခံလိုက်တယ်။

၂၇-ပုရိမကောဋိပဉ္စာ

ပြီးတဲ့အခါမှာ မေးခွန်းတစ်ခု ထပ်မေးပြန်တယ်။ ရှေ့
မေးခွန်းအဖြေထဲမှာ ‘ပုရိမာ ကောဋိ န ပညာယတိ’ ကာလရဲ့
အစကို မသိနိုင်ဘူးလို့ ဖြေလိုက်တဲ့စကားကို မှတ်ယူပြီးတော့
သူက ဒုတိယမေးခွန်းကို ဆက်မေးတယ်။ အဲဒီမေးခွန်းက ၂၇-
ခုမြောက် မေးခွန်းပဲ။

“ဘန္တေ နာဂသေ၊ ယံ ပနေသံ ဗြူသိ ပုရိမာ ကောဋိ
န ပညာယတိ- အရှင်ဘုရား ပြောတယ်။ ရှေ့ပိုင်းအစကို
မသိနိုင်ဘူးလို့၊ ရှေ့ပိုင်းကို မသိနိုင်ဘူးဆိုတာ ဥပမာတစ်ခုနဲ့
ရှင်းပြပါဦး” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက တောင်းဆိုတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ပြောတယ်။ “ဥပမာ- လူတစ်ယောက်
ဟာ မျိုးစေ့တစ်စေ့ကို မြေကြီးမှာ ချစိုက်လိုက်တယ်။ အဲဒီ
မျိုးစေ့က အမြစ်ဆင်းပြီး အပေါ်မှာအညွန့်တက်လာတယ်။ အဲဒီ
အညွန့်ကနေ ပင်စည်တွေ ကြီးထွားလာပြီး အကိုင်းအခက်တွေ
ဖြစ်လာတယ်။ အချိန်ရာသီအားလျော်စွာ အပွင့်ပွင့်တယ်။ အသီး
သီးတယ်။”

အဲဒီမှာ သစ်ပင်ကနေ မျိုးစေ့ရ၊ မျိုးစေ့ကနေ အပင်ရ၊
တစ်ခါ အပင်ကနေ အသီးရ၊ အသီးကနေ မျိုးစေ့ရ၊ မျိုးစေ့ကနေ
အပင်ရတယ်။

သစ်ပင်တစ်ပင်ဟာ မျိုးစေ့လေးချလိုက်ပြီး အဲဒီမျိုးစေ့က နေပြီးတော့ အညွန့်တက်၊ အညွန့်တက်လာတဲ့အခါ နောက် အသီး၊သီး၊ အဲဒီ အသီးလေးက တစ်ခါပြန်ပြီးတော့ အစေ့၊ အစေ့ လေးကို စိုက်လိုက်ရင် ဒီအလားတူ အပင်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို နည်းနဲ့ ဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခုရဲ့အဆုံးဆိုတာ မသိတော့ဘူး။

အပင်က စတာလား၊ အစေ့က စတာလား၊ အပင်က စတာလား၊ အစေ့က စတာလား။ မျိုးစေ့ကစတာ ဆိုလို့ရှိရင် အဲဒီမျိုးစေ့ ဘယ်ကရတုန်းဆိုတော့ အပင်ဖြစ်သွားပြန်တယ်။ ဘယ်သူကစတယ်ဆိုတာ သိပါ့မလား၊ မသိနိုင်ဘူး။

ကိုယ့်ကိုယ်လည်း ကိုယ့်ဘဝကိုယ်ပြန်ကြည့်။ ကိုယ့်အမေ ဟာ အစဆိုရင် အမေမှာလည်း အမေရှိတယ်၊ အဲဒီအမေမှာ လည်း အမေရှိတယ်ဆိုတော့ ဘယ်သူကစမှန်း မသိတော့ဘူး၊ အဲဒီမှာ။ သံသရာဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခုက ရှေ့ပိုင်းအစဆိုတာ မသိနိုင်လောက်အောင် ရှည်လျားတယ်။

ဒီလို ရှင်းပြောလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဘိယျော သြပမ္ပံ ကဇောဟိ- အရှင်ဘုရား၊ နောက် ဥပမာတစ်ခု ထပ်ပြောနိုင်ဦးမလား” လို့ဆိုတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ပြောတယ်။ “ကြက်မက ဥတစ်ဥ ဥတယ်၊ အဲဒီ ကြက်ဥကနေပြီး ကြက်မ ရပြန်တယ်။ တစ်ခါ အဲဒီကြက်မကနေ ကြက်ဥရပြန်တယ်။ ကြက်ဥရယ်၊ ကြက်မရယ် ဘယ်ဟာကစမှန်း မသိဘူး။”

ပြောကောင်း ပြောလိမ့်မယ်။ ကြက်မ ဘယ်ကရတုန်း။ ကြက်ဥကရတယ်။ ဒါဖြင့် ကြက်ဥ ဘယ်ကရတာလဲဆို ကြက်မ

က ရတယ်။ အဲဒီတော့ ဒါလည်း ဘယ်ကစမှန်း မသိဘူး။ ကြက်ဥ
က စတာလား၊ ကြက်မက စတာလား၊ ပြောလို့မရဘူးလေ။
အစဆိုတာ ရှာလို့မတွေ့နိုင်ဘူး။ ဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခုရဲ့ အစဆိုတာ
ပြောလို့မရသလိုဘဲ ဒီအချိန်ပိုင်းကြီးတစ်ခုရဲ့ ရှေ့ပိုင်းအစဆိုတာ
လည်း မသိနိုင်ဘူးလို့ ဒီလို ရှင်နာဂသေန က ဖြေလိုက်တာ
ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက မျိုးစေ့နဲ့ သစ်ပင်၊ ကြက်ဥနဲ့ ကြက်မ၊
ဥပမာပေးပြီး ဖြေဆိုမှုကို မကျေနပ်သေးဘူး။ ထပ်ပြီးတော့ ဥပမာ
ပေးပါဦးလို့ ဆိုတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက တုတ်ကလေးနဲ့
စက်ဝိုင်းကြီးတစ်ခု ခြစ်ပြတယ်။ ခြစ်လိုက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးကို
မေးတယ်။

“အတ္တိ ဣမဿ စက္ကဿ အန္တော ဒီစက်ဝိုင်းလေး
တစ်ခုရဲ့ အစနဲ့အဆုံးဆိုတာ ရှိရဲ့လား။”

အဝိုင်းကြီးကို ဘယ်လိုလုပ် အစနဲ့အဆုံး ပြောလို့ရမှာလဲ။
ဆက်မိသွားပြီလေ။ အစအဆုံးဆိုတာ ရှိလားဆိုတော့ မရှိဘူးတဲ့။
အဲဒီစက်ဝိုင်းကြီးမှာ အစတို့ အဆုံးတို့ဆိုတာ မရှိသလိုဘဲ
မြတ်စွာဘုရားက ဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခုကို ဟောတာပဲ ဖြစ်တယ်လို့
ရှင်းပြလိုက်တယ်။

မျက်စိရှိလို့မြင်တယ်။ မျက်စိနဲ့မြင်တာကို အကြောင်းပြုပြီး
မြင်သိစိတ်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ မျက်စိရယ်၊ မြင်စရာအာရုံရယ်၊
မြင်သိစိတ်ရယ် ပေါင်းလိုက်တဲ့အခါ ဆုံစည်းမှု ဖြစ်လာတယ်။
ဆုံစည်းမှုကြောင့် စိတ်ခံစားမှု ဖြစ်လာတယ်။ စိတ်ခံစားမှုကြောင့်
လိုချင်မှုတွေ ဖြစ်လာတယ်။ လိုချင်မှုကြောင့် စွဲလမ်းမှုတွေ

ဖြစ်လာတယ်။ စွဲလမ်းမှုကြောင့် ကံဖြစ်လာတယ်လို့ ရှင်နာဂသေန ဖြေတာ။

ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ နဲ့ အတူတူပဲ။ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ ဆိုတာ ကမ္မဘဝကို ပြောတာ၊ သူကတော့ တိုက်ရိုက် ပြောလိုက်တယ်။ ဥပါဒါနပစ္စယာ ကမ္မံ ကံဖြစ်လာတယ်။

ကမ္မပစ္စယာ ပုန စက္ခု ဇာယတိ ကံကြောင့် မျက်စိ ပြန်ရတယ်၊ နား ပြန်ရတယ်၊ နှာခေါင်း ပြန်ရတယ်၊ လျှာ ပြန်ရ တယ်၊ အဲဒီ အာရုံခံတဲ့ဟာတွေ အားလုံးပြန်ရတယ်။ စိတ်ကူး ကြံစည်တဲ့ မနဆိုတာတွေ ပြန်ရလာတယ်။ ပြန်ရလာတော့ အဲဒီ ကံကြောင့် ဒါတွေ ပြန်ဖြစ်လာတယ်။ ပြန်ဖြစ်လာလို့ ပြန်ခံစား တယ်ဆိုတဲ့ ဒီဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခုဟာ မဆုံးနိုင်တော့ဘူး။

အဲဒီအတိုင်းပဲ ‘ဧဝမေဝ အဒ္ဓါနဿ ပုရိမာ ကောဋီ နပညာယတီ’ ရှေ့ပိုင်းအစ ဘယ်ကစလဲဆိုတာ ပြောလို့ မရဘူး တဲ့။ မျက်စိဆိုရင် မျက်စိပေါင်းများစွာ၊ နားဆိုရင်လည်း နားပေါင်း မြောက်များစွာ၊ နှာခေါင်းဆိုရင်လည်း ထို့အတူ၊ လျှာ ဆိုရင်လည်း ထို့အတူ၊ စိတ်ခံစားမှုကိုစွဲပြီးတော့ ပြန်ပြန်ပြီး ဖြစ်နေဦးမှာပဲလို့ ဆိုလိုတယ်။

အဲဒါလိုမျိုးပဲ သံသရာကြီးမှာ အခုလိုပဲ ‘ပုရိမာ ကောဋီ န ပညာယတီ’ ရှေ့ပိုင်းအစတွေဟာ မထင်ရှားဘူးလို့ ရှင်နာဂသေန ဖြေလိုက်တဲ့အခါမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက အရှင်ဘုရား ဖြေတာ သင့်တော်ပါပေတယ်လို့ ဒီအဖြေကိုလည်းပဲ သူ လက်ခံ ကျေနပ်လိုက်တယ်။

နိဂုံးချုပ်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ မိလိန္ဒ မင်းကြီးဟာ ရှင်နာဂသေနဖြေဆိုချက်ထဲက စကားအစအနကို ကောက်ယူပြီးတဲ့အခါမှာ သူသိချင်တဲ့ မေးခွန်းတွေကို ဆင့်ကာ ဆင့်ကာပြီးတော့ မေးမြန်းလာခဲ့တာ အခု ၂၇-မေးခွန်းအထိ ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီ ဖြစ်တယ်။

“အမေးအဖြေဆိုတာ ဉာဏဝဒ္ဓန- အသိဉာဏ်တွေကို တိုးတက်စေနိုင်တယ်။ မေးတယ် ဖြေတယ်ဆိုတာကို နားထောင် ရခြင်းအားဖြင့် အသိဉာဏ်တွေဟာ ပိုပိုပြီးတော့ တရားဓမ္မနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ သိနိုင်တာဖြစ်သော ကြောင့် မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ အမေးနဲ့ ရှင်နာဂသေနဖြေချက်တွေကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဘုန်းကြီးတို့တတွေ အသိဉာဏ်တိုးပွားကြမှာ။ အသိဉာဏ်ရမှသာလျှင် အမှန်တရားကို သိနိုင်မှာဖြစ်သော ကြောင့် အသိဉာဏ်ရအောင် အလေးထားပြီးတော့ ကြိုးစား အားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-Ko Thu Rein Aung
Typed by- Wai Wai Lwin

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏

ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ

အပိုင်း(၁၂)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော် (၁၅)ရက်၊ (၄-၇-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်း မြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာ့ပူဇော် မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင်အခမ်းအနား၌ ရန်ကုန်ဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ နှစ်ဖက်သော မိဘ ဆွေမျိုးများအား အများထားလျက် Dr. ဖိုးနိုင် + Dr.ခင်ဖိုးရီ သမီး မစုဝင်းနိုင်မိသားစုတို့၏ အမတ်ဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော 'မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း (၁၂)' တရားဒေသနာတော်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရှင်နာဂသေန ဖြေဆိုချက်ထဲမှာပါတဲ့ စကားနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး မေးခွန်းထုတ်လာခဲ့တာ ဒီနေ့ ၂၈-ခုမြောက် မေးခွန်းဖြစ်တယ်။ ၂၈-ခုမြောက် မေးခွန်းက ကောဠိပညာယန ပဉ္စာ ဆိုတဲ့ မေးခွန်းပဲ။

ကောဠိပညာယန ဆိုတာ အစကို သိနိုင်ခြင်းဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းပဲ။ ရှေ့မေးခွန်းရဲ့အဖြေမှာ ပုဗ္ဗာ ကောဠိ န ပညာယတိ ရှေ့ပိုင်းအစကို မသိနိုင်ဘူး။ သံသရာရဲ့အစ ဆိုတာ မသိနိုင်ဘူးလို့ ပြောခဲ့တဲ့စကား ပါရှိတယ်။ အဲဒီစကား ထောက်ထားပြီး အစနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးခွန်းထုတ်ပြန်တယ်။

၂၈-ကောဠိပညာယနပဉ္စာ

“ဘန္တေ နာဂသေန၊ ယံ ပနေတံ ဗြုသိ ပုရိမာ
ကောဠိ န ပညာယတိ- အရှင်နာဂသေန၊ အရှင်ဘုရား ပြောတဲ့
အထဲမှာ ရှေ့ပိုင်းအစ မသိနိုင်ဘူးလို့ အရှင်ဘုရား ပြောခဲ့တယ်။
ကတမာ စ သာ ပုရိမာကောဠိ အဲဒီ မသိနိုင်ဘူးဆိုတဲ့ ရှေ့ပိုင်း
အစဟာ ဘာလဲ။”

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ယော ခေါ မဟာရာဇ
အတိတော အဒ္ဓါ၊ သော ပုရိမာ ကောဠိ- ရှေ့ပိုင်းအစဆိုတာ
အတိတ်ကာလကို ပြောတာပါ။”

ထိုအခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကိ ပန ဘန္တေ သဗ္ဗာပိ
ပုရိမာ ကောဠိ န ပညာယတိ- အတိတ်ကာလ၊ ရှေ့ပိုင်းအစ
ဟူသမျှဟာ မသိနိုင်တဲ့ အရာတွေချည်းပဲလား” လို့ ထပ်မေးပြန်
တယ်။

အဲဒီတော့ ရှင်နာဂသေနက “ကာစိ ပညာယတိ၊
ကာစိ န ပညာယတိ- တစ်ချို့ အရှေ့ပိုင်းအစကိုတော့ သိနိုင်
တယ်။ တစ်ချို့ကိုတော့ မသိနိုင်ဘူး” လို့ ဖြေတယ်။

အဲဒါလို ဖြေတဲ့အခါမှာ “ကတမာ ဘန္တေ ပညာယတိ၊
ကတမာ န ပညာယတိ- သိနိုင်တာ ရှိတယ်၊ မသိနိုင်တာ
ရှိတယ်ဆိုတော့ သိနိုင်တာက ဘယ်ဟာလဲ၊ မသိနိုင်တာက
ဘယ်ဟာလဲ” မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက “ဣတော ပုဗ္ဗေ မဟာရာဇ သဗ္ဗေန
သဗ္ဗံ သဗ္ဗထာ သဗ္ဗံ အဝိဇ္ဇာ န ဟောသီတိ၊ ဧသာ ပုရိမာ

ကောဋီ န ပညာယတိ- ယခုအချိန်မတိုင်မီ ရှေးယခင်က အဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့တရား လုံးဝဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ခြင်း မရှိဘူးဆိုတဲ့ အစကို မသိနိုင်ဘူး” ဖြေတယ်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ လို့ အဝိဇ္ဇာက စပြီး ဟောခဲ့တယ်။ အဲဒီ အဝိဇ္ဇာဆိုတာ ရှေးယခင် သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ သဗ္ဗထာ သဗ္ဗံ လုံးဝ မရှိခဲ့သေးဘူး။ အဝိဇ္ဇာဟာ တစ်ချိန် တုန်းက လုံးဝမရှိခဲ့ဘူး။ အဲဒီမရှိခဲ့တဲ့ အဝိဇ္ဇာဟာ အခုမှ ရှိလာ တယ်ဆိုရင် မရှိခဲ့တာက ရှိလာခြင်းဟာ အစပဲ။ ဘယ်တုန်းကမှ ဒီအဝိဇ္ဇာဟာ မဖြစ်ခဲ့ဖူးဘူးဆိုတဲ့ အစ၊ အဲဒီအစမျိုးတော့ မသိနိုင် ဘူးလို့ ပြောတာ။

ဆိုလိုတာက အဝိဇ္ဇာ ဘယ်ခေတ်ကမှ စပေါ်လာတာလို့ ပြောလို့မရဘူး။ ဒီပြင်ဟာတွေတော့ ပြောလို့ရတယ်။ ကားဆိုတာ ဘယ်ခေတ်က စပေါ်လာတာလဲ။ လေယာဉ်ပျံဆိုတာ ဘယ် ခေတ်က စပေါ်လာတာလဲလို့ အစကို ပြောလို့ရတယ်။ သို့သော် သတ္တဝါတွေရဲ့သန္တာန်မှာ လုံးဝမဖြစ်ဘူးတဲ့ အဝိဇ္ဇာဟာ ဘယ် တုန်းက စဖြစ်လာခဲ့တာဆိုတဲ့ အစကိုတော့ မသိနိုင်ဘူးလို့ ပြောတာ။

အဝိဇ္ဇာတင်လားလို့ဆိုရင် မဟုတ်ပါဘူး။ သတ္တဝါတွေရဲ့ အစ မသိနိုင်သလို သစ်ပင်ရဲ့အစ ဆိုတာလည်း မသိနိုင်ဘူး။ ကြက်ဥရဲ့အစ ဆိုတာလည်း မသိနိုင်ဘူး။ ယခင်ပေးခဲ့တဲ့ ဥပမာ လို သစ်ပင်ဘယ်ကရ၊ မျိုးစေ့ကရ၊ မျိုးစေ့ ဘယ်ကရ၊ သစ်ပင်က ရတယ်ဆိုတော့ ဒါတွေက အပြန်အလှန် ဆက်နွယ်နေတာ ဖြစ်သောကြောင့် ဘယ်သူ့ကို အစလို့ပြောမလဲ။ ပြောလို့မရဘူး။

ကြက်ဥက စတာလား၊ ကြက်မက စတာလား၊ ပြောမယ်ဆိုရင် ကြက်မက စတယ်ဆိုရင် အဲဒီကြက်မ ဘယ်ကရလဲ။ အဲဒီတော့ ကြက်မဟာ အစ မဖြစ်ပြန်ဘူး။ ကြက်ဥက အစလားဆိုတာ ဒါဖြင့် အဲဒီကြက်ဥ ဘယ်ကရတာတုန်းဆို ကြက်မက။ အဲဒီကြက်မက ဘယ်က ရတာတုန်းဆို ကြက်ဥက၊ ဒီလိုဆိုတော့ အစကို မရှိဘူး။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှာ မြတ်စွာဘုရားက အဝိဇ္ဇာကို ပထမနေရာမှာထားပြီး ဟောတယ်ဆိုတာ first cause မှီးထားတာ မဟုတ်ဘူး။ ဘဝတစ်ခုမှာ မသိခြင်းကနေ ဆက်သွယ်ပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတာလို့ဆိုလိုတာ။ မသိရင် တစ်ပတ်ပတ်၊ သိမှ အဖြစ်တွေရပ်သွားပြီ' မသိလို့ အဖြစ်တွေဟာ စတင်လာပြီး သိသည့်အတွက်ကြောင့် သံသရာဟာ ရပ်စဲသွားတယ်။ မသိခြင်းနဲ့ သိခြင်း ဒီနှစ်ခုရဲ့ ကွဲပြားခြားနားပုံကို မြတ်စွာဘုရားက ရှင်းပြခြင်း ဖြစ်တယ်။

သံသရာမှာ ဘုန်းကြီးတို့တတွေ အမှန်မသိဘူး၊ အမှန်မသိတာ အဝိဇ္ဇာ။ အမှန်မသိလို့ လုပ်မိလုပ်ရာလုပ်တာ၊ ကောင်းတာလည်း လုပ်တယ်၊ မကောင်းတာလည်း လုပ်တယ်၊ လုပ်တာက သင်္ခါရ။ အဝိဇ္ဇာနဲ့ သင်္ခါရကို အတိတ်ကာလလို့ သတ်မှတ်တယ်။ အတိတ်တုန်းက လုပ်သင့်တာနဲ့ မလုပ်သင့်တာ မသိဘူး။ မသိလို့ လုပ်မိလုပ်ရာ လုပ်တယ်။ အဲဒါဟာ အကြောင်းတရားပဲ။ အဲဒီအကြောင်းကြောင့် ဒီဘဝမှာ ဖြစ်လာတယ်။

ဖြစ်လာတဲ့အခါ ဘာတွေဖြစ်တာတုန်းလို့ မေးလို့ရှိရင် ဝိညာဏ်၊ ဝိညာဏ်နဲ့ယှဉ်ဖက်ပြီး နာမ်ရုပ်တွေ၊ နာမ်ရုပ်နဲ့တွဲဖက်ပြီး တော့ မြင်ဖို့၊ ကြားဖို့၊ နမ်းရှုဖို့၊ လျက်ဖို့၊ ထိတွေ့ဖို့၊ ကြံစည်

စိတ်ကူးဖို့ဆိုတဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေ ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီအင်္ဂါရပ်တွေ ပေါ်လာသည့် အတွက်ကြောင့် ပြင်ပအာရုံတွေနဲ့ ဆက်သွယ်လာ တယ်။ ဆက်သွယ်လာလို့ အတွေ့အကြုံ ခံစားမှုတွေ ပေါ်လာ တယ်။ ခံစားမှုတွေပေါ်လာလို့ လိုချင်မှုတွေ ပေါ်လာတယ်။ လိုချင်မှုတွေ ပေါ်လာတော့ စွဲလမ်းလာကြတယ်။ စွဲလမ်းလာ သည့်အတွက်ကြောင့် ဘဝဆိုတဲ့ ကမ္မဘဝကို ဖန်တီးလာကြ တယ်။ ကမ္မဘဝဖန်တီးလို့ ဇာတိဆိုတဲ့ ဥပပတ္တိဘဝကို ရလာကြ ပြန်တယ်။ ဒါသတ္တဝါတွေရဲ့ အခြေအနေတစ်ခုကို မြတ်စွာဘုရား က ရှင်းပြတာ။

ဒီထဲမှာ ထာဝရဘုရားသခင် ဖန်ဆင်းလို့ဆိုတာ တစ်ခုမှ မပါဘူး။ အကြောင်းနဲ့အကျိုးနဲ့ ဆက်သွယ်ပြီး ဖြစ်သွားပုံကို ဟောတာ ဖြစ်တယ်။ နိဂုံးချုပ်တဲ့အခါ ‘ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယောဟောတိ’ အခု ပြောတဲ့ အဝိဇ္ဇာကစပြီးတော့ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ ထိအောင် ဒီတရားတွေဟာ ဒုက္ခသက်သက် ဒုက္ခအစုတွေသာ ဖြစ်တယ်။ ဖြစ်ပြီးရင် ပျက်သွားတဲ့အရာတွေသာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒါတွေရဲ့ ဖြစ်မှုပျက်မှု အကြောင်းတရားတွေက အခုလို တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဆက်သွယ်ပြီး ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ပေါ်လာခြင်းသာ ဖြစ်တယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတယ်။ creator God အယူ ဝါဒကို ငြင်းပယ်ပြီး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ရှင်းပြတာသာဖြစ်တယ်။

creator ဆိုတဲ့ God ကို ငြင်းပယ်ရုံမျှမကဘူး၊ ထာဝရ မြတ်စွာဆိုတဲ့ သဿတဝါဒကိုလည်း ငြင်းပယ်တယ်။ ထာဝရ ပြတ်စဲသွားတယ်ဆိုတဲ့ ဥစ္ဆေဒဝါဒ ကိုလည်း ငြင်းပယ်တယ်။

ဘယ်လိုငြင်းပယ်တုန်း ဆိုလို့ရှိရင် ထာဝရမြတ်တယ်ဆိုတာ မဟုတ်ဘူး။ အဝိဇ္ဇာချုပ်သွားလို့ သင်္ခါရဖြစ်တာ။ သင်္ခါရချုပ်သွားလို့ ဝိညာဏဖြစ်တာဆိုတော့ မြဲတာ တစ်ခုမှမရှိဘူးလေ။ အားလုံးဟာ တစ်ခုပြီးမှ တစ်ခုဖြစ်တာ။

ချုပ်ပျက်မှုတွေရှိသည့်အတွက်ကြောင့် သဿတ-ထာဝရမြဲနေတာဆိုတာ မရှိဘူး။ အကြောင်းရှိရင် ပြန်ပြန်ဖြစ်နေတာကို သိသောအားဖြင့် ထာဝရပြတ်စဲသွားတယ်ဆိုတဲ့ ဥစ္ဆေဒဆိုတာ မဟုတ်ဘူး။ အကြောင်းချုပ်လို့ရှိရင် အကျိုးချုပ်သွားမယ်၊ အကြောင်းပေါ်လာရင် အကျိုးပေါ်လာလိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းအကျိုး နှစ်မျိုးကိုသာလျှင် မြတ်စွာဘုရား ရှင်းလင်းဟောကြားတာပဲ ဖြစ်တယ်။

အဝိဇ္ဇာကို အစလို့ပြောခြင်းဟာ ဘဝတစ်ခုကို သရုပ်ဖော်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်တယ်။ တကယ်တော့ အဝိဇ္ဇာရဲ့အစမှာ ဘာတွေ ရှိသေးတုန်းဆိုရင် ‘အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော’ တဲ့။ လောဘတွေ၊ ဒိဋ္ဌိတွေ၊ မောဟတွေ ဒီသဘာဝတရားတွေ သတ္တဝါတွေရဲ့သန္တာန်မှာ လွှမ်းမိုးလာလို့ရှိရင် သိနိုင်စွမ်းမရှိတဲ့ အဝိဇ္ဇာဟာ အားကောင်းလာတယ်။ အာသဝကြောင့် အဝိဇ္ဇာဖြစ်တယ်၊ အဝိဇ္ဇာဖြစ်လို့ သင်္ခါရဖြစ်တယ်ဆိုပြီး ပြန်ပြီးတော့ ပတ်သွားပြန်တယ်။

ဒါကြောင့်မို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဘဝစက္ကလို့ ခေါ်တယ်။ စက်ဝိုင်းကြီးတစ်ခုဟာ ဘယ်ကစတယ်ဆိုတာ မရှိဘူး။ အဲဒါလိုပဲ ဒီအကြောင်းတရားနဲ့ အကျိုးတရားတွေဟာ ဆက်စပ်ပြီးတော့ ဖြစ်ပေါ်နေတယ်ဆိုတဲ့ ဒီပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတော်ဟာ ထာဝရ

ရှိနေတယ်ဆိုတဲ့ သဿတဝါဒကိုလည်း ငြင်းဆိုတယ်။ ထာဝရ ပြတ်စဲသွားတယ်ဆိုတဲ့ ဥစ္ဆေဒဝါဒကို ငြင်းဆိုတယ်။ ဘုရားသခင် ဖန်ဆင်းလို့ ဖြစ်လာတယ်ဆိုတဲ့ ဣဿရန်ဗ္ဗာနဝါဒ ကိုလည်းပဲ ငြင်းဆိုတယ်။ အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အဟေတုကဝါဒ ကိုလည်း ငြင်းဆိုတယ်။

ဒီအကြောင်းရှိလို့ ဒါဖြစ်တယ်လို့ပြောသဖြင့် အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်တယ်ဆိုတာလည်း မဟုတ်ဘူးလို့ အားလုံးကို ငြင်းဆိုပယ်ဖျက် တယ်။ ဒီ အယူအဆတွေအားလုံးကို reject လုပ်ပစ်လိုက်တာ။

သဘာဝတရားတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဒီဘုရားလက်ထက်က စပြီး အဝိဇ္ဇာတွေ ပေါ်လာတယ်လို့ ဒီလိုပြောစရာမရှိဘူး။ ဘဒ္ဒကမ္ဘာမတိုင်ခင်က တစ်ခြားကမ္ဘာတစ်ခုက စတင်ပြီးတော့ အဝိဇ္ဇာ ပေါ်လာတယ်။ ဒီကမ္ဘာရဲ့ ဟိုးအရင်တုန်းက အဝိဇ္ဇာ ဆိုတာ မရှိခဲ့ဘူးလို့ ပြောစရာမရှိဘူး။ ဒါကြောင့် ပုဗ္ဗာ ကောဋီ နှစ် ပညာယတိ ရှေ့ပိုင်းအစ မသိနိုင်ဘူး။ ရှေ့ပိုင်းအစဆိုတာ မရှိဘူးလို့ ဆိုလိုတယ်။ အဲဒီအဓိပ္ပာယ်မျိုးကို ရှင်နာဂသေနက ဖြေဆိုတာပဲဖြစ်တယ်။

သိနိုင်တဲ့ အစ

ကတမာ ပညာယတိ' ကတမာ န ပညာယတိ ဆိုတဲ့ မေးခွန်းမှာ မသိနိုင်တာကို အရင်ဖြေလိုက်ပြီး သိနိုင်တာကို ဆက်ဖြေတယ်။

“ယံ အဟုတ္တာ သမ္မောတိ၊ ဟုတ္တာ ပဋိဝိဂစ္ဆတိ၊
ဧသာ ပုရိမာ ကောဋီ ပညာယတိ သဘာဝတရားတစ်ခုဟာ

နဂိုကရှိနေတာမဟုတ်ဘဲ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတွေကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးတဲ့နောက်မှာ ပျောက်ကွယ်သွား ပြန်တယ်။ အဲဒီ အနိစ္စသဘာဝသင်္ခါရတရားရဲ့ အစကိုတော့ သိနိုင်တယ်”လို့ ဖြေတယ်။

ဖြစ်လာတာကို ဥပါဒ်လို့ ခေါ်တယ်။ ရပ်တည်နေတာကို ဌိတိ- ဌိလို့ ခေါ်တယ်။ ပျက်စီးသွားတာကို ဘင်။ ဖြစ်, တည်, ပျက်ပေါ့။ ဒီသဘာဝတရားဟာ ဖြစ်မှုဆိုတဲ့အစ ရှိတယ်။ ဥပမာ စောင်းတီးလိုက်တဲ့အခါ စောင်းသံလေး ပေါ်လာပြီ။ စပေါ်လာ တာ ဥပါဒ်။ မပျောက်ကွယ်ခင် ရှိနေတာ ဌိတိ။ ပြီးရင် ပျောက် ကွယ်သွားတယ် ဘင်။ အချိန်ပိုင်းလေး သုံးခုရှိတယ်။

အဲဒီအချိန်ပိုင်းလေးသုံးခုမှာ ဥပါဒ်သည် အစဖြစ်သည့် အတွက်ကြောင့် ဌိတိ၊ ဘင်တို့ရဲ့ရှေ့ပိုင်းက အစဟာ ဥပါဒ်ပဲလို့ သင်္ခါရတရားရဲ့ အစကို သိနိုင်တယ်လို့ ပြောတာ။ အဲဒီအစမိုး တော့ ရှိတယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။

အဲဒီလိုဖြေရှင်းလိုက်တဲ့အခါမိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပ်ဆင့် ပြီးတော့ မေးပြန်တယ်။ “ဘန္တေ နာဂသေန, ယံ အဟုတွာ သမ္မောတိ, ဟုတွာ ပဋိဝိဂစ္ဆတိ၊ နနု တံ ဥဘတော ဆိန္ဒု အတ္ထံ ဂစ္ဆတိ- အဲဒီ သဘာဝတရားတွေဟာ ပင်ကိုယ်ရှိနေတာ မဟုတ်ဘဲ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်လို့ ဖြစ်လာတယ်။ ဖြစ်လာပြီးတဲ့ နောက်မှာ လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားတယ်။ တစ်နေရာမှာ သွား ရောက်ပြီး ရှိနေတာ မရှိဘူး။ လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားတယ်။ မဖြစ်ခင်ကလည်း မရှိဘူး၊ ဖြစ်ပြီးပျက်သွားတဲ့ နောက်မှာလည်း မရှိဘူး၊ အစနဲ့အဆုံး နှစ်ခုလုံး ပြတ်သွားတာ မဟုတ်လားတဲ့။

အစရာ အဆုံးရာ နှစ်ခုစလုံး ပြတ်မနေဘူးလား။ ပြတ်နေတယ်။ အဲဒီလို နှစ်ခုစလုံးပြတ်ပြီး ပျောက်သွားတာကို တိုးပွားအောင် လုပ်လို့ရတယ်။ ယဒိ မဟာရာဇ၊ ဥဘတော ဆိန္ဒု အတ္ထံ ဝစ္ဆတိ၊ ဥဘတော ဆိန္ဒု သက္ကာ ဝဗ္ဗေတုံ နှစ်ခုစလုံး ပျောက်သွားတဲ့အရာကို ထပ်မံဖြစ်အောင်လုပ်ဖို့ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ပျောက်သွားပြီဆိုရင် အဲဒီ ပျောက်သွားတာမျိုး ထပ်ဖြစ်အောင် တိုးပွားအောင်လုပ်တယ်။

ဆိုပါစို့ တစ်နေ့ကုန် က၊ကြီးရွတ်နေမယ်ဆိုရင် ပထမရွတ် တာ က၊ က၊ ကနဲ့ ရွတ်နေမယ်ဆိုလို့ရှိရင် အစနဲ့အဆုံး အပြတ် အပြတ်နဲ့ အသံတွေ ကြားနေရမှာပဲလေ။ ဆက်တိုက်အသံတွေ ဟာ တိုးပွားပြီးတော့ လာနိုင်တယ်လို့။ မလာနိုင်ဘူးလားလို့ မေးတဲ့အခါကျတော့ ‘အာမ သာပိ သက္ကာ ဝဗ္ဗေတုံ’ ဖြစ်နိုင် ပါတယ်တဲ့။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “နာဟံ ဘန္တေ ဧတံ ပုစ္ဆာမိ ကောဋီတော သက္ကာ ဝဗ္ဗေတုံ-အစကစပြီးတော့ တိုးပွားအောင် လုပ်နိုင်တယ်ဆိုတာကို တပည့်တော်မေးတာ မဟုတ်ပါဘူး” လို့ ဆိုတယ်။

ထပ်ပြီးဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်တယ်လို့ ပြောတာ မဟုတ်ပါ ဘူးတဲ့။ အဲဒီ ထပ်ဖြစ်နေတဲ့အရာတစ်ခုဟာ ဖြစ်ပြီး ပျောက်သွား တယ်။ ပျောက်သွားတဲ့ အရာဝတ္ထုတစ်ခုပေါ်မှာ အသိဉာဏ်တွေ တိုးတက်သွားအောင် ပွားများအားထုတ်လို့ ဝိပဿနာရှုလို့ ဖြစ်နိုင်သလားလို့ မေးလိုတာတဲ့။

အသိခက်တဲ့ မေးခွန်း

သို့သော် ဒီမေးခွန်းဟာ သိဖို့ရာ အင်မတန်ခဲယဉ်းတဲ့ မေးခွန်းမျိုးဖြစ်တယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီး ပြောတာနဲ့ ရှင်နာဂသေန ပြောတာ ဖွင့်ဆိုတဲ့အဓိပ္ပာယ် မသိရလို့ရှိရင် သိဖို့တော်တော်ခက် တယ်။ သူမေးလိုက်ပုံက “ရှိနေတာ မဟုတ်ဘဲနဲ့ အကြောင်း ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ပြီးတဲ့ နောက် ပျောက်ကွယ်သွားတယ်” ဆိုတဲ့ အရာတစ်ခုဟာ နှစ်ဖက် စလုံး ပျက်သွားတယ်ပေါ့။ ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်ရှေ့မှာ ပျက်ခြင်း ဘင် ရှိတယ်၊ ပျက်ခြင်း ဘင်ရဲ့နောက်မှာ ဥပါဒ်ရှိတယ်။

အဲဒီလို အစအဆုံး ချုပ်သွားလို့ရှိရင် ဘယ်လိုလုပ်ပြီးတော့ ရှေ့ဆက်သွားမလဲလို့ သူမေးချင်တာ။ ဘယ်လိုလုပ် ရှေ့ဆက် သွားမလဲဆိုတော့ ရှေ့ဆက်သွားလို့ရတယ်လို့ ဆိုတဲ့အခါမှာ တပည့်တော် အဲဒါကိုမေးလိုရင်းမဟုတ်ပါဘူးဆိုပြီး သူက အစက စပြီးတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်အောင် တိုးပွားအောင် ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်ဖြစ်အောင် သွားလို့ရသလားလို့ ဒီလိုမေးလိုရင်းဖြစ်တယ်လို့ ဆိုတယ်။ သို့သော် ဒီမေးခွန်းက မထင်ရှားတဲ့မေးခွန်း တစ်ခု ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒပဉ္စကကျမ်းအပွင့်

မိလိန္ဒပဉ္စပါဠိကို ဖွင့်ဆိုတဲ့ သီဟိုဠ်နိုင်ငံကရေးတဲ့ အဋ္ဌကထာကျမ်း မရှိဘူး။ ဋီကာလည်း မရှိဘူး။ ဖွင့်ဆိုထားပြီး တော့ ရှင်းလင်းတဲ့ကျမ်း မရှိဘူး။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံမှာ မူလ မင်းကွန်းဇေတဝန်ဆရာတော်ကြီး ရေးထားတဲ့ မိလိန္ဒပဉ္စ အဋ္ဌကထာ ဆိုတာရှိတယ်။ ပါဠိဘာသာနဲ့ ရေးတဲ့ကျမ်းပဲ။

မူလမင်းကွန်းဆရာတော်ဆိုတာ မြန်မာပြည်မှာ ပိန်ဖောင်းကမ္မဋ္ဌာန်းကို စတင် တီထွင်သွားတဲ့ ဆရာတော်ကြီး ဖြစ်တယ်။ မဟာစည်ဆရာတော်ကြီးက အဲဒီ ဆရာတော်ဆိုတာ နည်းယူပြီးတော့ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်တာ။ ပိန်တယ်၊ ဖောင်းတယ် မှတ်တယ်ဆိုတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုကွက်ဟာ ဒီ မူလမင်းကွန်းဇေတဝန် ဆရာတော်ကြီးရဲ့ နည်းပဲ။

အဲဒီ မူလ မင်းကွန်းဆရာတော်ကြီးရေးတဲ့ အဋ္ဌကထာထဲမှာ ဒီအပိုဒ်လေးကို ရှင်းပြတယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လျှောက်တော့ ရှင်နာဂသေနက ‘အာမ သက္ကာ ဝဗ္ဗတုံ’ လို့ ဖြေတယ်။

အဲဒီမှာ တိုးပွားအောင်လုပ်လို့ရတယ်ဆိုတာ ဘာကို ပြောလိုတာတုန်းလို့ ဆိုတဲ့အခါမှာ “ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်နဲ့ ဖြစ်မှုပျက်မှု အသိဉာဏ်တွေ တိုးပွားအောင် လုပ်လို့ရတယ်” ဆိုလိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ဆရာတော်ကြီးက ရှင်းပြတယ်။

အတ္တနော မတိ

မေးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ ဖြေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ဘာကို ရည်ရွယ်တယ်ဆိုတာ ဒီပါဠိကြည့်ရုံနဲ့က တော်တော်လေးကို သိရခက်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုတော့ သူက အစကို မေးတဲ့အချိန်မှာ အစနှစ်ခုကို ပြောရမယ်။ အဝိဇ္ဇာက စဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အစရှိတယ်။ အဝိဇ္ဇာဟာ ဟိုးရှေးတုန်းက မရှိဘူး။ အခုမှ ဖြစ်လာတယ်ဆိုတဲ့ အစမျိုးတော့ မရှိဘူးတဲ့။

အကြောင်းတရားတိုက်ဆိုင်လာလို့ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်ဆိုတဲ့ ‘အဟုတ္တာ သမ္မောတိ ဟုတ္တာ ပဋိဝိဂစ္ဆတိ’ ဆိုတဲ့ အနိစ္စလို့ ပြောရမယ့် သင်္ခါရတရားရဲ့ အစဆိုတာတော့ ရှိတယ်။

သို့သော် ဒီသဘာဝတရားဟာ ဘယ်ခေတ်ကစတယ်ဆိုတဲ့ အစတော့ မရှိဘူး။ အကြောင်းတရားတိုက်ဆိုင်လို့ ဖြစ်ပေါ်လာ တဲ့ ဥပဒ်ဆိုတာတော့ ရှိတယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။ ဥပဒ်တော့ ရှိတယ် သို့မဟုတ် ခေတ်ကာလအနေနဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင် အစ ဆိုတာ မသိနိုင်ဘူး။ ဘယ်တရားပဲဖြစ်ဖြစ် သဘာဝတရားရဲ့ အစဆိုတာဟာ ဥပဒ်ကိုပြောတာ။ အကြောင်းတရားတွေ တိုက် ဆိုင်လို့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အစမျိုးကို သိလို့ရတယ်။ ခေတ်ကာလက ဘယ်ခေတ်မှာ ဖြစ်ခဲ့ပြီ။ ဘယ်ခေတ်တုန်းက မပေါ်ခဲ့ဘူး။ ဘယ် ခေတ်ကမှာ စပေါ်လာတယ်ဆိုတဲ့အစမျိုး မရှိဘူးလို့ဆိုလိုတယ်။

ဆိုလိုတာက အကြောင်းတရားတွေက ဆက်ဆက်သွား သည့် အတွက်ကြောင့် အကျိုးတရားတွေဟာ ဆက်ဆက်ပြီး တိုးတက်များပြားလာတယ် ဆိုတာမျိုးတော့ ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ဒီလိုဖြေဆိုတဲ့သဘောရှိတယ်။ ဒါကတော့ စဉ်းစားကြည့်ဖို့ ပြောပြ တာ။ အဲဒီလို အစမျိုးတော့ရှိတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာနဲ့ပြောပါဦး။”

ရှင်နာဂသေနက သစ်ပင်ရဲ့ ဥပမာကိုပဲ ပြောတယ်။ သစ်ပင်ရဲ့ ဥပမာဟာ သစ်ပင်တွေဟာ ဘယ်ကစတယ်ဆိုတဲ့ အစကို မသိနိုင်ဘူး မဟုတ်လား။ သို့သော် “သစ်ပင်တစ်ပင်ရဲ့ အစသည် မျိုးစေ့က” လို့တော့ ပြောလို့ရတယ်။ မျိုးစေ့ကစပြီး စိုက်လိုက်တာ။ ဥပမာမယ် ကိုယ့်အိမ်ထဲမှာ သရက်ပင်စိုက်လိုက် တယ်။ နဂိုတုန်းက ကိုယ့်အိမ်ထဲမှာ သရက်ပင် မရှိဘူး။ တစ်ခြား အပင်တစ်ပင်က ယူပြီးတော့ စိုက်လိုက်တယ်။ အဲဒီနေရာမှာ သစ်ပင်ပေါက်တယ်။ အဲဒါဟာ ကိုယ့်အိမ်ထဲမှာတော့ ဒါ ပထမဆုံး သစ်ပင်ပဲ၊ စတာ။

ဒါဖြင့် အဲဒီသစ်ပင်တွေ တိုးအောင် လုပ်လို့မရဘူးလားဆို ဒီသရက်ပင်က သရက်သီး သီးတယ်၊ အဲဒီ အစေ့တွေကိုယူပြီး နောက်ထပ် စိုက်တယ်။ နောက်ထပ် စိုက်တယ်။ တိုးလို့ရသွားတယ်။ အဲဒီလို အစမျိုးတော့ ရတယ်လို့ ဆိုလိုတဲ့အဓိပ္ပာယ်လို့ ဒီလိုထင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ရှင်နာဂသေန က သစ်ပင်ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

အဲဒီ သစ်ပင်ဥပမာလိုပဲ ခန္ဓာငါးပါးဟာ မျိုးစေ့သဖွယ် ဖြစ်ပြီးတော့ ဆင်းရဲဒုက္ခရဲ့ မျိုးစေ့သဖွယ် ဖြစ်တယ်။ ခန္ဓာတွေဟာ ဒုက္ခရဲ့မျိုးစေ့တွေလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။ ခန္ဓာရှိရင် ဒုက္ခရှိမယ်၊ ခန္ဓာကြောင့် ဒုက္ခဖြစ်လာတယ်၊ ဒုက္ခကြောင့် ခန္ဓာဖြစ်လာတယ်။ ခုနကလို အစေ့ကနေ အပင်ပေါက်တယ်၊ အပင်ကနေ အစေ့ရတယ်။ အစေ့က တစ်ခါ အပင်ပေါက်တယ်။ ဒီလိုနဲ့ပဲ စဉ်ဆက်မပြတ် ဆက်ပြီးတော့ ဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခုဟာ တိုးတက်များပြားသွားတယ်။

အဲဒါလိုပဲ ခန္ဓာရှိနေသည့်အတွက်ကြောင့် ဒုက္ခရှိနေတယ်။ ခန္ဓာရဖို့ ဒုက္ခဖြစ်တယ်။ ဒုက္ခရသည့်အတွက်ကြောင့် ခန္ဓာက ရလာပြန်တယ်။ ဘာကြောင့် ခန္ဓာရတုန်းဆိုတော့ ဒုက္ခရတဲ့အခါ လူတွေက ချမ်းသာချင်လာတယ်။ ချမ်းသာချင်လာတဲ့ အခါကျတော့ ချမ်းသာမှုကို ရှာကြံပြီး ကံတွေလုပ်လာပြန်တယ်။ ကံတွေလုပ်လာပြန်တော့ ဘာတွေဖြစ်ပြန်လဲဆို ဒုက္ခပုံပြန်ရပြန်တယ်။

မျိုးစေ့နဲ့ သစ်ပင်လိုပဲ မျိုးစေ့ကနေ သစ်ပင်ဖြစ်တယ်၊ သစ်ပင်ကနေ မျိုးစေ့ဖြစ်ပြန်တယ်။ သစ်ပင်မျိုးစေ့ ရပြန်တယ်။ ရလာတဲ့မျိုးစေ့က သစ်ပင်ဖြစ်ပြန်တယ်။ ထို့အတူပဲ ခန္ဓာဆိုတဲ့

မျိုးစေ့ရှိနေသမျှ ဒုက္ခဆိုတာ လာပြန်တယ်။ ဒုက္ခရှိနေသမျှ ခန္ဓာ ရဖို့ အကြောင်းတွေ ဖန်တီးလာပြန်တယ်။ ခန္ဓာကြောင့် ဒုက္ခ ဖြစ်တယ်။ ဒုက္ခကြောင့် ခန္ဓာပြန်ရလာပြန်တယ်။ အဲဒီခန္ဓာကြောင့် တစ်ခါ ဒုက္ခဖြစ်တယ်။ ခန္ဓာနဲ့ ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခနဲ့ ခန္ဓာ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်အောင် တိုးပွားလာတယ်ပေါ့။ အဲဒီလို အစမျိုးတော့ ရှိတယ် လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

အဲဒီတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ မေးခွန်းကို ရှင်နာဂသေနက မျိုးစေ့နဲ့သစ်ပင် ဥပမာနဲ့ ဖြေလိုက်တဲ့အခါမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီး သဘောပေါက် နားလည်သွားတယ်။ ပရိသတ်က နားလည် မလည်တော့ မသိဘူး။ မိလိန္ဒမင်းကြီးတော့ သင့်လျော်ပါတယ် လို့ လက်ခံလိုက်တယ်။

တို့ပွားနေတဲ့ ဖြစ်ပျက်အစဉ်

သင်္ခါရမှန်သမျှဟာ အဖြစ်ရှိတယ်။ ဥပါဒ်ရှိတယ်။ ဥပါဒ် ဟာ အစပဲ။ ဥပါဒ်ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် သစ်ပင်မှာ ဆုံးတယ်။ ဖြစ်၊ တည်၊ ပျက်။ တည်ကို ဖယ်ထားလိုက်၊ ဖြစ်၊ ပျက်။ ဖြစ်လာ ပြီးရင် ပျက်သွားတယ်ဆိုတော့ အစလေးရှိနေတယ်။ ဆိုလိုတာက ဖြစ်ပြီးရင် ပျက်တယ်လို့ဆိုတော့ ဖြစ်မှုရဲ့ ရှေ့မှာ ဘာရှိတုန်းလို့ မေးလိုက်ရင် ဒီဖြစ်စဉ်ကြီးတစ်ခုကို ပြန်ကြည့်လိုက်။

လူတစ်ယောက်ရဲ့ဘဝကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် မွေး၊ သေ၊ ဆိုပါစို့၊ လူဟာ မွေးလာတယ်။ မွေးပြီးရင် သေတယ်။ သေပြီးရင် မွေးဦးမယ်။ မွေးပြီးရင် သေဦးမယ်။ မွေးခြင်းရဲ့ရှေ့မှာ သေခြင်း ရှိတယ်။ မသေဘဲနဲ့ ထပ်မှမမွေးတာ။ မသေဘဲနဲ့ ထပ်မွေးချင်လို့ မရဘူး။ သေပြီးမှ မွေးမှာ။

အဲဒါမျိုးလိုပဲ သဘာဝတရားတစ်ခုဟာ ဖြစ်ပြီးရင် ပျက်
မယ်။ ပျက်ပြီးမှ ဖြစ်တယ်ဆိုတာလာမယ်။ တစ်ခါ အဲဒီ ဖြစ်ပြီးတဲ့
နောက်မှာ ပျက်တယ်ဆိုတာ လာဦးမယ်။ ပျက်တယ်ရဲ့နောက်မှာ
ဖြစ်တယ်ဆိုတာ လာဦးမယ်။ ဒီဖြစ်စဉ်ကြီးဟာ တိုးပွားနေတယ်။
စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်နေတယ်၊ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

၂၉-သင်္ခါရဇာယမာနပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆက်မေးပြန်တယ်။ “ဘန္တေ နာဂသေန
အတ္ထိ ကေစိ သင်္ခါရာ၊ ယေ ဇာယန္တိ- အရှင်ဘုရား၊ ဖြစ်ဆဲ
သင်္ခါရဆိုတာ ရှိသလား”တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက “အာမ မဟာရာဇ- ဖြစ်ဆဲသင်္ခါရ
ဆိုတာ ရှိတာပေါ့”လို့ ဖြေတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က အဲဒီ ဖြစ်လာတဲ့ သင်္ခါရဆိုတာ
ဘယ်ဟာတွေတုန်းလို့ မေးတယ်။

သင်္ခါရဆိုတာ ဘယ်ဟာတွေတုန်းလို့ မေးတဲ့အခါ
ရှင်နာဂသေနက တစ်ခုချင်း ရှင်းပြတယ်။ သူ ရှင်းပြပုံက
အဘိဓမ္မာသဘောအရ ရှင်းပြတာ။ ကိုယ့်ဟာကိုလည်း နားလည်
လို့ရပါတယ်။

“စက္ခုသ္မိဉ္စ ခေါ မဟာရာဇ သတိ ဓူပေသုစ
စက္ခုဝိညာဏံ ဟောတိ- လူတွေသန္တာန်မှာ မျက်စိရှိတယ်၊
မြင်စရာအာရုံရှိတယ်၊ မျက်စိနဲ့ မြင်စရာအာရုံ နှစ်ခုဆုံစည်း
သောကြောင့် မြင်သိစိတ် ဖြစ်လာတယ်။”

“မြင်သိစိတ်ဖြစ်လာရင် ထိတွေ့မှု ဖဿ ဆိုတာ ဖြစ်လာတယ်။ ဖဿ ဖြစ်လာရင် စိတ်ခံစားမှုဝေဒနာဆိုတာ ဖြစ်လာတယ်။ စိတ်ခံစားမှု ဝေဒနာ ဖြစ်လာရင် လိုချင်တဲ့ တဏှာ ဖြစ်လာတယ်။ လိုချင်တဲ့ တဏှာ ဖြစ်လာရင် စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန် ဖြစ်လာတယ်။ စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန် ဖြစ်လာရင် ဘဝလို့ဆိုတဲ့ ကံတရား ဖြစ်လာတယ်။ ဘဝဆိုတဲ့ ကံတရား ဖြစ်လာရင် ဇာတိဆိုတဲ့ မွေးဖွားခြင်း လာတာပဲ။

ဇာတိဆိုတဲ့ မွေးဖွားခြင်းလာလို့ရှိရင် အိုခြင်း၊ သေခြင်း ဆိုတာ လာတယ်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပဲ ကြုံတွေ့ရမယ့်အရာတွေ ကတော့ စိုးရိမ်ရတယ်၊ ငိုကြွေးရတယ်၊ ကိုယ်ဆင်းရဲမှုတွေနဲ့ ကြုံရတယ်။ စိတ်ဆင်းရဲမှုတွေနဲ့ ကြုံရတယ်။ စိတ်ပင်ပန်းမှုတွေနဲ့ ကြုံရတယ်ဆိုတာ ဒါတွေလည်း ဖြစ်လာတယ်တဲ့။ အဲဒီနည်းနဲ့ လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာ ဒုက္ခတွေဟာ အမျိုးစုံဖြစ်သွားတယ်”။

ဒါ အဘိဓမ္မာသဘောအရ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နဲ့ ရှင်းပြောတဲ့ စကားပဲ။ ဘုန်းကြီးတို့တတွေဟာ ဒီပုံစံအတိုင်းပဲ ဖြစ်နေတယ်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြည့်။ contemplation ဆိုတာ ဝိပဿနာရှုတာပဲ။

မျက်စိဖွင့်ထားလို့ မျက်စိနဲ့အဆင်းအာရုံ ဆုံတဲ့အခါ ဒီလို ဆက်တိုက်ဖြစ်သွားတယ်။ ထို့အတူပဲ နားစွင့်ထားတဲ့အချိန်မှာ အသံကြားလို့ရှိရင်လည်း ဒီပုံစံနဲ့ ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒါ အကြောင်း ရှိလို့ ဖြစ်လာတယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

ပဋိလောမ

လူတစ်ယောက်မှာ မျက်စိပျက်သွားပြီ၊ မမြင်ရတော့ဘူး။ မမြင်ရလို့ရှိရင် မြင်သိစိတ်ဆိုတာ မဖြစ်တော့ဘူး။ မြင်သိစိတ် မဖြစ်လို့ရှိရင် ဖဿဆိုတာ မဖြစ်ဘူး။ ဖဿ မဖြစ်လို့ရှိရင် ဝေဒနာဆိုတဲ့ စိတ်ခံစားမှု မဖြစ်တော့ဘူး။ ဝေဒနာမဖြစ်ရင် တဏှာလို့ဆိုတဲ့ တွယ်တာမှုတွေ မဖြစ်တော့ဘူး။ တဏှာဆိုတဲ့ တွယ်တာမှု မဖြစ်တော့ဘူးဆိုလို့ရှိရင် ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ စွဲလမ်းမှုတွေ မဖြစ်တော့ဘူး။ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ စွဲလမ်းမှုမဖြစ်ရင် ဘဝဆိုတဲ့ ကံတရားတွေ မဖြစ်ဘူး။ ကံတရားမဖြစ်ရင် ကံကြောင့် အကျိုးဖြစ်ပေါ်တဲ့ ဥပပတ္တိဘဝဆိုတဲ့ ဇာတိမဖြစ်ဘူး။

ဇာတိမဖြစ်ရင် အိုတာလည်း မလာဘူး၊ သေတာလည်း မလာဘူးဆိုတော့ ဒီနည်းနဲ့ ဒုက္ခတွေဟာ ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။ ဒီဖြစ်စဉ်တစ်ခုဟာ ဒီနည်းနဲ့ ရပ်သွားတယ်။

သင်္ခါရတရားတွေဟာ အခုလို အကြောင်းတိုက်ဆိုင်လို့ ဖြစ်လာတာလို့ ဒီစကားကို ရှင်းလင်းပြောပြလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္တေနာဂသေန အရှင်ဘုရား ဖြေဆိုမှုဟာ သင့်တော်လျောက်ပတ်ပါပေတယ်” လို့ ဒီလိုဆိုတယ်။

သင်္ခါရတရား

ဒီမှာ သင်္ခါရတရားဆိုတာ ဘာတွေကို ပြောတာတုန်းဆိုတော့ မျက်စိကလည်း သင်္ခါရပဲ၊ အဆင်းအာရုံကလည်း သင်္ခါရပဲ။ သူတို့ကို မပြောဘဲနဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်က သင်္ခါရ၊ စက္ခုဝိညာဏ်ရှိလို့ ဖြစ်လာတဲ့ ဖဿက သင်္ခါရ၊ ဝေဒနာက သင်္ခါရ

တဏှာက သင်္ခါရ၊ ဥပါဒါန်က သင်္ခါရ၊ ဘဝဆိုတဲ့ ကမ္မဘဝက သင်္ခါရ၊ ဥပပတ္တိဘဝဆိုတဲ့ ဇာတိက သင်္ခါရ။ အဲဒီ သင်္ခါရတရားတွေဟာ အခုလို ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားတွေကြောင့် ဖြစ်လာတယ်ဆိုတာကို ရှင်းလင်းပြသခြင်းပဲဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဖြစ်လာတဲ့ သင်္ခါရတွေ ရှိသလား” မေးလို့ “ရှိတယ်” လို့ ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ သင်္ခါရဆိုတာ အကြောင်းကို စွဲမှီပြီးတော့ ဖြစ်တဲ့တရား။ အကြောင်းမရှိဘဲနဲ့ မဖြစ်ဘူး။ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကို ၂၉-ခုမြောက် မေးခွန်းမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးကမေးတာကို ရှင်နာဂသေနက ဖြေဆိုခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့မေးခွန်းတွေဟာ သဘာဝတရားနဲ့ ဆက်စပ်ပြီးတော့ မေးတာဖြစ်တယ်။ ရှင်နာဂသေနကလည်း သဘာဝရှုထောင့်၊ အဘိဓမ္မာရှုထောင့်က ဖြေဆိုတာ ဖြစ်သောကြောင့် တစ်ချို့ မေးခွန်းနဲ့ တစ်ချို့အဖြေတွေဟာ နက်နဲခက်ခဲလာတယ်။

ခက်ခဲနက်နဲမှုကို သိနိုင်တဲ့ စွမ်းအားသတ္တိရှိတဲ့ အသိဉာဏ် တစ်ခုကိုရအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ကြရမှာဖြစ်တယ်လို့ ကိုယ်စီ ကိုယ်စီ သဘောကျပြီး အသိဉာဏ်ရအောင် ကြိုးစားအားထုတ် နိုင်ကြပါစေ ကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏

ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ

အပိုင်း(၁၃)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း (၁)ရက်၊ (၅-၇-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာ့ပူဇော် မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ မင်္ဂလာတောင်ညွန့်မြို့နယ်၊ သံသရာအဆက်ဆက်တွင် တော်စပ်ခဲ့ဖူးသော မိဘ ဘိုးဘွား ဆွေမျိုးများနှင့် ဦးတင်ဖိုးတို့အား အများထား၍ ဒေါ်လှခင်နှင့် သားသမီး မြေးတစ်စု (ကိုကျော်သင်း ဆေးဆိုင် - မင်္ဂလာဇော) ၏ အမတ်ဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော 'မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း (၁၃)' တရားဒေသနာတော်။

ဒီကနေ့ ၃၀-ခုမြောက် 'ဘဝန္တ သင်္ခါရဇာယ မာန' ဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို ဖြေဆိုထားပုံနဲ့ပတ်သက်ပြီး ရှင်းလင်းဟောကြားမှာ ဖြစ်တယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးခွန်းမေးလိုက်၊ ရှင်နာဂသေနက ပြန်ဖြေလိုက်၊ ဖြေဆိုချက်ထဲက စကားအဆက်တစ်ခုရရင် ထပ်ဆင့်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးလိုက်၊ ရှင်နာဂသေနက ဖြေလိုက်နဲ့ မေးခွန်းပုဒ်ပေါင်း ၂၉-ပုဒ်ထိအောင် မေးဖြေပြီးခဲ့ကြပြီ။

တရားဓမ္မနဲ့ ပတ်သက်တဲ့မေးခွန်းတွေ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောမယ်ဆိုရင် Philosophy နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းတွေပေါ့။ အတွေးအခေါ်ပညာရပ်တွေနဲ့ဆိုင်တဲ့မေးခွန်းမျိုးတွေ။ Philosophy လို့ ပြောရသော်လည်း ဗုဒ္ဓရဲ့အဆုံးအမ တရားတော်တွေဟာ တကယ်တော့ Philosophy ဆိုတာထက် ပိုပြီးမြင့်မားတယ်လို့ ဆိုရမယ်။ ဒီ Philosophy ဆိုတာ အမြင်တို့ အတွေးတို့မျှသာ ဖြစ်ပြီး လက်တွေ့ကျင့်သုံး ထုတ်ဖော်လို့ ရချင်မှရတာ။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အဆုံးအမတရားတော်တွေကတော့ သိဖို့ သက်သက်၊ ဆွေးနွေးဖို့အချက် သက်သက်မျှသာ မဟုတ်ဘဲနဲ့ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ပြီး ထိုလုပ်ဆောင်ချက်အတိုင်း အကျိုး သက်ရောက်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်တဲ့ တရားတွေသာလျှင် ဖြစ်တယ်။

လမ်းစဉ်နဲ့ လုပ်ထုံးနဲ့ သေချာစွာ ရှင်းလင်းဖော်ပြထားတဲ့ တရားတွေဖြစ်လို့ အပြောသက်သက်၊ အတွေးအခေါ်သက်သက် မဟုတ်ဘဲ လက်တွေ့ကျင့်သုံး လိုက်နာလို့ရှိရင် အကျိုးသက် ရောက်မှုကို ဖြစ်စေတတ်တဲ့ တရားများသာ ဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာ ဘုရား အဆုံးအမတွေဟာ လူသားတွေကို စိတ်နှလုံး အေးချမ်း စေပြီး အသိဉာဏ်စွမ်းအားကို ရစေနိုင်တယ်။

နိဗ္ဗာန်ကို ဦးတည်ဟောကြားခဲ့တဲ့ တရားဓမ္မတွေဟာ နိဗ္ဗာန် ကိုသာ ရောက်စေတာမဟုတ်ဘဲ နိဗ္ဗာန်မရောက်မီ စပ်ကြားမှာ လည်း ဘဝရဲ့ဆင်းရဲဒုက္ခတွေသက်သာပြီး ချမ်းသာသုခကို ရရှိစေ နိုင်တယ်။ နောက်ဆုံး နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ချမ်းသာကို မျက်မှောက်ပြုနိုင် တဲ့အထိ ပို့ဆောင်ပေးနိုင်တဲ့ တရားမျိုးဖြစ်လို့ သတ္တဝါတွေကို ကယ်တင်တဲ့ တရားအစစ်ဖြစ်တယ်။

တစ်ခြားဘာသာတွေမှာ ဘုရားက ကယ်တင်တာ၊ ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမမှာတော့ တရားကကယ်တင်တာလို့ ဒီလိုပြောရမယ်။ ဒါကြောင့် ဓမ္မဆိုတဲ့စကားလုံးကို ဖော်ပြတဲ့အခါမှာ အတ္တာနံ ဓာရေန္တေ (တရားဓမ္မကို ကြိုးစားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို) စတုသု အပါယေသု အပတမာနေ ကတွာ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော (အပါယ်လေးဘုံသို့ ကျရောက်မသွားအောင် ဆွဲဆောင် ကယ်တင်ထားတတ်သောကြောင့် ဓမ္မလို့ခေါ်တာ။)

ဓမ္မဆိုတဲ့ ပါဠိစကားလုံးက ဓရ ကနေ ဖြစ်လာတယ်။ ဓရဆိုတာ ဆွဲထားတယ်၊ ဆောင်ထားတယ်။ ဒီ တရားဓမ္မ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ပြီးဆိုရင် ဒီတရားဓမ္မက သတ္တဝါတွေ အပါယ်ဘုံရောက်မသွားအောင် ဆွဲထားနိုင်တယ်လို့ ကယ်တင် ထားနိုင်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတာပေါ့။

မြတ်စွာဘုရားက ဒီတရားကို ဟောတာဖြစ်သောကြောင့် တစ်နည်းအားဖြင့်ပြောရင် ဘုရားက ကယ်တင်တယ်လို့လည်း ပြောလို့ရတယ်။ ဥပမာ- သမားတော်က ဆေးပေးလို့ ရောဂါ ပျောက်သွားရင် လူတွေက သမားတော်ကုလို့ ပျောက်တယ်လို့ ပြောကြတယ်။ သို့သော် သမားတော် ကုတာလားလို့ဆိုတော့ သမားတော်က ဆေးပေးတာပဲဖြစ်တယ်။ ရောဂါပျောက်တာ က ဆေးကြောင့်ပျောက်တာသာ ဖြစ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားက “ငါ့ကိုယ်တော်မြတ်ရဲ့ အစွမ်းတန်ခိုးနဲ့ အပါယ်ကျနေတဲ့လူကို ဆွဲတင်ပေးမယ်” လို့ ဒီလိုပြောတာ မဟုတ် ဘူး။ ဒီတရားကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်အားထုတ်၊ ဒီအလုပ်ကိုလုပ်၊ ဒီအလုပ်ကိုမလုပ်နဲ့ လို့ဆိုတဲ့အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်

ဟာ အပါယ်ဘုံကနေ လွတ်မြောက်ပြီး ချမ်းသာသူခရတယ်၊
အဲဒီနည်းနဲ့ ကယ်တင်တယ်လို့ ပြောလို့ရတယ်။ တကယ်ကတော့
ကိုယ်တိုင်ကျင့်သုံးတဲ့တရားက ကယ်တင်တာဖြစ်လို့ တရားကို
ကယ်တင်ရှင်လို့ ဒီလိုပြောလို့ရတယ်။

အဲဒီတော့ ဗုဒ္ဓရဲ့တရားဓမ္မကို လက်ခံယုံကြည်ကြတဲ့ ဗုဒ္ဓ
ဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့အနေနဲ့ ဓမ္မစွမ်းရည်တွေကို သိရှိ
နားလည်ပြီး တရားဓမ္မကို မိမိတို့ရဲ့သန္တာန်မှာ မရောက်၊ ရောက်
အောင်၊ မသိ၊ သိအောင် အသိဉာဏ်ဖြင့် လက်ခံကျင့်သုံးပြီး ဓမ္မ
အသိတွေ များများရှိကြပြီ ဆိုလို့ရှိရင် ဆင်းရဲဒုက္ခတွေက
လွတ်မြောက်ကြမှာပဲ ဖြစ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားသိတဲ့တရားက သတ္တဝါတွေကို ကယ်တင်
တာ မဟုတ်ဘဲ ကိုယ်တိုင်သိတဲ့ တရားကသာလျှင် ကိုယ့်ကို
ကယ်တင်တာ ဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရား ဟောတဲ့တရားကို
ကိုယ်ကိုယ်တိုင်သိအောင် လုပ်ရတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ အတ္တာဟိ
အတ္တနော နာထော လို့ ဟောတာ။ မိမိကိုယ်တိုင် ကျင့်ကြံ
ကြိုးကုတ် အားထုတ်မှုမပါဘဲနဲ့ ဘာတစ်ခုမှ ရမှာမဟုတ်ဘူး။
မိမိကိုယ်တိုင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကြောင့် ရရှိလာတဲ့ အသိပညာ
စွမ်းရည်နဲ့ သတ္တဝါတွေဟာ ဆင်းရဲဒုက္ခက လွတ်မြောက်ကြတယ်။

သို့သော် ဒီတရားဓမ္မတွေကို ဘယ်သူ့ဆီက ရတုန်းဆိုရင်
ဘုရားဆီကပဲ ရတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့အဆုံးအမ
တရားတော်တွေဆိုတာ ရောဂါပျောက်စေတတ်တဲ့ ဆေးဝါးလိုပဲ
အင်မတန်မှ စွမ်းရည်သတ္တိရှိတယ်။ တရားဓမ္မတွေကို ကိုယ့်
သန္တာန်မှာရောက်အောင် လုပ်ဖို့လိုတယ်။ တရားဓမ္မဟာ နာရုံနဲ့

မပြီးဘူး။ နာပြီးရင် မှတ်သားထားရမယ်။ မှတ်သားထားပြီးတော့ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြည့်ရမယ်။ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြီး ရှောင်ရမှာကို ရှောင်၊ ဆောင်ရမှာကိုဆောင် ဆိုတဲ့ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်း လုပ်ရမှာဖြစ်တယ်။ အဲဒီကျမှ တရားရဲ့အရည်အချင်း၊ တရားရဲ့ စွမ်းဆောင်မှုဟာ ပေါ်လာမှာဖြစ်တယ်။

အဲဒီအဆင့်ထိအောင် မသွားနိုင်ဘူးဆိုရင် တရားရဲ့ စွမ်းဆောင်မှုကို ရမှာမဟုတ်ဘူး။ တရားရဲ့ စွမ်းဆောင်မှုရအောင် နာယူရမယ်။ မှတ်လည်း မှတ်သားရမယ်။ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်မှုလည်း လုပ်ရမယ်။

တရားနဲ့ပတ်သက်ပြီး မေးလိုက်တဲ့မေးခွန်းတွေဟာ အသိ ပညာ တိုးပွားစေတတ်တဲ့ မေးခွန်းတွေဖြစ်လို့ ရှင်နာဂသေန မထေရ်မြတ်က မိလိန္ဒမင်းကြီးမေးသမျှ ကြိုးစားပြီးတော့ ဖြေဆို ထားတာ ဖြစ်တယ်။

၃၀-ဘဝန္တသင်္ခါရဇာယမာနပဉ္စာ

ဒီကနေ့ ၃၀-မြောက်မေးခွန်းမှာ ရှေ့မေးခွန်းနဲ့ဆက်စပ်ပြီး မေးတာဖြစ်တယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန အတ္ထိ ကေစိ သင်္ခါရာ၊ ယေ အဘဝန္တာ ဇာယန္တိ- ဆိုင်ရာ အခြေခံအကြောင်းတရား မရှိဘဲနဲ့ သူ့ဟာသူ ဖြစ်လာတဲ့ သင်္ခါရဆိုတာ ရှိသလား” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီး က မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “နတ္ထိ မဟာရာဇ၊ ကေစိ သင်္ခါရာ၊ ယေ အဘဝန္တာ ဇာယန္တိ- ဖြစ်နိုင်တဲ့ အခြေခံ အကြောင်းတရားမရှိဘဲ ဖြစ်လာတဲ့ သင်္ခါရတရားဆိုတာ တစ်စုံ တစ်ခုမှ မရှိပါဘူး။”

သင်္ခါရတရားအားလုံးဟာ အခြေခံအကြောင်းအပေါ်မှာ မူတည်ပြီးတော့ ဖြစ်ကြတာချည်းပဲ။ ဖြစ်ဖို့ အခြေခံအကြောင်း တရားတွေပေါ် မူတည်ပြီးမှသာလျှင် ဖြစ်လာနိုင်တယ်။ အခြေခံ အကြောင်းတရား ကင်းမဲ့ပြီးတော့ ဖြစ်လာတဲ့ သင်္ခါရဆိုတာ မရှိဘူးလို့ ဒီလိုဖြေတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဩပမ္ပံ ကရောဟိ- အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြပါဦး” လို့ ဆိုတယ်။

ရှင်နာဂသေနက အခု သူပြောမယ့်စကားကို ဘယ်လို ယူဆသလဲလို့ စကားခံပြီး ယခုလို ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

နန်းဆောင် ဥပမာ

“အရှင်မင်းကြီး အခုထိုင်နေတဲ့ နန်းတော် အဆောက် အအုံကြီးဟာ အခြေခံ အကြောင်းတရားမရှိဘဲ ဖြစ်လာတာ လား?” လို့ မေးလိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။ “နတ္ထိ ကိဉ္စိ ဘန္တေ၊ ဣဓ အဘဝန္တံ ဇာတံ-အခြေခံအကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်လာတာ တစ်ခုမှ မရှိဘူး” တဲ့။

အခြေခံအကြောင်းတွေ ပြောပြတယ်။ နန်းတော်အဆောက် အအုံ ဖြစ်လာဖို့ တောထဲက သစ်ပင်တွေဟာ သူ့ရဲ့ အခြေခံ

အကြောင်းတရားပဲ။ နန်းတော်ဆောက်ဖို့အတွက် သစ်သားတွေ ရှိရမယ်။ အုဋ်နဲ့ တည်ဆောက်တဲ့ နန်းတော်နံရံကို အင်္ဂတေ မြေညက်နဲ့ လိမ်းကျံတာမို့ မြေညက်ဆိုတာလည်း ရှိရမယ်။ ဆောက်လုပ်တဲ့ အလုပ်သမားတွေဆိုတာလည်း ရှိရမယ်။

ခုခေတ်စကားနဲ့ ပြောမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဆောက်လုပ်ရေး အင်ဂျင်နီယာ ရှိရမယ်၊ ဆောက်လုပ်ရေး ပစ္စည်းဥစ္စာတွေ ရှိရမယ်။ လုပ်သားတွေရဲ့ စွမ်းဆောင်မှုလည်း ရှိရမယ်။ ဒီအဆောက် အအုံကြီးတစ်ခုဖြစ်ဖို့ရာ အရှိတွေပေါင်းစပ်မှဖြစ်တာ။ စိတ်ကူး ထဲမှာဆောက်လို့ ဒီအဆောက်အအုံဖြစ်မှာ မဟုတ်ဘူး။

အဆောက်အအုံထဲမှာ ပါနေတဲ့ သံတွေရှိတယ်၊ သံထည် ဘိလပ်မြေတွေ ရှိတယ်၊ အုတ်၊ သဲ၊ ကျောက်တွေ ရှိတယ်၊ အင်ဂျင်နီယာ ရှိတယ်၊ ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်သားတွေ ရှိတယ်၊ သူတို့ရဲ့ ကြိုးစားအားထုတ်မှုတွေကြောင့် ဒီအဆောက်အအုံကြီး တစ်ခု ဖြစ်လာတယ်။ အရှိတွေပေါင်းစပ်ပြီး၊ အရှိတွေကို အခြေခံ ပြီး အဆောက်အအုံဆိုတာ ဖြစ်တာ။ မရှိတာတွေက လာဖြစ်တာ မဟုတ်ဘူး။ အရှိတွေကိုအခြေခံပြီးလုပ်လို့ ဒီနန်းတော်ကြီးဟာ ဒီလိုပုံစံနဲ့ ဖြစ်လာတယ်လို့ ဘုရင်ကြီးကို ရှင်းပြတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က “ဘိယျော ဘန္တေ ဩပမ္ပံ ကရောဟိ- အရှင်ဘုရား၊ နောက် ဥပမာတစ်ခုနဲ့ ထပ်ရှင်းပြ ပါဦး” လို့ ဆိုပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ယခုလို ဥပမာတစ်မျိုးနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

သစ်ပင်ဥပမာ

“သစ်ပင်တွေမျိုးပွားဖို့ အပင်ကို တိုက်ရိုက်စိုက်တာရှိတယ်။ အစေ့ချပြီး စိုက်ရတာရှိတယ်။ အညွန့်ကို စိုက်တာရှိတယ်။ အရွက်ကို စိုက်တာရှိတယ်။ အဆစ်ကို စိုက်တာရှိတယ်။ အမျိုးစုံပဲ၊ ခုခေတ်ဆို ပိုများတယ်။ ကိုင်းကူးတာတွေရော ဘာရော။ အဲဒီလို အပင်ပေါက်ဖို့ မြေကြီးပေါ်မှာစိုက်ကြရတာ။ သစ်ပင်ပန်းပင်တွေ ဟာ မြေကြီးပေါ်မှာ ရှင်သန်ထွားကျိုင်းလာကြတယ်။ အပွင့်တွေ ပွင့်ကြတယ်။ အသီးတွေသီးကြတယ်ဆိုတာ လူတွေရဲ့မျက်မြင်ပဲ။

အဲဒီသစ်ပင်တွေဟာ အခြေခံအကြောင်းမရှိဘဲနဲ့ ဖြစ်လာ တာ မဟုတ်ဘူး။ အခြေခံအကြောင်းရှိတယ်။ မျိုးစေ့ဆိုတာလည်း အခြေခံအကြောင်းပဲ။ မြေတို့၊ ရေတို့ဆိုတာလည်း အခြေခံ အကြောင်းပဲ။ မြေရေပေါ်မှာ မျိုးစေ့ကိုစိုက်ပျိုးမှ သစ်ပင်ဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လာတာဖြစ်တယ်။

“အဲဒီအတိုင်းပဲ မင်းကြီး၊ အခြေခံမရှိဘဲနဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သင်္ခါရတရားဆိုတာ မရှိဘူးတဲ့။ အခြေခံ အကြောင်းတရားတွေ ပေါ်မှာ မှီတည်ပြီးမှ သင်္ခါရဆိုတာ ဖြစ်လာရတာပါ”လို့ ရှင်းပြ တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဘိယော ဩပမ္ပံ ကရောဟိ အရှင် ဘုရား၊ နောက်ဥပမာတစ်ခုနဲ့ ပြောနိုင်ဦးမလား” မေးပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဥပမာပေးပါလို့ဆိုရင် အသိဉာဏ်ထဲမှာ ပေါ်လာတဲ့ ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

မြေအိုး ဥပမာ

“ယထာ မဟာရာဇ ကုမ္ဘကာရော ပထဝီယာ မတ္တိကံ ဥဒ္ဓရိတွာ နာနာဘာဇနာနိ ကရောတိ မြေအိုးကို ပြုလုပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မြေကြီးပေါ်ရှိတဲ့ မြေညက်ကိုယူပြီး အိုးမျိုးစုံကို လုပ်တယ်။”

မရှိတာကို လုပ်တာမဟုတ်ဘူး။ မြေကြီးပေါ်မှာ ရှိနေတဲ့ မြေညက်၊ မြေစေးကိုယူပြီး အိုးလုပ်တယ်။ အိုးတွေဟာ အခြေခံ မရှိဘဲနဲ့ ဖြစ်လာတာ မဟုတ်ဘူး။ အခြေခံရှိမှ ဖြစ်လာတာ ဖြစ်တယ်။

“အဲဒီအတိုင်းပဲ သင်္ခါရတရား မှန်သမျှဟာ အခြေခံ အကြောင်းတရားတွေမရှိဘဲဖြစ်လာတာ မဟုတ်ဘူး။ အကြောင်း တရားတွေပေါ်မှာ အခြေခံပြီးမှသာ ဖြစ်လာတယ်” လို့ ဒီလို ရှင်းပြတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပ်မေးပြန်တယ်။ “ဘိယျော ဩပမ္ပံ ကရောဟိ အရှင်ဘုရား နောက်ဥပမာတစ်ခု ပြောနိုင်ဦးမလား”။
ရှင်နာဂသေနက စောင်းသံဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

စောင်းသံ ဥပမာ

“စောင်းသံဆိုတာ မရှိတဲ့အရာကိုမှီပြီး ဖြစ်လာတာ မဟုတ် ဘူး။ ရှိနေတဲ့ စောင်းကြိုးရယ်၊ စောင်းအိုးရယ်၊ တီးတဲ့ လက်ရယ် တီးခတ်မှုဆိုတဲ့ လုံ့လဝီရိယ၊ အဲဒါတွေ ပေါင်းစပ်လိုက်တဲ့အခါမှာ စောင်းသံဆိုတာ ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီတော့ စောင်းသံဆိုတာဟာ ရှိနေတာတွေကို အခြေခံပြီးတော့ ဖြစ်တာ။ အခြေခံ မပါဘဲနဲ့ စောင်းသံဖြစ်မလာဘူး”။

“အဲဒီအတိုင်းပဲ၊ သင်္ခါရတရားတွေ ဖြစ်လာတယ်ဆိုတာ အခြေခံအကြောင်းမရှိဘဲနဲ့ ဖြစ်လာတာ တစ်ခုမှမရှိဘူး။ အရှိကနေ ဖြစ်လာတာသာဖြစ်တယ်။ ရှိပြီးဖြစ်တဲ့အကြောင်းတရား တစ်ခုပေါ်မှာ မှီပြီးမှ သင်္ခါရတရားတွေဟာ ဖြစ်လာကြတယ်” လို့ ရှင်းပြတယ်။

အဲဒီမှာလည်း မိလိန္ဒမင်းကြီးက “နောက် ဥပမာတစ်ခု အရှင်ဘုရား ပြောနိုင်ဦးမလား” လို့ပြောလို့ ရှင်နာဂသေနက မီးပွတ်ခုံမှဖြစ်တဲ့ မီးဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

ပွတ်ခုံ မီးဥပမာ

ရှေးခေတ်ကမီးရဖို့ဆိုတာ အရုဏီ ဆိုတဲ့ ပွတ်ခုံ၊ ပွတ်ကျည် ဒီနှစ်ခုကို ပွတ်ရတယ်။ ပွတ်တဲ့အခါ လုံ့လဝီရိယ ရှိရတယ်။ ခဏနားလိုက်ဦးမယ်ဆိုရင် အေးသွားပြန်တယ်။ အေးသွားလို့ရှိရင် အစကပဲ ပြန်စရမှာပဲလေ။ ဆိုပါစို့-တစ်ကနေပြီးတော့ တစ်ရာ ပြည့်ရင် မီးထွက်မယ်ဆိုရင် ငြု-လောက်ရောက်တော့ နားလိုက် ဦးမယ် ဆိုလို့ရှိရင် တစ်ခါတစ်ကပြန်စ၊ မီးမရနိုင်ဘူး။ မီးမပေါ် မချင်း ပွတ်နေရတယ်။ အဲဒီတော့ ရှေးခေတ်က မီးရဖို့ဆိုတာ အလွန်ခဲယဉ်းတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ရှေးစာတွေထဲမှာ ဆိုတယ်။ ကြိုးစားအားထုတ်ရတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး “မီးပွတ်ယောက်ျား ပမာလားသို့” ဆိုတဲ့စကားက အဲဒါကို ပြောတာ။ အဲဒီလောက် ကြိုးစားမှ မီးဆိုတာရတယ်။

အဲဒီခေတ်က ဒါပဲရှိသေးတယ်နဲ့တူတယ်။ သမိုင်းကြောင်း ကို မှန်းကြည့်လို့ရတယ်။ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ပြီးတဲ့နောက်

နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ လောက်မှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးတို့ ရှင်နာဂသေနတို့ ပေါ်ခဲ့တာကိုး။ အဲဒီတော့ အဲဒီခေတ်ထိအောင် မီးခြစ်ဗူး မရှိ သေးဘူးလို့ မှတ်ရမယ်။ အလွယ်တကူ မီးရနိုင်တာ မရှိသေးဘူး။ ခုခေတ်လူတွေ အတော်ကံကောင်းတယ်။

ဘုန်းကြီးတို့တောင် တောရွာမှာ မှီလိုက်သေးတယ်။ ဘုန်းကြီးတို့ ခမည်းတော်ကြီးက ဆေးတံသောက်တယ်။ ဆေးတံ အိုးထဲမှာ ဆေးရွက်တွေကို ချေပြီးတော့ထည့်တယ်။ အနှစ်သား ကို ထွင်းထားတဲ့ ဆုံကလေးနဲ့ ကျည်ပွေ့ကို တုတ်ချောင်းကလေး။ တုတ်ချောင်းထိပ်မှာ အပေါက်ဖောက်ထားပြီး အဲဒီထဲကို မှီ အနုစားလေးကို ထည့်တယ်။ ထည့်ထားပြီး ဆုံကို တုတ်တံနဲ့ ထိုးချလိုက်ရတယ်။ အင်နဲ့အားနဲ့ထိုးပြီး ပြန်ဆွဲနှုတ်လိုက်တဲ့အခါ ပူပြီးတော့ ခုနက မှီအနုလေးမှာ မီးစွဲလာတယ်။ အဲဒီမီးနဲ့ ဆေးတံ သောက်တာ။ ခုခေတ်လူတွေ မြင်ဖူးမှာ မဟုတ်တော့ဘူး။

နောက်တစ်ခုက ဘယ်လိုလုပ်တုန်းဆိုရင် သံတုံးကလေး ရှိတယ်။ အဲဒီ သံတုံးကလေးရယ်၊ ကျောက်တုံးရယ်၊ အဲဒီနှစ်ခုကို ခတ်တာ။ သံတုံးလေးနဲ့ ကျောက်အမာနဲ့ ခတ်လိုက်တဲ့အခါမှာ မီးပွင့်သွားတယ်။ ဝါဂွမ်းနုနုလေးကို ကြားထဲမှာခံပြီး ခတ်လိုက် တဲ့အခါ ဝါဂွမ်းကို မီးစွဲသွားတယ်။ အဲဒီမို့လေးကိုမှ ဆေးတံအိုး ပေါ် တင်ပြီးတော့ ရှုလိုက်ရိုက်လိုက်တဲ့အခါ အခိုးတွေ ထွက်လာ တာပါပဲ။ ဆေးတံသောက်ဖို့ရာ အဲဒီလိုလုပ်ရတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၇၀-ကျော်လောက်က မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက်ဒေသမှာ ဒါမျိုးတွေ ရှိသေးတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “နောက်ထပ် ဥပမာတစ်ခု ပြောပါဦး”
လို့ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနက နောက်ဥပမာတစ်မျိုးနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

နေပူကျောက် မီးဥပမာ

“မီးတောက်စေတတ်တဲ့ ကျောက်ရယ်၊ နေပူရယ်၊ နွားချေး
ရယ်၊ ဒီသုံးခု ပေါင်းလိုက်လို့ရှိရင် မီးရတယ်။ အဲဒီအခြေခံမရှိဘဲနဲ့
မီးမရဘူး။ ထို့အတူ အခြေခံအကြောင်းတရားအပေါ် အမှီပြုပြီး
တော့မှ သင်္ခါရတရားဟာ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်”။

ဒီနေရာမှာ မဏီ ကို ကျောက်လို့ပဲ သာမန်ပြောပေမယ့်
သူရိယကန္တရကျောက်ဆိုတာမျိုး ဖြစ်နိုင်တယ်။ သူရိယကန္တရ
ကျောက်ဆိုတာ နေရောင်နဲ့တွေ့လို့ရှိရင် မီးတောက်တယ်။ အဲဒီ
ကျောက်ရယ်၊ နေရယ်၊ လောင်စာရယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ နွားချေး
ဆိုတာ လောင်စာပေါ့။ အနီးဆုံးလောင်စာတစ်ခုကို ပြောတာ။
အဲဒီ ၃-မျိုး ပေါင်းလိုက်လို့ရှိရင် မီးရတယ်။

ဘာကြောင့် ဒီရေတက်သလဲ?

ဒါနဲ့စပ်ပြီး မှတ်သားစရာလေးတစ်ခုရှိတယ်။ စန္ဒြကန္တ
ကျောက်ဆိုတာ လရောင်နဲ့တွေ့လို့ရှိရင် ရေအန်တဲ့ကျောက်ကို
ခေါ်တာ။ ပင်လယ်ထဲမှာ အဲဒီ စန္ဒြကန္တကျောက်တွေ အများကြီး
ရှိတယ်။ ပင်လယ်မှာ ဒီရေတက်တယ်ဆိုတာ မြင်ဖူးကြမယ်။
ဘာကြောင့် ဒီရေတက်သလဲဆိုရင် သိပ္ပံဆရာတွေက လ,ရဲ့
ဆွဲအားကြောင့်လို့ ပြောတယ်။ လ,ကဆွဲလို့ ဒီရေတွေ တက်လာ
တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ လဆန်းရက်မှာ ဒီရေတက်တယ်။ လပြည့်နေ့
ကျရင် အမြင့်ဆုံးရောက်တယ်။

စန္ဒြကန္တကျောက်နဲ့ လရောင်

ပါဠိစာပေမှာ လ,ရဲ့ဆွဲအားကြောင့်လို့မဆိုဘူး။ လ,ရောင်နဲ့ တွေ့လို့ရှိရင် ပင်လယ်ထဲမှာ စန္ဒြကန္တ ကျောက်တုံးကြီးတွေ ကျောက်ဆောင်ကြီးတွေ ရှိတယ်။ အဲဒီကျောက်ဆောင်ကြီးတွေက လ,ရောင်နဲ့တွေ့တဲ့အခါမှာ ရေတွေ အန်ထုတ်လေ့ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် လဆန်းရက်မှာ ဒီရေတက်တာတဲ့။ ရေတက်ပုံ အကြောင်းပြချင်း မတူဘူးနော်။

အဲဒီနှစ်ခု ယှဉ်စဉ်းစားကြည့်။ လ,ရောင်က ပင်လယ်ထဲက ရေကျမှ ဘာဖြစ်လို့ဆွဲရတာတုန်း။ မြစ်ထဲက ရေတွေကိုတော့ မဆွဲဘူးလား။ လ,ဆိုတာ ပင်လယ်ပေါ်မှာတင်သာတာ မဟုတ်ဘူး။ ဧရာဝတီမြစ်ပေါ်မှာရော မသာဘူးလား။ ကိုယ့်အိမ်မှာ ရေခွက်ထဲ ရေထည့်ထားရင် လ,ဆွဲသွားတာနဲ့ ကုန်မသွားပေဘူးလား။ အကယ်၍ ဆွဲအားကြောင့်တက်တယ်ဆိုရင် ပြောကောင်းပြောလိမ့်မယ်။ ရေချိုကို မဆွဲဘူး။ ရေငန်မှဆွဲမယ်ဆို ဆားလေး ခပ်ပြီး စမ်းကြည့်ဖို့ ပြောတာ။ ပင်လယ်ရေလိုပဲ ငန်အောင် ဆားလေးခပ်ထား။ လ,သာတဲ့ညမှာ အပြင်ထုတ်ထားကြည့်။ ဆွဲသွားလား၊ မဆွဲသွားဘူးလားလို့။

ပါဠိစာပေမှာ ဆိုတဲ့ဟာကျတော့ လ,ရဲ့ဆွဲအားလို့ မပြောဘူး။ လ,ရောင်ကြောင့် ကျောက်ဆောင်တွေကရေတွေ အန်ထုတ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီရေတက်တယ်လို့ ဒီလိုပြောတယ်။ အဲဒါကတောင် ပိုပြီးတော့ သဘာဝကျသလိုရှိတယ်။

မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး နှစ် ၁၀၀၀-လောက်က ရေးခဲ့တဲ့ကျမ်း။ ခုခေတ် ၂၅၀၀-ဆို၊ ၁၅၀၀-လောက် ရှိပြီပေါ့။

အဲဒီလောက်က ရေးခဲ့တဲ့ သံယုတ္တဋီကာ (ဥပယန္တိ သုတ်အဖွင့်) ကျမ်းရဲ့ အယူအဆထဲမှာ ဒီလိုရေးထားတာရှိတယ်။ စန္ဒြကန္တ ကျောက်တွေဟာ လ၊ရောင်နဲ့တွေ့လို့ရှိရင် ရေကိုအန်တယ်တဲ့။ ရေတွေ စိမ့်ထွက်လာတယ်။ ရေတွေကို ထွက်စေတယ်။ အဲဒါ ကြောင့်မို့ ရေတွေဟာ ပြည့်လာပြီးတော့ ဒီရေတက်တာပါလို့ ဒီလိုဆိုတယ်။ ဒါလည်း မှတ်သားစရာတစ်ခု။

ရှင်နာဂသေနက ဥပမာနဲ့ ရှင်းတယ်။ “မီးဆိုတာ သူ့ဟာ သူ ဖြစ်လာတာမဟုတ်ဘူး။ အခြေခံ အကြောင်းတွေပေါ်မှာ စွဲပြီးတော့ ဖြစ်လာတာ။ အခြေခံ အကြောင်းတွေဆိုတာ မီးတောက်တဲ့ကျောက်ရယ်၊ နေပူရယ်၊ လောင်စာဖြစ်တဲ့ နွားချေးရယ်၊ ဒီသုံးခု ပေါင်းလိုက်ပြီဆိုလို့ရှိရင်တော့ မီးဆိုတာ ဖြစ်လာမှာ ပဲ။ အဲဒီအတိုင်းပဲ သင်္ခါရတရား ဆိုတာလည်း အရှိပေါ်ကို အခြေခံပြီးတော့ ဖြစ်လာတာပါ။ အရှိပေါ် အခြေမခံတဲ့ သင်္ခါရ တရားဆိုတာ မရှိပါဘူး။”

နောက်ဥပမာတစ်ခုနဲ့ ပြောပါဦးဆိုတော့ ထင်ရှားတဲ့ ဥပမာလေးတစ်ခုနဲ့ ရှင်နာဂသေနက ပြောတယ်။

ကြေးမုံ ပုံရိပ်

“ကြေးမုံထဲက ပုံရိပ်ဟာ ကြေးမုံမရှိဘူး။ ကြေးမုံနဲ့ ကိုယ့် ကြားထဲမှာ အလင်းရောင်မရှိဘူး။ မျက်နှာမပါဘူး ဆိုလို့ရှိရင် လူတစ်ဦးရဲ့ မျက်နှာရိပ်ဟာ ကြေးမုံထဲမှာ ထင်ပုံမလားတဲ့ မထင်ဘူး။ အရှိပေါ်မှာ ထင်ရတာ။ အဲဒီတော့ ကြေးမုံဆိုတဲ့ မှန်လည်း ရှိရမယ်။ လုံ့လောက်တဲ့ အလင်းရောင် ရှိရမယ်။ လူရဲ့ မျက်နှာ

လည်း ရှိရမယ်။ ရှေ့မှာ ပေါ်လာတာလည်း ရှိရမယ်။ အဲဒီကျ
တော့မှ ကြေးမုံပုံရိပ်ဆိုတာ ပေါ်လာမှာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဥပမာ
အတိုင်းပဲ သင်္ခါရတရားတွေဆိုတာလည်း အရှိပေါ်မှာ အခြေခံပြီး
တော့ ဖြစ်တာပါ။”

ဒီလိုရှင်းပြတဲ့အခါမှ “ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန-
အရှင်ဘုရားဖြေတာ သင့်တော်ပါတယ်”လို့ လက်ခံတယ်။

နိဗ္ဗိဇ္ဈင်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ မိလိန္ဒ
မင်းကြီးရဲ့ ခဲရာခဲဆစ်မေးခွန်းတွေကို ရှင်နာဂသေနဟာ ဥပမာ
ဥပမေယျနဲ့ ရှင်းလင်းပြီးတော့ ပြောပြတာ အင်မတန်မှ ရှင်းလင်း
တယ်။ အဘိဓမ္မာ သဘောအရလည်း ထင်ရှားတယ်။ သေချာစွာ
နာယူမှတ်သားပြီး မိမိတို့သန္တာန်မှာ အသိဉာဏ်တွေ ရရှိအောင်
ကြိုးစားအားထုတ်ကြရမှာ ဖြစ်တယ်လို့ ကိုယ်စီကိုယ်စီ သဘော
ကျပြီး ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ko Thu Rein Aung**
Typed by- **Wai Wai Lwin**

မိလိန္ဒပဉ္စာ
မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏
ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ
အပိုင်း(၁၄)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်(၈)ရက်၊ (၂၂-၁၁-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မင်္ဂလာတောင်ညွန့်မြို့နယ်၊ မင်္ဂလာဈေး ဆေးရောင်းဝယ်ရေး မိသားစုများနှင့် ဓမ္မမိတ်ဆွေများမှ စစ်ကိုင်းမြို့၊ မဟာသုဗောဓာရုံကျောင်းတိုက်၌ သတ္တမအကြိမ်၊ မန္တလေးမြို့၊ မဇ္ဈိမတိုက်သစ်ကျောင်းတိုက်၌ ပဉ္စမအကြိမ်၊ အမရပူရ မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်၌ ဒသမအကြိမ်၊ ညောင်ဦးမြို့၊ အလိုတော်ပြည့်ကျောင်းတိုက်၌ ပထမအကြိမ်၊ ကျောင်းတိုက်အသီးသီးတို့၌ သီတင်းသုံးတော်မူကြသော ဘုရားအများရှိသော သံဃာတော်အရှင်မြတ် ၄၀၀၀ ကျော်တို့ကို ဆွမ်းအစရှိသော လှူဖွယ်ပစ္စည်းအစုစုတို့ လှူဒါန်းပူဇော်ခြင်း အောင်ပွဲ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ်ဖြင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်းမြို့၊ မဟာသုဗောဓာရုံကျောင်းတိုက်၊ မဟာသမေ ဓမ္မာရုံအတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ်သည့် ဓမ္မပူဇာ၊ သာသနာ့ပူဇာ ဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ ဟောကြားအပ်သော ‘မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၁၄)’ တရားဒေသနာတော်။

မိလိန္ဒပဉ္စာဆိုတာ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာမှာ အထောက်အကူ များစွာ ပြုတဲ့အပြင် မှတ်သားစရာအချက်တွေ များစွာပါရှိတယ်။ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာနဲ့ပတ်သက်ပြီး အခုလို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မှတ်တမ်း တင်ထားတဲ့ ကျမ်းမျိုးဆိုတာ နည်းပါတယ်။ ပိဋကစာပေမှာ မေးခွန်းတွေကို ဖြေဆိုခြင်းဖြင့် ဟောထားတဲ့သုတ္တန်တွေရှိတယ်။

အဲဒီထဲမယ် ဝေဒလ္လသုတ်နှစ်သုတ်ဟာ အလွန်ထင်ရှားတယ်။ အမေးနဲ့အဖြေနဲ့ ရှင်းလင်းဟောပြောခြင်းဟာ နာယူရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် အဖို့ အသိဉာဏ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေနိုင်တာ အမှန်ပဲ။ ဒါကြောင့်မို့ အမေးအဖြေစနစ်နဲ့ ပညာရည်တိုးတက်အောင် ကြိုးစားအား ထုတ်ကြရတယ်။

သင်ယူခြင်း

စာပေသင်တဲ့အခါမှာ ဥဂ္ဂဟ ပရိပူစ္ဆာလို့ ၂-ပိုင်း ရှိတယ်။ ဥဂ္ဂဟဆိုတာ စကားလုံးကို မှတ်ယူခြင်း၊ အကြောင်းအရာတွေကို မှတ်ယူခြင်း၊ သင်ယူခြင်းဖြစ်တယ်။ မိမိ မှတ်သားထားတဲ့ အကြောင်းအရာတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး မရှင်းလင်းတဲ့အချက်တွေကို မေးမြန်းခြင်းက ပရိပူစ္ဆာ။ အဲဒီ ဥဂ္ဂဟ နဲ့ ပရိပူစ္ဆာ ဆိုတာ စာပေသင်တဲ့နေရာမှာ များစွာ အထောက်အကူပြုတယ်။ မိလိန္ဒပဉ္စာကျမ်းဟာ အလွန်မှတ်သားဖွယ်ရာကောင်းပြီး ကြားနာ ရသူ၊ ဖတ်ရှုရသူတို့အတွက် ဘာသာရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဉာဏ်ရည် ဉာဏ်သွေးတွေ တိုးတက်စေမှာကတော့ သေချာတယ်။

ဘုန်းကြီးတို့ ရန်ကုန်မှာ ၁၃-ပိုင်းအထိ ဟောခဲ့ပြီ။ မေးခွန်း အားဖြင့် ပြောမယ်ဆိုရင် မေးခွန်းပေါင်း(၃၀) ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ မေးခွန်း(၃၀)နဲ့ အဖြေတွေကို ဟောပြီးသားဖြစ်တယ်။ ဒီကနေ့ည အပိုင်း(၁၄)မှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ ၃၁-ခုမြောက်မေးခွန်းကို ဖြေဆို ထားပုံကစပြီး မှတ်သားနာယူကြရမှာ ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးဆိုတာ အလွန် ကတ်ကတ်သပ်သပ် မေးလေ့ ရှိတယ်။ အဲဒီ ၃၁-ခုမြောက် မေးခွန်းမှာတော့ အချေအတင်

တွေနဲ့ ငြင်းခုံဆွေးနွေးတာတွေ မပါတော့ဘူး။ သူ့ကိုယ်တိုင်က ရှင်နာဂသေနအပေါ် လိုက်လျောတဲ့သဘောတောင်မှပဲ တွေ့ရတယ်။

၃၁--ဝေဒဂူပဉ္စာ

၃၁-ခုမြောက်မေးခွန်းကို ‘ဝေဒဂူပဉ္စာ’လို့ အမည်ပေးထားတယ်။ ဝေဒဂူနဲ့ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းပေါ့။ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရှင်နာဂသေနကို မေးတယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန ဝေဒဂူ ဥပလဗ္ဗတိ-အရှင်ဘုရား နာဂသေန၊ ဝေဒဂူဆိုတာ တကယ်လက်တွေ့အားဖြင့် ရရှိနိုင်ပါသလား။”

ပါဠိစာပေမှာ ဝေဒဂူဆိုတာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ညွှန်းတဲ့စကားလုံးပဲ။ ‘ဝေဒ’က အသိဉာဏ်၊ ‘ဂူ’က ဘဝရဲ့ ဟိုဖက်ကမ်းလို့ခေါ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်။ အသိဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုတဲ့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝေဒဂူလို့ခေါ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ ဝေဒဂူက တစ်မျိုး၊ သူဆိုလိုတဲ့ ဝေဒဂူမျိုးက ပါဠိစာပေမှာ မထင်ရှားဘူး။ ဒါ့ကြောင့် ပဋိပုစ္ဆာ ဗျာကရက ပြန်လှန် မေးခွန်းထုတ်ပြီးတော့မှ အဖြေပေးရမယ့် မေးခွန်းမျိုး ဖြစ်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက မဖြေဘဲနဲ့ ထပ်ဆင့်မေးခွန်းနဲ့ ပြန်မေးလိုက်တယ်။ “ကော ပနေသ မဟာရာဇ ဝေဒဂူ နာမ-မင်းကြီး၊ ဝေဒဂူဆိုတာ ဘာကိုပြောတာလဲ။”

“ယော ဘန္တေ အပ္ပန္တရေ ဇီဝေါ သတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန် မှာရှိတဲ့ ဇီဝကို ဆိုလိုပါတယ်။”

မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတော်တွေကို သစ်ပင်မခုတ်ရဘူး လို့ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ် ပညတ်တဲ့အခါမှာ ဒီစကားလုံး ထည့်ပြော တာ ရှိတယ်။ ‘ဇီဝသညီနော ဟိ မနုဿာ ရုက္ခသ္မိ- လူတွေက သစ်ပင်မှာ ဇီဝရှိတယ်လို့ ယူဆကြတယ်။’

ဇီဝဆိုတာ အသက်လို့ ပြန်ဆိုကြတယ်။ မြန်မာလို လိပ်ပြာ တို့၊ ဝိညာဉ်ကောင်တို့၊ အတ္တတို့ ဒါတွေကို ရည်ညွှန်းတယ်။ ဒီကနေ့ခေတ်မှာ ဇီဝဗေဒပညာရပ်မှာ သက်ရှိသတ္တဝါတွေသာ မက အရာဝတ္ထုတွေမှာပါ ဇီဝရှိတယ်လို့ ယူဆကြတယ်။

ဒီနေရာမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက သူပြောတဲ့ ဝေဒဂူဆိုတာ တစ်ခြားမဟုတ်ဘူး။ ယော အပ္ပန္တရေ ဇီဝေါ အတ္တလို့ခေါ်တဲ့ ဇီဝကိုပဲ သူဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီ ဇီဝက မျက်လုံးနဲ့ အဆင်းကို မြင်တယ်။ နားနဲ့ အသံကို နားထောင်တယ်။ နှာခေါင်းနဲ့ အနံ့ကို နမ်းရှူတယ်။ လျှာနဲ့ အရသာကို သိတယ်။ ကိုယ်ကာယနဲ့ အထိအတွေ့ကို ထိတွေ့တယ်။ စိတ်ကြံ့အာရုံတွေကို သိတယ်လို့ အဲဒီလိုဆိုတယ်။

ဆိုလိုတာက မြင်တာ ဘယ်သူတုန်းဆိုရင် ဇီဝ၊ ကြားတာ ဘယ်သူလည်း ဇီဝ၊ နမ်းရှူတာ ဇီဝ၊ လျက်တာ ဇီဝ၊ အထိအတွေ့ ကို ထိတာသိတာ ဇီဝ၊ စိတ်နဲ့အာရုံတွေကို သိတာ ဘယ်သူတုန်း ဆို ဇီဝ၊ အဲဒီအားလုံးကို ဇီဝက လုပ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်က သာတီ ဆိုတဲ့ ရဟန်းတစ်ပါး ပေါ်ဖူးတယ်။ သူကလည်းပဲ အတ္တအယူဝါဒကို ယုံကြည်တယ်။

“ကတမံ တံ သာတိ ဝိညာဏံ မင်းပြောချင်တဲ့ ဝိညာဉ်က ဘယ်ဟာတုန်းလို့ မြတ်စွာဘုရားက မေးတဲ့အခါ ‘ဝဒေါ ဝေဒေယျော’ စကားပြောတတ်တယ်။ အာရုံကို ခံစားတတ်တယ် ဆိုတဲ့အရာပါ” လို့ ဖြေတယ်။

ဆိုလိုတာက ဘယ်သူက စကားပြောလဲ။ ‘အတ္တ’ က စကားပြောတယ်လို့ အတ္တဝါဒီတွေက ဒီလိုယူဆတယ်။ ‘ဇီဝ’ က စကားပြောတယ်။ ‘ဝေဒဂူ’က စကားပြောတယ်။ ကြည့်တယ် မြင်တယ်။ ဘယ်သူမြင်တာတုန်း၊ အတ္တကပဲမြင်တယ်။ ထို့အတူပဲ အသံကြားတာ ဘယ်သူကြားတာတုန်း၊ အတ္တက ကြားတယ်။ အနံ့ရတာ ဘယ်သူတုန်း၊ အတ္တ၊ ဇီဝ၊ ဝေဒဂူ။ အရသာခံတာ ဘယ်သူတုန်းဆိုရင် ဇီဝ၊ အတ္တ၊ ဝေဒဂူ၊ ဒီလိုဆိုလိုတာ။

အဲဒီတော့ သတ္တဝါတွေရဲ့သန္တာန်မှာ ရှိတယ်ဆိုတဲ့ ဇီဝ သည် အလုပ်မှန်သမျှ အကုန်လုပ်တာ၊ မြင်တာလည်း သူပဲ၊ ကြားတာလည်း သူပဲ။ ကြည့်တဲ့အခါမှာ မျက်စိကို အသုံးချတယ်။ နားထောင်တဲ့အခါမှာ နားကို အသုံးချတယ်။ ဒီလို ဒွါရ ၆-ပါးနဲ့ သူကပဲ မြင်တယ်။ သူကပဲ ကြားတယ်။ အားလုံး အာရုံတွေကို လည်း သူကပဲသိတယ်လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။

ဥပမာတစ်ခု ပြောလိုက်သေးတယ်။ “အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်တို့ အခုပြာသာဒ်ထဲမှာ ထိုင်နေကြတယ်။ ထိုင်နေ ရင်း ပြတင်းပေါက်တွေက အပြင်ကို ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဘယ်ပြတင်းပေါက်က ကြည့်ကြည့် အပြင်ကို မြင်ရတယ်။ အရှေ့ဘက် ပြတင်းပေါက်ကပဲဖြစ်ဖြစ်၊ တောင်ဘက် ပြတင်းပေါက် ကပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အနောက်ဘက် ပြတင်းပေါက်ကပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မြောက် ဘက် ပြတင်းပေါက်ကပဲဖြစ်ဖြစ် မြင်ရတယ်။

အဲဒီမြင်ရသလို တပည့်တော်တို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ ရှိနေတဲ့ ဇီဝဆိုတဲ့ ဝေဒဂူဟာလည်း ပြတင်းပေါက်နဲ့ အလားတူတဲ့ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ၊ မနနဲ့ပဲ သူကြည့်တယ်၊ မြင်တယ်၊ ကြားတယ်။ အဲဒီလို ဆိုလိုတယ်လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက သူ့ရဲ့ အယူအဆကို ပြောတယ်။

ဒွါရ ၅-ပါး၊ တံခါး ၅-ပေါက်

အဲဒီလို ပြောတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက “မင်းကြီး၊ ဒီနေရာမှာ စက္ခုဒွါရ၊ သောတဒွါရ၊ ယာနဒွါရ၊ ဇိဝါဒွါရ၊ ကာယဒွါရ ဆိုတဲ့ ငါးဒွါရအကြောင်းကို ပြောမယ်၊ သေချာနားစိုက်ပြီး ထောင်ပါ။”

အကယ်၍ ကိုယ့်ရဲ့အတွင်းထဲမှာရှိတဲ့ ဇီဝက မျက်စိနဲ့ အဆင်းကို မြင်တယ်ဆိုရင် ဒွါရ ၅-ပေါက်က ကြည့်လိုက်တိုင်း အဆင်းပဲမြင်ရမယ်၊ ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆို မြင်သူက ဇီဝဖြစ်နေလို့ပဲ။

လူတွေဟာ ဘယ်ပြတင်းပေါက်ကနေကြည့်ကြည့် မြင်တာ မှန်သမျှ မျက်စိကပဲမြင်တာကိုး။ အကယ်၍ မျက်စိက မြင်တာ မဟုတ်ဘဲနဲ့ ဇီဝက မြင်တယ်ဆိုလို့ရှိရင် နားပေါက်က ကြည့်လိုက်လည်း အဆင်းပဲ မြင်ရမှာပဲ။ နှာခေါင်းပေါက်ဆိုလည်း အဆင်းပဲ မြင်ရမှာပဲ။ လျှာပေါက်ကဆိုရင်လည်း အဆင်းပဲ မြင်ရမှာပဲ။ ကာယဒွါရက ကြည့်မယ်ဆိုရင်လည်း အဆင်းပဲ မြင်ရမယ်။ တစ်ခြားမြင်စရာအကြောင်း မရှိဘူး။ ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုရင် မြင်သူက ဇီဝဖြစ်နေလို့ပဲ။

ပြာသာဒ်ထဲမှာ ထိုင်နေတဲ့ လူတစ်ယောက်က ပြတင်းပေါက်တွေထဲက ဘယ်အပေါက်က ကြည့်ကြည့် အပြင်ကိုမြင်ရတာကိုး။ ဒီပြာသာဒ်ကြီးမှာရှိတဲ့ ဘယ်ပြတင်းပေါက်က ကြည့်ကြည့် အပြင်ကို မြင်ရသလို လူ့ရဲ့ခန္ဓာကိုယ်မှာ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ ဆိုတဲ့ ဒွါရ ၅-ပါး၊ တံခါး ၅-ပေါက် ရှိတယ်။ အဲဒီ ၅-ပေါက်မှာ မျက်စိပေါက်ကကြည့်လည်း အဆင်းပဲ၊ နားက ကြည့်လည်း အဆင်းပဲ၊ နှာခေါင်းကကြည့်လည်း အဆင်းပဲ၊ လျှာပေါက်ကကြည့်လည်း အဆင်းပဲ၊ ကိုယ်ကာယအပေါက်က ကြည့်လည်း အဆင်းပဲမြင်ရမယ်။

ဇီဝ က ကြားတယ်ဆိုရင်လည်း မျက်စိက နားထောင်လိုက်ရင်လည်း အသံပဲ ကြားရမယ်၊ နှာခေါင်းပေါက်ကလည်း အသံပဲ ကြားရမယ်၊ နားပေါက်တင် မကဘူး၊ လျှာပေါက်ကလည်း အသံပဲ ကြားရမယ်၊ ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆို ဇီဝက ကြားတာကိုး။

ထို့အတူပဲ မျက်စိပေါက်က အနံ့ရလိမ့်မယ်၊ နှာခေါင်းပေါက်ကတင် အနံ့ရမှာ မဟုတ်ဘူး၊ မျက်စိပေါက်ကလည်း အနံ့ကို ရမယ်၊ နားပေါက်ကလည်း အနံ့ကိုရမယ်။ အားလုံးဟာ အနံ့တစ်မျိုးတည်းပဲ ရကြမှာ။ ထို့အတူပဲ မျက်စိကနေပြီး အရသာဆိုတာလည်း သူပဲ ရလိမ့်မယ်။ နားပေါက်ကလည်း အရသာပဲ သိရမယ်။

ပြာသာဒ်ကြီးနဲ့ ကိုယ်ကာယနဲ့ တူတယ်။ ပြတင်းပေါက်တွေနဲ့ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ၊ ဆိုတဲ့ ဒွါရ ၅-ပါးနဲ့တူတယ်။ ဇီဝနဲ့ ကြည့်တဲ့လူနဲ့တူတယ်။ ဇီဝက အကုန်မြင်တယ်ဆိုရင် ဘယ်အပေါက်ကကြည့်ကြည့် မြင်မှာပဲ။ အသံကြားရင်လည်း ဘယ်

အပေါက်ကဖြစ်ဖြစ် ကြားမှာပဲ။ အနံ့ရရင်လည်း ဘယ်အပေါက်
ကပဲဖြစ်ဖြစ် အနံ့ရမှာပဲ။ အရသာသိတဲ့အခါလည်း ဘယ်
အပေါက်ကပဲဖြစ်ဖြစ် အရသာသိမှာပဲ။ အထိအတွေ့ ဆိုလို့ရှိရင်
လည်း ဘယ်အပေါက်ကဖြစ်ဖြစ် အထိအတွေ့ပဲ သိမှာပဲ။
ရှင်နာဂသေနက ယခုလို ထောက်ပြတယ်။

“အဲဒီလို သိမနေပေဘူးလား” ဆိုတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက
“န ဟိ ဘန္တေ - အဲဒီလိုတော့ မဖြစ်နိုင်ဘူးဘုရား” လို့ ဖြေတယ်။

ရှင်နာဂသေနက “အရှင်မင်းကြီးရဲ့စကားက ရှေ့စကားနဲ့
နောက်စကား မညီဘူး။ စောစောတုန်းကပြောတာ ပြာသာဒ်
ထဲမှာ ထိုင်နေရင်း ပြတင်းပေါက်က ကြည့်လိုက်တဲ့အခါမှာ
အကုန်လုံးမြင်ရသလို လေသာပြတင်းပေါက်တွေ အကုန်လုံး
ဖွင့်ထားရင် ဘယ်အပေါက်ကကြည့်ကြည့်မြင်ရသလို မြင်ရတယ်
လို့ ပြောတယ် မဟုတ်လား။”

ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုတော့ မြင်သူ၊ ကြားသူ၊ အနံ့ရသူ၊
လျက်သူ၊ ထိတွေ့သူ ဆိုတာဟာ ဇီဝပဲ၊ ဝေဒဂူပဲ ဖြစ်နေတာကိုး။
ဝေဒဂူဖြစ်နေတော့ ဒီ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ ဆိုတာ
တံခါးပေါက်တွေမျှသာ ဖြစ်တယ်။ ဘယ်အပေါက်ကပဲဖြစ်ဖြစ်
အတူတူပဲဖြစ်နေမှာပေါ့။ သေချာစဉ်းစားပြီးတော့ဖြေပါ။

မိလိန္ဒမင်းကြီး တွေဝေပွဲ

အဲဒီအချိန်မှာ မိလိန္ဒမင်းကြီး တွေဝေသွားတယ်။ တွေဝေ
သွားတဲ့အချိန်မှာ ရှင်နာဂသေနက ထပ်ပြီးမေးပြန်တယ်။

“အရှင်မင်းကြီး ဥပမာတစ်ခုပြောမယ်။ ဒို့ဟာ အခု အဆောက်အဦတစ်ခုတည်းမှာ ထိုင်နေကြတယ်။ အဆောက်အဦမှာရှိတဲ့ ဇာလိုက်ကာတွေ၊ ဇာကွန်ယက်တွေကို အကုန်ဖွင့်လိုက်တဲ့အခါ ဟင်းလင်းပြင်ကြီး ဖြစ်သွားမယ်။ ကာထားတဲ့ ဇာပြတင်းပေါက်တွေ အကုန်လုံးဖွင့်ချလိုက်ရင် အလွန်ကျယ်ဝန်းတဲ့ အာကာသ ဒိုးယိုပေါက်ကနေပြီးတော့ အပြင်ဖက်ကို ပိုပြီးတော့ မမြင်နိုင်ပေဘူးလား” တဲ့။

အဆောက်အအုံကြီးတစ်ခုမှာ တံခါးရှိသမျှ အကုန်ဖွင့်ချလိုက်မယ်။ အကာတွေ အကုန်ဖယ်လိုက်မယ်ဆိုရင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းကြီး အကုန်မြင်ရတယ်။ နံရံတွေ ဖယ်လိုက်မယ်ဆိုရင် အကုန်မြင်နိုင်တယ်။

အဲဒါလိုပဲ သတ္တဝါတွေရဲ့ သန္တာန်မှာရှိတဲ့ စက္ခုဒွါရကို ဖယ်လိုက်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ကောင်းကင်ပြင်ကြီးလို ဟင်းလင်းပြင်ကြီးဟာ ပိုပြီးကျယ်မလာပေဘူးလား။ ကျယ်လာလို့ရှိရင် အဆင်းကို ပိုပြီး မမြင်ရပေဘူးလား။ နားကို ဖယ်လိုက်လို့ရှိရင်လည်း အသံတွေ ပိုကြားမလာရပေဘူးလား။ နှာခေါင်းပေါက်ကို ဖယ်လိုက်မယ်ဆိုရင် အနံ့တွေ ပိုရမလာပေဘူးလား။ လျှာကို ဖယ်လိုက်မယ်ဆိုရင်လည်း အရသာတွေ ပိုရမလာပေဘူးလား။ ကိုယ်ကာယကို ဖယ်လိုက်မယ်ဆိုရင်လည်း အထိအတွေ့တွေ ပိုရမလာပေဘူးလား။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “န ဟိ ဘန္တေ- အဲဒီလိုတော့ မဖြစ်နိုင်ဘူး” လို့ ငြင်းတယ်။ အဲဒီလို မဖြစ်နိုင်ဘူးဆိုရင် အရှင်မင်းကြီးပြောတဲ့ ရှေ့စကားနဲ့ နောက်စကားဟာ မညီဘူး။

အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေနက မေးခွန်းတစ်ခု ထပ်မေးတယ်။
“အရှင်မင်းကြီး၊ ဒိန္နုဆိုတဲ့အမတ်ကြီးဟာ မေးခွန်းတွေ စပြီး
မေးတုန်းကတည်းက ဘုရင်ကြီးနဲ့ အတူထိုင်နေတယ်။ ဥပမာ
တစ်ခု ဒိန္နုဆိုတဲ့အမတ်ကြီး ဒီအခန်းထဲကထွက်ပြီး အပြင်တံခါး
မုခ်ဘက်ကို သွားရပ်နေလို့ရှိရင် အရှင်မင်းကြီးသိနိုင်သလား” တဲ့။

“အရှင်ဘုရား သိနိုင်ပါတယ်။”

“ကောင်းပြီ၊ အဲဒီလိုသိနိုင်တယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဒိန္နုအမတ်ကြီး
ဟာ အတွင်းပြန်ဝင်လာပြီး အသင်မင်းကြီးအနီးမှာ ထိုင်မယ်။
ထိုင်နေတဲ့အခါရော ဒိန္နုအမတ်ကြီး ငါ့ရှေ့မှာ ထိုင်နေပါလားလို့
အသင်မင်းကြီး သိသလား” တဲ့။

“အရှင်ဘုရား၊ သိတာပေါ့။”

ဒိန္နုအမတ်ကြီး အပြင်ထွက်သွားရင်လည်း ထွက်သွားတယ်
ဆိုတာ သိတယ်။ အတွင်းပြန်ဝင်လာပြန်ရင်လည်း ပြန်ဝင်လာပြီး
ရှေ့မှာထိုင်နေတယ်ဆိုတာ သိတယ်။ “အဲဒီလို သိသလို ဝေဒဂူက
လျှာပေါက်ကနေ အရသာကို သိနိုင်သလားတဲ့။ ဒီအရသာက
ချိုတယ်၊ ခါးတယ်၊ ဖန်တယ်၊ စပ်တယ်ဆိုတာ သိနိုင်သလား” တဲ့။

“အရှင်ဘုရား မသိနိုင်ဘူး” တဲ့။

ဒိန္နု အမတ်ကြီးကို အရသာပမာ သဘောထားပြီး
ရှင်နာဂသေနက မေးတာ။ မသိနိုင်ဘူးလို့ပြောရင် အရှင်မင်းကြီး
ပြောတဲ့စကားဟာ ရှေ့နောက် မညီဘူးတဲ့။

နောက် ဥပမာတစ်ခု ပြောပြမယ်။ “ပျားရည်အိုးပေါင်း
တစ်ရာကို ယူလာပြီး စားကျင်းကြီးထဲ လောင်းထည့်လိုက်တယ်။
လူတစ်ယောက်ကို ပါးစပ်လုံအောင်ပိတ်ပြီး အဲဒီ ပျားရည်ထည့်

ထားတဲ့ စားကျင်းကြီးထဲဆင်းပြီး စိမ်ခိုင်းမယ်။ အဲဒီလူဟာ ဒီပျားရည် ချိုတယ်၊မချိုဘူး သိနိုင်ပါသလား။”

“အရှင်ဘုရား မသိနိုင်ဘူး။”

ပျားရည်ရဲ့ အရသာဆိုတာ လျှာကမှ သိတာကိုး။ ဇီဝ က သိတယ်ဆိုလို့ရှိရင် ကိုယ်ကာယကလည်း အရသာသိရမှာပေါ့။ ဆိုလိုတာက အခုတော့ ပါးစပ်ပိတ်ထားတယ်။ ပါးစပ်ပိတ်ထား တော့ ဇီဝ က ရှိနေတယ်။ အဲဒီ ဇီဝ က ဒီပျားရည်ချိုတယ်၊ မချို ဘူး၊ သူ့သိနိုင်ပါသလားလို့ဆိုတော့ “မသိနိုင်ဘူးဘုရား” လို့ ဖြေတယ်။

ရှင်နာဂသေနက “ဘာကြောင့် မသိနိုင်တာတုန်း” လို့ မေးတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “န ဟိ တဿ ဘန္တေ မုခေ မဓု ပဝိဋ္ဌံ- သူ့ပါးစပ်ထဲ ပျားရည်မှမဝင်တာ၊ သူ ဘယ်သိမှာ တုန်း” လို့ ဆိုတယ်။

ပဌမ ပြောတုန်းကတော့ ဇီဝ က သိတယ်လို့ပြောတာ၊ အပေါက်အားလုံးကနေပြီး ဇီဝ က မြင်လည်းမြင်တယ်၊ ကြား လည်း ကြားတယ်၊ သိလည်းသိတယ်လို့ ပြောတာ။ အခုကျတော့ ပါးစပ်ထဲ မဝင်လို့ ချိုတယ်၊ ခါးတယ်၊ သူမသိဘူးလို့ ပြောပြန် တယ်။

အသင်မင်းကြီးပြောတဲ့ စကားဟာ ရှေ့နောက်မညီဘူးလို့ ဆိုတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးဟာ အဲဒီမှာ အကြံအိုက်သွားတယ်။ သူ ဖြေဖို့ရာလည်း မရှိဘူး။ သူပြောခဲ့တဲ့ စကားကလည်း ပြာသာဒ် ထဲမှာ တပည့်တော်တို့ ထိုင်နေကြတယ်၊ ပြတင်းပေါက်ကနေပြီး အကုန်လုံး မြင်ရတာဟာ ဇီဝ က မြင်တယ်လို့ ပြောလိုက်တာကိုး။ သူ့စကားနဲ့သူ ပြန်ပြီးတော့ မရှင်းနိုင်တော့ဘူး။

မရှင်းနိုင်တော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “နာဟံ ပဋိပလော တယာ ဝါဒိနာ သဒ္ဓိ- ကိုယ်တော်နဲ့ပြိုင်ပြီး တပည့်တော် စကား မပြောနိုင်တော့ပါဘူး။ သာဓု ဘန္တေ အတ္ထံ ဇပေယှိ- အရှင် ဘုရားပြောချင်တဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းရှင်းပဲပြောပါတော့” လို့ အလျော့ပေးလိုက်တယ်။

အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေနက အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ တရားစကား နဲ့ မိလိန္ဒမင်းကြီးကို နားလည်အောင် ရှင်းပြတယ်။ အဲဒါက တကယ့် အနှစ်သာရဖြစ်တယ်။

ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာရှိတဲ့ ဇီဝ ဆိုတဲ့အရာသည် ခံစားတာလည်း သူပဲ။ သိတာလည်း သူပဲ။ အားလုံးဟာ သူပဲ။ စကားပြောတာ လည်း သူပဲ။ သူကပဲပြောတယ်လို့ ဒီလိုဆိုတာ။ အားလုံးလုပ်သမျှ သူ။ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံလုပ်တာ သူလုပ်တာ။ သူများ လုပ်တာ မဟုတ်ဘူး။ တကယ်ကတော့ ဇီဝ က လုပ်တာ။ ဇီဝ ကပဲ ခံစားစားလို့ စွဲစွဲလမ်းလမ်း မှတ်ယူထားကြတာဖြစ်တယ်။

ဒါက ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ကြည့်မှ ဗုဒ္ဓဘာသာတိုင်းတောင် သဘောပေါက်ချင်မှ ပေါက်ဦးမယ်။ ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုရင် စွဲလမ်းမှုက အင်မတန်ပြင်းလို့ပဲ။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို စဉ်းစားကြည့်။ စကားပြောတာ ဘယ်သူပြောတာလဲ၊ ပြောရင် ငါပြောတယ်လို့ ပြောမှာပဲ။ စကားပြောသူက ဘယ်သူလဲ။ ခံစားနေတာ ဘယ်သူ လဲ၊ အလုပ်လုပ်နေတာ ဘယ်သူလဲ။ လူတွေပြောမယ်ဆိုရင် ငါလုပ်တယ်၊ ငါခံစားတယ်၊ ငါစကားပြောတယ်၊ ဒါပဲပြောမှာပဲ။

သဘာဝတရားကို ကျကျနန စဉ်းစားကြည့်ဖို့လိုတယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ မဖြေရှင်းနိုင်တဲ့ ပြဿနာကို ရှင်နာဂသေနက

အဘိဓမ္မာသဘောနဲ့ ပြန်ဖြေရှင်းပြတာ။ အဘိဓမ္မာလို့ဆိုပေမယ့် မြတ်စွာဘုရားဟောတာ သုတ္တန်တွေထဲမှာလည်း ပါတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဘယ်လိုရှင်းပြတုန်းဆိုရင် “စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရှူပေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ- မျက်စိနဲ့ အဆင်းအာရုံ ဆုံလိုက်တဲ့အခါမှာ မြင်သိစိတ်ပေါ်လာတယ်။ မြင်သိစိတ် ပေါ်လာတဲ့အခါမှာ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဇီဝိတိန္ဒြယ၊ မနသိကာရ စေတသိက်တွေ တစ်ခါတည်း ပါလာတယ်။

ဒီနေရာမှာ မြင်တယ်ဆိုတာ ဇီဝ က မြင်တာမဟုတ်ဘူး။ မျက်စိနဲ့ အဆင်းအာရုံကို လာဆုံလိုက်တဲ့အခါ မြင်သိစိတ် ပေါ်တာ။ အဲဒီ မြင်သိစိတ်က ဝေဒဂူ မဟုတ်ဘူး၊ ဇီဝ မဟုတ်ဘူး၊ အတ္တမဟုတ်ဘူး။ မြင်သိစိတ်ဟာ နာမ်တရားသာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီ မြင်သိစိတ်လေးနဲ့အတူ အာရုံနဲ့ ဆက်သွယ်ပေးတဲ့ ဖဿ။ ခံစားတဲ့ ဝေဒနာ၊ မှတ်သားတဲ့ သညာ၊ စေတနာပေးတဲ့ စေတနာ၊ တည်ငြိမ်ပြီးတော့အာရုံတစ်စုတည်းစုပေးတဲ့ ဧကဂ္ဂတာ၊ အသက်ဆက်ပေးတဲ့ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ အာရုံဘက်ကို ဦးလှည့်ပေးတဲ့ မနသိကာရဆိုတဲ့ စေတသိက်တရားတွေ ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီလို ပေါ်လာပြီဆိုတော့မှ မြင်တယ်ဆိုတာ ဖြစ်တာ။

အဲဒီတရားတွေဟာ အကြောင်းရှိလို့ ဖြစ်လာကြတာသာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီအထဲမှ ဇီဝ ဆိုတာ မရှိဘူး။

ရှင်နာဂသေနက ဆက်ပြီးရှင်းပြတယ် “ဧဝ မေတေ မေဗ္ဗာ ပစ္စယတော ဇာယန္တိ- အခုပြောတဲ့ တရားတွေက အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်လာတာတွေချည်းပဲ။”

မျက်စိနဲ့အဆင်း ဆုံခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်တယ်။ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့် ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ မနသိကာရ ဆိုတာတွေ ဖြစ်တယ်။ ဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့် မြင်တယ်ဆိုတာ ဖြစ်လာတယ်။ အကြောင်းတရားတွေက ပေါင်းဆုံလို့ ဖြစ်ပေါ် လာတာသာ ဖြစ်တယ်။ ပြီးရင် ချုပ်သွားကြတယ်။

ကြားတယ်ဆိုတာရော ဘယ်သူ ကြားတာလဲ။ “သောတဉ္စ ပဋိစ္စ သဒ္ဓေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောတဝိညာဏ်-နားရယ်၊ အသံ ရယ် နှစ်ခုဆုံလိုက်တဲ့အခါမှာကြားသိစိတ်ပေါ်လာတယ်။ ကြားသိ စိတ်နဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးတော့ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ မနသိကာရ ဆိုတဲ့ စေတသိက်တွေ ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီကျတော့မှ ကြားတယ်ဆိုတာ ဖြစ်လာတယ်။

ဒီထဲမှာရော ဝေဒဂူရှိလား၊ မရှိဘူး။ နာမ်နဲ့ရုပ်နဲ့ ဖြစ်လာ တာချည်းပဲ။ ဖြစ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေဟာ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြတာ။

ထို့အတူ နှာခေါင်းရှိတယ်၊ အနံ့ရှိတယ်၊ နှာခေါင်းနဲ့အနံ့ ဆုံလိုက်တဲ့အခါမှာ ယာနဝိညာဏ်စိတ် ပေါ်လာတယ်။ အဲဒါကို ပဲ အနံ့ရတယ်လို့ပြောတာ။ လျှာရှိတယ်၊ အရသာရှိတယ်။ နှစ်ခု ဆုံလိုက်တဲ့ အခါကျတော့မှ အရသာသိစိတ် ပေါ်လာတယ်။ အဲဒါကိုပဲ အရသာခံတယ်လို့ ပြောတယ်။ ကိုယ်ကာယရှိတယ်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံရှိတယ်၊ အဲဒီနှစ်ခု ပေါင်းစပ်လိုက်တဲ့အခါမှာ ထိသိစိတ် ပေါ်လာတယ်။ အဲဒါကိုပဲ ထိတယ်လို့ ခေါ်တယ်။

နောက်တစ်ခါ စိတ်ထဲက စိတ်ရယ်၊ ကြံတွေးစရာ အာရုံ ရယ် ဆုံစည်းလိုက်တဲ့အခါမှာ ကြံသိစိတ်တွေ ပေါ်လာတယ်။

အဲဒါပေါ်တဲ့အခါမှာ ကြံသိတယ်ဆိုတဲ့သဘော ပေါ်လာတယ်။ အားလုံးဟာ အကြောင်းတရားတွေကို စွဲမို့ပြီးတော့ ဖြစ်လာတာ တွေသာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီထဲမှာ ဝေဒဂူဆိုတာ နေရာမရှိဘူး။ ဇီဝ က လုပ်နေ တာ မဟုတ်ဘူး။ ဘယ်သူကမှ လုပ်နေတာလည်း မဟုတ်ဘူး။ သဘာဝတရားတွေဟာ အချင်းချင်း ကြောင်းကျိုးဆက်ပြီး ဖြစ်ကြ တာ။

“န ဟေတ္ထ ဝေဒဂူ ဥပလဗ္ဗတိ” ဒီအထဲမှာ ဝေဒဂူ ဆိုတာ မရှိဘူး။ ဇီဝ ဆိုတာ မရှိဘူး။ အတ္တဆိုတာ မရှိဘူး။ ခံစားသူ ဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ ဖဿက ဆက်သွယ်ပေးတယ်။ သညာက မှတ်တမ်းတင်တယ်။ ဝေဒနာက ခံစားတယ်။ စေတနာက တွန်းအားပေးတယ်။ ဧကဂ္ဂတာက စုစည်းပေးတယ်။ ဇီဝိတိန္ဒြေက နောက်ထပ်ပြန်ဖြစ်အောင် စောင့်ရှောက်ပေးတယ်။ မနသိကာရ ဆိုတာ အာရုံဘက်ကို ဦးလှည့်ပေးတယ်။ အားလုံးပေါင်းပြီးတော့ အလုပ်လုပ်တာသာ ဖြစ်တယ်။

ဝေဒဂူဆိုတဲ့ ဇီဝအတ္တ ဆိုတာ လူတွေရဲ့ နေ့စဉ်လုပ်နေတဲ့ သတ္တဝါတွေရဲ့သန္တာန်မှာ လုံးဝမရှိဘူး။ သဘာဝတရားသက်သက် မျှသာ ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို အဘိဓမ္မာရှုထောင့်ကနေ ရှင်းပြလိုက် တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန” အရှင်ဘုရား ဖြေဆိုချက်တွေဟာ သင့်တော်ပါပေတယ်”လို့ ဝန်ခံ တယ်။ ဒီမေးခွန်းနဲ့ ဒီအဖြေဟာ ဒီမှာပဲ အဆုံးသတ်သွားတယ်။

နိဗ္ဗာန်

ဒီနေရာမှာ ဘုန်းကြီးတို့တတွေ သဘာဝတရားတွေနဲ့ ဖြစ်ပေါ်နေမှုကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြည့်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် သွားတာပဲ ဖြစ်စေ၊ စားတာပဲဖြစ်စေ၊ နေတာထိုင်တာကအစ အခုလို သဘာဝတရားတွေနဲ့သာ ဖြစ်ပျက်နေတာသာ ဖြစ်တယ်။ ဒီထဲမှာ ငါဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ ငါ့ဟာဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ ရုပ်နာမ်မမူ သင်္ခါရတရားတွေရဲ့ ဖြစ်ခြင်းမျှသာဖြစ်တယ် ဆိုတာလေးကို ဆင်ခြင်နိုင်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဘက်ကို ဦးလှည့် နေတဲ့ အသိဉာဏ်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာမှာ ဖြစ်တယ်။

ဒီလို ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါ အမှန်တရားကို သိပြီးတော့ တွယ်တာမှုတွေ လျော့ချနိုင်မှာ ဖြစ်တယ်။ တွယ်တာမှုတွေ လျော့ကျမှ သောကဆိုတာလည်းကင်းပြီး ရင်တွင်းမှာ အေးချမ်း မှာ ဖြစ်တယ်။

ရင်တွင်းနှလုံးသားရဲ့ အေးချမ်းမှုကိုလိုလားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အားလုံးဟာ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမအတိုင်း အဘိဓမ္မာသဘာဝ၊ ရုပ်နာမ်သဘာဝကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားခြင်းဖြင့်သာလျှင် တွယ်တာမှု တွေကို လျော့ချနိုင်တာ ဖြစ်သောကြောင့် တွယ်တာမှုတွေ လျော့ချမှသာလျှင် သောကဟာ ငြိမ်းနိုင်မှာ ဖြစ်သောကြောင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြီး ဝိပဿနာအမြင်မျိုးရအောင် ကြိုးစား အားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၁၅)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈ -ခုနှစ်၊ နတ်တော်လဆန်း (၁၃) ရက်၊ ၂၀၁၆-ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ(၁၂) ရက်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိ ဝိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနပူဇာ မြတ်မင်္ဂလာတရားအလှူအထူးတရားပွဲ၌ ၁၀-နှစ်မြောက် မင်္ဂလာအထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ရန်ကုန်မြို့၊ နှစ်ဖက်မိဘများအား အမျှထား၍ ဦးရိန်းသူအောင် + ဒေါက်တာပြည့်ပြည့်သိန်း၊ သမီး လင်းလပြည့်ရိန်း၊ မေပြည့်ဇော်ရိန်း မိသားစုတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ‘မိလိန္ဒမင်း နှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း (၁၅)’ တရားဒေသနာတော်။

လူတွေ့ရဲ့ အသိဉာဏ်၊ ဗဟုသုတ၊ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ရာအတွက် များစွာ အထောက်အကူဖြစ်လို့ မိလိန္ဒပဉ္စာကို “မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ” ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်နဲ့ ဟောလာတာ ၁၄-ပိုင်း ပြီးသွားပြီ။ မိလိန္ဒမင်းကြီးကမေးတဲ့ မေးခွန်းပေါင်းဟာ ၃၁-ခု ပြီးသွားလို့ ဒီနေ့ည ၃၂-ခုမြောက်မေးခွန်းမှ စဟောပါမယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးဟာ ဗဟုသုတအင်မတန်စုံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတော့ သူမေးတဲ့အထဲမှာ အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ မေးခွန်းတွေလည်း ပါတယ်၊ လူမှုရေးမေးခွန်းတွေလည်း ပါတယ်၊ သဘာဝကျကျ ရှုထုတ် မြင်တတ်ဖို့ အသိပညာဟာ တန်ဖိုးအရှိဆုံး ဖြစ်တယ်။

အမေးနဲ့အဖြေ ဆိုသည်မှာ အသိဉာဏ်တိုးပွားဖို့အတွက် ဖြစ်တယ်။ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေးတွေ တိုးမြှင့်လာဖို့အတွက် ဒီအမေးအဖြေကို နားထောင်ကြရတယ်။ ဒီလိုမေးရင် ဒီလို ဖြေတယ်ဆိုတာ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေးတက်ဖို့အတွက် အရေးကြီး တယ်။

တရားနဲ့ ပတ်သက်လာလို့ရှိရင် ဟောသမျှကို လက်ခံတာ မျိုးကို ဘုရားကိုယ်တိုင်ကိုက သဘောမကျပါဘူး။ မေးခွန်းတွေ တက်လာလို့ရှိရင် မြတ်စွာဘုရားက ချီးမွမ်းတယ်၊ ရဟန်းတစ်ပါး က မေးခွန်းမေးတာကို မြတ်စွာဘုရားက အားပေးပြီး ကျကျနန ဖြေပေးတာ ရှိတယ်ပေါ့နော်။

မေးခွန်းမေးတာ အင်မတန်မှကောင်းတယ်၊ မဟာပညာ- သံဝတ္ထုနိကပဋိပဒါ ကြီးမြတ်သောပညာကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ အလုပ်ဖြစ်တယ်။ မေးခွန်းထုတ်ပြီး အဖြေရှာခြင်းဟာ ပညာရဖို့ အတွက် ဖြစ်တယ်။ ဒီကနေ့ခေတ်မှာ သူတစ်ပါးတွေ ပညာ အခွင့်အလမ်းရအောင် အားပေးတာကို ပညာပါရမီလို့ ယူဆနေ ကြသော်လည်း စာပေကျမ်းဂန်ထဲမှာ မိမိကိုယ်တိုင်က သိလို၍ မေးမြန်း စူးစမ်းလေ့လာမှ ပညာပါရမီကို ရနိုင်တယ်လို့ ဆိုတာပါ။ အဲဒါက ပိုပြီးလက်တွေ့ကျတယ်။

မြတ်စွာဘုရားဟာ ဘာကြောင့် ပညာကြီးသလဲလို့ ဆိုလို့ ရှိရင် ပညာပါရမီကို ဖြည့်ခဲ့လို့ဖြစ်တယ်။ ဘယ်လို ပညာပါရမီ ဖြည့်လဲလို့ ဆိုလို့ရှိရင် ပညာဖြင့် သူများအခက်အခဲကို ဖြေရှင်း ခဲ့တာလည်းပါတယ်။ အဓိကကတော့ တတ်သိနားလည်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေထံ ချဉ်းကပ်ပြီး လောကရဲ့သဘာဝတွေကို စိစစ်မေးမြန်းခြင်း လေ့လာခြင်း ဖြစ်တယ်။ ဒါဟာပညာပါရမီရဲ့ အကြောင်းဖြစ်တယ် လို့ ဆိုတယ်။ ဒါကြောင့် မေးကြရတယ်၊ မြန်းကြရတယ်ပေါ့။ မေးမြန်းမှုဟာ အသိပညာကို တိုးပွားနိုင်တယ်လို့ မှတ်ရပါတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး ကလည်း မေးခွန်းတွေ မေးတယ်။ ရှင်နာဂသေနကလည်း ကျကျနန ဖြေဆိုခဲ့တယ်ပေါ့။ ဒီကနေ့ ၃၂-ခုမြောက် မေးခွန်းနဲ့အဖြေကို ရှင်းပြမယ်။ သူမေးတာဟာ အဘိဓမ္မာမသင်ဘူးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် အနည်းငယ် အခြေခံ ရအောင် ပြောရမယ်။

၃၂-မေးခွန်း အခြေခံသိစရာ

မျက်စိ ဖွင့်လိုက်တဲ့အခါ မြင်စရာအာရုံ မျက်စိပေါ်မှာ ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီမှာ မျက်စိကတစ်ခု၊ မျက်စိမှာပေါ်လာတဲ့ အာရုံကတစ်ခု၊ မျက်စိကို စက္ခုလို့ခေါ်တယ်။ မျက်စိထဲမှာ ပေါ်လာတဲ့အာရုံကို ရူပါရုံလို့ခေါ်တယ်။ အာယတန နာမည်နဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင် မျက်စိက စက္ခုာယတန၊ မျက်စိထဲမှာပေါ်လာတဲ့ အဆင်းအာရုံက ရူပါယတန၊ အဲဒီ အာယတန ၂-ခု ဆုံလိုက်တဲ့ အခါမှာ စက္ခုဝိညာဏ်ခေါ်တဲ့ မြင်သိစိတ်ဆိုတာ ပေါ်လာတယ်။

ထို့အတူပဲ နားရယ်၊ အသံရယ် ၂-မျိုးမှာ နားကို သောတာယတန၊ အသံကို သဒ္ဓါယတနလို့ ခေါ်တယ်။ နားနဲ့ အသံ ဆုံလိုက်လို့ရှိရင် သောတဝိညာဏလို့ခေါ်တဲ့ ကြားသိစိတ်လေး ပေါ်လာတယ်။

ကိုယ့်မှာ နှာခေါင်းရှိတယ်၊ နှာခေါင်းက အနံ့ကိုဖမ်းယူပြီး ဘာနဲ့ဆိုတာကို သိလာတယ်၊ နှာခေါင်းကို ယာနယတန လို့ ခေါ်တယ်၊ အနံ့ကို ဝဏ္ဏယတနလို့ခေါ်တယ်၊ အနံ့ရပြီးသိတဲ့ စိတ်ကို ယာနဝိညာဏစိတ်လို့ခေါ်တယ်။

ပါးစပ်တွင်းမှာ လျှာရှိတယ်၊ လျှာပေါ်စားလိုက်တဲ့ အစာ ရောက်သွားတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ချို့တယ်၊ ချဉ်တယ်၊ ခါးတယ်၊ စပ်တယ်၊ ငန်တယ်ဆိုတဲ့အရသာ ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီတော့ လျှာရယ်၊ အရသာရယ် ၂-ခု ဆုံလိုက်တဲ့အခါမှာ အရသာ သိသည့်စိတ် ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီနေရာမှာ လျှာက ဇိဝှါယတန၊ ဒီ အစာအာဟာရထဲမှာရှိတဲ့ ချို့၊ ချဉ်၊ စပ်၊ ခါးဆိုတဲ့ အရသာက ရသာယတန၊ သိလိုက်တဲ့စိတ်က ဇိဝှါဝိညာဏစိတ်လို့ ဆိုတယ်။

အဲဒီလိုပဲ ကိုယ်ကာယရှိတယ်၊ ကိုယ်ကာယကို တစ်ခုခုက လာထိတယ်၊ ထိတယ် ဆိုတဲ့အရာမှာ ပျော့တယ်၊ မာတယ် သို့မဟုတ် ပူတယ်၊ အေးတယ် သို့မဟုတ် လျှပ်ရှားတယ်၊ တွန်းကန် တယ်ဆိုတာ သိမယ် ဒီ ၃-မျိုးကိုပဲ သိလို့ရတယ်။

အဲဒီတော့ ကိုယ်ကာယရယ်၊ ထိတွေ့လာတဲ့ အထိအတွေ့ ရယ်၊ ဒီ ၂-ခု ဆုံမိလိုက်တဲ့အခါမှာ ထိမှုကို သိတဲ့စိတ်ပေါ်လာ တယ်။ ကိုယ်ကာယကို ကာယာယတနလို့ ခေါ်တယ်၊ လာထိတဲ့ အာရုံကို ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနလို့ ခေါ်တယ်၊ သိတဲ့စိတ်လေးကို ကာယဝိညာဏစိတ်လို့ ခေါ်တယ်။

နောက်တစ်ခုက မျက်စိမှာထင်တာလည်း မဟုတ်၊ နားမှာ ကြားတာလည်း မဟုတ်၊ နှာခေါင်းမှာ အနံ့ရတာမျိုးလည်း မဟုတ်ဘူး၊ လျှာက လျက်တာလည်းမဟုတ်ဘူး၊ ခန္ဓာကိုယ်က ထိတာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ စိတ်ထဲမှာ တွေးတာနော်။

ပြန်တွေးပြီး သိတယ်ဆိုတဲ့စိတ် ပေါ်လာပြန်တယ်။ အဲဒီမှာ စိတ်ဆိုတာကို မနာယတန၊ တွေးတဲ့အာရုံကို ဓမ္မာယတန၊ သိတဲ့စိတ်ကို မနောဝိညာဏလို့ ဒီလိုခေါ်တယ်ပေါ့နော်။

အကြမ်းဖျဉ်းအားဖြင့် အာယတန ၁၂-ပါး၊ ဓါတ် ၁၈-ပါးကို အခုလို နားလည်ထားရမယ်။ အဲဒီနောက်မှာ စိတ်ဖြစ်စဉ်လေးကို သဘောပေါက်ထားဖို့လိုတယ်။

ပန်းပွင့်လေးတစ်ပွင့်ရဲ့ ဖြစ်စဉ်ကြည့်လေ။ ပထမဆုံးဟာ အင်္ဂုအကင်းလေး လာတယ်။ ပြီးတော့မှ အဖူးလေးလာတယ်။ ပြီးတဲ့အခါကျတော့ ပွင့်လာတယ်။ ပွင့်ပြီးရင် ရင်လာတယ်။ ရင်လာပြီးတော့ နွမ်းလာတယ်။ ပြီးတော့ ကြွေကျသွားတယ်။ ပန်းပွင့်လေးရဲ့ ဖြစ်စဉ်မှာ Process ရှိတယ်။ ဖြစ်စဉ်လေးတစ်ခုရှိတယ်။

ထို့အတူပဲ လူတွေ့ရဲ့သန္တာန်မှာ စိတ်ဖြစ်စဉ်လေးဟာ ဘာနဲ့ တူတုန်းဆိုရင် လူတွေ့လုပ်နေတဲ့ ဖြစ်စဉ်နဲ့တူတယ်။ ဥပမာ မိမိကိုယ်တိုင် အခန်းထဲမှာတံခါးပိတ်ပြီးတော့နေတယ်။ ကိုယ့်ဆီ လာလည်တဲ့ လူက Telephone ကြိုမဆက်ဘဲနဲ့ ရောက်လာတယ်။ ဧည့်သည်က ပိတ်ထားတဲ့တံခါးကို ခေါက်တယ်။ အသံကြားတယ်။ တံခါးကို ထဖွင့်တယ်။ ဖွင့်တဲ့အခါ မြင်တယ်။ မြင်တဲ့အခါ လက်ခံခေါ်ယူတယ်။ စကားထိုင်ပြောတယ်။ စကားထိုင်ပြောပြီး ဧည့်ခံတယ်။ ပြီးတဲ့အခါ ပြန်သွားတယ်။ တံခါးပြန်ပိတ်သွားတယ်။ ဒါက ဖြစ်စဉ်တစ်ခုပဲ။

အဲဒါလိုပဲ လူတွေမှာ တံခါး ၆-ပေါက် ရှိတယ်။ မျက်စိမှာ အဆင်းအာရုံ ပေါ်လာခြင်းဟာ တံခါးလာခေါက်ခြင်းပဲ။ တံခါး လာခေါက်လို့ တံခါးဖွင့်ပေးတာနဲ့ ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် ဖြစ်တာ တူတယ်။ တံခါးဖွင့်လို့မြင်တာနဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်တာ တူတယ်။ လာပါဆိုပြီး လက်ခံတာနဲ့ သမ္ပဋိစ္စိုင်းစိတ် ဖြစ်တာ တူတယ်။ လက်ခံပြီးတဲ့အခါ စူးစမ်းတာနဲ့ သန္တိရဏ စိတ်ဖြစ်တာ တူတယ်။ ဘာကိစ္စလာတယ်လို့ သိမြင်ဆုံးဖြတ်နိုင်တာနဲ့ ဝုဋ္ဌော ဖြစ်တာတူတယ်။ အဲဒီဝုဋ္ဌောစိတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြီးတဲ့အခါ ဧည့်ခံ တာနဲ့ ဇောစိတ်ဖြစ်တာတူတယ်။ နှုတ်ခွန်းဆက်တာနဲ့ တဒါရုံ ဖြစ်တာတူတယ်။ ပြီးတော့ တံခါးပြန်ပိတ်သွားတာနဲ့ ဘဝင်စိတ် ဖြစ်တာတူတယ်။ ဒါဟာ ဖြစ်စဉ်တစ်ခုပဲ။ ဘယ်အရာပဲဖြစ်ဖြစ် သတိထားနေလို့ရှိရင် ဖြစ်စဉ်ရှိတယ်။

အဲဒီဖြစ်စဉ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး အခု မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရှင်နာဂသေနကို မေးတာပဲဖြစ်တယ်။ နားလည်လွယ်အောင် အခြေခံဖြစ်စဉ်ကို ပြောပြတာနော်။

**၃၂-စက္ခုဝိညာဏ်ဒီပဉ္စာ
ပဌမ မေးခွန်း**

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရှင်နာဂသေနကို မေးခွန်းထုတ်တယ်။
“ယတ္ထ စက္ခု ဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တတ္ထ မနောဝိညာဏံ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်တဲ့အခါမှာ မနောဝိညာဏ်စိတ်
ဖြစ်သလား။”

အဲဒီမေးခွန်းကို ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “စက္ခု
 ဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်ပြီဆိုရင် မနောဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်တယ်။”
 ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုရင် မြင်ပြီးရုံနဲ့ရပ်သွားမှာမဟုတ်ဘူး၊ မြင်ပြီးရင်
 လက်ခံတယ်၊ စုံစမ်းတယ်၊ ဆုံးဖြတ်တယ်နော်။ ပြီးတော့ အလုပ်
 လုပ်တဲ့ ဇောစိတ်တွေ ဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ ဇောကိုဆက်ခံတဲ့
 တဒါရုံစိတ်တွေ ဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့မှ သူ့ကိစ္စ ပြီးသွားတယ်။
 အဲဒီမှာ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်ပြီးနောက် ဖြစ်ကြတဲ့ သန္တိရဏ
 ဝုဋ္ဌော ဇော တဒါရုံ စိတ်တွေဆိုတာ မနောဝိညာဏ်စိတ်တွေပဲ၊
 ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းနဲ့ သမ္ပုဋ္ဌိန်းစိတ်ကိုတော့ မနောဓာတ်လို့ သုံးတယ်။

မြင်တဲ့စိတ်က စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၊ စဉ်းစားတဲ့စိတ်က မနော
 ဝိညာဏ်စိတ်လို့ ဒီလို အကြမ်းဖျဉ်း မှတ်ထားကြည့်။ ကြားပြီးရင်
 လည်း ဘာသံပါလိမ့် စဉ်းစားတယ်၊ ဘာသံပါလိမ့် စဉ်းစားတာ
 မနောဝိညာဏ်စိတ်။ အနံ့ရရင်လည်း ဘာနံ့ပါလိမ့် စဉ်းစားမယ်
 အနံ့ရတဲ့စိတ်က ယာနဝိညာဏ်စိတ်၊ စဉ်းစားတဲ့စိတ်က မနော
 ဝိညာဏ်စိတ်၊ မြည်းကြည့်လိုက်တယ်၊ ဇိဝှါဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်
 တယ်။ အရသာသိတယ်၊ ပြီးတော့ ကောင်းတယ်၊ မကောင်းဘူး
 ဆက်တွေးတာ မနောဝိညာဏ်စိတ်။ ခန္ဓာကိုယ်ကို လာထိတယ်
 ဆိုရင် ထိလို့သိလိုက်တဲ့စိတ်က ကာယဝိညာဏ်စိတ်။ ဆက်တွေး
 တာတွေကျတော့ မနောဝိညာဏ်စိတ်တွေ ဖြစ်တယ်။ စိတ်ကူး
 ကြံစည်တဲ့အခါမှာလည်းပဲ ထို့အတူပဲ၊ မနောဝိညာဏ်စိတ်တွေ
 ဖြစ်လာတတ်တယ်။ အဲဒီလို ဒွါရတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မှတ်သား
 ထားရမယ်။

ဒုတိယ မေးခွန်း

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “စက္ခုဝိညာဏ် မြင်သိစိတ်က အရင် ဖြစ်ပြီး မနောဝိညာဏ်စိတ်က နောက်မှဖြစ်တာလား၊ သို့မဟုတ် မနောဝိညာဏ်စိတ်က ပထမဖြစ်ပြီး စက္ခုဝိညာဏ် မြင်သိစိတ်က နောက်မှ ဖြစ်တာလား”လို့ မေးပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “စက္ခုဝိညာဏ် မြင်သိစိတ် ဖြစ်ပြီးမှ မနောဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်တာပါ”။

တတိယ မေးခွန်း

မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးပြန်တယ်။ “အရှင်ဘုရား၊ စက္ခု ဝိညာဏ်စိတ် မြင်သိစိတ်က မနောဝိညာဏ်ကို ငါဖြစ်တဲ့နေရာမှာ မင်းဖြစ်ရမယ်လို့ အမိန့်ပေးသလား” သို့မဟုတ် မနောဝိညာဏ် စိတ်ကလည်း စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ကို “မင်းဖြစ်တဲ့အခါ ငါလဲ ဖြစ်တယ်လို့ အသိပေးထားသလား”။

အဲဒီလို မေးတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေန က ရှင်းပြတယ်။ မဟုတ်ဘူး၊ သူတို့အချင်းချင်းဟာ စကားပြောနိုင်စွမ်း မရှိကြဘူး၊ အချိတ်အဆက် မရှိဘူး။

စတုတ္ထ မေးခွန်း

မိလိန္ဒမင်းကြီး က “အဲဒီလို သဘာဝတရားတွေဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ချိတ်ဆက်ထားတာ မရှိဘူး၊ အဲဒီလို ချိတ်ဆက် ထားတာ မရှိဘဲနဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်ပြီးတဲ့နောက်မှာ မနော ဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဘာကြောင့်လဲ”လို့ မေးပြန်တယ်။

ဒီမေးခွန်းကို ရှင်နာဂသေနက အကြောင်း ၄-မျိုးနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

- (၁) နိန္ဒ- ညွတ်ကိုင်းခြင်း၊
- (၂) ဒွါရ- တံခါးပေါက်ဖြစ်ခြင်း၊
- (၃) စိတ္တ- ကျင့်သားရနေခြင်း၊
- (၄) သမုဒါစာရ- သင်ယူလေ့ကျင့်ထားခြင်း၊

အဲဒီ အကြောင်း ၄-မျိုးကြောင့်တဲ့ တစ်ခုနဲ့တစ်ခုဟာ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ထားတာ မရှိသော်လည်း ဖြစ်နိုင်ကြတယ်။

ညွတ်ကိုင်းမှု ဥပမာ

ဒီနေရာမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပ်မေးတယ်။ “အရှင် ဘုရား၊ ညွတ်ကိုင်းလို့ စကျင်ညာဏ်ဖြစ်တဲ့အခါ မနောဝိညာဏ် စိတ် ဖြစ်ရတယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုပါလဲ၊ ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြစမ်းပါ”။

ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။ “ဥပမာတစ်ခု ပြောပြမယ်။ မိုးရွာချလိုက်တယ်။ အဲဒီ ရွာချလိုက်တဲ့ မိုးရေဟာ ဘယ်စီးသွား တုန်း”။

“အရှင်ဘုရား နိမ့်တဲ့ဆီ စီးသွားတယ်။”

ပထမ ရွာချလိုက်တဲ့မိုးရေဟာ နိမ့်တဲ့ဘက်ကို စီးသွား တယ်။ နောက်တစ်ခါ မိုးရွာပြန်တယ်။ ဘယ်စီးပြန်တုန်း”။

“အရှင်ဘုရား ပထမ ရေစီးကြောင်းအတိုင်း စီးသွားပါ တယ်။”

အဲဒီလို ဖြစ်တဲ့နေရာမှာ ပထမဆုံးစီးတဲ့ရေက နောက်စီး တဲ့ရေကို မင်းငါ့နောက် လိုက်ခဲ့လို့ ခေါ်သွားတာရှိလား၊ နောက်

ရေစီးတဲ့ ရေကလည်း မင်းနောက် ငါ စီးလိုက်ခဲ့မယ်ပြောတာ ရှိသလားလို့ ရှင်နာဂသေနက မေးတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား အဲဒီလို မရှိပါဘူး။ ရှေ့ရေ နောက်ရေ အချင်းချင်း တိုင်ပင်ပြောဆိုမှု မရှိပါဘူး။ နိမ့်ရာသို့ စီးဆင်းခြင်း ဖြစ်ပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

မိုးရွာချလိုက်တဲ့ရေ စီးသွားတာဟာ နောက်စီးဖို့ရာ အတွက် လည်း သူက လမ်းထွင်ပေးသလို ဖြစ်သွားတယ်။ ပထမ စီးသွား တဲ့ရေနဲ့ နောက်စီးတဲ့ရေဟာ အချိတ်အဆက် မရှိဘူး။ မရှိသော် လည်းဘဲ ပထမစီးတဲ့ရေက နိမ့်ရာကို စီးသွားတယ်။ နောက်စီးတဲ့ ရေက ရေစီးကြောင်းလေးအတိုင်း လိုက်သွားတယ်။ အဲဒီတော့ အချင်းချင်း ဒီလမ်းကလိုက်ခဲ့လို့ ခေါ်သွားတာလည်း မဟုတ်ဘူး။ ထို့အတူပဲ စိတ်ဖြစ်စဉ်တွေဟာလည်း အဲဒီသဘောပဲ။ နိန္ဒာ ဆိုတဲ့ ညွှတ်ကိန်းမှုဟာ ဒီလိုစဉ်ဆက်မပြတ်ဖြစ်ဖို့ရာအတွက် အကြောင်း တစ်ခုပဲလို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးကို ဒီလိုရှင်းပြတယ်။

တံခါးပေါက် ဥပမာ

နောက် ဥပမာတစ်ခုနဲ့ ရှင်းပြတာတော့ “ဒွါရတ္တာ- တံခါး ပေါက်အနေနဲ့ ဖြစ်နေလို့ လိုက်ရတယ်” လို့ ဆိုလိုတယ်။

ရှင်နာဂသေနကရှင်းပြတယ်။ နယ်ခြားဒေသမှာ လုံခြုံရေး အတွက် ခံတပ်မြို့ တည်လေ့ရှိကြတယ်။ ခံတပ်မြို့တွေတည်ရင် တံခါးပေါက်တစ်ပေါက်ထဲပဲ ထည့်တယ်။ လူတစ်ယောက်ဟာ မြို့ပြင်ထွက်ချင်တဲ့အခါ အဲဒီ တံခါးပေါက်က ထွက်ရတယ်။ နောက်တစ်ယောက်ကရော မြို့ပြင်ထွက်ချင်တယ်ဆိုရင် အဲဒီ

ပထမလူ ထွက်သွားတဲ့ တံခါးပေါက်ကပဲ သူလိုက်ပြီးတော့ ထွက်တယ်။

အဲဒီလို ထွက်တဲ့အခါမှာ ပထမလူက ငါအရင် ထွက်နှင့် မယ်၊ မင်းနောက်က လိုက်ခဲ့လို့ သူတို့အချင်းချင်း ပြောဆိုခြင်း မရှိဘူး။ နောက်လူကလည်း မင်းအရင်ထွက်နှင့်၊ ငါနောက်က လိုက်ခဲ့မယ်လို့လည်း ပြောဆိုထားတာ မရှိဘူး။ ဘယ်သူက ထွက်ထွက် ဒီအပေါက်ကပဲ ထွက်ကြရတယ်၊ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး အချိတ်အဆက်မရှိဘဲ ဒီအပေါက်ကပဲ ထွက်ကြသလို စက္ခု ဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်လို့ရှိရင် မနောဝိညာဏ်စိတ်တွေဟာ နောက်က လိုက်လာတယ်၊ ဒီလိုရှင်းပြတယ်။

စက္ခုဒွါရနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ကြံသိစိတ်တွေ ဖြစ်လာတယ်၊ မြင်တဲ့အာရုံနဲ့ပတ်သက်ပြီးကြံတယ်။ ထို့အတူပဲ နားကကြားတယ် ဆိုရင်လည်း ကြားသိစိတ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ကြံသိစိတ်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီလို ထွက်ပေါက်ဟာ ဒီတစ်ခုပဲ ဖြစ်သည့် အတွက်ကြောင့် တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ပြောဆိုမထားသော်လည်း စက္ခု ဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်ပြီး နောက်က မနောဝိညာဏ်စိတ် လိုက်လာ တယ်။ သောတဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်ပြီးရင်လည်း နောက်က မနော ဝိညာဏ်စိတ် လိုက်လာတယ်။ ဒွါရတစ်ခုတည်းမှာ ဖြစ်ကြရလို့ ဖြစ်တယ်။

တံခါးအပေါက်တစ်ခုက အားလုံးထွက်ကြရသလို စက္ခု ဝိညာဏ် ဖြစ်တဲ့နေရာမှာ မနောဝိညာဏ် ဖြစ်တယ်။ သောတ ဝိညာဏ်ဖြစ်တဲ့ နေရာမှာလည်း မနောဝိညာဏ် ဖြစ်တယ်။ ဇိဝှိဝိညာဏ်ဖြစ်တဲ့ နေရာမှာလည်း မနောဝိညာဏ် ဖြစ်တယ်။

ကာယဝိညာဏ်ဖြစ်တဲ့ နေရာမှာလည်း မနောဝိညာဏ် ဖြစ်တယ်
လို့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဒွါရတူလို့ အခုလိုလိုက်ပြီး ဖြစ်ကြတယ်လို့
ဒီလို ရှင်းပြလိုက်တော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက နားလည်သွားတယ်။

အကျင့်ရမ္မ ဥပမာ

နောက်တစ်ခု နောက် “စိက္ကတ္တာ - အလေ့အကျင့်
ဖြစ်နေလို့” ဆိုတဲ့ အကြောင်းပြချက်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဥပမာနဲ့
ရှင်းပါဦး” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆိုပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက လှည်းလမ်းကြောင်း ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြ
တယ်။

“ပထမ လှည်းတစ်စီးသွားတယ်။ အဲဒီ လှည်းသွားတဲ့
လှည်းလမ်းကြောင်းအတိုင်း နောက်တစ်စီးက မောင်းလိုက်တယ်။
ဒီလှည်း ၂-စီးဟာ တစ်စီးနဲ့တစ်စီး တိုင်ပင်ထားတာ မရှိဘူး။
အဲဒီတော့ ပထမလှည်းတစ်စီးက ငါ ဒီလမ်းကသွားမယ်၊ မင်း
ဒီလမ်းကလိုက်ခဲ့လို့ ပြောခဲ့တာမရှိဘူး။ နောက် လှည်းတစ်စီးက
လည်းပဲ မင်းအရင်သွားနှင့်၊ ငါ ဒီနောက်က လိုက်ခဲ့မယ်လို့
ပြောတာ မရှိဘူး။ သို့သော် လှည်းလမ်းကြောင်းကြီးဟာ ဖုန်နေ
တော့ ဒီလမ်းကပဲ သွားကြတယ်။

ထို့အတူပဲ အလေ့အကျင့်ရနေသောကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်
စိတ် ဖြစ်တဲ့နေရာမှာ နောက်က မနောဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်လာ
တယ်နော်။ ကြားသိစိတ်ဖြစ်ပြီးရင်လည်း ကြံသိစိတ် လိုက်လာ
တယ်။ နံသိစိတ် ဖြစ်ပြီးရင်လည်း ကြံသိစိတ် လိုက်လာတယ်။
လျက်သိစိတ်ဖြစ်ပြီးရင်လည်း ကြံသိစိတ်က ဒီလိုပဲ လိုက်လာ
တယ်လို့ ဒီဥပမာနဲ့ ရှင်းပြီးတော့ ပြတယ်ပေါ့။

လေ့ကျင့်မှု ဥပမာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက နောက်တစ်ခုကို မေးပြန်တယ်။ “နေပါဦး တဲ့၊ ဒါတော့ သဘောပေါက်ပြီ။ သမုဒါစရိတတ္တာ လေ့ကျင့် ထားခြင်းကြောင့်လို့ ဆိုတာတော့ ဘယ်လိုနားလည်ရမှာလဲ၊ လေ့ကျင့်ထားပုံကို ပြောပါဦး။”

ရှင်နာဂသေနက ပညာသင်ယူ လေ့ကျင့်ပုံကို ဥပမာနဲ့ ပြောတယ်။ “ကလေးတစ်ယောက် ပထမဆုံး ကျောင်းစနေပြီး ပညာသင်တယ်၊ ပညာသင်စအခါမှာ က၊ကြီးရေးတာတောင် နှေးကွေးတယ်။ ဂဏန်းတွက်ခိုင်းရင်လည်း နှေးကွေးတယ်။ စ၊စချင်း ဆိုလို့ရှိရင် စာဖတ်တာလည်းပဲ တစ်လုံးချင်းပေါင်းပြီး ဖတ်ရတာ၊ ပညာသင်ကာစ ကလေးလေးဟာ အလွန် နှေးကွေး တယ်။ စာဖတ်တာတို့၊ စာရေးတာတို့၊ ဂဏန်းပေါင်းတာတို့ ဒီပညာရပ်တွေဟာ ဘယ်သူပဲဖြစ်ဖြစ် စလုပ်တဲ့အချိန်မှာ နှေးကွေး ပြီး လျင်မြန်မှုမရကြဘူး။ သို့သော် အလေ့အကျင့် ရသွားပြီ ဆိုလို့ ရှိရင် အလွယ်တကူ လျင်လျင်မြန်မြန် အကုန်လုပ်နိုင်ကြတယ်။ အဲဒီတော့ လျင်မြန်မှုဆိုတာ အလေ့အကျင့်နဲ့သက်ဆိုင်တယ်။

အခုလည်းပဲ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်ပြီးရင် နောက်က ကြံသိ စိတ်ဟာ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အလေ့အကျင့်ရတဲ့အခါ လျင်မြန်မှု ရှိတယ်။ တစ်ခုနဲ့တစ်ခုဟာ ငါဖြစ်ပြီးရင် မင်းဖြစ်ရမယ်လို့ ပြောခဲ့ တာလည်း မရှိဘူး။ မင်းအရင်ဖြစ်နှင့် ငါနောက်မှဖြစ်မယ် ဆိုတာ လည်း တိုင်ပင်ညှိနှိုင်း ပြောဆိုထားတာမရှိဘူး။ သဘာဝအနေနဲ့ လေ့ကျင့်မှုကြောင့် ဖြစ်တာပါလို့ ဝီထိစိတ်ရဲ့သဘော၊ စိတ်ဖြစ်စဉ် ရဲ့ သဘောကို ရှင်နာဂသေနက မိလိန္ဒမင်းကြီးကို ရှင်းပြခဲ့တာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။

ဒီမေးခွန်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရှင်းပြချက်ဟာ ဥပမာတွေနဲ့ ရှင်းပြလို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးဟာ သဘောပေါက် နားလည်သွားပြီး နောက်ဆုံးကျတော့ “ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန ရှင်နာဂသေန ရဲ့ ဖြေဆိုချက်တွေဟာ သင့်တင့်လျောက်ပတ်ပါတယ်” လို့ ဆိုပြီး သူ့လက်ခံသွားတယ်။

အဲဒီတော့ လောကကြီးမှာ သဘာဝအလျောက် ဖြစ်နေတဲ့ အရာတွေဟာလည်းပဲ နိန္ဒာ ဆိုတဲ့ ညွှတ်ကိုင်းရာ နိမ့်ရာဟာလည်း အကြောင်းတစ်ခု၊ ဒွါရ လို့ဆိုတဲ့ ဝင်ရာထွက်ရာ တံခါးပေါက် တူညီမှုဟာလည်း အကြောင်းတစ်ခု၊ စိန္တာလို့ဆိုတဲ့ အကျင့်ရမှု ဟာလည်း အကြောင်းတစ်ခု၊ သမုဒါစရိတ ဆိုတဲ့ သင်ယူ လေ့ကျင့်မှုဟာလည်း အကြောင်းတစ်ခုလို့ ဒီအကြောင်းတွေ ကြောင့် စိတ်ရဲ့ဖြစ်စဉ်ဟာ ဖြစ်ပေါ်လာရတယ်လို့ ရှင်နာဂသေန က ရှင်းလင်းဟောပြောခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာနဲ့ပတ်သက်ပြီး သဘာဝရဲ့ ဖြစ်စဉ်တစ်ခုကို ဥပမာ ဥပမေယျနဲ့ ရှင်းလင်းပြတာ ဖြစ်သောကြောင့် သဘော ပေါက်နားလည်ပြီး မိမိတို့ကိုယ်တိုင် အသိဉာဏ်တိုးပွားအောင် ကျင့်ကြံကြိုးစား အားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၁၆)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လပြည့် ၁၅-ရက်နေ့၊ ၂၀၁၆ -ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၄-ရက်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိ ဝိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနပူဇော် မြတ်မင်္ဂလာတရားအလှူတော် အထူးတရားပွဲ၌ ကိုအောင်ပြည့်စုံ + မမိုးရတနာခိုင်၊ သမီးလေး မခင်ငြိမ်းချမ်း ပြည့်စုံလှိုင်(ခ)ချစ်ပိုး မိသားစုတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါန အဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၁၆) တရားဒေသနာတော်။

မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမ တရားတော်တွေဟာ လူ့သဘာဝကို ဖော်ဆောင်ပေးတဲ့ တရားတွေ ဖြစ်တယ်။ အဆင့်မြင့်တဲ့ အသိဉာဏ်နဲ့မှ သိနိုင်တဲ့ တရားမျိုးကို အဘိဓမ္မာ (Profound Dhama) လို့ဆိုတယ်။

သဘာဝတရားဟာ လူသားတွေမှာ ရှိနေတာ ဖြစ်သော်လည်း သတိပြုမိမှု (Mindfulness) ရှိဖို့လိုတယ်။ အသိဉာဏ် ရှိဖို့လိုတယ်။ သတိပညာရှိမှ သိတယ်ဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ အလွန်လေးနက်တဲ့ တရားကို သတိပညာ အားနည်းနေတယ်ဆိုရင် မသိနိုင်ကြဘူး။

မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ မေးခွန်းများ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမတရားတော်တွေကို သူလက်လှမ်းမီသမျှ လေ့လာပြီး ဆင်ခြင်သုံးသပ်တယ်။ သူ့အနေနဲ့ ဘဝင်မကျစရာ မရှင်းလင်းတဲ့ အချက်တွေကို အရှင်နာဂသေနကို တွေ့ဆုံမေးမြန်း စူးစမ်းခဲ့တာဖြစ်တယ်။

မေးခွန်းပေါင်း မြောက်များစွာကို မှတ်တမ်းတင်ထားတဲ့ မိလိန္ဒပဉ္စာမှာ ဒီကနေ့ မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ ၃၃-ခုမြောက်ဖြစ်တဲ့ မေးခွန်းက စတင်ပြီးတော့ မှတ်သားနာယူကြရမှာ ဖြစ်တယ်။

အခြေခံ မေးခွန်း

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “မနောဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်တဲ့အခါမှာတဲ့ အာရုံနဲ့စိတ်ကို ဆက်သွယ်ပေးတဲ့ ဖဿ၊ အာရုံရဲ့ အရသာကို ခံစားတဲ့ဝေဒနာ ဒါတွေဖြစ်သလား” လို့ မေးတယ်။

အဲဒီမေးခွန်းကို ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “မနောဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်လို့ရှိရင် ဖဿလည်း ဖြစ်တယ်၊ ဝေဒနာ ဆိုတာလည်း ဖြစ်တယ်၊ ဒါတင်မကဘူး၊ သညာဆိုတာလည်း ဖြစ်တယ်၊ စေတနာဆိုတာလည်း ဖြစ်တယ်၊ ဝိတက်ဆိုတဲ့ကြံစည်မှုလည်း ဖြစ်တယ်၊ ဝိစာရဆိုတဲ့ အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် အာရုံနဲ့ ဆုံဆည်းမှုဆိုတာလည်း ဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို ဖဿနဲ့ ဆက်သွယ်လာတဲ့ သဘာဝတရားတွေ အားလုံးဖြစ်တယ်”။

စိတ်တစ်ခုဟာ အာရုံကိုရယူဖို့ လက်တံ ၇-ခုနဲ့ သွားတယ်။ လက်တံ ၇-ခုဆိုတာ အာရုံကိုရယူဖို့ ဖဿကို အသုံးပြုရတယ်။ ဖဿဆိုတဲ့ လက်တံက အာရုံကို ယူပေးတယ်။ အေး-ယူပေးတဲ့

အာရုံရဲ့ အရသာကို ခံစားဖို့ဆိုတာဟာ ဝေဒနာ လက်တံ။
 ဖဿက အာရုံကိုယူပေးရုံပဲ၊ မခံစားနိုင်ဘူး၊ ဝေဒနာက အာရုံ၏
 အရသာကို ခံစားတယ်။ သူ့ကိုယ်တိုင် မယူနိုင်ဘူး။ သညာ
 ကျတော့ အာရုံကိုမှတ်သားတယ်။ စေတနာက မိမိကိုယ်တိုင်
 စွမ်းဆောင်ပြီး တွန်းအားလည်းပေးတယ်။ ဧကဂ္ဂတာ က အာရုံ
 တစ်ခုထဲအပေါ်မှာ စိတ်တွေအားလုံး စုစည်းပေးတယ်။
 မနသိကာရ က အာရုံဘက် စိတ်ကိုလှည့်ပေးတယ်။ ဇီဝိတိန္ဒြေ
 က နာမ်တရားတွေ နောက်ထပ် ဆက်လက်ရှင်သန်နေဖို့
 စောင့်ရှောက်ပေးတယ်။ ဒီစေတသိက် ၇-ခုဟာ စိတ်တိုင်းမှာ
 ပါဝင်ပြီး အာရုံနဲ့ဆိုင်ရာအလုပ်ကိုလုပ်တယ်။

မနောဝိညာဏ ကြံတွေးစိတ်ဖြစ်တဲ့အခါ ဖဿဆိုတာ
 ဖြစ်လား? ဝေဒနာဆိုတာ ဖြစ်လား? လို့ မေးတဲ့အခါ
 ရှင်နာဂသေနက “ဖြစ်တယ်” လို့ ဖြေတယ်။ သူတို့တင် မကဘူး၊
 တစ်ခြားဟာတွေပါ ဖြစ်တယ်လို့ ရှင်နာဂသေနက ဖြည့်စွက်ပြီး
 တော့ ဖြေလိုက်တာ။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေလိုက်တဲ့အခါမှာ အဲဒီအာရုံကိုသိတဲ့
 စိတ်မှာဖြစ်တဲ့ ဖဿရဲ့လက္ခဏာကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးခွန်း
 ထုတ်ပြန်တယ်။

၃၃-ဖဿလက္ခဏပဉ္စာ

“ကိလက္ခဏော ဖဿော ဖဿဟာ အဘယ် အမှတ်
 အသား လက္ခဏာရှိပါသလဲ၊ ဖဿရဲ့အသွင်အပြင် လက္ခဏာ
 အမှတ်အသားကို ပြောစမ်းပါ” တဲ့။

ရှင်နာဂသေန က ဖြေတယ်။ “ဖုသန လက္ခဏော မဟာရာဇ ဖဿော- ဖဿဟာ ထိတွေ့ခြင်းလက္ခဏာ ရှိတယ်။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဩပမ္ပံ ကရောဟိ-ဥပမာလေးနဲ့ ရှင်းပြ စမ်းပါဦး” လို့ တောင်းဆိုတယ်။

သိုးနှစ်ကောင် ဥပမာ

ရှင်နာဂသေနက ပြောပြတယ်။ “သိုးတို့ ဆိတ်တို့ဆိုတဲ့ အကောင်တွေ စိတ်ဆိုးပြီဆိုရင် ခွေကြတယ်။ နွားခွေတာနဲ့ မတူဘူး။ သိုးနှစ်ကောင် ခွေပြီဆိုရင် အရှိုန်နဲ့ပြေးပြီး ခေါင်းချင်း တိုက်ကြတယ်။ သိုးနှစ်ကောင်ဟာ တစ်ကောင်နဲ့တစ်ကောင် ပြေးပြီး ခေါင်းချင်းတိုက်ခွေကြသလိုပဲ မျက်စိနဲ့ ပထမ သိုး တစ်ကောင်နဲ့တူတယ်။ အဆင်းရှူပါရုံနဲ့ ဒုတိယသိုးတစ်ကောင် တူတယ်။ မျက်စိနဲ့ အဆင်းအာရုံတို့ ပေါင်းဆုံထိခိုက်မှုကို ဖဿ လို့ မှတ်ရမယ်။”

မျက်စိနဲ့ အဆင်းအာရုံ တိုက်ခိုက်မှု ရှိတယ်။ အဲဒီမှာ မျက်စိက ပထမသိုးတစ်ကောင်နဲ့တူပြီးတော့ ထပ်ဟပ်လာတဲ့ အဆင်းအာရုံက ဒုတိယသိုးတစ်ကောင်နဲ့ တူတယ်။ အဲဒီ ၂-ကောင် ဆုံမိခြင်းလို စက္ခုနဲ့ရှူပါရုံ ဆုံမိခြင်းဟာ ဖဿနဲ့တူတယ်။

သာမန်အားဖြင့်တော့ ရုပ်ဝတ္ထုချင်းတိုက်တာဟာ သိသာ တယ်။ နာမိတိုက်တာကျတော့ မသိသာဘူး။ သို့သော် အဲဒီလို တိုက်ခိုက်မှုရှိတယ်ဆိုတာကို ရှင်းပြတာနော်။

မျက်စိနဲ့ အဆင်းအာရုံ ပေါင်းဆုံတယ်။ နားနဲ့ အသံအာရုံ ပေါင်းဆုံတယ်။ နှာခေါင်းနဲ့ အနံ့အာရုံ ပေါင်းဆုံတယ်။ လျှာနဲ့

အရသာအာရုံ ပေါင်းဆုံတယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ အထိအတွေ့အာရုံ ပေါင်းဆုံတယ်။ အဲဒီလို ပေါင်းဆုံမှု ဆုံဆည်းမှုကို ဖဿလို့ ခေါ်တယ်။ အာရုံနဲ့ဝတ္ထု ဆုံမိသွားတယ်။ တကယ်တော့ ဝတ္ထု အာရုံ ဆုံဆည်းမှုကြောင့် ဖဿဖြစ်တယ်လို့ ဆိုကြတယ်။

လက်ခုပ် ဥပမာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက နောက်ဥပမာတစ်ခုနဲ့ ထပ်ရှင်းပါဦး ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနက လက်ခုပ်တီးတဲ့ ဥပမာနဲ့ ပြောတယ်။

“လူတွေ လက်ခုပ်တီးကြတယ်၊ အောက်ကခံတဲ့ လက်ဖဝါး ရှိသလို အပေါ်ကတီးတဲ့ လက်ဖဝါးရှိရမယ်။ ပထမလက်ဖဝါး သည် စက္ခုပသာဒနဲ့ တူတယ်၊ မျက်လုံးနဲ့ တူတယ်၊ ဒုတိယ လက်ဖဝါးသည် အဆင်းအာရုံနဲ့ တူတယ်၊ အဲဒီ လက်ဖဝါး ၂-ခု ဆုံမိခြင်းဟာ ဖဿနဲ့တူတယ်” လို့။

လင်းကွင်း ဥပမာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “နောက် ဥပမာတစ်ခု ထပ်ပြောပါဦး” လို့ တောင်းဆိုပြန်တယ်။ ရှင်နာဂသေနက လင်းကွင်းဥပမာနဲ့ ဖဿရဲ့ သဘာဝကို ရှင်းပြတယ်။

မြန်မာတူရိယာမှာ လင်းကွင်းဆိုတာ ပါတယ်နော်။ အဲဒီ လင်ကွင်းဆိုတာ အောက်ကတစ်ခု အပေါ်ကတစ်ခု၊ အဲဒါ ၂- ခုကို ရိုက်တဲ့အခါမှာ တချွမ်းချွမ်း အသံကြားရတယ်။ အဲဒီမှာ လင်ကွင်းဆိုတာ တစ်ခုတည်းနဲ့ အသံမထွက်ဘူး၊ အောက်က ခံတာတစ်ခု၊ အပေါ်က တီးတာတစ်ခု။

“အောက်က လင်းကွင်းနဲ့ စကျပ်သား တူတယ်၊ တီးတဲ့ လင်းကွင်းနဲ့ အဆင်းအာရုံတူတယ်၊ အဲဒီ ၂-ခု ဆုံဆည်းခြင်းနဲ့ ဖဿဖြစ်ပုံ တူတယ်။”

ယခုလို လင်ကွင်းတီးတဲ့ ဥပမာနဲ့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြ လိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္ဓေနာဂသေန အရှင်ဘုရား ဖြေဆိုချက်ဟာ ထင်ရှားပါပြီ” ဆိုပြီး လက်ခံလိုက် တယ်။

၃၄-ဝေဒနာလက္ခဏာပဉ္စာ

၃၄-ခုမြောက် မေးခွန်းကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆက်ပြီး မေးတယ်။

“ကိ လက္ခဏာ ဝေဒနာ- ဝေဒနာရဲ့ အမှတ်လက္ခဏာ ကို ပြောပါဦး” တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက “ဝေဒယိတ လက္ခဏာ မဟာရာဇ ဝေဒနာ, အနုဘဝန လက္ခဏာ စ- ဝေဒနာဆိုတာ အာရုံ အတွေ့အကြုံရခြင်း၊ အာရုံကို ခံစားခြင်းလက္ခဏာ၊ အာရုံကို သိခြင်းလက္ခဏာ ရှိတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

ဝေဒယိတဆိုတာ အာရုံကိုသိမှုပဲ။ စိတ်ခံစားမှုကို ဝေဒနာ လို့ ခေါ်တယ်။ အာရုံနှင့်စပ်၍ အတွေ့အကြုံကို ရသွားခြင်း သဘောမျိုးကို ဝေဒယိတလက္ခဏာ လို့ ခေါ်တယ်။

နောက်တစ်ခုကတော့ အနုဘဝန လက္ခဏာ- သိရှိခြင်း သဘောရှိတယ်၊ ပျော်ရွှင်တယ်ဆိုလို့ရှိရင် ပျော်ရွှင်မှုကို လက်တွေ့

သိရတယ်၊ စိတ်ညစ်တယ်ဆိုရင်လည်း စိတ်ညစ်မှုကို လက်တွေ့ သိရတယ်ပေါ့။

အာရုံနဲ့ ပတ်သက်၍ အတွေ့အကြုံရခြင်း၊ ခံစားခြင်း၊ သိရှိခြင်းလက္ခဏာ ရှိတယ်ဆိုတော့ “အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာလေးနဲ့ ရှင်းပြပါဦး” တဲ့။ ဘယ်လို ခံစားတယ်ဆိုတာ ရှင်းပြပါဦးဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

ဒီနေရာမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးကို ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြပုံက တစ်မျိုး၊ အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်တွေကို ဖွင့်ဆိုတဲ့ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ ရှင်းပြပုံကတစ်မျိုး၊ တစ်မျိုးစီ ရှင်းပြထားတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးကို ရှင်နာဂသေန ရှင်းပြပုံက “ဆိုပါစို့တဲ့၊ လူတစ်ယောက်က ဘုရင်ကို ကျေးဇူးပြုတယ်၊ ကျေးဇူးပြုတဲ့အခါ မှာ ရှင်ဘုရင်ကကျေနပ်ပြီး သူ့ကို ဆုတော်လာဘ်တော်ချတယ်။ ဘုရင်ပေးတဲ့ ဆုတော်လာဘ်တော်နဲ့ ကာမဂုဏ် ခံစားရတယ်။ သူဟာ ကောင်းတာတွေ မြင်ရတယ်၊ ကောင်းတာတွေ ကြားရ တယ်၊ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေကို သူက ပြည့်ပြည့်ဝဝ ရရှိခံစားရတယ်။”

အဆင်ပြေသွားတဲ့အခါ သူက ဘယ်လိုစဉ်းစားတုန်း ဆိုလို့ ရှိရင် ဘုရင်ကြီးကို ငါဟာ အကူအညီပေးလိုက်တယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရင်ကြီးကလည်း ငါ့ကို အကူအညီ တုန့်ပြန်ပြီးတော့ ချီးမြှင့် တယ်။ သူ့ရဲ့ ချီးမြှင့်မှုကြောင့် ငါဟာ အခုလို ချမ်းချမ်းသာသာ နေရတယ်လို့ သူက သိတယ်။

“ဝေဒနာဟာ အဲဒီလိုပဲ ကျေးဇူးပြုတယ် ဆိုတာကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ စိတ်ခံစားမှုဆိုတာ ပေါ်လာခြင်း၊ ဝမ်းသာ

ခြင်းဖြစ်တယ်။ ဘုရင်ကြီးက ချီးမြှင့်လိုက်တဲ့ ဆုလာဘ်ကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ဘဝမှာ ချမ်းချမ်းသာသာ ခံစားရတယ်။ အဲဒါလိုပဲ ဝေဒနာဟာ စိတ်ထဲမှာ ခံစားရမှု တစ်ခုပဲလို့ ဒီလို ရှင်းပြတာဖြစ်တယ်။ ရှင်နာဂသနေ ရဲ့ ရှင်းပြချက်က သုခ ဝေဒနာနဲ့သာ သက်ဆိုင်တယ်။

နောက်တစ်မျိုး ရှင်းပြပြန်တယ်။ “လူတစ်ယောက်ဟာ လက်ရှိဘဝမှာ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ လုပ်တယ်။ အဲဒီတော့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ လုပ်သည့်အတွက်ကြောင့် သူဟာ နတ်ပြည်ရောက်တယ် ဆိုပါစို့။ နတ်ပြည်ရောက်သွားတဲ့အခါမှာ ကောင်းတာတွေ လုပ်ခဲ့တဲ့ အကျိုးကျေးဇူးကို ခံစားရတယ်။ ခံစား ရတဲ့အခါ ပြန်စဉ်းစားတယ်။ ဩော်-ငါကုသိုလ်လုပ်ခဲ့လို့ ဒီချမ်းသာ တွေကို ငါခံစားရတာပဲလို့ ပြန်စဉ်းစားပြီး ဝမ်းသာမှု ဖြစ်တယ်။

ထို့အတူပဲ ဝေဒနာဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အခြေအနေ တစ်ခုအပေါ်မှာ ပြန်လည်ပြီး တွေးတောဆင်ခြင်ပြီး စိတ်ခံစားမှု တစ်ခုကို ဖြစ်ပေါ်စေတယ်” လို့ ဒီလိုဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။ ဒီရှင်းပြချက်ဟာလဲ သုခဝေဒနာနဲ့သာ သက်ဆိုင်တယ်။

ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသရဲ့ ရှင်းပြချက်

ဝေဒနာအကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုတဲ့ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ မှာ ဝေဒနာကို တစ်ခြားဥပမာနဲ့ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသက ရှင်းပြ တယ်။

“ဝေဒနာဆိုတာ အာရုံရဲ့အရသာကို ခံစားခြင်းသဘော ဖြစ်တယ်။ တခြား စိတ်စေတသိက်တရားတွေဟာလည်း အာရုံရဲ့

အရသာကို ခံစားကြတာချည်းပဲ။ ဒါပေမယ်လို့ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ခံစားရတာကတော့ ဝေဒနာပဲ။ ဝေဒနာသည် အာရုံရဲ့အရသာကို အားရပါးရတွေ့ရှိပြီး ခံစားရတဲ့သဘာဝတရား ဖြစ်တယ်။”

အဲဒီလို ရှင်းပြပြီး ဥပမာ ပေးတယ်။ “ဘုရင်ရဲ့ စားတော်ချက်ဟာ ပွဲတော်တွေ ပြင်ပြီးတဲ့အခါမှာ အဆိပ်ခပ်မှာစိုးလို့ စားတော်ချက်က သူ့ချက်သမျှ အစားအစာတွေကို ဘုရင့်ရှေ့မှာ မြည်းပြရတယ်။ စားတော်ချက်က ထမင်းလည်း မြည်းတယ်၊ ဟင်းလည်း မြည်းတယ်၊ ဘုရင်ကြီးစားမယ့် အစာမှန်သမျှကို ဘုရင့်ရှေ့မှာ အကုန်မြည်းပြတယ်။ ပြီးတော့ ဘုရင်ကြီးက စားသောက်ဖွယ်များကို အားရပါးရ အဝစားရတယ်တဲ့။

ထို့အတူပဲ လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စိတ်စေတသိက်တွေဟာ ခံစားမှုတော့ ရှိကြတာပဲ။ စားတော်ချက် ခံစားသလို မြည်းရုံပဲမြည်းပြီး အာရုံရဲ့အရသာကို အပြည့်အဝ ခံစားရတာ ဝေဒနာမှခံစားရတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဝေဒနာကိုသာ လျှင် ဝေဒယိတ လက္ခဏာ- ခံစားခြင်းလက္ခဏာ ရှိတယ်။ အနုဘဝန လက္ခဏာ- အာရုံရဲ့ အရသာကို သိခြင်းသဘော ရှိတယ်ဆိုတာ မှတ်ရပါတယ်။

ဝေဒနာကို ဖွင့်ဆိုတဲ့အခါမှာ ရှင်နာဂသေနဖြေဆိုချက်ကို တစ်စွန်းတစ်စမှ မဖော်ပြဘူး။ ဖဿတုန်းကတော့ လက်ခုပ်ဥပမာတို့၊ သိုးနှစ်ကောင် ခေါင်းချင်းတိုက်တဲ့ ဥပမာတို့ကို ယူပြီးရေးတယ်။ ဝေဒနာကျတော့ အဲဒီသဘောတရားကို ဖော်မပြဘူး။ မကြိုက်လို့ပဲ ဖော်မပြတာလား၊ မထင်ရှားလို့ ဖော်မပြတာလား ဆိုတာကတော့ စာပေအရ စဉ်းစားကြရမှာပဲ ဖြစ်တယ်ပေါ့။

မိလိန္ဒပုဂ္ဂာ ဆိုတာ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ အဋ္ဌကထာထက် ရှေးကျတယ်။ ရှင်နာဂသေနရဲ့ အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်တွေကို တော်တော်များများ ကိုးကားပြီး ရေးလေ့ရှိတယ်။ သို့သော် ဒီဝေဒနာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကိုးကားခြင်း မပြုခဲ့ဘူး။

ဝေဒနာဆိုသည်မှာ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခ မသုခဝေဒနာ။ ချမ်းသာတဲ့စိတ်ခံစားမှု၊ ဆင်းရဲတဲ့ စိတ်ခံစားမှု၊ ချမ်းသာမှု ဆင်းရဲမှုဆိုတဲ့စပ်ကြားမှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ မထင်ရှားတဲ့ စိတ်ခံစားမှုဆိုပြီးတော့ စိတ်ခံစားမှုတွေကို အဲဒီလို ခွဲခြားတယ်။ ထိုစိတ်ခံစားမှုတွေဟာ စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးတော့ အတွေ့ အကြုံနဲ့ ခံစားတဲ့သဘာဝတရားလို့ ရှင်းလင်းပြီးတော့ ပြောတာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီလို ရှင်းပြတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပ်ပြီးတော့ မေးခွန်း မမေးတော့ဘူး။ အဲဒါ ဒီလောက်နဲ့ သူကျေနပ်သွားတယ် နော်။

၃၅-သညာလက္ခဏပဉ္စ

၃၅-ခုမြောက် မေးခွန်းက “ကိ လက္ခဏာ သညာ- သညာရဲ့ အမှတ်အသား လက္ခဏာက ဘာပါလဲ” ဆိုတာ ဖြစ်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေဆိုတယ်။ “သဇ္ဇာနန လက္ခဏာ သညာ၊ သညာ ဆိုတာ မှတ်သားခြင်း၊ အမှတ်အသားဖြင့် သိခြင်းလက္ခဏာ ရှိတယ်။”

မြန်မာလူမျိုးတွေလည်း သညာဆိုတဲ့ စကားလုံးကို သုံးတယ်။ အမှတ်ဆိုတဲ့ စကားလုံးနဲ့တွဲပြီး ဒီလူက အမှတ်သညာ ကောင်းတယ်၊ ဒီလူကတော့ အမှတ်သညာမရှိဘူးနဲ့ ပြောလေ့ ရှိကြတယ်နော်။

သညာဆိုတာ ‘သံ+ညာ’ စကားလုံး ၂-ခုကို ပေါင်းထား တာ။ ‘သံ’ ဆိုတာ မှတ်သားထားတဲ့အတိုင်း သို့မဟုတ် အမှတ် အသား ပြုလုပ်၊ ‘ညာ’က သိတာ၊ သညာရဲ့သဘောက မှတ်ထား တဲ့အတိုင်း သိတာ။ တစ်နည်း အမှတ်အသားလုပ်ပြီး သိတာ။

သညာဟာ မှတ်သားခြင်း၊ အမှတ်အသားနဲ့ သိခြင်း လက္ခဏာရှိတယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုမှတ်ပြီးတော့သိတာလဲ၊ အရောင် ခွဲခြားမှတ်ပြီး သိတယ်၊ အရောင်နဲ့မှတ်သိတာရှိတယ်၊ အတို အရှည် မှတ်သိတာရှိတယ်၊ လူတွေဟာ အမျိုးစုံ မှတ်သားထားတဲ့ အတိုင်း သိတယ်။ အဲဒီလို အရောင်နဲ့မှတ်ပြီးသိတဲ့ အသိဟာ သညာပါလို့ ရှင်နာဂဝေနေက ဖြေလိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား ဥပမာနဲ့ ရှင်းပါဦး” ဆိုတဲ့ အခါ ဘုရင်ရဲ့ဘဏ္ဍာတော်ထိန်း ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

ဘုရင်ကြီးရဲ့ ဘဏ္ဍာတော်ထိန်းက ဘဏ္ဍာတိုက်ကိုဖွင့်ပြီး ဘုရင်ကြီးဘဏ္ဍာတိုက်မှာရှိတဲ့ပစ္စည်းတွေကို အရောင်နဲ့ ခွဲခြား မှတ်သားထားတဲ့အတိုင်းသိတယ်။ အခုခေတ်တော့ စာရေးထား ကြတယ်။ နံပါတ်နဲ့ မှတ်ထားကြတယ်။ အဲဒီလို မှတ်ထားတဲ့ အတိုင်း သိတာနော်။

သညာဆိုတာ မှတ်ထားတဲ့အတိုင်းသိတယ်လို့ ရှင်းပြလိုက် တဲ့အခါကျတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “သင့်တော်ပါတယ်” ဆိုပြီး လက်ခံလိုက်တယ်။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ ရှင်းပြပုံ

ဒီနေရာမှာ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသပေးတဲ့ ဥပမာဟာလည်း မှတ်သားထိုက်တယ်။ ရှင်နာဂသေနက ဘုရင့်ဘဏ္ဍာထိန်းက အရောင်နဲ့ မှတ်သားထားတဲ့ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။ ရှင်မဟာ-ဗုဒ္ဓယောသက လူသာမန်တွေပါသိနိုင်တဲ့ ဥပမာကို အသုံးပြုပြီး ရှင်းပြတယ်။

“လက်သမားတစ်ယောက်ဟာ သစ်သားတွေကို ဖြတ်တောက်တဲ့အခါမှာ အမှတ်အသားလုပ်တယ်။ အဲဒီ အမှတ်အသားကြည့်ပြီး ပြန်ဆက်တယ်။ လက်သမားဆရာဟာ မှတ်သားပြီးထားတဲ့အတိုင်းသိသလို သညာဟာ မှတ်သားတတ်တဲ့သဘော ရှိတယ်” လို့ လက်သမားရဲ့ မှတ်သားမှုနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

လက်သမားတင် မဟုတ်ပါဘူး၊ အထည်ချုပ်သမားတွေလည်း မှတ်သားချက်ကလေးတွေ ရှိတယ်။ တစ်ခါတစ်ခါ အဝတ်အထည်တွေမှာ တွေ့ရတယ်။ သူတို့ ရေးထားတာလေးတွေ ရှိတယ်။ စာအုပ်ချုပ်တဲ့ လူတွေလည်း ထို့အတူပဲ၊ ချုပ်ပြီးရင် နောက်က ရေးထားတာလေးတွေတွေ့တယ်။ ဒါတွေဟာ သူတို့ရဲ့ အမှတ်အသားတွေပဲ၊ သူချုပ်တာဆိုတာကို ပြတာပေါ့။

ရန်ကုန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်မှာ ပညာသင်နေကြတဲ့ မဟာယာန ဘိက္ခုတွေ၊ ဘိက္ခုနီတွေရဲ့ ခေါင်းမှာ နဖူးထိပ်ရဲ့ အထက်နားမှာ အပြောက် ၃-ပြောက် တွေ့ရတယ်။ အဲဒီ အပြောက်တွေဟာလည်းပဲ မှတ်သားထားတာတွေပဲ။

အဲဒီ အပြောက်တွေက ဘာနဲ့ လုပ်ထားတုန်းဆိုတော့ ဘုရားကို မီးပူဇော်တဲ့ အမွှေးတိုင်နဲ့ အဲဒီနေရာကို ထိုးလိုက်တာ။

ထိုးလိုက်တဲ့အခါကျ မီးလောင်ကျွမ်းသွားပြီး အရာလေး ဖြစ်သွားတယ်။ ဆံပင် မပေါက်တော့ဘူး။ အပြောက်ကလေး ၃-ပြောက်တွေတယ်။ အဲဒီ အပြောက်တွေမှာ ပထမတစ်ပြောက်က Initial Ordination လို့ခေါ်တဲ့ ကိုရင်ဝတ်ထားတယ်ဆိုတဲ့ သင်္ကေတ၊ ဒုတိယ အပြောက်က ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ Ordination လို့ခေါ်တယ်။ ရဟန်းခံပြီးပြီ။ တတိယအပြောက်က ဗောဓိသတ္တ Ordination ၊ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဘုရားအလောင်းလို့ ခံယူပြီးပြီဆိုတဲ့ အမှတ်အသား၊ နုဖူးရဲ့အထက် ဆံစမှာ အပြောက် ၃-ပြောက် ချတာဟာလည်း သင်္ကေတပဲ။

၎င်းတွေမှာ သင်္ကန်းထောင့်မှာ ဝိန္နုဆိုတာလေး ထိုးရတယ်။ အဲဒါ ဘာလို့ထိုးရတာတုန်းဆိုရင် တစ်ခါတုန်းက လမ်းမှာ ဘာသာရေး၊ ဘုရားလက်ထက်က ဘာသာတရားတွေ အမျိုးစုံ ရှိတဲ့အထဲမယ် ဒီဘာသာရေးဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို လမ်းက သူခိုးတွေက သူတို့အဝတ်တွေကို ချွတ်ယူလိုက်တာ။ အဲဒီလို ချွတ်ယူလိုက်တဲ့အခါမှာ ဘုရင်ရဲ့အမှုထမ်းတွေက အဲဒီ လမ်းက နေ တိုက်ယူလိုက်တဲ့ ဓားပြတွေကိုဖမ်းပြီးတော့ ခိုးယူထားတဲ့ တိုက်ယူထားတဲ့ အဝတ်တွေကို သယ်လာပြီးတော့ ရဟန်းတွေရော၊ ပုရပိုဇ်တွေရော အကုန်လုံး ရွေးခိုင်းတယ်။

ပုရပိုဇ်တွေက သူ့ဟာနဲ့သူ မှတ်ထားတာတွေရှိတော့ ယူသွားကြတယ်။ ရဟန်းတွေက မမှတ်မိကြဘူး။ အဲဒါနဲ့ မြတ်စွာဘုရားက အမှတ်သင်္ကေတလေးတွေ လုပ်ထားရမယ်ဆိုပြီးတော့ အဲဒီလို လုပ်တဲ့အခါမှာ နာမည်ရေးတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ အစက အပြောက်ကလေး ချထားတာ။ အဲဒါကို ဝိန္နုထိုးတယ်လို့ ခေါ်တယ်။ ဒါ ဝိနည်းနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဗဟုသုတပေါ့။

ဒါ လောကလူတွေဟာ ကိုယ့်အဝတ်ကို မှတ်ထားကြတာ တွေ ရှိတယ်လေ။ တချို့ကျတော့ နာမည်လေး ရေးထားတာတို့ ဘာတို့ လုပ်ကြတယ်လေ။ အဲဒါကို အဲဒီအမှတ်အသားနဲ့ ပြန်ပြီး သိတယ်။ သညာရဲ့ သဘောတရားဟာ အဲဒီအတိုင်းပါပဲလို့ ရှင်းပြ တယ်။ အဲဒီလို ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက သဘော ပေါက် နားလည်ပြီးတော့ သွားတယ်။

နိဗ္ဗိဒ္ဓိ

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ လူတွေရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်နေတဲ့ ဖဿရဲ့သဘောတရား၊ ဝေဒနာရဲ့ သဘော တရား၊ သညာရဲ့ သဘောတရားကို သိရှိနားလည်အောင် ဥပမာ ဥပမေယျတွေနဲ့ မိလိန္ဒမင်းကြီးအား ရှင်နာဂသေနက ရှင်းလင်း ဟောပြခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ သဘောတရားတွေကို သိရှိနားလည်ပြီး ထိုသဘာဝတရားတွေဟာ ငါလည်း မဟုတ်ဘူး၊ ငါ့ဟာလည်း မဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့ အသိအမြင်တွေ ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ် ကြရမှာ ဖြစ်တယ်။ မိမိတို့သန္တာန်မှာ ဖြစ်နေတဲ့ တရားတွေကို အမှတ်တမဲ့မနေကြဘဲ သိရှိနားလည်အောင် ကြိုးစားအားထုတ် နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မိလိန္ဒပုညာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏
ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ
အပိုင်း(၁၇)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၂-ရက်၊ ၂၀၁၆-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၆-ရက်၊ ရန်ကုန် တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ် သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိ ဝိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနပူဇော်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးတရားပွဲ၌ ရန်ကုန်မြို့၊ နှစ်ဖက်မိဘများကိုအမှူးထား၍ ဦးအောင်စိုးသာ+ ဒေါ်ခိုင်ပြည့်စုံကြိုင်၊ သမီး-မကျော့အိန္ဒြေသာ (မြန်မာ့စီးပွားလုပ်ငန်းစု) မိသားစု တို့၏ အမတ်ဒါန ဓမ္မဒါန အဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ‘မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၁၇)’ တရားဒေသနာတော်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးဟာ ပိဋကတ်စာပေကို သေသေချာချာ လေ့လာပြီးတဲ့နောက်မှာ ပိဋကတ်တတ်ကျွမ်းတဲ့ ရဟန်းတွေနဲ့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေး စကားပြောလေ့ရှိတယ်။ ဘုရင်ဆိုတဲ့ အရှိန် အဝါနဲ့ ကတ်ကတ်သပ်သပ်မေးတဲ့ မေးခွန်းတွေကြောင့် မဖြေဝံ့ တာလည်း ပါတယ်။ မေးခွန်းတစ်ခုကို ဖြေဖို့ဆိုတာ ရဲရင့်ခြင်း တန်ဖိုးပစ္စုပ္ပန်ရုံ ခြင်းဟာ အင်မတန်မှ အရေးပါတယ်။

လူတိုင်းမှာ တစ်ဏှုပုတ္တိဉာဏ် ဆိုတာ မရှိဘူး၊ (တစ်ဏှုပုတ္တိ ဆိုတာ တစ်ဏ + ဥပုတ္တိ ခဏလေးအတွင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အသိဉာဏ်မျိုး)။

အဘယမင်းသားက မြတ်စွာဘုရားကို မေးလျှောက်ဖူး တယ်။ “အရှင်ဘုရား၊ ပညာရှိတွေက မေးခွန်းတွေ မေးတဲ့အခါ ဘယ်လိုမေးရင် ဘယ်လိုဖြေမယ်ဆိုတာ ကြိုတင် စဉ်းစားထားပါ သလား” တဲ့။

အဘယမင်းသားဟာ မြင်းရထားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အလွန် ကျွမ်းကျင်တယ်။ “ရထားအကြောင်းမေးရင် သင်မင်းသား ချက်ချင်းဖြေနိုင်သလို ငါလဲ ချက်ချင်းဖြေတာပဲ ဖြစ်တယ်” လို့ မြတ်စွာဘုရားက မိန့်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ မေးခွန်းတွေကို တစ်ချို့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ပိဋကတ်ကျမ်းကျင်သော်လည်းပဲမဖြေနိုင်ကြဘူး။ ရှင်နာဂသေန ကတော့ တစ်ဏှုပုတ္တိဉာဏ်နဲ့ မိလိန္ဒမင်းကြီး စိတ်တိုင်းကျအောင် ဖြေဆိုနိုင်ခဲ့တယ်။ ရှေ့ပိုင်းမေးခွန်းတွေက ကတ်သီးကတ်သတ် မေးခွန်းမျိုးတွေ ဖြစ်သော်လည်း အခုနောက်ပိုင်းမှာ မေးတဲ့ မေးခွန်းတွေကျတော့ အဘိဓမ္မကျမ်းဂန်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်း တွေ မေးတာဖြစ်တယ်။

၃၆-စေတနာလက္ခဏပညာ

ဒီကနေ့ ၃၆-ခုမြောက် မေးခွန်းက စေတနာနဲ့ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းပဲ။ စေတနာဆိုတာ အဘိဓမ္မာမှာ စိတ်ကိုစွဲမှီပြီး ဖြစ်တဲ့ စိတ်တိုင်းမှာပါဝင်တဲ့ စေတသိက်တရား ဖြစ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားက စေတနာဟံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ဝဒါမိ ကံလို့ ပြောတာဟာ စေတနာကို ပြောတာလို့ နိဗ္ဗေဒိကသုတ်မှာ ဟောကြားထားတာရှိတယ်။ ထို့အတူပဲ (၂၄)ပစ္စည်းမှာ စေတနာကို ကမ္မပစ္စယောလို့ဟောတယ်။ သဟဇာတစေတနာ၊ နာနာက္ခဏိကစေတနာ လို့ စေတနာ ၂-မျိုးခွဲတယ်။ မိမိဖြစ်နေ တဲ့အခိုက် အတူတကွဖြစ်တဲ့တရားတွေကို အထောက်အကူပြုတဲ့ စေတနာက သဟဇာတစေတနာ။ စိတ် (၈၉)မျိုးလုံးမှာ ယှဉ်တဲ့ စေတနာအားလုံးဟာ ကမ္မပစ္စယောအရ ကံအမည်ရတယ်။

နာနာက္ခဏိကစေတနာဆိုတာ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် စိတ် တို့မှာ ယှဉ်တဲ့စေတနာကို ခေါ်တယ်။ ကုသိုလ်၊အကုသိုလ်ဆိုတာ အခုဖြစ် အခုအကျိုးပေးတာမဟုတ်ဘူး။ စေတနာဆိုတဲ့ ကံတရား ဖြစ်ပေါ်လာမှုအခိုက်အတန့်က ခဏတစ်ခု၊ အကျိုးထုတ်လုပ်တဲ့ အခိုက်အတန့်က ခဏတစ်ခုတဲ့။ ဒါကြောင့်မို့ နာနာက္ခဏိက ကမ္မ လို့ ဟောတာ။

စေတနာတရားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဘန္တေ နာဂသေန ကိ လက္ခဏာ စေတနာ- စေတနာဆိုတဲ့ သဘာဝတရားရဲ့ အမှတ်လက္ခဏာက ဘာလဲ?” လို့ မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “စေတယိတလက္ခဏာ မဟာရာဇ စေတနာ၊ အဘိသင်္ခရဏ လက္ခဏာ စ-စေတနာ က စေ့စေ့စပ်စပ် ဆော်ဩတတ်တဲ့ လက္ခဏာနဲ့ အကျိုးတရား တွေကို ပြင်ဆင်ပြုလုပ်တတ်တဲ့ လက္ခဏာရှိတယ်”။

စေတနာရဲ့သဘာဝလက္ခဏာကို ရှင်နာဂသေနက အဘိဓမ္မာ ရှုထောင့်ကနေ ခုလိုဖြေတယ်။ စေ့စေ့စပ်စပ် ဆော်ဩတယ်

ဆိုတာ လုပ်ဖို့ကိုင်ဖို့ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်တဲ့သဘောကို စေတနာလို့ ခေါ်တယ်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရမယ်ဆိုရင် လူတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ကောင်းတာဖြစ်ဖြစ်၊ မကောင်းတာဖြစ်ဖြစ် လုပ်ဖို့ စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ တွန်းအားလို့ ဒီလိုပြောတယ်။

အဲဒီတွန်းအားကြောင့် လူတွေဟာ စိတ်ကူးဖြစ်သွားတယ်။ နှုတ်ကလည်း ထုတ်ပြောဖြစ်သွားတယ်။ ကိုယ်ထိလက်ရောက် လည်း လုပ်ဖြစ်သွားတယ်။ စေတနာရဲ့တွန်းအားကြောင့်လုပ်တာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။

အဲဒီစေတနာကိုပဲ အင်္ဂလိပ်လို Volition လို့ ပြန်ကြတယ်။ Stimulation တို့ Motivation တို့လည်း ပြန်လို့ရတယ်။ တစ်နည်း အားဖြင့် ပြောမယ်ဆိုရင် စေတနာဟာ Intention ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်တယ်။ ဘာပြောမယ် ဘာလုပ်မယ်ဆိုတဲ့ စိတ်ထဲမှာ ကြိုတင် ဖြစ်လာတဲ့ တွန်းအားတစ်ခုကို စေတနာလို့ခေါ်တယ်။

မြန်မာလူမျိုးတွေက စေတနာဆိုရင် အကောင်းဖက်မှာ သုံးကြတယ်။ စေတနာနဲ့ပြောတာ။ စေတနာနဲ့လုပ်တယ်ဆိုပြီး အကောင်းဖက် သုံးလေ့ရှိကြတယ်။ သို့သော် စေတနာဆိုတိုင်း အကောင်း မဟုတ်ဘူး။ ကောင်းတဲ့ဘက်လည်း တွန်းတာပဲ၊ မကောင်းတဲ့ဘက်လည်း တွန်းတာပဲ။ ဒါကြောင့် စေတနာဆိုတာ လုပ်ဖြစ်အောင် တွန်းအားပေးခြင်းလို့ ဆိုတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက “စေတသိတွာ ကမ္မံ ကရောတိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ- လူတွေဟာ စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ် လာတဲ့ တွန်းအားအလျောက် ကိုယ်ထိလက်ရောက် လုပ်တယ်၊ နှုတ်နဲ့ ပြောဆိုတယ်၊ စိတ်နဲ့ ကြံတွေးတယ်” လို့ ဟောတာ။

စိတ်ထဲရဲ့ တွန်းအားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတာလို့ ဆိုလို
 တယ်။ အဲဒီတွန်းအားကို စေတနာလို့ခေါ်တယ်။ သာမန်အားဖြင့်
 Analysis မလုပ်ဘူး၊ မခွဲခြားဘူးဆိုရင် စိတ်က တွန်းတယ်လို့
 ဒီလိုထင်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားကတော့ စိတ်နဲ့ စေတသိက်ကို
 ခွဲခြားထားတယ်။ စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သဘာဝတရား
 အမျိုးအစားပေါင်း (၅၂)မျိုးရှိတယ်။ အဲဒီ (၅၂)မျိုးဟာ တစ်ခြား
 Psychology တွေမှာ ဖော်ပြနိုင်တာ မဟုတ်ဘူး။ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့
 အဘိဓမ္မာ တရားတော်မှာသာ ဖော်ပြထားတာ ဖြစ်တယ်။

စေတယိတ လက္ခဏာ - စေတသိက်တယ်၊ ဆော်ဩတယ်။
 တိုက်တွန်းတဲ့လက္ခဏာ ရှိတယ်ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒ
 မင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာတစ်ခု ပြောပါဦး” လို့ ဆိုတယ်။

အရှင်နာဂသေနက ဒီနေရာမှာ စေတနာနှစ်မျိုးကို ခွဲခြား
 ပြီးတော့ ပြောတယ်။ အကုသိုလ်စေတနာနဲ့ ကုသိုလ်စေတနာ
 ခွဲပြီး ဥပမာနှစ်မျိုးနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

အကုသိုလ် စေတနာ ဥပမာ

“လူတစ်ယောက်ဟာ အဆိပ်ကို ဖော်စပ်ပြီး သူလည်း
 သောက်တယ်၊ တခြားလူသောက်ဖို့လည်း တိုက်တွန်းတယ်တဲ့။
 (ဒါ စေတနာရဲ့ သဘောတရားကို ဖော်ပြတာ။ စေတနာဆိုတာ
 ဖြစ်လာပြီဆိုရင် သူကိုယ်တိုင်လည်း လုပ်တယ်။ ကျန်တဲ့သဘာဝ
 တရားတွေကိုလည်း ဒီအလုပ်ကို လုပ်စေတယ်လို့ ဒီလိုဆိုလို
 တယ်။) အဆိပ်ကြောင့် သူလည်း ဒုက္ခရောက်တယ်၊ သူ တိုက်
 တွန်းတဲ့အတိုင်း သောက်တဲ့လူလည်း ဒုက္ခရောက်တယ်။”

ထို့အတူပဲ လူတစ်ယောက်ဟာ အကုသိုလ်အလုပ်ကို မိမိ ကိုယ်တိုင်လည်း လုပ်တယ်။ သူတစ်ပါးကိုလည်း လုပ်ဖို့တိုက်တွန်း တယ်။ မိမိကိုယ်တိုင်လုပ်သည့်အတွက်ကြောင့် ထိုအကုသိုလ်ရဲ့ အကျိုးကို ခံစားရတယ်။ နောင်ဘဝရောက်တဲ့အခါမှာ အပါယ် လေးဘုံမှာ ခံရတယ်။ သူတိုက်တွန်းလို့ အကုသိုလ်အမှုပြုတဲ့ သူတွေဟာလည်း အပါယ်ဘုံရောက်ပြီး ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံကြရတယ်။

ကုသိုလ် စေတနာ ဥပမာ

ရှင်နာဂသေနက ကုသိုလ်စေတနာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဥပမာ ပေးတယ်။

“ထောပတ်တို့၊ ပျားရည်တို့ ဒါတွေကို ရောမွှေပြီး လူတစ် ယောက်ဟာ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း သောက်တယ်။ သူများကိုလည်း သောက်ခိုင်းတယ်။ မိမိကိုယ်တိုင်သောက်သည့် အတွက်ကြောင့် ကိုယ်လည်းချမ်းသာသုခရတယ်။ တစ်ခြားသူလည်း ချမ်းသာသုခ ရတယ်။

အဲဒါလိုပဲ စေတနာဆိုတဲ့ တွန်းအားနဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှု တွေ လုပ်တယ်။ လုပ်သည့်အတွက်ကြောင့် ကောင်းရာသုဂတိ ရောက်ပြီး သူလည်း ချမ်းသာတယ်။ သူတိုက်တွန်းလို့ ကုသိုလ် ကောင်းမှုလုပ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း ချမ်းသာတယ်”။

စေတနာဟာ ကိုယ်တိုင်လည်း လုပ်တယ်။ သူတစ်ပါးကို လည်း လုပ်စေတယ်။ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်တယ်။ ဖန်တီးတတ် တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ပေါ်အောင် ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန အရှင်ဘုရားဖြေတာ သင့်တော်ပါတယ်” လို့ လက်ခံတယ်။

ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ရှင်းပြတဲ့ ဥပမာ

ဒီနေရာမှာ ရှင်နာဂသေနက ပြောတဲ့ ဥပမာမျိုးကို ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသက သူ့ရဲ့ အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာမှာ မကိုးကားဘူး။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသက “အာရုံတစ်ခုခုပေါ်မှာ အလုပ်လုပ်ကြတဲ့အခါ စေတနာကိုယ်တိုင်ကလည်း အလုပ်လုပ်တယ်၊ အတူတကွ ဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက် တရားတွေကိုလည်း အလုပ်လုပ်စေတယ်”လို့ စေတနာကို လယ်ပိုင်ရှင်ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

“ဥပမာ လယ်ပိုင်ရှင်က လူ(၅၀)လောက် အငှားခေါ်တယ်၊ (၅၀-လို့ ပြောတာကတော့ ကျန်တဲ့စေတသိက်တွေကို ရည်ညွှန်းပုံရပါတယ်။) ဘယ်သူက ဘယ်နေရာစပါးရိတ်၊ ဘယ်သူက ဘယ်နေရာစပါးရိတ်၊ သူကိုယ်တိုင်လည်း ရိတ်တယ်၊ ကျန်တဲ့ လူတွေလည်း ရိတ်ခိုင်းတယ်။ ဒီလို သူကိုယ်တိုင်လည်းလုပ်တယ်၊ တခြားသူတွေလိုလည်း တိုက်တွန်းတယ်၊ အဲဒီသဘောဟာ စေတနာပဲ”။

အဲဒီတော့ စေတနာရဲ့သဘောဟာ အားလုံးကို တွန်းအားပေးတယ်။ ဆိုပါစို့- လောဘက လိုချင်တဲ့သဘောရှိတယ်၊ အဲဒီလိုလိုချင်တဲ့သဘောတရားကို အောင်အောင်မြင်မြင် သူများပစ္စည်းကို ရယူမိသည်အထိအောင် စေတနာက တွန်းပေးတယ်။ လောဘက လိုချင်ရုံပဲ၊ သူ့မှာ တွန်းအားမပါဘူး၊ လောဘဖြစ်လာတဲ့အခါမှာ စေတနာက တွန်းပို့လိုက်သည့်အတွက်ကြောင့် သူဟာ လိုချင်မှုတွေဟာ ထင်ရှားလာတယ်။

ထို့အတူပဲ ဒေါသဆိုတာ မုန်းတီးတတ်တဲ့သဘောတရား ရှိတယ်။ အဲဒီ မုန်းတီးတတ်တဲ့ ဒေါသတရားကို စေတနာက တွန်းပေးလိုက်သည့်အခါ သူ့အမုန်းတွေဟာ ထွက်ပေါ်လာ တယ်။ စိတ်ထဲကလည်း မုန်းလာတယ်။ နှုတ်ကလည်း ထုတ်ပြော လာတယ်။ ကိုယ်ထိလက်ရောက်လည်း မုန်းကြောင်းပြလာတယ်။ အဲဒါဟာ စေတနာရဲ့တွန်းအားလို့ ဒီလိုဆိုတယ်ပေါ့နော်။

သဘာဝတရားတွေဟာ စေတနာရဲ့ စွမ်းဆောင်မှုကြောင့် အလုပ်တစ်ခုကို လုပ်ကြတယ်။ ကာယကံမြောက်၊ ဝစီကံမြောက် ဆိုတဲ့အလုပ်တွေကို လုပ်လာကြတယ်ပေါ့။ ဒါကြောင့်မို့ စေတနာ ဟာ လယ်ပိုင်ရှင်နဲ့ တူတယ်တဲ့။ သူ့ကိုယ်တိုင်လည်း ရိတ်တယ်။ သူတစ်ပါးကိုလည်း ရိတ်ခိုင်းတယ်။

“တပည့်ကြီး၊ လက်သမား၊ စစ်ဗိုလ်” ဆိုတဲ့ ဥပမာသုံးရပ်နဲ့ လည်း ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသက ရှင်းပြတယ်။

ခေါင်းဆောင်တပည့် ဥပမာ

စေတနာဟာ ဆရာထံမှာ စုပေါင်းပြီးသင်ကြတဲ့ တပည့် တွေထဲမှာ တပည့်ကြီးနဲ့ တူတယ်တဲ့။ တပည့်ကြီးဟာ ဆရာရဲ့ လက်ထောက်လုပ်ပြီး သူ့ကိုယ်တိုင်လည်း သင်ယူတယ်။ သူများကို လည်း သင်ယူဖို့ နှိုးဆော်တယ်။ အဲဒီလို ကိုယ်တိုင်လည်း လုပ်တယ်။ သူများကိုလည်း တိုက်တွန်းတယ်ဆိုတဲ့ စေတနာဟာ အလုပ်နှစ်ခုကို လုပ်တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို ပြောပြတာ။ တိုက် တွန်းတယ်။ ကိုယ်တိုင်လုပ်တယ်။

လက်သမားဆရာ ဥပမာ

လက်သမားဆရာဟာ သူ့ကိုယ်တိုင်လည်းလုပ်တယ်၊ သူ့
နောက်က လက်သမားတွေကိုလည်း လုပ်စေတယ်၊ ကိုယ်တိုင်
လည်း လုပ်တယ်၊ သူတစ်ပါးကိုလည်း လုပ်စေတယ် ဆိုတဲ့
အဓိပ္ပါယ်။

စစ်ဗိုလ် ဥပမာ

စစ်ဗိုလ်တစ်ယောက်ဟာလည်း တိုက်ပွဲဝင်ပြီ ဆိုတဲ့အခါ
သူ့ကိုယ်တိုင်ကလည်း တိုက်ခိုက်တယ်၊ ကျန်တဲ့လူတွေကိုလည်း
ချီတက်ပြီး တိုက်ခိုက်ဖို့ အမိန့်ပေးတယ်။ စေတနာဟာလည်း
ကိုယ်တိုင်လည်း လုပ်တယ်၊ ယှဉ်ဖက်တရားတွေကိုလည်း တိုက်
တွန်းတယ်။

၃၇-ဝိညာဏလက္ခဏပဉ္စာ

(၃၇)ခုမြောက် မေးခွန်းက ဝိညာဏ ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်
တယ်။ လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ အသိစိတ်ကို ဝိညာဏ ကို
ဆိုလိုတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က “ကိ လက္ခဏံ ဝိညာဏံ- အရှင်
နာဂသေန၊ ဝိညာဏဆိုတဲ့ တရားဟာ ဘယ်လိုအမှတ်လက္ခဏာ
ရှိပါသလဲ” လို့ မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေန က “ဝိဇာနနလက္ခဏံ မဟာရာဇ
ဝိညာဏံ-ဝိညာဏ်ဟာ သိခြင်းအမှတ်အသားလက္ခဏာရှိတယ်”
လို့ ဖြေတယ်။

ဒီနေရာမှာ သိခြင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး အသိ (၃)မျိုးခွဲပြီး ပြောတာရှိတယ်။ သညာသိ ဆိုတဲ့ အသိကတစ်မျိုး၊ ဝိညာဏ်သိ ဆိုတဲ့ အသိကတစ်မျိုးနဲ့ ပညာသိ ဆိုတဲ့ အသိကတစ်မျိုး၊ အဲဒီ အသိ(၃)မျိုးကို စာပေကျမ်းဂန်မှာ ခွဲပြလေ့ရှိတယ်။

သညာသိဆိုတာ မှတ်ထားတဲ့အတိုင်း အမှတ်အသားဖြင့် သိတဲ့အသိ ဖြစ်တယ်။ ဝိညာဏ်သိဆိုတာ စိတ်ရဲ့အသိပဲ။ သညာ သိထက်ပိုတယ်။ ပညာသိဆိုတာ အင်မတန်မှ ထူးခြားတဲ့ အကျိုး ကျေးဇူးတွေ ဖြစ်ပေါ်သည့်အထိအောင် သိတဲ့အသိ၊ ပညာသိက အသိ ၃-မျိုးထဲမှာ အမြင့်ဆုံးဖြစ်တယ်။

ဒီအသိ(၃)မျိုးကို ပိုရှင်းအောင် ငွေဒင်္ဂါးကိုသိပုံ ဥပမာနဲ့ ပြောဆိုကြတယ်။ ဆိုပါစို့၊ ကလေးငယ်သိတဲ့အသိက ဒင်္ဂါးကို အပြားကလေး အဝိုင်းကလေးဆိုတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်ကိုသာသိတယ်။ ဘယ်လောက်တန်တယ်ဆိုတာမသိဘူး။ ကလေးငယ်တစ်ယောက် ရဲ့အသိနဲ့ သညာသိ တူတယ်။

နောက်တစ်ခါ ပညာသင်ကြားထားခြင်းမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက်ရဲ့အသိက ဒင်္ဂါးဆိုတာ သိတယ်၊ ဘယ်လောက် တန်တယ်ဆိုတာ သိတယ်၊ သို့သော် ဒီဒင်္ဂါးဟာ ဘယ်မှာ ထုတ် လုပ်တယ်၊ ဘယ်ခုနှစ်မှာ ထုတ်လုပ်တယ်၊ ဘာနဲ့ ရောစပ် ထားတယ်ဆိုတဲ့ အသေးစိတ်ကိုတော့ မသိဘူး၊ အဲဒီ အသိနဲ့ ဝိညာဏ်သိ တူတယ်။

ပညာသိကျတော့ ဒင်္ဂါးသွန်းလုပ်တဲ့ ပန်းထိမ်ဆရာအသိနဲ့ တူတယ်။ ပန်းထိမ်ဆရာဟာ အဲဒီအချက်တွေ အားလုံးကို သိတယ်၊ အဝိုင်းဆိုတာလည်း သိတယ်၊ တန်ကြေးကိုလည်း

သိတယ်၊ ဘယ်နေရာမှာလုပ်တယ်၊ ဘယ်လိုလုပ်တယ်၊ ဒီထဲမှာ သတ္တု ဘယ်နှစ်မျိုးပါတယ် ဆိုတာက စပြီးသိတယ်။ ပန်းထိမ် ဆရာရဲ့အသိနဲ့ ပညာသိ တူတယ်။

အဲဒီတော့ ဒီနေရာမှာ ကြည့်လိုက်။ သညာ၊ ဝိညာဏ၊ ပညာဆိုတဲ့ စကားလုံး ၃-လုံးရဲ့ ရှေ့က Prefix လို့ခေါ်တဲ့ သံ၊ ဝိ၊ ပ၊ ဒီသုံးခုနဲ့ “ညာ” ဆိုတဲ့ စကားလုံးအဓိပ္ပါယ်ကို ထိန်းပေး ထားတယ်။ အားလုံးဟာ နောက်က ‘ညာ’ တစ်လုံးထဲပဲ။ သိတယ် ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်၊ အဲဒီတော့ သညာ ဆိုတာ မှတ်ထားတဲ့အတိုင်း သိတာ၊ ဒီထက် မပိုဘူး။ ဝိညာဏ ဆိုတာ မတူထူးခြားတဲ့ အသိ တစ်မျိုးလို့ ဆိုတယ်။ ပညာ ကွဲကွဲပြားပြား အားလုံးကို သိတယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်ပေါ့။

ဝိဇာနန လက္ခဏံ ဝိညာဏံ ဝိညာဏံသိဟာ သညာ သိနဲ့လည်း မတူဘူး။ ပညာသိနဲ့လည်း မတူတဲ့ အသိတစ်မျိုးလို့ ဒီလိုမှတ်သားရတယ်။ အဲဒီတော့ ဘယ်လိုသိတာတုန်းလို့ ဆိုတာကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဥပမာနဲ့ ရှင်းပါဦးလို့ ဆိုတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက ဥပမာနဲ့ပြောတယ်။

“မြို့ကိုစောင့်တဲ့ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတဲ့ မြို့စောင့်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဟာ မြို့လယ်ကောင်မှာ ထိုင်နေတယ်။ ထိုင်နေပြီး မြို့ထဲဝင်လာ သမျှ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို စောင့်ကြည့်တယ်။ အရှေ့က လာတယ်၊ အနောက်က လာတယ်၊ တောင်က လာတယ်၊ မြောက်က လာ တယ်၊ လေးမျက်နှာက ဝင်လာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ကြည့်ပြီးတော့ “ဒီလူကတော့ ဒီမြို့ကလူဖြစ်တယ်၊ ဒီလူကတော့ ဒီမြို့က မဟုတ် ဘူး” လို့ မြို့ကို ကြီးကြပ်စောင့်ရှောက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က အကုန်လုံး သိတယ်။

“အဲဒါလိုပဲ မျက်စိကနေ အဆင်းအာရုံ မြင်လိုက်ရင်လည်း
 ဝိညာဏ်က သိလိုက်တယ်။ နားက အသံကြားလိုက်ရင်လည်း
 ဝိညာဏ်က သိလိုက်တယ်။ နှာခေါင်းက အနံ့ရလိုက်ရင်လည်း
 အနံ့ကိုသိလိုက်တယ်။ လျှာက အရသာကို သိလိုက်ရင်လည်း
 ဝိညာဏ်က သိလိုက်တယ်။ ခန္ဓာကိုယ်က အထိအတွေ့ ထိတွေ့
 လာလို့ရှိရင်လည်း အဲဒီအထိအတွေ့ကို သိလိုက်တယ်။ စိတ်ကူး
 ကြံစည်လို့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အာရုံကိုလည်း စိတ်က သိလိုက်တယ်
 တဲ့။ အဲဒီ အသိတွေအားလုံးကို ဝိညာဏ်လို့ခေါ်တယ်”။

မြို့စောင့်ယောက်ျားက ဝင်လာသူ အားလုံးကို သိသလို
 ဝင်လာသမျှအာရုံတွေကိုသိတာဟာ ဝိညာဏ်ပဲလို့ ရှင်နာဂသေန
 က ရှင်းပြတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကျေနပ်သွားတယ်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသက ဝိဇာနန လက္ခဏာ ကို ဖွင့်ပြတဲ့
 အခါမှာ ရှင်နာဂသေနရဲ့ ဥပမာကိုပဲ ကိုးကားပြီး ဖွင့်ပြတယ်။

၃၈-ဝိတက္ကလက္ခဏပဉ္စာ

နောက် မေးခွန်းတစ်ခုက ဝိတက္က နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်း
 ဖြစ်တယ်။

“ကိလက္ခဏော ဝိတက္ကော- အရှင်နာဂသေန၊ အရှင်
 ဘုရားပြောတဲ့ စိတ်နဲ့ တွဲဖက်ပြီးဖြစ်တဲ့ တရားတွေထဲမှာ ဝိတက္က
 ဆိုတာ ပါတယ်။ ဝိတက္က ဆိုတာ ဘယ်လို အမှတ်လက္ခဏာ
 ရှိပါသလဲ” လို့ မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေန က “အပ္ပနာ လက္ခဏော ဝိတက္ခော ဝိတက်ဟာ စိတ်ကို အာရုံထဲ ထည့်သွင်းပေးခြင်း လက္ခဏာ ရှိတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

အပ္ပနာ ဆိုတာ ထည့်သွင်းခြင်း၊ စိတ်ကို အာရုံထဲ ထည့် သွင်းခြင်း ဖြစ်တယ်။ အပ္ပနာဆိုတဲ့ စကားလုံးဟာ စိတ်ကွန့် အရတူ သုံးတဲ့စကားလုံးပဲ။ ရှင်နာဂသေနက အပ္ပနာလက္ခဏော ဝိတက်ဟာ စိတ်ကို အာရုံထဲထည့်သွင်းခြင်း လက္ခဏာရှိတယ်လို့ ဖြေတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က “အရှင်ဘုရား ဥပမာနဲ့ ရှင်းပါဦး” ဆိုတော့ လက်သမားဥပမာနဲ့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

“လက်သမားဆရာ တစ်ယောက်ဟာ သစ်သားတစ်ခုနဲ့ တစ်ခု စပ်ဖို့ သူထွင်းထားတဲ့အထဲမှာ သစ်သားကို ထည့်သွင်း သလို၊ စရွေးသွင်းသလို အပ္ပနာဟာ ထည့်သွင်းခြင်း လက္ခဏာ ရှိတယ်လို့ ရှင်းပြတယ်။

ရှေးခေတ်က စရွေးဆိုတာရှိတယ်။ အသားတစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်တဲ့အခါမှာ တစ်ခုကိုထွင်းပြီး နောက်တစ်ခုက အဖိုအမ သဘောမျိုးထည့်သွင်းထားတယ်။ ရှေးခေတ်ကတော့ လက်သမား တွေဟာ ထွင်းပြီးတော့ အံကျထည့်ပြီးတော့လုပ်လေ့ရှိကြတယ်။ အဲဒီလို ထည့်သွင်းခြင်းကို လက်သမားရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်နဲ့ နှိုင်းယှဉ်ပြတယ်။

ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဖွင့်ဆိုပုံ

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသက ဝိတက်ရဲ့ သဘာဝလက္ခဏာကို ဘယ်ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြလဲဆိုရင် “တောအရပ်ဒေသမှာ နေထိုင်တဲ့ လူတစ်ယောက်ဟာ ဘုရင့်ရဲ့ နန်းတော်ကို မရောက်ဖူးဘူး။ မရောက်ဖူးလို့ ဘုရင့်နဲ့ ရင်းနှီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို အမှီပြုပြီး ဘုရင့် နန်းတော်ကို ရောက်တယ်။ ဆိုပါစို့၊ ကိုယ်မသိတဲ့နေရာကို သွားတဲ့အခါမှာ သိတဲ့လူတစ်ယောက်ကို အမှီပြုပြီးတော့ လာတယ်ပေါ့။ ဘုရင့်နဲ့ အကျွမ်းဝင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ကို အမှီပြုပြီး နန်းတော်ဝင်ရတယ်ပေါ့။ အဲဒါလိုပဲ ယှဉ်ဖက်တရား တွေဟာ ဝိတက်ကို အမှီပြုပြီး အာရုံပေါ် တက်ရောက်ရတယ်။

ဝိတက္ကနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသက တစ်မျိုး ဖွင့်ဆိုတယ်။ ဝိတက်ရဲ့လက္ခဏာကို အဘိနိရောပနလက္ခဏော လို့ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသကတော့ သူ့ရဲ့အဘိဓမ္မာအဖွင့်ကျမ်းမှာ ဖွင့်ဆိုတယ်။

“ဝိတက္က ဆိုတာ ကြံစည်ခြင်း စိတ်ကူးခြင်း” စိတ်ကူးတယ် ဆိုတာ စိတ်က ဘယ်ကိုကူးသွားတာတုန်းလို့မေးရင် အာရုံပေါ်ကို ကူးသွားတာ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။ ဆိုလိုတဲ့အဓိပ္ပါယ်က “စိတ်ကို အာရုံပေါ် တင်ပေးနေတာ” စဉ်းစားကြည့်လေ၊ စိတ်ကူးတယ်၊ စိတ်ကူးတယ်ဆိုတာ ကိုယ့်ရဲ့စိတ်ကလေးကို အာရုံပေါ် တင်ပေး နေတဲ့ သဘောပဲ။ ဒီအာရုံနဲ့ ဆုံဆည်းပေးနေတာ၊ စိတ်က အာရုံပေါ်ရောက်သွားတာ၊ အဲဒါကို စိတ်ကူးတယ်လို့ ပြောတာ။ ‘စိတ္တံ အာရမ္မဏေ အာရောပေတိ’ တဲ့။ စိတ်ကို အာရုံပေါ် တင်ပေးတာ ဝိတက်၊ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။ အဲဒီတော့ စိတ်ကလေး ဟာ အာရုံနဲ့ ဆုံဆည်းပေးနေတဲ့သဘောကို ဝိတက်လို့ခေါ်တယ်။

၃၉-ဝိစာရလက္ခဏပဉ္စာ

“ကိံ လက္ခဏော ဝိစာရော- ဝိစာရဟာ ဘယ်လိုအမှတ်
လက္ခဏာ ရှိပါသလဲ” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက “အနုမဇ္ဇန လက္ခဏော ဝိစာရော
ဝိစာရဆိုတာ အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် သုံးသပ်ခြင်း သဘာဝ
လက္ခဏာရှိတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

ဝိတက်က စိတ်ကူးတယ်၊ ဝိစာရက ကြံစည်တယ်၊ ကြံစည်
တယ်ဆိုတာ အာရုံတစ်ခုကို ရပြီးတဲ့အခါ အဲဒီ အာရုံပေါ်မှာ
အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် ကြံစည်တာနော်။ တွေးတောကြံစည်မှု
တွေ ဖြစ်ပေါ်နေတာ။ အဲဒါကို အနုမဇ္ဇန လက္ခဏော အဖန်ဖန်
အထပ်ထပ် ကြံစည်သုံးသပ်ခြင်း လက္ခဏာရှိတယ်လို့ ဒီလို
ရှင်နာဂသေနက ဖြေဆိုတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က “အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာလေးနဲ့
ပြောပါဦး” ဆိုတော့ ဥပမာပေးတယ်။

“ဥပမာ- ကြေးမောင်းတို့၊ ကြေးစည်တို့ တီးတဲ့အခါ
ပထမဆုံး တီးလိုက်တဲ့အချိန်မှာ ပထမဆုံး ထွက်ပေါ်လာတဲ့
အသံက တစ်ခု၊ ပြီးတဲ့အခါမှာ ဟီပြီးတော့ ဆက်ပေါ်လာတဲ့
အသံတွေလည်း ရှိတယ်။ ပထမဆုံးမြည်တဲ့ အသံဟာ ဝိတက်နဲ့
တူတယ်ပေါ့။ နောက်ဆက်ပြီးတော့ ဟီနေတဲ့အသံနဲ့ ဝိစာရနဲ့
တူတယ်လို့ အဲလိုရှင်းပြတယ်။

ရှင်ဗုဒ္ဓယောသ အဆို

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသရဲ့ အဋ္ဌကထာထက် ရှေးကျတဲ့ အဋ္ဌကထာများလည်း ရှိတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ မဟာအဋ္ဌကထာ ဆိုတာ ရှိတယ်။ မဟာအဋ္ဌကထာရဲ့ အဆိုအမိန့်ကိုလည်း ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသက ထုတ်ဖော်ပြီး ရှင်းပြထားတယ်။ ဝိတက်နဲ့ ဝိစာရ ဘယ်လိုထူးသလဲ။

ဆိုပါစို့- အိုင်ကြီးတစ်အိုင်ရှိတယ်။ အဲဒီ အိုင်ကြီးထဲမှာ ကြာပန်းကြီးတွေ ပွင့်နေတယ်။ ကြာပန်းကြီးတွေ ပွင့်လာတော့ ကြာပန်းရဲ့အနံ့တွေ လေထဲမှာလွင့်ပျံ့နေတဲ့အခါမှာ ကြာဝတ်ဆံ ကို မက်မောတဲ့ ပိတုန်းကောင်ဟာ အဝေးကနေ ပျံလာတယ်။ ကြာပန်းပေါ်ကို ပထမ ထိုးဆင်းလိုက်တယ်။ “အဲဒီလို ကြာပန်းပေါ်ထိုးဆင်းတာနဲ့ ဝိတက်နဲ့တူတယ်။ ကြာပန်းပေါ်မှာ နားဖို့ နေရာရှာရင်းနဲ့ ရစ်ဝဲနေတာနဲ့ ဝိစာရနဲ့တူတယ်” လို့ ဒီလို ဥပမာ ပေးတယ်။

နောက် ဥပမာတစ်ခုကတော့ “ငှက်ကြီးတစ်ကောင်ဟာ ကောင်းကင် ပျံတက်တဲ့အခါမှာ တောင်ပံတွေ ခတ်ပြီးတော့ ပျံတက်ရတယ်။ ပျံတက်သွားလို့ အတော်အသင့် မြင့်သွားတဲ့ အခါမှာ တောင်ပံမခတ်တော့ဘူး၊ ဝဲပြီးတော့နေတယ်။ အဲဒီတော့ တောင်ပံခတ်ပြီး ပျံတက်သွားတာနဲ့ ဝိတက်နဲ့တူတယ်။ ပျံဝဲနေတာနဲ့ ဝိစာရနဲ့တူတယ်” လို့ ဒီနှစ်ခုရဲ့ဆက်စပ်မှုကို အဲဒီလို ရှင်းပြတာ ဖြစ်တယ်ပေါ့နော်။

ဝိတက္ကက လှုပ်ရှားမှုအပြည့်အဝနဲ့ အာရုံဆီရောက်အောင် စိတ်ကူးတယ်။ ဝိစာရက ရောက်ပြီးသားအာရုံပေါ်မှာ ရစ်ဝဲပြီး

တော့ နေတယ်။ ကြံစည်တယ် ဒီသဘာဝနှစ်ခုကို ရှင်းပြတာသာ
ဖြစ်တယ်ပေါ့။

အဲဒီတော့ ဒီနေရာမှာ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသက ဟီတဲ့
အသံနဲ့ ဝိစာရနဲ့တူပုံကို သူ့ကိုးကားပြီးတော့ ရေးလိုက်တယ်။
သို့သော် အဋ္ဌကထာကျမ်းကြီးတွေမှာလာတဲ့ ဝိတက်ရဲ့ ရှေးဦးစွာ
လှုပ်ရှားမှု၊ ဝိစာရရဲ့လှုပ်ရှားမှုမပါတဲ့ ရစ်ဝဲမှုဆိုတဲ့ သဘာဝတရား
နှစ်ခုကို ရှင်းလင်းအောင် အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဆိုပေး
ခဲ့တယ်။

သဘာဝတရားတွေဆိုတာ အင်မတန်မှခက်ခဲနက်နဲတယ်။
လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာဖြစ်တာ ဖြစ်သော်လည်းပဲ ဒီသဘာဝတရား
တွေဟာ သတိပညာနဲ့ စူးစူးစိုက်စိုက် လေ့လာသုံးသပ် ဆင်ခြင်
နိုင်မှ သိတာ။ ဝိပဿနာတရားကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်အားထုတ်တဲ့
ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဒီသဘာဝတရားတွေကို သိရှိနိုင်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး ကတော့ “ပထမမြည်တဲ့အသံသည်
ဝိတက်နဲ့တူတယ်။ ထပ်ဆင့်ပေါ်လာတဲ့ ဟီတဲ့အသံက ဝိစာရနဲ့
တူတယ်” ဆိုတာကိုပဲ သူ့သဘောကျပြီးတော့ နောက် (၄၀)
မြောက် မေးခွန်းကို သူ့ဆက်မေးတယ်။

၄၀-ပဿာဒိ ဝိနိဗ္ဗုနေပဉ္စာ

(၄၀)မြောက်မေးခွန်းမှာ စိတ်တစ်ခုဖြစ်တဲ့အခါ ဖဿ၊
ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ ဒါတွေ အတူတကွ
ဖြစ်ကြတယ်။ “အဲဒီ အတူတကွဖြစ်တဲ့ တရားတွေကို တစ်ခုစီ

တစ်ခုစီ ခွဲခြားပြီး သီးသန့်ထားလို့ ရနိုင်သလား” လို့ ဒီမေးခွန်းကို မေးပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ခွဲခြားဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး” တဲ့။ ဒါတွေ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ခွဲဖို့ဆိုတာ အင်မတန်မှ ခဲယဉ်းတယ်။

“အရှင်ဘုရား၊ ခက်ခဲပုံကို ဥပမာနဲ့ ပြောပါ”။

ရှင်နာဂသေန က စားဖို့သည်ချက်တဲ့ ဟင်းတစ်ခွက် ဥပမာကို ရှင်းပြတယ်။ “ဟင်းချက်တဲ့အခါမှာ အရသာတွေ မျိုးစုံပါအောင် ဟိုဟာလည်းထည့်တယ်၊ ဒါလည်းထည့်တယ်၊ အကုန်လုံး ရသာစုံဟင်းတစ်ခွက်ကို ချက်လိုက်တယ်၊ ချက်လိုက် ပြီးတဲ့ အခါမှာ ဘယ်ဟာက ဘယ်အရာရဲ့ အရသာ၊ ဘယ်ဟာက ဘယ်အရာရဲ့ အရသာလဲဆိုတာကို ပြောဖို့ဆိုတာ အင်မတန် မှ ခဲယဉ်းတယ်။ တစ်ခုစီရဲ့အရသာ မဟုတ်ဘူး၊ ဟင်းတစ်ခွက် လုံးရဲ့ အရသာသာဖြစ်တယ်။ တစ်ခုစီ ခွဲပြောလို့ မရနိုင်ဘူး” ဒီ ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြောတယ်။

ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ဥပမာ

အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသကတော့ ပင်လယ်ရေနဲ့ ဥပမာပေးတယ်။ “ပင်လယ်ရေတစ်ခွက်ကို ခပ်ယူ လိုက်ပြီး ဒီပင်လယ်ရေဟာ ဒါက ဂင်္ဂါမြစ်ရေ၊ ဒါက ယမုံနာ၊ ဒါက မဟီမြစ်၊ ဒါက အစိရဝတီမြစ်ရေလို့ ဒီလို ခွဲခြားပြီးတော့ ပြဖို့ရာ ခဲယဉ်းတယ်။ ဒီရေတွေအားလုံး ပင်လယ်ထဲဝင်တာ မှန်တယ်။ ဒါပေမဲ့ တစ်ခုစီ ခွဲခြားပြီးပြဖို့ရာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ အဲဒီလို တစ်ခုစီ ခွဲခြားပြဖို့ရာ မဖြစ်နိုင်တဲ့အရာကိုပင် မြတ်စွာဘုရားဟာ

သဘာဝတရားတွေကို ခွဲခြားစိပ်ဖြာပြီး ဟောနိုင်တာ အလွန်ပဲ အံ့ဩစရာကောင်းတယ်။ (ဒီအဓိပ္ပါယ်မျိုးက ၈၆-ခုမြောက် အရူပဓမ္မဝဝတ္ထာန ဒုက္ကရပဉ္စာ မှာလည်း ဆိုထားတယ်။)

လူ့ရဲ့စိတ်ဆိုတာ ခွဲလို့ရတာမဟုတ်ဘူးလေ၊ ပြောလို့တော့ ရတယ်၊ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ရှင်းပြောခြင်းမျှသာ ဖြစ်တယ်။ သို့သော် အားလုံးဟာ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ခွဲစိပ်ထားလို့ ရနိုင်တဲ့အရာ မဟုတ်ဘူးလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်ပေါ့။ အဲဒီလောက်ထိအောင် ရောထွေးနေတဲ့ အရာတွေကို ခွဲခြားပြီးတော့ သိနိုင်စွမ်းရှိတယ် ဆိုတာ အင်မတန်မှ ထူးကဲတယ်။

သို့သော် သဘာဝတရားတွေဟာ စုပေါင်းပြီးဖြစ်တယ်လို့ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မှာ ခွဲခြားပြတာဟာ သူ့ရဲ့ သွင်ပြင် လက္ခဏာရှုထောင့်ကနေ ရှင်းပြခြင်းသာ ဖြစ်တယ်။ Indivisible လို့ခေါ်တယ်။ ခွဲခြားစိပ်ဖြာလိုက်လို့ရှိရင် လောဘဆိုတဲ့ လိုချင်တဲ့ သဘောဟာ ပျက်သွားမှာပဲ။ H₂O ဆိုတဲ့ Atom သုံးမျိုး ပေါင်းစပ် ထားတဲ့ရေကို တစ်ခုစီ ခွဲထုတ်လိုက်မယ်ဆိုရင် ရေရဲ့ သဘာဝ ဟာ ပျက်စီးသွားမှာပဲ။ ထို့အတူပဲ လူတွေရဲ့ စိတ်သဘာဝဟာ အများကြီး ရှိနေသော်လည်းပဲ ခွဲလို့မရဘူး၊ Indivisible လို့ ဆိုလိုတယ်ပေါ့။ သို့သော် အမှတ်လက္ခဏာတွေ ကြည့်ပြီးတော့ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ခွဲခြားပြခြင်းသာ ဖြစ်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။ အဲဒီတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဒါကိုလည်း သူ လက်ခံသွားတယ်။

မိလိန္ဒပဉ္စာမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးမေးတဲ့ မေးခွန်းတွေဟာ အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ မေးခွန်းတွေ ဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့်

အဘိဓမ္မာကို လေ့လာထားကြမယ် ဆိုလို့ရှိရင် အင်မတန်မှ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတဲ့ မေးခွန်းတွေလို့ ပြောရမှာဖြစ်တယ်။

အဘိဓမ္မာတရားတွေဟာ ကိုယ့်အကြောင်း ကိုယ့်သန္တာန် မှာ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ သဘာဝတရားတွေကို အမည်နာမတပ်ပြီး တော့ မြတ်စွာဘုရားက ရှင်းလင်းဟောကြားထားတဲ့အတိုင်း လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာ အခုလို နာမ်တရားတွေ ဖြစ်နိုင်ကြတယ် ဆိုတာ သိရှိနားလည်နိုင်ကြတယ်ပေါ့။

နိဗ္ဗာန်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ အဘိဓမ္မာ ဆိုင်ရာ တရားဓမ္မတွေရဲ့ လေးနက်မှု၊ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား တွေရဲ့ လေးနက်မှုကို သိအောင် ကြိုးစားကြရမှာ ဖြစ်တယ်။ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား သက်သက်မျှသာ ရှိတာဖြစ်ပါလျက် လူတွေရဲ့ အထင်မှာ ငါ၊ သူတစ်ပါး၊ ငါ့ဟာဆိုတဲ့ အမြင်ဟာ လွဲမှားစွာ ထင်မြင်ယူဆခြင်းသာ ဖြစ်တယ်။

တကယ်တော့ ပရမတ္ထအားဖြင့် ရုပ်နဲ့နာမ် နှစ်မျိုးသာ ရှိတယ်ဆိုတာ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ဆင်ခြင်စဉ်းစားကြည့်လိုက် မယ်ဆိုရင် ငါဆိုတဲ့အယူစွဲဟာလည်း ပျောက်သွားနိုင်တယ်။ ငါ့ဟာဆိုတဲ့ အတွေးတွေလည်း ပျောက်သွားနိုင်တယ်။ ငါ၊ ငါ့ဟာ ပျောက်သွားလို့ရှိရင် တွယ်တာမှုတွေကင်းသွားပြီး နောက်ဆုံးမှာ သောကဆိုတဲ့ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုတွေကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်တယ်။

သောကဖယ်ရှားပစ်ပြီဆိုတော့မှ ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရရှိနိုင်တယ် ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ကိုယ်စီကိုယ်စီ မှတ်သားပြီး မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံး

အမတရားအတိုင်း မိမိတို့ရဲ့ရင်ထဲ နှလုံးထဲမှာ အငြိမ်းဓာတ်ကို
ရနိုင်အောင် ကိုယ်စီကိုယ်စီ သတိထားပြီး ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်
ကြပါစေတုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ko Thu Rein Aung**
Typed by- **Wai Wai Lwin**

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏

ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ

အပိုင်း(၁၈)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း (၁)ရက်၊ (၅-၇-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇေယျသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာ့ပူဇော်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော်အထူးတရားပွဲ၌ ဦးအောင်မျိုးဒင်+ ဒေါ်အေးအေးမြင့်၊ သမီး-မအေးသီတာမင်းဒင်၊ သား- မောင်ဥက္ကာမင်းဒင် မိသားစုတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော 'မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၁၈)' တရားဒေသနာတော်။

မေးခွန်းပုစ္ဆာပေါင်း ၄၀-တိတိ ဟောကြားပေးပြီးဖြစ်တယ်။ ဒီကနေ့ည ၄၁-ခုမြောက် မေးခွန်းက စကြမယ်။ သို့သော် ဒီမေးခွန်းကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတာမဟုတ်ဘူး။ ရှင်နာဂသေန က မိလိန္ဒမင်းကြီးကိုမေးတာ ဖြစ်တယ်။ အပြန်အလှန် ဆွေးနွေး နေတဲ့အထဲမယ် အပြန်အလှန် မေးခွန်းတွေရှိသလို တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး စမ်းသပ်တဲ့အနေနဲ့ မေးမြန်းတဲ့ မေးခွန်းမျိုးတွေလည်း ရှိတယ်။

“သာကတ္ထာယ ပညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ - လူတစ်ယောက်ရဲ့ ပညာအရည်အချင်းကို အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပြောဆိုခြင်း ဖြင့် သိနိုင်တယ်” လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတယ်။ စကား ပြောကြည့်မယ်၊ ဆွေးနွေးကြည့်မယ်ဆိုရင် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးရဲ့ ပညာ အရည်အချင်းဆိုတာ သိနိုင်တယ်။

၄၁-နာဂသေနပဉ္စာ

ဒီကနေ့ ၄၁-ခုမြောက် မေးခွန်းက “နာဂသေနပဉ္စာ” ရှင်နာဂသေနက မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေးကို စမ်းသပ်တဲ့အနေနဲ့ မေးတဲ့မေးခွန်း ဖြစ်တယ်။

အပြန်အလှန် မေးတယ်၊ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်တယ်၊ အဖြေ ပေးတယ် ဆိုတာဟာ နှစ်ဦးနှစ်ဝ ပညာရည်ပြည့်ဝဖို့ လိုတယ်။ မြန်မာစကားမှာတော့ ‘အမေး နွားကျောင်း၊ အဖြေ ဘုရား လောင်း’ လို့ ဒီလိုပြောကြတယ်။ ဆိုလိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကတော့ မေးတာဟာ ဘယ်သူမဆို မေးတတ်တယ်။ ကျွဲကျောင်းသားက အစ မေးနိုင်တယ်။ ဖြေဖို့ရာသာ ခက်တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ် ပြောတဲ့စကားပုံ ဖြစ်ပုံရတယ်။

သို့သော် သာမန် အကြောင်းအရာ မေးတာကတော့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း မေးနိုင်တယ်။ ဓမ္မနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ လေးနက်တဲ့မေးခွန်းတွေကျတော့ ကျွဲကျောင်းသား အဆင့်က မေးနိုင်ဖို့မလွယ်ဘူးပေါ့။

“ပညာရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကမှ မေးခွန်းတွေထုတ်နိုင်ပြီး ပညာရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကမှ ဖြေဆိုနိုင်တယ်” လို့ ဆိုသင့်တယ်။ ဒါကြောင့် အမြဲတမ်းလည်း အဲဒီစကားပုံကို မှတ်သားဖို့ မသင့်ဘူးပေါ့။ အဓိပ္ပါယ်ကတော့ မေးတာလွယ်တယ်၊ ဖြေဖို့ခက်တယ်ဆိုတဲ့ အမြင်နဲ့ ပြောလာခဲ့တဲ့စကားပုံ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မယ်။

၄၁-ခုမြောက် နာဂသေနပဉ္စာ လို့ အမည်ပေးထားတယ်။ ရှင်နာဂသေနက မေးလိုက်တဲ့ မေးခွန်းကို အလေးအနက်ထား စဉ်းစားကြည့်ကြဖို့ လိုအပ်တယ်။ ရံဖန်ရံခါ အတိမ်အနက်ဆိုတာ ကွဲပြားခြားနားတတ်တယ်။ အဲဒီတော့ ရှင်နာဂသေနက မိလိန္ဒ မင်းကြီးကို ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး စမ်းသပ်တဲ့အနေနဲ့ “လောဏံ မဟာရာဇ စက္ခုဝိညေယျံ- မင်းကြီး၊ ဆားဟာ စက္ခုဝိညာဏ် စိတ်ဖြင့် သိရတဲ့အရာလား” လို့ မေးလိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက သာမန်အဖြေမျိုး ဖြေလိုက်တယ်။ “အာမ ဘန္တေ စက္ခုဝိညေယျံ- ဟုတ်ပါတယ်။ ဆား ဆိုတာ မျက်စိနဲ့ကြည့်ပြီး သိနိုင်ပါတယ်”။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆားဟာ မျက်စိနဲ့ကြည့်ပြီး သိနိုင်ပါတယ်လို့ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနက သတိပေးစကားအနေနဲ့ ပြောလိုက်တာ။ “သုဋ္ဌု မဟာရာဇ ဇာနာဟိ-မင်းကြီး၊ သေချာစွာ စဉ်းစားပါ” တဲ့။

အဲဒီအခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရိပ်မိလာပြီး “ကိံ ပန ဘန္တေ ဇိဝှိဝိညေယျံ- ဆားဟာ လျှာနဲ့မှ သိနိုင်တဲ့အရာလား” လို့ ပြန်မေးလိုက်တယ်။ ရှင်နာဂသေနက “ဟုတ်တယ်။ ဆားဆိုတာ လျှာနဲ့မှသိတယ်” လို့ ပြောတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကီ ပန ဘန္တေ သဗ္ဗံ လောဏံ ဇိဝှိယ ဝိဇာနာတိ- ဘယ်လိုလဲ၊ အရှင်ဘုရား ဆားဟူသမျှဟာ လျှာနဲ့မှ သိလို့ရတာလား” ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေန က “ဟုတ်တယ် ဆားဆိုတာ လျှာနဲ့မှ သိနိုင်တယ်” လို့ ပြောတယ်။

ထိုအခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးကို ပြန်ပြီး စောဒကတက်တယ်။ “နေပါဦး၊ ဆားကို လျှာနဲ့သာ သိနိုင်တယ်ဆိုရင် ဘာဖြစ်လို့ ဆားတွေကို လှည်းပေါ်တင်ပြီး သယ်ကြတာတုန်း။”

အဲဒီတော့ ဒီနေရာမှာ အတိမ်အနက်လေးကို စဉ်းစားဖို့ လိုတယ်ပေါ့။ ရှင်နာဂသေနက လောဏာ ကို အငန်ဓာတ်၊ အငန်အရသာကို ရည်ညွှန်းတယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးကတော့ ဆားခဲတွေကို ရည်ညွှန်းတယ်။ ဆားခဲကို ရည်ညွှန်းပြောတာနဲ့ အငန်ဓာတ်ကို ရည်ညွှန်းပြောတာ မတူဘူး။ ဆားရဲ့ အငန်ဓာတ်ကိုတော့ လျှာနဲ့မှ သိနိုင်တယ်။ သို့သော် အဲဒီ အငန်ဓာတ်ရှိတဲ့ ဆားလို့ ခေါ်တဲ့ ပစ္စည်းဝတ္ထုကိုတော့ မျက်စိနဲ့ပဲသိရမှာ သေချာတယ်။

အငန်ရချင်ရင် ဆားခဲပဲ ယူပေးရမယ်။ ဆားခဲနဲ့ အငန်ကို ပေါင်းပြီးတော့ ခေါ်နေကြတာ။ ဆိုလိုတာက ရသ နဲ့ ရသဝန္တ အငန်ဓာတ်နဲ့ အငန်ဓာတ်ရှိတဲ့အရာ၊ ဆားဆိုတာ အငန်ဓာတ်၊ အငန်အရသာကိုပဲ ပြောတယ်။ အငန်ရှိတဲ့အရာကို မပြောဘူး။ ဒီလိုအဓိပ္ပာယ်မျိုး ယူရမယ်။ အဲဒီလိုယူမှ ဒီမေးခွန်းဟာ သဘာဝကျတဲ့ အဖြေမျိုးရမယ်။

အဲဒီတော့ ဆားတင်မဟုတ်ဘူး၊ တစ်ခြားအရာတွေလည်း အတူတူပဲ။ အချို့ဓာတ်သက်သက်ကို သယ်ယူလို့မရဘူး။ အချို့ဓာတ်ရှိတဲ့ ပစ္စည်းဝတ္ထုကိုပဲသယ်ယူလို့ရတယ်။ လောကလူတွေက

တွဲဖက်ပြီးတော့ ခေါ်တာ။ ဆီလိုချင်တယ်လို့ ပြောတဲ့အခါမှာ ပုလင်းနဲ့ခွက်နဲ့ ထည့်ပေးကြရတယ်။ ရေသောက်ချင်တယ် ဆိုလို့ ရှိရင်လည်း ဖန်ခွက်နဲ့ထည့်ပေးရတယ်။ ကော်ဖီသောက်ချင်တယ် ဆိုလို့ရှိရင်လည်း ကော်ဖီပန်းကန်နဲ့ ထည့်ပေးကြရတယ်။ အဲဒါကို သွားပြီးတော့ “ပန်းကန်ကို မလိုချင်ဘူး။ ကော်ဖီပဲ လိုချင်တယ်” ဆိုလို့ ကော်ဖီ ဒီအတိုင်းယူလာလို့မရဘူး။ ဌာနနဲ့ဌာနီလို့ ခေါ်တယ်။ အရာနှစ်ခု ပေါင်းစပ်နေတယ်။ သို့သော် ကော်ဖီဆိုတာ ပန်းကန်ကိုခေါ်တာ မဟုတ်ဘူး။ ကော်ဖီ ပျော်ဝင်နေတဲ့ သောက်ဖွယ်ကိုသာလျှင် ခေါ်တာ။

ရှင်နာဂသေနက “န သက္ကာ မဟာရာဇ လောဏမေဝ အာဟရိတုံ အင်္ဂသက်သက်ကို သယ်လို့မရဘူး။ ဘာဖြစ်လို့ တုန်းဆိုရင် ဧကတောဘာဝဂတာ ဧတေ ဓမ္မာ ဂေါစရနာ- နုတ္တဂတာ- အင်္ဂနဲ့ဆားဟာ တွဲဖက်ပြီးနေတယ်။ အင်္ဂဓာတ် သည် ဆားထဲမှာရှိတယ်။ အင်္ဂနဲ့ ဆားခဲသည် တွဲဖက်ပြီး နေတယ်။ ခွဲလို့မရတဲ့ အရာတစ်ခု ဖြစ်တယ်။ အင်္ဂက လျာရဲ့ အာရုံ ဆားခဲက မျက်စိရဲ့အာရုံဖြစ်လို့ မတူကြဘူး။ တကယ်က အင်္ဂဓာတ်မှာ အလေးချိန် မရှိဘူး။ အင်္ဂဓာတ် တည်ရာဖြစ်တဲ့ ဆားခဲမှာ အလေးချိန်ရှိတယ်” လို့ ရှင်းပြတယ်။

ပြီးတော့ ရှင်နာဂသေနက “သက္ကာ ပန မဟာရာဇ လောဏံ တုလာယ တုလယိတုံ- ဆားခဲကို ချိန်ခွင်ပေါ်တင်ပြီး ချိန်လို့ရတယ် မဟုတ်လား” လို့ မေးတဲ့အခါ “ရပါတယ်၊ လေးလံမှု ကို ချိန်လို့ရပါတယ်” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။

“န သက္ကာ မဟာရာဇ လောကံ တုလာယ တုလယိတံ အဇနိဓာတ်ကိုတော့ ချိန်လို့မရဘူး။ ဆားခဲကိုသာ ချိန်လို့ရတယ်” လို့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

ဒီမေးခွန်းဟာ ဝေလည်ကြောင်ပတ်မေးတဲ့ မေးခွန်းမျိုး ဖြစ်တယ်။ မြန်မာစကားမှာတော့ အဇနိအရသာနဲ့ ဆားဆိုတာ ကွဲပြားတယ်။ သို့သော် ပါဠိစာပေမှာ လောဏာလို့ ပြောလိုက်လို့ ရှိရင် အဇနိအရသာနဲ့ ဆားခဲ နှစ်မျိုးလုံးကို ဆိုလိုတယ်ပေါ့။

ဆိုလိုရင်းက အဇနိဓာတ်ဆိုတာ လျှာနဲ့မှ သိနိုင်တယ်။ မျက်စိနဲ့ မသိနိုင်ဘူး။ အဇနိဓာတ်နဲ့ ဆားခဲဟာ ခွဲလို့မရအောင် တွဲဖက်ပြီးတော့ နေကြတယ်။ အဇနိလေးပေးပါ ဆိုလို့ရှိရင် ဆားခဲလေး ပေးရမှာသာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။ ထို့အတူပဲ အဇနိ အရသာဟာ ဆားခဲမှာ တည်ရှိနေတာ ဖြစ်သောကြောင့် အဇနိ လိုချင်ရင် ဆားခဲနဲ့တွဲဖက်ပေးရတာပဲဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဒီသဘော ကို ရှင်းပြခြင်းပဲဖြစ်တယ်။

၄၂-ပဉ္စာယတန ကမ္မနိဗ္ဗတ္တပဉ္စာ

နောက် ၄၂-ခုမြောက် မေးခွန်းက ပဉ္စာယတန ကမ္မနိဗ္ဗတ္တပဉ္စာ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။ လူတွေမှာ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ အင်္ဂါ ၅-မျိုး ရှိတယ်ပေါ့။ အဲဒီ ၅-မျိုးဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆောင်ရွက်မှုခြင်းလည်း မတူကြဘူး။

မိလိန္ဒမင်းကြီးကမေးတယ်။ “အရှင်ဘုရား- မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယဆိုတဲ့ အာယတနငါးမျိုးရှိတယ်။ အဲဒီအာယတန

ငါးမျိုးဟာ ကံအမျိုးမျိုးကြောင့် ဖြစ်တာလား (သို့မဟုတ်) တူညီသော တစ်ခုတည်းသောကံကြောင့် ဖြစ်တာလား။”

ဆိုလိုတာက မျက်စိကို ဖန်တီးတဲ့ ကံကတစ်ခု၊ နားကို ဖန်တီးတဲ့ကံကတစ်ခု၊ နှာခေါင်းကို ဖန်တီးတဲ့ကံကတစ်ခု၊ လျှာကို ဖန်တီးတဲ့ကံကတစ်ခု၊ ကိုယ်ကာယကို ဖန်တီးတဲ့ကံကတစ်ခုလို့ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ မတူညီတဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေကို ကံတစ်ခုစီ တစ်ခုစီက ဖြစ်စေတာလား။ တူညီသော ကံတစ်ခုတည်းက ဖြစ်စေတာလား။

ရှင်နာဂသေန က “နာနာ ကမ္မေဟိ မဟာရာဇ နိဗ္ဗတ္တာနိ- မတူညီတဲ့ ကံအသီးသီးကြောင့် ဖြစ်တယ်” လို့ ဖြေတယ်။

လူ့ရဲ့သန္တာန်မှာ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုတည်းမှာ ဖြစ်သော်လည်း ပဲ မျက်စိရဖို့က ကံတစ်ခု၊ နားရဖို့က ကံတစ်ခု၊ နှာခေါင်းရဖို့က ကံတစ်ခု၊ လျှာရဖို့က ကံတစ်ခု၊ ကိုယ်ကာယရဖို့က ကံတစ်ခုလို့ ကံအမျိုးမျိုးက တစ်မျိုးစီကနေပြီးတော့ အင်္ဂါရပ်တစ်ခုစီကို ဖန်တီးတာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီလို ဖြေတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီး က “အရှင်ဘုရား ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြပါဦး” လို့ ဆိုပြန်တယ်။

“ဥပမာ- စိုက်ပျိုးတဲ့ မြေကွက်တစ်ကွက်ထဲမှာ မျိုးစေ့ အမျိုးမျိုးကို စိုက်တယ်။ သရက်စေ့လည်း စိုက်မယ်၊ ပိန္နဲစေ့လည်း စိုက်မယ်၊ တစ်ခြားအစေ့တွေလည်း စိုက်မယ်။ အစေ့အမျိုးမျိုး စိုက်ပျိုးလိုက်မယ်။ မြေကတော့ တစ်ကွက်ထဲပဲ။ အဲဒီတစ်ကွက်ထဲမှာ မတူညီတဲ့အစေ့တွေ စိုက်ပျိုးတယ်။ စိုက်ပျိုးတော့ အဲဒီ

မတူညီတဲ့မျိုးစေ့တွေက မတူညီတဲ့အပင်တွေ ပေါက်လာပြီး
မတူညီတဲ့အသီးတွေ သီးလာတယ်။ ဒီလိုဖြစ်တယ် မဟုတ်လား”
လို့ ရှင်နာဂသေနက မေးလိုက်တယ်။”

“မှန်ပါတယ်။ မြေကွက်တစ်ကွက်ထဲမှာ မျိုးစေ့မတူဘူး
ဆိုရင် အပင်အမျိုးမျိုး အသီးအမျိုးမျိုး ဖြစ်မှာပဲ” လို့ မိလိန္ဒ
မင်းကြီးက ဆိုတယ်။

“အဲဒီ ဥပမာအတိုင်းပဲ လူ့ခန္ဓာကိုယ်ကြီးမှာ မျက်စိဖြစ်ဖို့
ကံတရားက မျက်စိကို ထုတ်လုပ်တယ်။ နားဖြစ်ဖို့အတွက် နားကို
ဖြစ်စေတတ်တဲ့ကံတရားက ထုတ်လုပ်တယ်။ နှာခေါင်းဖြစ်စေဖို့
အတွက် နှာခေါင်းဖြစ်စေတတ်တဲ့ ကံတရားက ထုတ်လုပ်တယ်။
လျှာအတွက် လျှာကိုဖြစ်စေတတ်တဲ့ ကံတရားက ထုတ်လုပ်
တယ်။ ကိုယ်ကာယအတွက် ကိုယ်ကာယကို ဖြစ်စေတတ်တဲ့
ကံတရားက ထုတ်လုပ်တယ်။ ကံတစ်ခုတည်းက ထုတ်လုပ်တာ
မဟုတ်ဘူး။ ကံအသီးသီးက ထုတ်လုပ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။”

ကံမျိုးစုံရှိတဲ့ ဘဝတစ်ခု

ဘဝတစ်ခုဟာ ကံတစ်ခုပဲရှိတယ်လို့ ယေဘုယျအားဖြင့်
ဒီလိုပြောကြတယ်။ လူဖြစ်စေတတ်တဲ့ကံ၊ နတ်ဖြစ်စေတတ်တဲ့ကံ
အဲဒီလိုကံဟာ တစ်ခုထဲလို့ပဲ အများက နားလည်ကြတယ်။

ရှင်နာဂသေနရဲ့ အဖြေအရဆိုရင် ကံတစ်ခုထဲက ထုတ်
လုပ်တာ မဟုတ်ဘူး။ ကံပေါင်းများစွာက ထုတ်လုပ်တယ်လို့
ဆိုတာဟာ သဘာဝကျသလား၊ မကျဘူးလားဆို လက်တွေ့နဲ့
နှိုင်းယှဉ်ကြည့်။ လောကလူတွေဟာ လူလို့ ဖြစ်လာသော်လည်းပဲ

တစ်ချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မွေးကတည်းက မျက်စိကန်းလာတယ်။
အဲဒီ မျက်စိကန်းလာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပါဠိလို ‘ဇစ္စန္ဓ’ (Blind from
birth) လို့ ခေါ်တယ်။ ပဋိသန္ဓေတည်တဲ့ အချိန်ကတည်းက
မျက်စိပါမလာဘူး။

ကံက ပြည့်စုံအောင် ထုတ်လုပ်မှုမရှိဘူးဆိုရင် လူတွေရဲ့
သန္တာန်မှာ ချို့ယွင်းချက်တွေ ဖြစ်လာနိုင်တယ်။ အဲဒီတော့
ဒီနေရာမှာ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ ဆိုတာ ပုံသဏ္ဍာန်ကို
ပြောတာမဟုတ်ဘူး။ ပုံသဏ္ဍာန်မှာရှိတဲ့ ပသာဒ စွမ်းရည်ကို
ဆိုလိုတယ်ပေါ့။

မျက်စိဆိုတာ အဆင်းအာရုံကို မြင်နိုင်တဲ့စွမ်းရည် စက္ခု
ပသာဒရုပ်၊ နားဆိုတာလည်းပဲ အသံကို ဖမ်းယူနိုင်တဲ့ သောတ
ပသာဒရုပ်၊ နှာခေါင်းဆိုတာလည်း အနံ့ကိုဖမ်းယူနိုင်တဲ့ ယာန
ပသာဒရုပ်၊ လျှာဆိုတာလည်းပဲ အရသာကိုသိနိုင်တဲ့ ဇိဝှါပသာဒ
ရုပ်၊ ကိုယ်ကာယဆိုတာလည်း အထိအတွေ့ကို ဖမ်းယူနိုင်တဲ့
ကာယပသာဒကို ဆိုလိုတယ်။

ရှင်နာဂသေနက မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ မေးခွန်းကို မြေကွက်
တစ်ကွက်ထဲမှာ မျိုးစေ့တွေ စိုက်ပျိုးတဲ့ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။
မျိုးစေ့တစ်စေ့ဟာ သရက်စေ့စိုက်ရင် သရက်ပင်၊ သရက်သီး၊
ပိန္နဲစေ့စိုက်ရင် ပိန္နဲပင်၊ ပိန္နဲသီး၊ အဲဒီလို မတူညီတဲ့မျိုးစေ့သည်
မတူညီတဲ့အပင်ကို ဖြစ်စေတယ်။ ထို့အတူပဲ မတူညီတဲ့ကံတရား
က မတူညီတဲ့ စက္ခုပသာဒ၊ သောတပသာဒ၊ ယာနပသာဒ၊ ဇိဝှါ
ပသာဒ သူ့မျိုးစေ့နဲ့သူဖြစ်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်ပေါ့။ သူ့ကံနဲ့သူ
ဖြစ်လာတာလို့ ရှင်းပြတယ်။ ဒါလည်း သဘာဝကျတယ်။

အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ သတိထားရမယ့် အချက်တစ်ခုပဲပေါ့။ ဒီလို ဆိုလိုတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဒီမေးခွန်းနဲ့အဖြေကို သဘောကျသွား တယ်။

၄၃-ကမ္မနာနာကရဏပဉ္စာ

နောက် ၄၃-ခုမြောက်မေးခွန်းကို မေးပြန်တယ်။ ၄၃-ခု မြောက် မေးခွန်းက ဘာလဲဆိုရင် ကမ္မနာနာကရဏပဉ္စာ- ကံကြောင့် မတူကွဲပြားမှုဖြစ်ရတယ်ဟု အဖြေထုတ်သော မေးခွန်း ဖြစ်တယ်။

“အရှင်ဘုရား၊ လောက လူတွေဟာ ဘာကြောင့် တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် မတူကြတာလဲ၊ တစ်ချို့က အသက် တိုတယ်၊ တစ်ချို့က အသက်ရှည်တယ်။ တစ်ချို့က ရောဂါထူ ပြောတယ်၊ တစ်ချို့က ကျန်းမာတယ်။ တစ်ချို့က အရုပ်ဆိုးတယ်၊ တစ်ချို့က လှပတယ်၊ တစ်ချို့လူတွေက သြဇာရှိကြတယ်၊ အဆင့် မြင့်ကြတယ်။ တစ်ချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ သြဇာ မရှိကြဘူး၊ ဘုန်းကံနည်းကြတယ်။ တစ်ချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရှားပါးပြီး တစ်ချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ စည်းစိမ်ဥစ္စာများပြားပြီး ကျန်းမာကြွယ်ဝ ချမ်းသာကြတယ်။ တစ်ချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မျိုးရိုး နိမ့်ကျပြီး တစ်ချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မျိုးရိုးတွေ မြင့်မားကြတယ်။ တစ်ချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျ အသိပညာထက်မြက်ပြီး တစ်ချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ က အသိပညာနည်းကြတယ်၊ ပညာမရှိဘူး။ လူချင်းတော့ တူ

တယ်။ သို့သော် ဘာဖြစ်လို့ အဲလို ကွဲပြားခြားနားသလဲ” ဒီ မေးခွန်းကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ အမေးကို မဖြေမီ မေးခွန်းထုတ်တယ်။ “ကိဿ ပန မဟာရာဇ ရုက္ခာ န သဗ္ဗေ သမကာ- မင်းကြီး၊ မြေကြီးပေါ်မှာ ပေါက်တာချင်း တူလျက်သား နဲ့ သစ်ပင်တွေဟာ ဘာကြောင့် မတူကြတာလဲ။ တစ်ချို့အပင်က ချဉ်တယ်၊ တစ်ချို့အပင်က ငန်တယ်၊ တစ်ချို့အပင်ရဲ့ အရသာက ခါးတယ်၊ တစ်ချို့အပင်က စပ်တယ်၊ တစ်ချို့အပင်က ဖန်တယ်၊ တစ်ချို့အပင်ကျတော့ ချိုတယ်၊ ဘာကြောင့် မတူကြတာလဲ?”။

ဟုတ်တယ်လေ၊ အရွက် ကောက်ဝါးကြည့်၊ တမာရွက် ကောက်ဝါးကြည့်၊ ခါးတယ်လေ။ တစ်ခြားအရွက်တွေ ချိုတဲ့ အရွက်ကောက်ဝါးကြည့်၊ ချိုပြန်ရော။ အားလုံးဟာ မြေကြီးပေါ် ပေါက်တာ။ ဒီမြေဆီနဲ့ ဒီရေသောက်ပြီး ကြီးလာတဲ့ သစ်ပင်တွေ ဖြစ်ပါလျက်သားနဲ့၊ မြေဆီ ရေဆီချင်း တူပါလျက်သားနဲ့၊ ဝှေးတောက်တို့၊ တမာတို့ကျတော့ ခါးနေပြီး ဆီးဖြူသီးကျတော့ ချဉ်တယ်၊ ဖန်တယ်။ ငရုတ်သီးကျတော့ စပ်တယ်၊ ဘာဖြစ်လို့လဲ?

“မညာမိ ဘန္တေ ဝိဇာနံ နာနာကရဏေန- တပည့် တော် ထင်တာတော့ မျိုးစေ့မတူလို့” ထင်ပါတယ်လို့ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက ဖြေတယ်။

အချို့မျိုးစေ့က ပေါက်လာတဲ့အပင်ဟာ ချိုတယ်။ အခါး မျိုးစေ့က ပေါက်လာရင် ခါးတယ်။ အဖန်မျိုးစေ့က၊ အစပ်မျိုးစေ့ က ပေါက်လာရင် စပ်တယ်၊ ဖန်တယ်၊ ဒီလိုဖြစ်မယ်။ မျိုးစေ့ ကြောင့် ပြောင်းလဲမှုတွေ ရှိတယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်ပေါ့။

ရှင်နာဂသေနက “ဒီအတိုင်းပါပဲ မင်းကြီး၊ ကံတွေ မတူကြလို့ လူတွေဟာ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် မတူကြတာ ဖြစ်ပါတယ်”လို့ ဖြေဆိုတယ်။

ရှင်နာဂသေန က စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်ကို ကိုးကားပြီး ဆက်လက်ရှင်းပြတယ်။

“ကမ္မဿကာ မာဏဝ သတ္တာ- အေး- လူငယ်၊ သတ္တဝါတွေဟာ ကံဆိုတဲ့ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ ရှိကြတယ်။ ကမ္မဒါယာဒါ- ကံပေးတဲ့အမွေကို ခံယူကြရတယ်။ ကမ္မယောနိ- ကံသာလျှင် အကြောင်းရှိကြတယ်။ ကမ္မဗန္ဓု - ကံဆိုတဲ့ ဆွေမျိုးရှိကြတယ်။ ကမ္မပဋိသရဏာ- ကံသာလျှင် အားကိုးရာရှိကြတယ်။ ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇတိ ယဒိဒံ ဟီနပ္ပဏီတတာယ- အဆင့်အတန်းချင်းမတူအောင် ကံက သတ္တဝါတွေကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ပေးနေတယ်။”

လူချင်းတူသော်လည်း အသက်တိုတယ်၊ အသက်ရှည်ရတယ်။ ဘယ်အရာက ခွဲခြားသတ်မှတ်တာတုန်းဆိုရင် ကံက ခွဲခြားသတ်မှတ်တာ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်တဲ့သူတွေရဲ့အမြင်မှာ ဘုရားသခင်က သတ်မှတ်ပေးတယ်လို့ ဆိုတယ်။

ဒီနေရာမှာ စဉ်းစားကြည့်မယ်ဆိုရင် ဘုရားသခင် ဖန်ဆင်းလို့ သတ္တဝါတွေဟာ ဆူကြုံနိမ့်မြင့် ဖြစ်ရတယ်ဆိုရင် အဲဒီဘုရားသခင်ကို အပြစ်တင်မယ့်လူတွေ အများကြီးဖြစ်လာလိမ့်မယ်။ ဘုရားသခင်အပေါ်မှာ မကျေနပ်တဲ့လူတွေ၊ ဆန္ဒပြမယ့်လူတွေ အများကြီးဖြစ်လိမ့်မယ်။ ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုရင် လောကကြီးမှာ ချမ်းသာတဲ့လူနဲ့ ဆင်းရဲတဲ့လူ ဘယ်သူကများလဲဆိုရင်

ဆင်းရဲတဲ့လူက များတယ်။ အဲဒီ ဆင်းရဲတဲ့လူတွေက မကျေမနပ် ဖြစ်ကြမှာ။

ကံတရားကို လက်ခံလိုက်မယ်ဆိုရင် ဘယ်သူ့ကိုမှ အပြစ် တင်စရာ မရှိတော့ဘူး။ အပြစ်တင်ရင် ကိုယ့်ဟာကိုယ်ပဲ အပြစ် တင်ဖို့ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ 'ဘယ်သူမပြု မိမိမှု၊ ကိုယ် လုပ်တဲ့အတိုင်း ကိုယ်ရ' ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ဟာ စိတ်နေသဘော ထားကို ပိုပြီးတော့ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့အောင်၊ ငြိမ်းချမ်းသွား အောင် ဖြစ်စေနိုင်တယ်။ ဆင်းရဲတာလည်း ကိုယ်တိုင်လုပ်ခဲ့ တာပဲ၊ ချမ်းသာတာလည်း ကိုယ်တိုင်လုပ်ခဲ့တာပဲ။ ဆင်းရဲတယ် ချမ်းသာတယ်ဆိုတာ ဘယ်သူ့ကိုမှ အပြစ်တင်စရာမလိုဘူး။ အသက်ရှည်တယ်၊ အသက်တိုတယ် ဆိုတာလည်း ဘယ်သူ့မှ အပြစ်တင်စရာ မလိုဘူး။ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်လုပ်ခဲ့လို့ ဖြစ်ရတယ်။

စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂီသုတ်

စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂီသုတ္တန်မှာ ရှင်းဟောထားတယ်။ ဘာဖြစ်လို့ အသက်ရှည်သလဲ၊ ဘာဖြစ်လို့ အသက်တိုသလဲ။ ပါဏာတိပါတ လုပ်လို့ အသက်တိုတယ်တဲ့။ ပါဏာတိပါတက ရှောင်လို့ အသက် ရှည်တယ်တဲ့။ သူများကို နှိပ်စက်ခဲ့ရင် ရောဂါများတယ် တဲ့။ သူများကို မနှိပ်စက်ခဲ့ဘူး၊ မေတ္တာပွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ရောဂါ နည်းတယ်တဲ့။ ဒေါသကြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် အရပ်ဆိုင်းတယ်။ မေတ္တာ ပွားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ရုပ်အဆင်းလှပါတယ်။ သူ့အကြောင်းနဲ့သူ၊ ကိုယ်လုပ်ခဲ့တဲ့ကံတရားတွေရဲ့ ကံကြမ္မာပုံရိပ်တွေဟာ ကိုယ့်ဘဝ မှာ လာပေါ်တယ်။

သစ်ပင်မျိုးစုံဟာ ဝီဇကိုအခြေခံပြီး အရသာ ပြောင်းလဲ
သလို လူတွေဟာ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက်မတူတာ ကံဆိုတဲ့
မျိုးစေ့ဗီဇနဲ့ဆိုင်တယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတယ်။

အဲဒီတော့ ရှင်နာဂသေနက ကံဆိုတဲ့အကြောင်းနဲ့ ရှင်းပြ
လိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကျေနပ်သွားတယ်။

၄၄-ဝါယာမကရဏပဉ္စာ

၄၄-ခုမြောက်မေးခွန်းက ဝါယာမကရဏပဉ္စာ ကြီးပမ်း
အားထုတ်မှုဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းပဲ။

မိလိန္ဒမင်းကြီးနဲ့ စတင်တွေ့စဉ်က “ကိုယ်တော်တို့ ဘာလို့
ဘုန်းကြီးဝတ်တာတုန်း” လို့ မေးတဲ့အခါမှာ “ကိဒ္ဓိ က္ကမံ ဒုက္ခံ
နိရုဇ္ဈေယျ။ အညဉ္စ ဒုက္ခံ နုပ္ပဇ္ဇေယျာတိ။ ဧတဒတ္ထာ
အမှာကံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ- ဘုန်းကြီးဝတ်တယ်ဆိုတာ ရပြီးသားဒုက္ခ
ချုပ်ငြိမ်းဖို့နဲ့ အသစ်ဒုက္ခ မရဖို့ဆိုတဲ့ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းမှုအတွက်
လမ်းကြောင်း တွေ့လိုတွေ့ငြား ဘုန်းကြီးဝတ်တာပါ” လို့
ရှင်နာဂသေနက ဖြေဆိုခဲ့တယ်။

အဲဒီအဖြေကို ပြန်ကောက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီး က
ဒီမေးခွန်းကို မေးတာဖြစ်တယ်။

“ကိ ပဋိကစ္စေဝ ဝါယမိတေန နနု သမ္ပတ္တေ ကာလေ
ဝါယမိတဗ္ဗံ အရှင်ဘုရားတို့ မဖြစ်သေးတဲ့ဒုက္ခတွေ မဖြစ်ရ
အောင်၊ ဖြစ်ပြီးဒုက္ခတွေ ချုပ်ငြိမ်းအောင်ဆိုပြီး ဒီလို ကြိုတင်ပြီး
လုံ့လပြုတာဟာ ဘာအကျိုးရှိမှာလဲ။ နဖူးတွေ့ဒူးတွေ့ တွေ့လာမှ

လုပ်သင့်တာ မဟုတ်လား” ဟု မိလိန္ဒမင်းကြီးက စောဒက တက်တယ်။

ဘာဖြစ်လို့ ကြိုတင်ပြီးတော့ အစာငတ်ခံမလဲ၊ နောင်ဘဝ မှာ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေက လွတ်ရာလွတ်ကြောင်းအတွက် မျှော်လင့် ပြီး ဘုန်းကြီးဝတ်တယ်ဆိုရင်တဲ့ နောင်ဒုက္ခတွေ့ပြီ ဆိုတော့မှ ကြိုးစားပါလားတဲ့။

ရှင်နာဂသေန က ပြန်လည်ချေပတယ်။ “သမ္ပတ္တေ ကာလေ မဟာရာဇ ဝါယာမော အကိစ္စကရော - တစ်ချိန် ကျမှ ထလုပ်လို့ မရဘူး၊ မအောင်မြင်ဘူးတဲ့။ လိုချင်ပြီဆိုမှ ထလုပ်လို့ရှိရင် ဘာကိစ္စမှမပြီးနိုင်ဘူး။ ပဋိကစ္ဆေဝ ဝါယာမော ကိစ္စကရော- ဘယ်အရာပဲဖြစ်ဖြစ် ကြိုတင်ပြင်ဆင်လုပ်ကိုင်တာ ကမှ အကျိုးပြုတယ်။ ရောက်လာမှလုပ်ရင် အကျိုးမဖြစ်ဘူးတဲ့။ ကြိုတင်လုပ်မှ အကျိုးဖြစ်တယ်”။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြစမ်းပါ ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

“ဆိုပါစို့၊ မင်းကြီးအနေနဲ့ ရေသောက်ချင်ပြီဆိုတဲ့ အချိန် ကျမှ ရေတွင်းရေကန် တူးမလား” လို့ မေးတဲ့အခါ “န ဟိ ဘန္တေ- အဲဒီလိုတဲ့ မလုပ်ပါဘူး၊ ကြိုတင်ပြီးတော့ တူးရပါတယ်” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။

ဘာဖြစ်ဖြစ် လိုချင်မှထလုပ်ရင် အလုပ်မဖြစ်ဘူး၊ ကြိုတင် လုပ်မှသာ အလုပ်ဖြစ်တယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးက နောက်ဥပမာ တစ်မျိုးနဲ့ ရှင်းပါဦးလို့ တောင်းဆိုတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက ယခုလို ဥပမာတွေနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

ဥပမာ “ထမင်းစားချင်ပြီဆိုမှ စပါးစိုက်မှာလား” “မဟုတ်ဘူး”

ကြိုတင်ပြီး ဆာရင်စားဖို့ဆိုပြီးတော့ လူတွေဟာ အဆင်သင့် အစားအစာတွေ ထားရတယ်။ တကယ်ဆာလာမှ လုပ်လို့ ရှိရင် မဖြစ်တော့ဘူး။ ထမင်းစားချင်မှ လယ်ထွန်ပြီး စပါးစိုက်ပျိုးနေရင် အကျိုးမဖြစ်ဘူးတဲ့။

နိုင်းတစ်နိုင်မှာ စစ်ပွဲဖြစ်ပြီဆိုမှ ရန်သူနဲ့ တိုက်နေရပြီဆိုတဲ့အချိန်မှာ မြို့ရိုးတည်မယ်၊ ကျုံးတူးမယ်၊ စစ်ပညာသင်မယ်ဆိုရင် ဖြစ်မလား။ တိုက်နေပြီဆိုရင် တိုက်ဖို့ပဲ ရှိတယ်။ ပညာသင်နေလို့ မရဘူးဆိုတဲ့ ဒီဥပမာတွေနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

ဗုဒ္ဓဒေသနာကို ကိုးကားခြင်း

ကြိုတင်လုပ်ရခြင်းရဲ့ အကျိုးကျေးဇူးတွေကို မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတဲ့ ဒေသနာတော် ကိုးကားပြတယ်။

ပဋိကစ္စေဝ တံ ကယိရာ၊

ယံ ဇညာ ဟိတမတ္တနော။

ကိုယ့်အတွက် အကျိုးဖြစ်မယ်လို့ သိထား

တဲ့အလုပ် ကြိုတင်ပြီးလုပ်ပါ။

လောက လူတွေဟာ ကြိုတင် လုပ်ထားကြတာပဲလေ။ အနွေးထည်တွေ ကြိုတင်လုပ်ထားရတယ်။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ကြိုတင်အဆင်သင့်ရှိနေအောင်။ ဆာရင် စားဖို့ဆိုတာ အခုခေတ်ပိုတောင် ကြိုတင်သေးတယ်နော်။ ကြောင်အိမ်ထဲမှာ ရှိတယ်၊ ရေခဲသေတ္တာထဲမှာ ရှိတယ်၊ အဆင်သင့်ပဲ။ ဆာရင် စားဖို့

အေးရင်း နွေးအောင်နေဖို့၊ ပူရင်လည်း အေးအောင်နေဖို့
ဆိုတာတွေ၊ အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း လူတွေဟာ အလုပ်တစ်ခုကို
ကြိုတင်ပြီးတော့ ပြင်ဆင်ထားကြတယ်။

န သာကဋီကစိန္တာယ၊

မန္တာ စီရော ပရက္ကမေ။

လှည်းသမားအတွေး မတွေးနဲ့၊ ပညာရှိ
ဟာ ပညာဖြင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရ
မယ်။

လှည်းသမားရဲ့ အတွေးဆိုတာ ဘယ်လိုတုန်း?။

ယထာ သာကဋီကော မဋ္ဌံ၊

သမံ ဟိတွာ မဟာပထံ။

ဝိသမံ မဂ္ဂမာရယျ၊

အက္ခန္တိန္နောဝ ဈာယတိ။

လှည်းသမားတစ်ယောက်ဟာ ချောညက်
တဲ့လမ်းက မသွားဘဲ၊ တစ်ခြား လမ်းက
သွားတယ်။ မညီညွတ်တဲ့လမ်း၊ ချောက်
ကမ်းပါးရှိတဲ့လမ်း သွားမိတဲ့အခါ လှည်း
ဝင်ရိုး ကျိုးပါလေရော။ မကောင်းတဲ့
လမ်းကသွားလို့ လှည်းဝင်ရိုး ကျိုးသွား
ပြီဆိုရင် အဲဒီနေရာမှာ လက်မှိုင်ချပြီး
ဒုက္ခရောက်သလိုပဲတဲ့။

ဧဝံ ဓမ္မာ အပက္ကမ္ပ၊

အဓမ္မ မနုဝတ္တိယ။

မန္တော မစ္စုမုခံ ပတ္တော၊

အက္ခတ္တိန္ဒောဝ ဈာယတိ။

ထို့အတူ ဓမ္မလမ်းကြောင်းမှ ဖယ်ခွဲပြီး
အဓမ္မလမ်းကြောင်းလိုက်ရင် ဉာဏ်နည်း
သူဟာ သေမင်းခံတွင်းဆင်းရဲပြီ ဆိုတဲ့
အခါ လှည်းဝင်ရိုးကျိုးတဲ့ လှည်းသမားလို
လက်မှိုင်းချရပြီပေါ့။

လောကလူသားတွေလည်း ဒီအတိုင်းပဲ။ နောင်ဘဝဆိုတာ
ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရတယ်။ တစ်ချို့က စဉ်းစားသေးတယ်။
“သေခါနီးမှ လုပ်မယ်”။ သေခါနီးမှာမှ ဘယ်လိုသေမယ်မှန်းမှ
မသိဘဲနဲ့ ဘယ်လိုသွားလုပ်မလဲ။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု ဘာလုပ်ရ
မလဲ။ နေ့စဉ်ဘဝမှာ အဓမ္မဆိုတဲ့ ဒုစရိုက်လမ်းကြောင်းကို
ရှောင်ပြီး ဓမ္မဆိုတဲ့ သုစရိုက်လမ်းကြောင်းကို ရွေးချယ်ပြီး သွားဖို့
လိုအပ်တယ်။

လှည်းဝင်ရိုး ကျိုးပြီဆိုတဲ့အခါမှာ ကူမယ့်လူလည်း မလာ
ဘူး။ တောကြီးမျက်မည်းမှာ တစ်ယောက်တည်း ဒုက္ခရောက်ရ
တယ်။ ထို့အတူပဲ သေခါနီးမှာ သေမင်းရဲ့ခံတွင်းရောက်ပြီ
ဆိုတော့မှ ကုသိုလ်လုပ်ဦးမယ်ဆိုရင် မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး။

သေခါနီး နောင်တ

ဘုန်းကြီးတို့ ကြားဖူးတဲ့ ဒကာကြီးတစ်ဦးဟာ ငယ်ရွယ်စဉ်
အချိန်ကတော့ ကွန်မြူနစ်စာတွေ ဖတ်ပြီး ကွန်မြူနစ်ဆန်ဆန်
တွေးတယ်။ ဘာသာရေးကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားမှုမပြုဘဲ ငြင်းပယ်
တယ်။ နောက်ပိုင်း ရောဂါဝေဒနာ ဖြစ်လာတယ်။ တဖြေးဖြေး

ကျန်းမာရေးဟာ ကျဆင်းလာပြီး နောက်ဆုံးမှာ ကုလို့မရတဲ့ အခြေအနေမျိုး ဖြစ်လာပြီဆိုတဲ့ အချိန်မှာ ‘အေးဗျာ၊ ဘာမှလည်း ကျုပ်မလုပ်ရသေးဘူး။ မသေချင်သေးဘူးဗျာ’ လို့ နောင်တ စကားပြောတယ်။ သို့သော် သေမင်းက ခဏဆိုင်းခိုင်းလို့မရဘူး။ လူ့ဘဝမှာ လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်တာတွေ မလုပ်ဘဲနဲ့ ဒီအတိုင်းပဲ ဘဝတစ်ခု အဆုံးသတ်သွားရတယ်။ အဲဒါလို နောင်တဆိုတာ ရတတ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားဆုံးမတာကို ကိုးကားပြီးတော့ ရှင်နာဂသေနက မိလိန္ဒမင်းကြီးကို ဖြေကြားခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူ့လောကရောက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းဟာ ကြိုကြိုတင်တင် ကိုယ့်ဘဝ ကိုယ်ပြင်ပြီး အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ကြိုးစား အားထုတ်ကြရမှာ ဖြစ်တယ်။

နိဗ္ဗာန်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ မိလိန္ဒ မင်းကြီးနဲ့ ရှင်နာဂသေနတို့ မေးမြန်းဆွေးနွေးချက်တွေဟာ ဘဝ ခရီးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သင်ခန်းစာယူစရာ၊ မှတ်သားစရာများစွာ ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် မိမိတို့အတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမယ့် အရာများကို မှတ်သားပြီး ကိုယ်စီကိုယ်စီ ကြိုးစားအားထုတ် နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏
ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ
အပိုင်း(၁၉)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀- ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၈-ရက်၊ ၂၀၁၆-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၂၂-ရက်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဇေယျသီရိ ဝိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနပူဇော်မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးတရားပွဲ၌ မင်္ဂလာတောင်ညွန့်မြို့နယ်၊ မင်္ဂလာဈေး၊ အနန္တငါးပါး ဦးထိပ်ထားလျှက်သံသရာအဆက်ဆက်တွင် တော်စပ်ခဲ့ကြဖူးသော မိဘဘိုးဘွား ဆွေမျိုးများနှင့် ဦးတင်ဖိုးတို့အား ရည်စူး၍ ဒေါ်လှခင်နှင့် သားသမီးမြေးမြစ်တစ်စု (ကိုကျော်သင်းဆေးဆိုင်၊ မင်္ဂလာဈေး)တို့၏ အမတဒါန ဓမ္မဒါန အဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော 'မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၁၉)' တရားဒေသနာတော်။

ဒီကနေ့ (၄၅)ခုမြောက် မေးခွန်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး စတင်ဟောကြားမှာ ဖြစ်တယ်။ (၄၅)ခုမြောက် မေးခွန်းကတော့ စာပေကျမ်းဂန်မှာဆိုထားတဲ့ စကားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတာဖြစ်တယ်။ စာပေကျမ်းဂန်မှာ ပကတိမီး နဲ့ ငရဲမီး ဒီနှစ်ခုကို နှိုင်းယှဉ်ပြီး “ပကတိမီးအပူထက် ငရဲမီးအပူက ပိုပြီး ပြင်းထန်တယ်” လို့ ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်တယ်။

၄၅-နေရယ်ကဠိဥက္ကဏဘာပေဉာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက လျှောက်တယ်။

“အရှင်နာဂသေန၊ အရှင်ဘုရားတို့ ဟောလေ့ရှိကြတယ်- ပကတိမီးထက် ငရဲမီးက ပိုပြီးပူတယ်။ ကျောက်ခဲတုံးလေးကို ပကတိမီးထဲထည့်ရင် တစ်နေ့ကုန် မီးဖုတ်တောင် ကြေမွမသွားဘူး။ ငရဲမီးထဲမှာဆိုရင် အိမ်အထွဋ်လောက်ကြီးတဲ့ ကျောက်တုံးကြီး ဖြစ်ပါစေ ထည့်လိုက်တာနဲ့ တစ်ခဏအတွင်း ကြေမွသွားမယ်။ ဒီစကား ကျွန်ုပ်မယုံဘူး။”

“ပြီးတော့ အရှင်ဘုရားတို့က ဟောကြပြန်တယ်- ငရဲမှာ ဖြစ်တဲ့ သတ္တဝါတွေကတော့ နှစ်ပေါင်းများစွာ ငရဲမှာ မီးဖုတ်ခံရသော်လည်း ကြေမွမသွားကြဘူး။ ဒီစကားကိုလည်း လက်မခံနိုင်ဘူး။”

ထိုအခါ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်-

“မင်းကြီး ဘယ်လိုယူဆပါသလဲ၊ ရေထဲက မကာရ်မတွေ၊ မိကျောင်းမတွေ၊ လိပ်မတွေ၊ ကုန်းပေါ်က ဒေါင်းမတွေ၊ ခိုမတွေ ဟာ အစာစားတဲ့အခါ မာတဲ့ကျောက်တုံးလေးတွေ ကျောက်ခဲလေးတွေ မျိုမိကြတယ် မဟုတ်လား။”

“မှန်ပါတယ်၊ မျိုမိကြပါတယ်။”

“သူတို့ဝမ်းထဲ ရောက်သွားတဲ့ ကျောက်တုံးကျောက်ခဲတွေ ဟာ ကြေမသွားကြဘူးလား။” “ကြေသွားကြပါတယ်။”

“ဒါဖြင့် သူတို့ရဲ့ ဝမ်းတွင်းမှာဖြစ်တဲ့ သန္ဓေလောင်းရော ကြေသွားသလား။” “ကြေမသွားပါဘူး။”

“ဘာကြောင့်လဲ?”

“သူတို့ရဲ့ ကံအစွမ်းကြောင့် မကြေဘူးလို့ ထင်ပါတယ်”။

“မင်းကြီး ဒီအတိုင်းပါပဲ။ သူတို့ရဲ့ ကံအစွမ်းကြောင့် ငရဲသားတွေဟာ နှစ်ထောင်ချီကြာသော်လည်း ငရဲမီးကြောင့် ကြေမသွားကြပါဘူး။”

မြတ်စွာဘုရားကလည်း ဟောပါတယ်။ “ကံမကုန်သေး သမျှ ငရဲသားဟာ မသေပါဘူးတဲ့။”

ကြက်တွေ၊ ဒေါင်းတွေ အစရှိတဲ့ သတ္တဝါတွေ စားကြတဲ့ အစာအာဟာရတွေကို ကြည့်လိုက်။ ပါးစပ်က ကောက်တိုင်း စပါးစေ့တို့၊ ပဲစေ့တို့ ပါတာမဟုတ်ဘူး။ ကျောက်တုံးလေးတွေ၊ သဲပွင့်လေးတွေ သူတို့ဗိုက်ထဲ ရောက်သွားတယ်နော်။ ရမ်းပြီး တော့ ကောက်တာ၊ ကောက်လိုက်တိုင်းမှာ သူတို့ အစာရတာ မဟုတ်ဘူး။ သို့သော် ဘာတွေ စားလိုက်စားလိုက် သူတို့ ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာရောက်ရင် ကြေသွားကြတယ်။

တိရစ္ဆာန်တွေရဲ့ သန္တာန်မှာ သန္ဓေတည်တဲ့ သတ္တဝါတွေ ကျတော့ ဘာလို့မကြေသလဲ။ ကြက်တွေရဲ့ကိုယ်ထဲမှာ ကြက်ဥ တွေ ဘာဖြစ်လို့ ကြေမသွားသလဲ။ လိပ်တွေရဲ့သန္တာန် လိပ်ဥတွေ၊ မိကျောင်းတွေရဲ့ သန္တာန်မှာရှိတဲ့ မိကျောင်းဥတွေ ဘာလို့ မကြေသလဲ။ ဘာကြောင့် မကြေဘူးလို့ ထင်သလဲ။

ခြင်္သေ့တွေ ကျားတွေ စားတဲ့ မာတဲ့အရိုးတွေ ကြေသွား တယ်။ ဆင်ကြီးတွေစားတဲ့ သစ်ကိုင်းကြီးတွေ ဒါတွေလည်း ကြေသွားတာပဲ။ အေး- သူတို့ဝမ်းထဲရောက်လာတဲ့ သန္ဓေကောင် လေးတွေကျတော့ ဘာလို့ ကြေမသွားသလဲ။

အဆိုပါ သတ္တဝါတွေရဲ့ ဝမ်းထဲရောက်တဲ့ သန္ဓေလောင်း သတ္တဝါတွေကျတော့ ကြေမသွားဘဲ သူတို့ စားလိုက်တဲ့ အစာ အာဟာရတွေကျတော့ ဘယ်လောက်ပဲမာမာ၊ ဘယ်လောက်ပဲ ကြမ်းကြမ်း၊ ကျောက်ခဲပဲ ဖြစ်ပါစေ ကြေသွားတာ ဘာကြောင့် တုန်းလို့ ရှင်နာဂသေနက မေးခွန်းထုတ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။ “အရှင်ဘုရား၊ သတ္တဝါတွေ ရဲ့ ကံအစွမ်းကြောင့်လို့ ထင်ပါတယ်”။

လူတွေစားတဲ့အစာတွေကြေညက်သော်လည်းပဲ ဝမ်းတွင်း မှ သန္ဓေလောင်းသတ္တဝါကျတော့ ကြေမသွားဘူး၊ ဘာကြောင့် မကြေတာတုန်းဆိုရင် ကံစွမ်းကြောင့်လို့ ထင်ပါတယ်လို့ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက ဖြေတယ်။

ငရဲထဲမှာဖြစ်တဲ့ သတ္တဝါဟာ အင်မတန်မှ ပြင်းထန်တဲ့ ငရဲမီးလောင်တာဖြစ်သော်လည်းပဲ သူ့ကံရဲ့အစွမ်းကြောင့် သေဆုံး ပြီးတော့ မသွားဘူးလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်နော်။

ရှင်နာဂသေနက မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတဲ့ သုတ္တန် တစ်ခုကို ကိုးကားပြီး “သော န တာဝ ကာလံ ကရောတိ၊ ယာဝ န တံ ပါပံ ဗျန္တိဟောတိ- ကံမကုန်မချင်း အဲဒီငရဲသား သတ္တဝါဟာ သေသွားတယ်လို့ မရှိဘူး” လို့ ရှင်းပြတယ်။

အဲဒီဥပမာနဲ့ ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံသွားတယ်ပေါ့။

၄၆-ပထဝီသန္ဓာရကပဉ္စာ

(၄၆)ခုမြောက် မေးခွန်းကတော့ ပထဝီသန္ဓာရကပဉ္စာ မြေကြီးကို ဆွဲဆောင်ထားတဲ့အရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးတဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။

ကမ္ဘာမြေကြီးတည်နေပုံနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကမ္ဘာမြေကြီးဟာ ရေထုကြီးပေါ်မှာ တည်နေတယ်၊ ရေထုကြီးကတော့ လေထုကြီးပေါ်မှာ တည်နေတယ်။ လေထုကြီးမှာ အာကာသမှာ တည်နေတယ်။

ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးက “မြေကြီးက ရေပေါ်မှာ တည်နေတယ်၊ ရေက လေပေါ်မှာ တည်နေတယ်၊ လေက အာကာသမှာ တည်နေတယ် ဒီစကားကို သူလက်မခံနိုင်ဘူး” လို့ ပြောတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ရေပြင်ကြီးပေါ်မှာ မြေကြီးတည်နေတာကိုတော့ ရှင်းမပြဘူး။ လေထုပေါ်မှာ ရေထုကြီး တည်နေတာကိုတော့ ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြခဲ့တယ်။

ရှေးခေတ်က ရဟန်းသံဃာတွေ ခရီးသွားရာ ဆောင်ယူလေ့ရှိတဲ့ ဓမ္မကရိုဏ် ရေစစ် ဆိုတာရှိတယ်။ ဓမ္မကရိုဏ်ရေစစ်ကို စတီးတို့၊ ဒန်တို့နဲ့ လုပ်လေ့ရှိတယ်ပေါ့နော်။ ခွက်ကလေး မှောက်ထားသလိုမျိုးနဲ့ လုပ်လေ့ရှိတယ်။

ဓမ္မကရိုဏ်ရေစစ်ကို ရေထဲနှစ်ပြီး အပေါ်ကို မလိုက်တဲ့ အခါ လေအားနဲ့ ဆွဲထားလို့ ရေတွေဟာ အောက်ကို ကျမသွားဘူး။ “ထို့အတူပဲ ကမ္ဘာမြေကြီးအောက်မှာ ဒီရေထုကြီးကိုလည်း

လေထုကနေ ဆွဲထားတယ်။ လေရဲ့အထက်မှာ ရေရှိတယ်” လို့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

ပါဠိစာပေမှာ အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် ငလျင်လှုပ်ပြီ ဆိုတဲ့အခါမှာ လေထုကြီးက စလှုပ်တယ်။ လေထုလှုပ်တဲ့အခါမှာ ရေထုက လှုပ်တယ်။ ရေထုလှုပ်တဲ့အခါမှ မြေကြီးထုက လှုပ်တယ် လို့ ဒီလိုဆိုတယ်။ အောက်ဆုံးက ‘လေ’၊ အလယ်ခေါင်က ‘ရေ’၊ အပေါ်ဆုံးက ‘မြေ’၊ အဲဒီနည်းနဲ့ လေလှုပ်လို့၊ ရေလှုပ်တယ်၊ ရေလှုပ်လို့ မြေလှုပ်တယ်လို့ ငလျင်လှုပ်တာနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ အခုလိုဆိုတယ်။

ကမ္ဘာမြေကြီးရယ်၊ ရေထုကြီးရယ်၊ လေထုကြီးရယ် ဒီလို တည်ရှိနေတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးက သူ မယုံပါဘူးလို့ ပြောတော့ ဓမ္မကရိုဏ်ရေစစ်ကို ယူပြီးတော့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြလိုက်တယ်။ ရှင်းပြလိုက်တော့ သူလက်ခံသွားတယ်။

၄၇-နိရောဓနိဗ္ဗာနပဉ္စာ

၄၇-ခုမြောက် မေးခွန်းကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။ “နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ- ချုပ်ငြိမ်းမှုဟာ နိဗ္ဗာန်လို့ ဆိုပါသလား” လို့ မေးတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက “ဟုတ်ပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကထံ ဘန္တေ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ- အရှင်ဘုရား ဘယ်လိုချုပ်ငြိမ်းမှုဟာ နိဗ္ဗာန်ဖြစ်ပါသလဲ” လို့ ထပ်မေးတယ်။

အဲဒီ ချုပ်ငြိမ်းမှုတွေထဲက ဘယ်ချုပ်ငြိမ်းမှုကို နိဗ္ဗာန်လို့
ခေါ်တာလဲလို့ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

“သဗ္ဗေ ဗာလပုထုဇ္ဇနာ - ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး မမိကြ
တဲ့ လူအများစုက၊ အဇ္ဈတ္တိက ဗာဟိရေ အာယတနေ
အဘိနန္ဒန္တိ- မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ၊ မန ဆိုတဲ့
အဇ္ဈတ္တိကာယတန တွေကို စွဲမက်ကြတယ်၊ မြတ်နိုးကြတယ်၊
ဗာဟိရာယတန ဆိုတဲ့ မျက်စိနဲ့ မြင်ရတဲ့ အဆင်း၊ နားနဲ့
ကြားရတဲ့အသံ၊ နှာခေါင်းနဲ့ နမ်းရှူရတဲ့ အနံ့၊ လျှာနဲ့လျက်ရတဲ့
အရသာ၊ ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ထိတွေ့ရတဲ့ အထိအတွေ့၊ စိတ်ကူးကြုံစည်
လို့ သိရတဲ့အာရုံ၊ အဲဒီအာရုံခြောက်ပါးကိုလည်းပဲ နှစ်သက်ကြ
တယ်၊ မြတ်နိုးကြတယ်၊ စွဲလမ်းကြတယ်။”

အားလုံး ခြုံကြည့်လိုက်လို့ရှိရင် လူတွေမြတ်နိုးတာဘာလဲ
မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ၊ မန၊ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊
အရသာ၊ အထိအတွေ့၊ ကြံတွေးအာရုံ၊ အဲဒီ (၁၂)မျိုးကို လူတွေ
ဟာ မြတ်နိုးကြတယ်၊ ခုံမင်ကြတယ်၊ စွဲလမ်းကြတယ်။

“တေ တေန သောတေန ဝုယန္တိ- အဲဒီ စွဲလမ်းကြသည့်
အတွက်ကြောင့် စွဲလမ်းနေတဲ့ ရေယဉ်ကြောကြီးမှာ ပုထုဇဉ်တွေ
မျောပါနေကြတယ်။”

ဟုတ်၊မဟုတ် စဉ်းစားကြည့်ပေါ့။ လောကမှာရှိတဲ့ လူတွေ
ဟာ အဲဒီစွဲလမ်းမှုဆိုတဲ့ ရေယဉ်ကြောကြီးထဲမှာ မျောနေကြ
တယ်။ ဘယ်သူမှ ရုန်းမထွက်နိုင်ဘူး။

“တဏှာ ဆိုတဲ့ ရေယဉ်ကြောထဲမှာ မျောပါနေသည့်
အတွက်ကြောင့်၊ န ပရိ မုစ္ဆန္တိ ဇာတိယာ- မွေးဖွားခြင်းကလည်း

မလွတ်ဘူး၊ အိုခြင်း၊ သေခြင်းကလည်း မလွတ်ဘူး။ သောက၊ ပရိဒေဝတို့ဆိုတဲ့ စိုးရိမ်တာတို့၊ ငိုကြွေးတာတို့ကလည်း မလွတ်ဘူး။ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲရခြင်းကလည်း မလွတ်ဘူး။ စိတ်ပင်ပန်းမှုတွေကလည်း မလွတ်ဘူး။ ဒုက္ခမှန်သမျှက မလွတ်ဘူးတဲ့။

“သုတဝါ စ ဒေါ မဟာရာဇ အရိယသာဝကော- မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အဆုံးအမကို ကြားနာရတဲ့ အရိယာသာဝက တွေကတော့ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ၊ မန လို့ ခေါ်တဲ့ အဇ္ဈတ္တိကာယတန(၆)ပါး၊ ထို အဇ္ဈတ္တိကာယတန (၆)ပါးမှာ ထင်ဟပ်တတ်တဲ့ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အထိအတွေ့၊ ကြံတွေး အာရုံဆိုတဲ့ ဗာဟိရာယတန (၆)ပါး၊ အဲဒီ သဘာဝတရားတွေ ပေါ်မှာ စွဲလမ်းမှုမရှိကြဘူး။”

အားလုံးဟာ မမြဲတဲ့အရာတွေသာ ဖြစ်တယ်။ မမြဲခြင်း နှိပ်စက်မှုကြောင့် အဲဒါတွေဟာ ဒုက္ခတွေသာဖြစ်တယ်၊ ငါမပိုင်တဲ့ အနတ္တသဘောတရားတွေသာ ဖြစ်တယ်၊ ငါလည်း မဟုတ်ဘူး၊ ငါ့ဟာလည်း မဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အဆုံးအမကို နာယူရသဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ရှုမြင်သုံးသပ်ပြီး မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် ရရှိသွားတဲ့အခါ တွယ်တာမှုဆိုတဲ့ ရေယဉ်ကြောထဲမှာ မျောမနေကြတော့ဘူး။

“အမှန်ကိုသိတဲ့အသိဉာဏ်နဲ့ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ တွယ်တာမှု တွေ မရှိဘူး၊ တွယ်တာမှုမရှိတော့ တဏှာနိရောဓာ ဥပါဒါန- နိရောဓော တဏှာချုပ်သွားတဲ့အခါမှာ ဥပါဒါန်လို့ဆိုတဲ့ ငါ့ ငါ့ဟာဆိုတဲ့ စွဲလမ်းမှုလည်း ချုပ်သွားပြီ။

ဥပါဒါန နိရောဓော ဘဝ နိရောဓော ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိချုပ်သွားလို့ရှိရင် ဘဝဆိုတဲ့ ကံတရားတွေ၊ ကံတရားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ခန္ဓာငါးပါး ဆိုတာတွေ ချုပ်တယ်။ ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော ဘဝချုပ်ငြိမ်းသွားလို့ရှိရင် ဇာတိဆိုတာလည်း ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်။

ဇာတိဆိုတာ ချုပ်ငြိမ်းသွားသည့်အတွက်ကြောင့် ဇရာ-မရဏ၊ အိုခြင်း-သေခြင်း ဆိုတာလည်း မလာတော့ဘူး။ သောက-ပရိဒေဝဆိုတာလည်း မလာတော့ဘူး။ ဒုက္ခ-ဒေါမနဿဆိုတာလည်း မလာတော့ဘူး။ ဥပါယာသဆိုတာလည်း မလာတော့ဘူး။ အဲဒီ ဒုက္ခဟူသမျှတွေဟာ အားလုံး အဆုံးသတ် ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်။”

“တဏှာ ငြိမ်းလိုက်တာနဲ့ ကျန်တာတွေ အားလုံးငြိမ်းသွားတယ်။ တွယ်တာမူမရှိရင် အားလုံးငြိမ်းသွားလို့ ဒုက္ခခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒီချုပ်ငြိမ်းသွားမှုကို နိဗ္ဗာန်ခေါ်ပါတယ်”လို့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

ကဲ-ဒါနိဗ္ဗာန်ရဲ့သဘောတရားကို အရှင်းဆုံး ရှင်နာဂသေန ပြောလိုက်တဲ့စကားပဲနော်၊ ဒုက္ခတွေ အပြီးသတ် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းဟာ နိဗ္ဗာန်ပဲ။ သို့သော် နိဗ္ဗာန်ကို တစ်စုံတစ်ခု ခံစားရမယ်လို့ စိတ်က ထင်နေတတ်ကြသေးတယ်။ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာဟာ ဘဝတစ်ခုလုံး ချုပ်ငြိမ်းသွားတဲ့ အငြိမ်းဓာတ်သဘောသာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။ ဘဝရှိနေသမျှတော့ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းဆိုတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ ရှိနေဦးမှာပဲ။ ခန္ဓာမရှိတော့ဘူး ဘဝမရှိတော့ဘူး ဘဝလုံးဝချုပ်ငြိမ်းသွားပြီဆိုတော့မှ အဲဒီဆင်းရဲတွေက လွတ်မြောက်မှာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။

ဒီလို ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ ‘နိရောဓော နိဗ္ဗာန်’ ဒုက္ခ အပြီးသတ် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဟာ နိဗ္ဗာန်ပဲဆိုတာကို မိလိန္ဒမင်းကြီး လက်ခံသွားတယ်။

၄၈-နိဗ္ဗာန်လဘာနပဉ္စာ

ဒီမေးခွန်းပြီးတဲ့အခါ (၄၈)ခုမြောက် မေးခွန်းမှာလည်းပဲ နိဗ္ဗာန်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းတစ်ခု ထပ်မေးတယ်။ နိဗ္ဗာန်- လဘာနပဉ္စာ- နိဗ္ဗာန်ရခြင်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့မေးခွန်း ဖြစ်တယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန သဗ္ဗေဝ လဘန္တိ နိဗ္ဗာန်- အရှင် ဘုရား၊ သတ္တဝါအားလုံးဟာ နိဗ္ဗာန်ကို ရကြသလား”လို့ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက “န ခေါ မဟာရာဇ သဗ္ဗေဝ လဘန္တိ နိဗ္ဗာန်-သတ္တဝါအားလုံးကတော့ နိဗ္ဗာန်ကို မရဘူး” လို့ ဖြေတယ်။

အားလုံး နိဗ္ဗာန်ရောက်သလားဆိုရင် အားလုံးတော့ နိဗ္ဗာန်ကို ဘယ်ရောက်မလဲတဲ့။ ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မှ နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင် တယ်ဆိုတာ ရှင်းပြတယ်။

“အပီစ ခေါ မဟာရာဇ ယော သမ္မာ ပဋိပန္နော မှန်မှန်ကန်ကန် ကျင့်သူဟာ ထူးခြားတဲ့ဉာဏ်နဲ့ သိရမယ့်တရား တွေကို သိတယ်။ ပိုင်းခြားသိရမယ့် ဒုက္ခသစ္စာတရားကို သိတယ်။ ပယ်ရမယ့် သမုဒယသစ္စာတရားကို ပယ်တယ်။ မျက်မှောက်ပြုရ မယ့် နိရောဓသစ္စာတရားကို မျက်မှောက်ပြုတယ်။ ဖြစ်ပွားစေရ မယ့် မဂ္ဂသစ္စာတရားကို ဖြစ်ပွားစေတယ်။”

ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကို ကျင့်လိုက်တဲ့အခါ ဒုက္ခ၊ သမုဒယ၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂ လို့ဆိုတဲ့ သစ္စာလေးပါးကို အမှန်အတိုင်း သိသွားတယ်။ အဲဒီ သစ္စာတရားလေးပါးကို အမှန်အတိုင်း သိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ရတယ်။ ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မရဘူး။”

လူတွေအားလုံးဟာ နိဗ္ဗာန်ကို ရသလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို အားလုံးမရဘူး။ မှန်မှန်ကန်ကန်ကျင့်လို့ သစ္စာလေးပါးကိုသိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ရတယ်လို့ ဒီလိုဖြေဆိုခြင်းဖြစ်တယ်။

၄၉-နိဗ္ဗာနသုခဇာနနပဉ္စာ

နောက်နံပါတ် (၄၉) ခုမြောက်မေးခွန်းကလည်း နိဗ္ဗာန်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းပဲ။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာတယ်ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က “ဘန္တေ နာဂသေန ယော န လဘတိ နိဗ္ဗာနံ၊ ဇာနာတိ သော သုခံ နိဗ္ဗာနံ - နိဗ္ဗာန် မရသေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်ဟာ ချမ်းသာတယ်လို့ သိနိုင်သလား” လို့ မေးခွန်းကို မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ကိုယ်မရပေမယ့်လို့ နိဗ္ဗာန်ဟာ ချမ်းသာတယ်ဆိုတာ သိနိုင်ပါတယ်။”

“ကထံ ဘန္တေ ဇာနာတိ- ဘယ်လိုလုပ် သိပါသလဲ။”

အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြဖို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးကို မေးခွန်းတစ်ခု မေးလိုက်တယ်။

“လူတစ်ယောက်ဟာ လက်တွေ့၊ ခြေတွေကို အဖြတ်ခံရ တယ်။ အဲဒီလို အဖြတ်ခံရတဲ့သူက လက်ခြေအဖြတ်ခံလိုက်ရတဲ့ အခါ ဆင်းရဲတယ်ဆိုတာ သိတယ်။ ကိုယ့်လက် ကိုယ့်ခြေကို ဖြတ်လိုက်လို့ရှိရင် နာတဲ့ဆင်းရဲဒုက္ခကို သူ့သိတယ်။

ကောင်းပြီ။ “ဘေးကနေ ရပ်ကြည့်နေတဲ့ သူတစ်ယောက် ကရော လက်ခြေဖြတ်ရင် နာတယ်ဆိုတာရော သူမသိနိုင်ဘူး လား” လို့ ရှင်နာဂသေနက မေးတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကိုယ့်အဖြတ်မခံရပေမယ့်လို့ သိပါတယ်။” ဖြေတယ်။

“ဘယ်လို သိတာတုန်း”

“လက်ခြေ အဖြတ်ခံရတဲ့လူက အော်ဟစ်ပြီး ငိုကြွေးတဲ့ အသံကို ကြားပြီး ကြည့်နေတဲ့ လူကလည်းပဲ ကိုယ်ကိုယ်တိုင် အဖြတ်ခံရတာ မဟုတ်သော်လည်းဘဲ ဒုက္ခကို သိပါတယ်။”

“အဲဒီအတိုင်းပဲ၊ နိဗ္ဗာန်ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ သိပ်ချမ်းသာတယ်လို့ ပြောကြတယ်။ သူတို့ပြောတဲ့ အသံကို ကြားပြီး နိဗ္ဗာန်ကို ချမ်းသာတယ်” လို့ ဒီလို သိနိုင်ပါတယ်လို့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

နိဗ္ဗာန်သုခ

နိဗ္ဗာန်နဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ မှတ်သားစရာတစ်ခုကတော့ နိဗ္ဗာန်ကို ‘သုခ’ လို့ပြောတာဟာ ဝေဒနာနဲ့ပတ်သက်တဲ့ စကား မဟုတ်ဘူး။ လူတွေကတော့ ချမ်းသာတယ်တို့၊ ဆင်းရဲတယ်တို့ ပြောလို့ရှိရင် စိတ်ခံစားမှုနဲ့ ပြောကြတာနော်။ စိတ်ထဲမှာ ခံစား ရတာ ပျော်တယ်တို့၊ မပျော်ဘူးတို့၊ စိတ်ညစ်တယ်တို့၊ မညစ်ဘူး တို့ ဆိုတာ စိတ်ခံစားမှုနဲ့ ပြောတယ်။

နိဗ္ဗာန်ကို ချမ်းသာတယ်လို့ ပြောတာဟာ ခံစားတဲ့ဝေဒနာ မရှိဘဲနဲ့ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး သုခလို့ ပြောနိုင်တာတုန်းလို့ဆိုတဲ့ မေးခွန်းဟာ လေးနက်တဲ့မေးခွန်းတစ်ခု ဖြစ်တယ်။

ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ အဖြေ

ရှင်သာရိပုတ္တရာက တရားပွဲတစ်ခုမှာ “သုခမိဒံ အာဝုသော နိဗ္ဗာန်- အေး- ငါ့ရှင်တို့ ဒီနိဗ္ဗာန်ဆိုတာ သိပ် ချမ်းသာတယ်” လို့ ဟောတယ်။

တရားပွဲမှာပါတဲ့ ဥဒါယီ ဆိုတဲ့ ကိုယ်တော်ကြီးက “အရှင် ဘုရား၊ အဲဒီနိဗ္ဗာန်မှာ ခံစားမှုဝေဒနာ မရှိဘူး မဟုတ်လား။ ဘာကြောင့်ချမ်းသာတယ်လို့ ပြောနိုင်တာတုန်း” လို့ ပြောတဲ့အခါ ရှင်သာရိပုတ္တရာက ရိုးရိုးလေးပဲဖြေလိုက်တယ်။ “အဲဒီ ခံစားမှု ဝေဒနာ မရှိလို့ဘဲ ချမ်းသာတယ်လို့ ပြောတာ” ဖြစ်တယ်။

ဆိုလိုတာက ခံစားမှုရှိနေသေးရင် ချမ်းသာတယ်လို့ ပြောလို့မရဘူး။ လူတွေကသာ သုခဝေဒနာကို ချမ်းသာတယ်လို့ ထင်ကြတာကိုး။ တကယ်ကတော့ ခံစားမှုရှိခြင်းသည် မရှိခြင်း ဘက်သို့ ရောက်ရှိပြောင်းလဲသွားမှာ သေချာတယ်ပေါ့။ တည်မြဲမှာ မှ မဟုတ်တာ။ ဒါကြောင့်မို့ ခံစားမှုမရှိလို့ဘဲ နိဗ္ဗာန်ဟာ ချမ်းသာ တယ်လို့ ရှင်သာရိပုတ္တရာက ဒီလိုရှင်းပြခဲ့ဖူးတယ်ပေါ့။

ဝေဒနာ ရှိနေသေးလို့ရှိရင် သုခဝေဒနာ သည် ဝိပရိဏာမဒုက္ခ ပြောင်းလွဲသွားတာနဲ့ ဒုက္ခဖြစ်တဲ့တရား ဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာမရှိလို့ နိဗ္ဗာန်ဟာ ချမ်းသာတယ်လို့ ဒီလို မှတ်သားကြရတာ ဖြစ်တယ်။

နိဗ္ဗာန်မရဘဲနဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ချမ်းသာတယ်လို့ သိနိုင်တဲ့နည်းကို ရှင်နာဂသေနက လက်ခြေဖြတ်ခံရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ဒုက္ခကို ရပ်ကြည့် နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က သိရသလို နိဗ္ဗာန်ဝင်စံသွားကြတဲ့ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တွေ၊ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတွေရဲ့ ဥဒါန်းကျားတဲ့အသံကို ကြားပြီးတော့ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ချမ်းသာတယ်ဆိုတာ သိရှိကြရတာ ဖြစ်တယ်လို့ ဖြေဆိုခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ လေးနက် တဲ့ တရားဓမ္မတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးကြတယ်၊ ဖြေကြတယ်။ ထိုအမေးအဖြေတွေဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့ဝါဒရေးရာနဲ့ ပတ်သက်လာလို့ ရှိရင် မှတ်သားဖွယ်ရာ အင်မတန်မှကောင်းပြီး မိမိတို့ရဲ့သန္တာန်မှာ အသိဉာဏ်တွေ တိုးပွားစေနိုင်တာဖြစ်လို့ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်လည်း ဆင်ခြင်စဉ်းစားတတ်အောင် အသိဉာဏ်တွေ တိုးပွားလာအောင် ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ma Thida Lwin**
 Typed by- **U Ngwe Tun**

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏

ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ

အပိုင်း(၂၀)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လပြည့်ကျော် (၉)ရက်၊ (၂၃-၁၂-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာ့ပူဇော်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးတရားပွဲ၌ ရန်ကုန်မြို့၊ Dr.ဦးထွန်းလင်း+ဒေါ်ခြောက်စိန်နှင့် ဦးဖြူ+ဒေါ်ရီရီသန်း တို့အား အမှုထား၍ ဦးလှမြင့်ရွှေ+ဒေါ်အေးမြတ်မွန်၊ မစုထားမြင့်မြတ်၊ မောင်အာကာဟိန်း၊ မောင်သီဟမြင့်မြတ်နှင့် United Pacific Co.,Ltd. မိသားစုတို့၏ အမတ်ဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ‘မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၂၀)’ တရားဒေသနာတော်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ၅၀-မြောက်မေးခွန်းကို ဆက်ပြီးတော့ မေးတယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ နန်းဆောင်ပြာသာဒ်မှာ ရှင်နာဂသေန နဲ့ ရဟန်းတော်တွေကိုပင့်ပြီး မေးခွန်းပေါင်း မြောက်များစွာကို မိလိန္ဒမင်းက မေးနေတာ။ ရှင်နာဂသေနက ဖြေပြလို့ ကျေနပ် အားရပြီဆိုတဲ့အခါမှာ နောက်မေးခွန်းတွေ ဆက်ကာ၊ ဆက်ကာ မေးတာ။

ဒီကနေ့ည မေးခွန်းပုစ္ဆာ ၅၀-မြောက်ကို ရှင်းပြမှာ ဖြစ်တယ်။ ၅၀-မြောက်မေးခွန်းပုစ္ဆာက ‘ဗုဒ္ဓအတ္ထိ နတ္ထိဘာဝ’ “ဗုဒ္ဓဆိုတာ ရှိခဲ့သလား၊ မရှိဘူးလား” ဆိုတဲ့မေးခွန်းပဲ။

ဒီကနေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်တွေ ကိုးကွယ်နေကြတဲ့ ဗုဒ္ဓဆိုတာ တကယ်ရော ရှိခဲ့သလား၊ တစ်ချို့က တကယ်မရှိဘဲ ဖန်တီးပြီး ယူထားတာတွေလည်း ရှိတယ်။ တကယ်ရှိခဲ့တာက တော့ Historical Buddha လို့ ခေါ်တယ်။ Historical Buddha ဆိုတာ သမိုင်းထဲမှာ တကယ်ရှိတဲ့ဘုရား။

ဒီမေးခွန်းမျိုးတွေကို ကနေ့ခေတ်မှာလည်း မေးတတ်တယ်။ “လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၂၆၀၀-က ဂေါတမဗုဒ္ဓ ပွင့်ခဲ့တယ်ဆိုတာရော တကယ် ဟုတ်သလား၊ သာဓကပြုနိုင်ရဲ့လား” လို့ဆိုရင် ဒီကနေ့ ခေတ်မှာ မြတ်စွာဘုရား ဖွားတော်မူခဲ့တဲ့နေရာတို့၊ ဘုရားအဖြစ် သို့ ရောက်ခဲ့တဲ့နေရာတို့၊ ပထမဦးဆုံး တရားဟောခဲ့တဲ့နေရာတို့၊ နောက်ဆုံး ပရိနိဗ္ဗာန်စံတဲ့နေရာတို့၊ သံဝေဇနိယ ၄-ဌာန သမိုင်း အထောက်အထား ပြသနိုင်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဘယ်ခေတ်မှာမို့ ဒီမေးခွန်းကို မေးရ သလဲလို့ဆိုရင် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး သာသနာနှစ် ၅၀၀-ခန့်၊ (မှန်နန်းရာဇဝင်မှာ ဖော်ပြထားတာတော့ နှစ်-၄၉၀)။ အဲဒီတော့ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး နှစ်ပေါင်း ၅၀၀-ကြာတဲ့အခါမှာ ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက သူ့ကိုယ်တိုင်က ပိဋကတ်သုံးပုံ စာပေ တွေကို နှံ့နှံ့စပ်စပ်လေ့လာပြီး မရှင်းလင်းတဲ့ အချက်တွေကို မေးတယ်။ ဘုရားကို မယုံကြည်သူတော့ မဟုတ်ဘူး။ ယုံကြည်သူ

ဖြစ်တယ်ပေါ့။ သို့သော်လည်း ဒီလိုမေးခွန်းမေးမယ်ဆိုရင် ဘယ်လို
ဖြေသလဲဆိုတာသိချင်လို့ မေးတာလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်ပေါ့။

၅၀-ဗုဒ္ဓဿအတ္ထိနတ္ထိဘာဝပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဘန္တေ နာဂသေန ဗုဒ္ဓေါ တယာ
ဒိဋ္ဌော- အရှင်နာဂသေန၊ အရှင်ဘုရားကိုယ်တိုင် ဗုဒ္ဓကို မြင်ခဲ့ဖူး
ပါသလား”လို့ စတင်မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက “န ဟိ မဟာရာဇ- မင်းကြီး၊ ဗုဒ္ဓကို
ကိုယ်တိုင် မမြင်ဖူးပါဘူး”လို့ ဖြေတယ်။

မမြင်ခဲ့ဘူးလို့ ဖြေတဲ့အခါ ထပ်ပြီးမေးတယ်။ “အရှင်ဘုရား
မမြင်ခဲ့ဘူးဆိုရင် အရှင်ဘုရားဆရာတွေရော ဗုဒ္ဓကို မြင်ခဲ့ဖူး
သလား။”

ရှင်နာဂသေနရဲ့ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတွေကလည်း ဗုဒ္ဓ
ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး နှစ်ပေါင်း ၅၀၀-နီးပါးခန့်မှ ပေါ်လာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ
ကိုး။ အဲဒီတော့ ယခုလိုဖြေတယ်။ “န ဟိ မဟာရာဇ- ဥပဇ္ဈာယ်
ဆရာတွေလည်း မမြင်ဖူးပါဘူး”တဲ့။

“တေန ဟိ ဘန္တေ နာဂသေန နတ္ထိ ဗုဒ္ဓေါ- ဒီလိုဆို
ဗုဒ္ဓမရှိဘူးပေါ့”လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆိုတယ်။

လောကမှာ မြင်ဖူးမှ ရှိတယ်လို့ ပြောလို့ရတာမှ မဟုတ်
တာ။ မမြင်ဘူးလည်း ရှိနေတာပဲ။ မမွေးခင်က ကိုယ့်အဖေ
ကိုယ်မြင်ဖူးကြလို့လား။ မမွေးခင်က ဘယ်သူမှ မြင်ဖူးတာ
မဟုတ်ဘူး၊ အမေလည်း မမြင်ဖူးဘူး၊ အဖေလည်း မမြင်ဖူးဘူး။

မွေးလာပြီးတော့မှ ဒါက အမေ၊ ဒါက အဖေဆိုပြီး မှတ်သားကြရတာ။

အဲဒီတော့ ဗုဒ္ဓဆိုတာကို အရှင်ဘုရား ကိုယ်တိုင်လည်း မမြင်ခဲ့ဘူး။ ဆရာတွေကလည်း မမြင်ခဲ့ဘူးဆိုရင် ဗုဒ္ဓမရှိဘူးပေါ့လို့ ဒီလိုပြောတာ။

အဲဒီတော့ ရှင်နာဂသေနက မိလိန္ဒမင်းကြီးကို ပြန်ပြီး မေးခွန်းထုတ်တယ်။

“ကိ ပန မဟာရာဇ ဟိမဝတိ ဦဟာ နဒီ တယာ ဒိဋ္ဌာ ဟိမဝန္တာမှာ ‘ဦဟာ’ဆိုတဲ့ မြစ်ကြီးရှိတယ်. . .”

ဒီမြစ်အကြောင်း တစ်ခြားနေရာမှာတော့ မတွေ့ဖူးဘူး။ မိလိန္ဒပဉ္စာမှာသာလျှင် တွေ့ရတယ်။ တောင်ကျမြစ်ဆိုတာ ရှိနိုင်တာပေါ့။ မြန်မာပြည်မှာလည်း မြစ်တွေအများကြီး ရှိတာပဲလေ။ ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်တို့ ဇော်ဂျီတို့ တစ်ချို့လူတွေ မြင်ဖူးချင်မှ မြင်ဖူးမှာ။ မြစ်တွေဆိုတာကတော့ ရှိတာပဲ။ သီပေါမြို့နားကပ်ပြီး ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်က စီးသွားတာ ဆိုတော့ သီပေါမြို့ကလူတွေက ဒီမြစ်ကို သိကြတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ထဲ စီးဝင်ခါနီး ရောက်တော့ ဒုဋ္ဌဝတီကိုပဲ မြစ်ငယ်လို့ ခေါ်ကြတယ်။ ဝေးလံတဲ့ဒေသက ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ ဒီမြစ်ကို သိမှာမဟုတ်ဘူး။

ဟိမဝန္တာတောင်ဆိုတာ လူသူအရောက်အပေါက်နည်းတဲ့ နေရာ ဖြစ်တယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးကလည်း ဟိမဝန္တာတောင် အကုန်နဲ့စပ်စပ် သူရောက်ဖူးမယ် မဟုတ်ဘူး။ အဲဒါကြောင့်မို့ ဟိမဝန္တာတောင်က ဦဟာမြစ်ကို မြင်ဖူးမှာ မဟုတ်ဘူး။

မြန်မာပြည်မှာ မေခေ၊ မလိခဆိုတဲ့ ဧရာဝတီရဲ့အစ မြစ်တွေ
ဟာ မရောက်ဖူးတဲ့လူအဖို့ ထူးဆန်းတယ်။ အဲဒီ မေခေ၊ မလိခရဲ့
အထက် ပူတာအိုမှာ မူလာရီဒီဆိုတာ ရှိသေးတယ်။ ဘုန်းကြီးတို့
တောင်မှ မနှစ်ကမှ ရောက်ဖူးတယ်။

“ဟိမဝန္တာမှာ ဦဟာမြစ်ကို အသင်မင်းကြီး မြင်ဖူးသလား”
ဆိုတော့ “မမြင်ဖူးပါဘူး”တဲ့။ “သင်မင်းကြီးရဲ့ ဖခမည်းတော်ရော၊
အဲဒီမြစ်ကို မြင်ဖူးသလား” ဆိုတော့ “ဖခမည်းတော်လည်း
မြင်ဖူးတယ်လို့ မပြောဖူးဘူး”။ “ဒီလိုဆိုရင် ဦဟာမြစ်ဆိုတာ
မရှိဘူး”ပေါ့။

တစ်ချို့ကိစ္စတွေမှာ စကားကပ်လို့ရှိရင် ကပ်တဲ့စကားနဲ့ပဲ
ပြန်မေးရတယ်။ ဖြေတဲ့နေရာမှာ လိမ္မာကျွမ်းကျင်မှုလို့ ဆိုလို
တယ်။ ရှင်နာဂသေနက မေးခွန်းအဖြေထုတ်တဲ့နေရာမှာ လိမ္မာ
ကျွမ်းကျင်တော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးကို မေးခွန်းတွေ ပြန်ထုတ်တယ်။

“ဒီလိုဆိုလို့ရှိရင် အသင်မင်းကြီးကိုယ်တိုင်လည်း ဦဟာမြစ်
ကို မမြင်ဖူးဘူး။ သင်မင်းကြီးရဲ့ ဖခမည်းတော်ကြီးကလည်း
မမြင်ဖူးဘူးဆိုတော့ ဟိမဝန္တာတောင်မှာ ဦဟာမြစ် မရှိဘူးပေါ့”။

ဒီလို မှတ်ချက်ဆွဲလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဘာပြော
တုန်းဆိုတော့ “ရှိတာပေါ့ အရှင်ဘုရား။” ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုရင်
ဦဟာမြစ်အကြောင်း ရေးသားပြောဆိုထားတာတွေက ရှိတာကိုး။
“တပည့်တော်ကိုယ်တိုင် မမြင်ဖူးသော်လည်း၊ တပည့်တော်ရဲ့
ခမည်းတော်ကြီး မမြင်ဖူးသော်လည်း ဦဟာမြစ်ဆိုတာ ရှိတယ်”။

ရှိခြင်း မရှိခြင်းဟာ မြင်ဖူးခြင်းနဲ့ မမြင်ဖူးခြင်းနဲ့ ဆိုင်မှ
မဆိုင်တာ၊ လူက အကုန်လုံးလိုက်ပြီး မြင်ဖူးတာမှ မဟုတ်တာ။

မမြင်ဖူးရင် မရှိဘူးဆိုတဲ့ပုံစံမျိုးနဲ့ပြောတဲ့ မိလိန္ဒမင်းကြီးကို လိမ္မာ ပါးနပ်စွာ ပြန်ပြီးတော့ မေးတဲ့အခါမှာ သူ့ဟာသူ အဖြေပေးပြီး သား ဖြစ်သွားတယ်နော်။

ရှင်နာဂသေနက အဖြေထုတ်တယ်။ “ဒီအတိုင်းပဲပေါ့။ ငါလည်းမမြင်ဖူးဘူး၊ ငါ့ရဲ့ဆရာတွေလည်း မမြင်ဖူးဘူး။ ဒါပေမယ့် ဗုဒ္ဓဆိုတာ ရှိတယ်”။

ဖြေဆိုမှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ လိမ္မာကျွမ်းကျင်မှုကို သင်ကြားပို့ချပေးတဲ့သဘောပဲ။ မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ မေးခွန်းဟာ ရုတ်တရက်ဆိုရင် ကြောင်သွားနိုင်တယ်ပေါ့။ ဗုဒ္ဓရှိလား၊ မရှိလား ဆိုတဲ့မေးခွန်းဟာ မမြင်ဖူးရင် မရှိဘူးဆိုတဲ့ conclusion ကို ဆွဲမယ့်သဘော သူက လုပ်တာ။

လောကကြီးမှာ မမြင်ဖူးဘဲနဲ့ ရှိနေတာတွေ အများကြီးပဲ။ ပင်လယ်ထဲမှာ အလွန်ထူးဆန်းတဲ့ သတ္တဝါတွေနော်၊ မမြင်ဖူးဘူး။ တောထဲမှာ အလွန်ထူးဆန်းတဲ့ သတ္တဝါတွေ မြင်ဖူးကြတာ မဟုတ်ဘူး။ သို့သော် တစ်စတစ်စနဲ့ လောကမှာ ထူးခြားတဲ့အရာ တွေဟာ စူးစမ်းလေ့လာသူတွေက တွေ့ရှိလာကြတယ်။ ဒီကနေ ခေတ်တော့ ကင်မရာတွေနဲ့ ရုပ်ပုံလွှာတွေ မှတ်တမ်းထင်ပြီး ပြတဲ့အခါမှာ တော်တော်များများလူတွေဟာ မြင်ဖူးလာကြတယ်။ အစစ်ကို မမြင်ဖူးသော်လည်းပဲ ပုံကိုမြင်ဖူးလာကြတယ်။ အဲဒီလိုပဲ လောကမှာ မမြင်ဖူးတာနဲ့ မရှိဘူးလို့ ပြောလို့မရဘူးလို့ ဒီလို ဆိုလိုတယ်။

တေဝိဇ္ဇသုတ်

ဒါနံပတ်သက်ပြီးတော့ conclusion ဆွဲတာမျိုးတွေ ရှိတတ်သေးတယ်။ တေဝိဇ္ဇသုတ်မှာ မြတ်စွာဘုရားက Brahmin တွေကို မိန့်ဆိုခဲ့တာ ပါရှိတယ်။ Brahmin တွေရဲ့ ဦးတည်ချက်က ဗြဟ္မာ့ပြည်ပဲ ဖြစ်တယ်ပေါ့။ ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်ဖို့ သူတို့ဟာ အကျင့်တွေကို ကျင့်ကြတယ်။ တစ်ချို့ကလည်း sacrifice လုပ်တယ်။ ယဇ်ပူဇော်ပြီး ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်ဖို့ လုပ်ကြတယ်။

အဲဒီမှာ မြတ်စွာဘုရားက ဗြဟ္မဏတို့ကို မေးတယ်။ “နေပါဦး၊ မင်းတို့ဗြဟ္မာကို မြင်ဖူးသလား” “မမြင်ဖူးဘူး”။

“မင်းတို့ မမြင်ဖူးရင် မင်းတို့ရဲ့ဆရာတွေရော မြင်ဖူးလား”။ “မမြင်ဖူးဘူး”။

“ဆရာဆရာတွေရော ဗြဟ္မာကို မြင်ဖူးတယ်လို့ ပြောသလား”။

“မြင်ဖူးတယ်လို့ ပြောသံမကြားဘူး”။ “ဝေဒကျမ်းတွေကို ပထမဆုံး ထီတွင်ရေးသားတဲ့ ဆရာရသေ့ကြီးတွေကရော ဗြဟ္မာကို မြင်ဖူးသလား”။

“မြင်ဖူးတယ်လို့ မပြောဘူး”။

ဒါဖြင့် မင်းတို့ဟာ မမြင်ဖူးဘဲနဲ့ ရမ်းသမ်းပြီး ဗြဟ္မာ့ပြည်ကို သွားဖို့ ကြိုးစားနေတာဟာ လွဲမှားနေတယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီလို တေဝိဇ္ဇသုတ်မှာ ဟောထားတာ ရှိတယ်နော်။

ဥပမာမယ်- အဆောက်အဦတစ်ခု မဆောက်သေးခင် လှေကားလုပ်ထားတာနဲ့ တူတယ်။ အဆောက်အဦကလည်း ဘယ်နှစ်ထပ်မှန်းလဲ မသိဘူး။ လှေကားက အရင်လုပ်ထားတယ်။

ဘယ်အဆောက်အဦကိုတက်ဖို့ လှေကားမှန်းလဲ မသိဘဲ လုပ်ထား တယ်။ အဲဒါလိုပဲ ဗြဟ္မာ့ပြည်အကြောင်းပြောပြီး ဗြဟ္မာ့ ဆိုတာ လည်း တွေ့ဖူးတာမဟုတ်ဘူး။ ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်ကြောင်းတရားကို မသိဘဲ အခုလို ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်ဖို့ ကြိုးစားနေကြတာဟာ လွဲမှားနေတာဖြစ်တယ်။

“ငါက ဗြဟ္မာ့ကိုလည်း မြင်ဖူးတယ်။ ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက် ကြောင်း တရားကိုလည်း သိတယ်။ အဲဒီ ဗြဟ္မာ့တွေက ဘယ်လို ကုသိုလ်လုပ်ခဲ့လို့ ဗြဟ္မာ့ဖြစ်တယ်ဆိုတာလည်း သိတယ်။ ဗြဟ္မာ့ ပြည်ကို ရောက်အောင် ဘယ်လိုလုပ်ရတယ်ဆိုတာ ငါသိတယ်” လို့ တေဝိဇ္ဇသုတ်မှာ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတယ်။

“ဗုဒ္ဓ” ရှိခဲ့တယ်ဆိုတာ မြင်ဖူးသည်ဖြစ်စေ၊ မမြင်ဖူးသည် ဖြစ်စေ ရှိတယ်ဆိုတာကို ဥပမာနဲ့ သက်သေပြတာ။ ငြော်- ဒီကနေ့ခေတ်မှာတော့ ဒီထက်သေချာတာတွေနဲ့ သက်သေပြလို့ ရပြန်တယ်ပေါ့။ ဘာတုန်းဆိုရင် Historical Buddha သမိုင်း အထောက်အထားတွေ ရှိတယ်။ သမိုင်း အထောက်အထားတွေ ကြည့်ပြီး ရှိတယ်ဆိုတာကို ပြောတာ။

မြန်မာအစ တကောင်းက

မြန်မာနိုင်ငံမှာ “မြန်မာအစ တကောင်းက” လို့ အရင်တုန်း က ဆိုရိုးပြုခဲ့ကြတယ်။ သို့သော် သမိုင်းဆရာအချို့က အထောက် အထား မပြနိုင်လို့ မယုံကြည်ကြဘူး။ အခုနောက်ပိုင်းရောက်တဲ့ အခါ တကောင်းလည်း တစ်ချိန်က ကြီးပွားတိုးတက်ခဲ့တဲ့ ပျူလူမျိုး တို့ရဲ့ မြို့ပြဒေသဆိုတာကို အထောက်အထားတွေ တွေ့ထားပြီ။

ထို့အတူပဲ တကောင်းပျူ၊ ဟန်လင်းပျူ၊ အလ္လကပ္ပပျူ ဆိုပြီးတော့ ပျူလူမျိုးတွေရဲ့ ဒေသဟောင်းတွေ မြန်မာရာဇဝင်မှာ ရှိတယ်။ သို့သော် မြေကြီးထဲက တူးဖော်ရရှိတဲ့အထောက်အထားတွေ မတွေ့ခင်က ဒါဟာ လုပ်ကြံဇာတ်လမ်းတွေလို့ပဲ ယူဆကြတယ်။ ဒီကနေ့ခေတ် အထောက်အထားတွေ တွေ့လာတဲ့အခါ တကယ်ပဲ ရှိခဲ့တယ်ဆိုတာကို လက်ခံလာကြပြန်ပြီနော်။

အဲဒီတော့ ရှိမရှိဆိုတာဟာ တွေ့ဘူးခြင်းနဲ့ မတွေ့ဘူးခြင်းနဲ့ ပြောလို့မရဘူး။ တစ်ချို့ မြန်မာ့သမိုင်းဆရာတွေကတော့ “ကျောက်စာရှိမှ အမှန်၊ ကျောက်စာ မရှိရင် ပုံပြင်ပဲ” လို့ ဒီလို သတ်မှတ်ကြတယ်။ သို့သော် လောကကြီးမှာ တကယ်ဖြစ်ပျက်ပြီး ကျောက်စာပေါ် မရောက်တာတွေက ပိုများတယ်။ ကျောက်စာ မရှိဘူးဆိုတာနဲ့လည်း မရှိဘူးလို့ ပြောလို့မရဘူး။ တကယ်ရှိခဲ့ပေမယ့် နှစ်ပေါင်းကြာရင် အထောက်အထားဆိုတာ ရှိချင်မှလည်း ရှိမယ်ပေါ့။

ဒီကနေ့ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ အကြောင်းအရာတွေကိုပဲ ကြည့်၊ အားလုံးဟာ မှတ်တမ်းဆိုတာ ရှိချင်မှရှိမယ်။ သို့သော် တကယ် ဖြစ်ပျက်ခဲ့တယ်ဆိုတာတွေက အများကြီးပဲရှိတယ်။ ‘သတင်းစာများသည် သမိုင်းကို ပြောနေကြသည်’ ဆိုပြီး သတင်းစာပြောတဲ့ သမိုင်းဟာ အမှန်တရားလားဆိုတာ ကနေ့ခေတ်က လူတွေက ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းရှိတယ်။ သတင်းစာထဲပါတာနဲ့ အမှန်လို့လည်း ပြောလို့ မရဘူး။ အဲဒီတော့ အထောက်အထားဆိုတာ လေးနဲ့လည်း အမှန်လို့ ပြောလို့မရဘူးလေ။ ရှိခဲ့တာ မရှိခဲ့တာ ဆိုတာ မှတ်တမ်းနဲ့ မဆိုင်ဘူး။ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စဉ်းစားတတ်ဖို့ လိုအပ်တယ်။

အသောက ကျောက်တိုင်များ

အသောကမင်းကြီးက ဗုဒ္ဓနဲ့သက်ဆိုင်တဲ့ နေရာတွေကို ကျောက်တိုင်စိုက်ပြီး သတ်မှတ်ထားတယ်။ ဘယ်နေရာမှာ ဘုရား ဖွားတယ်၊ ဘယ်နေရာမှာ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တယ်၊ တရား ကျင့်တယ်၊ ဘယ်နေရာမှာ တရားဦးဟောတယ်၊ ဘယ်နေရာမှာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတယ်ဆိုတာ အထောက်အထားတွေ တူးဖော်လိုက်တဲ့ အခါ တကယ်ပဲ တွေ့ရှိနေကြရတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက မမြင်ဘူးရင် မရှိဘူးဆိုတဲ့ စကားမျိုးနဲ့ ရှင်နာဂသေနကို မေးခွန်းထုတ်တဲ့အခါမှာ ရှင်နာဂသေနက မမြင်ဘူးဘဲနဲ့ ရှိတယ်လို့ ပြောတဲ့အရာတွေကို ထောက်ပြလိုက် တာနော်။ အဲဒီလို ထောက်ပြလိုက်တဲ့အခါ နောက်ဆုံးမှာ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက လက်ခံလိုက်ရတယ်။

၅၁-ဗုဒ္ဓဿအနုတ္တရဘာဝပဉ္စာ

၅၁-ခုမြောက်မေးခွန်းက ဗုဒ္ဓနဲ့ပဲ ဆက်စပ်လာပြန်တယ်။ ဗုဒ္ဓဿအနုတ္တရဘာဝပဉ္စာ တဲ့။ မြတ်စွာဘုရားဟာ အမြတ်ဆုံး လို့ ဆိုတာနဲ့ပတ်သက်တဲ့ မေးတာဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။ “ဘန္တေ နာဂသေန ဗုဒ္ဓေါ အနုတ္တရော- အရှင်ဘုရား၊ ဗုဒ္ဓဟာ အမြတ်ဆုံးလား။”

အနုတ္တရဆိုတဲ့ စကားလုံးက န+ဥတ္တရ= သာလွန်မြင့်မြတ် သူမရှိဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ သာလွန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် မရှိဘူးဆိုတော့ အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်လို့ ဆိုလိုတယ်။

ဗုဒ္ဓဟာ အမြတ်ဆုံးလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းမေးတော့ ရှင်နာဂသေနက “မှန်ပါတယ်၊ ဗုဒ္ဓဟာ အမြတ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ပါပဲ” လို့ ဖြေတယ်။

အဲဒီမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆက်ပြီးပြောတယ်၊ “ကထံ ဘန္တေ နာဂသေန အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ ဇာနာသိ- အရှင်ဘုရား မမြင်ဖူး တဲ့ဗုဒ္ဓကို အဲဒီဗုဒ္ဓဟာ အမြတ်ဆုံးလို့ အရှင်ဘုရား ဘယ်လို ပြောနိုင်တာတုန်း”တဲ့။

ကိုယ်မှ မမြင်ဖူးတာ၊ မမြင်ဖူးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အမြတ်ဆုံးလို့ ဘာကြောင့် ပြောနိုင်တာတုန်းလို့ဆိုတော့ ဒီနေရာမှာလည်း ရှင်နာဂသေနက လိမ္မာပါးနပ်စွာဖြေတယ်။

“တံ ကိံ မညသိ မဟာရာဇ- မင်းကြီး ဒီအချက်ကို ဘယ်လိုထင်သလဲ၊ တစ်ခုပြောမယ်၊ စဉ်းစားပါတဲ့။”

အညာဒေသမှာနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ပင်လယ်ကြီးကို မမြင်ဖူးကြဘူး။ ဘုန်းကြီးတို့တောင် အတော်ကြီးမှ ပင်လယ် မြင်ဖူးတာနော်။ အညာသားတွေ ဘယ် ပင်လယ်မြင်ဖူးမလဲ။ တစ်ချို့ မြစ်မရှိတဲ့အရပ်ကလူတွေ ချောင်းကို မြစ်ခေါ်ကြတယ်။ ‘မမြင်ဘူး မူးမြစ်ထင်’ ဆိုတဲ့ဟာ မြန်မာစကားတောင် ရှိသေး တယ်။

“ယေဟိ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော မဟာသမုဒ္ဒေါ - ပင်လယ် သမုဒ္ဒရာကြီးကို မမြင်ဖူးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာကြီး ဆိုတာကို အလွန်ကြီးမားတယ်၊ အလွန်နက်တယ်၊ ထောက် တည်ရာ မရှိလောက်အောင် နက်တယ်။ အဲဒီ ပင်လယ်ဆိုတဲ့ ရေပြင်ကျယ်ကြီးထဲကို မြစ်ကြီးငါးသွယ်၊ မြစ်ငယ်များစွာက

ရေတွေအားလုံး စီးဝင်သွားကြတယ်။ အဲဒီလို စီးဝင်သွားလို့ ပင်လယ်ကြီးဟာ ပြည့်လျှံသွားတယ်ဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ ရေတွေ လျော့သွားတယ်ဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ မရှိတာကို ပင်လယ် မမြင်ဖူးတဲ့သူတွေ သိနိုင်ပါသလား။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား သိနိုင်ပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

ပင်လယ်တော့ မမြင်ဖူးဘူး။ ဒါပေမယ့် ပင်လယ်ကြီးဟာ အလွန်ကျယ်ပြန့်တယ်။ အလွန်နက်ရှိုင်းတယ်။ အားလုံးဟာ ရေတွေ စီးဝင်နေတယ်ဆိုတာတွေကို မမြင်ဖူးပေမယ့် သိနိုင်ပါတယ်တဲ့။

ဘုရင်ကြီးက အဲဒီလိုဖြေတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေန က ပြောတယ်။ “ဒီအတိုင်းပါပဲ။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တပည့်သာဝက တွေဟာ အလွန်ကို ဘုန်းတန်ခိုးအာနုဘော်တွေ ကြီးကြတယ်။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသွားတဲ့ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားတဲ့ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တပည့် သာဝကတွေကိုကြည့်ပြီး မြတ်စွာဘုရားဟာ အဲဒီ ဘုန်းတန်ခိုး အကြီးဆုံးဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထက် မြင့်မြတ်တယ်ဆိုတာဟာ သိလို့ ရပါတယ်”။

ဆိုလိုတာက တပည့်များရဲ့ မြင့်မြတ်မှုကို ကြည့်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်မှုကို သိလို့ရတယ်လို့ ဒီလို ဆိုလိုတယ်။ သူ့တပည့်တောင် ဒီလောက် တန်ခိုးကြီးနေမှတော့ မြတ်စွာဘုရားဆို ဘယ်ပြောစရာ ရှိသလဲပေါ့။ အဲဒီလို ဖြေလိုက် တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံသွားတယ်။

၅၂-ဗုဒ္ဓဿအနုတ္တရဘာဝဇာနနပဉ္စာ

နောက်မေးခွန်းတစ်ခု ထပ်မေးပြန်တယ်။ ၅၂-ခုမြောက် မေးခွန်းက “ဗုဒ္ဓအနုတ္တရဘာဝဇာနနပဉ္စာ’ဗုဒ္ဓဟာ အမြတ်ဆုံး ဆိုတာ သိနိုင်သလား” ဆိုတဲ့ မေးခွန်းပဲ။

ဗုဒ္ဓအမြတ်ဆုံးဆိုတာ သိနိုင်တဲ့နည်းလမ်း ရှိသလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို ရှင်နာဂသေနက သမိုင်းကြောင်းနဲ့ ဖြေတယ်။

“ဘူတပုဗ္ဗံ မဟာရာဇ တိဿတ္ထေရော နာမ လေ ခါစရိယော အဟောသိ- အရှင်မင်းကြီး၊ ရှေးတုန်းက တိဿ မထေရ်ဆိုတဲ့ ကျမ်းပြုဆရာကြီး ရှိခဲ့ဖူးတယ်။”

သာသနာမှာဆိုရင် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသက အဋ္ဌကထာ ကျမ်းတွေ ရေးသားပြုစုခဲ့တယ်။ ရှင်အာနန္ဒ၊ ရှင်ဓမ္မပါလတို့က ဋီကာကျမ်းတွေ ရေးသားပြုစုခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ကျမ်းပြုဆရာတွေကို မမိလိက်သော်လည်း သူတို့ရေးခဲ့တဲ့ ကျမ်း တွေမှတစ်ဆင့် သူတို့ကိုသိနိုင်တယ်။

အနော်ရထာမင်းကြီး ရှိတယ်ဆိုတာလည်း အနော်ရထာ မင်းကြီးရဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုဖြစ်တဲ့ စေတီပုထိုးတွေကိုကြည့်ပြီး သိနိုင်ကြတယ်။ ပုဂံခေတ်က ကြီးကျယ်ထင်ရှားမှုတွေ၊ တိုးတက် မြင့်မားမှုတွေကို ပုဂံရဲ့ယဉ်ကျေးမှုကို ကြည့်သောအားဖြင့် ထိုမင်း တို့ရဲ့ ဘုန်းလက်ရုံးနဲ့ တိုးတက်ကြီးပွားမှုကို သိနိုင်ကြတယ်ပေါ့။

ထို့အတူပဲ တိဿမထေရ်ဆိုတဲ့ အဲဒီခေတ်က ထင်ရှားတဲ့ ကျမ်းပြုဆရာတော်ကြီး ရှိတယ်။ အဲဒီကျမ်းပြုဆရာတော်ကြီးဟာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာခဲ့ပြီ။ “နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာလွန်သွားတဲ့

တိဿမထေရ်ကြီးကို ဘယ်လိုလုပ်သိနိုင်တုန်း” လို့ ရှင်နာဂသေနက မေးခွန်းထုတ်လိုက်တော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။ “ရေးခဲ့တဲ့ကျမ်းတွေကို ကြည့်ပြီး တိဿမထေရ်ကြီး ရှိခဲ့တယ်ဆိုတာ သိရပါတယ်။”

အဲဒီတော့ ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “အဲဒီအတိုင်းပဲ မင်းကြီး၊ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ မြင့်မြတ်မှုကို ယော ဓမ္မံ ပဿတိ၊ သော ဘဂဝန္တံ ပဿတိ ဆိုတဲ့အတိုင်း မြတ်စွာဘုရားဟောကြားဆုံးမခဲ့တဲ့တရားတွေကို တွေ့ရလို့ရှိရင် မြတ်စွာဘုရားကို တွေ့ရသလိုပဲ။ မြတ်စွာဘုရားဟောခဲ့တဲ့တရားတွေကိုကြည့်ပြီး ဗုဒ္ဓကို သိလို့ရတယ်။ ဓမ္မော ဟိ မဟာရာဇ ဘဂဝတာ ဒေသီတော- ဓမ္မဆိုတာ ဘုရားကဟောခဲ့တာပါ။”

ဒီလို ခက်ခဲခက်နဲပြီးတော့ စစ်မှန်တဲ့ တရားဓမ္မတွေကို သိရှိပြီး ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မြင့်မြတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပဲလို့ တရားကနေ တစ်ဆင့် ဗုဒ္ဓကိုသိလို့ရတယ်လို့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံတယ်။

၅၃-ဓမ္မဒိဋ္ဌပဉ္စာ

၅၃-ခုမြောက်မေးခွန်း “ဓမ္မဒိဋ္ဌပဉ္စာ” တဲ့ “ဓမ္မော တယာ ဒိဋ္ဌော- အရှင်ဘုရား၊ တရားကို ကိုယ်တိုင် မြင်ပြီးပြီလား” ဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို မိလိန္ဒမင်းကြီး မေးတယ်။

ရဟန်းတော်တွေအနေနဲ့ ကိုယ်သိထားတဲ့ တရားကို လူတိုင်းအား ပြောခွင့်မရှိဘူး။ ဘာဖြစ်လို့ မပြောရတာတုန်းလို့

ဆိုရင် မမှန်မကန်ပြောတာမျိုး မဖြစ်စေရန်၊ လူ့အထင်ကြီးအောင် ပြောတာမျိုး မဖြစ်စေရန် ကိုယ်တိုင်သိတဲ့ တရားမျိုးကို ပြောဆို လေ့ မရှိကြဘူး။

သောတာပန် ဖြစ်သွားရင်တောင်မှပဲ သောတာပန်ဟာ သူ့ကိုယ်သူ သောတာပန်လို့ မပြောဘူးတဲ့။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ စိတ်နေသဘောထား နှစ်မျိုးရှိတယ်။ (၁) သူ့သိတဲ့တရားကို လူတိုင်းသိစေချင်တယ်။ (၂) သူ သောတာပန်ဆိုတာကို လူသိမှာ စိုးတယ်။ မြှုပ်ထားတဲ့ရွှေအိုး လူတွေသိမှာ စိုးသလိုပဲတဲ့။

ပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီးကျမှ တရားထူးတရားမြတ် ရှုမရ သိလိုကြ လို့ မေးတဲ့အခါ ဖွင့်ဟပြောဆိုသွားကြတယ်။ ဗုဒ္ဓလက်ထက်က မထေရ်ကြီးတစ်ပါးဟာ အနာဂါမ်လို့ ပြောရမှာ ရှက်တယ်။ သေခါနီးအခါ ဝိုင်းမေးကြလို့ အဲဒီမထေရ်ကြီးက “နတ္ထိ ကိဉ္စိ” လို့ ပြောသွားတယ်။ နတ္ထိ ကိဉ္စိဆိုတာ ဘာမှမရှိဘူးလို့ အဓိပ္ပါယ် ရတယ်။ နတ္ထိ ကိဉ္စိလို့ ပြောပြီး လွန်သွားတဲ့အခါ သူ့တပည့်တွေ က ဝမ်းနည်းပြီး ငိုကြသတဲ့။

နောက် မြတ်စွာဘုရားထံ ရောက်တဲ့အခါကျမှ သူပြောတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို နားလည်ကြရတယ်။ နတ္ထိ ကိဉ္စိ ဆိုတာ အာကိဉ္ဇ- ဉာယတနစုာန်ရတဲ့ အနာဂါမ်ဘဝကို ရည်ညွှန်းတယ်။ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ထုတ်ဖော်ပြောဖို့ရာက အင်မတန်မှ ဝန်လေးကြ တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က ရှင်နာဂသေနကို မေးတယ်။ “ကိုယ်တော်ရော တရားကို တွေ့ပြီးပြီလား၊ မြင်ပြီးပြီလား” (တစ်နည်းအားဖြင့် “ဓမ္မော တယာ ဒိဋ္ဌော- ကိုယ်တိုင်မြင်တဲ့ တွေ့တဲ့တရားလား” လို့ မေးတာလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။)

ရှင်နာဂသေနက “ဗုဒ္ဓနေတ္ထိယာ ခေါ မဟာရာဇ ဗုဒ္ဓပညတ္ထိယာ ယာဝဇီဝံ သာဝကေဟိ ဝတ္ထိတဗ္ဗံ- မင်းကြီး မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဦးဆောင်မှု၊ သိစေမှုဖြင့် တပည့် သာဝကတွေ ဟာ တစ်သက်လုံး တရားအတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးနေကြတာ သာ ဖြစ်ပါတယ်” လို့ ဖြေလိုက်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက တရားကို သိတယ်၊ မသိဘူး မဖြေဘူး။ တရားဆိုတာ တစ်သက်လုံး ကျင့်သုံးရမယ်လို့ ဖြေတယ်။ အဲဒီလို ဖြေလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံသွားတယ်။

၅၄-အသင်္ကမန ပဋိသန္ဓဟနပဉ္စာ

၅၄-ခုမြောက် မေးခွန်းက ဘဝကူးခြင်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန န စ သင်္ကမတိ၊ ပဋိသန္ဓဟတိ စ - အရှင်ဘုရား၊ ဒီဘဝမှ ကူးသွားတာ မဟုတ်ဘူး။ ပြန်စပ် တာသာ ဖြစ်တယ်။ ဟုတ်ပါသလား” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။

ဒီဘဝမှ ဟိုဘဝကူးသွားတာမရှိဘူး၊ ပြန်စပ်တာပဲရှိတယ်။ ဒီဘဝက တစ်ခုမှ ဟိုဘက်ကိုပါသွားတာမရှိဘူး။ သို့သော် ဒီဘဝ မှာလုပ်တဲ့ ကံတရားကြောင့် နောင်ဘဝမှာ အကျိုးတရား ဖြစ်ပေါ် လာတယ်။ ဒီဘဝကနေ ဟိုဘဝကို ပြောင်းသွားတာ တစ်ခုမှ မရှိဘူး။ ဒါ့ကြောင့် ရှင်နာဂသေနက “အာမ မဟာရာဇ- ဟုတ်ပါတယ် မင်းကြီး” လို့ ဖြေတယ်။

“ကထံ ဘန္တေ နာဂသေန န စ သင်္ကမတိ ပဋိသန္ဓဟတိ စ၊ ဩကမ္ပံ ကရောတိ- အရှင်ဘုရား ဒီဘဝက ပြောင်းသွားတာ မရှိဘူး၊ ဆက်စပ်မှုသာရှိတယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုလဲ၊ ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြစမ်းပါဦး”။

ရှင်နာဂသေန က ဥပမာနဲ့ပြောတယ်။ “မင်းကြီး၊ လူတစ်ယောက်ဟာ ဆီမီးထွန်းထားတယ်။ အဲဒီ ဆီမီးမှကူးပြီး နောက်ဆီမီး ထွန်းတယ်၊ အဲဒီမှာ နောက်ဆီမီးဟာ ပထမဆီမီးမှ ကူးပြောင်းလာသလား” မေးတဲ့အခါ “မဟုတ်ပါဘူး”လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။

မြန်မာစကားမှာ မီးကူးတယ်လို့ ပြောလေ့ရှိတယ်။ သို့သော် မူလမီး လျော့သွားတာ မဟုတ်သည့်အတွက် ဒီမီးက ကူးပြောင်းသွားတာ မဟုတ်ဘူးလို့ ဆိုလိုတယ်။

လူတွေဟာ သေဆုံးသွားတဲ့အခါ ဒီဘဝက ရုပ်တွေ နာမ်တွေဟာ နောင်ဘဝကို ကူးပြောင်းသွားတာ မဟုတ်ဘူး။ သို့သော် ဒီဘဝရုပ်နာမ်ကို အကြောင်းပြုပြီး နောင်ဘဝမှာ ပြန်စပ်သွားတာပဲ ရှိတယ်။ အဲလိုဖြစ်တယ်။

အဲလိုဖြစ်တဲ့အခါကျတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီး က “အရှင်ဘုရား၊ နောက်ဥပမာတစ်ခုနဲ့ ထပ်ရှင်းပါဦး” လို့ ဆိုပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။ “အသင်မင်းကြီး ငယ်ငယ်တုန်းက ဆရာဆီက ကဗျာသင်ခဲ့ဖူးပါလား” “သင်ခဲ့ဖူးပါတယ်”။

အဲဒီဆရာ သင်ပေးလိုက်တဲ့ ကဗျာလေးဟာ “ဆရာရဲ့ နှုတ်က သင်မင်းကြီးထံ ကူးလာတာလား” လို့ မေးတဲ့အခါ “မဟုတ်ပါဘူး” လို့ ဖြေတယ်။

“ဒီအတိုင်းပဲ လူတွေဟာ သေဆုံးသွားတဲ့အခါ ဒီဘဝက ရုပ်တွေ၊ နာမ်တွေဟာ ပြောင်းလဲသွားတာ မဟုတ်ဘူးတဲ့။ နောက် ဘဝကို ကူးသွားတာ မဟုတ်ဘူး။ သို့သော် အကြောင်းအကျိုး အနေနဲ့ ဆက်စပ်နေတာသာ ဖြစ်တယ်” လို့ ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ ကျတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံသွားတယ်ပေါ့။

၅၅-ဝေဒဂူပဉ္စာ

နောက် ၅၅-ခုမြောက် မေးခွန်းကတော့ ‘ဝေဒဂူ’ ဆိုတဲ့ မေးခွန်းပဲ။ နံပါတ် ၃၁-မေးခွန်းကလည်း ဒီမေးခွန်းပဲ ဖြစ်တယ်။

“အရှင်ဘုရား၊ ဝေဒဂူကို အစစ်အမှန်အားဖြင့် ရနိုင်ပါ သလား”။

ရှင်နာဂသေနက “မင်းကြီး၊ ဝေဒဂူကို ပရမတ္ထအားဖြင့် တော့ လုံးဝမရနိုင်ပါဘူး” လို့ ဖြေတဲ့အခါ “ဒီအဖြေ သင့်လျော် ပါတယ်လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံတယ်။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးနဲ့ ရှင်နာဂသေနတို့ဟာ ခဲရာခဲဆစ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ အတွေးအခေါ် အယူအဆပိုင်းဆိုင်ရာ မေးခွန်းတွေကို ရှင်းလင်းပြီးတော့ မေးကြ၊ ဖြေကြ၊ ပြုလုပ်ကြတာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။

ဒီလို အမေးအဖြေများကို နာယူမှတ်သားကြရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေမှာ အသိဉာဏ် တိုးပွားလာနိုင်တယ်။ သို့သော် မြန်မာလူမျိုး တွေက မေးခွန်းမေးတာ အင်မတန်မှ နည်းကြတယ်။ နိုင်ငံခြား သားတွေကတော့ မေးခွန်းမေးတာ အလေ့အထ ရှိကြတယ်။

မေးခွန်းဆိုတာ မေးကြရမှာဖြစ်တယ်။ ကိုယ့်ရင်ထဲမှာ မရှင်းတဲ့ အကြောင်းအရာများကို မေးကြရတယ်။

စင်္ကာပူနိုင်ငံမှာ မိဘတွေက မြန်မာပြည်ကသွားကြတဲ့ တရုတ်မျိုးနွယ် ထိုင်ဝမ်မှာမွေးတဲ့ ကလေးတစ်ယောက်ဟာ အလွန်ထူးခြားတဲ့ ကလေးတစ်ယောက် ဖြစ်တယ်။ ၇-နှစ်သား အရွယ်က ဘုန်းကြီးနဲ့ ပထမဆုံး စတွေ့တဲ့အခါမှာ မေးခွန်းကို အင်္ဂလိပ်လို ရေးလာတယ်။

“မြတ်စွာဘုရားက ဒေဝဒတ်ကို ဘာဖြစ်လို့ ရဟန်းခံပေး တာတုန်း”ဆိုတဲ့ မေးခွန်းကိုမေးတယ်။ သူဟာ စာအလွန်ဖတ် တယ်။ ဗုဒ္ဓဝင်တွေလည်း ဖတ်ပြီးပြီ။ ၅၅၀-ဇာတ်တွေလည်း ဖတ်ထားတယ်။ အင်္ဂလိပ်လိုရေးထားတဲ့ စာအုပ်တွေ ဖတ်တယ်။ အဲဒီကလေး အခုမှ ၁၁-နှစ်ပဲ ရှိသေးတယ်။ တလောက စင်္ကာပူ သွားတဲ့အခါ “ဘုန်းဘုန်းနဲ့ တစ်ရက်နေမယ်” ဆိုပြီး မနက် ကတည်းက သူ့အမေက လိုက်ပို့တယ်။ တစ်နေ့ကုန် အတူလာ နေတယ်။ လာတဲ့အခါမှာ သူက မေးခွန်းလေးတွေ ယူလာတယ်။

ဘာမေးတုန်းဆိုလို့ရှိရင် “ဘုရားအားလုံးရဲ့ မယ်တော်ဟာ ဘုရားအလောင်းလေးဖွားပြီး ၇-ရက်ကျရင် ဘာဖြစ်လို့ သေရ တာတုန်း”တဲ့။ အဲဒီမှာ ဒကာတစ်ယောက်က “မင်းဘာဖြစ်လို့ ဒီမေးခွန်း မေးတာတုန်း” ပြောတော့ “ဪ၊ ဘုရား အလောင်း လေးဟာ ဝမ်းနည်းရှာမယ်တဲ့။ သူ့အမေ သူ့မမြင်ဖူးလိုက်ရဘူး။ အဲဒီခေတ်က ကင်မရာလည်း ရှိတာမဟုတ်တော့ သူ့အမေကို ဓာတ်ပုံရိုက်ထားတာလည်း မရှိဘူးတဲ့။ ဒါကြောင့်မို့ သူဝမ်းနည်း မှာပေါ့” တဲ့။

နောက် မေးခွန်းလေးတစ်ခုက “ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး အကြောင်းကို သူရှင်းပြပါ”တဲ့။ နောက်တစ်ခုက “လူတွေဟာ သေသွားပြီး ဘဝသစ် ရောက်လာတဲ့အခါ အတိတ်ဘဝကို ဘာဖြစ်လို့ မေ့ကြသလဲ။ ဘာဖြစ်လို့ မမှတ်မိကြသလဲ”တဲ့။ သူက အဲဒီမေးခွန်းတွေမေးတာ။ သူက အသိဉာဏ် အတော်ထက်မြက် တဲ့ ကလေးပဲ။

သူ့မွေးနေ့အတွက် ဘုန်းကြီးကိုလက်ဆောင်လာပေးတာ။ သူ့ကိုယ်တိုင် စာအုပ်ခိုင်သွားပြီး Critical Thinking ဆိုတဲ့ စာအုပ် ကို လက်ဆောင်ပေးတာ။ ဒီလိုထူးချွန်တဲ့ အသိဉာဏ်ထက်မြက် တဲ့ ကလေးတွေကလည်း လောကကြီးမှာ ရှိတယ်ပေါ့။ ဒါတွေ ဟာ အတိတ်ဘဝနဲ့ ဆက်စပ်ပြီးတော့သာ ဖြစ်တာဖြစ်တယ်။

နိဗ္ဗာန်ချုပ်

ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးတို့တတွေဟာ ဘဝတစ်ခု ရလာတဲ့ အချိန်မှာ အမှတ်တမဲ့မနေကြဘဲနဲ့ လေ့လာသင့်တယ်။ ရင်ထဲမှာ မရှင်းတာတွေကို မေးခွန်းထုတ်ရမယ်။ မေးခွန်းထုတ်ပြီး အဖြေ ရှာရမယ်။ မေးခွန်းထုတ်ခြင်း၊ အဖြေရှာခြင်းဖြင့် ကိုယ့်ရဲ့ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေးတွေ မြင့်မားလာအောင် ကြိုးစားသင့်တယ်။

“မိလိန္ဒမင်းကြီးနဲ့ ရှင်နာဂသေနတို့ရဲ့ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေ အတင်ပြောဆိုချက်များ” ဟာ အလွန်စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းပြီး ဒီတရားတွေကို မှတ်သားနာယူခြင်းဖြင့် စဉ်းစားဉာဏ်တွေ တိုးတက်ပြီး မိမိတို့ဘဝ တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်တာ

မိလိန္ဒပဉ္စာ

၃၉၅

ဖြစ်လို့ မမေ့သောသတိဖြင့် ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေ
ကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ma Thida Lwin**
Typed by- **Wai Wai Lwin**

မိလိန္ဒပုဒ္ဓါ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏
ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ
အပိုင်း(၂၁)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လပြည့်ကျော် (၁၄)ရက်၊ (၂၈-၁၂-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာ့ပူဇော်မင်္ဂလာ တရားအလှူအထူးတရားပွဲ၌ ရန်ကုန်မြို့၊ ဦးမောင်မောင်ရင်+ဒေါ်လှလှစိန်၊ သား-ကိုဇေယျာစိုး+မအေးမွန် ဆွေ၊ သမီး-ဒေါ်ခင်ငြိမ်းငြိမ်းစိုး+ကိုရန်နိုင်သိမ်း၊ သား- ကိုချမ်းမြေ့ဟိန်း+ မကြည်သာမင်းမွန်၊ မြေး-မောင်သူရစိုး၊ မပြုံးပန်းဝတ်ရည်၊ မောင်သူတစိုး မိသားစုတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော 'မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း (၂၁)' တရားဒေသနာတော်။

ဗုဒ္ဓဝါဒနဲ့ပတ်သက်ပြီး မရှင်းလင်းတဲ့ အချက်တွေ မိလိန္ဒ မင်းကြီး မေးသမျှ ရှင်နာဂသေနက ကျေနပ်လောက်အောင် အဖြေပေးနိုင်ခဲ့တယ်။ ဒီကနေ့ညမှာ ၅၆-ခုမြောက် မေးခွန်းနဲ့ အဖြေကို စတင် နာယူကြရမှာ ဖြစ်တယ်။

၅၆-အညကာယသင်္ကမနပဉ္စာ

လောကလူသားတွေဟာ ဘဝတစ်ခု ရရှိပြီးတဲ့နောက် ဘဝမှာ အဆုံးသတ်ကြရတယ်။ ဒီဘဝလုပ်သမျှ ကံတရားတွေက နောင်ဘဝ အဆက်ဆက်မှာပါပြီး ဘာကြောင့် ကံတရားတွေရဲ့ အကျိုးကိုခံစားရသလဲ ဆိုတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး မရှင်းလင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် တွေ မြောက်များစွာ ရှိကြတယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့အဆုံးအမကို လက်ခံ ယုံကြည်လို့ တရားဓမ္မကို အတော်အတန် သိရှိနားလည်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ် များသာလျှင် ဒီအချက်ကို သဘောပေါက်နိုင်တာဖြစ်တယ်။

၅၆-ခုမြောက်မေးခွန်းမှာ အညကာယ သင်္ကမန လက်ရှိ ကာယမှ အခြားကာယတစ်ခုသို့ ပြောင်းသွားတဲ့ သတ္တဝါမျိုး ရှိသလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းပဲ။

ဥပမာဆိုပါစို့၊ ငှက်ကလေးတစ်ကောင်နားနေတဲ့ သစ်ပင် တစ်ပင်ကို ခုတ်လှဲလိုက်လို့ရှိရင် အဲဒီငှက်ဟာ ပျံသွားပြီး နောက် တစ်ပင်ကို သွားနားတယ်။ လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာရှိတဲ့ ဝိညာဉ် ကောင်၊ လိပ်ပြာကောင်၊ soul လို့ ဆိုတဲ့အရာ၊ spirit လို့ဆိုတဲ့ အရာဟာလည်း ဒီဘဝရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ပျက်စီးသွားတယ်ဆိုရင် ဝိညာဉ်ကောင်ဆိုတာက နောက် body တစ်ခု ပြောင်းရွှေ့နေတာ လားဆိုတဲ့ မေးခွန်းမျိုးပဲ။

မြတ်စွာဘုရားကို ကိုးကွယ်လို့ ဗုဒ္ဓဘာသာလို့ ပြောရတဲ့ တိဗက်ရဲ့ အယူအဆတွေက တန္တရ မန္တရ အယူဝါဒ ဖြစ်တယ်။ 'ဥုံ မဏိပဒမေ ဟုံ' ဆိုတဲ့ မန္တာန်ကို အခေါက်ပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်ပြည့်အောင် ရွတ်လေ့ရှိတယ်။

အဲဒီ တိဗက်ဗုဒ္ဓဘာသာက reincarnatin ဆိုတာ လက်ခံတယ်။ ရုပ်ခန္ဓာကြီး ပျက်စီးသွားလို့ နောက်ရုပ်ခန္ဓာ တစ်ခုမှာ ဝင်စားတယ်လို့ ယုံကြည်တယ်။ လူတစ်ယောက်ဟာ သေဆုံးသွားပြီးတဲ့နောက်မှာ ၄၉-ရက်တိတိ နောက် body အသစ် ရှာနေတဲ့ အချိန်ပိုင်းလို့ ဒီလိုဆိုတယ်။

အဲဒီ အယူအဆမျိုးတွေဟာ ဂျပန်နိုင်ငံက ဗုဒ္ဓဘာသာ အချို့မှာလည်း ရှိတယ်။ သင်္ချိုင်းကို လှလှပပ ပြင်ဆင်ထားပြီး နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း မိမိတို့ ချစ်ခင်မြတ်နိုးတဲ့ ဆွေမျိုးသားချင်းတွေ၊ မိဘဘိုးဘွားတွေကို ပူဇော်ကြတယ်။ ဘုန်းကြီး၊ သီလရှင်တွေကို ပင့်ဖိတ်ပြီး chanting လုပ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်စေကြတယ်။

အဲဒီလို တန္တရ မန္တရတွေ ရွတ်ဖတ်ပေးတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဂျပန်ဘုန်းကြီးတစ်ပါးကို မေးကြည့်တယ်။ သူက ဒီလိုပြောတယ်။ “spirit ဆိုတဲ့ ဝိညာဉ်တွေ နားခိုနေတဲ့သူသားနဲ့မှာ ပူဇော်ပသမှု ပြုပြီးတဲ့အခါမှာ နောက်ထပ် ဘဝကောင်းကောင်း ရောက်ရှိဖို့ ဆုတောင်းပတ္တနာပြုပေးတယ်”။

ဒီဘဝမှာရှိတဲ့ ဝိညာဉ်ကောင်လေးက နောက်ခန္ဓာကိုယ် တစ်ခုမှာ ဝင်ရောက်တယ်လို့ဆိုတဲ့ အယူအဆနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးနဲ့ ရှင်နာဂသေနတို့ရဲ့မေးဖြေမှုကို စဉ်းစားကြည့်ရအောင်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်၊ “အတ္တိ ကောစိ သတ္တောယော ဣမမှာ ကာယာ အညံ ကာယံ သင်္ကမတိ-လောကကြီးမှာ လက်ရှိကာယကနေပြီး တစ်ခြားကာယကို ပြောင်းသွားတဲ့ သတ္တဝါဆိုတာ ရှိပါသလား”တဲ့။

မြန်မာကတော့ ‘သတ္တ’ ကို သတ္တဝါလို့ပြောတာ။ ပုဂ္ဂလတို့၊ သတ္တတို့၊ ပုရိသတို့ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းတွေဟာ Philosophical Term အရ ပြောမယ်ဆိုလို့ရှိရင် အယူဝါဒရေးရာနဲ့ ပတ်သက် တယ်လို့ ပြောနိုင်တယ်။

သတ္တဆိုတာ အသက်၊ လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်လို့ ဒီလို ဆိုလိုတယ်။ အသက်၊ လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်ဟာ ကာယတစ်ခု က နောက်ကာယတစ်ခုကို ပြောင်းရွှေ့သွားသလား၊ အဲဒီလို ပြောင်းရွှေ့သွားတဲ့ သတ္တ၊ ဇီဝ ရှိသလားလို့ မေးတာဖြစ်တယ်။

အဲဒီမေးခွန်းကို ရှင်နာဂသေန က “န ဟိ မဟာရာဇ- အဲဒီလို လက်ရှိကာယကနေပြီး နောက်ထပ် ကာယတစ်ခုကို ပြောင်းရွှေ့သွားတဲ့ (အတ္တ၊ အသက်၊ လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်၊) သတ္တဝါဆိုတာ မရှိပါဘူး” လို့ အတိအကျပဲ ဖြေလိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ထပ်ဆင့်ပြီးတော့မေးတယ်။ “ယဒိ နတ္ထိ နနု မုတ္တော ဘဝိဿတိ ပါပကေတိ ကမ္မေဟိ- ဒီဘဝက ကူးသွားကာမရှိဘူးဆိုရင် မဟုတ်တာတွေလုပ်ထားတဲ့ အကုသိုလ် ကံမှ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ် လွတ်မသွားဘူးလား” တဲ့။

အကြမ်းဖျင်း စဉ်းစားကြည့်လိုက်ရင် ဒီဘဝက ဘာမှ မပါဘူးဆိုရင် ဒီဘဝမှာ ဒုစရိုက်အလုပ်တွေ သူလုပ်ခဲ့လိမ့်မယ်။ လူသတ်ချင်လည်း သတ်မယ်၊ သူများဥစ္စာ ခိုးချင်လည်း ခိုးမယ်။ မဟုတ်တာတွေ အကုန်လုပ်တယ်။ လုပ်သွားတဲ့ မကောင်းမှု အကုသိုလ် ဟိုဘဝပါသွားတာ မရှိဘူးဆိုရင် အဲဒီ အကုသိုလ်ကံ တွေက သူ လွတ်မသွားဘူးလားတဲ့။

ဒီလိုမေးတော့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းတယ်။ “မင်းကြီး၊ မှန်ပါတယ်။ အကယ်၍ တစ်ဖန်ပြန်ပြီးတော့ မဆက်စပ်ဘူး ဆိုရင်တော့ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံတွေက လွတ်သွားနိုင်ပါတယ်။”

ဒီဘဝကသာ လိုက်ပါမသွားပေမယ်လို့ ဘဝနှစ်ခုဟာ အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်မှုရှိတယ်။ အဲဒီ ဆက်စပ်မှုရှိခြင်းကြောင့် မကောင်းမှုကံမှ မလွတ်ပါဘူး။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “မလွတ်နိုင်ဘူးဆိုတာကို ဥပမာနဲ့ ရှင်းပါဦး” လို့ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနက ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

“လူတစ်ယောက် စိုက်ပျိုးထားတဲ့ သရက်ခြံသွားပြီး အခြား လူတစ်ယောက်က သရက်သီးကို ခိုးတယ်ဆိုလို့ရှိရင် လောက ဥပဒေအရ အပြစ်ဒဏ်မသင့်ဘူးလား” ဆိုတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “သူများသရက်သီးခိုးမှတော့ အပြစ်ဒဏ်သင့်တာပေါ့” လို့ဆိုတယ်။

အဲဒီတော့ ရှင်နာဂသေနက ထောက်ပြတယ်။ “အဲဒီလူ ခိုးတဲ့ သရက်သီးဟာ ပိုင်ရှင်စိုက်တဲ့သရက်သီး မဟုတ်ဘူးတဲ့၊ ပိုင်ရှင်စိုက်လိုက်တဲ့ သရက်စေ့က မရှိတော့ဘူး။ အဲဒီလူခိုးတဲ့ သရက်သီးဟာ စိုက်ထားတဲ့သရက်ပင်မှ သီးတဲ့အသီးသာ ဖြစ်တယ်။ ခိုးတဲ့လူ ဘာကြောင့် အပြစ်ဖြစ်ရတာလဲ”။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အဲဒီလူခိုးတဲ့ သရက်သီးဟာ ပိုင်ရှင် စိုက်ထားတဲ့ သရက်စေ့က ပေါက်လာတာမို့ ဆက်စပ်မှု ရှိနေတယ်။ ဆက်စပ်မှုရှိလို့ ခိုးတဲ့လူဟာ အပြစ်သင့်ရပါတယ်” လို့ပြောတယ်။

“ဒီဥပမာအတိုင်းပဲ ဒီဘဝမှ နာမ်ရုပ်တွေကနေ ကံတစ်ခုကို ပြုလုပ်လိုက်တယ်။ ကုသိုလ်ကံပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်ကံပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီဘဝမှာ လုပ်လိုက်တယ်။ အဲဒီကံကြောင့် နောက်ဘဝမှာ ရုပ် နာမ်အသစ် ဖြစ်လာတာဖြစ်တယ်။ ဒီလိုဆက်စပ်နေတာ ဖြစ် သောကြောင့် အကုသိုလ်ကံမှ မလွတ်နိုင်ပါဘူး” လို့ ရှင်နာဂသေန က ရှင်းပြတယ်။

သရက်ခြံပိုင်ရှင်စိုက်တဲ့ သရက်ပင်က သီးတဲ့အသီး ဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့် ခိုးယူတဲ့လူက အပြစ်မလွတ်သလိုပဲ ဒီဘဝရုပ်နာမ်က လုပ်ထားတဲ့ကံတရားက မွေးထုတ်ပေးလိုက်တဲ့ ဘဝဖြစ်လို့ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကံတရားက မလွတ်နိုင်ဘူး၊ ဒီလို ဖြေတယ်။

ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ၂၂-ခုမြောက် မေးခွန်းမှာလည်း ဒီသဘောကို ရှင်းလင်းပြီး ဖြေဆိုခဲ့တယ်။

၂၂-ခုမြောက် မေးခွန်းကို ဖြေဆိုတဲ့နေရာမှာ အခုလိုပဲ လူတစ်ယောက်ဟာ အခြားတစ်ယောက်စိုက်ထားတဲ့ သရက်သီး ကို ခိုးတယ်၊ ခိုးတဲ့အခါ ဖမ်းပြီးတရားစွဲတယ်၊ တရားစွဲတဲ့အခါ သူက တရားရုံးမှာ သူ့စိုက်တဲ့သရက်သီးခိုးတာ မဟုတ်ပါဘူးလို့ ငြင်းချက်ထုတ်တယ်။ “ကျွန်ုပ်ခိုးတာဟာ သူ့စိုက်တဲ့ သရက်သီး မဟုတ်ပါဘူး။ သူ့စိုက်တဲ့သရက်သီးက မရှိတော့ပါဘူး။ အခုဟာ နောက်သီးတဲ့ သရက်သီးကို ခိုးတာပါ” ဆိုပြီးတော့ သူက လျှောက်လဲချက်ပေးတယ်။

သို့သော်လည်း အပြစ်က လွတ်သွားလားဆို ဘယ်လွတ် မှာတုန်း။ ဟိုလူ့စိုက်တဲ့ သရက်ပင်ကသီးတဲ့ သရက်သီး ဖြစ်နေ

သည့်အတွက်ကြောင့် သူဟာ အပြစ်ဒဏ်ချခြင်းကို ခံရတယ်။
အဲဒီဥပမာနဲ့ ဖြေရှင်းပေးခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။

အခုလည်းပဲ ဒီကာယကနေ နောက် ကာယတစ်ခု
ကူးပြောင်းသွားတာ မရှိသော်လည်း ဒီဘဝ ရုပ်နာမ်တွေနဲ့လုပ်တဲ့
ကံတရားက နောင်ဘဝ ရုပ်နာမ်အသစ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေတာ
ဖြစ်သောကြောင့် ကံနဲ့ဆက်စပ်နေသည့်အတွက်ကြောင့် အပြစ်
မလွတ်နိုင်ဘူး။

ဘဝမှာ ဘယ်တုန်းကပဲ လုပ်ခဲ့လုပ်ခဲ့၊ လုပ်ခဲ့တဲ့ကံတရား
သည် ဘဝတစ်ခုကို ထုတ်လုပ်နေတာသာ ဖြစ်တယ်။ ဒါ ဗုဒ္ဓရဲ့
အဆုံးအမကို လက်ခံယုံကြည်ကြတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်
တွေအနေနဲ့ ဒီလိုပဲ မှတ်ရမှာဖြစ်တယ်။

ဘုရားသခင် ဖန်ဆင်းလို့ လူဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ
ကျတော့ တစ်ခါပဲ ဖန်ဆင်းတာလေ။ ဘုရားသခင် ဖန်ဆင်းလို့
လူဖြစ်လာပြီးရင် သေရင် ဘယ်သွားလဲ။ ကောင်းကင်ဘုံက
အမိန့်ချမယ့်နေ့ကို သင်္ချိုင်းကနေစောင့်မယ်။ သင်္ချိုင်းကနေ စောင့်
ပြီးတော့ ဘုရားသခင်ရဲ့အလိုတော်ကျ ထာဝရကောင်းကင်ဘုံကို
ကိုယ်တော်မြတ်နဲ့အတူတကွခေါ်ပြီး ထားချင်လည်းထားမယ်။
သို့မဟုတ် မင်း အလွန်ဆိုးတယ်၊ ထာဝရငရဲသွားတော့ဆိုပြီး
ပို့ချင်လည်းပို့မယ်။ ဒီနှစ်လမ်းပဲရှိတယ်။ ဒါက ဘုရားသခင်
ဖန်ဆင်းတာကို ယုံကြည်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ နောက်ဆက်တွဲ အခြေ
အနေတစ်ခုပဲ။

ဘဝမှာ အရေးကြီးတဲ့အယူအဆ အသိအမြင်နဲ့ ပတ်သက်
ပြီး မြတ်စွာဘုရားက-

‘ဥဘော ပုညဉ္စ ပါပဉ္စ၊
 ယံ မစ္စော ကုရုတေ ဣဓ၊
 တဉ္စိ တဿ သကံ ဟောတိ၊
 တဉ္စ အာဒါယ ဂစ္ဆတိ။’

“လူတစ်ယောက်ဟာ လက်ရှိဘဝမှာ ကောင်းတာလည်း လုပ်တယ်၊ မကောင်းတာလည်း လုပ်တယ်။ အဲဒီ ကောင်း၊ မကောင်း ကိုယ်လုပ်တဲ့အလုပ်ဟာ ကိုယ်နဲ့သာသက်ဆိုင်တယ်။ ကိုယ်ပိုင်တဲ့ အရာဖြစ်တယ်။ ကိုယ်လုပ်တဲ့အရာကိုသာ နောက်ဘဝ ယူသွားရတယ်။”

‘တဉ္စဿ အနုဂံ ဟောတိ၊
 ဆာယာဝ အနုပါယိနီ’

“အဲဒီ ကိုယ်လုပ်ခဲ့တဲ့ကံသည်သာ ဘဝခရီးမှာ အရိပ်ပမာ လိုက်နေမှာပဲ။”

မြတ်စွာဘုရားက ကံရဲ့ပုံရိပ်ကို ဒီလိုဟောထားတာ ဖြစ်တယ်။ ကောင်းတာလုပ်ရင် ကောင်းတဲ့အကျိုး၊ မကောင်းတာလုပ်ရင် မကောင်းတဲ့အကျိုး ဆိုတာတွေကို ရရှိခံစားရမယ်၊ လူတွေဟာ ကိုယ်လုပ်တဲ့ ကံကြမ္မာပုံရိပ်တွေအတိုင်း ထင်တယ်။

“ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇတိ၊ ယဒိဒံ ဟိန ပဏီတတာယ-
 မိမိလုပ်ခဲ့တဲ့ ကံတရားသည် သတ္တဝါတွေရဲ့ အထက်တန်းကျမှု၊ အောက်တန်းကျမှု၊ အဆိုး၊ အကောင်းကို ကံပဲ ဖန်တီးနေတာ ဖြစ်တယ်။”

ဘယ်လို ဖန်တီးနေတာတုန်းဆိုရင် လူတစ်ယောက်ဟာ အသက်ရှည်တဲ့လူရှိသလို အသက်တိုတဲ့လူရှိတယ်။ ဘာကြောင့်

အသက်ရှည်ရလဲ၊ ဘာကြောင့် အသက်တိုရသလဲ၊ အသက်တိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ တစ်ခြားသတ္တဝါတွေကို နှိပ်စက်တတ်တယ်၊ သတ်ဖြတ်တတ်တယ်။ သတ်ဖြတ်မှုတွေကို ကျူးလွန်တယ်၊ ပါဏာတိပါတကံ ကျူးလွန်မှုတွေ လုပ်ကြတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ အသက်တိုကြတယ်။ သူများကို တိုအောင်လုပ်လို့ ကိုယ်တိုတယ်။ reaction လို့ ခေါ်တယ်။

ဩစတေးလျက အဘော်ရီဂျီနီ ဆိုတဲ့ မူလလူမျိုးတွေ အသုံးပြုတဲ့ ဘူမရင်းဆိုတဲ့ လက်နက်လိုပဲ၊ ပစ်လိုက်လို့ရှိရင် ပစ်သူထံ ပြန်ရောက်လာတယ်။ အဲဒါမျိုးလို ကိုယ်လုပ်တဲ့အရာ သည် ကိုယ့်ဆီကို ပြန်ပြန်ရောက်လာတတ်တယ်။ effect အနေနဲ့ အကျိုးဆက်အနေနဲ့ ပြန်ရောက်လာတယ်။ ကိုယ်က သူများ အသက်တိုအောင်လုပ်ရင် ကိုယ်လည်းအသက်တိုတယ်လို့ ဆိုလို တယ်။ အသက်ရှည်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သူများကို အသက်တို အောင် မလုပ်ခဲ့ဘူး၊ သူများကို ညှာတာတယ်။ ပါဏာတိပါတမှ ရှောင်တယ်၊ သီလကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ အသက်ရှည်တယ်။

၅၇-ကမ္မပလ အတ္ထိဘာဝပဉ္စာ

နောက် ၅၇-ခုမြောက် မေးခွန်းတစ်ခုကို မေးပြန်တယ်။ ‘ကမ္မပလ အတ္ထိဘာဝပဉ္စာ’ ကံရဲ့အကျိုး ရှိ၊မရှိ မေးတာ မဟုတ်ဘဲ ကံတရားရှိတယ်ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီးမေးတဲ့မေးခွန်း ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က မေးတယ်။ “ဣမိနာ နာမဇ္ဈပေန ကမ္ပံ ကတံ ကုသလံ ဝါ အကုသလံ ဝါ၊ ကုဟိ တာနိ ကမ္မာနိ တိဋ္ဌန္တိ- အရှင်ဘုရား ဒီရုပ်နာမ်နဲ့ ကောင်းတာရော မကောင်းတာရော၊ ကုသိုလ်ရော အကုသိုလ်ရော လုပ်ကြတယ်။ အဲဒီလိုလုပ်တဲ့ကံတရားတွေဟာ ဘယ်မှာတည်ရှိနေပါသလဲ”။

သတ္တဝါတွေလုပ်တဲ့ ကံတရားတွေဟာ ဘယ်မှာ တည်နေ သလဲလို့ မေးတဲ့အခါ ရှင်နဂသေန က “အနုဗန္ဓေယျံ၊ မဟာရာဇ တာနိ ကမ္မာနိ ဆာယာဝ အနပါယိနိ- ဘယ်မှာ တည်ရှိနေတယ်ဆိုတာ မဖြေဘဲ “အဲဒီကံတွေက အရိပ်ပမာ တကောက်ကောက် လိုက်နေတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

ကံရဲ့ တည်ရှိရာ

ဒီအချက်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘုန်းကြီးတို့ တစ်ခါတုန်းက တရားပွဲမှာ ဟောဖူးတယ်။ “ကံတရားတွေဟာ ဘယ်မှာရှိသလဲ၊ လူတွေလုပ်လိုက်တဲ့ ကောင်းကံ မကောင်းကံ၊ အသိဉာဏ်တွေက အစ လူတွေရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ သဘာဝတရားတွေ၊ နာမ်တရား တွေဟာ ဘယ်မှာတည်ရှိသလဲ” လို့ မေးရင် တစ်ချို့က ဦးနှောက် ထဲမှာလို့ ဖြေကောင်းဖြေလိမ့်မယ်၊ (သို့မဟုတ်) နှလုံးသားထဲမှာ လို့ ဖြေကောင်းဖြေလိမ့်မယ်။

ဒါဖြင့် ဦးနှောက်ပျက်သွားရင် ကံတွေ ပါမသွားဘူးလား။ ဆိုပါစို့၊ ကွန်ပျူတာပျက်သွားလို့ရှိရင် ကိုယ်လုပ်ထားတဲ့ ဒေတာ တွေ ဆုံးရှုံးသွားတယ်။ အကုန်လုံး ပျက်စီးကုန်တယ်။ အဲဒါလို လုပ်ထားတဲ့ကံတွေ ဆုံးရှုံးပြီး ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်တယ်။

နှလုံးသားမှာ ရှိတယ်ဆိုရင်လည်း နှလုံးသား ပျက်စီးသွားရင်ရော ဒီကံတွေ ပျက်စီးသွားသလားလို့ စဉ်းစားစရာဖြစ်တယ်။

အဲဒီတုန်းက အဖြေထုတ်ပြီး ဘာဟောခဲ့တုန်းဆိုရင် ကံတရားတွေဟာ ဦးနှောက်မှာ တည်ရှိတာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ နှလုံးသားမှာ တည်ရှိတာလည်း မဟုတ်ဘူး။ စိတ္တသန္တတိ (mental process) စိတ်ဖြစ်စဉ်မှာ တည်ရှိတယ်လို့ ဟောခဲ့ဖူးတယ်။

စိတ်ဖြစ်စဉ်ဆိုတာက ရှေ့စိတ်ပျက်သွားရင် နောက်စိတ် ပေါ်တယ်။ အဲဒီတော့ ရှေ့စိတ်ရဲ့သတ္တိသည် နောက်စိတ်ပေါ် ရောက်သွားတယ်။ နောက်စိတ်ရဲ့သတ္တိသည် နောက်အခြားစိတ် ပေါ် ရောက်သွားတယ်။ ဒီလိုပြောင်းလဲနေတဲ့ သဘောတရား ပေါ့။ ကမ္မသတ္တိတွေဟာ စိတ်အစဉ်မှာပဲ တည်ရှိနေတယ်လို့ ဒီလို ဆိုနိုင်တယ်။

သို့သော် ဒီနေရာမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “လူတွေလုပ်တဲ့ ကောင်း၊မကောင်းကံတွေဟာ ဘယ်မှာတည်ရှိတုန်း” လို့ မေးတဲ့ အခါမှာ ရှင်နာဂသေနက ဘယ်မှာရှိတယ်လို့ မဖြေဘဲ “အနုဗန္ဓေယျံ၊ တာနိံ ကမ္မာနိံ ဆာယာဝ အနုပါယိနီ- အဲဒီကံတွေဟာ အရိပ်ပမာ သတ္တဝါတွေနောက်က ထပ်ချပ်မကွာ ပါနေတယ်” လို့သာ ပြောတာ။ ဘယ်မှာ တည်ရှိတယ်ဆိုတာ မဖြေဘူး။

အဲဒီလိုဖြေလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီး က ပြန်မေး တယ်။ “သက္ကာ ပန ဘန္ဓေ တာနိံ ကမ္မာနိံ ဒဿေတုံ- အရှင်ဘုရား၊ အဲဒီကံတွေဟာ ဘယ်မှာရှိတယ်ဆိုတာကို အရှင် ဘုရား ပြန်ပြောသလား။”

ရှင်နာဂသေနက “မင်းကြီး၊ ကျွန်ုပ်ပြောမယ့်စကားကို ဘယ်လို ယူဆသလဲ။ သစ်ပင်တွေဆိုတာ ရှိတယ်၊ အဲဒီသစ်ပင် တွေဟာ အသီး မသီးကြသေးဘူး၊ အဲဒီအသီး မသီးသေးကြတဲ့ သစ်ပင်ရဲ့ အသီးတွေဟာ ဘယ်နားမှာရှိတယ်ဆိုတာ ပြုလို့ ရပါ သလား” လို့ မေးတယ်။

သစ်ပင်တစ်ပင်ဟာ အသီး မသီးသေးဘူး။ သို့သော် တစ်ချိန် သီးမှာဖြစ်တယ်။ အဲဒီ မသီးသေးတဲ့ အသီးတွေဟာ ဘယ်နားမှာရှိလဲ။ အမြစ်ထဲမှာ ရှိတာလား၊ အခွံထဲမှာ ရှိတာလား၊ အခေါက်ထဲမှာ ရှိတာလား၊ အကိုင်းအခက်ထဲမှာ ရှိတာလား၊ အရွက်ထဲမှာ ရှိတာလား၊ ဘယ်မှာရှိတာတုန်းလို့ ဘယ်လို ပြောမလဲ၊ ပြန်ပျံ့မလားလို့ မေးတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား၊ ဘယ်ပြန်နိုင်မတုန်း” လို့ ဖြေတယ်။

“အဲဒီ ဥပမာအတိုင်းပဲ အဗ္ဗောဓိန္ဒြိယ သန္တတိယာ- ဖြစ်စဉ်တစ်ခုက ပြတ်စဲမသွားဘူး။ ပြတ်စဲမသွားတဲ့ ဖြစ်စဉ် ရှိနေသည့်အတွက်ကြောင့် အဲဒီကံတွေဟာ ဘယ်နေရာမှာ ရှိတယ်ဆိုတာ ပြဖို့မဖြစ်နိုင်ဘူး” လို့ ရှင်းပြတယ်။

ကံတရားတွေဟာ ဘယ်နားမှာ ရှိနေတယ်လို့ ပြောလို့ မရဘူး။ သို့သော် လုပ်ထားသည့်ကံက အကျိုးကို ဖြစ်စေလိမ့် မယ်လို့ ဆိုနိုင်တယ်။ ဒီသစ်ပင်စိုက်ထားလို့ရှိရင် ဒီသစ်ပင်က အသီးသီးမယ်လို့တော့ ပြောနိုင်တယ်။ သို့သော် ဒီအသီးက ဘယ်နားမှာရှိတယ် ဆိုတာတော့ မပြနိုင်ဘူး။

ကံတရားတွေဟာ အကျိုးပေးမှာ သေချာတယ်။ ဘာကြောင့် အကျိုးပေးတာတုန်းဆို လုပ်ခဲ့လို့၊ သို့သော် အဲဒီ

လုပ်ထားတဲ့ ကံတရားတွေဟာ ဘယ်နားမှာ ရှိနေကြသလဲလို့ မေးမယ်ဆိုရင်တော့ ဒါပြုလို့မရဘူးလို့ ရှင်နာဂသေနကဖြေတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့ရဲ့ အဓိက လက်ခံထားတဲ့ အချက်က ဘာလဲလို့ဆိုရင် ကံနဲ့ ကံ၏အကျိုးကို လက်ခံတာ။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်က 'ကမ္မဝါဒီ' ကံရှိတယ်လို့လည်း ဟောတယ်။ ထိုကံကို လုပ်လို့ရတယ်လို့လည်း ဟောတယ်။

သို့သော် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ တစ်ချိန်တုန်းက ကံကို ငြင်းပယ် တဲ့ဝါဒတွေ၊ ကံ၏အကျိုးကို ငြင်းပယ်ခဲ့တဲ့ဝါဒတွေ ပေါ်ခဲ့ဖူး တယ်။ အင်္ဂါရိယဝါဒ ဆိုတာ ကံကို ငြင်းပယ်တဲ့ဝါဒ၊ ကံဟာ လုပ်လို့မရဘူး။ နတ္ထိတ ဝါဒ ဆိုတာ ကံ၏အကျိုးကို ငြင်းပယ် တာ။ အဟေတုကဝါဒ ဆိုတာ အကြောင်းကို ငြင်းပယ်တာ။ ကံရော၊ ကံ၏အကျိုးရော နှစ်ခုစလုံးကို ငြင်းပယ်တာ။ အဲဒီ ငြင်းပယ်တဲ့ဝါဒကိုပဲ ဒုစရိုက်တရား ၁၀-ပါးမှာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလို့ ဖော်ပြတယ်။ မိစ္ဆာဆိုတာ လွဲမှားနေတဲ့၊ ဒိဋ္ဌိ-အမြင်။ သူ့အမြင် ဟာ တကယ်ရှိတဲ့အနေအထားမျိုး မဟုတ်ဘဲနဲ့ လွဲမှားနေတဲ့ အမြင်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေက ကံဆိုတာ ရှိတယ်။ ကံ၏ အကျိုး တရားဆိုတာ ရှိတယ်။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်က 'ကမ္မဝါဒီ၊ ကိရိယဝါဒီ' ဒီလို ဟောကြားခဲ့တာဖြစ်လို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ဖို့ အခြေခံအကြောင်းတရားကတော့ ကံကို လက်ခံယုံကြည်မှုပဲ ဖြစ်တယ်။

ကံကို ငြင်းပယ်ရင် ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟုတ်နိုင်ဘူး။ တစ်ခါ တရံ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်ပါလျက် ကံတရားကို ငြင်းပယ်တဲ့

အနေအထားမျိုးတွေ အရိပ်အယောင်လေးတွေ တွေ့နေရတယ်။ ဘာတွေတုန်း ဆိုလို့ရှိရင် ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာ၊ သုတမင်္ဂလာ၊ မုတမင်္ဂလာ လို့ခေါ်တဲ့ လောကီမင်္ဂလာကို လက်ခံယုံကြည်ကြခြင်း ဖြစ်တယ်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ မနက်စောစောထ မြက်ခင်းစိမ်းစိမ်းလေး မြင်လိုက်ရင် မင်္ဂလာရှိတယ်။ နွားချေးစိုစိုလေး ကိုင်လိုက်ရရင် လည်း မင်္ဂလာရှိတယ်လို့ ယုံကြည်ကြတယ်။ သူတို့က နွားကို အလေးထားတယ်။ မြန်မာပြည်မှာတော့ နွားချေးတွေ့ရင် နှာခေါင်းတောင် ပိတ်လိမ့်ဦးမယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ ကံကို မယုံကြည်တဲ့ အယူအဆတွေ ရှိတယ်။ နေ့ချင်းညချင်း ကြီးပွားချင်လို့ ဂျင်းစိုက်တယ်။ အကြံ အစည်အောင်ချင်လို့ ကြံပင်စိုက်တယ်။ သို့မဟုတ် ကြံကို ဘုရား လှူတယ်တို့ ဒါမျိုးတွေ လုပ်ကြတယ်။ ယုံကြည်ချက် လွဲမှားမှုတွေ ဖြစ်တယ်။ ကြံကို ဘုရားလှူတာတော့ ကုသိုလ်ပဲ။ သို့သော် ကြံ ဘုရားလှူမှ ကြံဆိုတဲ့စကားလုံးပေါ်မှာ ယုံကြည်တာကျတော့ ကံကိုယုံကြည်တာ မဟုတ်တော့ဘူး။ ဘုရားလှူလို့ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာရတယ် ဆိုတာတော့ ကံတရားလို့ ပြောလို့ရတယ်။ ကောင်းတာလုပ်တယ်လို့ ပြောလို့ရမယ်။

ကြာပန်း ဘုရားကပ်ရင် ငါ့အလုပ်တွေ ကြန့်ကြာနေမယ် ဆိုပြီး မကပ်ဘူး။ ပန်းသီးလည်း ဘုရားမလှူဘူး။ ဘာဖြစ်လို့ဆို ပင်ပန်းတယ်ပေါ့။ ပန်းသီးလို့ မခေါ်နဲ့လေ၊ Apple လို့ခေါ်ပေါ့။ အဲဒီကျတော့ ပြောင်းသွားမှာပဲလေ။ မြန်မာတွေဟာ နေ့နာမ် ယုံကြည်တာဟာလည်း ကံကို ပစ်ပယ်တဲ့ အနေအထားမျိုး

ဖြစ်နေတယ်။ ရောထွေးနေတယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ အဲဒီလို ရောထွေးမှုတွေကို မရှိစေဘဲ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း “ကိုယ်ကောင်း တာလုပ်ရင် ကောင်းတာဖြစ်တယ်။ မကောင်းတာလုပ်ရင်လည်း မကောင်းတာဖြစ်တယ်” လို့ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ကြီး ကံတရားကို လက်ခံ ယုံကြည်ကြရမှာဖြစ်တယ်။

ငါလုပ်နေတဲ့ အလုပ်ဟာ ကောင်းတဲ့ အလုပ်လား၊ မကောင်းတဲ့အလုပ်လား၊ ကုသိုလ်လား၊ အကုသိုလ်လား။ အဲဒါကို သိရှိနားလည်ပြီး ကုသိုလ်တရားကိုသာ ကြိုးစားအားထုတ်ပြီး အကုသိုလ်တရားတွေ နည်းနိုင်သမျှနည်းအောင် ဖယ်ရှားကြရမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒါသာလျှင် မြတ်စွာဘုရားရဲ့အဆုံးအမနဲ့ ကိုက်ညီ တယ်။

နိဗ္ဗိဇ္ဈင်္ဂ

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမကိုလိုက်နာပြီး အပေါ်ယံ ယုံကြည်မှုတွေကို ဖယ်ရှား နိုင်ရမယ်။ မိမိတို့လုပ်တဲ့ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ကံတရားတွေရဲ့ သဘာဝတွေကို သိရှိနားလည်ပြီး အကုသိုလ်ကို ရှောင်ရှားခြင်း၊ ကုသိုလ်တရားဖြစ်ပွားအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းသည် သာလျှင် မှန်ကန်သော လုပ်ရပ်ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်သားကြကာ ကုသိုလ်တရား ပွားများအားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏
ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ
အပိုင်း(၂၂)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊
ပြာသိုလဆန်း(၂)ရက်၊ (၃၀-၁၂-၂၀၁၆) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်း
မြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကား
ပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိပိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ်
သည့် သာသနာ့ပူဇော်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင် အခမ်း
အနား၌ ရန်ကုန်မြို့၊ ရဲမှူးကြီးဝင်းမြိုင်(ငြိမ်း)+ဒေါ်လှမြင့် မိသားစုတို့၏ အမတ်
ဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ‘မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏
ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၂၂)’ တရားဒေသနာတော်။

၅၈-ဥပ္ပဇ္ဇတိဇာနနပဉ္စာ

၅၈-ခုမြောက်မေးခွန်းမှာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇာနနပဉ္စာ၊ ဖြစ်လာ
သူကိုယ်တိုင်က သူဖြစ်လိမ့်မယ်ဆိုတာ သိနိုင် မသိနိုင် မေးတာ
ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က မေးတယ်- “ဘန္တေ နာဂသေန
ယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဇာနာတိ သော ဥပ္ပဇ္ဇိဿာမိတိ- အရှင်
ဘုရား၊ ဖြစ်သူကိုယ်တိုင်က သူဖြစ်လိမ့်မယ်ဆိုတာကို သိပါ
သလား။”

ရှင်နာဂသေနက “သိနိုင်ပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

“အရှင်ဘုရား၊ သိနိုင်တယ်ဆိုရင် ဥပမာနဲ့ ပြောစမ်းပါ”
လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆိုပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက “မင်းကြီး၊ ဥပမာ- လယ်သမား
တစ်ယောက်ဟာ စပါးစိုက်ပျိုးတယ်။ သူ့စိုက်ပျိုးတဲ့အချိန်မှာ
မိုးလေဝသက အင်မတန်မှကောင်းမွန်ပြီး စပါးပင်တွေဟာ
ရှင်သန်နေတယ်။ အဲဒါကိုကြည့်ပြီးတော့ စပါးတွေ အများကြီး
ရမှာလို့ သူ ကြိုတင်ပြီး မသိနိုင်ဘူးလား” လို့ မေးလိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “သိနိုင်တာပေါ့ဘုရား”။

အဲဒီအချိန်မှာ စပါးပင်ဟာ သီးမှမသီးသေးတာ။ အပင်
တွေတော့ ပေါက်နေပြီ။ မိုးလေဝသလည်း ကောင်းတယ်။ အပင်
တွေက သန်စွမ်းတယ်။ အဲဒီ ပစ္စုပ္ပန်အခြေအနေကိုကြည့်ပြီး
ဒီနှစ်တော့ စပါးတွေ များစွာရတော့မှာပဲဆိုတာ လယ်သမားဟာ
ကြိုတင်သိနေတယ်။

အဲဒါလိုပဲ ဖြစ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ ကိုယ်ဖြစ်လိမ့်
မယ်ဆိုတာကို ကြိုတင်ပြီးတော့သိနိုင်ပါတယ်လို့ ရှင်နာဂသေန
က ဖြေတာဖြစ်တယ်။

ဒီကနေ့ခေတ်မှာ ကြိုတင်ခန့်မှန်းပြောဆိုမှုတွေ အများကြီး
ပေါ်လာပြီ။ သို့သော် ထင်ရှားတဲ့ဥပမာတစ်ခုကိုပဲ ရှင်နာဂသေန
ပြောတာဖြစ်တယ်။ ဖြစ်လာမယ့်အနာဂတ်ကို သိနိုင်တယ်လို့ ဒီလို
ဒီဥပမာနဲ့ ဖြေလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံသွားတယ်။

ဒါ သာမန်အကြောင်းအရာတစ်ခုနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့
မေးတာမျိုးဖြစ်လို့ ဗုဒ္ဓတရားတော်နဲ့ တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်မှုတော့

မရှိဘူး။ သို့သော် အနာဂတ်ကို ကြိုတင်သိနိုင်ပုံ ရှင်းပြတာ ဖြစ်တယ်။

၅၉-ဗုဒ္ဓနိဒဿနပဉ္စာ

နောက် ၅၉-ခုမြောက်မေးခွန်းက ‘ဗုဒ္ဓနိဒဿနပဉ္စာ’ မြတ်စွာဘုရားကို ညွှန်းဆိုနိုင်ပါသလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။ ဗုဒ္ဓရှိတယ်၊ ဗုဒ္ဓ ဘယ်နေရာမှာရှိတယ်ဆိုတာကို ညွှန်ပြနိုင်သလား လို့ မေးတာဖြစ်တယ်။

အဲဒီအချိန်မှာ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံသွားလို့ နှစ်ပေါင်း ၅၀၀-လောက် ကြာညောင်းသွားပြီ။ ဘုရားရှင် သက်တော် ထင်ရှားရှိတဲ့အချိန် မဟုတ်ဘူး။ အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ မိလိန္ဒ မင်းကြီးကမေးတယ်။

“ဘန္တေ နာဂသေန ဗုဒ္ဓေါ အတ္ထိ- ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ရှိပါ သလား”။

ရှင်နာဂသေနက “အာမ မဟာရာဇ ဘဂဝါ အတ္ထိ- မင်းကြီး၊ ဒို့လေးစားတဲ့ မြတ်စွာဗုဒ္ဓ ရှိပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

အဲဒီမှာ အသုံးအနှုန်းကို မှတ်သင့်တယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဗုဒ္ဓလို့မေးတဲ့အခါမှာ ရှင်နာဂသေနက ‘အာမ မဟာရာဇ ဘဂဝါ အတ္ထိ’ လို့ “ဘဂဝါ” ဆိုတဲ့စကားလုံးကို သုံးပြီးဖြေတယ်။

ဒီ ဘဂဝါဆိုတဲ့ စကားလုံးက မြန်မာလူမျိုးတွေအနေနဲ့ ကတော့ ဘုရားလို့ပဲ သိထားတာ။ သို့သော် ဘဂဝါ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို အိန္ဒိယနိုင်ငံက ယနေ့အထိ လူတွေ သုံးနေတုန်းပဲ

ရှိသေးတယ်။ သူတို့လေးစားတဲ့ ဆရာကြီးတွေကို ဘဂဝါ လို့ ခေါ်တယ်။ သူတို့က ဂုဏ်ကြီးတွေကို ဘဂဝါလို့ ခေါ်တာဖြစ်တယ်။

“ဘဂဝါ” ပုဒ်ကို ဖွင့်ဆိုတဲ့အခါ “ဘဂဝါတိ ဂရူ၊ ဘဂဝါ ဆိုတာ လေးစားထိုက်တဲ့ဆရာ။ ဂရူ ဟိ လောကေ ဘဂဝါတိ ဝုစ္စတိ - လောက လူတွေက သူတို့ လေးစားတဲ့သူကို ဘဂဝါ လို့ ခေါ်တယ်” လို့ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသက ဖွင့်ဆိုတယ်။

ဒါကြောင့်မို့ မြတ်ဗုဒ္ဓကို ဘဂဝါဆိုတဲ့စကားလုံးနဲ့ ရဟန်း တော်တွေက တလေးတစား ခေါ်ဆိုကြတာ ဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာ ဘုရားရဲ့ သွန်သင်မှု၊ ဆုံးမမှုအောက်မှာ နေကြရတော့ ဘုရားဟာ ဆရာပဲ။ သွန်သင်ဆုံးမတဲ့နေရာမှာ တကယ့်ကို ဆရာမြတ် ဖြစ်တယ်ပေါ့။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဆရာကို “အာစရိယ” လို့သုံးပြီး အာစရိယ ပူဇာ လုပ်ကြတယ်။ သာမန်သင်ကြားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို အာစရိယ၊ မြတ်စွာဘုရားကျတော့ အလွန်လေးစားရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သော ကြောင့် ဘဂဝါ လို့ သုံးပြီးတော့ ခေါ်တာပဲဖြစ်တယ်။ ရှင်နာဂသေနက “ဘဂဝါ- မြတ်စွာဘုရား တကယ်ရှိပါတယ်”လို့ ဖြေတာ။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဘာထပ်မေးလဲဆိုရင် “သက္ကာ ဗုဒ္ဓေါ နိဒဿေတုံ ဣဓ ဝါ ဣဓ ဝါ တိ- ဗုဒ္ဓရှိတယ်ဆိုရင် ဗုဒ္ဓ ဘယ်နေရာမှာ ရှိတယ်၊ ဘယ်အရပ်မှာ ရှိတယ်လို့ ရှိတဲ့နေရာကို ပြောပြနိုင်မလား။”

သူမေးတဲ့မေးခွန်းက ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးလို့ နှစ်ပေါင်း ၅၀၀-ခန့်ရှိမှ မေးတဲ့မေးခွန်းလေ။ “မြတ်စွာဘုရားရှိတယ်ဆိုရင် ဘယ်မှာလဲ၊ ရှိတဲ့နေရာ ပြောနိုင်လား” လို့ မေးတာဖြစ်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဘယ်လိုဖြေတုန်းဆိုရင် “ပရိနိဗ္ဗာတော၊ မဟာရာဇ ဘဂဝါ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ- ဘာမှ အကြွင်းအကျန်မရှိတော့တဲ့ အငြိမ်းဓာတ်အနေနဲ့ ငြိမ်းသွား ပြီ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသွားပါပြီ” လို့ ဖြေတယ်။

ငြိမ်းသွားပြီဆိုတဲ့နေရာမှာ လောကလူတွေက နိဗ္ဗာန်ဝင်စံ သွားတယ် ဆိုတဲ့အခါ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ကောင်းကင်ဘုံလိုလို့၊ နိဗ္ဗာန် ဟာ အလွန်ချမ်းသာတယ်ဆိုတော့ နေရာတစ်ခုခု ရှိနေသလိုလို့ ဒီလို ထင်ကောင်းထင်ကြမယ်။ အနုပါဒိသေသာယ ဆိုတာ န+ဥပါဒိသေသာယ၊ ဥပါဒိဆိုတာ ခန္ဓာကို ခေါ်တာ။ ဘုန်းကြီး တို့တတွေ ရရှိထားတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးဟာ ဘယ်သူက ထုတ်လုပ် ပေးထားတာလဲဆိုရင် ကံနဲ့ ကိလေသာက ပေါင်းစပ်ပြီး ထုတ်ပေး တာ။

သရက်ပင် ဘယ်သူက ထုတ်တာလဲဆိုရင် သရက်စေ့ ကနေ မြေကြီးနဲ့ရေနဲ့ ပေါင်းစပ်ပြီးတော့ ထုတ်ထားတယ်လို့ ဒီလို ပြောရတာ။ အဲဒီလို ကံနဲ့ကိလေသာတွေက ထုတ်လုပ်ထားတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကို “ဥပါဒိ” လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ “ဥပါဒိ” ဟာ သေသ- ကြွင်းကျန်နေသေးတယ်။ ကိလေသာတွေ၊ ကံတရားတွေတော့ ကုန်သွားပြီ။ သို့သော် ခန္ဓာကြီး ကျန်နေသေးတယ်ဆိုရင် သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် လို့ ခေါ်တယ်။

အနုပါဒိသေသ ဆိုတာ န ဥပါဒိသေသ -ကြွင်းကျန်တဲ့ ခန္ဓာမရှိတော့ဘူး၊ ဘာမှကို မရှိတော့ဘူး။ အကြောင်းတွေက အရင်ကုန်သွားတယ်၊ နောက်တော့ အကျိုးတွေပါ မရှိတော့ဘူး၊ အကြွင်းအကျန်မရှိတဲ့ အငြိမ်းဓာတ်နဲ့ ငြိမ်းသွားတယ်။ မြတ်စွာ

ဘုရားနဲ့ပတ်သက်လို့ ဘာမှမကျန်တော့။ ကျန်တာက ဓာတ်တော် ကျန်တာပေါ့။ သက်ရှိဇီဝခန္ဓာအနေနဲ့ ဘာမှမကျန်တော့ဘူး။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဘဝဟာ ငြိမ်းသွားပြီလို့ ဒီလိုပြောတာ။

“ပရိနိဗ္ဗာတော မဟာရာဇ- မင်းကြီး၊ မြတ်စွာဘုရားက ပရိနိဗ္ဗာန်စံသွားပြီတဲ့။ အနုပါဒိသေသ-ခန္ဓာအကြွင်းအကျန် ဘာတစ်ခုမှ မကျန်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်နဲ့ ချုပ်ငြိမ်းသွားပြီ။ န သက္ကာ ဘဂဝါ နိဒဿေတုံ “ဣဓ ဝါ ဣဓ ဝါ” တိ- ဘယ်နေရာမှာ မြတ်စွာဘုရား ရှိတယ်ဆိုတာတော့ ပြလို့မရတော့ပါဘူး” လို့ ဖြေတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား ပြလို့မရတော့ဘူးဆိုရင် ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြပါ” လို့ ဆိုတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဥပမာနဲ့ပြောတယ်။ “ဆိုပါစို့ ကြီးမားတဲ့ မီးပုံကြီးရဲ့ မီးလျှံကြီးတစ်ခု ငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒီမီးလျှံကြီးကို ဘယ်နေရာမှာ ရှိတယ်လို့ ပြလို့ရမလား” တဲ့။

“မရနိုင်ပါဘူး အရှင်ဘုရား၊ အဲဒီမီးလျှံဟာ ငြိမ်းသွား တာဖြစ်လို့ အပ္ပညတ္တိ ဂတာ - ခေါ်ဝေါ်စရာ လက်ကျန် မရှိ တော့ဘူး” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။

“အဲဒီဥပမာလိုပဲပေါ့၊ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ရူပကာယ၊ နာမ ကာယတော်ဟာ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်နဲ့ ငြိမ်းသွားတာ ဖြစ်လို့ မြတ်စွာဘုရား ဘယ်မှာရှိတယ်ဆိုတာကို ဘယ်လိုလုပ် ပြလို့ရမလဲ၊ ငြိမ်းသွားပြီပဲ”။

ဒါပေမယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားရှိတယ်လို့ သိနိုင်တဲ့နည်းက ဓမ္မကာယေန ခေါ် သက္ကာ ဘဂဝါ နိဒဿေတုံ- ရုပ်ဖြုပ်

အနေနဲ့တော့ မြတ်စွာဘုရားကိုပြုဖို့ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး။ ငြိမ်းသွားပြီ။ သို့သော် ဓမ္မကာယနဲ့ ပြလို့ရတယ်။ ဘုရားဟောထားတဲ့ တရားတွေ ရှိတယ်။ “အဲဒီ ဓမ္မကာယနဲ့တော့ မြတ်စွာဘုရားကို ညွှန်းဆိုလို့ ရပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုတော့ ဓမ္မကို မြတ်စွာဘုရားဟောခဲ့တာ ဖြစ်လို့ပါပဲ” လို့ ရှင်းပြတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကျေနပ်လက်ခံသွားတယ်။

ကာယ သုံးပါး အယူအဆ

ဒီကနေ့ခေတ်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဂိုဏ်းကွဲတစ်ခုဖြစ်တဲ့ မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာဆိုတာရှိတယ်။ တရုတ်၊ ကိုရီးယား၊ ဂျပန်၊ ဝီယက်နမ်နိုင်ငံများမှာ ထွန်းကားတယ်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒသာသနာပြုတက္ကသိုလ်မှာ လာရောက်ပြီး စာသင်နေကြတဲ့ မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ ရှိတယ်။

မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ အယူအဆအရ ‘နိမ္မိတကာယ သမ္ဘောဂကာယ ဓမ္မကာယ’ လို့ ကာယ ၃-မျိုးနဲ့ မြတ်စွာဘုရားကို ညွှန်းဆိုတာ ရှိတယ်။ ဒီ “ဓမ္မကာယ” ဆိုတဲ့ စကားဟာ သူတို့အတွက် သဲလွန်စ အခြေခံ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မယ်၊ ဓမ္မကာယဆိုတာ မြတ်စွာဘုရား မရှိတော့သော်လည်းပဲ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ကိုယ်စား တရားတွေကို ဓမ္မကာယ ဆိုတာ ဖြစ်တယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ သီလက္ခန္ဓာ ဋီကာသစ်ဆိုတဲ့ကျမ်း ရှိတယ်။ ပါဠိဂတိ နိုင်နိုင်နင်းနင်းနဲ့ ရေးသွားတဲ့ ကျမ်းစာတစ်စောင် ဖြစ်တယ်။ အဲဒီကျမ်းစာကို ကြည့်ပြီး ကျမ်းတတ်သာသနာပိုင် မောင်းထောင်ဆရာတော်ကြီးဆိုတာကို ပြလို့ရတယ်။ သူ့ရဲ့

လက်ရာနဲ့ သူ့အကြောင်းကို ပြောလို့ရတယ်။ မန္တလေးနန်းတော်ကို ကြည့်ပြီး မင်းတုန်းမင်းကြီးရှိခဲ့တယ်ဆိုတာ ဖော်ပြလို့ရတယ်။ ဒီလိုဆိုလိုတာပဲ။ ဒါက ရိုးရိုးပြောတဲ့စကားပဲ။

ဓမ္မကို ဘုရားဟောတာဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မဖြင့် ဘုရားကို ညွှန်ပြလို့ ရတယ်။ သို့သော် နိမ္မိတကာယ သမ္ဘောဂ ကာယ လို့ဆိုတာကတော့ နောက်ပိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အယူအဆတစ်ရပ်သာ ဖြစ်တယ်။

ထေရဝါဒ ကျမ်းဂန်များအရ ပြောရမယ်ဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားဟာ ‘အပ္ပညတ္တိ ဂတော-ခေါ်ဝေါ်စရာ မရှိတော့တဲ့ အဖြစ် ရောက်သွားပြီ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသွားပြီ။ ညွှန်ပြစရာအကြောင်း ဘာမှ မရှိတော့ဘူး။ ပညတ်တင်ပြီးပြောဖို့ရာ ခန္ဓာမရှိတော့ဘူးလို့ ဆိုလိုတယ်ပေါ့။ ပရိနိဗ္ဗူတ ဆိုတာ အားလုံး ချုပ်ငြိမ်းသွားပြီ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုလိုတယ်ပေါ့။

၆၀-ကာယပိယာယနပဉ္စာ

၆၀-ခုမြောက် မေးခွန်းက ‘ကာယပိယာယန’ ခန္ဓာကိုယ်ကို ဂရုစိုက်ခြင်း၊ မြတ်နိုးခြင်း ရှိသလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က “ဘန္တေ နာဂသေန ပိယော ပဗ္ဗဇိတာနံ ကာယော- ရဟန်းတွေဟာ ကိုယ်ကာယကို မြတ်နိုးခင်တွယ်မှု ရှိကြသလား” လို့ မေးတယ်။

ဒီမေးခွန်းက ရဟန်းသံဃာတွေ အနေအထားကိုကြည့်ပြီး မေးတာ ဖြစ်တယ်။ ရဟန်းသံဃာတွေဟာ သာမန်လူတွေလိုပဲ

အသက်ရှင်ဖို့ ရေမိုးချိုးရတယ်။ ကိုယ်လက်သန်ရှင်းမှု လုပ်ရတယ်။ အစားစားရတယ်။ ရေသောက်ရတယ်။ ရေမချိုး မိုးမချိုး နေလို့ရှိရင် ကိုယ့်ဟာကို အနံ့ခံနိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။ ရေချိုးရတယ်။ သန့်စင်ရတယ်။ ကိုယ်ဝတ်တဲ့အဝတ်တွေ ဖွပ်လျှော်ရတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ ညစ်ပေမှု၊ မသန့်ပြန်မှုတွေကို သန့်သန့်ရှင်းရှင်း ဖြစ်အောင် လုပ်ကြရတယ်။

အဲဒီတော့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ချစ်နေလို့ လုပ်ကြတာလား ဆိုတော့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ချစ်လို့လုပ်တဲ့သူလည်း ရှိမှာပေါ့။ ရဟန်းသံဃာတွေအနေနဲ့ ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်ကို မွေးမြူရတယ်။ စောင့်ရှောက်ရတယ်။ ရေမိုးချိုးပေးရတယ်။ မျက်နှာသစ်ပေး၊ သွားတိုက်ပေးရတယ်။ ကိုယ်လက်သုတ်သင်မှုတွေ လုပ်ကြရတယ်။ အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးခွန်းမေးတာ ဖြစ်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက “ကာယကို ချစ်ခင်မြတ်နိုးခြင်း မရှိပါဘူး” လို့ဖြေတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အထ ကိဿ နုခေါ ကေလာယထ မမာယထ- အဲဒီလို မရှိဘူးဆိုရင် ဘာဖြစ်လို့ သူတို့က ကိုယ်ကာယကို အရေးတကြီး ဂရုစိုက်ပြီး နေကြတာလဲ” လို့ ဆိုတယ်။

ရေမိုးချိုးပြီး သန့်သန့်ပြန်ပြန် နေကြတယ်။ စားသောက် နေထိုင်ကြတယ်။ ဒီလိုနေတာဟာ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို မြတ်နိုးပြီး ဂရုစိုက်တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်မျိုးကိုရောက်တယ်ပေါ့။ ဘာကြောင့် အဲဒီလို လုပ်ကြတာလဲ။ ခန္ဓာကိုယ်ကို မချစ်ဘဲနဲ့ ဘာဖြစ်လို့ ခန္ဓာကိုယ်ကို ဂရုစိုက်နေကြတာတုန်းလို့ ပြောတာဖြစ်တယ်။

အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေနက မချစ်ပေမယ်လို့ လုပ်ရတယ် ဆိုတဲ့ အကြောင်းကို ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။

“သူပြောမယ့် စကားတစ်ခုကို ဘယ်လိုအောက်မေ့သလဲ။ တစ်ခါတရံ အသင်မင်းကြီး စစ်ပွဲတစ်ပွဲကို ဆင်နွဲ့တဲ့အခါ ရန်သူကပစ်တဲ့မြားမှန်တယ်ဆိုတာမျိုး မရှိဘူးလား။”

“ရှိပါတယ်။”

အဲဒီလိုရှိရင် “မြားမှန်တဲ့ဒဏ်ရာကို ဆီလိမ်းပေးတာတို့၊ ဆေးလိမ်းပေးတာတို့၊ အပေါ်ကနေ ပတ်တီးစီးတာတို့ လုပ်ကြ ရတယ်။ လိမ်းဆေးတွေ လိမ်းတယ်။ တကယ့်ကို နူးညံ့တဲ့ အဝတ် လေးတွေနဲ့ ပတ်တီးစီးတယ်ဆိုတာတွေ မလုပ်ကြဘူးလား။ မြားဒဏ်ရာတွေရလာရင် ဆေးလိမ်းတာတို့၊ ပတ်တီးစီးတာတို့ မလုပ်ကြဘူးလား။”

“လုပ်ကြရတာပေါ့ ဘုရား”တဲ့။

“ဒါဖြင့် အဲဒီလိုလုပ်တာဟာ အဲဒီအနာကို ချစ်လို့လား”

“အရှင်ဘုရား၊ အဲဒီအနာကိုတော့ ဘယ်ချစ်မလဲ။ ဒါပေမယ့် အသားနုတက်ပြီး အနာပျောက်အောင် လုပ်ကြရတာပေါ့” တဲ့။

“မင်းကြီး၊ အဲဒီအတိုင်းပဲ ရဟန်းတော်တွေဟာ ကိုယ် ကာယကို ချစ်ခင်မြတ်နိုးခြင်း မရှိပေမယ်လို့ တွယ်တာမှု ကင်းကင်းနဲ့ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်နိုင်အောင်ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ် ချက်နဲ့ ကိုယ်ကာယကို သန့်သန့်ရှင်းရှင်း ရေမိုးချိုးပေးရတယ်။ သန့်ရှင်းရေး လုပ်ပေးရတယ်။ ပြီးတော့ အစာစားတဲ့အချိန် စားပေးရတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ကို မြတ်နိုးလို့ မဟုတ်ဘူး။ ခန္ဓာကိုယ် ကြီးကို အသုံးချပြီးတော့ မြင့်မြတ်တဲ့ အကျင့်တရားကို ကျင့်ကြံ နိုင်ဖို့အတွက် လုပ်ကြရတာ။”

အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေနက ထပ်ပြီး ပြောတယ်။ “သေချာ စဉ်းစားကြည့်ပေါ့။ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးဟာ အနာကြီးနဲ့ တူတယ်။ အနာဆိုတာ ပြည်တရွတ်ရွတ်နဲ့ ပြည်ယိုတယ်၊ သွေးယိုတယ်။ လူတွေရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကိုလည်း ကြည့်လိုက်၊ ကိုးပေါက်ဒွါရ အမာဝလို့ ခေါ်ကြတယ်။ မျက်စိက မျက်ရည်တို့၊ မျက်ချေးတို့၊ နားက နဖာချေးတို့၊ နှာခေါင်းက နှပ်ချေးတို့၊ လျှာက တံတွေး သလိပ်တွေတို့၊ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ရှိသမျှ ကိုယ်ကာယတွေဟာ အကုန်လုံး ရွံစရာတွေချည်းပဲ ထွက်နေတာ။ အနာကြီးနဲ့တူတဲ့ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကို ရဟန်းတော်တွေက ဘယ်မှာလျှင် တွယ်တာမူ ရှိပါ့မလဲ”။

မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် ဟောထားတာ ရှိတယ်။ “အလ္လစမ္ပပဋိစ္စန္ဓော- စိုနေတဲ့ အရေထူ အရေပါးဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားတဲ့၊ နဝဒွါရော မဟာဝဏော- အပေါက်ကိုးပေါက်ရှိတဲ့ အနာကြီးနဲ့တူတဲ့ ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးက၊ သမန္တတော ပဝ္ဂရတိ အသုစိ ပူတိ ဂန္ဓိယော- မစင်မကြယ် ပုပ်စော်နံ့တဲ့အနံ့တွေဟာ ဒီဝန်းကျင်ပတ်လည်မှာ ယိုထွက်နေတာသာ ဖြစ်တယ်” လို့ ဟောတယ်။

ကိုးပေါက်ဒွါရ အနာဝကနေပြီးတော့ ရွံစရာတွေ အပုပ်နဲ့ တွေ ယိုထွက်နေတာသာဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို ယိုထွက်နေတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးရဲ့ သဘောကိုသိတဲ့ ရဟန်းတွေဟာ ဘယ်မှာလျှင် ခန္ဓာကိုယ်ကို၊ ကိုယ်ကာယကြီးကို မြတ်မြတ်နိုးနိုးနဲ့ ယုယနေမှာ လည်းတဲ့။ သို့သော် ဒီကိုယ်ကာယကြီး တည်တဲ့နေတဲ့အချိန်မှာ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်နိုင်ဖို့ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့သာ လုပ်ကြတာ။

ဥပမာ- အနာကြီးကို ဆေးလိမ်းပေးတယ်ဆိုတာ အနာကို ချစ်မြတ်နိုးလို့ မဟုတ်ဘူး။ ထိုဆေးမလိမ်းရင် အနာကြီးက ပိုဆိုး လာနိုင်တယ်။ အနာကြီးကနေ အသားနုတွေ တက်ပြီးတော့ ကျန်းမာမှုကို မျှော်လင့်လို့သာ လုပ်တာဖြစ်တယ်။ မျှော်လင့်ချက် တစ်ခုနဲ့ လုပ်တာ။

အဲဒီလို ဥပမာ ဥပမေယျနဲ့ ဖြေဆိုလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက လက်ခံသွားတယ်။

၆၁-သဗ္ဗညုဘာပေဉာ

အဲဒီတော့ နောက်မေးခွန်းတစ်ခုက ၆၁-ခုမြောက် မေးခွန်းဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားဟာ သဗ္ဗညု-အရာခပ်သိမ်း သိတယ်ဆိုတာ ဟုတ်သလားလို့ မေးတာဖြစ်တယ်။

“အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားဟာ ‘သဗ္ဗညု သဗ္ဗဒဿာဝီ’ အားလုံးကို သိတယ်၊ မြင်တယ်ဆိုတာ ဟုတ်သလား။

“ဟုတ်ပါတယ်။”

“ဟုတ်တယ်ဆိုရင် တပည့်တွေကို သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တဲ့ အခါမှာ ဘာဖြစ်လို့ တစ်ခါတည်း မပညတ်ပဲ တစ်ခုစီ အစဉ် အတိုင်း သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ရပါသလဲ” တဲ့။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “အရှင်မင်းကြီးမှာ ဆေး ပညာ တတ်ကျွမ်းတဲ့ သမားတော်ကြီး ရှိတယ်မဟုတ်လား။”

“ရှိပါတယ်ဘုရား။”

အဲဒီ သမားတော်ကြီးဟာ မြေပေါ်မှာပေါက်တဲ့ အပင်တွေ အားလုံးနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဆေးအကြောင်းကို ကောင်းကောင်း နားလည်တတ်ကျွမ်းတဲ့ သမားတော်ကြီးဖြစ်လို့ အားလုံးကို သိတယ် မဟုတ်လား။”

“မှန်ပါ သိပါတယ်။”

“ဒါဖြင့် အဲဒီသမားတော်ကြီးဟာ နေမကောင်းတဲ့လူကို အချိန်ကျမှ ဆေးတိုက်တာလား သို့မဟုတ် အချိန်မကျခင် ဆေးတိုက်တာလား။”

“မဟုတ်ဘူး၊ အချိန်ကျမှသာ ဆေးတိုက်တာ၊ အချိန်မကျမီ ဆေးမတိုက်ပါဘူး။”

“အဲဒီလိုပါပဲ၊ မြတ်စွာဘုရားဟာ အလုံးစုံကို သိတယ် ဆိုပေမယ့် အပြစ်ကြုံလာတဲ့အခါမှသာ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ် တယ်။ ကြိုတင်ပြီးတော့ ဥပဒေတွေ ထုတ်ဆင့်ပြီး လုပ်တာ မရှိဘူး။ အပြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါမှသာ ဥပဒေတွေကို ပညတ်တာ သာ ဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရား ပညတ်ထားတဲ့ ဥပဒေကို ရာသက်ပန် လွန်ကျူးမှု မလုပ်ကြရဘူး။”

ခုခေတ်မှာ ဥပဒေကို ကြိုတင်ပြီး ရေးဆွဲကြတယ်။ ကြိုပြီး စိတ်ကူးနဲ့ ရေးဆွဲတဲ့ ဥပဒေက အလုပ်မဖြစ်ဘူး။ အလုပ်မဖြစ်တဲ့ ဥပဒေတွေ ပြင်ကြရတယ်။

ကြိုတင်ပြီးတော့ ဥပဒေတစ်ခု လုပ်တယ်ဆိုတာ ရောဂါ မဖြစ်မီ ကြိုတင်ပြီး ဆေးကုတာနဲ့ တူတယ်။ ဥပမာ- လူ တစ်ယောက်ကို ဆေးဆရာကခေါ်ပြီး မင်းလက်မောင်းပြစ်ခမ်း၊ ဒီလက်မောင်းမှာ တစ်နေ့ အနာကြီးပေါက်လိမ့်မယ်။ ခုကတည်း

က ခွဲစိပ်ထားမှ သင့်တော်လိမ့်မယ်ဆိုပြီး ခွဲစိပ်ထားမယ်ဆိုရင် ဒီဆရာကို ဘယ်သူက ကျေးဇူးတင်မှာလဲ။ အနာ မဖြစ်သေးတာကို ကြိုတင်ခွဲစိပ်ထားမယ်ဆိုရင် ခွဲစိတ်ခံရသူကရော လက်ခံပါ့မလား။ ဘယ်လက်ခံမလဲနော်။ အနာမဖြစ်သေးခင်က ဆေးတင်တာမျိုး လုပ်လို့မရဘူး။ အနာပေါ်လာမှ ဆေးပေးရတာ။

အကြောင်းကိစ္စ ပေါ်လာမှသာလျှင် တားမြစ်တဲ့ဥပဒေ ထုတ်ကြရတာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။ မြတ်စွာဘုရားက ဘယ်တော့မှ ကြိုတင်ပြီး သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တာ မလုပ်ဘူး။ ကြိုတင်ပြီးတော့ ပညတ်ချက်တွေ မထုတ်ဘူး။

သို့သော်လည်း ဘိက္ခုနီမတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ ဂရုဓမ် ၈-ပါးဆိုတာ ကြိုတင်ပြီးတော့ ပညတ်တဲ့ အနုပုပ္ဖပညတ် ဆိုတာ ရှိတယ်။ အခြားမှာ မရှိဘူး။ အမှုပေါ်လာမှသာ ပညတ်တယ်။

သမားတော်ကြီးဟာ ဆေးအားလုံးကို နားလည်သော်လည်းပဲ ရောဂါမဖြစ်ခင် ဆေးမကုသလို မြတ်စွာဘုရားဟာ လည်းပဲ အကြောင်းမပေါ်ခင် ဥပဒေ ပညတ်တာ မလုပ်ဘူးလို့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးကလည်း သဘောကျ လက်ခံသွားတယ်။

နိဗ္ဗာန်

အေး- တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ လောကကြီးမှာ မေးခွန်းတွေရှိသလိုပဲ အဖြေတွေ ဆိုတာလည်း ရှိတယ်။ ဘယ်လိုမေးရင် ဘယ်လိုဖြေတယ်ဆိုတဲ့ အသိဉာဏ်တွေကိုယ့်ရဲ့ ရင်ထဲနှလုံးထဲမှာ ရောက်ရှိသွားပြီး အသိဉာဏ်ကြွယ်ဝဖို့

မိလိန္ဒပဉ္စာ

၄၂၅

အတွက် ဒီလို အမေးအဖြေတွေကို မှတ်သားနာယူကြရမှာ
ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ကိုယ်စီကိုယ်စီ သဘောကျပြီးတော့ မှတ်သား
နာယူနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ashin Hitadhaja**
Typed by- **Wai Wai Lwin**

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏
ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ
အပိုင်း(၂၃)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊
ပြာသိုလဆန်း ၁၅-ရက်၊ (၁၂-၁-၂၀၁၇)၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်း
မြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကား
ပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်
သည့် သာသနာပူဇော်မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူ အထူးတရားပွဲ၌ နှစ်ဖက်မိဘ
များကို အမှူးထား၍ ကွယ်လွန်သူ ဦးအောင်ဖြူဝင်းအား ရည်စူးလျက် (ပိုင်
ဆောက်လုပ်ရေးမိသားစု)တို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါန အဖြစ်ဖြင့် ဟောကြား
အပ်သော ‘မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်
ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၂၃)’ တရားဒေသနာတော်။

ဒီကနေ့ ၆၂-ခုမြောက် မေးခွန်းက စကြမယ်။ ၆၂-ခုမြောက်
မေးခွန်းက ‘မဟာပုရိသ လက္ခဏပဉ္စာ’ မဟာပုရိသရဲ့ ကာယ
မှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အမှတ်အသားတွေဟာ ၃၂-မျိုး ရှိတယ်။
အဲဒီ ၃၂-မျိုးသော အမှတ်အသားတွေကို “ပါရမီပုံရိပ် အမှတ်
တံဆိပ်များ” ဆိုပြီး တစ်ခုချင်း ရှင်းလင်းပြီး ဟောထားတာ
ရှိပါတယ်။

ဒီဃနိကာယ် ပါထိကဝဂ် လက္ခဏသုတ္တန်နဲ့ မဇ္ဈိမနိကာယ် ဗြဟ္မာယုသုတ္တန်တို့မှာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ရူပကာယမှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အမှတ်အသားတွေကို ဖော်ပြထားတာ ရှိတယ်။

သာမန်အားဖြင့် ပြောမယ်ဆိုရင် ကံကြမ္မာရဲ့ပုံရိပ်တွေဟာ လူတိုင်းရဲ့သဏ္ဍာန်မှာ ပေါ်လာတယ်။ မကောင်းတဲ့ ပုံရိပ်တွေလည်း ပေါ်တယ်၊ ကောင်းတဲ့ပုံရိပ်တွေလည်း ပေါ်တယ်။ မဟာပုရိသလက္ခဏာ ယောက်ျားမြတ်တွေမှာသာ ရရှိနိုင်တဲ့ အမှတ်လက္ခဏာကတော့ (၃၂)မျိုး ရှိတယ်။

၆၂-မဟာပုရိသလက္ခဏပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ၆၂-ခုမြောက် မေးခွန်းကို မေးတယ်။
“အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားဟာ ၃၂-မျိုးသော ယောက်ျားမြတ်လက္ခဏာတွေနဲ့ ပြည့်စုံတယ်။ ၈၀-သော လက္ခဏာငယ်တွေနဲ့ တန်ဆာဆင်ထားတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ရှိတယ်။ အသားအရောင်အားဖြင့် ရွှေရောင်အဆင်းရှိတယ်။ တစ်လံပမာဏ ရောင်ခြည်ဝန်း ရှိတယ်လို့ဆိုတာ ဟုတ်ပါသလား။”

လောကမှာ အာဖရိကလူတွေရဲ့ အသားအရောင်က မည်းမှောင်နေတယ်။ ဥရောပလူတွေရဲ့ အသားအရောင်က ဖြူနီစပ်ပေါ့။ မြန်မာပြည်က လူတွေရဲ့ အသားအရောင်ကတော့ အဝါရောင်ရှိတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့အသားအရောင်ဟာ ကျက်သရေရှိတယ်။ ကျက်သရေရှိလို့ တင်စားပြီးတော့ ကဉ္စနု သန္တိ ဘတ္တစော-

ရွှေနေ့တူညီတဲ့ အရေဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားတယ်။ ဗျာမပွဘော- ခန္ဓာကိုယ်က ထွက်နေတဲ့ တစ်လံလောက်ရှိတဲ့ အရောင်အဝန်း ရှိတယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ရူပကာယနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဖော်ပြထားတဲ့ မဟာပုရိသလက္ခဏာ ၃၂- မျိုးနဲ့ လက္ခဏာတော်ငယ် ၈၀-နဲ့ တန်ဆာဆင်ထားတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်ကို ရွှေရောင်အဆင်းရှိတဲ့ အရေပြားနဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကို အုပ်ဖုံးထားတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်က ထွက်နေတဲ့ ရောင်ခြည်ဝန်းက တစ်လံပမာဏရှိတယ်လို့ဆိုတာ ဟုတ်ပါသလားလို့ မေးတော့ ရှင်နာဂသေနက “ဟုတ်ပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

အဲဒီအခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကီ ပနဿ ဘန္တေ မာတာ ပိတရောပိ-အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ မယ်တော်ခမည်းတော် ကရော ၃၂-ပါးသော ယောက်ျားမြတ်လက္ခဏာတွေ ရှိကြတယ်။ လက္ခဏာငယ် ၈၀-နဲ့ ပြည့်စုံကြတယ်။ ရွှေရောင်အဆင်းကဲ့သို့ တင့်တောင့်တင့်တယ်ရှိသော အရေအဆင်းရှိကြတယ်။ တစ်လံ မျှလောက် ရောင်ခြည်ဝန်းရှိကြတယ်။ ဒီအတိုင်း ဟုတ်ပါသလား” လို့ မေးပြန်တယ်။

ဘုရားဟာ အဲဒီလို လှပချောမောတဲ့ခန္ဓာကိုယ် ရှိတယ် ဆိုရင် သူ့ရဲ့ မယ်တော်၊ ခမည်းတော်တွေရော အဲဒီအတိုင်း ရှိသလားလို့ မေးတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။

“မင်းကြီး၊ သူ့ရဲ့မယ်တော်၊ ခမည်းတော်တွေမှာတော့ ၃၂-ပါးသော ယောက်ျားမြတ်လက္ခဏာ မရှိပါဘူး။ လက္ခဏာတော် ငယ် ၈၀-နဲ့ တန်ဆာဆင်ထားတဲ့ ခန္ဓာကိုယ်လည်း မဟုတ်ဘူး။

ရွှေရောင်အဆင်းနဲ့ တစ်လံလောက်ထွက်နေတဲ့ အရောင်အဝန်းလည်း မရှိကြပါဘူး။”

“အရှင်ဘုရား၊ မယ်တော် ခမည်းတော်တို့မှာ မရှိဘူးဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားမှာလည်း ၃၂-မျိုးသော ယောက်ျားမြတ်လက္ခဏာ၊ လက္ခဏာငယ် ၈၀၊ ရွှေရောင်အဆင်း တစ်လံပမာဏ ရောင်ခြည်ဝန်း မရှိနိုင်ဘူး၊ လောကမှာ သားသမီးဆိုတာ အမေနဲ့ တူရင်လည်း တူမယ်၊ အဖေနဲ့တူရင်လည်း တူမယ်” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆိုတယ်။

လောကရဲ့ ယုံကြည်ချက်အရ သားဆိုတာ အမေနဲ့တူတာ ရှိတယ်၊ အဖေနဲ့တူတာ ရှိတယ်၊ တစ်ဦးဦးနဲ့ တူရမယ်၊ အမေနဲ့လည်း မတူ၊ အဖေနဲ့လည်း မတူဘူးဆိုရင်တော့ ထူးဆန်းတယ်။ ခုအတိုင်းဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားဟာ မယ်တော်နဲ့လည်း မတူဘူး၊ ခမည်းတော်နဲ့လည်း မတူဘူး။ ဖြစ်နိုင်ပါ့မလားပေါ့၊ ဒီလို ဆိုလိုတယ်နော်။

ဖြစ်နိုင်တဲ့ စံနမူနာတစ်ခုကိုပြပြီး ဖြေရမယ်။ ဥပမာ- ဥပမေယျဆိုတာ လောကမှာ ပြစရာတွေ ရှိတယ်၊ မတူတာတွေ ရှိတယ်။ အမေအဖေက မွေးလာသော်လည်း အမေအဖေနဲ့ မတူတဲ့အချက်တွေ လောကမှာ ရှိတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ပြန်ပြီး မေးခွန်းထုတ်တယ်။ “မင်းကြီး ပွင့်ဖတ်တစ်ရာ ပဒုမ္မာကြာဆိုတာ လောကမှာ ရှိတယ်မို့လား၊”
“ရှိပါတယ် ဘုရား။”

သတပတ္တ အဓိပ္ပါယ်

ဒီနေရာမှာ “သတပတ္တ- ပွင့်ဖတ်တစ်ရာ” ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မှတ်သားဖွယ်ရှိတယ်။ သတပတ္တ- ပွင့်ချပ်တစ်ရာ ရှိတယ်။ ပွင့်ချပ်ဆိုတာ ဒီပဒုမ္မာကြာရဲ့ကြာပွင့်က အဖတ်ကလေးတွေ အထပ်တစ်ရာရှိတယ်။ ပန်းပွင့်တွေမှာ ဘယ်နှစ်ဖတ်ပါသလဲ။ ဥပမာ-လူတွေဟာ ပန်းတွေတွေ့နေကြတာပဲ။ တစ်ချို့ပန်းပွင့်က လေးဖတ်လောက်ပဲပါတာ၊ တစ်ချို့ကျ သုံးဖတ်လောက်ပဲ ပန်းပွင့်တွေ။ အဲဒီမှာ နှင်းဆီပန်းဆိုရင်လည်း ပွင့်ဖတ်တွေ များတယ်။ ပဒုမ္မာကြာမှာတော့ သတပတ္တ ခေါ်တယ်။ မြန်မာစကားမှာ “ပွင့်ချပ်တစ်ရာ ပဒုမ္မာ” လို့ ဒီလိုအသုံးရှိတယ်။ ‘သတ’ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို တစ်ရာလို့အတိအကျယူပြီး ဘာသာပြန်တဲ့သဘော ရှိတယ်ပေါ့။ ပဒုမ္မာကြာမှာ ပွင့်ဖတ်တစ်ရာ ရှိမရှိ ရေတွက်ကြည့်မှ သိမယ်။ သို့သော် ရံဖန်ရံခါမှာ တစ်ရာမပြည့်လည်း သတ-လို့ သုံးနိုင်တယ်။ ‘သတ’ သဒ္ဒါသည် ရံဖန်ရံခါ အများဆုံး အဓိပ္ပါယ် ကိုဖော်ပြတယ်။

သတပဒီ

ကင်းခြေများဆိုတဲ့ အကောင်ကို တွေ့ဖူးကြမှာပါနော်။ ကင်းမြီးကောက်က တစ်မျိုး၊ ကင်းပုဂ္ဂန်က တစ်မျိုး၊ ကင်းခြေများက တစ်မျိုး၊ ကင်းသုံးမျိုး ရှိတယ်။ ကင်းခြေများ ဆိုတာက ခြေထောက်တွေ အများကြီးပါတယ်။ ကင်းခြေများကို ပါဠိလို ‘သတပဒီ’ လို့ခေါ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်လိုကျတော့ Centipede လို့ ခေါ်တယ်။ အင်္ဂလိပ် Centi-ဆိုတာ တစ်ရာကို ပြောတာ၊ ပါဠိနဲ့

နီးစပ်တယ်၊ Pede ဆိုတာ 'ပါဒ' ဝဲ။ အဲတော့ ခြေထောက်ကလေး
 တွေ တစ်ရာရှိတယ်။ တကယ်ကို ခြေထောက်တွေ တစ်ရာ
 ရှိသလား။ အများကြီး ရှိတာတော့ မှန်တယ်။ အဲဒီနေရာမှာ
 စာပေကျမ်းဂန်က သတ သဒ္ဒေါ ဗဟုပရိယာယောသတ
 သဒ္ဒါသည် ဒီနေရာမှာ ရာဂဏန်းအတိအကျကို ပြောတာ
 မဟုတ်ပါဘူး။ ခြေထောက်တွေ များတယ်လို့ ပြောတာပါလို့
 ဆိုတယ်။

“အရှင်မင်းကြီး၊ ပွင့်ဖတ်တစ်ရာရှိတဲ့ ပဒုမ္မာကြာဆိုတာ
 ရှိတယ်မို့လား”။

“မှန်ပါ။ ပဒုမ္မာကြာဆိုတာ ရှိပါတယ်။”

“အဲဒီ ပဒုမ္မာကြာဟာ ဘယ်မှာပေါက်တာလဲ။”

“ရေထဲက ရွံ့ညွန်မှာ ပေါက်ပါတယ်”။

“အဲဒီ ပဒုမ္မာကြာဟာ ညွန်ကပေါက်တယ်ဆိုရင် ပဒုမ္မာ
 ကြာနဲ့ညွန်ဟာ အဆင်းအရောင်ချင်း တူသလားတဲ့၊ အနံ့ချင်း
 တူသလား၊ အရသာချင်း တူသလား”တဲ့။

“မတူပါဘူး”။

“ဒါဖြင့် ပဒုမ္မာကြာဟာ ရေထဲမှာနေတာ ဖြစ်သောကြောင့်
 ရေနဲ့ရော အနံ့တူသလား၊ အဆင်းတူသလား၊ အရသာတူသလား
 ဆိုတော့ “မတူပါဘူး” ဖြေတယ်။

“ဒီအတိုင်းပေါ့၊ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းဟာလည်း ဒီမိဘ
 နှစ်ပါးက မွေးလာတာဆိုပေမယ့် မိဘနှစ်ပါးနဲ့ မတူတာလည်း
 ရှိနိုင်တယ်” လို့ ရှင်နာဂသေနက ဖြေဆိုတယ်။

လောကမှာ သားသမီးဟာ အမေနဲ့ရင်လည်း တူရမယ်၊ အဖေနဲ့ရင်လည်း တူရမယ်၊ သို့မဟုတ် အမေ့အမျိုးနဲ့ တူရမယ်၊ အဖေ့မျိုးနဲ့လည်း တူရမယ် ဆိုပေမယ့် ပဒုမ္မာကြာဟာ ရွံ့ညွှန်မှ ပေါက်ပြီး ရွံ့ညွှန်နဲ့ လုံးဝ မတူဘူးလေ။ အဲလို မတူတဲ့နေရာက လည်း မတူတဲ့အရာ ပေါက်ဖွားတတ်တယ်ဆိုတာ လောက သဘာဝ ဥပမာနဲ့ ဖြေရှင်းပြလိုက်တော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးဟာ သဘောကျသွားပြီး လက်ခံလိုက်တယ်။

၆၃-ဘဝဝတော့ပြဟ္မစာရီပဉ္စာ

၆၃-ခုမြောက် မေးခွန်းက “ဘဝဝတော့ ပြဟ္မစာရီ” ဆိုတဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။ ပြဟ္မစာရီ ဆိုတဲ့ စကားလုံးမှာ ရှေ့ပုဒ် “ပြဟ္မ” က အနက် ၂-မျိုးရှိတယ်။ ပြဟ္မ- ပြဟ္မာ သို့မဟုတ် မြင့်မြတ်သော လို့ ဆိုနိုင်တယ်။ ဒီနေရာမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက သူပြောလိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို ဝှက်ထားပြီး အဓိပ္ပါယ် ၂-မျိုးထွက် ဝေါဟာရဖြင့် မေးခွန်းထုတ်ခြင်း ဖြစ်တယ်။ ဒါမျိုးကို ဝဉ္စိတာ ပဟေဠိ လို့ ခေါ်တာဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က “ဘန္တေ နာဂသေန ဗုဒ္ဓေါ ပြဟ္မစာရီ- အရှင်နာဂသေန၊ ဗုဒ္ဓဟာ ပြဟ္မစာရီလား” လို့ မေးတယ်။

ဒီမေးခွန်းကို ရှင်နာဂသေနက “မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သူ” ဆိုတဲ့ အသိများ အသုံးများတဲ့ အဓိပ္ပါယ်နဲ့ “အာမ မဟာရာဇ ဘဂဝါ ပြဟ္မစာရီ- မှန်ပါတယ် မင်းကြီး၊ လေးစား အပ်တဲ့ မြတ်စွာဘုရားဟာ ပြဟ္မစာရီပါပဲ”လို့ ဖြေတယ်။

အဲဒီအခါမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက သူလိုချင်တဲ့ အဓိပ္ပါယ်၊
၎င်းကားတဲ့အဓိပ္ပါယ်နဲ့ “တေန ဟိ ဘန္တေ နာဂသေန ဗုဒ္ဓေါ
ဗြဟ္မာနော သိဿော- ဒါဆိုရင် အရှင်နာဂသေန၊ ဗုဒ္ဓဟာ
ဗြဟ္မာရဲ့တပည့်ပေါ့” လို့ စွဲဆိုတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဗြဟ္မစာရီကို “ဗြဟ္မာလိုကျင့်သူ၊ ဗြဟ္မာရဲ့
အကျင့်ကိုကျင့်သူ သို့မဟုတ် ဗြဟ္မာရဲ့ နောက်လိုက်” လို့ ဆိုလို
တယ်။

ဒီနေရာမှာ ရှင်နာဂသေနရဲ့ လိမ္မာပါးနပ်မှုက အလွန်
ထင်ရှားတယ်။ ဗြဟ္မစာရီ- ဗြဟ္မာလိုကျင့်သူဆိုတိုင်း ဗြဟ္မာ၏
တပည့် မဟုတ်ပုံကို ဥပမာပြု၍ ချေပတယ်။

ရှင်နာဂသေနက မိလိန္ဒမင်းကြီးကို မေးတယ်။ “အတ္ထိ
ပန တေ မဟာရာဇ ဟတ္ထိပါမောက္ခော- သင်မင်းကြီးမှာ
အကြီးအကဲ ဆင်ကြီး ရှိတယ်မဟုတ်လား။”

“ရှိပါတယ်”။

“ကိ န ခေါ မဟာရာဇ သော ဟတ္ထိ ကဒါစိ
ကရဟစိ ကောဉ္ဇနာဒံ နဒတိ- အဲဒီဆင်ကြီးဟာ ရံဖန်ရံခါ
ကြိုးကြာသံလို အော်တယ် မဟုတ်လား။”

“ဟုတ်ပါတယ်၊ ကြိုးကြာသံလို အော်ပါတယ်”။

“အဲဒါဆိုရင် မင်းကြီး၊ ဆင်ကြီးဟာ ကြိုးကြာငှက်ရဲ့
တပည့်လား” လို့ ရှင်နာဂသေနက မေးတဲ့အခါ “မဟုတ်ပါဘူး
ဘုရား” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။

ဒါနဲ့ပဲ ဗြဟ္မစာရီ ဆိုတာနဲ့ ဗြဟ္မာရဲ့တပည့် မဟုတ်ဘူး
ဆိုတာ ရှင်းသွားတယ်။

အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေန က “ကီ ပန မဟာရာဇ ဗြဟ္မာ သဗုဒ္ဓိကော အဗုဒ္ဓိကော- ဗြဟ္မာဟာ ဗုဒ္ဓိက လား၊ အဗုဒ္ဓိက လား” လို့ မေးလိုက်တယ်။

ဗုဒ္ဓိကဆိုတဲ့စကားလုံးက အသိဉာဏ်ရှိသူ သို့မဟုတ် ဗုဒ္ဓ ကို ကိုးကွယ်သူ၊ ‘အဗုဒ္ဓိက’ အသိဉာဏ်မရှိသူ၊ ဗုဒ္ဓကို မကိုးကွယ်သူ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ထွက်တယ်။ အဲတော့ ဗြဟ္မာဟာ ‘ဗုဒ္ဓိက’လား၊ ‘အဗုဒ္ဓိက’ လားလို့မေးတဲ့အခါမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ‘ဗုဒ္ဓိက’လို့ ဖြေလိုက်တယ်။

ဗုဒ္ဓိကရဲ့အဓိပ္ပါယ်က ‘ဗုဒ္ဓဿ သိဿော’ ဘုရားတပည့်လို့ အဓိပ္ပါယ်ထွက်သွားပြန်တယ်နော်။ ဒါကြောင့်မို့ အဲဒီဗြဟ္မာကြီး ဟာ ဗုဒ္ဓိကဆိုရင် ဘုရားရဲ့တပည့်ပဲ၊ ဗြဟ္မာကသာ ဘုရားတပည့်၊ ဘုရားက ဗြဟ္မာရဲ့တပည့် မဟုတ်ဘူးဆိုတာကို ပြန်ပြီး ချေပ ပြောဆိုလိုက်တာ ဖြစ်တယ်။

၆၄-ဘဝတော ဥပသမ္ပဒါပဉ္စာ

နောက်တစ်ခါ ၆၄-ခုမြောက်မေးခွန်းကို မေးမြန်းတယ်။ ‘ဘဝတော ဥပသမ္ပဒါ’ တဲ့၊ ‘ဥပသမ္ပဒါ’ ဆိုတာ ရဟန်း အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်း၊ ဥပသမ္ပဒါ- မြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခြင်း၊ ‘ဥပရိဘာဝ သမ္ပန္န’ အထက်အဆင့် တိုးမြှင့် ရောက်ရှိခြင်းဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ရှိတဲ့ ဝေါဟာရပဲ။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား၊ မြင့်မြတ်သော အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းဆိုတဲ့ ဥပသမ္ပဒါဟာ ကောင်းသလား” လို့ မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက “အာမ မဟာရာဇ သုန္ဒရာ- ကောင်းပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

အဲဒီအခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အတ္ထိ ပန ဘန္တေ ဗုဒ္ဓဿ ဥပသမ္ပဒါ၊ ဥဒါဟု နတ္ထိ-မြတ်စွာဘုရားမှာ ဥပသမ္ပဒါ ရှိသလား၊ မရှိဘူးလား” မေးတယ်။

ဥပသမ္ပဒါဟာ ကောင်းတယ်ဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားဟာ ရဟန်းခံထားသလား၊ ရဟန်းမခံဘူးလား။ ဘုရားဟာ ဥပသမ္ပဒါ ရှိသလား? မရှိဘူးလား? လို့ မေးတာဖြစ်တယ်။

ရှင်နာဂသေန က ဖြေတယ်။ “မြတ်စွာဘုရားဟာ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်ကြီးကို ရလိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ဥပသမ္ပန္န- မြင့်မြတ်တဲ့ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရောက်ရှိသွားပြီ။ နတ္ထိ ဘဂဝတော ဥပသမ္ပဒါ အညေဟိ ဒိန္နာ - သာဝကတွေမှာလို သူတစ်ပါးတွေပေးတဲ့ ဥပသမ္ပဒါတော့ မရှိဘူး”။

သာဝကတွေမှာ တစ်ခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဥပသမ္ပဒါအဖြစ် ပေးရတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအရ ဥပမာ- ကိုရင်တစ်ပါးကို ရဟန်းခံမယ်ဆိုရင် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအရ သိမ်ထဲမှာ သံဃာတွေက ဥ တ်ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်ပြီး ရဟန်းအဖြစ် မြှင့်တင်ပေးတာ။ ဒီနေ့ခေတ် အသုံးအနှုန်းနဲ့ ပြောရမယ်ဆိုရင် higher ordination ပေါ့။ အဆင့်မြင့်တဲ့ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရောက်ရှိစေတာ။ သူများတွေကနေ ကြေငြာပြီး လုပ်ပေးတာ။ မြတ်စွာဘုရားမှာ အဲဒီလို သူများကပေးတဲ့ ဥပသမ္ပဒါတော့ မရှိဘူး။ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရလိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ‘ဥပသမ္ပန္န’ ဖြစ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားက ဥပသမ္ပဒါ လုပ်နည်းကားကို သာဝကတွေကို ပညတ်ပေးခဲ့တယ်။ သာဝကတွေက တစ်သက်လုံး လိုက်နာရမယ့်အချက် ဖြစ်တယ်လို့ ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ လှည့်ပတ်တဲ့စကားဟာ ပြေသွားပြန်တယ်နော်။

၆၅-အဿူဘောသဇ္ဇာ' ဘောသဇ္ဇပဉ္စာ

၆၅-ခုမြောက် မေးခွန်းက 'အဿူဘောသဇ္ဇာ' ဘောသဇ္ဇာ' လူတွေရဲ့ မျက်လုံးက ထွက်တဲ့မျက်ရည်ဟာ ဆေးဖြစ်တယ်၊ ဆေးမဖြစ်ဘူးဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က မေးတယ်။ “အရှင်ဘုရား၊ အမေသေလို့ ငိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရှိတယ်။ တရားဓမ္မကို မြတ်နိုးပြီးတော့ တရားထူး တရားမြတ်ရတဲ့အခါမှာ ဝမ်းသာလွန်းအားကြီးပြီး ငိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ရှိတယ်။ အဲဒီနှစ်ယောက်ရဲ့ မျက်ရည်ဟာ ဘယ်သူ့မျက်ရည်က ဆေးဖြစ်ပြီး ဘယ်သူ့မျက်ရည်က ဆေးမဖြစ်သလဲ”။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်- “ငိုတဲ့သူတစ်ယောက်ရဲ့ မျက်ရည်က ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟဆိုတဲ့ အညစ်အကြေးရှိတယ်၊ ပူတယ်။ ကျန်တစ်ယောက်ရဲ့ ဝမ်းသာပီတိဖြစ်ပြီး ကျတဲ့မျက်ရည်ကတော့ အညစ်အကြေးကင်းတယ်၊ အေးတယ်။ အေးတဲ့မျက်ရည်က ဆေးဖြစ်တယ်။ ပူတဲ့မျက်ရည်က ဆေးမဖြစ်ဘူး”။

ဆေးဖြစ်တယ် မဖြစ်ဘူး ဆိုတာကတော့ ဘာကို ရည်ညွှန်းပြောဆိုတယ် မသိဘူး။ ဆိုလိုတာကတော့ အပူကြောင့်ဖြစ်တဲ့ မျက်ရည်ဟာ ရင်ထဲက ပူနေသည့်အတွက်ကြောင့် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့

စိတ်မချမ်းသာမှုက လွှမ်းမိုးနေတယ်ပေါ့။ ဝမ်းသာပီတိဖြစ်ပြီး တော့ ထွက်လာတဲ့ မျက်ရည်ကျတော့ စိတ်နှလုံးသားထဲမှာ အေးချမ်းနေတာ ဖြစ်သောကြောင့် ဆေးဖြစ်တယ်လို့ ဒီလို ပြောတာလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်ပေါ့နော်။

ရောဂါကိုပျောက်စေတတ်တဲ့ ဆေးဖြစ်တယ် မဖြစ်ဘူးကို ပြောတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ မျက်ရည်ပူနဲ့ မျက်ရည်အေး၊ မျက်ရည်အေးက ဆေးဖြစ်တယ်၊ မျက်ရည်ပူက ဆေးမဖြစ်ဘူး။

၆၆-သရာဂ ဝီတရာဂ နာနာကရဏပဉ္စာ

၆၆-ခုမြောက် မေးခွန်းက ‘သရာဂနဲ့ ဝီတရာဂ’ ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ဦးရဲ့ ထူးခြားချက်ကို မေးတာ။

“အရှင်ဘုရား ‘သရာဂ’ ရာဂရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရယ်၊ ‘ဝီတရာဂ’- ရာဂကင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရယ်၊ သူတို့နှစ်ဦးရဲ့ ကွဲပြားခြားနားချက်က ဘာလဲ”။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေလိုက်တယ်။ “ဧကော အဇ္ဈော- သိတော၊ ဧကော အနဇ္ဈောသိတော- တစ်ယောက်က ရာဂရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုကို ခံရတယ်။ တစ်ယောက်က ရာဂရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုကို မခံရဘူး။”

ရာဂရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ရာဂရဲ့လွှမ်းမိုးမှုကို ခံရတယ်၊ ရာဂ မရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ရာဂရဲ့လွှမ်းမိုးမှုကို မခံရဘူး။

မိလိန္ဒမင်းကြီးကထပ်မေးတယ် “အရှင်ဘုရား အဇ္ဈော- သိတ-လွှမ်းမိုးခံရတယ်၊ အနဇ္ဈောသိတ- လွှမ်းမိုးမခံရဘူး ဆိုတာ ဘာပြောတာလဲ။”

ရှင်နာဂသေန က ဧကော အတ္ထိကော၊ ဧကော အနတ္ထိကော- တစ်ယောက်က လိုချင်မှုရှိတယ်၊ တစ်ယောက်က လိုချင်မှု မရှိဘူး။”

ရာဂရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ ရာဂမရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ လိုချင်သူနဲ့ မလိုချင်သူ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်နဲ့ပြောပြတာ။ ပြောတဲ့အခါကျတော့ အဲဒါဆိုရင် ရှင်းပြီ။ အရှင်ဘုရား တပည့်တော်သိပြီ။ ရာဂရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က လိုချင်သူ၊ ရာဂမရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က မလိုချင်သူဆိုတာ ဒီနှစ်ယောက် စလုံးဟာ ရာဂရှိသူပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ရာဂမရှိသူပဲဖြစ်ဖြစ် လူဆိုတာ အကောင်းကြိုက်တာချင်းတော့ အတူတူပဲ။ အဆိုးကို ဘယ်သူမှ မကြိုက်ဘူးလေ၊ အားလုံးဟာ အကောင်းကြိုက်တယ်။

“မင်းကြီး၊ အကောင်းကြိုက်သော်လည်း ရာဂရှိသူရဲ့ အကောင်းကြိုက်မှုက အရသာလည်း ခံတယ်။ အရသာပေါ်မှာ တွယ်တာမှု တဏှာလည်း လွှမ်းမိုးတယ်။ (အရသာကလည်း သူ့ကို လွှမ်းမိုးတယ်၊ အရသာပေါ်မှာ တွယ်တာ တပ်မက်တဲ့ တဏှာကလည်း သူ့ကိုလွှမ်းမိုးတယ်။) ရာဂကင်းပြတ်တဲ့ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့ အရသာကိုတော့ သိတယ်၊ အရသာပေါ် တွယ်တာတဲ့တဏှာက သူ့ကိုလွှမ်းမိုးခြင်းမရှိဘူး၊ ဒီလို ကွဲပြားပါ တယ်”လို့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

ရှင်အာနန္ဒ ရှင်းပြပုံ

အဲဒါလိုပဲ သုတ္တန်တစ်ခုမှာ အရှင်အာနန္ဒက ရှင်းပြတာ ရှိတယ်။

“မြတ်စွာဘုရားမှာ မျက်လုံးရှိတယ်၊ ဒို့မှာလည်း မျက်လုံး ရှိတယ်၊ မြတ်စွာဘုရားမှာ နားရှိတယ်၊ ဒို့မှာလည်း နားရှိတယ်၊ မြတ်စွာဘုရားမှာ နှာခေါင်းတို့၊ လျှာတို့၊ ကိုယ်ကာယတို့ရှိတယ်။ ဒို့မှာလည်း ရှိတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့မျက်လုံးက ကောင်းတာလည်း မြင်တယ်၊ မကောင်းတာလည်း မြင်တယ်။ နားက ကောင်းတဲ့အသံ၊ မကောင်းတဲ့အသံ၊ နှာခေါင်းက ကောင်းတဲ့အနံ့၊ မကောင်းတဲ့အနံ့ အကုန်ရတယ်။ လျှာကလည်း ကောင်းတဲ့အရသာ၊ မကောင်းတဲ့ အရသာ အကုန်သိတယ်။ ကိုယ်ကာယကလည်း ကောင်းတဲ့ အထိအတွေ့၊ မကောင်းတဲ့အထိအတွေ့ အကုန်သိတယ်။

အဲမှာ ဘာထူးလဲဆိုရင် သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ ကောင်းတဲ့ဟာဆိုရင် လောဘဖြစ်တယ်။ မကောင်းတဲ့ဟာဆိုရင် ဒေါသဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားကျတော့ ကောင်းတာကို ကောင်းတယ်လို့ သိတယ်၊ လောဘ မဖြစ်ဘူး။ မကောင်းတဲ့ နေရာလည်း မကောင်းဘူးလို့ သိတယ်၊ ဒေါသ မဖြစ်ဘူး။ ဒါ ကွဲပြားခြားနားချက်ပဲ။”

နိဗ္ဗာန်ချုပ်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်အပေါင်းတို့ မိလိန္ဒမင်းနှင့် အရှင် နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ ဟာ မှတ်သားဖွယ်ရာ၊ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ၊ အချက်အလက်တွေ ပါရှိတာဖြစ်လို့ အသိဉာဏ် တိုးပွားစေနိုင်တဲ့အရာတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတဲ့ အဆုံးအမတရားတော်

၄၄၀

ဒေါက်တာ အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ

တွေ့ကို များများ နာယူမှတ်သားပြီး အသိဉာဏ်ဖြစ်ပွားအောင်
ကြိုးစားကြရမှာဖြစ်တယ်လို့ ကိုယ်စီကိုယ်စီ နှလုံးထားပြီး ကြိုးစား
အားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ashin Hitadhaja**
Typed by- **Wai Wai Lwin**

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏

ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ

အပိုင်း(၂၄)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော်(၃)ရက်၊ (၁၅-၁-၂၀၁၇) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်း မြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ် သည့် သာသနာ့ပူဇော်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင် အခမ်း အနား၌ (၁) သံသရာအဆက်ဆက်တွင် တော်စပ်ခဲ့ဖူးသော မိဘဘိုးဘွား ဆွေမျိုးများနှင့် ဦးတင်စိုးတို့အား ရည်စူး၍ ဒေါ်လှခင် သားသမီးမြေးတစ်စု (ကိုကျော်သင်းဆေးဆိုင် မင်္ဂလာဈေး)၊ (၂) ဦးပြည်စိုး+ဒေါ်ယဉ်မြတ်စိုး မိသားစု (Royal Golden Park Co.,Ltd.) (၃) ဦးရွှေအားရည်စူး၍ ဒေါ်အေးနှင့် သား သမီး၊ မြေးတစ်စု ကမ္ဘာအေး။ (၄)ဦးစောထီးစံ+ဒေါ်ခင်မမလေး (ဓမ္မအလင်း)၊ သား-စောဇေယျာမင်း (Ever Smilerdom;pk)၊ (၅) ဦးထွန်းမြင့်+ဒေါ်ခင်ထွေးရီ (ရွှေကံကော်ကဖီး မိသားစု)၊ (၆)ဦးလှတင်+ဒေါ်ခင်စန်းနှင့် သားသမီးမြေး တစ်စုတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ‘မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၂၄)’ တရား ဒေသနာတော်။

ပညာဖြင့်သာသိနိုင်တဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အဆုံးအမတရား တော်တွေကို နားလည်ဖို့ ပညာရည်မြင့်မားအောင် အမေး အဖြေနဲ့ လေ့လာကြရတာဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်က

သတ္တဝါတွေကို ဆုံးမသွန်သင်တဲ့အခါမှာ ပဋိပုစ္ဆာ ဝိနိတ-
ပြန်လှန်မေးခွန်းထုတ်ပြီး ဆုံးမသွန်သင်လေ့ရှိတယ်။ မေးခွန်း
ထုတ်ပြီး အဖြေပေးတာဟာ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး တိုးတက်စေ
နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဆုံးမသွန်သင်နည်းဟာ
မေးခွန်းထုတ်ပြီး ဖြေဆိုလေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်းပဲ ဖြစ်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အဆုံးအမ တရားတော်တွေဟာ ဂမ္ဘီရ-
နက်နဲတယ်၊ ဒုဒ္ဓသ-မြင်ဖို့ခက်တယ်၊ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယ-ပညာ
ထက်မြက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေသာ သိနိုင်တယ်။ အတက္ကာဝစရ-
Logic နည်းဖြင့် ချဉ်းကပ်ပြီး ကြောင်းကျိုးဆင်ခြင်ရုံနဲ့ သိနိုင်တာ
မဟုတ်ဘူး။ နိပုဏော-အလွန်သိမ်မွေ့တယ်။ ဒါကြောင့် ဥဂ္ဂဟ-
သင်ယူခြင်း၊ ပရိပုစ္ဆာ- ဆွေးနွေးမေးမြန်းခြင်းဖြင့် သိအောင်
ကြိုးစားကြရမှာ ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက အလွန်အမေးအမြန်းထူတယ်၊ ရှင်နာဂ
သေနက သူမေးသမျှမေးခွန်းတွေကို သူ့ရင်ထဲရောက်အောင်
ရှင်းလင်း ဖြေဆိုနိုင်ခဲ့တယ်။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အဆုံးအမနဲ့
ပတ်သက်တဲ့ မေးမြန်းမှု၊ ဖြေဆိုမှုတွေက အင်မတန်မှ စိတ်ဝင်စား
စရာ ကောင်းတယ်။ “မိလိန္ဒပဉာ”လို့ ဆိုတဲ့အခန်းမှာ မေးခွန်း
ပေါင်း ၈၆-မျိုးကို မှတ်တမ်းတင်ထားတာ ဖြစ်တယ်။

၆၇-ပညာပတိဋ္ဌာနပဉာ

၆၇-ခုမြောက် မေးခွန်းက ပညာပတိဋ္ဌာန- လူတွေရဲ့
အသိပညာဆိုတာ ဘယ်မှာ တည်ရှိနေသလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်း
ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကုဟိ ပညာ ပဋိဝသတိ- အရှင် ဘုရား၊ ပညာဆိုတာ ဘယ်မှာနေသလဲ၊ တည်ရှိသလဲ” လို့ မေးတယ်။

ကနေ့ခေတ် အတွေးနဲ့ပြောမယ်ဆိုရင် ဦးနှောက်မှာလား၊ တစ်ခြားနေရာမှာလား၊ ဘယ်နေရာမှာ ပညာရှိတာလဲ။ အများစု ကတော့ ပညာဟာ ဦးနှောက်မှာလို့ပဲ ပြောကြမှာဖြစ်တယ်။

သို့သော် ရှင်နာဂသေန က “န ကတ္ထစိ မဟာရာဇ- မင်းကြီး၊ ပညာဆိုတာ ဘယ်နေရာမှာမှ တည်ရှိတာမဟုတ်ဘူး” လို့ ဖြေတယ်။

ဘယ်မှာမှမရှိဘူးလို့ ပြောတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “တေန ဟိ ဘန္တေ နတ္ထိ ပညာ- အရှင်ဘုရား၊ ဒါဆိုရင် ပညာဆိုတာ မရှိဘူးပေါ့” ဆိုတယ်။

ပညာဆိုတာရှိရင် ဘယ်က ထွက်လာတယ်၊ ဘယ်မှာ ရှိတယ်ဆိုတာ သိရမှာပေါ့။ အဲတော့ ဘယ်မှာမှ မရှိဘူးဆိုရင် ပညာဆိုတာ မရှိဘူးလို့ဆိုတော့ အဲဒီမေးခွန်းကိုဖြေဖို့ ပဋိပစ္စာ- ဗျာကရဏ လို့ခေါ်တဲ့ မေးခွန်းပြန်ထုတ်တဲ့နည်းကို ရှင်နာဂသေန က သုံးတယ်။

“ဝါတော ကုဟိ ပဋိဝသတိ- အရှင်မင်းကြီး၊ လေက ဘယ်မှာနေတာတုန်း။”

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “န ကတ္ထစိ ဘန္တေ- အရှင်ဘုရား လေဆိုတာ ဘယ်မှာမှနေတာ မရှိဘူး” လို့ ဖြေတယ်။

လေရဲ့နေရာဌာန ဘယ်မှာတုန်းလို့ ပြန်မေးလိုက်တော့ သူ့အဖြေကလည်းပဲ န ကတ္ထစိ ဘယ်မှာမှ မရှိဘူးလို့ အဖြေ

ထွက်လာတယ်။ အဲတော့ ဘယ်မှာမှ မရှိဘူးဆိုတော့ သူပြောတဲ့ အတိုင်း တေန ဟိ၊ နတ္ထိ ဝါတော မင်းကြီး၊ ဒါဆိုရင် လေ မရှိဘူး” လို့ ရှင်နာဂသေနက ဆိုတယ်။

လောကမှာ လေဆိုတာရှိတယ်ဆိုတာ လူတိုင်းက လက်ခံ တယ်။ လေရဲ့တည်ရာဌာနကိုပြပါဆိုရင် ပြဖို့ခက်တယ်ပေါ့နော်။ လဟာပြင်တိုင်းမှာ လေဆိုတာရှိနေတာပဲ။ လဟာပြင်မှန်သမျှ လေတွေရှိကြတယ်။ ဘယ်မှာနေတယ် ဆိုတာကို အဖြေထုတ်ဖို့ ခက်တယ်။

ထို့အတူပဲ ပညာဆိုတာလည်း ဦးနှောက်မှာလား၊ နှလုံး သားမှာလား၊ တစ်ခြားကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတွေမှာလားလို့ ဒီလို location နဲ့ ပြောဖို့ကျတော့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။

လောက ဘယ်နေရာရှိမှန်းမသိပေမယ့် လေတော့ရှိတယ်။ အဲဒါလိုပဲ ဘယ်မှာနေမှန်းမသိရပေမယ့် ပညာဆိုတာ ရှိတယ်လို့ ရှင်နာဂသေနက ပြန်လှန်မေးခွန်းထုတ်ခြင်းဖြင့် ဖြေလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီး ဪ- location မရှိပေမဲ့ ရှိတယ်ဆိုတာတွေ လောကကြီးမှာ ရှိပါလားလို့ သဘောပေါက်သွားပြီး ဒီမေးခွန်း အတွက် အဖြေကို ကျေနပ်လက်ခံသွားတယ်။

၆၈-သံသာရပဉ္စာ

နောက် ၆၈-ခုမြောက်မေးခွန်းက သံသာရပဉ္စာ သံသာရ ဆိုတာ ဘာလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။

သံသာရဆိုတာ သံသရတီ- အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် လှည့်လည်တတ်၏။ ဒါကြောင့် သံသာရခေါ်တယ်။ ပါဠိအစစ် အမှန်က သံသာရ 'သာ'မှာ ရေးချပါတယ်။ မြန်မာမှုပြုလိုက်တဲ့ အခါမှာ “သံသရာ”ဖြစ်သွားတယ်။ ထို့အတူပဲ ပါဠိစာပေအစစ်က ပရိက္ခာရ 'ခ'မှာ ရေးချနဲ့ ပရိက္ခာရ။ မြန်မာတွေခေါ်လိုက်တော့ “ပရိက္ခရာ” ဖြစ်သွားပြန်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကတမော သော သံသာရော- အရှင်ဘုရားတို့ သံသရာလို့ ပြောကြတယ်။ အဲဒီ သံသရာဆိုတာ ဘယ်ဟာလဲ”လို့ မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေန က “ဣဓ ဇာတော ဣဓေဝ မရတိ၊ ဣဓ မတော အညတြ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- ဒီဘဝမှာမွေးပြီး ဒီဘဝမှာ သေတယ်။ ဒီဘဝမှာသေပြီး တစ်ခြားဘဝမှာဖြစ်တယ်။ တဟိ ဇာတော တဟိ ယေဝ မရတိ ထိုဘဝမှာမွေးပြီး ထိုဘဝမှာပဲ သေတယ်။ တဟိ မတော အညတြ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဲဒီဘဝမှာ သေပြီးတော့ တစ်ခြားဘဝမှာ ဖြစ်ပြန်တယ်။ ဧဝံ သံသာရော ဟောတိ ဒီနည်းနဲ့ သံသရာဆိုတာ ဖြစ်တယ်”လို့ ဖြေတယ်။

“ဒီဘဝမှာမွေးပြီး ဒီဘဝမှာသေတယ်။ သေပြီးရင် နောက် ဘဝတစ်နေရာမှာ ဖြစ်ပြန်တယ်။ တစ်ခါ အဲဒီဘဝမှာ မွေးပြန် တယ်။ မွေးပြီးရင် တစ်ခါသေမယ်။ သေပြီးရင် တစ်ခါ ဖြစ်ပြန် တယ်။ ဒါကို သံသရာလို့ ဆိုလိုတယ်”။ သမ္မတိရွှထောင့်ကနေပြီး သေဆုံးမှုနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဖြေတာဖြစ်တယ်။

အဲဒီတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီး က “အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာနဲ့ ရှင်းပြပါဦး” လို့ ဆိုတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ယခုလို ဥပမာပေးတယ်။ “လူတစ်ယောက်ဟာတဲ့ သရက်သီးမှည့်ကိုစားပြီး အစေ့ကို မြေကြီးမှာ စိုက်တယ်။ အဲဒီ စိုက်လိုက်တဲ့အပင်ဟာ ကြီးလာပြီး အသီးသီးတယ်။ တစ်ခါ အဲဒီအပင်က အသီးကို စားပြီးစိုက်၊ အပင်ပေါက် အသီးသီး၊ အဲဒီနည်းအတိုင်းဖြစ်တဲ့အခါ သရက်ပင်တို့ရဲ့အစကို မသိနိုင်တော့ဘူး။

“ထို့အတူ လူတစ်ယောက်တည်းမှာ ဘဝပေါင်း မြောက်မြားစွာ မွေးလိုက်သေလိုက် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်နေတာဟာ သံသရာပဲ”လို့ ဖြေတာဖြစ်တယ်။

ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တွေဟာ မပြတ်မစဲ ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကို သံသရာလို့ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်မျိုးပဲ သက်ရောက်တဲ့ အဖြေပဲဖြစ်တယ်။ ဖြေဆိုလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကျေနပ်လက်ခံသွားပြန်တယ်။

၆၉-စိရကတသရဏပဉ္စာ

၆၉-ခုမြောက် မေးခွန်းက စိရကတ သရဏ အလွန် ရှည်ကြာတဲ့ကာလက လုပ်ခဲ့တာကို ပြန်လည်အမှတ်ရခြင်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းပဲ။

မှတ်မိတယ်ဆိုတာ လူတွေဟာ ဘယ်တုန်းက ဘာလုပ်ခဲ့တယ်ဆိုတာတွေ မှတ်မိတယ်။ လူတော်တော်များများကတော့ အတိတ်ဘဝကို မေ့သွားကြတယ်။ အတိတ်အကြောင်းအရာတွေ ဆိုတာ ဒီဘဝမှာတင်ပဲ အများကြီးမေ့သွားတယ်။ အတိတ်ဘဝကို မှတ်မိတဲ့လူကတော့ အလွန်ရှားတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “လူတွေဟာ ငယ်စဉ်က လုပ်ခဲ့တဲ့ဟာ တွေကို ပြန်ပြီး အမှတ်ရကြတယ်၊ အဲဒီအမှတ်ရတာဟာ ဘယ် အရာနဲ့ အမှတ်ရသလဲ” လို့ မေးတယ်။

ဘယ်အရာနဲ့ အမှတ်ရသလဲဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်၊ သတိနဲ့ အမှတ်ရတာ၊ သတိကနေ အမှတ်ရတယ်လို့ ပြောတယ်။

ရှင်နာဂသေနက သတိနဲ့ အမှတ်ရတယ် ဆိုတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “နနု စိတ္တေန သရတိ၊ နော သတိယာ- အရှင်ဘုရား စိတ်နဲ့မှတ်မိတာပါ၊ သတိနဲ့မှတ်မိတာ မဟုတ်ဘူး။ ဒီလိုမဟုတ်လား” ဆိုတယ်။

ရှင်နာဂသေနက “မင်းကြီး၊ တစ်ခါတရံ အသင်မင်းကြီး ဟာ အလုပ်တစ်ခုကို လုပ်ပြီးတဲ့အခါ တစ်စုံတစ်ခု မေ့သွားတာ ရှိပါသလား” ဆိုတော့ “ရှိပါတယ်” လို့ ဝန်ခံတယ်။

“အဲဒီလို အလုပ်တစ်ခုလုပ်ရမှာ မေ့နေတယ်ဆိုတဲ့ အချိန် မှာတဲ့ အရှင်မင်းကြီးဟာ စိတ်ကင်းမဲ့နေသလား” လို့ မေးတဲ့အခါ “စိတ်ကင်းမဲ့နေတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ သတိသာ အဲဒီအချိန်မှာ မရှိတာပါ” လို့ ဆိုတယ်။

မေ့သွားတယ်ဆိုတာ သတိပဲ့မရှိတာ၊ စိတ်ကတော့ရှိတယ်၊ လူတွေဟာ။ စိတ်ကတော့ ရှိနေတာပဲလေ။ အမြဲဖြစ်ပြီး အမြဲရှိ တယ်။ ဒေါသထွက်နေလည်း စိတ်ကတော့ ရှိတာပဲ၊ လောဘ ဖြစ်နေလည်း စိတ်ကတော့ ရှိနေတာပဲ။ မောဟဖြစ်နေလည်း စိတ်ကတော့ ရှိနေတာပဲ။ သို့သော် သတိမရှိတော့ဘူးဆိုရင် မေ့တယ်။

ရှင်နာဂသေနက “ဒါဆိုရင် ဘာဖြစ်လို့ စိတ်ဖြင့်မှတ်မိတာ၊ သတိဖြင့် မှတ်မိတာ မဟုတ်ဘူးလို့ ပြောရသလဲ” ဆိုတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္တေ နာဂသေန- အရှင် ဘုရား၊ သတိနဲ့ အမှတ်ရတယ်ဆိုတာ သင့်လျော်ပါတယ်” လို့ လက်ခံတယ်။

၇၀-အဘိဇာနန္တသတိပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းကြီး က မေးတယ်။ “အရှင်ဘုရား သတိ အားလုံးဟာ မွေးရာပါ ပင်ကိုယ်အသိရှိပြီး မှတ်မိတာလား သို့မဟုတ် တစ်ဦးဦးက သတိရစေလို့ အမှတ်ရတာလား?”

ရှင်နာဂသေနက ၂-မျိုးလုံးပဲလို့ ဖြေတဲ့အခါ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက “ဒီလိုဆိုရင် သတိဟူသမျှ အဘိဇာနန္တ သတိသာ ဖြစ်တယ်။ ကဋ္ဌမိကာ သတိ မရှိနိုင်ဘူး” လို့ ဆိုလိုက်ပြန်တယ်။

ရှင်နာဂသေနက “ယဒိ နတ္ထိ ကဋ္ဌမိကာ သတိ၊ နတ္ထိ ကိဉ္စိ သိပ္ပိကာနံ ကမ္မာယတနေဟိ ဝါ သိပ္ပပါယတနေဟိ ဝါ ဝိဇ္ဇာဌာနေဟိဝါ ကရဏီယံ- သင်ကြားမှတ်သားပြီး နှိုင်းယှဉ်သိတဲ့ ကဋ္ဌမိကာ သတိမျိုး၊ ဉာဏ်နဲ့ယှဉ်တဲ့သတိမျိုး မရှိဘူးဆိုရင် လောကမှာ အတတ်ပညာရှင်တွေဆိုတာ မလိုအပ် တော့ဘူး။ ပညာသင်ကျောင်းတွေ တစ်ခုမှ မလိုအပ်တော့ဘူး” လို့ ပြန်လည်ချေပတယ်။

“သင်ပေးမှရလာတဲ့ ပညာနဲ့ယှဉ်တဲ့ ကဋ္ဌမိကာ သတိမျိုး မရှိဘူးဆိုရင် ကျောင်းဆရာတွေလည်း အလကားပဲ။ ကျောင်း

တွေလည်း အလကားပဲ၊ ဘာမှ လုပ်စရာမလိုတော့ဘူး ဖြစ်သွား
 မှာပေါ့တဲ့။ ဆရာဆိုတာ မရှိဘဲ ဖြစ်သွားလိမ့်မယ်တဲ့။ ဒါကြောင့်
 ကဋ္ဌမိကာ- သင်ယူမှတ်သားပြီးတဲ့နောက်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့
 သတိဆိုတာ လောကမှာ ရှိတယ်တဲ့။ ရှိလို့ အတတ်ပညာဆိုတာ
 ရှိတယ်။ အတတ်ပညာတွေရှိလို့ အတတ်ပညာရှင်ဆိုတာရှိတယ်။
 အတတ်ပညာဆိုတာရှိလို့ ဆရာဆိုတာလည်း လိုအပ်တယ်” လို့
 ဒီလိုပြောတာ။

အဘိဇာနန္တိသတိ ဆိုတာ မွေးရာပါအသိနဲ့ မှတ်မိသော
 သတိ၊ ကဋ္ဌမိကာသတိ ဆိုတာ အခြားသူတစ်ယောက်ပေးတဲ့
 အသိနဲ့ မှတ်မိသောသတိလို့ မှတ်ပါ။

၇၁-သတိဥပ္ပဇ္ဇနပဉ္စာ

၇၁-ခုမြောက် မေးခွန်းကျတော့ ‘သတိ ဥပ္ပဇ္ဇန’ သတိ
 ဖြစ်ပေါ်လာမှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးတယ်။ “သတိဖြစ်ခြင်း
 အကြောင်း ဘယ်နှစ်မျိုးရှိပါလဲ” လို့ မေးတယ်။

“သတိဖြစ်ကြောင်းတရား ၁၇-မျိုးရှိတယ်” လို့ ရှင်နာဂ-
 သေနက ဖြေတယ်။ ၁၇-ခုသော အကြောင်းကြောင့် သတိဟာ
 ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

(၁) အဘိဇာနန္တိသတိ ဆိုတာ မွေးရာပါသတိနဲ့ လူတွေ
 ဟာ ဘဝဟောင်းကို မှတ်မိကြတယ်၊ ရှင်အာနန္ဒာတို့ ခုဇ္ဈတ္တရာတို့
 အတိတ်ဘဝကို မှတ်မိကြတယ်၊ ဘဝဟောင်းကို သိနိုင်စွမ်းရှိလို့
 ဇာတိဿရလို့ခေါ်တယ်။

ဇာတိဿရဆိုတာ ဇာတိ-အတိတ်ဘဝက အဖြစ်အပျက် တွေကို သရ-အမှတ်ရတာ။ ဇာတိဿရဉာဏ်လို့လည်း သုံးတယ် ပေါ့နော်။ အတိတ်ဘဝကို ပြန်လည်မှတ်မိနေတယ်ဆိုတဲ့ သတိ ဟာ မွေးရာပါအသိရှိတဲ့သတိလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်ပေါ့။ တစ်ချို့က နှစ်ဘဝ မှတ်မိတယ်။ တစ်ချို့က သုံးဘဝ မှတ်မိတယ်၊ မှတ်မိတာ တွေ အမျိုးစုံပဲရှိတယ်နော်။

လောကမှာ လူဝင်စားလို့ ပြောကြတယ်။ လူဝင်စားတင် မဟုတ်ဘူး၊ ခွေးဝင်စားလည်း ရှိတယ်။ နွားဝင်စားလည်း ရှိတယ်။ နွားဝင်စားတဲ့ ဒကာမကြီးတစ်ယောက်က “နွားလေးတွေအော်ရင် သူရင်ထဲက နာကျင်တယ်တဲ့။ နွားကလေးနဲ့ နွားမကြီးတွေ အောင် လိုက်မောင်းပေးတယ်။ မျက်စိမ်းစိမ်းလေးမြင်ရင် စားချင်သေး တယ်” လို့ ပြောတယ်။ သံသရာက ကြိုက်လာတဲ့အကြိုက်ကို မစွန့်နိုင်ဘူး။

တံငါသည်ဘဝကနေပြီး လူဝင်စားလာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့ ရေမြင်လို့ရှိရင် ငါးဖမ်းချင်စိတ် ပေါက်တယ်တဲ့။ ဘဝချင်းနီးရင် ဖြစ်တယ်လို့ ပြောတာနော်။ အဲဒီသတိမျိုးကို အဘိဇာနန္ဒသတိ- မွေးရာပါအသိနဲ့ အမှတ်ရနေတဲ့ ဇာတိဿရဉာဏ်နဲ့ ဖြစ်တဲ့သတိ။

(၂) နောက်တစ်ခုက ကဋ္ဌမိကာသတိတဲ့။ ကဋ္ဌမိကာ သတိဆိုတာ သင်ယူပြုလုပ်မှုကို အကြောင်းပြုပြီး မှတ်မိတာ။ တကယ်ကတော့ သင်ကြားလေ့လာပြီး လုပ်ထားတဲ့အရာတစ်ခု ကို သင်လိုက်လို့ မှတ်မိတာမျိုး၊ သင်လိုက်ရင် အသိဉာဏ်လေး တွေ ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီအသိဉာဏ်နဲ့ မှတ်မိတာတွေ ပေါ်လာ တယ်။ အဲဒီလို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်လည်း သတိဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ သူတပါးက ပြောပြလို့ မှတ်မိတာမျိုး ဖြစ်တယ်။

(၃) နောက်တစ်ခုက သြဠာရိကဝိညာဏတောပိ သိသာထင်ရှားတဲ့ အကြောင်းကြောင့်လည်းပဲ သတိဆိုတာ ဖြစ်တယ်။

သိသာထင်ရှားတဲ့ အကြောင်းတရားဆိုတာ ကိုယ့်ဘဝမှာ အမှတ်တရလေးတွေ ရှိတတ်တယ်။ ဆိုပါစို့၊ မင်းစိုးရာဇာတွေ ဆိုရင် ဘယ်နေ့ ဘယ်ရက်က သူ့ကို ဘိသိက်သွန်းတယ်၊ ခုခေတ် လူတွေ မင်္ဂလာရက်မြတ်ကို မှတ်ကြတယ်ပေါ့၊ ဘယ်နှနှစ်မြောက် ဆိုတဲ့ မွေးနေ့တို့ အဲဒါမျိုးတွေက သြဠာရိကဝိညာဏလို့ ခေါ် တယ်။ ဘယ်နေ့က တရားထူးရတယ်ဆိုတာမျိုးတွေ စိတ်ထဲမှာ အမှတ်အသား၊ စိတ်ထဲမှာဖြစ်တဲ့ အချိန်တုန်းက impression ကောင်းတဲ့အရာတွေ မှတ်သားမှု၊ စွဲလမ်းမှု၊ ဒီထင်ထင်ရှားရှား မှတ်သားထားလို့ ပြန်ပြီးသတိရတာလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

(၄) နောက်တစ်ခုကတော့ ဟိတဝိညာဏတောပိ အကျိုး ပြုတဲ့ အသိစိတ်ကြောင့် ဘယ်တုန်းက ဘယ်လိုချမ်းသာတာ၊ ငယ်ငယ်တုန်းက ဘယ်လိုသုံးခဲ့ရတာ ဆိုတာမျိုးတွေ၊ ဘယ်လို နေခဲ့ရတာဆိုတာတွေ ပြန်ပြောတာတွေဟာ ဟိတဝိညာဏ ခေါ်တယ်။ ချမ်းသာသုခ ခံစားခဲ့ရတယ်။ ဒါတွေကိုလည်း ပြန်ပြီး တော့ မှတ်မိတတ်တယ်။

(၅) ထို့အတူပဲ အဟိတဝိညာဏ ဒုက္ခရောက်ခဲ့ကြတာ တွေလည်း လူတွေက ပြန်ပြောခဲ့ကြတာပဲ။ မှတ်မိတတ်ကြတာပဲ၊ သုခနဲ့ မှတ်မိသလိုပဲ ဒုက္ခရောက်ခဲ့တာတွေကိုလည်း လူတွေက စွဲစွဲမြဲမြဲ မှတ်မိတတ်ကြတယ်။

(၆) သဘာဝနိမိတ္တတောပီ ပုံတူ အာရုံတစ်ခုတွေ့ရင် လည်း မှတ်မိတယ်။ ဥပမာ- ကိုယ့်အမေနဲ့ တူတယ်၊ ကိုယ့်အဖေနဲ့ တူတယ်၊ ကိုယ့်ညီအစ်ကိုမောင်နှမနဲ့ ရုပ်တူရင် အဲဒါ အမေအဖေ သွားသတိရတယ်နော်။ ဆင်ဆင်တူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် မြင်လိုက်တာနဲ့ မြင်တာကတစ်ယောက်၊ သတိရတာကတစ်ယောက် ဖြစ်သွား တယ်။

ကြားဖူးတယ် မဟုတ်လား၊ ရှေးတုန်းက အမျိုးသမီး တစ်ယောက် ဥသျှစ်ပင်အောက်မှာ ထင်းကောက်နေရင်း ကျော ပေါ်မှာ ဥသျှစ်သီးကြွေကျသတဲ့၊ ဥသျှစ်သီးကျတော့ ငိုလိုက် တာတဲ့။ အဖော်လိုက်တဲ့သူက “ညည်း ဒီလောက်နာသွားလို့ ငိုနေတာလား၊ ဘယ်လိုနေသေးလို့တုန်း” မေးတော့ “ဥသျှစ်သီး ကျတာ ဒီလောက်မနာပါဘူးတဲ့၊ သူ့အမျိုးသား မသေခင် ကျောထုတာ သတိရမိလို့ ငိုတာ”တဲ့။ ကဲ-ဖြစ်တာက တစ်ခြား၊ သတိရတာက တစ်ခြား။ အဲဒါမျိုးကို သဘာဝနိမိတ္တ လို့ပြောတာ။ ပုံစံတူလို့ သတိရတာနော်။

(၇) ဝိသဘာဝ နိမိတ္တတောပီ မတူတာတွေ့လို့ရှိရင် လည်း တူတာတွေကိုသွားပြီး သတိရမိတတ်တယ်၊ ဒီလိုဆိုတာ။ မတူတာကို ကြည့်ပြီးတော့လည်း ဟယ်. . . ဒို့တုန်းကတော့ ဒီလို မဟုတ်ဘူးဆိုပြီး ငယ်ငယ်တုန်းက တွေ့ခဲ့တာတွေကို ပြန်သတိရ ပြန်တယ်။ ဒါလည်း သတိရခြင်းအကြောင်းတစ်ခုပဲတဲ့။

(၈) ကထာဘိညာဏတော- တစ်ဦးဦးက သတိပေး စကား ပြောခြင်းကြောင့် မှတ်မိတတ်တယ်။

(၉) လက္ခဏတော- အမှတ်အသား လုပ်ထားလို့ အမှတ် အသားကြောင့်လည်း သတိရတယ် မှတ်မိတတ်တယ်။

(၁၀) သာရဏတော ကိုယ့်အပေါင်းအသင်းတွေ၊ ဒါ ဒွိငယ်ငယ်တုန်းက ဘယ်လိုလုပ်ခဲ့တာ၊ မင်းမှတ်မိလားလို့ ပြောတဲ့ အခါ အေး- မှတ်မိတယ်ဆိုကြတယ်။ သတိပေးလို့ မှတ်မိတာ။ တစ်ဖက်သားက သတိရစေလို့လည်းပဲ သတိဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လာ တယ်တဲ့။

(၁၁) ဗုဒ္ဓတော- စာပေသင်ကြားတဲ့ အခါမှာလည်းပဲ ဒီစာလုံးတွေကို မှတ်မိတာ။ အဲဒီစာလုံးတွေ မှတ်မိတာဟာလည်း ပဲ သင်ကြားမှုကြောင့် မှတ်မိတာ။ မသင်ဘူးဆိုရင် မမှတ်မိဘူး။ ဘယ်အလုံးပြီး ဘယ်အလုံးရေးရတယ်ဆိုပါစို့ မြန်မာစကားဆိုလို့ ရှိရင်လည်း ဘယ်စာလုံးပြီး ဘယ်စာလုံး ရေးရတယ်ဆိုတာ မှတ်မိကြတယ်။ အက္ခရာက ဘယ်လို၊ ဘာပြီး ဘာရေးတယ်။

ဆိုပါစို့ ကဋ္ဌမိကာ ကို ကပြီးရင် ဋ၊ ဋပြီးရင် မိ၊ တစ်ခုပြီး တစ်ခု ရေးသွားတယ်။ ဒီစာလုံးရဲ့ ရှေ့စာလုံးက ဘာ၊ နောက် စာလုံးက ဘာ။ အင်္ဂလိပ်စာလုံးဆိုရင်လည်း congratulation ဆိုလည်း ဘယ်နှလုံးရှိတယ်ဆိုတာ မှတ်မိတယ်။ ဘယ်အလုံးပြီး ဘယ်အလုံးရေးရမယ်ဆိုတာ မှတ်မိကြတယ်။ အဲဒါတွေဟာ သင်ယူမှတ်သားခြင်းကြောင့် သတိဖြစ်တာတဲ့၊ ဒီလို ဆိုလိုတယ် နော်။ သင်ထားလို့ မှတ်မိတာ။

(၁၂) ဂဏနာတော- ဂဏန်းသင်ထားရင် ဂဏန်းနည်းနဲ့ လည်းပဲ လူတွေမှာ သတိဆိုတာ ဖြစ်တယ်တဲ့။

(၁၃) စာရဏတော- ရင်ထဲမှာ စွဲနေအောင် နှုတ်တက် ဆောင်ထားခြင်းကြောင့်လည်းပဲ မှတ်မိတတ်တယ်။ ‘နမော တဿ’ ကို အိပ်ရာမှ နိုးတာနဲ့ ဘယ်သူမဆို ရွတ်နိုင်မှာပဲ။ ‘နမောတဿ’ ကြေနေတော့ သတိတောင် ထားစရာမလိုဘူး။ အဲဒီလို နှုတ်တက်ဆောင်ထားသည့်အတွက်ကြောင့် နှုတ်တက် နေလို့ မှတ်မိတယ်။

(၁၄) ဘာဝနာတော- သတိတိုးတက်လာအောင် သတိ သမ္ပဇဉ် ကျင့်စဉ်တစ်ခုကို ကျင့်တယ်။ mindfulness လေ့ကျင့်ခန်း လုပ်တယ်ပေါ့။ အဲဒီလို mindfulness လေ့ကျင့်ခန်းလုပ်ခြင်း ကြောင့်လည်းပဲ လူတွေဟာ မှတ်မိတတ်ကြတယ်။

(၁၅) ပေါတ္ထကနိဗ္ဗနတော စာအုပ်မှာ မှတ်တမ်းတင် ထားခြင်းကြောင့်လည်း မှတ်မိတယ်။ ဘယ်နေ့က ဘာဆိုတာ ရေးလိုက်တာလေ။ နောက် ပြန်လှန်ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ အဲဒီနေ့ က ငါတို့ ဘာလုပ်ခဲ့ကြတယ်ဆိုတာ မှတ်တမ်းစာအုပ်ဖတ်ပြီး ပြန်မှတ်မိတယ်။

(၁၆) ဥပနိက္ခေပတောပီ အနီးအနား ချပြီးတော့ပြတယ်။ ဒါမျိုးတွေဖူးလားဆိုရင် အဲဒီချပြတဲ့ပစ္စည်းကိုကြည့်ပြီး တွေ့ဖူးရင် တွေ့ဖူးတယ်၊ မတွေ့ဖူးရင် မတွေ့ဖူးဘူးဆိုပြီး မှတ်မိခြင်း၊ ဒီလို လည်း သတိဆိုတာဖြစ်တယ်။

(၁၇) အနုဘူတတောပီ- ကိုယ်တိုင် ကြုံတွေ့ခံစားမှု၊ ခံစားဖူးလို့ရှိရင်လည်း သတိဆိုတာ ဖြစ်လာတယ်နော်။ ခံစားဖူး တဲ့အရာ၊ မျက်စိနဲ့မြင်ဖူးတယ်။ နားနဲ့ကြားဖူးတယ်။ နှာခေါင်းနဲ့ နမ်းရှူဖူးတယ်။ လျှာနဲ့လျက်ဖူးတယ်။ ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ ထိတွေ့ဖူးတယ်

ဆိုတဲ့ အဲဒီခန္ဓာကိုယ် ကြုံတွေ့ဖူးတဲ့အရာကိုလည်းပဲ သတိဆိုတာ ဖြစ်တယ်။

လူကြီးတွေက တစ်ချို့ ပြောလေ့ရှိသေးတယ်။ ဒို့ငယ်ငယ် တုန်းက ဆီးသီးစားရတာ အင်မတန်ကောင်းတယ်။ မာလကာသီး လည်း ချိုလိုက်တာ၊ အခုခေတ် မာလကာသီးတွေက အရသာ မရှိပါဘူး။ တကယ်တော့ အရသာပျက်တာ မာလကာသီးနဲ့ ဆီးသီး မဟုတ်ဘူး။ သူ့လျှာက ပျက်နေတာနော်။ အဲဒီလိုလည်း ဖြစ်တတ် တယ်ပေါ့။ လူကြီးတွေဟာ များသောအားဖြင့် အဲလို ပြောလေ့ ပြောထ ရှိကြတယ်။ အဲဒါတွေဟာ အနုဘူတတော ကိုယ် ကိုယ်တိုင် တွေ့ကြုံခံစားဖူးလို့ရှိရင်လည်း ဒီ သတိဆိုတာ ဖြစ်တယ်။

သတိဖြစ်ခြင်းရဲ့ အကြောင်းကို ၁၇-မျိုး ရှင်နာဂသေနက ယခုလို ရှင်းလင်းဟောပြောခဲ့တာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။ သို့သော် အခြား ပိဋကတ်စာပေ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတွေထဲမှာ ဒီလိုရေးထားတာ မတွေ့ဖူးဘူး။ သို့သော်လည်း မှတ်သားစရာ အလွန်ကောင်း တယ်။ ဒါတွေဟာ လောကကြီးမှာ ရှိနိုင်တဲ့အရာတွေကို ကြံကြံ ဖန်ဖန် ဖြေတာတော့ ဟုတ်မယ်မထင်ဘူး။

အဲဒီခေတ်က ဒီလို ပြောရိုးဆိုစဉ် ရှိကောင်း ရှိနိုင်တယ်။ သို့မဟုတ် သတိဖြစ်နိုင်တဲ့ အရာတွေကို စုဆောင်းပြီးတော့ ဖော်ပြတာလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်ပေါ့။ မှတ်သားဖို့ အလွန်ကောင်း တယ်။

သတိဥပ္ပဇ္ဇနပဉ္စာ လို့ ဆိုတဲ့ ဒီမေးခွန်းမေးတာကို အခုလို ရှင်းလင်းဖော်ပြလိုက်တော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကျေနပ်အားရမှု ဖြစ်သွားတယ်။

နိဗ္ဗာန်ချုပ်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင် ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ “မိလိန္ဒ မင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ” ဟာ အလွန်စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းပြီး သိသင့်သိထိုက်တဲ့အရာတွေ ဖြစ်တယ်။ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် မစဉ်းစားမိတဲ့အရာတွေ များစွာပါရှိလာတာဖြစ်လို့ ကြားလိုက်ရတာနဲ့ အသိပညာတွေ ရရှိသွားနိုင်တယ်။ ဒီအသိပညာတွေဟာ အလွန်တန်ဖိုးရှိတဲ့ အသိပညာတွေဖြစ်တယ်။

မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့အဆုံးအမ တရားတော်တွေ သိရှိရတာ အလွန်တန်ဖိုးရှိတဲ့ အရာတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီဘဝမှာလည်းပဲ အသိဉာဏ်တွေရလို့ ပညာပါရမီကုသိုလ်မျိုးလည်း ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဖြစ်ခွင့်ရတယ်။

ပညာဆိုတာ အပြစ်ကင်းတဲ့ ကုသိုလ်ပဲ။ အဲဒီကုသိုလ်ရဲ့ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်လေရာဘဝမှာ အသိဉာဏ်ကြွယ်ဝခြင်းဆိုတဲ့ အကျိုးကျေးဇူးကို ရရှိလာနိုင်တယ်။

ကိုယ်တိုင်သိခြင်းဟာ တိုက်ရိုက် ပညာပါရမီဖြစ်တယ် ဆိုတာ မေ့မထားဘဲ အသိပညာတွေ တိုးပွားအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ကြရမှာဖြစ်တယ်လို့ ကိုယ်စီကိုယ်စီ သတိထားပြီး တော့ ပညာတိုးပွားအောင် ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏
ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ
အပိုင်း(၂၅)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော် (၁၀)ရက်၊ (၂၂-၁-၂၀၁၇) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်း မြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာ့ပူဇော်မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ ကျေးဇူးရှင်မိဘများနှင့် ကျေးဇူးရှိသူများအား အမှူးထား၍ (၁) ဦးတင်လှိုင်+ဒေါ်ရီရီ မိသားစု၊ (၂) ဗဟန်းမြို့နယ်၊ မိုးမခလမ်း၊ အမှတ် (၄၉၉/က-၄၈) ဦးဝင်းကို+ ဒေါ်မာလာလှိုင်၊ သမီး မအေးမြတ်မွန် မိသားစုတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော 'မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေန တို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၂၅)' တရား ဒေသနာတော်။

မိလိန္ဒပဉ္စာမှာ မေးခွန်းပေါင်း ၈၆-ခုရှိတဲ့ထဲက ၇၁-ပုဒ် ဟောပြောပေးခဲ့ပြီ။ အခု ဒီကနေ့ ၇၂-ခုမြောက် မေးခွန်းက စတင်ပြီးဟောမယ်။

၇၂-ဗုဒ္ဓဂုဏသတိပဋိလာဘပဉ္စာ

၇၂-ခုမြောက် မေးခွန်းက ဗုဒ္ဓဂုဏ်ကို အမှတ်ရခြင်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က “ရှင်နာဂသေန၊ ကိုယ်တော်တို့က ဟောပြောကြတယ်။ အသက်တစ်ရာနေရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ အကုသိုလ်တွေ လုပ်ထားစေဦးတော့ သေခါနီးမှာ မြတ်စွာ ဘုရားရဲ့ဂုဏ်ကို အာရုံပြုရင်း သေမယ်ဆိုရင် သူဟာ နတ်ပြည် ရောက်တယ်လို့ ဟောပြောကြတယ်။ အဲဒါကို မယုံဘူး။ ပြီးတော့ လည်း ပါဏာတိပါတကံ တစ်ကြိမ်လုပ်ရုံနဲ့ ငရဲကျနိုင်တယ်လို့ ဆိုကြတယ်၊ ဒါလဲ လက်မခံနိုင်ဘူး” လို့ ပြောတယ်။

နှစ်ပေါင်း ၅၀ လူသတ်လာတဲ့ တမ္ပဒါဠိက ဆိုတဲ့ လူ တစ်ယောက်ဟာ သေတော့ နတ်ပြည်ရောက်သွားတယ်ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူးတဲ့။ ဒီဇာတ်လမ်းကို ပြောတာ၊ လူဆိုးကြီးဟာ ကောင်းရာသူဂတိ ရောက်တယ်ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။

နောက်တစ်ခုက တစ်ခုသောပါဏာတိပါတကံကို ကျူးလွန် မိတယ်။ သူများအသက် တစ်ခါပဲသတ်လိုက်မိတယ်။ အဲဒီတစ်ခါ သတ်တာနဲ့ပဲ ဒီလူဟာ ငရဲကျသွားတယ်။ ဒါလည်း မယုံဘူးတဲ့။

ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။ “အခုပြောမယ့်စကားကို ဘယ်လိုထင်သလဲ၊ ကြိုက်သလိုဖြေပါ။ ကျောက်ခဲလေးတစ်လုံး ဟာ သေးသေးပဲ ဖြစ်ပါစေ၊ လှေပေါ်မတင်ပဲ ရေထဲကို ဒီအတိုင်း ချလိုက်မယ်ဆိုရင် ပေါ်နိုင်ပါ့မလား” ဆိုတော့ “မပေါ်နိုင်ဘူး” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။

“လှည်းပေါင်းများစွာတိုက်ရတဲ့ နှစ်တန် သုံးတန် လေးငါးတန် တန်နှစ်ဆယ်လေးတဲ့ ကျောက်တုံးကြီး ဆိုပါစို့၊ တန်နှစ်ဆယ်လောက်ရှိတဲ့ ကျောက်တုံးကြီးကို လှေသင်္ဘောပေါ်တင်ထားရင် ပေါ်နိုင်သလားတဲ့။ ကုန်ချိန်များစွာ တင်နိုင်တဲ့ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးနဲ့ တင်လာလို့ရှိရင် အဲဒီကျောက်တုံးကြီးဟာ ရေမှာပေါ်နိုင်သလား” မေးတဲ့အခါ “အရှင်ဘုရား ပေါ်နိုင်တာပေါ့” လို့ ဖြေတယ်။

အဲဒီအတိုင်းပဲ “ကုသိုလ်ဆိုတာ လှေသင်္ဘောနဲ့တူတယ်” လို့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

ဘယ်လောက်ပဲ အကုသိုလ်တွေ လုပ်ထား လုပ်ထား၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုက ကယ်နိုင်တယ်၊ အပါယ်ငရဲမှာ မြုပ်မသွားဘူးလို့ ဆိုလိုတယ်။ အဲဒီဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံသွားတယ်။

မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်က “ယေ ကေစိ အကုသလာဓမ္မာ သဗ္ဗေ တေ အဓောဘာဂင်္ဂမနိယာ- အကုသိုလ်မှန်သမျှဟာ အောက်ကိုပို့ဆောင်တယ်” လို့ ဟောတော်မူတယ်။

ဘယ်အကုသိုလ်ကမှ လှူပြည် နတ်ပြည်ကို ဖြစ်စေနိုင်တာ မရှိဘူး။ အားလုံး အကုသိုလ်မှန်သမျှဟာ ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာဆိုတဲ့ အပါယ်ဘုံတွေကို ရောက်စေတာချည်းပဲ။

“ယေ ကေစိ ကုသလာဓမ္မာ သဗ္ဗေ တေ ဥဒ္ဓံဘာဂင်္ဂမနိယာ- ကုသိုလ်မှန်သမျှဟာ အထက်ကိုပို့ဆောင်တယ်” လို့ ဟောတော်မူတယ်။

ဘယ်ကုသိုလ်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ပန်းလေးတစ်ပွင့်လှူတဲ့ ကုသိုလ်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဆွမ်းလေးတစ်စွန်းလောင်းတဲ့ ကုသိုလ်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မေတ္တာပို့တဲ့ကုသိုလ်ဖြစ်ဖြစ် အဲဒီကုသိုလ်အားလုံးဟာ ကောင်းရာ သုဂတိဘုံ၊ လူ့ဘုံ နတ်ဘုံကို ရောက်စေနိုင်တယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။

ကျောက်ခဲဆိုတာကတော့ အောက်ဆွဲမှာပဲ၊ ရေမှာပေါ်ဖို့ မရှိဘူး။ သို့သော် ခုနကလို လှေတို့၊ သင်္ဘောတို့ပေါ်မှာ တင်ပြီး တော့ သယ်လာမယ်ဆိုရင် ဒီကျောက်ခဲတွေ ရေမမြုပ်ဘူးတဲ့။ အကုသိုလ်တွေရှိနေသော်လည်းပဲ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကနေ လှေ သဖွယ် ဆောင်ရွက်ပေးလို့ရှိရင်တော့ ဒီလူဟာ အပါယ်ငရဲ မကျဘူး။

ဘုန်းကြီးတို့တတွေလည်း သံသရာ ကျင်လည်တဲ့အခါ ကောင်းတာနဲ့ မကောင်းတာ လုပ်မိကြမှာပဲ။ မကောင်းတာ လုပ်တာက များမှာပါ။ မကောင်းတာလုပ်တာက များပေမယ်လို့ ယခု လူ့ပြည်မှာလာပြီး ပြုံးပြုံးရွှင်ရွှင်နဲ့ ယခုလို နေကြတာ။ ဒါ ကုသိုလ်ဆိုတဲ့ လှေပေါ်မှာ ရောက်နေလို့ ဖြစ်တဲ့သဘောပဲ။ အောက်ကိုပို့ဆောင်တတ်တဲ့ ကျောက်ခဲနဲ့တူတဲ့ အကုသိုလ်တွေ မရှိဘူးလားဆိုတော့ ရှိတယ်။ ကိုယ်က လှေပေါ်ရောက်နေလို့ မမြုပ်တာ။ လှေနဲ့ကင်းသွားပြီဆိုရင်တော့ ပလုံဆိုပြီး မြုပ်သွားမှာ သေချာတယ်။ အကုသိုလ်တွေကတော့ အောက်ကို ပို့ဆောင်မှာ ပေါ့။ ကုသိုလ်ရှိရင်တော့ အထက်ကိုရောက်မယ်။

ဒီနေရာမှာ ကုသိုလ်နဲ့ အကုသိုလ်ရဲ့ အစွမ်းသတ္တိနှစ်ခုကို ဖော်ပြတဲ့ အဓိပ္ပါယ်လည်းရတယ်။ ကုသိုလ်ဟာ စွမ်းအားကြီး တယ်။ အကုသိုလ်က စွမ်းအားမကြီးဘူး။ သို့သော် ကုသိုလ်က

မကယ်နိုင်တဲ့၊ ချက်ချင်း ကယ်လို့မရတဲ့ အကုသိုလ်မျိုးတော့ ရှိတယ်။ တစ်ဘဝတာအတွက် ကယ်လို့မရဘူး။ သို့သော် ထာဝရ ကယ်လို့မရတဲ့ အကုသိုလ်ဆိုတာ မရှိဘူး။

ဆိုပါစို့။ အမေသတ်တာတို့၊ အဖေသတ်တာတို့၊ ရဟန္တာ သတ်တာတို့၊ သံဃာသင်းခွဲတာတို့၊ ဘုရားသွေးစိမ်းတည်အောင် လုပ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေဟာ ဤဘဝ၏အခြားမဲ့၌ သေချာပေါက် အပါယ်ငရဲသွားမှာ။ ကယ်လို့ မရတော့ဘူး။ ဘယ်လောက်ပဲ စေတီတွေတည်တည်၊ ဘယ်လောက်ပဲ နေ့တိုင်း ဘုရားရှိခိုး ရှိခိုး၊ ဘယ်လောက်ပဲ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေလုပ်လုပ် အဲဒီအကုသိုလ် မျိုးကျရင်တော့ သေသည်၏အခြားမဲ့မှာတော့ ငရဲရောက်သွားမှာ ပဲတဲ့။ ဒါကတော့ သေချာပေါက်ပဲ၊ ပဉ္စာနန္ဒရီယကံ လို့ ခေါ်တဲ့ အကုသိုလ်ကံမျိုးကို ကယ်တင်လို့မရဘူး။

ကယ်တင်လို့မရဘူးဆိုတဲ့ အကုသိုလ်တောင်မှပဲ ငရဲကို ရက်တိုတိုနဲ့ လွတ်နိုင်တာ ရှိသေးတယ်။ ဆိုပါစို့၊ အဇာတသတ် မင်းကြီးဟာ သူ့ရဲ့ဖခင် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကို ထောင်သွင်းအကျဉ်းချပြီး နောက်ဆုံး သူ့အမိန့်နဲ့ သတ်ဖြတ်လိုက်တယ်။ ပိတုယာတကကံ ကျူးလွန်ခဲ့တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက သာမညဖလသုတ် ဟောတဲ့ အခါမှာ သူဟာ သာမညဖလသုတ်အဆုံးမှာ သောတာပန် ဖြစ်သင့်သော်လည်း မဖြစ်တော့ဘူး။

သို့သော် ငရဲမှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာရှည်မခံရအောင် သာမညဖလသုတ်နာရတဲ့ ကုသိုလ်က အထောက်အကူပြုလိုက် တယ်။ အဇာတသတ်မင်းဟာ အနှစ်ခြောက်သောင်းပဲ ငရဲမှာ ခံရပြီး ပြန်လွတ်လာမယ်။ အကန့်အသတ်လေး ရသွားတယ်။

ဥပမာ ထောင်ဒဏ်တစ်သက်၊ လွတ်ရက်မရှိဆိုတာ ချထားတယ်။ ထောင်ဒဏ်တစ်သက်၊ လွတ်ရက်မရှိကနေ လျော့ပေါ့ရက် ရတဲ့ သဘောပေါ့။ အဲဒီလိုတော့ အထောက်အကူပြုတယ်လို့ဆိုရမယ်။

၇၃-ဒုက္ခပ္ပဟာနဝါယာမပညာ

နောက်တစ်ခုက ၇၃-ခုမြောက် မေးခွန်းကတော့ ‘ဒုက္ခပ္ပဟာနဝါယာမ’ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ဖယ်ရှားဖို့ ကြိုးပမ်း အားထုတ်ခြင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး မေးတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက စတင်ပြီး မေးခွန်းထုတ်တယ်။

“ရှင်နာဂသေန၊ ကိုယ်တော်တို့ဟာ ပြီးခဲ့တဲ့အတိတ်ဒုက္ခကို ပယ်ဖို့ ကြိုးစားကြတာလား” ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနက “မဟုတ်ပါဘူး”လို့ ဖြေတယ်။

“ဒါဖြင့် နောင်ဖြစ်လာမယ့်ဒုက္ခကို ဖယ်ရှားဖို့ ကြိုးစားတာလား”

“ဒါလည်း မဟုတ်ပါဘူး”

“ဒါဆိုရင် အခုလက်ရှိ ဖြစ်နေဆဲဒုက္ခကို ဖယ်ရှားနိုင်ဖို့ ကြိုးစားတာလား” ဆိုတော့ “ဒါလည်း မဟုတ်ဘူး” လို့ ဖြေတယ်။

အတိတ်ဒုက္ခဆိုတာ ဖယ်စရာမှမရှိတော့တာ၊ ပြီးခဲ့ပြီလေ။

အဲဒါအတွက် ဘာမှ ကြိုးစားဖို့မလိုဘူး။ အနာဂတ်ဒုက္ခကလည်း ဖြစ်မှ မဖြစ်သေးတာ၊ လုပ်လို့မရဘူး။ ဒါဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ဒုက္ခကို ဖယ်ရှားဖို့လားဆိုတော့ ပစ္စုပ္ပန်ဒုက္ခဆိုတာ ဖြစ်နေဆဲ ဖြစ်တယ်။ ဖြစ်နေဆဲဒုက္ခကို ဖယ်ရှားလို့မရဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ ဖြစ်နေဆဲဒုက္ခ

ဆိုတာလည်း ဖယ်ရှားဖို့ သူကြိုးစားတာ မဟုတ်ဘူးလို့ ဒီလို
ဖြေတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဒါဖြင့် ကိုယ်တော်တို့ ဘာအတွက်
ကြိုးစားကြလဲ”လို့ မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “အခုလက်ရှိဒုက္ခငြိမ်းပါစေ၊
တစ်ခြားဒုက္ခတွေလည်း ထပ်ပြီးမဖြစ်ပါစေနဲ့ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်
နဲ့ ကြိုးစားကြတာပါ”။

ဒီလိုဖြေလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီး က ထပ်မေးပြန်
တယ်။ “ဘယ်လိုလဲ၊ နောင်လာမယ့် အနာဂတ်ဒုက္ခဆိုတာ ရှိနေပြီ
လား”။

အနာဂတ်ဒုက္ခဆိုတာ နောင်မှဖြစ်မယ့်ဒုက္ခဟာ အခုရှိနေ
ပြီလားလို့ မေးချင်တဲ့သဘောပဲ။ နောင် အနာဂတ်ဒုက္ခဆိုတာ
Future is not sure ပဲလေ၊ သေမှ မသေချာတာ။ နောင်လာမယ့်
ဒုက္ခဆိုတာ ရှိနေပြီလားလို့မေးတော့ ရှင်နာဂသေနက ဖြေ
တယ်။ “မရှိသေးပါဘူး”။

အဲဒီတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဒီလိုဆိုရင် ကိုယ်တော်တို့
သိပ်တော်ကြတာပေါ့။ အလွန်ကို ပညာရှိကြပါပေတယ်။ မရှိသေး
တဲ့ ဒုက္ခကိုတောင် ဖယ်ရှားဖို့ ကြိုးစားနေကြတာပေါ့” ဆိုလိုက်
တယ်။

ဒီနေရာလေးကို သူ့က အကွက်ဖမ်းချင်တာ။ မရှိသေးတဲ့
ဒုက္ခဟာ ရှိမှမရှိသေးတာ၊ မရှိသေးတဲ့အရာအတွက် ကိုယ်တော်
တို့က တရားကျင့်နေကြတာဆိုတော့ ကိုယ်တော်တို့က တကယ့်
ကို ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေပေါ့။ ငေါ့ပြောတဲ့ စကားပါ။ ‘တုမေ့

အတိပဏ္ဍိတာ' ကိုယ်တော်တို့က တယ်ပြီး တော်ကြတယ်ပေါ့။ မရှိသေးတာအတွက် ကိုယ်တော်တို့ ကြိုးစားနေကြတယ်။

အဲဒီလိုပြောတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက သူ့စကားနဲ့ သူ့ကို ပြန်ဖြေဖို့ “အရှင်မင်းကြီး၊ အရှင်မင်းကြီးမှာ ဆန်ကျင်ဘက် စစ်ပြု နေတဲ့ ရန်သူမင်းတွေဆိုတာ မရှိဘူးလား” လို့ မေးလိုက်တယ်။

“ဟာ-ရှိတာပေါ့ ဘုရား” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတဲ့အခါ “အဲဒီလို ရှိတယ်ဆိုလို့ရှိရင် ရန်သူတွေ ဝိုင်းပြီး စစ်တိုက်နေတဲ့ အချိန်ကျမှ အရှင်မင်းကြီးဟာ ကျုံးတူးတာလား၊ မြို့ရိုးတည် ဆောက်တာလား” မေးလိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က “အဲဒီလို မဟုတ်ပါဘူး၊ ကြိုတင် လုပ်ထားရတာပါ” လို့ ဖြေတယ်။

ရှင်နာဂသေန က ဆက်မေးတယ် “ရန်သူတွေလာပြီ ဆိုတော့မှ အသင်မင်းကြီးတို့ဟာ ဆင်စီးအတတ် သင်တာလား၊ မြင်စီးအတတ် သင်တာလား၊ ဓားခုတ်၊ လှံထိုး၊ လေးမြားအပစ် သင်တာလား” လို့ဆိုတော့ “မဟုတ်ပါဘူး၊ ကြိုတင်ပြီးတော့ သင်ကြတယ်” မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆိုတယ်။

“ကြိုတင်ပြီးတော့ တံတိုင်းတွေကာတာတို့၊ ကျုံးတူးတာတို့၊ ကြိုတင်ပြီးတော့ စစ်ပညာတွေသင်ထားကြတာ ဘာအတွက်လဲ” လို့ ရှင်နာဂသေနက မေးတဲ့အခါ “နောင်အနာဂတ်မှာ ဖြစ်ပေါ် လာမယ့် အန္တရာယ်တွေကို ဟန့်တားဖို့အတွက်ပါ” လို့ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက ဖြေတယ်။

“ဒါဆိုလို့ရှိရင် အနာဂတ်အန္တရာယ်ဆိုတာ ရှိနေပြီလား” လို့ မေးတဲ့အခါ “မရှိသေးပါဘူး” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။

“အရှင်မင်းကြီးက အလွန်ပညာရှိတာပဲ၊ အလွန်တော်တာပဲတဲ့။ ကိုယ့်မှာ မကျရောက်လာသေးတဲ့ဘေးကို ကာကွယ်ဖို့ ကြိုတင်ပြီးတော့ စီမံဆောင်ရွက်နေတာဟာ မရှိသေးတာအတွက် အလုပ်လုပ်နေတာ မဟုတ်လား။”

ရှင်နာဂသေနက မိလိန္ဒမင်းကြီးကို သူ့စကားနဲ့သူ ပြန်လည် ချေပလိုက်တာ။

ရေတွင်းတူးတဲ့ ဥပမာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာတစ်ခု ထပ်ပေးပါဦး” လို့ တောင်းဆိုတယ်။

“အရှင်မင်းကြီး ရေဆာပြီဆိုတဲ့အခါမှ ရေတွင်းတူးတာလား”။ “ဘယ်ဟုတ်မလဲဘုရား။ တပည့်တော် ရေတွင်းက ကြိုတင်ပြီး တူးထားတယ်။

“အဲဒါဖြင့် ရေမဆာသေးဘဲနဲ့ ဘာဖြစ်လို့ တူးတာတုန်း”။ “နောင်ဆာရင် သောက်ဖို့ပေါ့ ဘုရား။”

“အရှင်မင်းကြီးကလည်း တကယ်ပညာရှိတာပဲနော်၊ မရှိသေးတာကို အရှိလုပ်ပြီး လုပ်နေတာပဲ” ဆိုပြီး ရှင်နာဂသေနက ချေပတယ်။

လယ်ထွန်ခြင်း ဥပမာ

“အသင်မင်းကြီးဟာ ထမင်းဆာမှ လယ်စိုက်တာလား” ဆိုတော့ “ဘယ်ဟုတ်မလဲဘုရား။ စပါးတွေ အရင်စိုက်ပြီးတော့ ဝိုဒေါင်ထဲမှာ ဆန်တွေ စပါးတွေ အကုန်လုံးအပြည့်ထည့်ထားရတာ”။

“အဲဒါ ဘာအတွက် လုပ်တာတုန်း။”

“ဆာလို့ရှိရင် စားဖို့အတွက် လုပ်တာ။”

အခု “ဆာနေပြီလား” ဆိုတော့ “မဆာသေးပါဘူး” လို့ ဖြေတယ်။

“ဆာတယ်ဆိုတာ မရှိသေးဘဲ လုပ်တယ်ဆိုတော့ အသင် မင်းကြီးလည်း အလွန်ကိုတော်ပြီး အလွန်ပညာရှိတယ်လို့ ပြောရ မှာပဲလို့ ပြန်ငေါ့ပြီးတော့ သူ့စကားနဲ့သူ ပြန်ချေပလိုက်တယ်။

မရှိတာအတွက် လုပ်နေကြတာဟာ ဒါထုံးစံပဲ။ ကြိုတင် ပြင်ဆင်မှုတွေ လုပ်ရတယ်။ မရှိတာအတွက် လုပ်ထားတာပဲ။ ရှင်နာဂသေနက ဘုန်းကြီးတို့တတွေဟာလည်း ဖြစ်ပေါ်လာမယ့် ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ အခုမရှိသေး မဖြစ်သေးသော်လည်း နောင် အဲဒီလို ဒုက္ခမျိုးတွေ မဖြစ်အောင်လို့ဆိုပြီး ကြိုတင် တရားကျင့်ကြတာ ဖြစ်တယ်။ ဖြစ်လာမယ့်ဒုက္ခကို မဖြစ်ရအောင် ကြိုတင်ပြီးတော့ ပြင်ဆင်ထားတာပဲ ဖြစ်တယ်လို့ ဒီလိုဖြေလိုက်တယ်။

အဲဒီလိုဖြေတော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကျေနပ်လက်ခံသွားပြီး နောက်ထပ် မေးခွန်းတစ်ခု ထပ်မေးပြန်တယ်။

၇၄-ဗြဟ္မလောကပဉ္စာ

၇၄-ခုမြောက် မေးခွန်းကျတော့ ‘ဗြဟ္မာ့ပြည်’ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။ “ကီဝ ဒူဇော ဣတော ဗြဟ္မလောကော- ဒီလူ့ပြည်ကနေ ဗြဟ္မာ့ပြည်ဟာ ဘယ်လောက်ဝေးပါသလဲ။”

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “လူ့ပြည်နဲ့ ဗြဟ္မာ့ပြည်ဆိုတာ အလွန်ဝေးတယ်။ အိမ်ရဲ့အထွတ်ကြီးလောက်ကြီးတဲ့ ကျောက်တုံးကြီးတစ်ခု ဗြဟ္မာ့ပြည်က ပစ်ချလိုက်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် တစ်နေ့ တစ်နေ့မှာ ကျောက်တုံးကြီးရဲ့အောက်ကိုကျတဲ့နှုန်းဟာ ယူဇနာပေါင်း ၄၈၀၀၀ ခရီးပေါက်မယ်။ အဲဒီနှုန်းနဲ့ကျနေတဲ့ ကျောက်တုံးကြီးဟာ လေးလကြာမှ မြေပြင်ရောက်နိုင်မယ်။”

တစ်ယူဇနာဆိုတာကို ၈-မိုင်နဲ့ တွက်ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် တစ်ရက် တစ်ရက်ကို မိုင်ပေါင်း ၃၈၄၀၀၀။ အဲဒီ ကျောက်တုံးကြီးအောက်ကျနေတဲ့နှုန်းဟာ အဲဒီလောက် ခရီးပေါက်တယ်။ အဲဒီ ကျောက်တုံးကြီးဟာ လူ့ပြည်ကို လေးလကြာမှ ရောက်မယ်တဲ့။ အဲဒီလောက်ဝေးတယ်လို့ ပြောတာ။

အဲဒီမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဒါဖြင့် အရှင်ဘုရားတို့ တရားဟောတဲ့အခါ ပြောကြတယ်။ အားကောင်းတဲ့ ယောက်ျားတစ်ယောက်ဟာ ဆန့်ထားတဲ့လက်ကို ကွေးလိုက်သလို၊ ကွေးထားတဲ့လက်ကို ဆန့်လိုက်သလို စိတ်စွမ်းရည် ထက်မြက်တဲ့ ရဟန်းဟာ လူ့ပြည်မှပျောက်ကွယ်ပြီး ဗြဟ္မာ့ပြည် ရောက်သွားနိုင်တယ်။ အဲဒီစကားကို လက်မခံနိုင်ဘူး။ အဲဒီအတိုင်းဆိုရင် အလွန်မြန်တဲ့နှုန်းနဲ့ ယူဇနာရာပေါင်းများစွာ ဖြတ်သန်းရမှာ ဖြစ်တယ်” လို့ ထောက်ပြတယ်။

ကျောက်တုံးကြီးကျတာ လေးလကြာတယ်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းဟာ လေထဲမှာ လွင့်သွားနေတာ ဒီလောက်ကြာတယ်။ ခုနက တန်ခိုးရှင်တွေကျတော့ ကွေးထားတဲ့လက်ကလေးကို ဆန့်လိုက်သလို၊ ဆန့်ထားတဲ့ လက်ကလေးကို ကွေးသလို စက္ကန့်ပိုင်းနဲ့ ရောက်သွားတယ်လို့ ဆိုလိုတာ။

ဒီစကားကို မိလိန္ဒမင်းကြီး မယုံဘူး၊ လက်မခံဘူး။ အဲဒီ လောက်ဝေးတဲ့ ဗြဟ္မာ့ပြည်ကြီးကို ဘယ်လိုလုပ်သွားမတုန်း။ ဒီလောက်မြန်မြန်ဆန်ဆန်ကြီး ယူဇနာပေါင်း မြောက်များစွာ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ရောက်သွားနိုင်မတုန်း၊ မရောက်နိုင်ဘူး။

အဲဒီတော့ ရှင်နာဂသေနက “နေပါဦး မင်းကြီး၊ အရှင် မင်းကြီးရဲ့ ဇာတိနယ်မြေက ဘယ်မှာလဲ”

“အရှင်ဘုရား၊ အလသန္တဆိုတဲ့ကျွန်း ရှိတယ်။ အဲဒီကျွန်း မှာ မွေးတာပါ။ အလင်္ကေရီးယားပါ”။

မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့ ဇာတိဘူမိအခုခေတ်ခေါ်တဲ့ Alexander, ပါဠိလိုကျတော့ အလသန္တ လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီကျွန်းမြေကြီး အကြောင်း ဗုဒ္ဓသာသနိက ပထဝီကျမ်းမှာ တောင်ပေါက် ဆရာတော်ကြီး ရေးထားတာ ရှိတယ်။ အဲဒီကျွန်းကလည်းပဲ ကမ္ဘာ့မြေပုံထဲမှာ ယခင်ကရှိတယ်။ အခေါ်အဝေါ်တော့ ပြောင်းချင်ပြောင်းမယ်။

ရှင်နာဂသေနက မေးတယ်၊ “ကီဝ ဒူရော ဣတော အလသန္တော- အလသန္တကျွန်းဟာ ဒီကနေ ဘယ်လောက်ဝေး တုန်း”။

“ယူဇနာ ၂၀၀ ဝေးတယ်”

အကွာအဝေးကို အတိအကျဖြေတာဆိုတော့ ယနေ့ခေတ် မိုင်တို့ ကီလိုမီတာတို့နဲ့ တွက်ကြည့်ရင် မှန်မမှန် သိလို့ရနိုင်တယ်။ တစ်ယူဇနာကို ၈-မိုင်နှုန်းနဲ့ တွက်တာရှိတယ်။ ၁၂-မိုင်နှုန်းနဲ့ တွက်တာရှိတယ်။ “ယောဇန” ဆိုတာ အိန္ဒိယက ရှေးဟောင်း အသုံးတစ်ခုပေါ့။ မိုင်ဆိုတာကျတော့ အင်္ဂလိပ်ရဲ့အသုံး။ အခု

ခေတ် ကီလိုမီတာ ဖြစ်သွားပြန်ပြီ၊ အတိုင်းအတာတစ်ခုက ပြန်ပြီး မှတ်ရမယ့်သဘောရှိတယ်။

အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေနက မေးပြန်တယ်။ “အရှင်မင်းကြီး၊ ကိုယ်ငယ်ငယ်တုန်းက အဲဒီမှာ လုပ်ခဲ့တာတွေကို မှတ်မိတာ ရှိသလား?”

“ရှိတာပေါ့”

“ဟာ-မြန်လှချည်လား၊ အခုပဲ ဒီနားနေတယ်၊ အခု အဲဒီကို သွားသတိရတယ်ဆိုတော့ မြန်လှချည်လားတဲ့။ ယူဇနာ ၂၀၀ ရောက်သွားပြီလေ” လို့ ရှင်နာဂသေနက ဆိုလိုက်တယ်။

တရားနာနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ကိုယ့်အိမ်ပြန်ကြည့်ပါလား၊ ရောက်သွားပြီလေ။ လေးငါးခေါက်တောင် စိတ်နဲ့ သွားလို့ ပြန်လို့ ရတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဗြဟ္မာ့ပြည်သွားတယ်ဆိုတာ စိတ်နဲ့ သွားတာ။ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို စိတ်ထဲမှာ ထည့်လိုက်ပြီး စိတ် နှုန်းနဲ့ သွားတာဆိုတော့ ချက်ချင်းရောက်တာပေါ့။ ဒါကို စိတ္တဂမနလို့ ခေါ်တယ်။

စိတ္တဂမန စိတ်ဖြင့်သွားခြင်း ရှိတယ်၊ ကာယဂမန ကာယဖြင့်သွားခြင်း ရှိတယ်။ ကိုယ်ခန္ဓာကြီးနဲ့သွားရင် ဖြည်းဖြည်းပဲ သွားလို့ရမယ်။ စိတ်နဲ့သွားတာကျတော့ ဖြုတ်ခနဲ ရောက်သွား တယ်။

အဲဒီမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက စိတ်ရဲ့လျင်မြန်မှုကို သဘော ပေါက်သွားပြန်တယ်။ ရှင်နာဂသေနရဲ့ ဖြေဆိုချက်ကို သူလက်ခံ လိုက်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဗုဒ္ဓစာပေမှာလာတဲ့ အကြောင်းအရာ
တွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးမြန်းတယ်။ မကျေနပ်ရင် ထပ်မေးတယ်။
ဥပမာ ဥပမေယျနဲ့ ရှင်းတဲ့အခါ သဘောပေါက်သွားရင်လည်း
လက်ခံတယ်။

နိဂုံးချုပ်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့ မိလိန္ဒပဉ္စာ
မှာလာရှိတဲ့ မိလိန္ဒမင်းကြီးနဲ့ ရှင်နာဂသေနတို့ရဲ့ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ
အချေအတင်ပြောဆိုချက်များဟာ မှတ်သားဖွယ်ကောင်းပြီး
အသိဉာဏ် တိုးတက်စေနိုင်သောကြောင့် ဒီတရားတွေကို နာယူ
မှတ်သားပြီး အသိဉာဏ်ပွားအောင် ကြိုးစားကြရမှာ ဖြစ်တယ်လို့
ကိုယ်စီ ကိုယ်စီ နှလုံးထားပြီး ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေ
ကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-Ko Thu Rein Aung
Typed by- Wai Wai Lwin

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၂၆)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၈-ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော် (၁၀)ရက်၊ (၂၂-၁-၂၀၁၇) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်း မြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ဇမ္ဗူသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာပူဇော်မြတ်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင်အခမ်းအနား၌ ဦးလှိုင်မြင့်၊ ဦးရွှေသန်းစိုး၊ ဦးခင်မောင်ထွန်း၊ ဒေါ်ဝင်းဝင်းမြင့်၊ ဒေါ်စန်းစန်းအေး၊ ဒေါ်စန်းစန်းလွင်၊ ဒေါ်ခင်နီအေး၊ ဒေါ်ခင်ဆုရည်နှင့် (၁၉၇၅-၈၁) စက်မှုတက္ကသိုလ် ကျောင်းဆင်း သူငယ်ချင်းတစ်စုတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြား အပ်သော ‘မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း (၂၆)’ တရားဒေသနာတော်။

၇၅-ခုမြောက် မေးခွန်းက ‘ဒွိန္ဒံ လောကုပ္ပန္နာနံ သမကဘာဝ’ ဘုံချင်း အကွာအဝေးမတူသော်လည်း ထိုဘုံနှစ်ခု မှာ ဖြစ်ကြတဲ့ သတ္တဝါတို့ရဲ့ အချိန်ပိုင်းချင်းတူတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးတဲ့မေးခွန်း ဖြစ်တယ်။

၇၅-ဒိန္နံ လောကုပ္ပန္နာနံ သမကဘာဝပညာ

မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်၊ “အရှင်ဘုရား၊ ဒီမှာ ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ပြီး ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ သတ္တဝါတစ်ဦး၊ ဒီမှာ ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ပြီး ကသ္မီရ အရပ်ဒေသမှာဖြစ်တဲ့ သတ္တဝါတစ်ဦး၊ အဲဒီနှစ်ဦးရဲ့ အချိန်ဟာ ဘယ်သူက ပိုကြာပြီး ဘယ်သူက ပိုလျင်မြန်သလဲ”။

ဒီမေးခွန်းက ဘာနဲ့တူတုန်းဆိုရင် ရန်ကုန် Television စက်က ရုပ်သံလွှင့်လိုက်တယ်။ အဲဒီရုပ်သံကို မန္တလေးက ဖမ်းယူတာနဲ့ ပဲခူးကဖမ်းယူတာနဲ့ ဘယ်ဟာကကြာပြီး ဘယ်ဟာ မြန်ပါသလဲ၊ ပဲခူးကို အရင်ရောက်ပြီးတော့ မန္တလေးကို နောက်မှ ရောက်သလား၊ ဘယ်ဟာက ကြာပြီး ဘယ်ဟာက မြန်သလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းမျိုးပဲ။

ဒီ သာဂလမြို့မှလူတစ်ယောက် သေဆုံးသွားတယ်။ သေပြီး အလွန်ဝေးလံတဲ့ ဗြဟ္မာ့ပြည် သွားဖြစ်တာရယ်၊ အလွန်ကြီးမဝေးတဲ့ ကသ္မီရဆိုတဲ့ဒေသကို သွားဖြစ်တာရယ်၊ အဲဒီ လူနှစ်ယောက် ဖြစ်တဲ့ အချိန်ချင်း ကွာခြားသလား။ ဘယ်သူက လျင်မြန်ပြီး ဘယ်သူက ကြာသလဲလို့ မေးခွန်းမေးတာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီမေးခွန်းကို ရှင်နာဂသေန က “အချိန် အတူတူပဲ ရောက်ပါတယ်”လို့ ဖြေတယ်။

ဒီကနေသေပြီး ဗြဟ္မာဖြစ်သွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း တစ်စက္ကန့်ဆို တစ်စက္ကန့်၊ ကသ္မီရမှာမွေးတာလည်း တစ်စက္ကန့်ဆို တစ်စက္ကန့်ပဲ။ တစ်စက္ကန့်အတွင်း မွေးဖွားကြ၊ ပဋိသန္ဓေ တည်ကြတယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။

ကသ္မိရဆိုတာ အိန္ဒိယနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းမှာရှိတဲ့ “ကတ်ရှုမီး-
ယား” လို့ ခေါ်တဲ့အရပ်ပဲ။ နဂါစကီဆိုတဲ့မြို့ ရှိတယ်။ အိန္ဒိယနဲ့
ပါကစ္စတန်နယ်စပ်မှာ မကြာခဏ ရန်ဖြစ်တဲ့ဒေသ၊ ယခုလည်း
ကသ္မိရလို့ ခေါ်တယ်။ သို့သော် အိန္ဒိယလေသံနဲ့ “ကတ်ရှုမီးယား”
လို့ ခေါ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးနဲ့ ရှင်နာဂသေတို့ ဆွေးနွေးနေတဲ့နေရာဟာ
ကသ္မိရနဲ့ သိပ်မဝေးဘူး။ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာပဲ ဆွေးနွေးနေကြတာမို့
အလွန်ကြီး မဝေးဘူး။ ၁၂-ယူဇနာလောက်ပဲ ဝေးတဲ့နေရာ
ဖြစ်တယ်။

အနီးအဝေး အလှမ်းကွာလွန်းတဲ့ ပြဟ္မာ့ပြည်နဲ့ ကသ္မိရမှာ
သွားဖြစ်ကြတဲ့ သတ္တဝါတွေဟာ အချိန်ပိုင်းခြားအားဖြင့် တူ
သလား၊ ဘယ်သူကမြန်ပြီး ဘယ်သူကကြာသလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းကို
မေးတော့ တူတူပဲလို့ဖြေတယ်။

“အရှင်ဘုရား၊ အဲဒါဆို ဥပမာပေးပါ” တဲ့ဆိုတော့ “အသင်
မင်းကြီး ဘယ်မြို့မှာမွေးတာလဲ” လို့ ရှင်နာဂသေနက မေးတယ်။

“အရှင်ဘုရား၊ ကလသိဂါမဆိုတဲ့မြို့ ရှိတယ်။ အဲဒီမြို့မှာ
မွေးတာပါ”။ မိလိန္ဒမင်းကြီး ဇာတိမြို့က အလသန္တကျွန်း
ကလသိဂါမ ဖြစ်တယ်။ ရာဇဝင်ထဲမှာသုံးတဲ့ Alexandria ဆိုတဲ့
ကျွန်း၊ ကလသိဆိုတဲ့ရွာမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီး မွေးခဲ့တယ်။

“အဲဒီ ကလသိဂါမဟာ ဒီသာဂလမြို့ကနေ ဘယ်လောက်
ဝေးလဲ”

“ယူဇနာ ၂၀၀ ခန့် ဝေးတယ်”

အိန္ဒိယနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း သာဂလမြို့တော်နဲ့ ဇာတိဒေသ ကလသိဂါမဟာ ယူဇနာ ၂၀၀ လောက် ဝေးတယ်လို့ဆိုတယ်။ ဒါဖြင့် ဒီကနေ ကသ္မိရက ဘယ်လောက်ဝေးသလဲလို့ ဆိုရင် ၁၂-ယူဇနာလောက်ပဲ ဝေးတယ်။

ကသ္မိရက ၁၂-ယူဇနာ၊ ကလသိဂါမ က ယူဇနာ ၂၀၀ ကွာလှမ်းတယ်။ တစ်ယူဇနာကို ၈-မိုင်နှုန်းနဲ့တွက်တာ ရှိတယ်။ ၁၂-မိုင်နှုန်းနဲ့ တွက်တာရှိတယ်။ ယောဇနရဲ့ အတိုင်းအတာကို သိနိုင်တယ်။ အိန္ဒိယမှာတစ်ချိန်တုန်းက ယောဇနဆိုတဲ့ စကားလုံး နဲ့ ခရီးအကွာအဝေးကို ဖော်ပြတယ်။ ကနေ့ခေတ် မိုင်နဲ့ဆိုရင် ၈-မိုင် (သို့မဟုတ်) ၁၂-မိုင်ခန့်လို့ ဆိုတယ်။

“အဲဒီလို ကွဲပြားခြားနားတဲ့ ဒေသနှစ်ခုမှာ အသင်မင်းကြီး အခုချိန် ကလသိဂါမ ပြန်တွေးလိုက်စမ်းပါ။ သူမွေးတဲ့ဒေသကို ပြန်တွေးကြည့်လိုက်စမ်းပါ” ဆိုတော့ “တွေးပြီးပြီကိုယ်တော်” တဲ့။

“ဟုတ်ပြီ တွေးပြီးပြီဆိုရင် ကသ္မိရကိုလည်း တွေးလိုက်စမ်း ပါ” ဆိုတော့ “ကသ္မိရကိုလည်း တွေးပြီးပြီ” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆိုတယ်။

“ကလသိဂါမကို တွေးတာနဲ့ ကသ္မိရတွေးတာ ဒီနှစ်ခု ဘယ်ဟာကကြာပြီး ဘယ်ဟာက မြန်တုန်း” လို့ ရှင်နာဂသေနက မေးတဲ့အခါ “တူတူပါပဲ” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။

အဲဒီလိုဖြေတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက “ဒီ ဥပမာအတိုင်းပဲ ပေါ့။ ဒီကသေပြီး ဗြဟ္မာ့ပြည် သွားဖြစ်တာရယ်၊ ကသ္မိရမှာ သွားဖြစ်တာရယ်၊ ဒီနှစ်ခုလုံးဟာ အချိန်အားဖြင့် တူကြတယ်” လို့ ရှင်းပြတယ်။

လူတစ်ယောက် သေဆုံးသွားလို့ရှိရင် ဒီဘဝမှာ သေတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ရမယ့်ဘဝမှာ ချက်ချင်းဖြစ်သွားတယ်။ ကြားထဲမှာ အန္တရာဘဝလို့ခေါ်တဲ့ စာရင်းမဝင်သေးလို့ waiting list နဲ့ နေရတာမျိုး မရှိဘူး။ ဖြစ်ရမယ့်ဘဝမှာ ချက်ချင်းဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဖြစ်ရမယ့်ဘဝဆိုတဲ့အထဲမှာ ကိုယ့်အိမ်နားတင် ကိုယ်ပြန်ဖြစ်တာ ရှိတယ်။ ဒါကို လူတွေက မကျွတ်ဘူးလို့ အိမ်ပေါ်ကမဆင်းဘူးလို့ ပြောနေတယ်။ အမှန်ကတော့ အဲဒါလည်း ဘဝတစ်ခုပဲ။ ဘဝ တစ်ခုအနေနဲ့ ချက်ချင်းဖြစ်တယ်။

လူ့ပြည်ရောက်မယ်ဆိုရင်တော့ လူ့အကောင်အထည် ကတော့ ချက်ချင်းမပေါ်ဘူး။ သန္ဓေစိတ် အနေနဲ့ကတော့ ချက်ချင်းဖြစ်သွားတယ်။ စိတ်အစဉ်ဟာ ပြတ်တောက်သွားတာ မရှိဘူး။ စုတိစိတ်၊ စုတိစိတ်ပြီးရင် ပဋိသန္ဓေစိတ်ပဲ။ ပဋိသန္ဓေစိတ် ပြီးရင် ဘဝင်စိတ်တွေ လာပြန်တယ်။ အဲဒီလို ချက်ချင်းဖြစ်တယ်။ စုတိနဲ့ ပဋိသန္ဓေကြားမှာ ဘယ်စိတ်မှ ခြားကွယ်မှုမရှိဘူး။ အချိန် အနေနဲ့လည်း ခြားကွယ်မှု မရှိဘူးလို့ ဆိုလိုတယ်။ ဒါကြောင့် ဘယ်နေရာမှာဖြစ်ဖြစ် တူညီသော အချိန်အပိုင်းခြား ရှိတယ်လို့ အဘိဓမ္မာသဘောအရ ရှင်နာဂသေနက ဒီလိုဖြေရှင်းခြင်းသာ ဖြစ်တယ်။

၇၆-ဗောဇ္ဈင်္ဂပဉ္စာ

၇၆-ခုမြောက် မေးခွန်းက ဗောဇ္ဈင်္ဂပဉ္စာ- ဗောဇ္ဈင် တရားနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။ ဗောဇ္ဈင် ဆိုတာ

ဗောဓိ+အင်္ဂ် = ဗောဓိဆိုတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် သစ္စာသိဖို့ ဓမ္မသာမဂ္ဂိရဲ့ အင်္ဂါအကြောင်းတရားလို့ ဆိုလိုတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်။ “ကတိ ဘန္တေ ဗောဇ္ဈင်္ဂီ” အရှင်ဘုရား၊ ဗောဇ္ဈင်ဘယ်နှစ်ပါး ရှိသလဲ” ရှင်နာဂသေနက ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးရှိကြောင်း ဖြေတယ်။ အဲဒီအခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား သိတဲ့အခါ ဘယ်မျှသောဗောဇ္ဈင်နဲ့ သိပါသလဲ” လို့ မေးပြန်တယ်။

ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးရှိတဲ့အထဲမယ် “သိတာက ဓမ္မဝိစယ- သဗောဇ္ဈင် တစ်ခုတည်းနဲ့ သိတယ်” လို့ ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။

လူတွေမှာ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတွေ အများကြီးရှိတယ်။ ခေါင်းပိုင်းမှာကြည့်လိုက် မျက်စိရှိတယ်၊ နားရှိတယ်၊ နှာခေါင်း ရှိတယ်၊ လျှာရှိတယ်၊ နောက် ကိုယ်ကာယတွေရှိတယ်။ မြင်တာ ဘယ်နှစ်ခုနဲ့ မြင်တာတုန်းလို့ဆိုရင် မျက်လုံးနဲ့ပဲ မြင်တာပဲလေ။ ကြားတာကျတော့ နားနဲ့ပဲ ကြားတယ်။

ဗောဇ္ဈင် ၇-မျိုးရှိတဲ့အထဲမှာ ဘယ်နှစ်မျိုးနဲ့ သိတာလဲ ဆိုတော့ သိတယ်ဆိုတဲ့အလုပ်က ပညာရဲ့ အလုပ်ပဲ။ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးမှာ သတိဆိုတာက အမှတ်ရတာ။ ဓမ္မဝိစယက သိတာ။ ဝီရိယက အားထုတ်တာ။ စိတ်ကို မြှင့်တင်ပေးတာ။ ပီတိက စိတ်ထဲမှာကျေနပ်တာ၊ နှစ်ခြိုက်တာ။ ပဿဒ္ဓိက စိတ်နှလုံး အေးချမ်းတာ၊ သမာဓိက တည်ငြိမ်တာနဲ့ ဥပေက္ခာက ညီတူညီမျှ ဖြစ်စေတဲ့သဘော။

အဲဒီတော့ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးလို့ ဟောထားပေမယ်လို့ သိတာကတော့ ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်ကပဲ သိတယ်လို့ ရှင်နာဂ သေနက ဒီလိုဖြေတယ်။ ဗောဇ္ဈင်တစ်ခုတည်းနဲ့ သိတယ်လို့ ဖြေတယ်။

အဲဒီလိုဖြေတော့ “ဒီတစ်ခုတည်းနဲ့သိလို့ရှိရင် ဘာဖြစ်လို့ ၇-ခုဟောရတာတုန်းတဲ့၊ တစ်ခုတည်း ဟောပါလား” လို့ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက ဆိုတယ်။

“မင်းကြီး ဘယ်လိုထင်လဲ။ ဓားရှည်ကြီးကို အိမ်ထဲမှာ ထည့်ထားတယ်။ အိမ်ထဲထည့်ထားတဲ့ ဓားရှည်ကြီးဟာ ခုတ်တဲ့ လက်မပါဘဲနဲ့ ခုတ်စရာတွေကို ခုတ်ဖြတ်နိုင်သလား” လို့ ရှင်နာဂသေနက မေးတယ်။

“မခုတ်ဖြတ်နိုင်ပါဘူး” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဖြေတယ်။

“အဲဒါလိုပဲ ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်ဟာ ကျန်တဲ့ဗောဇ္ဈင် ၆-ပါးမပါရင် သူ့ဟာသူ မသိနိုင်ဘူး။ အကူအညီပါရမယ်” လို့ ရှင်းပြတယ်။

ရှင်နာဂသေနက ဓားဥပမာနဲ့ ရှင်းပြတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီး က ကျေနပ်လက်ခံသွားတယ်။

၇၇-ပါပုညာနံ အပ္ပါနပ္ပဘာဝပဉ္စာ

၇၇-ခုမြောက် မေးခွန်းက ‘ပါပုညာနံ အပ္ပါနပ္ပဘာဝ’ ကုသိုလ်နဲ့အကုသိုလ် ဘယ်အရာက ပိုများသလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်း ဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား ကုသိုလ်နဲ့ အကုသိုလ် ဘယ်ဟာက ပိုများသလဲ” လို့ မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက “ကုသိုလ်က များတယ်၊ အကုသိုလ်က နည်းတယ်”လို့ ဖြေတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ဘုကြောင့်လဲ” လို့ မေးတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

လူတွေဟာ မကောင်းမှုအကုသိုလ်လုပ်ပြီး “ငါ မကောင်းမှု လုပ်မိသွားပြီ” လို့ နှလုံးမသာမယာ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒါ့ကြောင့် အကုသိုလ်က မတိုးပွားဘူး။”

အကုသိုလ်တရား မတိုးပွားပုံ

အကုသိုလ်လုပ်ပြီး စိတ်မကောင်းဖြစ်ကြတယ်။ လူတိုင်း တော့ ဖြစ်ချင်မှဖြစ်မှာ။ လူမိုက်တွေကျတော့ နောင်တမရဘူးလို့ တောင် ကြေငြာသေးတယ်။ မကောင်းတာလုပ်ပြီး ဝိပုဋ္ဌိသာရ ဆိုတာ အခုမဖြစ်ပေမယ့် ဒုက္ခဖြစ်လာပြီဆိုရင် ငါလုပ်မိတာ မှားတယ်ဆိုတဲ့စိတ်က ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီဘဝမှာ မဖြစ်ဘူးဆိုရင်လည်း ငရဲကျတဲ့အခါ ဖြစ်တယ်။ မကောင်းမှု လုပ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က တစ်နေ့နေ့ တစ်ချိန်မဟုတ် ဖြစ်ကိုဖြစ်လာတယ်။

ဒုက္ခတွေ့ပြီ ဆိုတဲ့အခါကျတော့ ငါမှားတယ်ဆိုတာ ဖြစ်တယ် (သို့မဟုတ်) လူတော်လူကောင်းစိတ်ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က တစ်ခါတလေ မှားမှားယွင်းယွင်း လုပ်ပြီးရင်လည်း ပြန်တွေးမိရင် စိတ်မကောင်းဖြစ်တယ်။ စိတ်ထဲမှာ ဝမ်းသာကြည်နူးမှု မဖြစ်ဘူး လို့ ဆိုလိုတယ်။ ဒါ့ကြောင့်မို့လို့ အဲဒီအကုသိုလ်က မတိုးဘူး။

ကုသိုလ်တရား တိုးပွားပုံ

ကုသိုလ်ကောင်းမှုကတော့ ပြုလုပ်တဲ့အခါမှာ အဝိပဋိ-
 သာရ- နှလုံးသာယာမှုကို ဖြစ်စေတယ်။ အဲဒီ ကုသိုလ်ကောင်းမှု
 လုပ်ပြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကိုယ်လုပ်တဲ့လုပ်ရပ်ပေါ်မှာ ကျေနပ်တယ်။
 အဲဒီ ကျေနပ်ခြင်းကြောင့် ဝမ်းမြောက်တယ်။ ဝမ်းမြောက်တဲ့အခါ
 ပီတိ ဖြစ်တယ်။ ပီတိဖြစ်တဲ့အခါ ပဿဒ္ဓိဆိုတဲ့ စိတ်နှလုံးငြိမ်းချမ်း
 တယ်။ စိတ်နှလုံးငြိမ်းချမ်းတဲ့အခါမှာ သုခဆိုတဲ့ စိတ်ချမ်းသာမှု၊
 ကိုယ်ချမ်းသာမှုဖြစ်တယ်။ သုခဖြစ်လာလို့ရှိရင် စိတ်ဟာ တည်ငြိမ်
 တဲ့သမာဓိကို ဖြစ်စေတယ်။ တည်ငြိမ်တဲ့ သမာဓိ ဖြစ်လာပြီဆိုရင်
 အမှန်အကန်သိလာတယ်။ ဒီဖြစ်စဉ်ကြီး ရှိတယ်။ ဒါကြောင့်မို့
 ကုသိုလ်ကောင်းမှုက တိုးတယ်။

ဒါ သဘာဝနှစ်ခုကို ဆန်းစစ်ကြည့်ရမယ်။ လူတိုင်းမှာ
 ဒီလိုဖြစ်တာလို့ ပြောတာမဟုတ်ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆိုရင်
 အကုသိုလ်ကို ပျော်ပျော်ပါးပါး လုပ်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ရှိမှာပဲ။
 ရှိတယ်ဆိုပေမယ့်လို့ တစ်နေ့တစ်ချိန်ကျရင် ဒီလုပ်ရပ်အတွက်
 စိတ်မကောင်း ဖြစ်မှာပဲ။

ကုသိုလ်ဆိုတာ ဝမ်းသာကြည်နူးမှုတွေနဲ့ သွားသည့်
 အတွက်ကြောင့် ကုသိုလ်ဟာ တိုးတယ်။ အကုသိုလ်ကျတော့
 စိတ်မကောင်းဖြစ်လို့ တိုးလာမှု မရှိဘူးလို့ ဒီရှုထောင့်ကနေ
 ပြီးတော့ ကုသိုလ်နဲ့ အကုသိုလ်၊ “အကုသိုလ်က နည်းတယ်၊
 ကုသိုလ်က များတယ်” လို့ ဖြေဆိုခြင်း ဖြစ်တယ်။

အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေနက ဥပမာတစ်ခု ထပ်ပြောတယ်။
 “ခြေလက်ပြတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်က မြတ်စွာဘုရားကို

ကြာပန်းတစ်ပွင့် လှူလိုက်တယ်။ အဲဒီကြာပန်းတစ်ပွင့် လှူလိုက် တဲ့ ကုသိုလ်က ဥာ-ကမ္ဘာထိအောင် သူဟာ အပါယ်ငရဲ မရောက် ဘူး” တဲ့။ ဒါကြောင့် အကုသိုလ်က နည်းတယ်၊ ကုသိုလ်က များပါ တယ်လို့ ပြောတာ။

ပန်းတစ်ပွင့် ကုသိုလ်

အဲဒီပန်းလေးတစ်ပွင့် လှူလိုက်တာနဲ့ပဲ ဥာ-ကမ္ဘာ အပါယ် မလားဘူးဆိုတာ စာပေကျမ်းဂန်မှာ ဒီလိုဆိုထားတာက ပန်းလေး တစ်ပွင့်နဲ့ရော ဒီလိုဖြစ်နိုင်သလားလို့ မေးစရာရှိတယ်။ ပန်းလေး တစ်ပွင့် လှူလိုက်တဲ့ကုသိုလ်နဲ့ သူဟာ ဥာ-ကမ္ဘာ အပါယ် မလားဘူးဆိုသည်မှာ ဘယ်လိုဖြစ်နိုင်သလဲ။

ပန်းတစ်ပွင့်လှူတဲ့ ကုသိုလ်ကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ကောင်းရာသုဂတိ၊ ဆိုပါစို့- လှူဖြစ်တယ်၊ နတ်ဖြစ်တယ်။ နတ်ဖြစ် ပြီးတော့ လှူပြန်ဖြစ်တယ်။ လှူပြန်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ ကုသိုလ်ကောင်းမှု တွေ ဆက်လုပ်တယ်။ ဆက်လုပ်တော့ နတ်ဖြစ်လိုက်၊ လှူဖြစ်လိုက် ကောင်းတာတွေချည်းပဲ ဆက်ဆက်လုပ်သွားသည့် အတွက် ကြောင့် ပန်းတစ်ပွင့်လှူခဲ့တဲ့ကုသိုလ်ရဲ့အရှိန်နဲ့ ဆက်ဆက်ပြီး တော့ ကုသိုလ်တွေလုပ်၊ အဲဒီလိုလုပ်ခြင်းကြောင့် ဥာ-ကမ္ဘာ ထိအောင် သူဟာ အပါယ်ငရဲကို မရောက်ဘူးလို့ ဒီလို ဆိုလို တယ်။

၇၈-ဇာနန္ဒာ ဇာနန္ဒ ပါပကရဏပဉ္စာ

၇၈-ခုမြောက် မေးခွန်းကတော့ ဇာနန္ဒာ ဇာနန္ဒ ပါပကရဏ မကောင်းမှုလုပ်တဲ့အခါမှာ သိလို့လုပ်တာနဲ့ မသိလို့ လုပ်မိတာ ဘယ်ဟာပိုဆိုးသလဲ ဆိုတဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီး က မေးတယ်။ “လူတစ်ယောက်ဟာ မသိလို့ အကုသိုလ်လုပ်တယ်၊ တစ်ယောက်ကတော့ သိလျက် အကုသိုလ် လုပ်တယ်။ ဘယ်သူ့ရဲ့ အကုသိုလ်က ပိုများသလဲ”။

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “မသိလို့လုပ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ အကုသိုလ်က ပိုများပါတယ်”။

အဲဒီအဖြေကို အများစုက ထောက်ခံမယ် မထင်ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့တုန်းဆို မြန်မာပြည်မှာ ဒီကောင် သိလျက်သားနဲ့ လုပ်တာ လူမိုက်လို့ပဲပြောကြတာ။ မသိလို့လုပ်မိရင် ခွင့်လွှတ် ကြတယ်လေ။ သို့သော် ဥပဒေမှာတော့ မသိလို့ လုပ်မိပါတယ် ဆိုတာနဲ့ အပြစ်ကလွတ်မှာတော့ မဟုတ်ဘူး။

အကုသိုလ်မှာလည်း မသိလို့လုပ်မိတာနဲ့ သိလျက်လုပ်တာ ဘယ်ဟာက ပိုဆိုးသလဲလို့ဆိုရင် အများရဲ့အဖြေကတော့ သိလျက်လုပ်တာ ပိုဆိုးတယ်။ ဒီလိုဖြေကြလိမ့်မယ်။ သို့သော် ရှင်နာဂသေနက မသိလို့ အကုသိုလ် လုပ်မိတာက ပိုဆိုးတယ် လို့ ဖြေတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးကလည်း အဲဒီအဖြေကို သဘောတူပုံ မရဘူး။ “ကိုယ်တော် ဒီလိုဆိုရင် သူ့ရဲ့အမှုထမ်းတွေထဲက မင်းသားတွေပဲဖြစ်စေ၊ အမတ်တွေပဲဖြစ်စေ မသိလို့ မကောင်းမှု လုပ်တဲ့လူတွေကို ဒဏ်နှစ်ဆချရမှာပေါ့” လို့ ဆိုတယ်။

ရှင်နာဂသနေက ဥပမာနဲ့ရှင်းပြတယ်။ “ပူကျက်နေတဲ့ သံတုံးကြီးကို တစ်ယောက်က သိလျက်ကိုင်တယ်။ တစ်ယောက်က မသိလို့ ကိုင်မိတယ်။ ဘယ်သူ့ကို ပိုလောင်မလဲ” လို့ မေးတဲ့ အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “မသိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ပိုလောင်မယ်။ သိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က သက်သာမယ်” လို့ ဖြေတယ်။

“အကုသိုလ်လုပ်ရင်လည်း ဒီအတိုင်းပဲ။ မသိလို့လုပ်မိတယ် ဆိုတဲ့အကုသိုလ်က ပိုပြီးတော့ များတယ်” လို့ ဖြေတဲ့အခါ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက လက်ခံသွားတယ်။

၇၉-ဥတ္တရကုရုကာဒိ ဂမနပဉ္စာ

၇၉-ခုမြောက်မေးခွန်းက ‘ဥတ္တရကုရုကာဒိဂမန’ ဥတ္တရ- ကုရု စတဲ့ ဝေးလံတဲ့ဒေသသို့ သွားရောက်ခြင်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “အရှင်ဘုရား၊ ဒီကိုယ်ကာယနဲ့ ဥတ္တရ- ကုရုကျွန်း သွားနိုင်သူ သို့မဟုတ် ဗြဟ္မာ့ပြည်နဲ့ တခြားကျွန်း ဒေသသွားနိုင်သူ တစ်စုံတစ်ယောက် ရှိပါသလား” လို့ မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေနက “ဒီခန္ဓာကိုယ်ကြီးနဲ့ ဥတ္တရကုရု ကိုပဲ ဖြစ်စေ၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်ပဲဖြစ်စေ၊ တစ်ခြားနေရာပဲဖြစ်စေ သွားနိုင်တဲ့ သူ ရှိပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

“ဒါဖြင့် ဒီမဟာဘူတကာယနဲ့ ဥတ္တရကုရု ဗြဟ္မာ့ပြည်နဲ့ တခြားဒေသ တစ်ခုခုကို ဘယ်လိုသွားတာလဲ။”

ရှင်နာဂသေနက ပြန်မေးတယ်။ “မြေကြီးမှာ တစ်ထွာ တစ်တောင် အသင်မင်းကြီး ငယ်စဉ်တုန်းက ခုန်ခဲ့တာများ မှတ်မှတ်ရရ ရှိသလား”တဲ့။ “ရှိပါတယ် တပည့်တော် အမြင့် ရှစ်တောင်လောက်ထိအောင် ခုန်နိုင်တယ်” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆိုတယ်။

“ဟုတ်ပြီ၊ ဘယ်လိုခုန်တာတုန်း ပြောပြစမ်းပါ” ဆိုတော့ ပထမ ခုန်တော့မယ်ဆိုရင် ‘ကီ’ သွင်းတယ်ပေါ့။ ဘယ်လောက်ထိ အောင် ခုန်မယ်ဆိုပြီး စိတ်အားသွင်းလိုက်တယ်။ သွင်းပြီးတဲ့ အခါကျတော့ ဘယ်လောက်ထိရောက်အောင် ခုန်မယ်ဆိုတဲ့ စိတ်နဲ့ ခုန်လိုက်တာ။ သူ့စိတ်ထဲရဲ့ ရည်မှန်းချက်အတိုင်း သူ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးက ပေါ့ပါးမြောက်တက်သွားတယ်။”

ခုန်ပုံတော့မယ်ဆိုရင် စိတ်ရဲ့စွမ်းအားနဲ့ ပထဝီနဲ့ အာပေါကို လျော့ချပြီးတော့ တေဇောနဲ့ ဝါယောကို မြှင့်တင်ပေးလိုက်တဲ့အခါ လူဟာပေါ့သွားတယ်။ ပေါ့သွားပြီးတော့ ခုန်ပုံလို့ ရသွားတဲ့ သဘောလို့ ဒီလိုဆိုတယ်။

ဒီမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက သူ့အတွေ့အကြုံကို ပြောတယ်။ သူဟာ ခုန်မယ်ဆိုတဲ့စိတ်ကို အားတင်းလိုက်တဲ့အခါမှာ သူ့ခန္ဓာ ကိုယ်က ပေါ့သွားပြီးတော့ ခုန်နိုင်သွားတယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

ရှင်နာဂသေန က သူ့ကို ကောက်ချက်ဆွဲပြတယ်။ “ဒီအတိုင်းပဲပေါ့။ စိတ်ကိုပိုင်နိုင်တဲ့ တန်ခိုးရှင်တစ်ယောက်ဟာ သူ့ရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို စိတ်ထဲထည့်လိုက်ပြီး စိတ်စွမ်းအားနဲ့ ကောင်းကင်ပျံတက်တာ ဖြစ်တယ်။”

ဒီလိုပြောလိုက်တော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံသွားပြန်
တယ်။

၈၀-ဒီဃဋ္ဌိပဉ္စာ

၈၀-မြောက် မေးခွန်းက ‘ဒီဃဋ္ဌိပဉ္စာ’ အရိုးရှည်တဲ့
အကြောင်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီးမေးတာ။

“အရိုးတွေဟာ ယူဇနာတစ်ရာမက ရှည်တယ်လို့ ပြောကြ
တယ်။ သစ်ပင်တွေတောင် ယူဇနာတစ်ရာရှည်တဲ့သစ်ပင် မရှိဘူး
တဲ့။ သတ္တဝါရဲ့အရိုးဟာ ဘယ်လိုလုပ် ရှည်နိုင်မှာတုန်း” လို့ မိလိန္ဒ
မင်းကြီးက ဆိုတယ်။

အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေနက ပြန်မေးတယ်။ “မင်းကြီး၊
သမုဒ္ဒရာထဲမှာ ယူဇနာငါးရာ အလျားရှိတဲ့ ငါးကြီးတွေရှိတယ်
ဆိုတာ ကြားဖူးလား” လို့ မေးတဲ့အခါ “အရှင်ဘုရား၊ ကြားဖူး
ပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

“အဲဒါဆိုရင် ပင်လယ်ထဲမှာ ယူဇနာငါးရာလောက်
ထိအောင် ရှည်လျားကြီးမားတဲ့ ငါးကြီးတွေ ရှိတယ်။ အဲဒီ
ငါးကြီးတွေရဲ့ အရိုးတွေဟာ ရှည်မှာပေါ့” လို့ ဖြေလိုက်တဲ့အခါ
မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံသွားတယ်။

ဒီမေးခွန်းကတော့ စာနဲ့ပတ်သက်တဲ့မေးခွန်းလည်း မဟုတ်
ဘူး။ တရားနဲ့ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းလည်း မဟုတ်ဘူး။ ဗဟုသုတ
အနေနဲ့ မေးတာပဲဖြစ်တယ်။ သတ္တဝါအကောင်ကြီးလို့ရှိရင်
အရိုးကလည်း ရှည်မှာပေါ့။ သတ္တဝါကြီးသလောက် အရိုးကြီး

ကလည်း ကြီးမှာ၊ အဲဒီလိုဖြေလိုက်တယ်။ အားလုံး မေးခွန်းပေါင်း
၈၀-ထိအောင် အမေးအဖြေ လုပ်ပြီးသွားပြီ။

နိဗ္ဗိဒ္ဓိ

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့၊ မိလိန္ဒ
ပဉ္စာလို့ဆိုတဲ့ အခန်းမှာ မေးခွန်းပေါင်း ၈၆-ခု ရှိတယ်။ ထို့နောက်
မှာ ဆက်မေးတဲ့ မေးခွန်းတွေကျတော့ မေဏ္ဍကပဉ္စာ တို့
တစ်ခြားနာမည်တွေနဲ့ မှည့်ပြီးတော့ ဖော်ပြထားတာ ဖြစ်တယ်။
ဒီလို မေးခွန်းတွေမေးပုံနဲ့ ဖြေပုံတွေကို ကြားနာရတဲ့အခါမှာ
ဗဟုသုတတွေ၊ အသိဉာဏ်တွေ တိုးတက်မြင့်မားစေနိုင်တယ်။
အမေးအဖြေဆိုတာ သုတတိုးပွားစေပြီး အသိဉာဏ်ကို မြင့်မား
စေနိုင်တယ်။ ဘယ်ကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီးဖြစ်ဖြစ် အားလုံး မေးမြန်း
စူးစမ်းတတ်ဖို့၊ စူးစမ်းတတ်ပြီးတဲ့အခါမှာ အဖြေရှာတတ်ဖို့၊
မေးခြင်းမြန်းခြင်းဟာ ပညာဉာဏ်တိုးခြင်းရဲ့အကြောင်းဖြစ်တယ်
ဆိုတာကို မှတ်သားနာယူပြီး မိမိတို့ဘဝမှာ အမှတ်တမဲ့မနေဘဲနဲ့
ပညာတိုးပွားအောင် ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-Ko Thu Rein Aung
Typed by- Wai Wai Lwin

မိလိန္ဒပဉ္စာ

မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂသေဓနတို့၏
ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ
အပိုင်း(၂၇)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၆၂-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၈၀-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လပြည့်ကျော် (၉)ရက်၊ (၃၁-၁၂-၂၀၁၈) ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာတော် ထွန်းကားပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန၊ ဇေယျသီရိဗိမာန်တော်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့် သာသနာ့ပူဇော်မင်္ဂလာ တရားအလှူတော် အထူးဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ လသာမြို့နယ်၊ လသာလမ်း၊ အမှတ် ၄၄၊ ဦးဝင်း+ဒေါ်သိန်းစိုး မိသားစု ဦးအောင်သန်းကြည်+ ဒေါက်တာခင်ခင်ဝင်း (စင်ကာပူ) မိသားစုတို့၏ အမတဒါန၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော 'မိလိန္ဒမင်းနှင့် အရှင် နာဂသေဓနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ အပိုင်း(၂၇)' တရားဒေသနာတော်။

နှစ်ဦးစလောက်အချိန်မှစပြီး မိလိန္ဒပဉ္စာကို ၂၆-ပိုင်းအထိ ဟောလာခဲ့တာ မေးခွန်းနဲ့ အချေအတင်ပြောဆိုချက်ပေါင်း ၈၀-တိတိ ဟောပြီးသားဖြစ်တယ်။ မေးခွန်း ၆-ပုဒ် ကျန်နေလို့ ဒီနှစ် မကုန်ခင် နိဂုံးချုပ်ဟောပါမယ်။ မိလိန္ဒပဉ္စာဆိုတဲ့ ကဏ္ဍမှာ မေးခွန်းပေါင်း ၈၆-ပုဒ်ရှိတယ်။ အပိုင်း (၂၇)မှာ မေးခွန်းပဉ္စာ ၆-ပုဒ်ကို ဟောမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရဟန်းတော်များကို နန်းတော်ကိုပင့်ပြီး ဆွမ်းကပ်တယ်၊ ဆွမ်းကပ်ပြီးတဲ့အခါမှာ ရဟန်းတော် ရှစ်သောင်းက ပြန်ကြွပြီး ရှင်နာဂသေနဲ့အတူ ၁၀-ပါးပဲ ကျန်ရစ်ခဲ့တယ်။ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးခွန်းတွေ မေးလိုက်တာ ညသန်းခေါင်ချိန်အထိ ရောက်သွားတယ်။ ညသန်းခေါင်ချိန် မေးခွန်းတွေကို ဒီကနေ့ နာယူမှတ်သားကြရမှာ ဖြစ်တယ်။

၈၁- အဿာသ ပဿာသပဉ္စာ

မေးခွန်းနံပါတ် ၈၁-က ‘အဿာသ ပဿာသ နိရောဓပဉ္စာ’ ထွက်လေ ဝင်လေ ရပ်တန့်ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ်၊ “အရှင်နာဂသေန၊ အရှင်ဘုရားတို့က အဿာသ ပဿာသလို့ဆိုတဲ့ ဝင်လေထွက်လေကို ချုပ်ငြိမ်းအောင် လုပ်လို့ရတယ်လို့ ပြောကြတယ်။ တကယ်ပဲ ချုပ်အောင် လုပ်လို့ရသလား”

ရှင်နာဂသေနက “မှန်ပါတယ်၊ အဿာသ ပဿာသ ထွက်လေဝင်လေ ချုပ်အောင်လုပ်လို့ ရပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

“ထွက်လေဝင်လေ ရပ်တန့်သွားအောင်၊ ချုပ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်တာတုန်း” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတဲ့အခါ ရှင်နာဂသေနက “မင်းကြီး၊ တစ်ချို့လူတွေဟာ ညအိပ်တဲ့အခါ ဟောက်တတ်တယ်ဆိုတာ ကြားဖူးပါသလား” လို့ ပြန်မေးတော့ “ကြားဖူးပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

ဟောက်တာကို ပါဠိစာပေမှာ ကာကစ္ဆမာနလို့ သုံးတယ်။ ကျီးသံကဲ့သို့ ဟောက်ရှူတယ်။ လူတွေမှာလည်း အိပ်ပြီဆိုရင် ဟောက်တဲ့လူတွေ ရှိတယ်။

“မင်းကြီး၊ အဲဒီ ဟောက်တဲ့ လူတစ်ယောက်ကို သူ့ရဲ့ အနေအထား ပြောင်းလိုက်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဟောက်သံ ပျောက် မသွားဘူးလား” “ပျောက်ပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

“ခန္ဓာကိုယ်အနေအထား ပြောင်းလိုက်လို့ရှိရင် ဟောက်သံ ဟာ ရပ်သွားနိုင်ပါတယ်။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ ကာယ နဲ့ပတ်သက်ပြီး လေ့ကျင့်ထားတာလည်း မရှိဘူး၊ စိတ္တနဲ့ပတ်သက် ပြီး လေ့ကျင့်ထားတာလည်း မရှိဘူး၊ သီလပညာနဲ့ပတ်သက်ပြီး လေ့ကျင့်ထားတာလည်း မရှိဘူး၊ အဲဒီလို လေ့ကျင့်ထားတာ မရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တောင်မှ ကိုယ်ကာယကို အနေအထားတစ်ခု ပြောင်းလိုက်တာနဲ့ ဟောက်သံ ရပ်သွားနိုင်ရင် စတုတ္ထဈာန် ဝင်စားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘယ်မှာ အသက်ရှူရပ်အောင် မလုပ်နိုင်ဘဲ ရှိမလဲ” လို့ ရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြတယ်။

ရှင်နာဂသေန ဖြေလိုရင်းကတော့ စတုတ္ထဈာန် ဝင်စားနေ တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အဿာသ ပဿာသ ချုပ်နေတယ်။ အဿာသ ပဿာသဆိုတဲ့ ထွက်လေဝင်လေ မရှိတော့ဘူး။ ထို မရှိတာဟာ ဘာဝိတကာယ၊ ဘာဝိတစိတ္တ၊ ဘာဝိတသီလ ဘာဝိတ- ပညာ လို့ခေါ်တဲ့ စနစ်တကျလေ့လာထားတဲ့ ကိုယ်အနေအထား၊ စနစ်တကျ လေ့လာထားတဲ့ စိတ်အနေအထား၊ စနစ်တကျ လေ့လာထားတဲ့ သမာဓိအနေအထားတွေကြောင့်မို့လို့ ထွက်လေ ဝင်လေကို ရပ်ဆိုင်းလို့ရတယ်။ သမာဓိစွမ်းအားနဲ့ ရပ်ဆိုင်းလို့ ရတယ်လို့ ဒီလိုဖြေတာ။

အဿာသ ပဿာသ ဆိုတဲ့ ထွက်လေဝင်လေဟာ သူဟာသူ ဖြစ်နေတာလားဆိုရင် စာပေကျမ်းဂန်မှာ အဿာသ ပဿာသကို စိတ္တဇဝါယောလို့ သုံးတယ်။ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရှုရိုက်မှုပဲ ဖြစ်တယ်။ စိတ်က နူးညံ့သွားပြီဆိုလို့ရှိရင်၊ လေကို ဖြစ်နိုင်လောက်အောင် စိတ်က မထင်ရှားတော့ဘူး ဆိုလို့ရှိရင် လည်း အသက်ရှူမှုဟာ ရပ်တန့်သွားတယ်။

သာမန် အနေအထားအားဖြင့် လူတစ်ယောက်ဟာ မောကြီးပန်းကြီး ပြေးလာတဲ့အချိန်မှာ ဟောဟဲ ဟောဟဲနဲ့ မနေ ပေဘူးလား။ တစ်နေရာမှာ အပန်းဖြေ နားနေလိုက်တဲ့အခါ နှာခေါင်းကလေးရှူတာ သိပ်မကြားရအောင် သိမ်မွေ့သွားတယ်။ အဲဒီတော့ သမာဓိစွမ်းအားနဲ့လေ့ကျင့်လိုက်တဲ့အခါကျတော့ အဲဒီ လေရှူသံဆိုတာ ရပ်ဆိုင်းသွားတဲ့ အနေအထားမျိုးထိတောင် ရောက်နိုင်တယ်။

စတုတ္ထဈာန်ဝင်စားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်မှာ အဿာသ ပဿာသဟာ ချုပ်တယ်လို့ ဒီလိုရှင်းလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီး က “အရှင်ဘုရားဖြေပုံ သင့်တော်ပါတယ်” လို့ ပြောတယ်။

၈၂-သမုဒ္ဒပဉ္စာ

၈၂-ခုမြောက် မေးခွန်းကတော့ သမုဒ္ဒနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းဖြစ်တယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတယ် “အရှင်ဘုရား နာဂသေန၊ သမုဒ္ဒလို့ပြောကြတယ်၊ ဘာကြောင့် ပင်လယ်ရေတွေကို သမုဒ္ဒလို့ ပြောကြသလဲ”။

ရှင်နာဂသေနက သမုဒ္ဒလို့ခေါ်ခြင်းအကြောင်းကို ရှင်းပြတယ်။ “ယတ္ထကံ မဟာရာဇ ဥဒကံ၊ တတ္ထကံ လောဏံ၊ ယတ္ထကံ လောဏံ တတ္ထကံ ဥဒကံ- ရေရှိသမျှ အငန်ရှိတယ်၊ အငန်ရှိသမျှ ရေရှိတယ်။ ရေနဲ့အမျှ အငန်ဓာတ်တွေရှိတယ်၊ ဒါကြောင့် သမုဒ္ဒလို့ခေါ်တယ်။

သမုဒ္ဒ ဟူသော ဝေါဟာရရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို “သမံ ဥဒေန (ဥဒကေန) လောဏံ ဧတ္ထာတိ သမုဒ္ဒေါ”- ရေနဲ့အမျှ အငန်ဓာတ်ရှိသောကြောင့် သမုဒ္ဒလို့ ဆိုတာဖြစ်တယ်။ အဘိဓာနပုဒိပိကာဋီကာ ကျမ်းမှာတော့ သမ္မာ ဣဒန္တိ (ကိလိဇန္တိ) စန္ဒောဒယေ အသ္မာ အာပါနီတိ သမုဒ္ဒေါ - လထွက်တဲ့အခါ ရေတိုးတဲ့နေရာဖြစ်လို့ သမုဒ္ဒခေါ်ကြောင်း ဖွင့်ဆိုတယ်။

ရှင်နာဂသေနရဲ့ အဖြေကို “ကလ္လောသိ ဘန္တေ- အရှင်ဘုရားဖြေတာ သင့်တော်ပါတယ်” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံတယ်။

၈၃-သမုဒ္ဒ ကေရသပဉ္စာ

၈၃-မေးခွန်းကို မေးပြန်တယ်။ သမုဒ္ဒရာ ရေတွေဟာ ဘာလို့ငန်သလဲ ဆိုတဲ့မေးခွန်း မေးတယ်။ ဒီကနေ့ခေတ်လည်း အဖြေထုတ်ကြတာတွေ ရှိပါတယ်။ ဒီကနေ့ခေတ် အဖြေထုတ်တာနဲ့ ရှင်နာဂသေန အဖြေထုတ်တာနဲ့ ဘယ်လိုကွာသလဲ ဆိုတာကို ကြည့်ရမယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကေန သမုဒ္ဒေါ ကေရသော လောကရသော-ဘာကြောင့် သမုဒ္ဒရာရေတွေဟာ အင်္ဂုဏ်တစ်မျိုးတည်း ရှိရသလဲ” လို့ မေးတယ်။

ရှင်နာဂသေန က ဖြေတယ်။ “စီရသဏ္ဍိတတ္တာ မဟာရာဇ ဥဒကဿ- ရေတွေဟာ နှစ်သန်းပေါင်းများစွာ ပင်လယ်ထဲမှာ ရှိနေကြတယ်။ ဒါကြောင့် ငန်တဲ့အရသာတစ်မျိုး တည်း ဖြစ်ပါတယ်။”

အခုခေတ် အဖြေထုတ်ပုံကတော့ “မိုးရွာချလိုက်တဲ့အခါ ကျောက်ဆောင်တွေ၊ မြေတွေပေါ်မှာရှိတဲ့ အင်္ဂုဏ်တွေဟာ မိုးရေတွေနဲ့ပါသွားပြီး ပင်လယ်ထဲ ရောက်သွားတယ်။ နှစ်သန်းပေါင်းများစွာ ကြာတဲ့အခါမှာ အဲဒီ အင်္ဂုဏ်တွေက စုမိတယ်။ အပေါ်ရေတွေက အခိုးဖြစ်ပြီး ထွက်သွားတယ်။ အင်္ဂုဏ်တွေက အောက်မှာ ကျန်ရစ်တယ်။ နှစ်သန်းပေါင်းများစွာ အင်္ဂုဏ်တော်တွေ စုမိပြီး ဆားငန်ရေအတိ ဖြစ်သွားတယ်”

ပင်လယ်မှ ဒီရေ

“ဒီရေ ဘာကြောင့်တက်သလဲ” ဆိုတဲ့မေးခွန်းကို ယနေ့ခေတ်မှာ “လ,ရဲ့ဆွဲအားကြောင့် ဒီရေတက်တယ်” လို့ ဖြေကြတယ်။

လ,ရဲ့ဆွဲအားကြောင့် လဆန်းရက်မှစပြီး ဒီရေတက်လေ့ ရှိတယ်။ လပြည့်နေ့ကျ အမြင့်ဆုံးတက်တယ်လို့ ဒီကနေ့ခေတ်မှာ အဲဒီလို ဆိုကြတယ်။ သို့သော် ပါဠိစာပေ သံယုတ္တ နိကာယ ဥပယန္တီ သုတ်ရဲ့ အဖွင့်ဦးကာမှာ မတူညီသော အကြောင်းကို ပြထားတယ်။

သာသနာတော်နှစ် နှစ်တစ်ထောင်လောက်က ရေးခဲ့တဲ့ စာထဲမှာ ဒီရေတက်ခြင်းအကြောင်း ယခုလို ဖော်ပြထားတယ်။ ပင်လယ်ထဲမှာ ကျောက်ဆောင်ကြီးတွေ ရှိတယ်။ အဲဒီ ကျောက်ဆောင်ကြီးတွေမှာ စန္ဒကန္တကျောက်တွေ (လ,ရောင်နဲ့တွေ့ရင် ရေအန်ထွက်တဲ့ကျောက်) ရှိတယ်။ ကျောက်က ၂-မျိုးရှိတယ်။ သူရိယကန္တကျောက်နဲ့ စန္ဒကန္တကျောက်လို့ နှစ်ခုရှိတယ်။ သူရိယကန္တကျောက်က နေရောင်နဲ့တွေ့ရင် မီးတောက်တယ်။ စန္ဒကန္တကျောက်က လ,ရောင်နဲ့တွေ့ရင် ရေတွေ အန်ထွက်တယ်။ တစ်ခြားအချိန်မှာ ဆိုလို့ရှိရင် ကျောက်ဆောင်ထဲမှာ ရေဝပ်နေတယ်။ လ,ထွက်လာလို့ လ,ရောင်နဲ့ တွေ့လို့ရှိရင် အဲဒီရေတွေ အန်ထွက်လာတယ်။ ကျောက်ဆောင်ထဲက ရေတွေ ထွက်လာသည့်အတွက် ဒီရေတက်တယ်လို့ ပြောတယ်။ ဒါက ပါဠိစာပေမှာပါတဲ့အဖြေ။

ပါဠိစာပေမှာဆိုထားတဲ့ စန္ဒကန္တကျောက်တွေရဲ့ လ,ရောင်နဲ့တွေ့တဲ့အခါ ရေတွေ အန်ထုတ်လာသည့် အတွက်ကြောင့် ဒီရေတက်တယ်ဆိုတာ ပိုပြီးတော့ ယုတ္တိရှိသလို ထင်မိတယ်။ ဘာကြောင့်တုန်းဆိုရင် လ,ဆွဲအားကြောင့်လို့ဆိုရင် လ,က ရေခွက်ထဲကရေဆိုရင် လွယ်လွယ်လေး ဆွဲသွားမှာပေါ့။ သို့သော် ဘာကြောင့် ပင်လယ်ထဲကရေကျမှ ဆွဲရသလဲဆိုတာကိုတော့ အဖြေရှာရမှာပေါ့။

နှစ်ပေါင်းများစွာကြာလို့ ဆားဓာတ်တွေကပိုများလာတယ်။ ဒါကြောင့် ပင်လယ်ကြီးဟာ **ဧကရသော လောဏရသော-ဆားငန်အရသာတစ်မျိုး** ဖြစ်တယ်လို့ဖြေတော့ “ကလ္လောသိ

ဘန္တေ- အရှင်ဘုရားအဖြေ သင့်တော်ပါတယ်”လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လက်ခံသွားတယ်။

၈၄-သဗ္ဗသုခုမပဉ္စာ

နောက် ၈၄-ခုမြောက် မေးခွန်းက သုခုမပဉ္စာ လို့ ခေါ်တယ်။ သုခုမ ဆိုတာ သိမ်မွေ့ခြင်း၊ သဗ္ဗသုခုမ- အလွန် သိမ်မွေ့မှုဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်။ သဗ္ဗသုခုမနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ မေးခွန်းမေးတယ်။

“သက္ကာ ဘန္တေ သဗ္ဗံ သုခုမံ ဆိန္ဒိတုံ- အလွန် သိမ်မွေ့တဲ့အရာကို ဖြတ်တောက်လို့ရနိုင်ပါသလား”လို့ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက မေးတယ်။ ဖြတ်တောက်တယ်ဆိုတာ အလွန်ကို သိမ်မွေ့သေးငယ်တဲ့အရာတစ်ခုကို ခွဲစိတ်လို့ရပါသလား။ ဥပမာ အဏုမြူကို အလွန်သိမ်မွေ့တဲ့ အရာတစ်ခုကို ထပ်ပြီး analyze လုပ်လို့ ရပါသလား၊ ဒီအဓိပ္ပာယ်ကိုပြောတာ။

“လုပ်လို့ရပါတယ်”လို့ ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။

ဒါဖြင့် “အရှင်ဘုရား အလွန်သိမ်မွေ့တဲ့ အရာဆိုတာ ဘာကိုပြောတာတုန်း”လို့ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေန က “ဓမ္မော ခေါ မဟာရာဇ သဗ္ဗသုခုမော’ ဓမ္မဆိုတဲ့ သဘာဝတရားဟာ အလွန်သိမ်မွေ့တယ်။

ဓမ္မဆိုတဲ့သဘာဝတရားဟာအလွန်သိမ်မွေ့တယ်။ သို့သော် တရားဓမ္မတိုင်း သိမ်မွေ့တာတော့ မဟုတ်ဘူး။ သိမ်မွေ့မှု သိသာမှု နှစ်မျိုးရှိနိုင်တယ်။ အသိဉာဏ်နဲ့ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီး သိနိုင်တဲ့

သိမ်မွေ့တဲ့အရာတွေမှန်သမျှကို အသိပညာနဲ့ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လို့ရတယ်။ ပညာနဲ့ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမယ်ဆိုရင် ဓမ္မရဲ့သဘာဝတွေကို အမျိုးမျိုး ရှင်းပြလို့ရနိုင်တယ်။ အလွန်သိမ်မွေ့တဲ့ဓမ္မကို ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာပြီး ပညာနဲ့သိနိုင်တယ်လို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

ဒီမေးခွန်းနဲ့အဖြေမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးရဲ့မေးပုံနဲ့ ရှင်နာဂ သေနဲ့ ဖြေပုံက ရည်ရွယ်ချက်ချင်း ကွဲပြားခြားနားပုံရတယ်။ မေးပုံနဲ့ဖြေပုံက ဘယ်အရာကို ရည်ညွှန်းတယ်ဆိုတာ အဓိပ္ပာယ် မပေါ်လွင်ဘူး။

ဆိုလိုတာက အလွန်သိမ်မွေ့တဲ့အရာကို ရုပ်ဝတ္ထုနဲ့ မပြောဘဲ တရားဓမ္မနဲ့ ပြောတယ်။ တရားဓမ္မဟာ အလွန်သိမ်မွေ့ တယ်လို့ ပြောတယ်။ ရုပ်ဝတ္ထုကို အသေးစိတ် ခွဲခြားသလို ဓမ္မဆိုတဲ့ အလွန်သိမ်မွေ့တဲ့တရားကိုလည်း အသိဉာဏ်နဲ့ ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာနိုင်တယ်။ ဒီလိုအဓိပ္ပာယ်မျိုးနဲ့ဖြေတယ်။ အဲဒီလို ဖြေလိုက် တော့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက “ကလ္လောသိ ဘန္တေ- အရှင်ဘုရား အဖြေ သင့်တော်ပါတယ်”လို့ လက်ခံသွားတယ်။

၈၅-ဝိညာဏနာနတ္ထပဉ္စာ

နောက် ၈၅-ခုမြောက်မေးခွန်းက ‘ဝိညာဏနာနတ္ထပဉ္စာ’ တဲ့။ မိလိန္ဒမင်းကြီးကမေးတယ် “အရှင်ဘုရား၊ ဝိညာဏရယ်၊ ပညာရယ်၊ ခန္ဓာမှာရှိတဲ့ ဇီဝရယ်၊ ဒီသုံးမျိုးဟာ စကားလုံး ကွဲပြား သလို အနက်အဓိပ္ပာယ်လည်း ကွဲပြားပါသလား သို့မဟုတ် စကားလုံးသာ ကွဲပြားပြီး အနက်အဓိပ္ပာယ်က တူပါသလား”

ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။ “ဝိညာဏ ဆိုတာ ထင်ဟပ်
လာတဲ့အာရုံကို သိတယ်၊ အာရုံကို ရယူတတ်တဲ့သဘောရှိတယ်။
ဝိဇာနန လက္ခဏံ ဝိညာဏံ စိတ်ဟာ အာရုံကိုသိတဲ့ သဘာဝ
လက္ခဏာ ရှိတယ်။

ပညာဆိုတာတော့ ပဇာနန လက္ခဏာ ပညာ ပိုင်းပိုင်း
ခြားခြား ခွဲခြားဝေဖန်ပြီးသိတတ်တဲ့ သဘာဝရှိတယ်။ ဒါကြောင့်
ဒီနှစ်ခုဟာ စကားလုံးလည်း မတူဘူး၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်လည်း
ကွဲပြားတယ်။

သို့သော် “ဘူတသ္မိံ ဇီဝေါ နူပလမ္ဘတိ- ခန္ဓာကိုယ်မှာ
ဇီဝဆိုတဲ့အရာကတော့ မရှိဘူး။”

ဇီဝ အယူဝါဒကို ဗုဒ္ဓရဲ့တရားတော်မှာ ပယ်ထားတယ်။
ဟိန္ဒူတွေပြောတဲ့ ဇီဝတို့ သတ္တတို့ဆိုတာ မရှိဘူး။ သဘာဝတရား
သက်သက်သာ ဖြစ်တယ်။ ရုပ်နဲ့နာမ် နှစ်မျိုးပဲရှိတယ်။ ဇီဝဆိုတာ
သီးသန့်မရှိဘူးလို့ ဒီလိုဆိုလိုတယ်။

အဲဒီတော့ ဒီမေးခွန်းအရ “ဇီဝဆိုတာ မရှိဘူး မရနိုင်ဘူး”
လို့ ဖြေလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မကျေနပ်သေးဘူး။
“ကိုယ်တော်၊ ဇီဝမရှိဘူးဆိုလို့ရှိရင် မျက်စိနဲ့ အဆင်းအာရုံကို
မြင်တာ ဘယ်သူ မြင်တာတုန်း” လို့ မေးခွန်းထုတ်တယ်။

ဇီဝရှိတယ်လို့ လက်ခံသူတို့ရဲ့ အယူအဆက ဇီဝက မျက်စိ
တံခါးပေါက်ကနေပြီး မြင်စရာအာရုံကို မြင်တယ်။ နားတံခါး
ပေါက်ကနေ အသံကြားတယ်။ နှာခေါင်း တံခါးပေါက်ကနေ
အနံ့ရတယ်။ လျှာတံခါးပေါက်ကနေပြီး အရသာကို သိတယ်။
ခန္ဓာကိုယ်တံခါးပေါက်ကနေပြီးတော့ အထိအတွေ့ အာရုံကို
သိတယ်လို့ ယုံကြည်ကြတယ်။

အဲဒီ အယူအဆနဲ့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတာ။ “အကယ်၍ ဇီဝမရှိဘူးဆိုလို့ရှိရင် မျက်စိနဲ့အဆင်းအာရုံကို ဘယ်သူမြင်တာ တုန်း၊ နားနဲ့အသံကို ဘယ်သူကြားတာတုန်း၊ နှာခေါင်းနဲ့ အနံ့ကို ဘယ်သူရှူတာတုန်း၊ လျှာနဲ့အရသာကို ဘယ်သူသိတာတုန်း၊ ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ အထိအတွေ့ကို ဘယ်သူ ထိတွေ့တာတုန်း” လို့ မေးတယ်။

အဲဒီမှာ ရှင်နာဂသေန က ရှင်းပြတယ်။ “မျက်စိဖြင့် အဆင်းအာရုံကိုမြင်တယ်ဆိုတဲ့နေရာမှာ မြင်သူက ဇီဝ၊ အသုံးပြုတဲ့အရာက မျက်လုံး၊ မြင်တာက အဆင်းအာရုံ ဒီလိုပြောမယ် ဆိုရင် အဲဒီမျက်လုံးတံခါးပေါက်ကြီးကိုဖွင့်လိုက်မယ်၊ ကောင်းကင်ကြီးလို ဟင်းလင်းဟာလာ ဖြစ်သွားမယ်။ မျက်စိကို ဖွင့်ထုတ်ပစ်လိုက်မယ်၊ နားကိုလည်း ဖွင့်ထုတ်ပစ်လိုက်မယ်၊ နှာခေါင်းကိုလည်း ဖွင့်ထုတ်ပစ်လိုက်မယ်၊ လျှာကိုလည်း ဖွင့်ထုတ်ပစ်လိုက်မယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကိုလည်း ဖွင့်ထုတ်ပစ်လိုက်မယ်။ အဲဒီလို ဖွင့်ထုတ်ပစ်လိုက်ရင် ဟင်းလင်းပြင်ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီလိုဆိုရင် ဇီဝက အဆင်းကို ပိုပြီးမြင်မလား၊ ဇီဝက ကြားတယ်ဆိုရင် ဒီနားကို ဖွင့်ထုတ်ပစ်လိုက်မယ်။ နှာခေါင်းပေါက်ကြီးလည်း ချဲ့ပစ်လိုက်မယ်၊ အဲဒီလိုလုပ်ရင် ဇီဝက ပိုကြား ပိုအနံ့ရမလား။”

“အရှင်ဘုရား အဲဒီလိုလုပ်လို့တော့ မရဘူး။”

“ဒီလိုဆိုရင် ဇီဝဆိုတာ မရှိဘူးလို့ ဇီဝက မြင်တာမဟုတ်ဘူး၊ မြင်တာဟာ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်က မြင်တာ။ သောတဝိညာဏ်စိတ်က ကြားတာ၊ ယာနဝိညာဏ်စိတ်က အနံ့ရတာ။ ဇိတဝိညာဏ်စိတ်က အရသာသိတာ၊ ကာယဝိညာဏ်စိတ်က

အထိအတွေ့ကို သိတာ။ ဒါ့ကြောင့် ဇီဝဆိုတာ သီးခြားမရှိနိုင်ပါဘူး။”

အဲဒီလို အရှင်နာဂသေနက ရှင်းပြလိုက်တဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကလ္လောသီ ဘန္တေ- အရှင်ဘုရားအဖြေ သင့်တော်ပါတယ်လို့ လက်ခံလိုက်တယ်။

၈၆-အရှုပဓမ္မဝေတ္တာန ဒုက္ကရပဉ္စာ

နောက်ဆုံး ၈၆-ခုမြောက် မေးခွန်းက နာမ်တရားတွေကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာခြင်းဟာ အလွန်ခက်ခဲတဲ့အရာဖြစ်ပုံနဲ့ပတ်သက်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးက မေးတာဖြစ်တယ်။

“အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားလုပ်တဲ့အလုပ်ဟာ အလွန်ကို ခက်ခဲတယ်လို့ ပြောနိုင်မလား” လို့ ဆိုတဲ့အခါ “ပြောနိုင်ပါတယ်” လို့ ရှင်နာဂသေနက ဖြေတယ်။

“ဒါဖြင့် ဘယ်ဟာကို အခက်ခဲဆုံးလို့ အရှင်ဘုရား ပြောမလဲ” ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနက “မြတ်စွာဘုရားလုပ်တဲ့ အလုပ်တွေထဲမှာ အခက်ခဲဆုံးက အကောင်အထည်မရှိတဲ့ အာရုံတစ်ခုတည်းမှာဖြစ်ကြတဲ့ စိတ်၊ စေတသိက် တရားတွေကို ဒါက ဖဿ၊ ဒါက ဝေဒနာ၊ ဒါက စေတနာ၊ ဒါက စိတ်လို့ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတဲ့အလုပ်ပဲ” ဖြစ်တယ် ဆိုတယ်။

“အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာနဲ့ပြောစမ်းပါဦး” လို့ဆိုတော့ ရှင်နာဂသေနက ဥပမာနဲ့ပြောတယ်။

“လူတစ်ယောက်ဟာ ပင်လယ်ရေကို ခပ်ယူလိုက်ပြီး ဒီရေဟာ ဂင်္ဂါမြစ်ကရေ၊ ဒီရေဟာ ယမုံနာမြစ်ကရေလို့ ခွဲခြားပြီး သိနိုင်ပါ့မလား” လို့ မေးတဲ့အခါ “သိဖို့ခက်ပါတယ်” လို့ ဖြေတယ်။

“အဲဒါကို ခွဲခြားသိဖို့ခက်တာထက် အခု နာမ်တရားတွေကို ခွဲတာက ပိုပြီးခက်တယ်၊ ဒါကြောင့်မို့ အလွန်ကို ခက်ခဲတဲ့အလုပ် ကို မြတ်စွာဘုရား လုပ်တာဖြစ်တယ်” လို့ ရှင်နာဂသေနက ဒီလိုဖြေတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက “သုဋ္ဌ၊ ဘန္တေ- အရှင်ဘုရားဖြေတာ ကောင်းတယ်ဘုရား” လို့ လက်ခံလိုက်တယ်။

ဆွေးနွေးပွဲ ရပ်နားခြင်း

အဲဒီလိုလည်း မေးပြီးရော ရှင်နာဂသေန က “အရှင် မင်းကြီး၊ အခု ဘယ်အချိန်ရှိပြီလဲ” ဆိုတော့ “အရှင်ဘုရား ပထမယာမ်ကုန်ဆုံးလို့ သန်းခေါင်ယာမ်ရောက်နေပါပြီ”။

နန်းတော်ထဲမှာ ဆွမ်းစားပြီးကတည်းက ဆွေးနွေးကြတာ အခု သန်းခေါင်ရောက်သွားပြီ၊ မေးခွန်းပေါင်း ၈၆-ပုဒ် မေးဖြေ ပြီးကြပြီ။

“အရှင်ဘုရားတို့ ပြန်ကြွဖို့အတွက် မီးရှူးတွေ အဆင်သင့် ထွန်းထားပါပြီ။ နန်းတော်ကနေ ကျောင်းလိုက်ပို့ဖို့ လူတွေကို မှာထားပြီးပါပြီ၊ လိုက်ပို့မယ့် လူတွေကိုလည်းပဲ တံခွန် ကုက္ကား အခမ်းအနားတွေ အားလုံး စီစဉ်ပြီးပါပြီ” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ဆိုတယ်။

မာနကြီးလွန်းလို့ ယောနကအမတ်တွေက ဘုရင်ကြီးကို မကျေနပ်ကြဘူး။ ဘုရင်ကြီးကို အနိုင်ယူနိုင်သူဟာ ရှင်နာဂသေန ပဲ ရှိတယ်။ ယောနကဆိုတာဟာ ယနေ့ခေတ် တူရကီနိုင်ငံလို့ ပြောကြတယ်။ အဲဒီ တူရကီအမတ်တွေက ပြီးသွားတဲ့အခါ ဘုရင်ကြီးကို ပြောကြတယ်။ “အရှင်မင်းကြီး ဘယ်နှယ့်လဲ? ရှင်နာဂသေနမထေရ်ဟာ ပညာရှိတယ် မဟုတ်လား၊ အရှင် မင်းကြီး မေးတာတွေ အကုန်ဖြေနိုင်တယ် မဟုတ်လား”။

“ဟုတ်တယ်ကွ၊ ဒီလိုဆရာမျိုး၊ ငါလို တပည့်မျိုး (ရှင်နာဂ သေနလို ဆရာမျိုး၊ ငါလို တပည့်မျိုး) ပညာရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ တွေ့လိုက်ပြီဆိုရင် မကြာခင် တရားသိမှာ”။

သူ့ကိုယ်သူ ထည့်ပြောသေးတာ။ ငါလိုလူမျိုးနဲ့မှ အဆင် ပြေတယ်။ အဲဒီတော့ မင်းကြီးမေးသမျှ ရှင်နာဂသေန ဖြေဆိုချက် အားလုံးကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက ကျေနပ်တယ်။

ဆွေးနွေးပွဲပြီးတဲ့အခါ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရှင်နာဂသေန အား တစ်သိန်းတန် တန်ဖိုးရှိတဲ့ ကမ္မလာကြီးကိုလှူဒါန်းပြီး ယခုလို လျှောက်ထားတယ်။

“အရှင်နာဂသေန၊ ဒီနေ့ကနေစပြီး အရှင်ဘုရားအတွက် ဆွမ်းအုပ် ၈၀၀, နေ့စဉ် ပို့ပါမယ်။ နန်းတော်မှာ အရှင်ဘုရားတို့နဲ့ အပ်စပ်တဲ့ပစ္စည်း ဘာပဲလိုချင်လိုချင် အရှင်ဘုရားကို ဖိတ်ကြား ပါတယ်၊ လိုချင်တာရှိရင် ပြောပါ။ အရှင်ဘုရားနဲ့ အပ်စပ်တဲ့ ပစ္စည်း လှူပါမယ်”။

ရှင်နာဂသေနက “အလံ မဟာရာဇ- အရှင်မင်းကြီး လုံလောက်ပါပြီ၊ အသက်ရှင်ဖို့အတွက် လုံလောက်ပါတယ်” လို့ မိန့်တယ်။

“အရှင်ဘုရား၊ အရှင်ဘုရားမှာ လုံလောက်တယ်ဆိုတာ တပည့်တော် သိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တပည့်တော် အပြစ်တင်မခံရအောင်လည်း အရှင်ဘုရားက စောင့်ရှောက်ပါ။ အရှင်ဘုရား အပြစ်တင်မခံရအောင်လည်း တပည့်တော်က စောင့်ရှောက်ပါမယ်”။

မိလိန္ဒမင်းကြီးက လူပါးကြီး၊ အရှင်ဘုရားက စောင့်ရှောက်ပါဆိုတာ ဘာလဲလို့ဆိုလို့ရှိရင် “ရှင်နာဂသေနဟာ ဘုရင်ကြီးကို သဘောကျလောက်အောင် ဖြေဆိုနိုင်တဲ့ စွမ်းရည်သတ္တိရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် ဘုရင်ကြီးဆီက သူ ဘာမှမရဘူး” လို့ ပြောကြမှာ ဖြစ်တယ်။ ဘာမှမရဘူးလို့ အဲဒီလို မဖြစ်ပါစေနဲ့တဲ့။

တစ်ခါ တပည့်တော်အတွက်လည်း အရှင်ဘုရား စောင့်ရှောက်ပါဆိုတာ ဒီ မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရှင်နာဂသေနကို ကြည်ညိုတယ်၊ သဘောကျတယ်လို့သာ ပြောတယ်။ ဘာမှလည်းမလျှာဘူး ဆိုပြီး သူ့အပြစ်တင်ခံရလိမ့်မယ်။ အဲဒီတော့ နှစ်ယောက်စလုံး အပြစ်တင်ခံရမှုမှ လွတ်အောင် အရှင်ဘုရားက ကိုယ့်ကိုယ်ကိုလည်း စောင့်ရှောက်ပါ။ တပည့်တော်ကိုလည်း စောင့်ရှောက်ပါတဲ့။

“အရှင်ဘုရား၊ ခြင်္သေ့မင်းကြီးဟာ ရွှေလျှော်ခံချိန်ကြီးထဲမှာ ထည့်ထားပေမယ်လို့ အမြဲတမ်း အပြင်ထွက်ဖို့ပဲစဉ်းစားနေသလို တပည့်တော်ဟာ ရွှေနန်းတော်ကြီးမှာ နေရပေမယ်လို့ ဘုန်းကြီးဝတ်ဖို့ပဲ အမြဲတမ်း စိတ်ကူးနေပါတယ်။ တပည့်တော် ဘုန်းကြီးဝတ်ရင်တော့ မြန်မြန်သေမှာတဲ့။ တပည့်တော်မှာ ရန်သူတွေ များတယ်” လို့ မိလိန္ဒမင်းကြီးက လျှောက်တယ်။

ရှင်နာဂသေနတို့ ပြန်ကြွခြင်း

အဲဒီလို လျှောက်ပြီးတဲ့အခါမှာ အရှင်နာဂသေနတို့ ကျောင်းကို ပြန်ကြွကြပါတယ်။ ရှင်နာဂသေနတို့ ကြွသွားတဲ့အခါမှာ မိလိန္ဒမင်းကြီးက နန်းတော်မှာ ကျန်ရစ်ပြီးတွေးတယ်။ “ငါက ရှင်နာဂသေနကို မေးတယ်။ ဘာတွေမေးတာတုန်း၊ ရှင်နာဂ သေနက ငါ့ကို ဘာတွေ ပြောသွားတာတုန်း။ တစ်နေကုန်ကြီး မေးဖြေတာကို သူကဘာတွေဖြေလို့ ငါက ဘာတွေမေးတာတုန်း” စဉ်းစားတယ်။ ငါမေးတာတွေကလည်း အကောင်းတွေချည်းပဲ။ သူဖြေတာတွေကလည်း အကောင်းတွေချည်းပဲလို့ အဲဒီလို တွေးတယ်။

ရှင်နာဂသေန ကလည်း ကျောင်းပြန်ရောက်တဲ့အခါ “မိလိန္ဒမင်းကြီးက ငါ့ကို မေးတယ်။ ဘာတွေမေးတုန်း၊ ငါကရော ဘာတွေဖြေမိတုန်း။ ပြန်တွေးလိုက်တဲ့အခါကျတော့ ငါဖြေတာ တွေလည်း အဟုတ်ပဲ။ သူမေးတာတွေလည်း အဟုတ်ပဲ” လို့ ဒီလို ကျေနပ်အားရမှုဖြစ်တယ်။

နောက်တစ်ရက်

နောက်တစ်ရက် မနက်ရောက်တဲ့အခါ ဆွမ်းစားဖို့ နန်းတော်ကို ကြွလာတယ်။ နန်းတော်ကို ကြွလာတဲ့အခါ မိလိန္ဒ မင်းကြီးက ပြောတယ်။ “အရှင်ဘုရား၊ အရှင်ဘုရားဖြေတာတွေ အပေါ်မှာ တပည့်တော် ကျေနပ်ဝမ်းသာပြီး အချိန်ကုန်တယ်လို့ မမှတ်ပါနဲ့။ တပည့်တော် စဉ်းစားနေတာက ငါ ဘာမေးလို့ သူ ဘာတွေဖြေတာတုန်း စဉ်းစားတဲ့အခါ ငါမေးတာတွေလည်း

အကောင်းပဲ၊ သူပြောတာတွေလည်း အကောင်းပဲ။ ဒီလိုပဲ စဉ်းစား ပါတယ်။”

ရှင်နာဂသေနကလည်း အဲဒီလို ပြန်ပြောတယ်။ “အမေး အဖြေကို ကျေနပ်ဝမ်းသာပြီး အချိန်ကုန်တယ်လို့များ မအောက် မေ့လေနဲ့တဲ့။ ငါ့ကိုဘာတွေမေးလို့ ငါဘာတွေ ဖြေလိုက်တာတုန်း လို့ဆိုပြီး မင်းကြီးမေးတာတွေကလည်း အကောင်းတွေပဲ။ ငါဖြေ တာတွေကလည်း အကောင်းတွေပဲလို့ ဒီလိုပဲတွေးမိတယ်” လို့ ပြောတယ်။

မိလိန္ဒမင်းကြီးနဲ့ ရှင်နာဂသေနတို့ဟာ အဲဒီအချိန်မှာ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး အလွန်ကျေနပ်ပြီး မိလိန္ဒမင်းကြီးက အဲဒီကျ တော့မှ ရှင်နာဂသေနကို ရှိခိုးဦးချတယ်။

“ဣတိ ဟ တေ မဟာနာဂါ အညမညဿ သုဘာသိတံ သမနုမောဒိသု- ဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ် နှစ်ဦးဟာ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး အပြောအဆိုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကျေနပ်အားရကာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ကြတယ်” လို့ မိလိန္ဒပဉ္စာ အခန်းကဏ္ဍကို နိဂုံးချုပ် အဆုံးသတ်ထားတာ ဖြစ်တယ်။

နိဂုံးချုပ်

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်အပေါင်းတို့ မိလိန္ဒမင်း နှင့် ရှင်နာဂသေနတို့ရဲ့ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင် ပြောဆိုချက် များ မိလိန္ဒပဉ္စာရဲ့ ပထမအခန်း ဒီနေ့မှာပဲ နိဂုံးချုပ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့အဆုံးအမတရားတော်များဟာ သိစရာတွေ အလွန်များပြားတယ်။ သိအောင် ကြိုးစားကြရမှာ ဖြစ်တယ်လို့

မိလိန္ဒပဉ္စ

၅၀၃

ကိုယ်စီကိုယ်စီ သတိထားပြီး ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေ
ကုန်သတည်း။

သာဓု ... သာဓု ... သာဓု

Transcribed by-**Ko Thu Rein Aung**

Typed by- **Wai Wai Lwin**

Final editaion copy by- Htet Naing San (IDE)

ဓမ္မမိတ်တွေများသို့

ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော် ဒေါက်တာ အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ ဟောကြားအပ်သော တရားများကို အသံမှ စာအဖြစ် စောနာရှင်များကနေကူးကာ စာပေများကို ဆရာတော်ကြီးထံ ပေးပို့ကြပါသည်။ ဆရာတော်ကြီးကိုယ်တိုင် အချိန်ရသမျှ ပြင်ဆင် တည်းဖြတ်ပေးသော စာပေများကို ကုသိုလ်ရှင်များလှူဒါန်းထားသော ဓမ္မစာပေရန်ပုံငွေများ အသုံးပြုလျက် စာအုပ်ငယ်များ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေပါသည်။

တရားစာအုပ်များကို တစ်ဆင့် ဓမ္မဒါနပြုလုပ် မြှင့်ဝေလှူဒါန်းလိုပါက ဖော်ပြပါ ဌာနများသို့ ဆက်သွယ်မှာကြားနိုင်ပါသည်။

ရရှိနိုင်သော ဌာနများ

- ၁။ အောင်ဓမ္မ ပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ်(၁၅၂) (၂၂)လမ်း၊ လသာမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း: ၀၉-၅၁၈၉၄၃၂၊ ၀၉-၇၉၅၂၅၂၆၈၂
- ၂။ ဦးဘဖိုး+ဒေါ်အုန်းကြည် ပရဆေးဆိုင်
အမှတ်(၄၆၇၊ ၄၆၈)၊ သိမ်ကြီးဈေး(ဒီ)ရုံ၊ မြေအောက်ထပ်။
ဖုန်း: ၀၁-၂၄၀၆၀၀(လှိုင်းခွဲ) ၄၁၇၄၊ ၀၉-၅၅၀၀၈၃၅
- ၃။ ဓမ္မဗျူဟာ သာသနာမဟာအဖွဲ့
လူပုဂ္ဂိုလ်များဆိုင်ရာဓမ္မစာပေသင်တန်းကျောင်း
ကြားတောရလမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း: ၀၉-၂၅၅၂၅၅၈၆၂
- ၄။ ပုရပိုက်ဓမ္မမြန်မာချီရေး
တိုက်(၄)၊ အခန်း(၅)၊ ရွှေဂုံတိုင်လမ်းမကြီး၊
တာမွေ Ocean Super Center နှင့် ရွှေဂုံတိုင်ဆေးရုံကြား၊ ဗဟန်း။
ဖုန်း: ၀၉-၂၅၈၂၇၂၇၁၁

အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ ၏ ထုတ်ဝေပြီး မေ့စားအုပ်များ

- အဘိဓမ္မာ မြတ်ဒေသနာ(ပ+ဒ တွဲ)
- ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ပဋ္ဌာန်းနည်းဖြင့် လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း
- ပဋ္ဌာန်းမြတ်ဒေသနာ
- ၁။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ
- ၂။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် အနှစ်ချုပ်
- ၃။ ဘဝအသွင်ကို ဓမ္မအမြင်ဖြင့် ရှုကြည့်ခြင်း
- ၄။ ဘဝခရီးဝယ် ရွေးချယ်ရမည့်လမ်း
- ၅။ သူတော်ကောင်းတို့၏ စိတ်နေသဘောထား
- ၆။ ဘဝအရေး စိတ်အေးရလေအောင်
- ၇။ ဓမ္မကြေးမုံ
- ၈။ တောင်ပို့ထဲက ရတနာ
- ၉။ မြတ်သောဥစ္စာ စုဆောင်းပါ
- ၁၀။ သမထနှင့် ဝိပဿနာ
- ၁၁။ ရောဂါကုစား စိတ်စွမ်းအား
- ၁၂။ ရှစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက်
- ၁၃။ မိတ်ကောင်းဆွေကောင်း
- ၁၄။ မေတ္တာနလုံး အစဉ်သုံး
- ၁၅။ လူဖြစ်ကျိုးနပ်ပါစေ
- ၁၆။ မေတ္တာသုတ်အနှစ်ချုပ်
- ၁၇။ ဘဝဆည်းဆာ ကာရုဏာ
- ၁၈။ ဥပုသ်စောင့်ခြင်း အဓိပ္ပါယ်

- ၁၉။ ဓမ္မမှတ်ကျောက်
- ၂၀။ ဓမ္မအသိဖြင့် အကျိုးရှိနေမည်
- ၂၁။ နှစ်ဦးကာလ ဓမ္မလက်ဆောင်
- ၂၂။ မြတ်ဗုဒ္ဓဒေသနာနှင့် ယနေ့ကမ္ဘာ
- ၂၃။ ယနေ့လူသားများရဲ့ မနက်ဖြန်ကမ္ဘာ
- ၂၄။ မင်္ဂလသုတ်အနှစ်ချုပ်
- ၂၅။ သာရဏီယတရား
- ၂၆။ ရသတဏှာ
- ၂၇။ ဓမ္မဗျူဟာသင်တန်းသားများ၏ မေးခွန်းများကိုဖြေဆိုခြင်း
- ၂၈။ သေချာသောလမ်းမှ လျှောက်လှမ်းပါ
- ၂၉။ မဟာဒါန
- ၃၀။ စိတ်၏ထွက်ပေါက်များ
- ၃၁။ ဖြစ်နိုင်တာနှင့် မဖြစ်နိုင်တာ
- ၃၂။ အရှင်အာနန္ဒ၏ ဝိပဿနာ
- ၃၃။ န စ သော၊ န စ အညော
- ၃၄။ လူတိုင်းကျင့်ရန် သတိပဋ္ဌာန်
- ၃၅။ စိတ်၏အတွေးများ
- ၃၆။ ဥပါဒါနပစ္စယာဘဝေါ
- ၃၇။ သတိမကွာ အသိပညာဖြင့် နေထိုင်ခြင်း
- ၃၈။ အတ္တာဟိအတ္တနောနာထော
- ၃၉။ ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ် အနှစ်ချုပ်
- ၄၀။ ဟောသူ နာသူ စိတ်ထားဖြူ
- ၄၁။ ၁၂-နှစ်ကြာ အဖြေရှာခဲ့ရသော မေးခွန်းများ

- ၄၂။ လွတ်မြောက်တဲ့စိတ်
- ၄၃။ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် သတိဆောင်
- ၄၄။ ခန္ဓသုတ်အနှစ်ချုပ်(အန္တရာယ်ကာကွယ်ခြင်း)
- ၄၅။ တရားသိလျက် အကျင့်ခက်
- ၄၆။ ဣန္ဒြိယဘာဝနာ မြတ်ဒေသနာ
- ၄၇။ သံသရာခရီးသွား အမှားမလုပ်မိစေနှင့်
- ၄၈။ ဟိုဘက်ကမ်းက ငြိမ်းချမ်းတယ်
- ၄၉။ ရတနသုတ်အနှစ်ချုပ်
- ၅၀။ လောကခံမှန်တိုင်းများနှင့် ကြံ့ခိုင်သည့်စိတ်ထား
- ၅၁။ ဘုရားသော်မှပေးဆပ်ရသည့် ကံကြမ္မာဝင့်ကြေးများ
- ၅၂။ အထင်မှား အမြင်မှား
- ၅၃။ ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ် အနှစ်ချုပ်
- ၅၄။ ယှဉ်ပြိုင်ခြင်း၏ နိဂုံး
- ၅၅။ နန္ဒီ ဒုက္ခဿ မူလံ
- ၅၆။ စိတ်၏အညစ်အကြေးများကို ဖယ်ရှားခြင်း
- ၅၇။ အားပေးစကား
- ၅၈။ ပုဗ္ဗဏှသုတ် အနှစ်ချုပ်
- ၅၉။ ဘောသဇ္ဇဂုရု
- ၆၀။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဦးတည်သွားနေသူ
- ၆၁။ ဘဝ၏ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ
- ၆၂။ ကုသိုလ်ဖြစ်ပွား နှလုံးသွင်းတရား

- ၆၃။ နိုင်သူနှင့်ရှုံးသူ
- ၆၄။ အကာကိုပစ်၍ အနစ်ကိုရှာ
- ၆၅။ မှတ်ဉာဏ်ကောင်းအောင်ကျင့်ဆောင်ခြင်း
- ၆၆။ တရားထူးရနိုင်သူ
- ၆၇။ ကျေးဇူးသိခြင်း
- ၆၈။ ဘာသာတရားလိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်
- ၆၉။ ကာလာမသုတ် အနစ်ချုပ်
- ၇၀။ ခုခံစွမ်းအား
- ၇၁။ အလေးထား၍ စဉ်းစားဆင်ခြင် ကောင်းအောင်ပြင်
- ၇၂။ အခွင့်ကောင်းကို ရအောင်ယူ
- ၇၃။ ရှာဖွေခြင်းနှင့် ရရှိခြင်း
- ၇၄။ ကုသိုလ်တစ်ပဲ ငရဲတစ်ပိဿာ
- ၇၅။ ဓမ္မကိုအဖော်ပြုမှ ထာဝရချမ်းသာမည်
- ၇၆။ အစွမ်းတန်ခိုးများနှင့် သာသနာ
- ၇၇။ ချမ်းသာစွာအိပ်စက်ခြင်း
- ၇၈။ နှစ်ဦးမေတ္တာလူတိုင်းမှာ
- ၇၉။ ဒဏ္ဍိဏာပိဘင်္ဂီသုတ် အနစ်ချုပ်
- ၈၀။ အလုပ်ရှင်နှင့်အလုပ်သမား စိတ်ကောင်းထား
- ၈၁။ နိယျာနိကသာသနာ
- ၈၂။ အနတ္တလက္ခဏာသုတ် အနစ်ချုပ်
- ၈၃။ သူ့အမြင် ကိုယ့်အမြင် ဓမ္မအမြင်

- ၈၄။ ရှင်ရာဟုလာ၏ဘဝနှင့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမ
- ၈၅။ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်နှင့် အိပ်ငိုက်ခြင်း
- ၈၆။ ဗျာဒိတ်တော်ကြား ဘုရား(၂၄)ဆူ
- ၈၇။ အံ့ဖွယ်လူသား မြတ်ဘုရား
- ၈၈။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့် ဝိပဿနာ
- ၈၉။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ရှိရမည့် အရည်အချင်းများ
- ၉၀။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ
- ၉၁။ ဇာတိမြေမှ သာသနာ
- ၉၂။ ဒါနအခြေခံတဲ့ သမထဝိပဿနာ
- ၉၃။ စရိုက်နှင့်ဝါသနာ
- ၉၄။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ လောကဝိဇယလမ်းစဉ်
- ၉၅။ သာသနာပြုစွမ်းအားစု
- ၉၆။ လူဆိုးလူမိုက်
- ၉၇။ သမုဒ္ဓရာ ဝမ်းတစ်ထွာ
- ၉၈။ ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမကို လက်ဆင့်ကမ်းခြင်း
- ၉၉။ သုံးပါးရတနာ ကိုးကွယ်ရာ
- ၁၀၀။ ပါရမီပုံရိပ် အမှတ်တံဆိပ်များ
- ၁၀၁။ အာနာပါနဿတိသုတ်အနှစ်ချုပ်
- ၁၀၂။ ယမမင်းကြီးရဲ့ ဆန္ဒ
- ၁၀၃။ စံထားရမည့် ကိုယ်ကျင့်တရားရှိသူများ
- ၁၀၄။ ပေါ်လာသည့်အာရုံများနှင့် ရှုပွားရမည့်ဝိပဿနာတရား
- ၁၀၅။ ဓမ္မသံဝေဂနှင့် ဘဝဆည်းဘာ

- ၁၀၆။ ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး
- ၁၀၇။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမနှင့်အညီ နေထိုင်ခြင်း
- ၁၀၈။ ဗုဒ္ဓစွမ်းအား ဉာဏ်ဆယ်ပါး
- ၁၀၉။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်များ နေ့စဉ်ဘဝမှာ နေထိုင်ကြပုံ
- ၁၁၀။ မွေးနေ့လက်ဆောင်
- ၁၁၁။ သောတာပန်၏ ဘဝရုပ်ပုံလွှာ
- ၁၁၂။ တပည့်များလေးစားမြတ်နိုးတဲ့ဆရာ
- ၁၁၃။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း
- ၁၁၄။ ကံကြမ္မာ၏ ရုပ်ပုံလွှာများ
- ၁၁၅။ ဆဆက္က ဒေသနာနှင့် ဓမ္မဝိပဿနာ
- ၁၁၆။ ဉာတပရိညာ
- ၁၁၇။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ကျေးဇူး အထူးပေးဆပ်ခဲ့သူ
- ၁၁၈။ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်ရန် အခြေခံတရား
- ၁၁၉။ သစ္စဒေသနာ ဓမ္မစကြာ
- ၁၂၀။ အားကိုးခြင်း
- ၁၂၁။ သဒ္ဓမ္မပတိရူပကသုတ် အနှစ်ချုပ်
- ၁၂၂။ အတ္တဟိတ နှင့် ပရဟိတ
- ၁၂၃။ အသက်ရှည်လေ ပိုကောင်းလေ
- ၁၂၄။ မိဘနှင့်သားသမီးအကြား မှန်ကန်သောအမြင်များ
- ၁၂၅။ အများအတွက် သံဃာတော်တို့၏ဆောင်ရွက်ချက်
- ၁၂၆။ သလ္လေခသုတ်အနှစ်ချုပ်

- ၁၂၅။ ကောသလအိပ်မက်နှင့်ယနေကမ္ဘာ
- ၁၂၆။ ပိယတော တာယတော သောကော
- ၁၂၇။ ဆရာမြတ်ကို ဆည်းကပ်ရမည့်အခါ
- ၁၃၀။ မေတ္တာဝန်
- ၁၃၁။ ဥပုသ်သည်တို့၏ စကားပိုင်း
- ၁၃၂။ ရှင်ပြုအလှူတော်မင်္ဂလာ အနမောဒနာ
- ၁၃၃။ ပါရာယနဒေသနာ
- ၁၃၄။ ဒုဂ္ဂတိဘုံသားတို့၏ အမှာစကား
- ၁၃၅။ မြတ်ဗုဒ္ဓသာသနာ နှင့်
သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့အမှတ်တရများ
- ၁၃၆။ ဝိဝါဒမူလ(၆)ပါးနှင့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမစကား
- ၁၃၇။ ကိုယ့်ဘဝ ကိုယ်ပြင်
- ၁၃၈။ ဝိပဿနာဂုဗ္ဗယ် တောလေးဆယ်
- ၁၃၉။ နယ်လှည့်ဟောကြား မြတ်တရား အတွဲ(၁)
- ၁၄၀။ ပတ်ဝန်းကျင်ကိုရှုမြင်၍ မိမိဘဝကို ပြုပြင်ခြင်း
- ၁၄၁။ သူတော်ကောင်းသည် အားလုံးအတွက်ဖြစ်သည်
- ၁၄၂။ သူတော်ကောင်းတို့ တောင်းသောဆု
- ၁၄၃။ ဒုစရိုက်အကျိုး အဆိုးပုံရိပ်များ
- ၁၄၄။ အောင်မြင်ကြီးပွား စက်လေးပါး
- ၁၄၅။ စေတနာကောင်းလျှင် ကံကောင်းသည်
- ၁၄၆။ စိတ်ကောင်းရှိဖို့က ပထမ
- ၁၄၇။ တမလွန်ဘဝက ဆွေမျိုးများအရေး

၁၄၈။ နယ်လှည့်ဟောကြား မြတ်တရား အတွဲ(၂)

၁၄၉။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဂုဏ်တော်ကိုးပါး

၁၅၀။ မကျန်းမာသူများအတွက် အထူးနလုံးသွင်းတရား

၁၅၁။ မင်္ဂလာတရားနှင့်အညီ နိုင်ငံသစ်တည်

၁၅၂။ မာလုကျပုတ္တရဟန်းအတွက် အလုပ်ပေးတရား

၁၅၃။ အပြစ်တင်ခြင်းနှင့် ကဲ့ရဲ့ခြင်း

၁၅၄။ အတွေးမှားကို ဖယ်ရှားနိုင်ရမည်

၁၅၅။ မိလိန္ဒပဉ္စာ(ပထမတွဲ)

မိလိန္ဒပင်းနှင့် ရှင်နာဂသေနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒဇရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ

၁၅၆။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓိ အရှင်မြတ်တို့၏ ဘဝနှင့် ဓမ္မအမြင်(ပထမတွဲ)

၁၅၇။ နယ်လှည့်ဟောကြား မြတ်တရား အတွဲ(၃)

၁၅၈။ စာသင်စာချ ပြုကြသာသနာ

၁၅၉။ ဗုဒ္ဓသာသနာ၏ ဝိသေသလက္ခဏာများ

၁၆၀။ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ

၁၆၁။ နယ်လှည့်ဟောကြား မြတ်တရား အတွဲ(၄)

၁၆၂။ မိမိကိုယ်တိုင် မိမိ၏ရန်သူ မဖြစ်ပါစေနှင့်

၁၆၃။ တိုင်းရေးပြည်ရေး မျှော်တွေးခြင်း

၁၆၄။ နှစ်သစ်မင်္ဂလာကို မေတ္တာဖြင့်ကြိုဆိုခြင်း

၁၆၅။ ဘဝအတွင်းမှ အမှောင် နှင့် အလင်းများ

၁၆၆။ လူတိုင်းအတွက် အမှန်တရား

- ၁၆၇။ မဟာသာဝကကြီးတို့၏ စကားပိုင်း
- ၁၆၈။ မိလိန္ဒပဉ္စာ(ဒုတိယတွဲ)
မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂဿနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ
- ၁၆၉။ စိတ်စွဲလမ်းမှုကို အောင်နိုင်သူ
- ၁၇၀။ မိလိန္ဒပဉ္စာ(တတိယတွဲ)
မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂဿနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ
- ၁၇၁။ နယ်လှည့်ဟောကြား မြတ်တရား အတွဲ(၅)
- ၁၇၂။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့၏ ဘဝနှင့် ဓမ္မအမြင်(ဒုတိယတွဲ)
- ၁၇၃။ Online ဓမ္မစာလွှာများ
- ၁၇၄။ ဝဋ္ဋသုတ် အနှစ်ချုပ်
- ၁၇၅။ အင်္ဂုလိမာလသုတ် အနှစ်ချုပ်
- ၁၇၆။ မောရသုတ် အနှစ်ချုပ်
- ၁၇၇။ ဝေဠုသုတ် အနှစ်ချုပ်
- ၁၇၈။ ကိန္တိသုတ်လာ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ မိန့်မှာချက်များ
- ၁၇၉။ အာဇာနည်သုတ် အနှစ်ချုပ်
- ၁၈၀။ ဖေဏပိဏ္ဍူပမသုတ် အနှစ်ချုပ်
- ၁၈၁။ ပရိတ်ကြီး(၁၁)သုတ် အနှစ်ချုပ်
- ၁၈၂။ ကမ္ဘာတည်သရွေ့
- ၁၈၃။ ဗောဓိပက္ခိယတရားကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း
- ၁၈၄။ မိလိန္ဒပဉ္စာ
မိလိန္ဒမင်းနှင့် ရှင်နာဂဿနတို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာ အချေအတင်ပြောဆိုချက်များ

